V. ALECSANDRI

O P E R E

IX

C O R E S P O N D E N Ț Ă
(1861 -1870)

Edific îngrijită,
traduceri, note j/ *indici*
de
MART A ANI NE A NU

\

S C R I I T O R I R O M Â N I

E D I T U R A M I N E R V t
Bucure}! i, 1982

CORESPONDENȚĂ

(1861—1870)

1

Jassi, 2 janvier 1S61

Mon cher vieux, /

Les chasse-neige et les degels m'ont retenu jusqu'â ce jour dans cette maudite viile de Jassi qui depuis deux ans prend un caractere de viile de province â faire crisper les separatistes. Voici deja deux mois que ma valise est faite et que j'attends un caprice favorable du barometre pour me mettre en route, mais pendant que cet instrument fallacieux indique le beau fixe, il pleut, il neige, il vente, il gele, il degele, bref il fait un temps ultra. Force m'a ete donc de m'armer de patience et de fourrures pour attendre un moment plus opportun, car la Galicie m'inspire des terreurs de „93".[1]

J'ai profite de ce contretemps pour revoir le Prince, avec lequel j'ai longuement parle de toi. Je ne rapporterai pas tont ce que le Prince m'a dit de flatteur sur ton compte, mais je crois devoir te faire part de son etonnement â la vue de certain rapprochement qui se ssrait produit dernierement entre țoi et les Bratiano et consorts. Un pareil accouplement est-il possible ? Je declare que non, car si l'on a vu s'accoupler des carpes avec de lapins (la chose est encore en doute dans le monde de la science) on n'a pas encore vu se produire ce phenomene monstrueux entre des hommes senses comme toi et des sauteurs burlesques comme les Berlikoko[2] et Jean Bratiano. La politique serait-elle donc une cntremetteuse aussi adroite ?

J'ai appris aussi que notre ami Balaciano[3] ssrait monte actuellament au plus haut degre de I'echelle de la colere

au sujet de la question hongroise. Voudrait-i! par hasard que le Prince se rcndît solidaire des mouvements magyares au detriment probable des interets roumains de la Transilvanie ? Le Prince n'est pas le geolier de l'Autriche et certainement son gouvernement ne commettra jamais l'infamie de rendre les emigres hongrois aux autorites autrichiennes. Mais est-ce â dire pour cela qu'il jette son va-tout en Pair, au risquc de compromeure la situation politique du pays ? Quoiqu'il en soit, Balaciano peut compter que rien ne sera enti-epris contre l'honncur et les veritables interets des Principautes. II repondra â cela des choses spirituelles, tant mieux pour lui, plus il evacucra de l'esprit, et plus il sera soulage !

j'ai envoye, comme tu sais, plusieurs pieces de theâtrc â Mi'.Io.[4] Qu'en a-t-il fait ? A-t-il l'intention de les monter ? Fais-nioi le plaisir de le lui demander et de me repondre de suite pour que ta lettre me trouve encore â Jassi. Envoie-moi aussi par la meme occasion un numero de *Pacala* ou se trouve inseree *La Complainte du conservateur.*[5]

Adieu, mon cher vieux, je t'embrasse et te prie de presenter mes amities â Madame Ghica ainsi qu'â tous nos amis et connaissances.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Iaşi, 2 ianuarie 1861

Iubite prietene.

Viscolele şi dezgheţurile m-au oprit pînă astăzi in această blestemată urbe a Iaşilor, care, de doi ani încoace, ia o înfăţişare de oraş de provincie, în stare să facă pe separatişti să-şi piardă răbdarea. Iată deja două luni de cînd mi-am făcut bagaje'.e şi aştept un capriciu favorabil al barometrului ca să pornesc la drum, dar în timp ce acest instrument înşelător arată mereu timp frumos, plouă, ninge, bate vîntul, îngheaţă, se dezgheaţă, pe scurt este un timp cum nu se poate mai rău. Am fost deci silit să mă înarmez cu răbdare şi blănuri în aşteptarea unui moment mai potrivit, căci Galiţia îmi trezeşte o groază ca la „93".[1]

Am profitat de această împrejurare potrivnică ca să-1 revăd pe prinţ, cu care am vorbit mult despre tine. Nu-ţi voi repeta toate lucrurile măgulitoare pe care prinţul mi le-a spus despre tine, dar cred ,ă trebuie să-ţi împărtăşesc uimirea lui la vederea unei anumiie apropieri care s-ar fi făcut acum in urmă între tine, Brătienii şi compania. O asemenea unire este posibilă ? Eu declar că nu, căci, dacă s-a văzut împereihindu-se crapi cu iepuri de casă (iucrul este încă îndoielnic în lumea ştiinţei), nu s-a văzut niciodată încă producindu-se acest fenomen monstruos între oameni cu mintea întreagă, ca tine, şi fiinţe schimbătoare şi caraghioase, ca Berlicoco[2] şi Ion lîrătianu. Să fie oare politica o mijlocitoare atîu de îndemînatică ?

Am mai aflat că prietenul nostru Bălăceanu[3] ar fi acum cuprins de o mare furie din cauza chestiunii ungare. Nu cumva el ar fi vrut ca prinţul să se arate solidar cu mişcările maghiare în dauna probabilă a intereselor românilor din Transilvania ? Prinţul nu este temnicerul Austriei şi, desigur, guvernul său nu va comite niciodată infamia de a mapoia pc emigraţii maghiari autorităţilor austriece. înseamnă aceasta oare că trebuie el să rişte totul cu preţul compromiterii situaţiei politice a ţării ? Orice ar fi, Bălăceanu poate fi sigur că nimic nu se va întreprinde împotriva onoarei şi împotriva adevăratelor interese ale Principatelor. Va răspunde la aceasta prin vorbe spirituale, atit mai bine pentru el, cu cit va irosi mni mult spirit, cu atît se va simţi mai uşurat.

După cum ştii, am trimis mai multe piese de teatru lui Miîlo.[4] Ce a făcut cu ele ? Are intenţia să le monteze ? Fă-mi, te rog, plăcerea să-1 întrebi şi să-mi răspunzi curînd, pentru ca scrisoarea ta să mă găsească încă la Iaşi. Trimite-mi, te rog, prin aceeaşi ocazie şi un număr din *Păcală* unde este publicată *La Complainte du conservateur.*[5]

Adio, dragul meu, te îmbrăţişez şi te rog să prezinţi doamnei Ghica precum- şi tuturor prietenilor şi cunoscuţilor sentimentele mele prieteneşti.

Al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

2

[ianuarie — manie 1861][1]

Chere Madame,

Permettez-mioi de profiter du depart de mon ami, Mr Bangot de Beyne, pour vous ecrire ces quelques lignes, avânt ae quitter la Moldavie. Je ne veux m'eloigner de la Rou-

manie sans faire mes adieux â la meilieure et la plus aimable des Roumaines. Je vais en France sans passer par Bucarest, l'etat des routes ne le permettant pas, mais â mon retour je viendrai, sans faute, vous serrer la main. En attendant, je presente mes compliments respectueux â Sir Charles[2] et j'embrasse ses petites soeurs et son frere, mon ami intime.

Votre tout devoue,
V. Alecsandri

Mes amities â votre aimable *cercte.*

ianuarie — [martie IS61][1]

Iubită doamnă,

Ingăduiți-mi să mă folosesc de plecarea prietenului meu, Baligot de Beyne, pentru a vă scrie aceste cîteva rînduri, înainte de a părăsi Moldova. Nu vreau să mă îndepărtez de România fără să-mi iau rămas bun de la cea mai bună şi mai plăcută dintre romànce. Mă duc în Franța fără a trece prin Bucureşti, starea drumurilor neîngăduindu-mi-o, dar la întoarcerea mea voi veni, neapărat, să vă strîng mîna. Pînă atunci, trimit salutările mele respectuoase lui Sir Scarlat[2] şi îmbrățişez pe micile sale surori şi pe fratele său, prietenul meu apropiat.

Al dumneavoastră devotat,
V. Alecsandri

Amicițiile mele plăcutului dumneavoastră *cerc.*

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

3

Mircesti, 15 mars 1S61

Mon cher Branisteano,'

Ayant pris toutes les dispositions necessaires pour la confection de brique sur la terre de Mircesti, tu me feras le plaisir de remettre â Pauline[2] la somme de cent ducats destines â couvrir les premiers frais. Cet argent tu l'avanceras sur quittance au 23 avril prochain sur le fermage de Mircesti.

Pe temeiu acestui răvaş am primit de la d. Iancu Brăneşteanu o sută de galbeni, 100, şi a me iscaletură

' Paulina Lucasevici *

1861 în aprilie 29

Mircesti, 15 martie 1861

Iubite Brănițtene[1]

Ltiînd toate dispozițiile necesare pentru confecționarea cărămizii pe pămîntul Mirceştiîor, îmi vei face plăcerea să înmînezi Paulinei[2] suma de o sută de ducați destinați să acopere primele cheltuieli. Aceşti bani îi vei da pe chitanță la 23 aprilie viitor din arenda Mirceştiîor.

[. . . . .]**

Adeverință

Am primit de la domnealui d. d. Iancu Brăneşteanu 150 galben, adică o sută cincie galbin din dopăndă ce am la dumnealui d. d. Vasilica Alecsandri, căşti S. Gorghi.

Sap a mea iscălire

Paulina Lucasevici

1861 în aprilie *29****

. * *" °''g'nal> textul adeverinței şi data, scrise de Paulina, în limba romană, cu caractere chirilice.
** Urmează chitanță semnată de Paulina. Cf. aici supra.
*** Adeverință scrisă de mîna_Paulinei Alecsandri, cu caractere chirilice. Anexă la scrisoarea adresată de poet lui Iancu Brănişteanu la 15 mart. 1861

4

Paris, 1 avril 1861

Mon cher Jean,

J'ai recu ta derniere lettre ainsi que celle d'Aslan et je me suiş trouve replace dans un grand embarras par la demande que vous me faites tous deux d'un acte de fonde de pouvoir *legalise!* Oii diable remplire de pareilles formalites dans Paris ? et d'ailleurs le Divan des Confirmations ne fera-t-il pas des difficultes pour accepter comme valable un acte legalitsc hors du pays ? Voici donc ce que j'ai imagine, pour applanir les obstacls, je t'envoie un acte signe de ma main, accompagne d'une demandc adressee par moi au Divan de Confirmation. Tu te presenteras avec ces deux autographes devant Mrs les *Divaniţi,* et vous vous porterez garants, mon frere et toi, de Pidentite de ma signature. Ces Mrs ne pourront plus elever d'objection devant vos temoignages aussi respectables, et Aslan[1] n'aura plus ainsi de .pretexte â tergiversation. La grande question pour moi est que le moulin de Patrascani soit remis en etat de travailler avânt que la mauvaise saison ne vienne s'opposer a sa restauration. Je t'ai ecrit deja â ce sujet et je te prie encore une fois de combiner quelque chose avec mon frere pour mettre une fin aux sottes pretentions de Mr Botez. Je compte donc sur votre amitie â ce sujet et je pars tranquille pour les eaux de Bagnere de Luchon. Ma sânte exige une cure d'eaux sulfureuses.

***Seconde corvee.* Le fermier[2] de Mircesti est autorise par le contrat de prendre dans la foret le bois necessaire â l'usage de la maison, et lors de mon depart je lui ai indique moimeme le coin de la foret oii il devait pratiquer des coupes. Or, je viens d'apprendre que ce Monsieur, faisant semblant d'oubLier nos conventions abat indistinctement les arbres qui lui conviennent le mieux. Tu sais combien je tiens â mon bois de Mircesti, que je considere comme un parc anglais. Je ne puis donc penser sans un serrement de coeur au vandalisme de mon fermier. Ne pourrais-tu pas faire une promenade jusque la pour y aller chasser la caille et la perdrix ? Tu y trouverais Pauline qui te mettra au courant de tout**

ce qui s'y passe ; puis tu verrais l'ecole que je vien d'y faire batir, ainsi que la brique que l'on y confectionne pour ma future maison de campagne. Pauline te serviră de guide dans la foret pour te montrer l'endroit assigne pour la coupe du bois necessaire â l'usage du fermier, et tu te convaincrais par toi meme si ce Mr respecte les conditions etablies entre nous. Ce serait une agreable pârtie de plaisir dont je profiterais moi-meme par les renseignements exacts que tu pourras me donner. Et puis ta visite â Mircesti prouverait au fermier qu'il y a quelqu'en qui peut le controler en mon absence, et cela suffira pour contenir sa fougue de bucheron.

Adieu, je t'embrasse ainsi que tous les tiens,

V. Alecsandri

Fais-moi le plaisir d'expedier de suite ces deux lettres â Mircesti, mais separement.

Paris, 1 aprilie 1861

Iubite lancule.

Am primit ultima ta scrisoare cum şi pe aceea a lui Aslan şi m-am regăsit din nou într-o mare încurcătură prin cererea pe care mi-o faceţi amindoi pentru un act de împuternicire *legalizat!* Unde naiba să îndeplineşti asemenea formalităţi la Paris? şi dealtfel, Divanul de împuternicire nu va face greutăţi în a primi ca bun un act legalizat în afara ţării ? Iată deci ce am născocit pentru a îndepărta piedicile. Iţi trimit un act semnat de mîna mea, însoţit de o cerere adresată de mine Divanului de împuternicire. Te vei înfăţişa cu aceste două autografe în faţa d-lor *divaniţi* *, şi veţi depune mărturie, fratele meu şi cu tine, pentru semnătura mea. Aceşti d-ni nu vor mai putea să ridice obiecţiuni în faţa mărturiilor voastre atît de respectabile, şi Aslan[1] nu vai mai avea astfel pretext să tărăgăneze. Lucru de seamă pentru mine este ca moara de la Păirăşcani să fie pusă în stare de a lucra înainte ca vremea rea să vină să împiedice repararea sa. Ti-am scris deja despre aceasta şi »c rog încă o dată să aranjezi ceva cu fratele meu pentru a pune capăt neindreptăţitelor pretenţii ale d-lui Botez. Mă bizui deci pe prietenia

* In original, în limba română.

voastră în această privință și plec liniștit pentru apele de la Bagnere de Luchon. Sănătatea mea are nevoie de o cură de ape sulfuroase.

A doua însărcinare. Arendașul[2] de la Mircesti are dreptul, prin contract, să ia din pădure lemnul folositor la nevoile casei, și înainte de plecarea mea i-am indicat eu însumi colțul din pădure unde trebuia să taie lemnul. Or, aflu că acest domn, făcîndu-se că a uitat înțelegerile noastre, doboară fără alegere arborii care îi convin mai bine. Tu știi cit țin la pădurea mea de la Mircesti pe care o socotesc ca pe un parc englezesc. Nu pot deci să mă gîndesc fără strîngere de inimă la vandalismul arendașului meu. Nu ai putea să faci o plimbare pînă acolo ca să mergi să vînezi prepelițe și potîrnichi ? Vei găsi acolo pe Paulina care te va pune la curent cu tot ceea ce se petrece; apoi vei vedea școala pe care am clădit-o acolo cum și cărămida care se face pentru viitoarea mea casă de țară. Paulina te va călăuzi în pădure spre a-ți arăta locul însemnat pentru tăierea lemnului necesar pentru nevoile arendașului, și te vei convinge prin tine însuți dacă acest domn respectă condițiile stabilite între noi. Va fi o plăcută partidă de plăcere de care voi profita eu însumi prin lămuririle exacte pe care vei putea să mi le dai. Și apoi vizita ta la Mircesti va dovedi arendașului că este cineva care poate să-1 controleze în lipsa mea, și aceasta va fi deajuns pentru a domoli furia sa de tăietor de lemne.

Adio, te îmbrățișez, asemenea pe toți ai tăi,

V. Alecsandri

Fă-mi plăcerea și trimite numaidecît aceste două scrisori la Mircesti, dar pe fiecare în parte.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

5

Paris, 27 avril, 1S61

Mon cker Prince,

Mon arrivee â Paris a ete considerablement retardee par les lenteurs de la navigation du Danube au commencament de la belle saison. J'ai mis 15 jours de Galatz â Vienne !

c'est tout dire ; rnais enfin j'ai gagne Paris et me suiş acquitte de ma mission avec bonheur. Le Prince Napoleon et Mr Thouvenel m'ont parfaitement accueilli et ont prete la plus grande attention â tout ce que je leur ai dit au sujet de I'Union, d'abord, ensuite au sujet des armes et de la question des Bulgares.

L'Union definitive[1] des Principautes est dans tous les esprits en France, et je pense que la realisation de cette grande idee politique par le Prince de la Roumanie donnera â son nom un glorieux retentissement en Europe. L'Union R.oumaine est une consequence de I'Union italienne[2] et ce qui est bien vu chez les Italiens d'au delâ les Alpes ne peut pas etre mal vu chez leurs freres d'au-delâ les Canpathes.

L'Empereur qui nous a toujours si genereusement proteges, ne desavouera pas plus 'les uns que les autres.

Mr Thouvenel m'a parle, il est vrai, de patience, en se basant sur Jes nouvelles de Constantinople qui lui annoncent Padhesion du Gouvernement turc aux demandes exposees dans Votre memoire. Il m'a assure des bonnes intentions du Gt de l'Empereur â notre egard. Le Prince Napoleon de son cote, apres avoir pris connaissance de Votre lettre, m'a de nouveau declare que ses sympathies etaient acquises â la Roumanie, ainsi qu'â son Prince regnant, mais toutes ces belles paroles ne me suffisent pas pour m'eclairer sur la situation presente et future de mon pays, aussi je compte demander une audience â l'Empereur aussitot mon retour de Turin et j'espere que_ Sa Majeste, comme d'habitude, s'expliquera plus categoriquement au sujet de la politique que nous devons suivre.

Tout ce dont je puis Vous assurer pour le moment, c'est que nous avons toujours des amis en France. La presse nous est favorable et les hommes d'Etat ne nous sont pas hostiles ma'.gre les petites intrigues de Bibesco et Co.

Nous pouvons, en consequence, marcher en ayant pour devise : aide-toi et Dieu t'aidera !

Je me suiş attache de reduire â leurs veritables proportions les questions des armes[3] et celles des Bulgares, et l'on a păru fort surpris de voir combien ces proportions etaient petites par elles-memes. Pour la premiere, j'ai declare que dans le but de sauver les deux vaisseaux sardes de la convoitise des Turcs et des Autrichiens, Vous aviez laisse entrevoir que Je debarquement des armes pourrait s'effectuer â

Galatz, afin que les autorites locales eussent le droit de les saisir comme marchandise de contrabande. C'etait un moyen de donner asile â ces armes sur un terrain defendu par sa propre autonomie. Ceci fait, votre projet etait de les rendre â leurs legitimes proprietaires, c'est â dire aux maisons_ de Gcnes qui les avaient expediees en Moldavie et qui avaient eu la maladresse de le faire au vu et au su de tout le monde.

On m'a demande des explications sur l'intervention de Sir Henri Bulwer[4] dans cette affaire. J'ai repondu que Sir Henri avait pretendu que les armes fussent remises entre les mains des Turcs, que sur Votre refus formei, il avait admis Votre projet et qu'il s'etait meme exprime de mettre un bâtiment anglais â la disposition des proprietaires legitimes de ces armes. „Le Banshee" de Constantinople etait donc venu faire l'office de *bâtiment de transport* et cela, au gre de tous les consuls de Bucarest.

Dans la question des Bulgares,[5] j'ai du m'etendre davantage pour prouver que les colons bulgares de la Bessarabie, etant de race slave, formaient une population hostile aux Roumains, un element facile â imanier entre les mains des Russes ; que leur etablissement le long du Danube pouvait devenir par la suite une menace pour la liberte de ce fleuve et un danger incessant ou du moins une source de serieux embarras pour le Gt des Principautes; que pourtant, malgre ces raisons de haute politique qui se rattachent â l'avenir, les autorites locales avaient constamment menage les susceptibilites et les interets de ses colonies, mais que les intrigues des emissaires russes etaient parvenues â vicier leur esprit par des promesses fabuleuses, faites au nom de l'Empereur Alexandre luinmeme; qu'enfin Pemigration imminente des Bulgares de la Bessarabie etait destinee â repeupler la Crimee abandonnee par les Tatares â la suite de la guerre d'Orient. Toute cette these a ete developpee dans le but de dejouer les menees d'un certain Lapinski, creature du celebre Vitbinski,[6] qui s'est mis â la tete d'une deputation bulgare, pour venir porter plainte â l'Empereur contre le Gt des Principautes. Je dois ces details â Baligot et j'ai prepare ici le terrain de facon â ce que la deputation fasse de faux pas et se câsse le nez.

La Princesse[7] se porte bien et a ete charmee de votre envoi. Ma belle soeur, ainsi que Ie Dr Guillard[8] ont ete pro-

fondement touches de votre gracieux souvenir et m'ont charge de vous presenter leurs remerciements respectueux.

Votre vieux ami,

V. Alecsandri

Je parş demain pour Turin et je Vous ecrirai aussitot que j'aurai vu le Cte Cavour et que j'aurai eu l'honneur d'etre re9U par Sa Majeste le Roi d'Italie.

Paris, 27 aprilie 1S61

Iubite prinţii

Sosirea mea la Paris a fost mult întîrziată de încetinelile navigaţiei pe Dunăre la începutul primăverii. Am făcut 15 zile de la Galaţi la Viena! Asta spune tot; dar, în sfîrşit, am ajuns la Paris si mi-am îndeplinit misiunea cu bine. Prinţul Napoleon şi dl. Thouvenel m-au primit foarte bine şi au ascultat cu multă atenţie ceea ce le-am spus despre Unire, mai întîi, apoi despre arme şi chestiunea bulgarilor.

Unirea definitivă[1] a Principatelor este în toate gîndurile în Franţa şi socotesc că îndeplinirea acestei mari idei politice de către prinţul României va aduce numelui său un glorios răsunet în Europa. Unirea românească este o urmare a Unirii italiene[2] şi, ceea ce este binevăzut la italienii de dincolo de Alpi nu poate să fie rău văzut la fraţii lor de dincolo de Carpaţi.

împăratul, care ne-a protejat întotdeauna în mod atît de generos, nu va renega nici pe unii, nici pe alţii.

Dl. Thouvenel mi-a vorbit, este adevărat, de răbdare, sprijinindu-se pe veştile din Constantinopol care îi anunţă acordul guvernului turc la cererile expuse în memoriul vostru. El m-a asigurat de bunele intenţii ale guvernului împăratului în privinţa noastră. La rîndul său, prinţul Napoleon, după ce a luat cunoştinţă de scrisoarea voastră, mi-a declarat că simpatiile sale erau cîştigate de partea României şi a prinţului său domnitor, dar toate aceste frumoase cuvinte nu-mi sînt îndeajuns pentru a mă lămuri .asupra situaţiei de faţă şi viitoare a ţării mele, de aceea socotesc să cer o audienţă împăratului de îndată după întoarcerea mea de la Turin şi sper că majestatea-sa, ca de obicei, se va explica mai precis asupra politicii pe care trebuie să o urmăm.

Tot ceea ce pot să vă asigur pentru un moment este că mai avem prieteni in Franţa. Presa ne este binevoitoare şi oamenii de stat nu ne sint potrivnici cu toate micile intrigi ale Jui Bibescu şi Co.

Putem, deci, să mergem înainte avînd drept deviză : ajută-te singur ţi Dumnezeu te va ajuta !

Mi-am dat silinţa să lămuresc adevărata stare a chestiunii armelor[3] şi pe aceea a bulgarilor şi au părut foarte miraţi văzînd cît de neînsemnat; erau. Pentru prima, am declarat că, pentru a scăpa cele două vase sarde, rîvnite de turci şi de austrieci, aţi lăsat să se înţeleagă că debarcarea armelor ar putea să se facă la Galaţi — astfel încît autorităţile locale să aibă dreptul să le ia ca pe o marfă de contrabandă. Era un mijloc de a da adăpost acestor arme pe un teren apărat de propria sa autonomie. Acest lucru odată făcut, planul vostru era de a le reda proprietarilor lor legitimi, deci caselor din Genova care Ie trimiseseră în Moldova şi care avuseseră neîndemînarea să o facă în faţa şi cu ştirea lumii întregi.

Mi s-au cerut explicaţii despre intervenţia lui Sir Henri Bulwer[4] în această afacere. Am răspuns că Sir Henri pretinsese ca armele să fie date în mîinile turcilor şi că, faţă de refuzul vostru categoric, a admis proiectul vostru şi a spus chiar că va pune un vas englezesc la dispoziţia proprietarilor legitimi ai acestor arme. „Banshee" de la Constantinopol a venit deci să servească ca *vas de transport* şi aceasta spre mulţumirea tuturor consulilor din Bucureşti.

în chestiunea bulgarilor[5], a trebuit să mă întind mai mult pentru a arăta că coloniştii bulgari din Basarabia, fiind de rasă slavă, formau o populaţie ostilă românilor, un element uşor de manevrat în mîinHe ruşilor ; că stabilirea *iot* de-a lungul Dunării putea să devină în urmă o ameninţare pentru libertatea acestui fluviu şi un neîncetat pericol sau cel puţin un izvor de mari greutăţi pentru guvernul Principatelor; că totuşi, cu toate aceste motive de înaltă politică de viitor, autorităţile locale ţinuseră întotdeauna seamă de nemulţumirile şi interesele coloniilor sale, dar că intrigile emisarilor ruşi izbutiseră să îi înşele cu făgăduieli mărețe, făcute chiar în numele ţarului Alexandru ; că, în sfîrşit, plecarea neîntîrziată a bulgarilor din Basarabia era destinată să repopuleze Crimeea, părăsită de tătari în urma războiului din Orient. Toată această teză a fost dezvoltată în scopul de a dejuca intrigile unui oarecare Lapinski, creatură a celebrului Vitbinski,[6] care, în fruntea unei deputăţii bulgare, va veni să se plîngă împăratului împotriva guvernului Principatelor. Datorez aceste detalii lui Baligot şi am pregătit aici terenul în aşa fel încît deputăţia să-şi frîngă gîtul.

Prinţesa[7] este bine şi a fost îneîntată de ceea ce i-aţi trimis. Cumnata mea, cum şi doctorul Guiilard[8] au fost adînc mişcaţi de plăcuta voastră amintire şi m-au însărcinat să vă prezint mulţumirile lor respectuoase.

Vechiul vostru prieten,
V. Alecsandri

Plec mîinc la Turin şi vă voi scrie de îndată ce voi fi văzut pe contele Cavour şi voi fi avut onoarea să fiu primit de majestatea-sa regele Italiei.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

6

27 avril 1861, Paris

Mon cher Jean,

Je viens enfin d'avoîr mon audience au Palais Royal, et j'ai longuement cause avec le Prince Napoleon de la question de I'Union Son Altesse est parfaitement disposee â notre egard et j'ai tout lieu d'esperer quelle nous appuiera de toute son influence. Mr Thouvenel, il est vrai, m'a recommande d'eviter les precipitations, mais la recommandation arrive trop tard, la Chambre moldave ayant deja vote la reunion des deux Assemblees â Bucarest. En tout cas, la presse nous est favorable et j'ai averti Mr Griinn de se tenir sous les armes. Dans mes visites au palais d'Orsay et au Palais Royal, je me suiş attache â donner des explications detaillees sur la question des Bulgares de la Bessarabie, ainsi que sur l'affaire des armes. J'ai eu le bonheur de reussir â convaincre Mr Thouvenel et le Prince Napoleon et j'en ai recu 'l'assurance que le Gt de l'Empereur nous continuait sa haute bienveillance comme par le passe.

Baligot m'a ecrit de Constantinople pour me mettre au courant dune intrigue fomentee par certains Polonais, amis

du Prince Gregoire Stourza, lesquels, apres avoir travaille les esprits des Bulgares[2] de la Bessarabie, ont organise une deputation commandee par un certain Lapinski, et destinee â venir porter plainte â l'Empereur Napoleon contre le Gt du Prince Couza. Lapinski, accompagne de deux colons, apportent egalement â Paris une brochure imprimee â Constantinople, sous le titre de : *Atrocites du Gt Moldave.*

J'en ai prevenu Mr Thouvenel ainsi que le Prince Napoleon et j'ai tout lieu de croire que Pintrigue avortera comme une fusee mal allumee. J'ai fourni â Mr Griinn[3] tous les renseignements necessaires pour combattre, au besoin, les accuşations et les insinuations perfides de la brochure byzantine.

Je pars aujourd'hui pour Turin[4] oii, sans doute, j'aurai a rompre bien des lances en faveur de notre gouvernement â cause de l'affaire des armes, mais je n'ai pas d'inquietude. Ma bonne etoile me sert admirablement dans le succes des missions que l'on veut bien me confier.

II parait que, sans m'en douter, j'ai le don de la persuation. A mon retour je tâcherai de voir l'Empereur, apres quoi j'accompagnerai Noemi jusqu'â Vienne, car elle s'est enfin decidee â aller te rejoindre â Jassi. C'est, je crois, ce qu'elle aura de mieux â faire, apres avoir etabli les enfants â Chatenay. Ton absence la tourmente au point de la rendre malade. Or, comme tu dois rester en Moldavie plusieurs mois encore, autant vaut que ta femme aille te tenir compagnie.

La Princesse[5] est bien portante et fort enchantee de ta correspondance. Elle vient voir souvent Noemi. Je n'ai pas encore vu les Ubicini[6], ce qui leur a produit une penible sensation, au dire de Mr Griinn. Ils desirent avoir une explication avec moi, elle aura lieu â mon retour de Turin. Noemi ne veut absolument pas que j'ai les moindres relations avec la rue d'Enfer.

J'ai vu ta derniere lettre qui m'a fait un immense plaisir ! Enfin tu possedes les titres de propriete de Ternauka ! Maintenant â l'oeuvre pour revendre tout ce que tu pourras de cette terre afin de payer une pârtie de tes dettes. Ne quitte pas le pays avânt de regler toutes choses de facon â etre tranquillc pour plusieurs annees. Noemi sera un excellent stimulant dans les circonstances actuelles.

Puisque tu es deja proprietaire de Ternauka, fais-moi le plaisir de compter au Prince[7] 4504r pour les interets des six mois ecoules jusqu'â la St Georges, et rappelle â Mr D. Couza qu'il s'est engage de me rendre mes 300# au 23 avril 1861.

Adieux. Je t'embrasse,

V. Alecsandri

Mr Cotchiu m'a charge de te remercier pour la peine que tu t'es donnee de lui faire accorder une idemnite par le Gt.

— Mes amities â toute la maison. Baba envoie miile gros baisers â Mărie.

— Dis aux Douka que leurs enfants se portent bien. Basile est grand comme son pere et sa moustache commence â pousser.

Les boutons de chemise, ete, ont produit grand effet.

27 aprilie 1S61, Paris

Iubite Ianciile,

Am ajuns, în sfîrsit, în audienţă la Palais Royal, si am vorbit cu de-amănuntul, cu prinţul Napoleon, despre chestiunea Unirii.[1] Alieţa-sa ne este cu totul binevoitoare şi pot spera că ne va sprijini cu toată influenţa sa. Este drept că dl. Thouvenel m-a sfătuit să evităm graba, dar sfatul vine prea tîrziu, Camera moldovenească a şi votat reunirea celor două Adunări la Bucureşti. In orice caz, presa ne este favorabilă şi am înştiinţat pe dl. Griinn să fie pregătit. Cu ocazia vizitelor mele la palais d'Orsay şi la Palais Royal, am stăruit în a da explicaţii amănunţite asupra chestiunii bulgarilor din Basarabia, cum şi asupra afacerii armelor. Am avut fericirea să reuşesc să conving pe dl. Thouvenel şi pe prinţul Napoleon şi am primit asigurarea că guvernul împăratului ne va păstra înalta sa bunăvoinţă ca şi în trecut.

Baligot mi-a scris de la Constantinopol pentru a mă înştiinţa despre o intrigă întreţinută de unii polonezi,- prieteni ai prinţului Grigore Sturdza, care, după ce au agitat spiritele bulgarilor[2] din Basarabia, au organizat o deputăţie condusă de un oarecare Lapinski şi menită să vină să se plingă

împăratului Napoleon împotriva guvernului prințului Cuza. Lapinski însoțit de doi coloniști aduc, de asemenea, ia Paris o broșură tipărită la Constantinopol, sub titlul : *Atrocites du Gt Moldave.*

I-am prevenit pe dl. Thouvenel cum și pe prințul Napoleon și am credința că intriga va avorta ca o fuzee prost aprinsă. Am furnizat d-lui Griinn[3] toate informațiile necesare pentru a combate, la nevoie, acuzațiile și insinuările perfide ale broșurii bizantine.

Plec astăzi la Turin[4] unde, fără îndoială, va trebui să lupt în favoarea guvernului nostru din pricina afacerii cu armele, dar nu îmi este teamă. Steaua mea cea bună mă servește foarte bine la reușita misiunilor care îmi sînt încredințate.

Se pare că, fără să-mi dau seama, am darul convingerii. La întoarcerea mea voi încerca să-1 văd pe împărat, după care voi însoți pe Noemi pînă la Viena, căci, în sfârșit, s-a hotărît să vină să te întâlnească la Iași. Este, cred, ceea ce va avea mai bun de făcut, după ce va instala pe copii la Chartenay. Lipsa ta o necăjește pînă Ia îmbolnăvire. Or, cum tu trebuie să mai stai în Moldova încă cîteva luni, este mai bine ca soția ta să vină să stea cu tine.

Prințesa[5] este bine și foarte îneîntată de corespondența ta. Vine adesea să o vadă pe Noemi. Nu i-am văzut încă pe Ubicini,[6] ceea ce, după spusa d-lui Griinn, le-a produs o senzație neplăcută. Ei doresc să aibă o explicație cu mine, ea va avea 'loc Ja întoarcerea mea de la Turin. Noemi nu vrea cu nici un chip să am nici cea mai mică legătură cu strada d'Enfer.

Am văzut ultima ta scrisoare care mi-a făcut o foarte mare plăcere ! In sfîrșit ești în stăpînirea titlurilor de proprietate pentru Ternauca. Acum, Ia lucru pentru a revinde tot ce vei putea din aceste pămînturi ca să-ți plătești parte din datorii. Nu părăsi țara înainte de a aranja toate lucrurile în așa fel încît să fii liniștit mai mulți ani. Noemi va fi un foarte bun imbold în împrejurările de față.

Pentru că ești acum proprietar al Ternaucăi, fă-mi plăcerea și înnumără Prințului[7] 450 if pentru dobînda pe șase luni scurse pînă la Sf. Gheorghe >i amintește d-lui D. Cuza că s-a angajat să-mi înapoieze cei 300 # ai mei pînă la 25 aprilie 1861.

Adio. Te îmbrățișez,
V. Alecsandri

Dl. Cociu m-a însărcinat să-ți mulțumesc pentru osteneala pe care ți-ai dat-o pentru a face să i se acorde o indemnitate din partea guvernului.

Amicițiile mele întregii case. Baba trimite Măriei mii de sărutări.

Spune soților Duca că sînt sănătoși copiii lor. Vasile este mare ca tatăl său și a început să-i crească mustața.

Butonii de cămașă etc. au produs mare elect.

7

Turin, 1 și 2 mai, 1861

Mon cher Jean,

Arrive â Turin, hier â 5 heures du matin, j'ai immediatement ecrit au Cte de Cavour pour lui demander une audience qu'il m-a aceordee sans retard. Je dois donc le voir aujourd'hui â midi et je me propose de te rendre compte de cette visite aussitot que je serai de retour â l'hotel. En attendant, j'ai passe ma journee d'hier â parcourir la viile et â etudier la physionomie de la population au milieu des evenements graves, qui se passent actuellement en Italie. Outre quelques Garibaldiens que l'on reconnaît â leurs chemises de flanelle rouge et â leurs al lureş de sacripants heroiques, l'ensemble des masses offre un aspect calme et pour ainsi dire insignifiant. Sous les galeries de la rue principale, le Corso, oii se trouvent les principaux cafes, et les celebres *pasterie* de Turin, on voit, du matin au soir, une grande aflluence de promencurs qui causent politique et qui prennent des rafraîchissements en lisant les journaux. Toute cette foule est preoccupee des affaires du jour, â en juger par les bribes de conversation que l'on saisit au passage, mais il y regne un je ne sais quoi de reccueilli que le demi-jour des galeries revet d'une teinte mysterieuse.

J'ai vu hier le beau-pere de notre ami Nigra qui m'a parle avantageusement de la plupart des jeunes gens roumains envoyes de Moldavie â Turin pour y faire leurs etudes.[1] Ces jeunes gens sont, au dire de Mr Vegezzi-Ruscalla, intelligents, assidus â leur travail et d'une bonne conduite, mais, malheureusement, ils ne sont places ici sous la surveillance de personne, et ce serait indispensable qu'ils fussent serieusement recommandes â quelqu'un qui eut le droit de tenir le Gt. au

courant de tout ce qui les concerne. Parles-en â Couciureano et â Pano, et fais leur comprendre la necessite d'une pareille mesure. Mr Vegezzi Ruscalla est un philoroumain ardent qui accepterait le role ennuyeux de curateur, par amour pour la Roumanie, et par sa position de depute et d'ami de Mr de Cavour, il serait â meme de rendre fes meilleurs services â la colonie roumaine de Turin. II faudrait donc, que le ministre de JTnstruction publique ecrivît une lettre flatteuse â Mr Vegczzi-Ruscalla, avec priere de vouloir bien se charger de la surveillance de nos jeunes etudiants et d'entrer en correspondance suivie avec le Gt au sujet de ces Mrs.

2 Mai — Aujourd'hui, â midi je me suiş rendu au palais du ministere et j'ai fait ma visite â Mr le Cte de Cavour, dont je t'envoie le portrait ci-joint. II m'a parfaitement accueilli et s'est rappele de m'avoir recu il y a deux ans. Apres lui avoir remis la copie de la lettre du Prince â sa Majcste le Roi d'Italie, j'ai tâche d'effacer de son esprit tout ce qui pouvait nous etre defavorable au sujet de l'affaire des armes[2] saisies dans le Danube. C'est une question qui a eu un grand retentissement en Piemont et naturellement l'insucces de cette expedition, mal emmanchee, a ete attribue â la mauvaise volonte du prince Couza.

II va sans dire que cette accusation est du cru de Mrs les Hongrois, lesqucls sont aujourd'hui en grande faveur en Italie. J'ai raconte au Cte de Cavour les faits tels qu'ils s'etaient passes, et j'ai termine en disant : „Les armes ont ete cmbarquees â Genes en plein jour, au vu et au su de tout le monde, et c'est le consul autrichien de Jassi qui le premier en a donne la nouvelle au Prince. Jugez par ce fait, Mr le Cte, de la maladresse des expediteurs et de la fausse position que cette malheureuse affaire avait creee au Gt des Principautes. Nous avons fait tout notre possible pour sauver vos armes des mains des turcs, en effectuant une fausse saisie et cela dans l'intention de les rendre â leurs legitimes proprietaires. C'etait le seul moyen de leur donner pour ainsi dire un droit d'asile sur un terrain defendu par sa propre autonomie. Les armes ont ete en effet sauvees et transportees plus tard â Genes. On doit, ie pense, nous en tenir compte, car nous avons resiste avec energie aux pretentions de Sir Henry Bulwer qui demandait la remise des armes entre les maines des Turcs, et loind'accuser le Prince Couza de mauvaise volonte, on devrait, pour

etre juste, le remercier d'avoir fait preuve de courage et de tact dans ces circonstances".

Bref, le Cte de Cavour m'a declare que le Gt de Sa Majeste le Roi conservait les mcmes sentiments de sympathie pour notre cause et que l'affaire des armes n'avait nullement laisse de trace fâcheuse dans son esprit. Apres cela, nous avons parle de la Convention qu'il a declare etre une monstruosite impracticable et de I'Union[3] qu'il deşire de tous ses voeux.

II m'a demande, avânt de me retirer, quelques explications sur la question des Bulgares[4] de la Bessarabie : apres lui avoir decrit ces colonies, comme un element slave hostile aux Roumains et comme une arme dangereuse entre les mains des Russes, j'ai fait ressortir tout l'avantage que retireraient l'Italie et la Roumanie de leur remplacement par des colonies italiennes. J'ai parle, â ce sujet, du commerce maritime de la Peninsule qui pourrait, par suite d'un trăite avec nos pays, prendre une immcnse extention dans le Levant, etc, et finalement, j'ai quitte le Cte de Cavour, enchante de ma visite, et avec i'assurance que je serai recu dimanche, c'estâ-dire dans trois jours, par le Roi. A bientot la suite.

V.A.

On m'a demande ici pourquoi Mr Cogalniceano n'avait point accuse reception de sa decoration et pourquoi il n'en avait pas remercie le Roi. J'ai repondu qu'il en avait [ete] empeche jusqu'â present par Ia crainte de perdre les droits de depute, droits auxquels il tient pour cette session dans Pinteret de la question des paysans.

Turin, 1 [şi 2] mai 1S61

Iubite Iancule,

Sosit la Turin ieri la ora 5 dimineaţa, am scris numaidecit contelui Cavour pentru a-i cere o audienţă pe care mi-a acordat-o fără întîrziere. Trebuie deci să-1 văd astăzi la prinz şi îmi propun să te informez despre această vizită de îndată ce mă voi reîntoarce la hotel. Pînă atunci mi-am petrecut ziua de ieri străbătând oraşul şi studiind fizionomia populaţiei în mijlocul gravelor evenimente care se petrec în clipa de faţă în

Italia. In afara cîtorva garibaldieni, pe care ii recunoşti după cămăşile lor de flanelă roşie şi după aerul lor de golani eroici, totalitatea masei se înfăţişează calmă şi, ca să spun aşa, neinteresantă. Sub galeriile străzii principale, Corso-ul, unde se găsesc principalele cafenele şi celebrele patiserii ale Turinului, se vede, de dimineaţă pînă seara, o mulţime de persoane care se plimbă şi discută politică şi care beau răcoritoare citind jurnalele. Toată această mulţime este preocupată de chestiunile zilei, judecind după frînturile de eonversaţie pe care Ie prinzi din zbor, dar domneşte un fel de resemnare pe care umbra de sub galerii o îmbracă cu un aer de mister.

L-am văzut ieri pe socrul prietenului nostru Nigra care mi-a vorbit de bine pe cei mai mulţi dintre tinerii români trimişi din Moldova la Turin pentru a-şi face studiile aici. Aceşti tineri, după spusele d-lui Vegezzi Ruscalla, sînt inteligenţi, muncitori şi cu o bună purtare, dar, din păcate, nu sînt aici sub supravegherea nimănui, şi ar fi nevoie ca să fie recomandaţi cuiva care să aibă dreptul să ţină guv. la curent cu tot ceea ce îi priveşte. Vorbeşte Iui Cuciureanu şi lui Panu, şi fă-i să înţeleagă nevoia unei asemenea măsuri. DI. Vegezzi Ruscalla este un filoromân înflăcărat care ar primi rolul plicticos de curator, din dragoste pentru România, şi prin poziţia sa ca deputat şi prieten al d-lui de Cavour, ar fi în măsură să aducă cele mai bune servicii coloniei româneşti din Turin. Ar trebui deci ca ministrul Instrucţiunii Publice să scrie o scrisoare măgulitoare d-lui Vegezzi Ruscalla, cu rugămintea de a binevoi să se însărcineze cu supravegherea tinerilor noştri studenţi şi de a intra în corespondenţă regulată cu guv. despre aceşti d-ni.

2 mai — Astăzi la prînz, m-am dus la palatul ministerului şi am vizitat pe dl. conte de Cavour, al cărui portret ţi-l trimit aici alăturat. M-a primit foarte bine şi şi-a amintit că m-a primit cu doi ani în urmă. După ce i-am înmînat copia scrisorii domnitorului către majestatea-sa regele Italiei, am încercat să-i şterg din minte tot ceea ce putea să ne fie defavorabil în chestiunea armelor[2] sechestrate pe Dunăre. Este o chestiune care a avut un mare răsunet în Piemont şi, bineînţeles, nereuşita acestei expediţii prost organizate a fost atribuită relei voinţe a domnitorului Cuza.

Se înţelege că această acuzaţie este scornită de d-nii unguri, care astăzi sînt în mare favoare în Italia. Am povestit contelui de Cavour faptele aşa cum s-au petrecut şi am încheiat spunînd : „Armele au fost îmbarcate la Genova în plină zi, în văzul şi cu ştirea lumii întregi, şi consulul austriac de la Iaşi a fost primul care l-a vestit pe domnitor. Judecaţi după aceasta, d-le conte, nedibăcia expeditorilor şi falsa poziţie pe care această nefericită afacere a creat-o guv. Principatelor. Am făcut tot posibilul pentru a vă salva armele din mîinile turcilor, efectuînd o falsă sechestrare şi aceasta cu gîndul de a le reda proprietarilor lor legitimi. Era singurul mijloc de a le da un drept de azil pe un teren apărat de propria sa autonomie. Armele au fost astfel salvate şi transportate mai tîrziu la Genova. Trebuie, cred, să ni se recunoască că am izbutit să rezistăm cu energie pretenţiilor Iui Sir Henri Bulwer care cerea predarea armelor în mîinile turciJor, şi, departe de a învinui pe domnitorul Cuza de rea voinţă, ar trebui, pentru a fi drepţi, să i se mulţumească de a fi dat dovadă de curaj şi de tact în această împrejurare."

Pe scurt, contele Cavour mi-a declarat că guvernul majestăţii-sale regelui păstra aceleaşi vechi sentimente de simpatie pentru cauza noastră şi că chestiunea armelor nu a lăsat nici o urmă neplăcută în mintea sa. După aceasta, am vorbit despre Convenţie, pe care a declarat-o a fi o monstruozitate de nefolosit, şi despre Unire[3], pe care o doreşte din toată inima.

înainte de a mă retrage, mi-a cerut cîteva explicaţii asupra chestiunii bulgarilor[4] din Basarabia ; după ce i-am descris aceste colonii ca pe un element slav potrivnic românilor şi ca o armă periculoasă în mîinile ruşilor, am făcut să reiasă tot cîştigul pe care l-ar trage Italia şi România din înlocuirea lor prin colonii italieneşti. Am vorbit, în această privinţa, despre comerţul maritim al Peninsulei care ar putea, în urma unui tratat cu ţările noastre, să ia o mare extindere în Răsărit ete, şi, pînă la urmă, am părăsit pe contele Cavour încîntat de vizita mea şi cu asigurarea că voi fi primit de rege duminică, adică peste trei zile. Pe curînd urmarea.

V. A.

Am fost întrebat aici pentru ce dl. Kogălniccanu nu a confirmat primirea decoraţiei sale şi pentru ce nu a mulţumit regelui. Am răspuns că a fost împiedicat pînă acum de teama de a pierde drepturile de deputat, drepturi la care ţine pentru această sesiune în interesul chestiunii ţărăneşti.

Turin, 5 mai 1861

Mon cher Jean,

Je rentre du palais oii j'ai eu l'honneur de voir le Roi. Sa Majeste m'a reconnu de suite et a eu Ia borne de m'accorder

une audience assez longue pendant laquelle notre conversation a roule sur bien des cnoses que je n'ose pas livrer aux hasards de la poşte. Je te dirais seulement que j'ai defendu de mon mieux le Prince dans la question des armes[1] debarquees â Galatz, afin de combattre la mauvaise impression produite sur l'esprit du Roi par cette malheureuse affaire. et que Sa Majeste a fini par s'exprimer â notre egard dans les termes les plus sympathiques et les plus assurants. Elle m-a en outre parle avec beaucoup d'eloges des officiers roumains qui ont assiste au siege de Gaete[2], et m'a charge pour le Prince Couza, de compliments affectueux.

La seance terminee, je suiş bien accouru â l'hotel pour me debarasser de mes insignes de grand officier de l'ordre royal de Sts. Maurice et Lazare et pour endosser ma fourure, vu qu'il fait passablement froid dans la capitale du Piemont. Mon intention est de partir demain pour Milan, afin de revoir en passant les champs de bataille de Verceil et de Magenta[3], et peut-etre pousserai-je une pointe jusqu'au lac de Come si le temps le permet; apres quoi je retournerai â Paris pour de lâ accompagner Noemi jusqu'â Vienne.

Tu vois que j'ai en perspective une vie passablement agitee, c'est-â-dire que je suiş dans mon veritable element. Avânt mon depart pour Vienne je tâcherai de voir l'Empereur, car une fois que l'on se fait aux tetes couronnees, on ne peut plus s'en passer. Mais en voilâ assez pour le moment, j'ai une foule de lettre â ecrire â Constantinople, â Naples, â Paris et â Bucarest. Je me hâte donc de terminer celle-ci en t'embrassant et en te chargeant d'en faire autant de ma part aux Docans, Rollas[4].

Tout â toi,
V. Alecsandri

Je ne suiş pas content du resultat de mon proces. Peut-on en appeler plus loin ? En ce cas il faut le faire.

Turin, 5 mai 1S61

Iubite Iancule,

M-am întors acum de la palat, unde am avut onoarea să îl văd pe rege. Majestatea-sa m-a recunoscut numaidecît şi a avut bunătatea

să-mi acorde o audienţă destul de lungă, în timpul căreia convorbirea noastră a alunecat asupra muitor lucruri pe care nu îndrăznesc să le incredinţez nesiguranţei poştei. îţi voi spune numai că am apărat cit am putut mai bine pe domnitor în chestiunea armelor[1] debarcate la Galaţi, cu scopul de a combate proasta impresie produsă în mintea regelui de către această nefericită afacere, şi că majestatea-sa a terminat prin a se exprima în termenii cei mai plăcuţi şi mai încurajatori. Pe lîngă aceasta mi-a vorbit cu multe e'.ogii despre ofiţerii români care au asistat la asediul Gaetei[2], şi m-a însărcinat cu salutările sale afectuoase pentru domnitorul Cuza.

Odată şedinţa terminată, m-am dus repede la hotel pentru a-mi scoate insignele de marc ofiţer al ordinului regal al sfinţilor Mauriciu şi Lazăr şi pentru a-mi pune blana, dat fiind că este destul de frig în capitala Piemontului. Gîndul meu este să plec mîine la Milan, cu scopul de a revedea în treacăt cîmpurile de luptă de la Verceil şi Magenta[3], şi poate voi ajunge chiar şi pînă la lacul Como, dacă timpul mi-o va îngădui, după care mă voi întoarce la Paris pentru ca de acolo să o însoţesc pe Noemi pînă la Viena.

După cum vezi, mă aşteaptă o viaţă destul de agitată, adică mă găsesc în adevăratul meu mediu. înainte de plecarea mea la Viena voi încerca să-l văd pe împărat, căci odată ce te-ai obişnuit cu capetele încoronate, nu te mai poţi lipsi de ele. Dar, de ajuns pentru acum, am o mulţime de scrisori de scris la Constantinopol, Neapole, Paris şi Bucureşti. Mă grăbesc deci să o termin pe aceasta îmbrăţişîndu-re şi însărcinîndu-te să faci la fel cu Docanii şi Rolla.[4]

Al tău,
V. Alecsandri

Nu sînt mulţumit de rezultatul procesului meu. S-ar putea apela mai sus ? In acest caz trebuie făcut.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

Turin, 5 mai 1S61

Apres avoir termine la premiere pârtie de ma mission â Paris, ainsi que j'ai eu l'honneur d'en instruire Votre Altesse

par ma lettre du 27 avril, je me suiş rendu immediatement â Turin. Le lendemain de mon arrivee dans la capitale du Piemont, j'ai vu Mr le Comte de Cavour avec lequel j'ai eu une tres longue conversation au sujet des armes[1] expediees â Galatz et j'ai du combattre un â un tous les faux rapports qu'on lui avait fait au sujet de cette affaire. Je soupconne Mr Cerutti ainsi que le Comite hongrois de Genes d'etre les auteurs des insinuations x...x * par lesquelles on a cherche â rejeter sur vous la responsabilite de l'insucces de l'expedition des armes, mais, de quelque part qu'elles proviennent, je crois avoir reussi â les devoiler aux yeux du Cte en retablissant les faits sous leur vrai jour x...x **. Le Cte de Cavour a fini par m'avouer qu'il attribuait le resultat malheureux de l'expedition aux retards de *certaine personne* qui n'etait pas parvenue â temps dans les Principautes pour vous en donner avis, x....x *** et il a ajoute qu'il desirait etablir entre les deux nations, italienne et roumaine, des liens plus intimes en vue des interets reciproques de leur avenir. J'ai profite de cette bonne disposition pour lui proposer un moyen tres puissant de realiser cette grande idee, et de ce moyen consisterait â remplacer les colonies bulgares[2] de la Bessarabie, qui veulent quitter le pays, par des colonies italiennes. Il y aurait pour nous dans ce fait un double avantage, d'abord celui de nous debarrasser d'un element slave qui est un instrument docile et dangereux, entre les mains de la Russie, ensuite de repeup'.er une des portions les plus ferviles de la Roumanie par des hommes industrieux et de meme race que nous. Le Cte de Cavour objecta que pour le moment la chose lui semblait difficile parce que les emigrants italiens avaient pris Phabitude de se diriger vers l'Amerique, mais que neanmoins il prenait note de cette proposition pour l'etudier en des temps plus calmes et moins compliques d'evenements politiques.

Trois jours apres ma visite au Cte de Cavour, Sa Majeste le Roi a daigne me recevoir en audience particuliere et m'accueilli par ces paroles : „Je vous ai vu, il y a deux ans. Vous

* perfides
** L'argument le plus puissant sur lequel j'ai basc mon plaidoyer, c*est, le Cte a fini par avouer que
*** En ce cas, ai-je repondu

m'avez apporte les compliments du prince Couza". „Oui, Sire", ai-je repondu, „j'ai eu Phonneur d'etre presente â Votre Majeste x...x * au premiers jours de Ia guerre et comme alors je Lui apporte en ce moment x...x ** les hommages respectueux du Prince. Cette lettre est x...x *** l'expression non seulement des sentiments de Son Altesse, mais aussi des sentiments de toute la nation roumaine". Sa Majeste prit lccture de votre lettre avec une visible satisfaction et me demanda ensuite x...x **** si vous etiez satisfait de la marche des affaires de votre pays ? „Non, Sire", ai-je replique, „car le Prince se trouve dans la position difficile d'occuper â la fois deux troncs, de presider deux ministeres, de surveiller les travaux de deux Chambres, compliquees d'un troisieme pouvoir nomrae Comission centrale ; en sorte que oblige comme il est de se transporter tantot dans une capitale et tantot dans une autre, le Prince regne et gouverne en chaise de poşte ; c'est une rude tâche pour un seul homme et x...x ***** d'autant plus rude qu'elle est sterile. Toutes 'les affaires sont en souflrence par suite des tiraillements inevitables qui decoulent d'un x...x ****** «ysteme aussi complique x...x ******* que celui ou cinq pouvoirs sont en presence et oii chacun tend â constituer un etat dans l'etat. Aussi le Prince a-t-il decide de mettre un terme â une situation aussi anormale et de simplifier les rouages de la machine gouvernamentale en centralisant l'administration des deux pays. Il veut prendre sur lui-meme de faire un acte[3] serieux et pour lequel il reclame rappui de Votre Majesse en cas de protestation de la part de quelques Puissances mal disposees â notre egard". A ces mots le Roi replique par des paroles tout â fait encourageantes et ajoute qu'il desirait voir regner la meil'.eure entante entre les deux Gts d'Italie et de Roumanie, en vue des eventua!ites x...x ******** de l'avenir. J'ai x...x ********* assure

* quelques jours avânt la guerre, le commencement
•* les felicite
*** en mame temps
•*** comment allaient nos affaires Vous
»*«** encore si elle etait recompensee par pareil
•«*»*«» de pouvoires contraire
******** de toute nature
********* proteste

sa Majeste que nous avions le plus grand deşir de resserer par de nouyeaux liens politiques et commerciaux ceux qui nous attachaient deja â 1Ttalie, et que nous voyons dans la reconsti[tu]tion du royaume italien le meilleur point d'appui pour celle de l'Etat Roumain.

„Comment se fait-il alors", a demande Sa Majeste, „que l'affaire des armes ait si mal reussi sur les bords du Danube. Cette affaire m'a x...x * cause un sensible deplaisir".

„Sire", ai-je repondu, „que Votre Majeste daigne me permettre de lui exposer les faits tels qu'ils se sont passes et non tels_ qu'ils ont ete rapporte â Turin par des personnes qui ont eu interet â disculper leur maladresse. Les armes ont ete embarqu&s â Genes au vu etau su de tout le monde, si bien que le x...x ** Cabinet de Vienne en etait instruit avânt meme le depart des^ yaisseaux. La prcuve en est dans la sa-isie de trois de ces bâtiments â Soulina par les Turcs sur la demande de PAutriche et de Sir Henry Bulwer. En outre l'expedition de ces armes s'effectua sans qu'on se fut donne la peine d'informer le Prince Couza x...x * ou du moins le consul de Votre Majeste â Bucarest". x...x_**** „Comment" reprit le Roi, „le Prince Couza n'en savait rien ? Je croyais pourtant qu'il en avait ete informe bien avânt le depart des vaisseaux de Genes**

„Je puis assurer Votre Majeste que x...x *** ¸'est le consul d'Autriche de Jassi qui, le premier, a porte au Prince la nouvelle de l'arrivee des armes, nouvelle qu'il a accompagnee x...x ****** immediatement d'une protestation en toutes formes".**

„C'est egal", a repete le Roi, „cette affaire m'a fortement ennuye".

„Sire", ai-je replique, „le chagrin que le Prince a ressenti n'a pas ete moindre, car apres avoir ete place dans la plus fausse position par la maladresse des expediteurs de Genes, il n'a pu faire autre chose pour le Piemont que de sauver

* beaucoup embetc
** Gt de
*** sans qu'on eut au moins, ni meme
•*** L'arrivee des vaisseux Le Gt local n'a ete. C'est l'agent d'Autriche lui-mcmc qui le premier a donne la nouvelle des deux bâtiments charges d'armes dans les eux du Danube
***** Son Altesse
. . . . . .du rest

ses armes x...x * de la convoitise des Turcs et de celle des Autrichiens. Il lui a fallu, pour cela, deployer beaucoup d'habilite et x...x ** d'energie, en ne tenant d'abord aucun compte des protestations de PAutriche et des pretentions de Sir Henry Bulwer, et en donnant asile sur le terrain neutre des Principautes aux chargement des deux bâtiments, je pense donc Sire que x...x * loin de suspecter les bonnes intentions du Prince, on devait, en toute justice, lui tenir compte du courage qu'il a montre et du tact dont il a fait preuve dans une situation aussi critique que celle oii Pavait place l'arrivee inattendue des armes piemontaises. Si l'expedition a eu un resultat malheureux, les coupables doivent etre cherches partout ailleurs que dans les Principautes".**

Apres ces explications que le Roi a eu la bonte d'ecouter avec da plus grande bienveillance, Sa Majeste x...x ** «'est enquis de Petat et de l'effectif de notre armee. J'ai repondu que nous avions â peu pres 25.000 hommes de troupes regulieres, sans compter le corps irregulier. A ces mots le Roi me regarda fixement et me dit: „Le Prince Couza est-il homme â faire un acte vigoureux en cas de besoin ?"**

La question faite ainsi, sans ambage, me causa, je Pavoue, un moment d'embarras ; je saisis parfaitement la porte x...x *** et des lors je compris qu'il fallait eviter de vous engager directement vis-â-vis de Sa Majeste. Je repondis donc : „Sire, *ie* Prince est un homme de coeur et son reve le plus ardent est celui de marcher sur les trâces heroique de V. Majeste, mais le pays qu'il est appele â regenerer commence â peine â donner signe de vie, ses ressources materielles sont encore minimes, et sa position geographique est telle qu'il faut au chef de PEtat beaucoup de circonspection pour louvoyer habilement au milieu des evenements politique de l'epoque. Un coup de tete est bientot fait mais souvent les consequences sont malheureuses, quand le pays qui y contribue x...x ****** est enclave entre trois grandes x...x *******

» pour les Iui rendre. Pour y pas
** de courage
*** en toute
«»** m'a dema
****** et je compris des lors je ne pouvais plus je crus
****** se trouve
******* puissances

monarchies despotiques, et se trouve iso!e de toute puissence amie. En tout cas, Sire, que Votre. Majeste soit profondernent convauicue des voeux ardents de ja.nation roumaine poui. le succes de la cause italienne, et qu'Elle daigne en tou'tes circonstances. s'ouvrir franchement au Prince Couza qui lui repondra en. homme loyal et x...x * en prince devoue au safuț de la patrie.

Turin, 5 mâi 1861

După ce am terminat prima parte a misiunii mele la Paris, aşa după cum am avut onoarea să informez pe alteţa-voastră, prin scrisoarea rnea din 27 aprilie, m-am dus numaidecât la Turin. A doua zi după sosirea mea în capitala Piemontului, l-am văzut pe dl. conte de Cavour cu care am avut o foarte lungă convorbire despre armele[1] expediate la Galaţi şi a trebuit să combat unul cite unul toate falsele rapoarte care îi fuseseră făcute despre această afacere. Bănuiesc pe di. Ceruţii, cum şi pe Comitetul unguresc de la Genova de a fi autorii insinuărilor x...x ** prin care s-a încercat să se arunce asupra voastră răspunderea nereuşitei expedierii armelor, dar, din orice parte ar fi venit, cred că am izbutit să Ie dezvălui în ochii contelui restabilind faptele în adevărata lor lumină. x...x *** Contele de Cavour a. terminat prin a-mi mărturisi că atribuia nefericitul rezultat al expediţiei întîrzieriior *unei anumite persoane* care nu a ajus la timp în Principate pentru a vă da de ştire x...x **** şi a adăugat că dorea să stabilească între cele două naţiuni, italiană şi română, legături mai strînse *în* vederea intereselor reciproce ale viitorului lor. Am profitat de această bună dispoziţie pentru a-i propune un mijloc foarte puternic pentru a înfăptui această mare idee, şi acest mijloc ar consta din înlocuirea coloniilor bulgare[2] din Basarabia, care vor să părăsească ţara, prin colonii italiene. In felul acesta ăr fî pentru noi un dublu profit, mai întîi acela de a ne scăpa de un element slav care este un instrument ascultător şi periculos între mîinile

* profondement
perfide
*** Argumentul cel mai puternic pe care mi-am sprijinit pledoaria este, contele a terminat prin a mărturisi că
**** In acest caz, am răspuns eu

Rusiei, şi apoi de a repopula una din porţiunile cele mai fertile ale României cu oameni muncitori şi din aceeaşi rasă cu noi. Contele Cavour obiectă că pentru moment lucrul îi părea greu' de făcut pentru că emigranţii italieni luaseră obiceiul de a se îndrepta spre Am»rica, dar că totuşi lua notă despre această propunere pentru a o studia în t.mpuri mai calme şi mai puţin complicate cu evenimente politice'.

Trei zile după vizita mea ia conteîe Cavour, majestatea sa regele a binevoit să mă primească în audienţă particulară şi m-a primit cu aceste cuvinte : „V-am văzut acum do: ani. Mi-aţi adus salutările prinţului Cuza". „Da, sire", am răpuns, „Am avut onoarea să fiu prezentat majestăţii-voastre x...x * în primele zile ale războiului şi, ca şi atunci, îi aduc în acest moment x...x ** omagiile respectuoase ale prinţului. Această scrisoare este x...x *** expresia nu numai a sentimentelor altcţeisale, dar, de asemenea, şi a sentimentelor tuturor naţiunilor romane". Majestatea-sa a citit scrisoarea voastră cu vădită mulţumire şi m-a întrebat după aceea x...x **** dacă eraţi mulţumit de mersul treburilor din ţara voastră ? „Nu, sire", am răspuns, „căci Prinţul se găseşte în greaua situaţie de a ocupa în acelaşi timp două tronuri, de a prezida două ministere, de a supraveghea lucrările celor două Camere, complicate cu o a treia putere numită Comisia Centrală ; astfel încît, nevoit cum este de a se transporta cînd într-o capitală, cînd în alta, prinţul domneşte şi guvernează din căruţa postii ; este o grea sarcină pentru un singur om şi x...x ***** şi cu atît mai grea, cu cit este sterilă. Toate treburile suferă in urma sîcîielilor de neînlăturat care decurg dintr-un x...x ****** sistem atît de complicat x...x ******* ca acelea în care cinci Puteri stau de faţă şi fiecare tinde să constituie un stat în stat. De aceea Prinţul a hotărit să pună capăt unei situaţii atît de anorma'le şi să simplifice ruagiul maşinei guvernamentale centralizind administraţia celor două ţări. El vrea să ia asupra-şi a face un act[3] serios şi pentru care reclamă sprijinul majestăţii-voastre în caz de protest din partea unora dintre Puterile răuvoitoare faţă de noi". La aceste cuvinte regele răspunde cu cuvinte foarte încurajatoare şi adaugă că doreşte să vadă domnind cea mai bună înţelegere intre cele două guv., al italiei şi al

* cîteva zile înainte de război
** felicit[ărilej
*** în acelaş timp
**** cum mergeau treburile noastre voi
**** şi cel puţin dacă ar fi fost recompensată prin
**** asemenea
**** de puteri contrare

României, în vederea împrejurărilor x...x * viitoare. Am x...x ** asigurat pe majestatea-sa că aveam cea mai mare dorinţă de a strînge prin noi legături politice şi comerciale pe acelea care ne legau deja de Italia, şi că noi vedeam în reconstituirea regatului Italiei cel mai bun punct de sprijin pentru aceea a statului român.

„Cum se face atunci", a întrebat majestatea-sa, „că afacerea armelor a izbutit aşa de prost pe malurile Dunării. Această afacere mi-a x...x *** cauzat o adevărată neplăcere".

„Sire", am răspuns eu, „majestatea-voastră să îmi permită să îi expun faptele aşa cum s-au petrecut şi nu aşa cum i-au fost raportate la Turin de persoane care au avut interes să dezvinovăţească neîndemînarea lor. Armele au fost îmbarcate la Genova sub ochii şi cu ştirea lumei întregi, aşa încît x...x**** Cabinetul de la Viena era informat înainte chiar de plecarea vaselor. Dovadă, prinderea de către turci a trei din aceste vase la Sulina, în urma cererii Austriei şi a lui Sir Henry Bulwer. In afară de aceasta, expedierea acestor arme s-a făcut fără ca cineva să-şi fi dat osteneala să informeze pe prinţul Cuza x...x ***** sau cel puţin pe consulul majestăţii-voastre la Bucureşti" x...x ******. .Cum" reluă regele, „Prinţul Cuza nu ştia nimic ? Eu credeam totuşi că el fusese informat cu mult înainte de plecarea vaselor de la Genova".

„Pot să asigur pe majestatea-voastră că x...x ******* consulul Austriei de la Iaşi a fost primul care a adus vestea despre sosirea armelor, noutate pe care a însoţit-o x...x ******** d. îndată cu un protest în toată regula".

„Oricum ar fi", a repetat regele, „această afacere m-a nemulţumit foarte mult".

„Sire", am răspuns, „supărarea pe care prinţul a resimţit-o nu a fost mai mică, căci după ce a fost pus în cea mai falsă situaţie prin neîndemînarea expeditorilor de la Genova, nu a putut face altceva pentru Piemont decît să-i salveze armele x...x ********* rîvnitc de turci şi de

* de tot felul
** protestat
*** nemulţumit foarte mult
**** Guv.
***** fără ca cel puţin, nici chiar
****** Sosirea vaselor. Guv. local nu a fost. Chiar agentul Austriei a fost cel care primul a dat vestea despre cele două vase încărcate cu arme în apele Dunării.
******* Alteţa-sa
******** dealtfel
********* pentru a i le restitui. Pentru...

austrieci. I-a trebuit, pentru aceasta, să desfăşoare multă îndemînare şi x...x * energie, neţinînd mai întîi nici o seamă de protestele Austriei şi de pretenţiile lui Sir Henry Bulwer, şi dînd azil pe teritoriul neutru al Principatelor încărcăturii celor două vase, cred deci, sire, că x...x ** departe de a suspecta bunele intenţii ale prinţului, ar trebui, pe bună dreptate, să se ţină socoteală de curajul pe care l-a arătat şi de tactul de care a făcut dovadă într-o situaţie atît de critică ca aceea în care l-a pus sosirea neaşteptată a armelor piemonteze. Dacă expediţia a avut un rezultat nefericit, vinovaţii trebuie să fie căutaţi, totuşi, în altă parte decît în Principate.

După aceste explicaţii pe care regele a avut bunătatea să le asculte cu cea mai mare bunăvoinţă, majestatea-sa x...x *** s-a interesat de starea şi de efectivul armatei noastre. Am răspuns că noi avem aproape 25.0C0 de oameni, trupe regulate, fără a mat pune la socoteală corpul neregulat. La acestea regele m-a privit fix şi mi-a spus: „Prinţul Cuza este el omul care să facă un act puternic în caz de nevoie ?"

Chestiunea pusă aşa, fără ocolişuri, mi-a cauzat, mărturisesc, un moment de încurcătură ; i-am înţeles foarte bine importanţa x...x **** şj numaidecît am înţeles că trebuia evitat să vă angajez direct faţă de majestatea-sa. Deci am răspuns : „Sire, Prinţul este un om de inimă şi visul său cei mai arzător este acela de a merge pe urmele eroice ale maiestăţii-voastre, dar ţara pe care este chemat să o regenereze de-abia mcepe să dea semn de viaţă, resursele sale materiale sînt încă mici, şi poziţia sa geografică este de aşa fel, încît îi trebuie şefului statului multă băgare de seamă pentru a se strecura cu dibăcie în mijlocul evenimentelor politice ale epocii. O lovitură se face cu uşurinţă, dar adesea urmările sînt nefericite cînd ţara care contribuie x...x ***** este închisă între trei mari x...x ****** monarhii despotice şi se găseşte departe de orice putere prietenă. In orice caz, sire, majestatea-voastră să fie adînc convinsă despre dorinţele arzătoare ale naţiunii române pentru succesul cauzei italiene şi ea să binevoiască ca în orice împrejurare să se adreseze cu toată încrederea prinţului Cuza care îi va răspunde ca un om cinstit şi x...x ******* ca un prinţ devotat salvării patriei.

curaj
** cu toată
**• m-a între[bat]
**** şi am înţeles numaidecît nu mai puteam am crezut
***** se găseşte
•ii***** Puteri
******* profund

CĂTRE BALIGOT DE BEYNE[1]

10

[a, 18611, mai 10, Constantinopol]

...„J'ai vu beaucoup de monde en Italie et en France et je puis t'assurer que les querelles de la diplomație de Constantinople ne produisent aucun effet en haut lieu. D'ailleurs la question de Syrie est la pour etouffer la voix de Sir Henry Bulwer et du general Durando."

[a, 1861, mai 10, Constantinopol][2]

...„Am văzut multă lume în Italia şi în Franța şi pot să te asigur că certurile diplomatice de la Constantinopol nu fac nici o impresie în cercurile înalte. Dealtfel, chestiunea Siriei este de față acolo pentru a înăbuşi vocea lui Sir Henry Bulwer şi a generalului Durando."

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

11

Paris, 18 mai 1S61

Mon cher Jean,

Je t'ecris â la hâte ces quelques lignes pour te donner de mes nouvelles. Je suiş bien portant malgre, ou peut-etre, â cause des courses continuelles que j'ai faites depuis mon depart de Jassi. En arrivant â Paris, j'y ai fait un court sejour, puis je suiş parti pour Turin afin de porter au roi Victor Emmanuel une lettre du Prince[1]. Ceci fait, j'ai ete revisiter les champs de la bataille de Bufalora et de Magenta, en me dirigeant sur Milan. Le lac de Como, etant dans les environs de la capitale de la Lombardie, j'y ai ete faire une promenade en barque, apres quoi je me suiş rendu â Genes, â Nice, â Toulon et enfin â Paris. Cette excursion a dure vingt jours, au milieu d'une nature toute en fleurs et sous le plus beau ciel du monde. Ici je ne m'arreterai qu'une semaine, tout au plus car je dois me rendre en Angleterre et je veux profiter de cette courte halte pour te parler un peu d'affaires.

Je suppose que mes fermiers sont deja venus t'apporter leur du. En ce cas, tu auras la bonte de remettre â Pauline[2] *cent ducats,* en plus des 150 qui lui reviennent pour les six mois prochains. Cet argent est destine â couvrir les frais de fabrication de la tuile â Mircesti.

Tu sais que j'ai prete 300# â Mr Demetre Couza â la condition que cet argent me soit rendu au 23 avril. Mr Couza a, sans [doute], oublie cette condition. Fais moi le plaisir de la lui rappeler car j'ai grandement besoins d'argent.

J'ai le pressentiment que Ie fermier de Patrascani, Mr l'aga Jean Botez[3], ne sera jaimais tres exact dans ses paiments. Il faudra l'y obliger par tous les moyens car je ne veux pas le laisser contracter de mauvaises habitudes. As-tu fait quelque chose au sujet du cautionement qu'il s'est engage par contrat de deposer entre mes mains pour le fermage de la terre ?

Adieu, mes amities â ta femme. Dis â ma tante que je lui enverrai, bientot, l'objet qu'elle m'a confie.

Tout â toi,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Monsieur le Major Jean Branisteano
Jassi

Paris, ÎS mai 1S61

Iubite Iancule,

Iți scriu la repezeală aceste cîteva rînduri pentru a-ți da veşti despre mine. Sînt sănătos, cu toate sau, poate, tocmai din cauza curselor neîncetate pe care le-am făcut de la plecarea mea de la Iaşi. Sosind la Paris, am rămas aici scurt timp, apoi am plecat Ia Turin ca să duc

regelui Victor Emmanuel o scrisoare a prințuluiAcest lucru făcut, m-am dus să revizitez cîmpurile de luptă de la Bufa'ora și Magenta, îndrcptîndu-mă spre Milan. Lacul Como, fiind în împrejurimile capitalei Lombardiei, am fost acolo să fac o plimbare cu barca, după care m-am dus la Genova, la Nisa, la Toulon și, în sfîrșit, la Paris. Această excursie a durat douăzeci de zile, în mijlocul unei naturi înflorite și sub cel mai frumos cer din lume. Aici nu mă voi opri decît o săptămina cei mult, căci trebuie să mă duc în Anglia și vreau să mă lolosesc de această scurtă oprire pentru a-ți vorbi puțin despre afaceri.

Bănuiesc că arendașii mei au venit deja să-ți aducă datoria lor. în acest caz vei avea bunătatea să înmînezi Paulinei[2] o *sută de ducaji,* pe 'lîngă cei 150 care i se cuvin pentru cele șase Juni viitoare. Acești bani sînt destinați să acopere cheltuielile de fabricare a țiglei la Mircesti.

Știi că am împrumutat 3Co4£ d-lui Dimitrie Cuza cu condiția ca acești bani să-mi fie înapoiați la 23 aprilie. Dl. Cuza a uitat, fără îndoială, această condiție. Fă-mi plăcerea și reamintcște-i-o căci am mare nevoie de bani.

Am presimțirea că arendașul de la Pătrășcani, dl. aga Ion Botez[3], nu va fi niciodată foarte exact în plățile lui. Va trebui să fie forțat prin toate mijloacele căci nu vreau să-1 las să capete obiceiuri proaste. Ai făcut ceva în legătură cu chezășia pe care s-a angajat să o depună în mîinile mele pentru arenda moșiei ?

Adio, amicițiile mele soției tale. Spune-i mătușii melc că îi voi trimite, în curînd, obiectul pe care mi l-a încredințat.

Al tău,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Domnul maior Ion Brănișteanu
Iași

12

Paris, 20 mai 1861

Mon cher Jean, **je viens de recevoir de Mr Racoviza une lettre concernant !e fermage de Mircesti. A toutes les raisons**

I

qu'il a cru devoir me donner .pour s'abstenir de payer certains sommes, je lui ai repondu qu'il devait acquitter Ie fermage de la maniere suivante :

200 — arrhes donnees â la signiature du contrat
100 — somnie avancee â Mircesti contre ma quittance
75 — somme payee pour l'impot foncier de Ia terre
12'/2 — qui lui reviennent pour 25 mesures d'avoine
712'/2 — â payer argent comptant.
1100

En outre Mr Racovitza doit compter 45 piastrs, restant de diverses petits comptes qui couvrent la somme de 700 piastrs dîis par lui pour les dettes du village. C'est donc en tout 713 #, 26 piastrs et 20 paras que tu dois toucher.

I! va sans dire que tu retirerars ma quittance de 100 #, ainsi que celle de l'impot foncier et une troisieme qui fait mention de l'achat d'une paire de chevaux.

Je t'envoie ci-contre le modele de la quittance que tu
X AiK———_r:_ j . — r. . . . ._ ? »i

siei Mirceștiîor, proprietatea d-lui V. Alecsandri:

200 — Arvona dată de dl. Racoviță la facerea contractului.

100 — O adiverință a d-lui Alecsandri de primiria acestor bani la Mircesti.

75 — O adeverință de plata impozitului foncear a moșiei pe semestrul 2[le] 1860 și pe trimestrul l[iu] 1861.

12V2 Ce se cuvin d-lui Racoviță pe 25 mierțe ovăz care nu i-au agiuns spre completarea somei de 50 mierțe ce dl. Alecsandri se îndatorise a-i da în socoteala prețului unei părechi de cai luați de la dl. Racoviță.

712y, primiți în mînă.
1100

Pe lîngă acești bani am mai primit 700 lei pentru cîștiul l[er] a datoriilor satului :

Textul continuă în limba română, cu caractere chirilice.

insa
555 lei cuprinşi în adiverinţa d-lui Alecsandri de primirea cailor pomeniţi.
100 — ce se scad pentru arătura a doi locuitori
45 — în mană. *

Paris, 20 mai 1S61

Iubite Iancule, am primit de la dl. Racoviţă o scrisoare privitoare la arenda Mirceştiîor. La toate pricinile pe care a crezut că trebuie să mi le înşire pentru a nu plăti anumite sume, i-am răspuns că trebuia să plătească arenda în felul următor :

4= 200 — arvuna dată la semnarea contractului
700 — sumă dată la Mircesti pe chitanţa mea
75 — sumă plătită pentru impozitul funciar
12'/₂ — care îi revin pentru 25 măsuri de ovăz
712'/2 — de plătit bani în mînă.
ÎTOO

Pe lîngă aceasta, dl. Racoviţă trebuie să plătească 45 piaştri rămaşi din diferite mici socoteli care ajung la suma de 700 piaştri datoraţi de el pentru datoriile satului. Face deci în total 713 4£> 26 piaştri şi 20 parale pe care trebui să-i primeşti.

Este bineînţeles că vei retrage din aceştia chitanţa mea de 100 4H cum şi aceea a impozitului funciar şi o a treia în care este vorba de cumpărarea unei perechi de cai.

Iţi trimit alăturat modelul de chitanţă pe care vei avea să o eliberezi, aşa încît să-ţi uşurez această plicticoasă treabă.

[. . ţjr*'--"'-'•>.'•?* ir •]*v,*JI fiii-a -' .:• '. . •Zi

13

Paris, juin 1S61

Mon cher Jean,

Ma taine[1], lors de mon depart de Jassi, m'a confie une meche de cheveux de ton enfant pour le faire arranger artistiquement â Paris. J'ai prefere la simple boucle contenue dans un •medaillon, comme chose plus 'simple e> de'meiileur gout, et je Penvoie â ma tante par Noemi.

J'ai tout lieu de croire que mes fermiers auront en fin paye leurs redevances, et je Pespere d'autant plus que je me trouve dans une grande penurie d'argent. II me reste tout juste de quoi accompagner ma belle soeur â Vienne et m'en retourner â Paris. Si â mon retour ici je ne trouve pas les lettres chargees que j'attends avec impatience, je suiş un homme llanche.

En cas que tu aies touche un acompte sur mes fermages, tu me feras le plaisir de compter â Pauline[2] 150 ducats pour sa pension semestrielle, plus 100 ducats pour subvenir aux frais de la fabrication de la brique â Mircesti. Les travaux sont deja en pleine activite et je serais desole qu'il cessent faute d'argent. Je compte donc sur toi, mon cher ami, et t'embrasse en consequence.

Tout â toi,
V. Alecsandri

* Lipseşte sfârşitul scrisorii.
* Urmează textul în limba română, cf. aici p. 43.

Paris, iunie 1S61

Iubite Iancule,

Mătuşa mea,[1] cu ocazia p'.ecării mele de-la Iaşi, mi-a încred'nţat o şuviţă de păr a fiului tău pentru a o face să fie artistic aranjată la Paris. Am preferat şuviţa simplă, pusă într-un medalion, ca un lucru mai simplu şi de bun-gust, şi îl trimit mătuşii mele prin Noenr.

Sînt îndreptăţit să cred că arendaşii mei au plătit în sfîrşit arenda şi o nădăjduiesc cu atît mai mult cu cît mă găsesc într-o mare lipsă de bani. îmi mai rămîne numai aut cu cit să însoţesc pe cumnata mea la Viena şi să mă reîntorc ,la Paris. Dacă la întoarcerea mea aici nu găsesc poliţele pe care !e aştept cu nerăbdare, sînt un om pierdut.

In cazul că ai primit o arvună din arenzile mele, îmi vei face o mare plăcere de a înmîna Paulinei[2] 150 de ducaţi pentru pensiunea sa semestrială, şi încă 100 de ducaţi pentru a suporta cheltuielile fabri-

carii cărămizilor la Mircesti. Lucrările sînt deja in plină activitate şi aş fi disperat dacă ar înceta din lipsă de bani. Mă bizui deci pe tine, dragă prietene, şi ca urmare te îmbrăţişez.

Al tău,
V. Alecsandri

Paris, 30 juin 1861

14

Mon cher Jean,

Le fermier de Patrachkani, Mr Botez[1], vient de m'ecrir pour m'annoncer qu'il a retenu 300# sur le fermage â titre d'indemnite pour le moulin de Patrascani, et il me prie de t'ecrire pour ţ'engager â ne pas reclamer cette somme par Ia voie de Padministration.

Je t'ecris donc, mon cher Jean, pour te prier de poursuivre Mr Botez â outrance jusqu'â ce qu'il te remettra fes 300 en question, ne voulant pas que ce Mr contracte des habitudes aussi iL16gales â mon endroit.

Quant â Pindemnite qui lui revient pour Ie temps que le moulin n'a point travaille â cause de son mauvais etat, elle doit etre fixee par les arbitres nommes ad hoc. Avânt mon depart de Jassi j'avais ecrit: â Aleco Aslan pour le prier d'accepter cette corv6e, et je croyais la chose deja terminee, lorsque la lettre de Mr Botez m'apprend que Mr Aslan[2] se refuse d'accompUr sa promesse sous pretexte qu'il n'a pas un acte formei de ma part. Si cela est vrai, fais-moi le plaisir de rediger une procuration en forme qui autorise Mr Aslan de proceder â Pestimation de Pindemnite due â Botez et envoie4a lui â Oneşti le plus tot possible. Tu ne saurais croire combien cette histoire de moulin m'ennuie, car elle laisse le champ libre aux sottes protestations de Mr Botez.

Je t'envoie ci-joint un modele de *procuration;* change y ce que tu voudras et debarrasse-moi de cette maudite et ridicule affaire.

Jean m'ecrit que tu m'envoies l'argent. C'est avec un grand plaisir que j; le verrai arriver, care je veux partir pour les bains et je me trouve sans le sou.

Adieu, je vous embrasse tous,
V. Alecsandri

Paris, 30 iunie 1861

Iubite Iancule,

Arendaşul din Pătrăşcani, dl. Botez,[1] mi-a scris chiar acum pentru a mă anunţa că a reţinut 300 # <»[0] arendă ca despăgubire pentru moara din Pătrăşcani şi mă roagă să-ţi scriu pentru a te sfătui să nu ceri această sumă pe cale administrativă.

Iţi scriu, deci, dragă Iancule, pentru a te ruga să urmăreşti pe dl. Botez pînă la capăt, pînă ce va restitui cei 300 în chestiune, nedorind ca acest om să ia obiceiuri aşa de nelegale faţă de mine.

Cît despre despăgubirea care îi revine pentru timpul în care moara nu a lucrat din cauza stării sale proaste, aceasta trebuie hotărîtă de arbitri numiţi ad hoc. înainte de plecarea mea la Iaşi am scris lui Alecu Aslan pentru a-l ruga să primească această sarcină, şi credeam că acest lucru este deja terminat, cînd scrisoarea d-lui Botez m-a înştiinţat că dl. Aslan[2] nu vrea să-şi ţină făgăduiala din pricină că nu are un act lormal din partea mea. Dacă aceasta este adevărat, fă-mi plăcerea şi redactează o procură potrivită care să însărcineze pe di. Aslan să procedeze la socotirea despăgubirii datorate lui Botez şi trimite-i-o la Oneşti cit mai repede cu putinţă. Nu poţi crede cît mă plictiseşte această poveste a morii pentru că ea lasă cîmp deschis nedreptelor proteste ale d-lui Botez.

îţi trimit alăturat un model de *procură;* schimbă ce vei vrea şi scapă-mă de această blestemată şi caraghioasă afacere.

Iancu mi-a scris că îmi trimiţi banii. Ii aştept venind cu mar bucurie pentru că vreau să plec la băi şi sînt fără nici un ban.

Adio, vă îmbrăţişez pe toţi,
V. Alecsandri

15

Paris, 15 juillct 1S6I

Mon cher Branisteano, j'ai recu, lu, examine et approuve les comptes que tu m'as envoyes, et je n'ai qu'a te remercier cordialement de l'interet que tu prends â mes affaires. Ces comptes sont parfaitement en ordre et je te ies renvoie, selon ton deşire pour les mettre au dossier ; je te renverrai egalement tous les autres que tu me communiqueras par la suite.

Quelques jours apres avoir recu ta lettre, j'ai touche mes 13963 francs chez Rotchild, representant la somme de 11371/4 # que țu as remis â Michel Daniel[1]. J'attends maintenant avec patience les 300 # dus par Mr Botez[2] et j'espere que tu te sera deja pris de facon â faire rendre gorge â cet aceaparateur.

propos de cet ennuyeux fermier je ne saurais trop te supplier de me debarrasser au plus vite de ses pretentions et du pretexte qui les lui suggere. Tu sais que ce pretexte n'est autre que le moulin de Patrascani deteriore par la crue des eaux du Trotuche. J'ai envoye â plusieurs reprises un homme expres â ma terre des montagnes pour restaurer ce maudit moulin, et toutes les tentatives ont echoue contre Pintemperie des saisons ainsi que contre le mauvais vouloir du sieur Botez. Je voudrais donc savoir oii en est cette affaire ? Le moulin est-il restaure ? travaille-t-il ? A t-il ete remis en bon etat â Mr Botez ? Celui ci a-t-il donne quittance ? Tout me porte â croire Ie contraire, care ce spirituel fermier a gagne * en s'opposant â la restauration d'un moulin dont le revenu reel est de 70 # par an, et qu'il se plait pourtant â elever â la somme exorbitante de 300 #. II lui serait tres commode de deduire annuellement 300 # de son fermage sous pretexte d'indemnite. II faut donc, mon cher Branisteano, qu'â toute force le moulin soit remis en etat de marcher, et que les autorites de Bakau en dressent une constatation formelle, dans le cas ou Mr Botez se refuserait de le recevoir. Pour ce faire, je te conseille de te consulter avec

* In original, greşit *n'a gagner.*

mon frere pour aviser au meilleur moyen de mettre un terme aux pretention absurdes de ce fermier de mauvaise foi. Jean pouvait ecrire â C. Cozoni ou â n'importe qui, d'aller visiter le moulin.

Pour ma part j'avais charge de cette besogne un certain Stephanaki (lequel se trouve actuellement â Mircesty). Cet homme avait passe un contract avec les paysans de Patrascani et leur avait meme avance une somme de 20 # pour le travail qu'il aurait â faire. Quel a ete le resultat de tout cela ? Je l'ignore. Si tu voulais passer un jour chez Pauline, elle te renseigneras bien mieux que moi et tu pourras alors prendre en connaissance de cause les mesures necessaires.

On vient de m'avertir que les 70 mierza de seigle reclames par Mr Catargi sont â sa disposition. Il n'as qu'â envoyer les prendre â Mircesti et te donner quittance. Je deşire qu'il y declare n'avoir plus aucune pretention â faire valoir.

A la St Demetre prochaine, tu deduiras de [***] Mircesti les so[mmes] [***] par Mr Racovitza pour l'impot foncier [***] diverses [***] je t'en [***] la note exacte dans quelques [***] Quant [***] sois implacable et donne lui une bonne leco[n] [***] lui serve â l'avenir.

Je te promets de im'acquitter des commissions [que] tu m'as charge au sujet de ton beau frere etc.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Mes respects â ta mere et a ta femme.
Voici une lettre pour Mr Racovitza, que je te prie de mettre â la poşte Moldave.

Adresa pe verso : Mr le Major Jean Branisteano
Membre de la Curatelle de „Sf. Spiridon"
Jassi, Moldavie

Paris, 15 iulie 1S61

Iubite Brăniftene, am primit, citit, cercetat şi aprobat socotelile pe care mi le-ai trimis şi nu îmi rămîne decît să-ți mulțumesc din suflet

pentru grija pe care o arăţi treburilor mele. Aceste socoteli sînt în perfectă ordine şi ţi le înapoiez, după dorinţa ta, pentru a le pune ia dosar, îţi voi înapoia de asemenea pe toate celelalte pe care mi le vei comunica în viitor.

Cîteva zile după ce am primit scrisoarea ta, am încasat cei 13 963 de franci ai mei la Rothschild, reprezentînd suma de 1137V4 # pe care i-ai dat lui Michel Daniel[1]. Aştept acum cu răbdare cei 300 # datoraţi de dl. Botez[2] şi nădăjduiesc că te-ai aranjat deja în aşa fel încît să poţi să-1 faci pe acest acaparator să înapoieze ce a luat pe nedrept.

In legătură cu acest plicticos arendaş nu pot îndeajuns să te rog să mă scapi cît mai curând de pretenţiile sale şi de pretextul care le dă naştere. Ştii că acest pretext nu este altul decît moara din Pătrăşcani stricată de creşterea apelor Trotuşului. Am trimis de mai multe ori un om special la moşia mea de la munte pentru a repara această blestemată moară şi toate încercările nu au izbutit împotriva timpului rău cum şi împotriva relei voinţe a d-lui Botez. Aş vrea deci să ştiu cum stau lucrurile. Moara s-a reparat ? lucrează ? A fost redată în bună stare d-lui Botez ? Acesta a dat vreo chitanţă ? Totul mă face să cred contrariul, căci acest spirituali arendaş a cîştigat * opunîndu-se la repararea unei mori al cărui venit real este de 70 # pe an, şi pe care totuşi îi convine să-1 ridice la suma enormă de 300 #. Ii va fi foarte uşor să scadă anual 300 4f din arenda sa sub pretext de despăgubire. Trebuie deci, dragă Brănişteanu, ca, cu orice preţ, moara să fie repusă în stare de a merge şi ca autorităţile din Bacău să încheie o constatare formală în cazul în care dl. Botez ar refuza să o primească. Pentru a face acesta, eu te sfătuiesc să te consulţi cu fratele meu pentru a hotărî asupra celui mai bun mijloc de a pune capăt pretenţiilor nedrepte ale acestui arendaş de rea-credinţă. Iancu ar putea să scrie lui C. Cozoni sau oricui pentru a merge să cerceteze moara.

în ce mă priveşte, însărcinasem cu această treabă pe un oarecare Stefanachi (care se găseşte acum la Mircesti). Acest om făcuse un contract cu ţăranii din Pătrăşcani şi le dăduse chiar o sumă de 20 # pentru lucrul pe care îl vor avea de făcut. Care a fost rezultatul tuturor acestora ? Nu ştiu. Dacă ai vrea să treci într-o zi pe la Paulina, ea te va lămuri mai bine decît mine şi vei putea atunci să iei măsurile necesare în cunoştinţă de cauză.

Am fost anunţat acum că cele 70 merţe de secară, cerute de dl. Catargi, sânt la dispoziţia sa. Nu are decît să se ducă să le ia de la Mircesti şi să-ţi dea chitanţă. Doresc ca să declar că nu mai are nici o pretenţie de ridicat.

* Cf. aici p. 48 subsol.

La Sf. Dumitru viitor, vei retrage din [***] Mirceştiîor su[mele] [*•*] de dl. Racoviţă pentru impozitul funciar (»»*] diferite [***] te [***] nota exactă în cîteva [***]. Cît [**•] fii neînduplecat şi dă-i o lecţie bună [***] să-i servească în viitor.

Iţi făgăduiesc de a mă achita de comisioanele cu care m-ai însărcinat in legătura cu cumnatul tău.

Al tău,
V. Alecsandri

Respectele melc mamei tale şi soţiei tale.

Iată o scrisoare pentru dl. Racoviţă, pe care le rog să o pui la poşta moldovenească.

Adresa pe verso : Dl. maior Ion Brănişteanu
Membru al Epitropiei „Sf. SpiriJon"
Iaşi, Moldova

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢARII ROMÂNEŞTI

16

Paris, 25 septembre 1861

Domnule ministru,

Mai înainte de a merge la Londra ca sa pui în lucrare instrucţiunile coprinse în depeşa excelenţei-voastre din 2 septembre No. 1981, relative la locul speciale ce Principatele Unite sînt în drept de a reclama la Expoziţiunea Universale[1] pentru diversele lor producte, am crezut că mai întîi ar trebui să sondez tărîmul viitoarelor mele negociaţiuni[2], spre a mă asicura despre natura dispoziţiunii a Comitetului Centrale, în privinţa noastră. Nu vă voi ascunde dar, domnule ministru, că, dupe informaţiunile luate la Paris, misiunea cu

care m-a însărcinat excelența-voastră prezintă mari dificultăți de învins pentru că coprinde o parte politică de o evidență prea 'puțin învalită, care poate să deștepte atențiunea oamenilor de stat ai Angliei. Oricum ar fi, nu mă sfiesc cîtuşi de puțin ^a deschide negoțiațiuni cari au de scop a pune industria țării noastre în aceeași linie cu al țărilor cu totul independinte ; dar, ca să pot începe lupta cu oarecare speranțe de succes, este de neapărat ca să mă prezint înaintea Comitetului Centrale al Expozițiunii armat cu toate piesele trebuincioase ; piesa însă cea mai importantă e tocmai aceea ce-mi Hpsește, adică lista de obiecte ce Principatele contez a trimite la Palatul Industriei.

Vin dar a va ruga, domnule ministru, ca să binevoiți a da ordine sa se facă acea listă cît mai pe pripă, spre a mi se putea trimite cu^cel mai aproape curier, şi profit, într-acelaşi timp, de această ocaziune spre a ruga pe excelența-voastră ca sa primiți asicurarea preaînaltei considerațiuni etc.

V: Alecsandri

gerantul Agenției Principatelor Unite la Paris

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL EXPOZIȚIEI DE LA LONDRA

17

Londres, S octobre 1S61

Messieurs,

Le Gouvernement des Principautes Unies de Moldavie et de Valachie venant d'instituer, â l'occasion de PExposition Universelle', qui se prepare â Londres, une commission chargee de colJectioner un choix de produits de l'industrie agricole afin de les envoyer â l'Exposition precitee, a invite le soussigne, Agent officieux de son Altesse le Prince Couza â Paris, de se mettre en rapport avec Phonorable Comite de Londres â l'effet d'obtenir qu'il soit reserve dans

le Palais de l'industrie une place speciale aux produits des Principautes.

Le soussigne a donc l'honneur de soumettre a la juste apprcciâtion de Mrs les membres du Comite les considerations qui ont diete â son Gouvernement la demarche qui fait l'objet de cette lettre, et se flatte de l'espoir que cette demarche sera favorablement accueillie.

Aux expositions precedentes de Londres et de Paris, nos produits furent confondus avec ceux de l'Empire ottoman. Cette fois ci pourtant, le Gt de la Sublime Porte n'ayant adresse â celui des Principautes aucune comunication relative â cet objet, lui a laisse une initiative conforme avec la position exceptionel.le que le trăite de Paris a cree aux Principautes. En consequence le Gt du Prince Couza, en vertu de son libre arbitre et desireux de faire participer son pays aux honneurs ainsi qu'aux bienfaits de l'Exposition de Londres, croit le moment opportun pour reclamer une place[2] â part dans la classification des produits exposes, et se fonde pour l'obtenire sur le principe d'independance administrative et commerciale dont les Principautes ont eu de tout temps la libre jouissance. Les Principautes forment d'ailleurs, commercialement parlant du moins, un Etat separe, bien distinct de la Turquie, un Etat qui a deja passe plusieurs traites avec des Etats puissants, tels que PAutriche et meme l'Angleterre, et le commerce etranger s'est toujours adresse directement a nous pour les produits qui nous sont speciaux. II est donc de haute necessite qu'il soit edifie moyenant une classification separee sur la prover»mce de ces produits qui prennent chaque jour plus de developpement et qui contribuent si puissament au bienetre materiei des pays prives des ressources de l'industrie agricole.

A ces considerations, le soussigne s'empresse d'ajouter que les tendances des Principautes ont pour but essentiel d'etendre le plus possible ses re'.ations commerciales avec l'Angleterre au point de vue d'echange de leurs produits contre ceux de la manufacture anglaise, et que ce serait de la part de l'honnorable Comite de Londres, un moyen d'encourager cette tendance que d'acquiere sans difficulte, â la demande que le soussigne a l'honneur de lui adresser au riom de son Gt.

Dans l'espoir d'une reponse favorable, que le soussigne se fera un devoir de communiquer irnmediatement â son Gt, il prie Mrs les honorables merobres du Comite Central de vouloir bien agreer Passurence de sa plus haute consideration.

L'agent des Principautes

Mrs les Membres de l'honorable Comite Central de l'Exposition de Londres

Londra, 8 octombrie 1861

Domnilor, •

Guvernul Principatelor Unite ale Moldovei şi Ţării Româneşti instituind, cu ocazia Expoziţiei Universale[1], care se pregăteşte la Londra, o comisie însărcinată să adune o selecţie de produse ale industriei agricole pentru a fi trimise la Expoziţia mai înainte citată, a invitat pe subsemnatul, agent oficios al alteţei-sale prinţul Cuza la Paris, să se pună în legătură cu onorabilul Comitet de da Londra, cu scopul de a obţine ca să fie rezervat în Palatul Industriei un loc special pentru produsele Principatelor.

Subsemnatul are deci onoarea de a supune justei aprecieri a domnilor membri ai Comitetului, consideraţiile care au dictat guvernului său demersul care face obiectul acestei scrisori, şi se măguleşte cu nădejdea că acest demers va fi primit favorabil.

La expoziţiile precedente de la Londra şi Paris, produsele noastre au fost confundate cu cele ale Imperiului Otoman. De data aceasta totuşi, guv. Sublimei Porţi, neadresînd celui din Principate nici o comunicare relativă la acest lucru, i-a lăsat o iniţiativă potrivită cu noua sa poziţie excepţională pe care tratatul de la Paris a creat-o Principatelor. In consecinţă guv. prinţului Cuza, în virtutea liberului arbitru şi dornic de a face ţara sa să participe ia onorurile cum şi la binefacerile Expoziţiei de la Londra, crede momentul potrivit pentru a cere un loc[2] separat în clasificarea produselor expuse şi se bizuie pentru a-l primi pe principiul independenţei administrative şi comerciale de care Principatele au dispus libere întotdeauna. Principatele formează, dealtfel, din punct de vedere comercial, cel puţin, un stat separat, cu totul deosebit de Turcia, un stat care a încheiat deja cîteva tratate cu state puternice ca Austria şi chiar cu Anglia, şi comerţul străin s-a adresat

întotdeauna direct nouă pentru produsele care sînt specialitatea noastră. Este deci foarte necesar ca să se arate, printr-o clasificare separată, provenienţa acestor produse care iau cu fiecare zi mai mare dezvoltare şi care contribuie aşa de puternic la bunăstarea materială a ţărilor lipsite de resursa industriei agricole.

La aceste conside-aţii, subsemnatul se grăbeşte să adauge că tendinţele Principatelor au ca scop principal să-şi întindă cît mai mult relaţiile comerciale cu Anglia din punct de vedere ai schimbului produselor lor :u cele ale manufacturei engleze şi că ar fi, din partea onorabilului Comitet de la Londra, un mijloc de a încuraja această tendinţă, acela de a fi de acord, fără dificultate, eu cererea pe care subsemnatul are onoarea să i-o adreseze în numele guv. său.

In speranţa unui răspuns favorabil, pe care subsemnatul îşi va face o datorie să-l comunice numaidecît guv. său, roagă pe onorabilii domni membri ai Comitetului Central să bincvoiască să primească asieurarea celei mai înalte consideraţii,

Agentul Principatelor

D-nii membri ai onorabilului Comitet Centra', al Expoziţiei de la Londra.

.11

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

18

Hamburg, ÎS Sbre 1861

Mon cher Jean,

Tu seras, sans doute, tout etonne en recevant cette lettre datee de Hambourg, et tu te demanderas ce que diable je suiş venu chercher dans une viile anseatique du Nord de l'Allemagne. Pour te faciliter les reponses, voici mon histoire. Le Ministere de Bucarest ayant ete subitement pris d'une rage d'autonomie, a decrete, dans sa haute sagesse, que les produits de *l'industrie des Principautes Unies* devaient ne plus etre confondus avec ceux de l'Empire Ottoman dans le palais de

l'Exposition Universelle[1] qui se prepare â Londres pour Pannee 1862. Cette grave affaire decidee, Mr le ministre des Finances, s'adressa irnmediatement â PAgence de Paris, pour la charger de la mission passablement scabreuse d'obtenir du Comite Central de l'Exposition de Londres qu'il soit reserve une place speciale aux produits de la Roumanie. Quoique cette mission fut de nature â me casser bras et jambes, je crus d'abord devoir repondre â son Excellence que je ferais tout mon possible pour reussir, mais que je prevoyais de grandes difficultes â surmonter vis-â-vis de la susceptibilite britannique et surtout â cause des tendances de la politique anglaise â confondre les Principautes avec le territoire de la Turquie. J'ajoutai la recommandation de m'envoyer au plus tot la liste des objets que le Gt se proposait d'envoyer â l'Exposition de Londres.

Ma lettre officielle jetee â la poşte, je partis pour Londres et en y arrivant, j'adressai au Comite Central une longue epitre et j'attendis le resultat avec cette patience de diplomate que tu me connais et avec la ferme decision de commencer des negociations verbales en cas d'une fin de non-recevoir. Huit jours apres je recus une reponse en anglais queje lus tout seul et que je compris sans avoir recours aux lumieres de mon Cicerone.[2]

Je t'envoie ci-jointes les copies de ces deux documents, dont tu donneras lecture au ministre des Finances de Jassi pour sa gouverne.

En somme, succes complet ! Je fis une pirouette, je chantai *„God save the Qeen"*, *, et je me decidai de retourner en France par la Hollande. A cet effet je m'embarquai sur un steamer de la force de plusieurs centaines des chevaux et je voguai vers Ja patrie du fromage et du Curacao avec une securite parfaite. Securite fal'.acieuse helas ! car au bout de 24 heures de traversee, un epuvantable ouragan vint fondre sur nous. Un instant nous nous crumes perdus, je dis un instant comme je pourrais dire trente heures. Bref, le capitaine fut oblige de laisser courir le navire â la grâce de Dieu et des elements et de relâcher dans la riviere de PElbe. Je m'empressai comme de raison, de prendre pied â terre et de

* In original Keen.

me rendre de Gluckstadt â Hambourg, ou je compte me reposer quelques jours avânt de retourner en France. Hambourg possede d'ailleurs des magnifiques hotels, de beaux bassins, des canaux venitiens, des environs ravissants et des danseuses plus ravissantes encore. C'est-â-dire les meilleures conditions pour consoler d'un quasi-naufrage.

A bientot donc ma prochaine lettre datee de Paris.

V. Alecsandri

Hamburg, 18 octombrie 1861

Iubite Iancule,

Vei fi, fără îndoială, foarte mirat primind această scrisoare datată din Hamburg, şi te vei întreba ce dracu am venit să caut intr-un oraş hanseatic din Nordul Germaniei. Pentru a-ţi uşura răspunsurile, iată istoria mea.

Ministerul din Bucureşti, fiind cuprins deodată de o furie de autonomie, a decretat, în înalta sa înţelepciune, că produsele *industriei Principatelor Unite* trebuia să nu mai fie confundate cu cele ale Imperiului Otoman în palatul Expoziţiei Universale,[1] care se pregăteşte la Londra pentru anul 1862.

Această gravă afacere fiind hotărîtă, dl. ministru de Finanţe se adresează numaidecît Agenţiei din Paris, pentru a o însărcina cu misiunea, destul de neplăcută, de a obţine de la Comitetul Central al Expoziţiei de la Londra ca să fie rezervat un loc special produselor României. Cu toate că această misiune era de natură să mă lege de mîini şi de picioare, am crezut mai întîi că trebuie să răspund excelenţei-sale că voi face tot posibilul pentru a izbuti, dar că prevedeam mari piedici de trecut faţă de susceptibilitatea britanică şi mai ales din cauza tendinţei politicii engleze de a confunda Principatele cu teritoriile Turciei. Am adăugat recomandaţia ca să mi se trimită cît mai curînd lista obiectelor pe care guvernul îşi propunea să le trimită la Expoziţia de la Londra.

Scrisoarea mea oficială odată pusă la poştă, plec la Londra şi, sosind acolo, am adresat Comitetului Central o lungă scrisoare şi am aşteptat rezultatul cu aceeaşi răbdare de diplomat pe care mi-o cunoşti şi cu nestrămutata hotărîre de a începe negocieri verbale în caz de refuz.

Opt zile mai tirziu am primit un răspuns in limba engleză pe care l-am citit singur şi pe care l-am înţeles fără a fi recurs la ajutorul ceronelui meu. [2]

Iţi trimit alăturat copiile acestor două documente pe care ai să le citeşti ministrului de Finanţe de la Iaşi pentru informarea sa.

In sfîrşit, succes complet! Am făcut o piruetă, am cîntat *„D-zeu <S apere pe rege"* * şi m-am hotărît să mă întorc în Franţa, prin Olanda. In acest scop, m-am îmbarcat pe un steamcr de mai multe sute de cai putere şi pluteam spre patria brînzei şi a Curaţao-lui într-o siguranţă perfectă, siguranţă, vai! înşelătoare, căci după 24 de ore de traversare un uragan înspăimîntător s-a abătut asupra noastră. O clipă ne-am crezut pierduţi, spun o clipă cum aş putea spune treizeci de ore. Pe scurt, căpitanul a fost obligat să lase nava să alerge în voia lui Dumnezeu şi a clementelor şi să se oprească forţat în riul Elba. M-am grăbit, bineînţeles, să cobor şi să mă duc de la Gluckstadt la Hamburg, unde socotoesc să mă odihnesc cîteva zile înainte de reîntoarcerea în Franţa. Hamburg are, dealtfel, hotele minunate, bazine frumoase, canale veneţiene, împrejurimi îneîntătoare şi dansatoare încă şi mai încântătoare. Adică cele mai bune condiţii pentru a consola de un cvasinaufragiu.

Pe curînd deci viitoarea mea scrisoare datată de la Paris,

V. Alecsandri

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

19

[Paris, 19 oct. 1S61][1]

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur d'annoncer â Votre Excellence le succes complet de ma mission â Londres concernant la place speciale que le Gt de Son Altesse le Prince regnant m'a charge d'obtenir

In original, în limba engleză.

â l'Exposition Universelle[2] de Pannee 1862, pour les produits des Principautes Unies. Grâce au resultat satisfaisant des demarches que j'ai faites aupres du Comite Central, les produits de l'industrie roumaine ne seront plus confondus, cette fois, avec ceux de l'Empire Ottoman. Votre Excellence s'en convaincra par le contenue de la reponse ecrite que j'ai recue â ce sujet et dont j'ai l'honneur de lui transmettre copie conjointement avec quelques arretes du Comite Central touchant les conditions d'admission des objets destines â figurer dans le Palais de l'industrie[3]. En prenant connaissance de ces divers documents V. E. complettera les mesures deja prises par le Gt en vue de se conformer aux sus-dites conditions, et voudra bien les communiquer â ses collegues de Mo'davie en vue d'eviter toute cause de retard dans l'expedition des produits.

[Paris, 19 oct. 1S61][1]

Domnule ministru.

Am onoarea să anunţ excelenţei-voastre întreaga reuşită a misiunii mele de la Londra privind locul special pe care guv. aheţei-sale prinţului domnitor m-a însărcinat să-1 obţin la Expoziţia Universală[2] din anul 1S62 pentru produsele Principatelor Unite. Datorită rezultatului satisfăcător al demersurilor pe care le-am făcut pe lîngă Comitetul Central, produsele industriei române nu vor mai fi confundate, de data aceasta, cu cele ale Imperiului Otoman. Excelenţa-voastră se va convinge din conţinutul răspunsului scris pe care l-am primit în legătură cu aceasta şi pe care am onoarea să i-1 transmit în copie împreună cu cîteva hotărîri ale Comitetului Central privitor la condiţiile de admitere a obiectelor destinate a figura în Palatul Industriei[3]. Luîrtd cunoştinţă despre aceste diferite documente, excelenţa-voastră va completa măsurile deja luate de către guvern pentru a se conforma mai sus-ziselor condiţii şi va binevoi sa le comunice colegilor săi din Moldova pentru a împiedica orice cauză de înrirziere în expedierea produselor.

2i oct. 1861

sirjoa *a-Utoru.usn* val* «b i»', , u • e '*-" 1

***Mon cher Jean* \,**

Dans la deraiere lettre de mon frere j'ai trouve quelques lignes de ta belle ecriture et j'y reponds de toute ma calligraphie, pour te prier de payer au magasin anglais Jes deux notes que l'on presentera et que tu reconnaitras â mon style poetique. A cette priere j'ajoute une autre, celle de pretendre du ministere des Finances de faire droit â la juste reclamation que je Jui [ai] adressee au sujet de l'impot exagere dont mes deux terres ont ete frappees, grâce â la generosite de la Commission chargee d'en faire l'evaluation. Consulte la note que je t'ai laisse en partant et tu te mettras facilement au courant de cette affaire. Je ne suiş pas de ceux qui se revoltent contre les impots, quand ces impots doivent fournire â l'Etat les moyens de faire prosperer le pays, mais encore faut-il ne pas se laisser victimer par l'exces de zele de certains employes. J'ai deja paye une premiere fois plus que je ne le devrais, et je ne veux contracter de mauvaises habitudes.

Le temps de la rentree des fermages approche, et il fait bien, parce que je suiş â court d'argent. Presse un peu Mrs les fermiers et surtout n'oublie pas l'affaire Botez[2] et les 300# que ce Mr a cru, de sa propre autorite, s'adjuger â titre d'indemnite pour le moulin de Patrascani. A propos de ce moulin de malheur, oii en est l'affaire \ Est-il rcstaure ? A-t-il ete mis deja â la disposition du fermier, ou bien celui-ci va-t-il erciger une nouvelle indemnite pour les six mois qui viennent de s'ecouler de 23 avril au 26 octobre ; va-t-il de nouveau retenir une somme quelconque sur le prix du fermage de cette annee ? Je ne puis pourtant pas me voir frustre regulierement par ce Mr ; aussi je compte sur ta bonne amitie et ton savoir faire pour etre â l'abri de ses escamotages. J'espere que tu m'enverras bientot l'ai*gent qui te rentrera de Mircesti et de Borzesti; quoiqu'il en soit je t'engage â compter irnmediatement â Pauline les 150# qui lui reviennent pour six mois. C'est elle qui doit etre payee la premiere, apres quoi tu compteras â Madame Grigorache 60# pour l'interet de son argent, et en agissant ainsi tu auras mes benedictions sur la terre comme au Ciel.: Sur ce je t'embrasse et te prie de presenter mes respects â ta mere et mes amities â ta femme.

Ton cousin devoue,

V. Alecsandri

28 oct. 1861

Iubite Iancule,[1]

In uJtima scrisoare a fratelui meu am găsit citeva rînduri cu frumosul tău scris şi răspund cu toată caligrafia mea pentru a te ruga să plăteşti la magazinul englezesc cele două note pe care le vor prezenta şi pe care le vei recunoaşte după stilul meu poetic. La această rugăminte adaug încă una, aceea de a pretinde de 'la Ministerul de Finanțe să dea dreptate reclamației îndreptățite pe care i-am adresat-o în legătură cu impozitul mult prea mare cu care au fost lovite cele două moşii ale mele, datorită generozității Comisiei însărcinate de a face evaluarea. Consulta nota pe care ți-am lăsat-o la plecare şi te vei pune uşor la curent cu această afacere. Nu sînt dintre aceia care se revoltă împotriva impozitelor cînd aceste impozite trebuie să furnizeze statului mijloacele de a face să prospere țara, dar nici nu trebuie să te laşi victima exceselor de zel ale unor funcționari. Am plătit deja prima dată mai mult decît trebuia, şi nu vreau să capăt obiceiuri proaste.

Timpul încasării arenzilor se apropie şi bine face, pentru că sînt în lipsă de bani. Grăbeşte puțin pe d-nii arendaşi şi mai ou seamă nu uita afacerea Botez[2] şi cei 300^ pe care acest domn a crezut, din propria sa hotărîre, să şi-i atribuie cu titlul de despăgubire pentru moara din Pătrăşcani. în legătură cu această nenorocită moară, cum mai stau lucrurile? A fost reparată? A fost deja pusă la dispoziția arendaşului sau acesta va cere o nouă despăgubire pentru cele şase luni care s-âu scurs de la 23 aprilie la 26 octombrie ; va reține el iarăşi o sumă oarecare din prețul arenzii de pe anul acesta ? Nu pot totuşi să mă văd păgubit cu regularitate de acest domn de aceea mă bizui pe prietenia şi priceperea ta pentru a fi Ia adăpost de şmecheriile sale. Nădăjduiesc că îmi vei trimite în curînd banii care îți vor reveni de la Mircesti şi Borzesti; oricum ar fi, te îndemn să plăteşti de îndată Paulinei cei 150# care îi

revin pentru şase luni. Ea este aceea care trebuie să fie plătită mai înlîi, după care vei înnumăra doamnei Grigoraş 60 # pentru dobînda banilor săi, şi procedând astfel, vei avea binecuvîntărlie mele pe pămînt şi în cer. Cu aceasta te îmbrăţişez şi te rog să prezinţi respectele mele mamei tale şi amiciţiile mele soţiei sale.

Vărul tău devotat,

V. Aleaandri

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

21

[Paris, noiembrie 1861][1]

Cher Prince,

Mon frere, dans une de ses demieres lettres, m'a laisse entrevoir que V.A. etait un peu etonne de mon mutisme. II est vrai que, depuis mon depart de la Moldavie, je n'ai pas eu l'honneur d'ecrire â V.A. que x...x * trois lettres, la premiere de Paris[2], immediatement apres ma visite au prince Napoleon, et les deux autres de Turin[3], â la suite de mes audiences chez le Cte Cavour et chez le Roi Victor Emrnanuel x...x **. J'avais alors des missions â remplir et â titre d'envoye extraordinaire, j'etais tenu de rendre compte â Votre Altesse du succes de mes demarches, au Palais Roya! et â la cour de Turin ; mais depuis que je suiş redescendu au role de simple mortel x...x * j'ai cru dcvoir me renfermer dans les bornes de la reserve respectueuse x...x **** que tout sujet doit garder envers son prince, et cela x...x ***** avec d'autant plus de raison que je n'ai recu de Votre Altesse aucune lignc d'approbation, ou d'improbation au sujet du resultat da ma derniere mission en France et en Italie.[4]**

* quatre trois fois la premiere
** c'etaient
*** depouillc de toute insigne politique
**** de tout sujet
***** d'autant

Votre Altesse me connaît de longue date. Elle sait par consequent que j'appartiens â cette categorie d'hommes naturellement disposes au silence, qui ne peuvent soutenir une causerie qu'autant qu'on veut bien leur donner la replique. Me trouvant donc au bout de mon chapelet, apres la derniere lettre que j'ai cu l'honneur d'envoyer de Turin â Votre Altesse, j'ai repris, non sans bonheur, ma vie de voyageur insouciant. existence hygienique et salutaire, que pendant pres de six mois m-a conduit tantot en Italie, tantot dans les Pirenees, tantot en Angleterre. Est-ce â dire que j'etais devenu indifferent aux affaires de mon pays ? Non, j'y attachais, comme toujours, le plus grand interet, mais je connaissais de bonne source la marche des evenements futurs, concernant les Principautes, et î'en profitais pour m'accorder des vacances x...x *. II est si bon de redevenir soi-meme, de regagner son indepcndance et d'echapper â cette atmosphere viciee que l'on appelle l'atmosphere politique. Votre Altesse le sait bien, quoi qu'Elle se trouve placee â une hauteur qui lui permet de respirer plus â J'aise, x...x ** et pourtant, je m'attends â etre taxe d'egoisme, de tiedeur, que sais-je ? Souvent je me suiş demande x...x *• moi-meme si je ne meritais pas par hasard de pareils reproches ? Mais j'ai eu la faiblesse de me donner constamment raison et de me proclamer tout seul bon citoyen bon patriote, etc. et deplorable fonctionnaire d'Etat. Voilâ ce qui m'engage â perseverer dans la ligne de conduite que x...x **** Pinsunct aide de la raison m'ont tracee pour l'avenir x...x*****.**

[Paris, noiembrie 1861][1]

Iubite prinţe,

Fratele meu, într-una din ultimele sale scrisori, m-a lăsat să întrevăd că a.v. era puţin mirată de mutismul meu. Este adevărat că, de la plecarea mea din Moldova, nu am avut onoarea să scriu a.v. decît x...x ******

a moi
que ceux qui
â part moi
je me tracee
quoiqu'il en soit
patru trei prima

trei scrisori, prima din Paris[2], îndată după vizita mea la prinţul Napoleon, şi celelalte' două de la Turin[3], în urma audienţelor mele la contele Cavour şi la regele Victor Emmanuel. x...x *. Aveam atunci misiuni de îndeplinit şi în situaţia de trimis extraordinar, eram obligat să dau socoteală alteţei-voastre despre succesul demersurilor mele, 'la palatul regal şi la curtea din Turin ; dar după ce m-am coborît la rolul de simplu muritor x...x **, am crezut că trebuie să mă închid în limitele unei rezerve respectuoase x...x *** pe care oricare supus trebuie să o aibă faţă de prinţul său, şi aceasta x...x **** cu atît mai mult îndreptăţită cu cît n-am primit de la alteţa-voastră nici un rînd de aprobare sau de dezaprobare în legătură cu rezultatul ultimei mele misiuni în Franţa şi Italia.[4]

Alteţa-voastră mă cunoaşte de multă vreme. Ea ştie deci că aparţin acelei categorii de oameni dispuşi în mod natural la tăcere, care nu pot susţine o convorbire decît dacă se binevoieşte să i se dea replica. Găsindu-mă deci la capătul mărturisirilor melc, după ultima scrisoare pe care am avut onoarea să o scriu de la Turin alteţei-voastre, am reluat, nu fără mulţumire, viaţa mea de călător fără griji, existenţă higienică şi salutară, care timp de şase luni m-a condus cînd în Italia, cînd în Pirinei, cînd în Anglia. înseamnă aceasta că am devenit indiferent faţă de treburile ţării mele ? Nu, le păstram, ca întotdeauna, cel mai mare interes, dar cunoşteam din izvor sigur mersul evenimentelor viitoare, privitoare la Principate, şi profitam să-mi acord o vacanţă x...x •****. Este aşa de bine să devii tu însuţi, să-ţi recîştigi independenţa şi să scapi de această atmosferă viciată care se numeşte atmosfera politică. Alteţa-voastră o ştie bine, cu toate că se găseşte plasată la o înălţime care îi permite să respire mai în voie x...x ******, şi cu toate acestea, mă aştept să fiu taxat de egoism, de nepăsare, mai ştiu eu ? Adesea m-am întrebat x...x ******* ,u însumi dacă nu meritam cumva aceste reproşuri ? Dar am avut slăbiciunea să-mi dau întotdeauna dreptate şi să mă proclam eu singur bun cetăţean, bun patriot etc. şi prost funcţionar de stat. Iată ceea ce mă îndeamnă să perseverez în linia de conduită pe care x..,x ******** instinctul, ajutat de judecată, mi-a trasat-o pentru viitor x...x*********

* Erau
** despuiat de orice însemnătate politică
*** a oricărui supus
**** cu atît mai mult
***** a mea
****** decît aceia care
******* în ce mă priveşte
******** mi-am trasat-o
********* oricum ar fi

22

Paris, 6 nov 1S61

Mon cher Jean,

Je recois â peine aujourd'hui ta lettre du 30 septembre. Comment a-t-elle tarde si longtemps â me parvenir, c'est la un de ces mysteres de la poşte autrichiennc que je ne veux pas me donner Ja peine de sonder. C'est le pont aux ânes et je le laisse â la disposition de nos voisins.

A propos de pont, j'ai lu l'invitation qui m'a ete adressee par le ministere des Travaux publics au sujet de celui de Mircesti. Les dispositions â prendre â cet egard sont assez simples. Si tu vois Mitkza Stourdza le proprietaire de Miklaouchany[1], il faut lui parler de ma part pour l'engager â s'entendre avec mon fermier, Mr Racovitza, au sujet de la construction du nouveau pont. La moitie de cette construction revient â la charge de la terre de Miklaouchany, quant â l'autre moitie, _Mr Racovitza n'aura qu'a la faire transporter (ce qui est facile) â l'endroit de la jonction des deux chaussees de Jassi et de Romano. Voillâ ! Tu verras, sans dome, ces jours-ci Mr Racovitza, parle-lui de cette affaire et repond ensuite au ministere du Culte [?] que, en qualite de mon charge d'affaires, tu as pris les dispositions necessaires pour la construction du nouveau pont.

Je suiş entierement â sec d'argent. Ne laisse pas lambiner Mrs les fermiers et expedis-moi les sommes que tu toucheras au fur et â mesure que les fermages rentreront. Poursuis surtout * l'affaire Botez[2], au sujet des 300# qu'il a retenus de sa propre autorite sur le fermage de l'annee passee.

Adieu, je t'embrasse de tout coeur et te remercie encore une foi pour tout le mal que tu te donnes, dans l'interet de mes affaires.

Ton cousin,

V.A.

Pe verso : Ma nouvelle adresse est: Hotel des Capucines
Ilt des Capucines 37

* Cuvînt indescifrabil.

Paris, 6 nov. 1861

Iubite Iancule,

Am primit abia acum scrisoarea ta din 30 septembrie. Cum a întârziat ea anta timp ca să-mi ajungă, este acesta un mister al poştei austriece pe care nu vreau să-mi dau silinţa să-1 cercetez. Este podul măgarilor şi îl las la dispoziţia vecinilor noştri.

în legătură ou podul, am citit invitaţia care mi-a fost adresată de Ministerul Lucrăriior Publice despre acela din Mircesti. Dispoziţiile de luat în privinţa aceasta sînt destul de simple. Dacă îl vezi pe Mitiţă Sturdza, proprietarul din Miclăuşani[1], trebuie să-i vorbeşti din partea mea pentru a-l determina să se înţeleagă cu arendaşul meu, dl. Racoviţă, in vederea construirii noului pod. Jumătate din această construcţie revine în sarcina moşiei Miclăuşani, cît despre cealaltă jumătate, dl. Racoviţă nu va avea decît să o transporte (ceea ce este uşor) la locul întâlnirii dintre cele două şosele, de Iaşi şi de Roman. Iată ! Vei vedea, cu siguranţă, zilele acestea pe dl. Racoviţă, vorbeşte-i despre această treabă şi răspunde după aceea Ministerului Cultelor [?] că, în calitate de însărcinatul meu de afaceri, ai luat dispoziţiile necesare pentru construirea noului pod.

Sînt cu totul lipsit de bani. Nu-i lăsa pe domnii fermieri să tărăgăneze şi trimite-mi sumele pe care le vei încasa pe măsură ce vor veni arcnzile. Urmăreşte mai ales * afacerea Botez[2], în legătură cu cei 3004^ pe care i-a reţinut din propria sa hotărîre din arenda anului trecut.

Adio, te îmbrăţişez din toată inima şi iţi mulţumesc încă o dată pentru toată silinţa pe care ţi-o dai, în interesul treburilor melc.

Vărul tău,

V. A.

Pe verso : Noua mea adresă este : Hotel de Capucines, Bt des Capucines 37

Cf. aici p. 65 subsol.

23

Paris, 10 nov. IStI

Cher vieux,

Baligot m'a donne lecture de ia derniere lettre, celle oii â propos de mon projet de voyage au Japon, tu me maltraites avec une colere si amicale et si touchante. Ainsi donc, a tes yeux je ne suiş rien moins qu'un pauvre insense parce que cedam â une aspiration irresistible de ma nature, je veux aller visiter ces regions lointaines, dont nous avons souvent parle ensemble avec enthousiasme. Rapelle-toi nos reves de voyage en Afrique et aux îndes et sois juste â mon egard en ne trouvant pas monstrueux que je veuille les realiser. Mais, diras-tu, la patrie reolaime les services de tous ses enfants, et il n'est permis â aucun Roumain de se soustraire â ses devoirs envers Ia Roumanie, etc. etc. He ! mon cher vieux lorsque je consulte ma conscience et que je lui demande si depuis vingt ans j'ai bien reellement servi mon pays, la conscience me repond : Oui, sans hesiter et par suite elile m'accorde largement le droit de faire enfin quelque chose ipour moi, apres avoir tant fait pour les autres. Cela ne veut pas dire que je me crois quitte envers la Roumanie, non, je mourrai, j'en suiş certain, comme j'ai vecu, en travaillant â sa gloire et â sa prosperite, mais cela veut dire que je ne dois plus m'enterrer dans le ventre d'un portefeui'.le ministeriel comme Jonas dans celui de la baleine, que je ne dois plus me condamner â vivre ou plutot â deperir dans l'atmosphere de petites intrigues de Cabinet, ni â prendre part aux luttes mesquines de la Chambre, luttes dans lesquelles je finirai toujours par suceomber parce que j'ai plus de coeur que de cervelle.

II est une chose qui m'etonne grandement de ta part, mon cher vieux, c'est qu'apres vingt et tant d'annees d'amitie inalterable tu me connaisses si peu et que tu t'obstines â ne voir en moi qu'un vagabond fantaisiste, doue de quelques bonnes facultes mais les eparpillant au hasard, sans ordre

et sans but. Pourquoi donc, toi qui es la justice et la droiture meme ne pas t'avouer cette bonnc verite une fois pour toutes, a savoir que j'aime mon pays aussi bien qu'un autre, mais que je le sers â ma facon. Tout le monde ne peut pas et ne doit etre scribe ou cordonnier, et une nation qui se regenere a besoin d'une infinite d'action diverses qui contribuent au meme resultat. Ai-je la pretention de t'apprendre cette axiome de la Palisse[1] ? Dieu m'cn garde, ce serait douter de ton experience. Je constate pourtant un fait, c'est que tu es trop exclusif dans certaines choses et que depuis quelque annees tu regardes le monde â travers un voile de tristesse qui assombrit la purete de tes nobles pensees. C'est â ce voile que je dois helas ! d'etre vu par toi sous un faux jour, et je ne m-en console qu'en me sachant tres confortablement loge dans le meilleur coin de ton coeur.

Ma maniere d'envisager Phumanitc est toute differente ; elle est plus charitabîe, plus indulgente car elle tient compte des faiblesses inherentes â la nature de l'homme. Je pense que chacun ici bas est pousse cn avânt par sa destinee et que chacun joue un role quelconquc sans le savoir dans la grande comedie de l'eternite. Si donc je vais au Japon, c'est que je dois *y* aller et si tu te retires â Okna comme un nouveau Cincinatus[2], c'est que ta destinee te pousse â planter des choux â Pinstar de ton antique ancetre. Quand ces choux auront fleuri quelqu'un en mangera et s'en trouvera bien s'il aura bon estomac ; or je prise davantage un excellcnt legume qu'un mauvais gouvernement et j'estime plus un maraîcher consciencieux qu'un chef d'Etat inutile et incapable.

Si je voulais cependant te faire une petite guerre â propos de tes projets de choux culture, j'aurais beau jeu, avoue-le ; mais je m'en tiens de preference â mon systeme, de libre application des facultes humaines ct loin de blâmer tes penchants, loin de denigrer la couleur verte de tes reves, jo te dis avec la franchise d'un paysan du Danube : sois heureux â ta guise, ton bonheur projcttera ses doux rayons sur la tristesse de ceux qui souffrent et cn adoueira l'amertume, comme un beau rayon de soleil anime et egaie un paysage morose. II est des Stres privilegies qui ont une adorable mission, celle de rendre meilleurs les hommes qui les approchent, tu es de ce nombre, cher vieux. Et que tu sois agent des P-tes â Constantinople[3] ou planteur de choux â Okna, tu n'en aceompliras pas moins ta destinee, tu n'exerceras pas moins une influence vivifiante sur le coeur de tes compatriotes. Mais aussi laisse-moi suivre la voie ou m'entraîne ma propre destinee, permets-moi de continuer â aimer ce qui a fait de moi un homme de coeur et d'imagination : les voyages et... les femmes. Que veux-tu ? je ne me sens pas encore octogenaire. Mon coeur â tout au plus vingt ans quand il me parle de ma patrie ou de toi.

Adieu, je termine cette longue epître par une gaminerie, afin de te faire sourire comme un vieux papa. Je t'envoie la gaminerie photografiee et lui confie la mission de plaider en ma faveur.

V. Alecsandri

P.S. J'ai termine l'histoire de ma mission politique[4] et j'ai entrepris la mise en ordre de mon grand ouvrage des chants rpopulaires[5] de la Roumanie. Cela fera un magnifique volume, dont je compte me servir comme d'une egide contre ceux qui m'accuseraient de paresse ou de manque de patriotisme.

T'ai-je remercie pour le tabac ? Je ne le crois pas. Recois d'abord les remerciements de Md. Cantacuzene[6], quant aux miens je les renferme dans une bonne poignee de main. La princesse[7] etant absente de Paris je n'ai pu lui remettre la boîte que tu m'as envoyee pour elle.

Paris est au deluge. Il y pleut du *spleen.* J'ai besoin de lumiere, j'ai soif de soleil, mais helas ! il faut que je reste attache au boulet de Pagence jusqu'â l'arrivee de mon frere. Noemi t'envoie miile bonnes amities.

Pari?, 10 nov. 1861

Iubite prietene,

Baligot mi-a citit ultima ta scrisoare, aceea în care mă ocărăşti cu o mînie atît de prietenească şi atît de mişcătoare pentru proiectul meu de călătorie în Japonia. Aşadar, în ochii tăi, nu sînt nimic altceva decît un biet nebun pentru că, cedînd unei năzuinţe de nestăpînit a naturii mele, vreau să mă duc să vizitez aceste regiuni îndepărtate, despre care

am vorbit adesea împreuna cu înflăcărare. Adu-ţi aminte visurile noastre de călătorie în Africa şi în Indii şi fii drept faţă de mine, negăsind îngrozitor faptul că vreau să le realizez. Dar, îmi vei spune, patria cere ajutorul tuturor fiilor săi şi nu este îngăduit nici unui român să se sustragă datoriilor sale faţă de România etc, etc. Ei, dragul meu, cînd îmi cercetez conştiinţa şi cînd o întreb dacă de douăzeci de ani mi-am servit în adevăr ţara, conştiinţa îmi răspunde : Da, fără şovăire şi, prin urmare, îmi acordă din plin dreptul de a face, în sfârşit, ceva şi pentru mine, după ce am făcut atita pentru alţii. Asta nu înseamnă că mă simt chit faţă de România, nu, voi muri, sînt sigur, aşa cum am trăit, lucrînd pentru gloria şi înflorirea ci, dar aceasta înseamnă că nu trebuie să mă inmormîntez în pîntecele unui portofoliu ministerial ca Iona în acela ai balenei, că nu trebuie să mă mai condamn a trăi sau mai repede a pieri in atmosfera micilor intrigi de cabinet, nici să iau parte 'la luptele meschine ale Camerei, lupte în care voi termina întotdeauna prin a fi doborît pentru că am mai multă inimă decît raţiune.

Un lucru mă miră foarte mult din partea ta, dragul meu, şi anume ca, după douăzeci şi atîţia ani de prietenie neclintită, mă cunoşti atît de puţin şi că te încăpăţînezi a nu vedea în mine decît un vagabond fantezist, dotat cu cîteva calităţi, dar risipindu-le la întîmplarc, fără ordine şi fără scop. De ce deci tu, care eşti chiar dreptatea şi echitatea, să nu recunoşti o dată pentru totdeauna acest adevăr, şi anume, că îmi iubesc ţara tot aşa de mult ca oricare altul, dar că o servesc în felul meu. Nu toată lumea poate fi scrib sau cismar, şi o naţiune care renaşte are nevoie de o mulţime de acţiuni diferite, care contribuie .la acelaşi rezultat. Să am pretenţia să te învăţ această axiomă a lui La Palisse[1] ? Să mă ferească Dumnezeu, ar fi să mă îndoiesc de experienţa ta. Constat totuşi un fapt şi anume, că eşti prea neîngăduitor în anumite lucruri şi că de cîţiva ani priveşti lumea printr-un văl de tristeţe, care întunecă puritatea ideilor tale nobile. Acestui văl îi datoresc, vai ! de a fi fost văzut de tine sub o lumină falsă şi nu mă mîngîi decît ştiindu-mă foarte bine adăpostit în cel mai bun colţ al inimii tale.

Felul meu de a vedea lumea este cu totul deosebit; este mult mai blînd, mai îngăduitor, căci ţine seamă de slăbiciunile inerente naturii omeneşti. Cred că fiecare în lumea aceasta este împins înainte de soarta sa şi că fiecare joacă un rol oarecare, fără să o ştie, în marea comedie a veşniciei. Deci, dacă mă'duc în Japonia, este pentru că trebu'c să mă duc acolo şi, dacă tu te retragi la Ocna ca un nou Cincinatus[2], este pentru că soarta te împinge să sădeşti varză, după modelul anticului tău strămoş. Cînd aceste verze vor înflori, cineva va mînca din ele şi se va

simţi bine, dacă va avea stomac sănătos; ori cu apreciez mai mult o Jegumă bună decît un guvern prost şi preţuiesc mai mult un zarzavagiu conştiincios decît un şef de stat inutil şi incapabil.

Dacă aş dori totuşi să-ţi fac un mic război în legătură cu proiectele tale de a cultiva varză, aş reuşi, recunoaşte-o, dar prefer să rămin Ia sistemul meu de liberă folosire a facultăţilor omeneşti şi departe de a condamna înclinaţiile tale, departe de a defăima culoarea verde a viselor tale, îţi spun cu sinceritatea unui ţăran de la Dunăre : fii fericit în felul tău, mulţumirea ta va răspîndi razele saJe blânde asupra tristeţii acelora care suferă şi le va îndulci amărăciunea, aşa cum o rază frumoasă de soare însufleţeşte şi înveseleşte un peisaj trist. Sînt unele fiinţe privilegiate care au o misiune minunată, aceea de a face mai buni pe oamenii care se apropie de ei, tu eşti din categoria lor, dragul meu. Şi, ori că eşti agent al Principatelor la Constantinopol[3], ori cultivator de verze la Ocna, nu-ţi vei îndeplini mai puţin destinul, nu vei exercita mai puţin o influenţă dătătoare de viaţă asupra inimii compatrioţilor tăi. Dar lasă-mă şi pe mine să-mi urmez calea pe care mă împinge propria mea soartă, dă-mi voie să iubesc şi mai departe ceea ce a făcut din mine un om cu suflet şi cu imaginaţie: călătoriile şi... femeile. Ce vrei ? nu mă simt încă octogenar ; inima mea are cel mult douăzeci de ani cînd îmi vorbeşte de patria mea sau despre tine.

Adio, închei această lungă scrisoare printr-o ştrengării, ca să te fac să zîmbeşti ca un tată băraîn. Iţi trimit ştrengăria fotografiată şi îi încredinţez misiunea de a pleda în favoarea mea.

V. Alecsandri

P.S. Am terminat istoria misiunii mele politice[4] şi am întreprins sistematizarea marii mele lucrări, cîntecele populare[5] ale României. Va forma un minunat volum, de care socotesc să mă servesc ca de un scut împotriva acelora care m-ar acuza de lene sau de lipsă de patriotism.

Ţi-am mulţumit pentru tutun ? Nu cred.

Primeşte mai întîi mulţumirile d-nei Cantacuzino[6], cît despre ale mele, le cuprind într-o bună strîngere de mînă. Prinţesa[7] lipsind din Paris, nu i-am putut preda cutia pe care mi-ai trimis-o pentru ea.

Parisul este sub potop. Plouă cu *plictiseală.* * Am nevoie de lumină, mi-e sete de soare, dar, vai ! trebuie să rămân legat de cătuşele Agenţiei pînă la sosirea fratelui meu. Noemi îţi trimite mii de amiciţii.

* In original, în limba engleză.

CĂTRE EFORII ŞCOLILOR DIN
ŢARA ROMANEASCA

24

Agcnzia
Principatelor Unite
în Paris

Paris, 12 noiemvri 1S61

D-lor efori

De mai multe zile am avut onorul a primi epistola d-voastre din 19 octomvrie prin care îmi faceţi cunoscut că în urma unei dispoziţii luată de guvern, Agenţia' este che-. mată, în Jocul d-lui Royer Col'ard, cu supravegherea tinerilor români, stipendiaţi din Paris, precum şi cu regularea modului distribuirei stipendiilor. în aceeaşi epistolă mi s-a anunţat totodată şi expeduirea banilor prin un banchier din Bucureşti la ordinul şi adresa mea.

Am aşteptat pană acum sosirea tratei acelui banchier necunoscut, însă, neprimind încă nici o ştire despre dînsa, mă văd silit a îndemna la răbdare pe toţi studenţii români ce se adresează la mine pentru ca se-şi primească stipendiul. Acest îndemn însă nu le poate fi de nici un agiutor, căci ei au început, cu tot dreptul, a-şi pierde răbdarea de la 1 octomvrie şi pană astăzi, fiind de 42 de zile lipsiţi de mijloacele vieţuirei în Paris. Cursurile s-au deschis şi ei nu au măcar cu ce să plătească înscripţiilc la Universităţi; iarna se apropie şi ei nu au cu ce sa-şi facă proviziile de lemne şi de haine călduroase.

Daţi-mi voie, d-lor, a vă spune că traiul în Paris devine din zi în zi mai greu şi că neregularitatea expeduirei stipendiilor din Bucureşti expune pe elevii români de aice la tot soiul de nevoi şi de supărări ce aduc stingherială chiar studiilor lor.

Prin urmare, este de neapărată trebuinţă de a se regula într-un alt mod distribuirea stipendiilor, un mod mai practic şi mai conform obiceiurilor Parisului şi cred de a mea datorie a vă propune, domnilor, ca de la începutul anului 1862 să binevoiţi a deschide la un banchier de aice un credit hotărît pentru studenţii români, cu condiţia de a li se număra la începutul fiecărui trimestru somele fixate de guvern. Astfel numai, vor înceta întîrzierile trimiterei banilor, şi poziţia ades critică în care se găsescu dnii stipendişti.

Agenţia pentru astă una dată primeşte cu mulţemire însărcinarea de a distribui stipendiile triluniei oct., noemvr. şi decemvrie ; înse ea nu poate să urmeze pe viitor cu aseminc îndatorire, căci agentul este silit adeseori a lipsi din Paris pentru interesele Principatelor Unite, avînd a îndeplini în Knglitera şi Italia misiile ce i se încredinţează de guvern. S-ar putea dar prea lesne întîmpla ca banii stipendiilor să sosească aice în lipsa lui şi, prin urmare, studenţii români să fie expuşi din nou la întârzieri supărătoare.

Supuind aceste la aprecierea d-lor-voastre, vă rog, d-lor efori, a primi încredinţările considerărei mele celei mai deosebită,

V. Alecsandri

[Rezoluţie scrisă în partea de sus a primei file :]

La Eforie

Se va îndrepta cererea către On. Ministeru

I[oan] Z[alomit]

[O a doua rezoluţie, ulterioară, nesemnată :]

Cestiunea de faţă fiind regulată în urma adreselor d-lui ministru de Culte cu nno 16929 şi 16962, aceasta va sta la dosariu.

D-lor membri ai Eforiei şcoalelor din Ţeara Românească

CĂTRE ION GHICA

25

Paris, 12 nov. lSfil

Cher vieux, c'est aujourd'hui seulement que j'ai recu ta mite lettre du 18/30 avril. Elle a mis, comme tu vois, suffi-

sament de temps pour me trouver, il est vrai que l'adresse portait ces mots : „Mr B.A. en Europe !" — En effet, depuis six mois je parcours cette viciile pârtie du monde, tantot pour cause de sânte, tantot en mission extraordinaire, et ce n'est que depuis dix jours que je suiş enfin installe chez moi, Bl des Capucines 37, oii je compte prendre mes quartiers d'hiver. J'arrive en ce moment de Londres oii j'ai du discuter, pendant une semaine, pour obtenir une place speciale aux *produits de notre industrie* dans le palais de la future Exposition Universelle[1]. Nos hommes d'Etat ont cru devoir faire preuve de sentiments autonomiques en decidant que nos *cojoks* et nos bottes peu parfumees meritaient d'etre mis en evidence â cote des produits artistiques de la France, de 1'AngJeterre etc. mais loin de ceux de la Turquie. Le Comite Central de Londres a bien voulu ceder â ma negociation, et maintenant on y attend avec curiosite les objets dignes d'admiration qui doivent representer les Principautes Unies aux yeux du monde civilise.

D'apres le contenu sommaire et substantiel de ta lettre, tout le monde est occupe â s'injurier â Bucarest. Je n'en doute pas, car je connais les sentiments de politesse exquise des habitues de „Fialkowski".[2] L'amour de la patrie leur fait l'effet du mercure, elle leur fournit de la salive dont ils se debarrassent sur la figure de leurs amis, connaissances, advairsaires ou ennemis. Ceci me rappelle l'anecdote de Diogene qui, se trouvant dans un des riches salons d'Athenes, a crache sur le maître du palais qui lui donnait l'hospitalite, en pretextam que c'etait le seul ob;et malpropre de l'habitation.

A l'epoque oii tu m-as ecrit ton petit mot tu dirigeais encore les travaux publics mais depuis le Beyzade[3] t'a mis â la retrăite. C'est que sans doute ce monsieur se croit seul digne des travaux publics. O ambition, rien ne t'effraie, pas meme le bagne !

Tu me demandes ce que je fais ? Je gere l'Agence en attendant que mon frere vienne me debarrasser de cette corvee ennuyeuse et j'ai repris mes travaux litteraires. He quoi! dira-t-on, quand la politique fait bouillonner toutes les cervelles, Alecsandri se retire sur le Parnasse !... Mon Dieu oui, il se cacherait meme dans une taniere d'ours pour ne plus

voir les singes, ni entendre les perroquets de la politique de Bucarest. J'ai repris mon independance et j'en use, j'en abuse, j'en suiş heureux au-delâ de toute expression. Il ne me reste qu'un souhait pour completer mon bonheur, c'est celui de te voir, toi et ta familie, y compris la charmante demoiselle Alexandrine, sorties de l'atmosphere de la capitale de la Roumanie.

En attendant cjue ce voeu se realise, je te serre la main bien fort et je presente miile bonnes amities â ta femme et â Mile Campineano. Embrasse tes enfants de ma part.

V. Alecsandri

Paris, 12 nov. 1861

Iubite prietene, mica ta scrisoare, din 18/30 aprilie, am primit-o abia astăzi. După cum vezi, i-a trebuit destul de mult timp pentru ca să mă găsească, este drept că adresa purta aceste cuvinte : „Dl. B.A. în Europa !" — In adevăr, de şase luni parcurg această veche parte din lume, cînd pentru motive de sănătate, cînd în misiune extraordinară, şi numai de zece zile sînt, în sfîrşit, instalat la mine, Bl. des Capucines 37, unde socotesc să-mi iau reşedinţa de iarnă. Sosesc în această clipă de Ia Londra, unde a trebuit să discut, timp de o săptămînă, pentru a obţine un loc special pentru *produsele industriei noastre* în palatul viitoarei Expoziţii UniversaleOamenii noştri de stat au crezut că trebuie să facă dovadă de sentimente autonome hotărînd că cojoacele şi cişmele noastre, prea puţin parfumate, meritau să fie puse în evidenţă alături de produsele artistice ale Franţei, Angliei etc, dar departe de acelea ale Turciei. Comitetul Central de la Londra a binevoit să cedeze negocierilor mele şi acuma se aşteaptă cu curiozitate obiectele demne de admiraţie care trebuie să reprezinte Principatele Unite în ochii lumii civilizate.

După conţinutul sumar şi substanţial al scrisorii tale, toată lumea la Bucureşti este ocupată să se înjure. Nu mă îndoiesc cunoscând sentimentele de delicată politeţă a obişnuiţilor de la „Fialkowski".[2] Dragostea de patrie le face efectul mercurului, ea le produce saliva de care se debarasează pe figura prietenilor lor, cunoştinţelor, adversarilor sau duşmanilor. Aceasta âmi aminteşte anecdota lui Diogene care, găsindu-se intr-unul din bogatele saloane ale Atenei, a scuipat pe stăpînul palatului

care îi clădea ospitalitatea, pretextînd că era singurul obiect murdar din locuință.

La vremea la care mi-ai scris mica ta scrisoare te ocupai încă de lucrările publice, dar de atunci Beizadeaua[3] te-a pus în retragere. Pentru că desigur acest domn se crede singur demn de lucrări publice. O, ambiție, nimic nu te înspăjmîntă, nici măcar ocna !

Mă întrebi ce fac ? Girez Agenția așteptând ca fratele meu să vină să mă scape de această corvoadă plicticoasă şi mi-am reluat lucrările mele literare. Ei cum! se va zice, când politica înfierbîntă toate creierele, Alecsandri se retrage în Parmas ! Dumnezeule da, s-ar ascunde şi într-o vizuină de urs pentru a nu mai vedea maimuțele, nici auzi papagalii politicii de la Bucureşti. Mi-am reluat independența şi mă folosesc de ea, abuzez de ea, sînt fericit peste măsură. Nu-mi rămîne decît o dorință pentru a-mi împlini fericirea, aceea de a te vedea, pe tine şi familia ta, cum şi pe încântătoarea domnişoară Alexandrina, ieşiți din atmosfera capitalei României.

Așteptând ca această dorință să se împlinească, îți strîng mîna cu putere şi prezint mii de bune amiciții soției tale şi d-rei Cîmpineanu. Sărută pe copiii tăi din partea mea.

V. Alecsandri

CĂTRE COSTACHE NEGRI

26

Paris, 14 nov. 1S61

Mon cher vieux grognard,

Je te trouve admirable avec ta morale et si je ne t'aimais comme un aîne, j'exercerais joliment ma verve caustique â ton endroit. Tu me dis d'une voix dramatique : „Comment, malhereux ! tu veux aller au Japon, tu ne mettras donc jamais un terme â tes foiies, â tes sottises etc..." Et tu sembles avoir oublie nos projets de voyage en Egypte et aux îndes, ces projets qui enflammaient ton imagination comme â l'âge de vingt ans. Aller aux îndes n'est donc pas une folie ? Reponds.

Plus loin, tu reprends : „Ton pays, ses nouvelles destinees etc. n'ont-ils donc plus aucun attrait pour toi ? Tu ne sens donc plus dans ton coeur une voix qui te crie : «Mazaniello,[1] sers encore ta patrie»" (paroles de Mr Scribe, musique de Mr Auber^ et irnmediatement apres tu ajoutes : „L'Union[2] va bien tot s'accomplir ! Oh, que *je vais me reposer apres cela, sans rien vouloir plus entendre de tout le reste!"* Egoiste cher egoiste, je te pardonne parce que je te comprends, et en te pardonnant, je me prouve l'immense satisfaction d'etre meilleur que toi, ce qui m'a toujours semble presque impossible jusqu'â ce jour.

Je sais que tu veux quitter i'agence de Constantinople pour aller te nicher sur un rocher du Trotouche, en emportant la conviction que tu as suffisamment servi ta patrie. Mais si tu voulais bien t'appliquer personnellement les reproches que tu trouves juste de m'adresser, te sentirais-tu bien â. l'aise ? Le pays n'a-t-il plus besoin de toi ? es-tu en droit de le croire ? Que ta conscience reponde.

Veux-tu que je te dise une chose, mon cher vieux grognard ? Tu finiras par venir avec moi au Japon, â la condition que nous passions par les îndes. Ton deşir de te rendre â Hambourg pour me dire adieu cache une intention qui ne m'echappe guere, ceâle de te laisser enlcver par moi sur la grande route de l'Ocean. Apres tout, tu as beau te draper dans le manteau de Caton, tu ne vaux pas mieux que moi, car en cherchant bien dans l'enorme bagage de sagesse que tu as amasse avânt l'âge, on trouverait facilement encore une petite dose de cette bonne folie qui contribue si puissamment au bonheur de l'homme. Ne regrettes-tu pas tes vingt ans ? Oui. Pourquoi ? parce que tu etais fou, c'est-â-dire heureux. Sois donc logique alors.

Adieu, je t'embrasse,

V. Alecsandri

Je croyais avoir rernpli mes quatre pages, c'est pourquoi j'ai termine mon improvisation au bas de la troisieme. Je suiş heureux de trouver encore un peu d'espace pour ajouter quelques verites:

H M

Quand on a perdu un pere, une mere et une soeur adores, le coeur ne rend plus que des sons douloureux au mot de familie.

Quand on a un ami dont la destinee vous ticnt toujours eloigne, le coeur se contracte douloureusement au mot d'amitie.

Quand on est ne dans un pays pour lequel on a combattu vingt ans, en usant sa vie et ses facultes, le coeur seigne au mot de patrie.

II arrive un moment oii il faut oublier pour ne point perdre la raison. Je veux oublier. Mais assez comme 9a, je n'aime pas le drame, et puis tu n'en croirais rien.

Adresa pe plic : Monsieur Constantin Negri
agent des Principautes Unles
Constantinople *

Paris, 14 nov. 1861

Scumpul meu cicălitor,

Te găsesc minunat cu morala ta şi dacă nu te-aş iubi ca pe un frate mai mare, aş încerca împotriva ta verva mea muşcătoare. îmi spui cu un ton dramatic : „Cum, nenorocirule ! vrei să te duci în Japonia, nu vei pune niciodată capăt nebuniilor tale, prostiilor tale etc..." Şi pari să fi uitat planurile noastre de călătorie în Egipt şi în Indii, aceste proiecte care aprindeau imaginaţia ta ca la vîrsta de douăzeci de ani. A merge în Indii nu este deci o nebunie ? Răspunde.

Mai departe, reiei : „Ţara ta, noile ci destine etc. nu mai au deci nimic atrăgător pentru tine ? Nu mai simţi deci în inimta ta o voce care iţi strigă: «Mazaniello,[1] serveşte-ţi încă patria." (cuvinte de dl. Scribe. muzică de dl. Auber), si îndată adaugi : „Unirea[2] se va îndeplini în curînd ! Oh, cum am să mă odihnesc după asta, fără să mai vreau să aud nimic despre tot restul !" Egoistulc, egoist drag, te iert, pentru că te înţeleg şi, iertindu-te, îmi dovedesc mulţumirea sigură de a fi mai bun

* Pe dosul plicului, scris de mîna lui Negri: „Cette jactance juvenile ne te va plus guere". (Această lăudăroşenie tinerească nu ţi se mai potriveşte.)

decit tine, lucru ce mi s-a părut aproape imposibil pînă în ziua de astăzi.

Ştiu că vrei să părăseşti agenţia de la Constantinopol pentru a merge să te cuibăreşti pe o stîncă a Trocuşului, ducînd cu tine convingerea că ţi-ai servit îndeajuns patria. Dar dacă ai vrea să-ţi aplici ţie însuţi reproşurile pe care crezi că e drept să mi le adresezi mie, te-ai simţi chiar aşa bine ? Ţara nu mai arc nevoie de tine ? Eşti îndreptăţit sa crezi acest lucru ? Să răspundă conştiinţa ta.

Vrei să-ţi spun un lucru, scumpul meu cicălitor ? Pînă la urmă vei veni cU mine în Japonia, cu condiţia să trecem prin India. Dorinţa ta de a veni la Hamburg pentru a-mi spune bun rămas ascunde o intenţie care nu-mi scapă deloc, aceea de a te lăsa răpit de mine pe largul drum al oceanului. La urma urmei, degeaba te învălui în mantia lui Caton, nu faci mai multe parale ca mine, căci, căutînd bine în marele bagaj de înţelepciune pe care l-ai adunat de timpuriu, s-ar mai găsi cu uşurinţă o mică doză din această nebunie care contribuie atît de puternic Ia fericirea omului. Nu-ţi pare rău după cei douăzeci de ani ai tăi ? Da. De cc ? Pentru că erai nebun, adică fericit. Fii deci logic.

Adio, te îmbrăţişez.

V. Alecsandri

Credeam că umpiusem cele patru pagini ale melc, de aceea am terminat improvizaţia mea în josul celei de a treia. Sînt fericit că mai găsesc încă puţin loc pentru a adăuga cîteva adevăruri :

Cînd ai pierdut un tată, o mamă şi o soră adorată, inima nu mai scoate decît sunete dureroase la numele de familie.

Cînd ai un prieten de care destinul te ţine întotdeauna îndepărtat, inima se strînge dureros la cuvîntul de prietenie.

Cînd eşti născut într-o ţară pentru care ai combătut douăzeci de ani, uzîndu-ţi viaţa şi facultăţile, inima sîngerează la cuvîntul patrie !

Ajunge o vreme cînd trebuie să uiţi pentru a nu-ţi pierde judecata. Vreau să uit. Dar de ajuns cu aceasta, nu-mi place drama şi apoi tu nu crezi nimic.

Adresa pe plic : Domnul Constantin Negri
agent al Principatelor Unite
Constantinopol

27

Paris, 16 novembre 1S61

Mon cher Branisteano,

Je viens encore t'ennuyer de mes affaires, et cette fois ce n'est plus â propos de Mr Botez,[1] mon fermier de Patrascani, mais â propos de Mr Racovitza[2] J'ai appris que ce monsieur a mis en coupe reglee mon joii bois de Mircesti et que, depuis un_ an qu'il est sur ma propriete, il a deja abattu plusieurs centaines d'arbres des plus grands et des plus beaux, tandis que d'apres son contrat i'l n'a le droit de prendre dans la foret que la quantite de bois necessaire aux besoins journaliers de son menage. Tu sais combien je tiens â cette foret; pour te donner une idee du soin que j'ai pris de la conserver, j'ai prefere acheter de Miclaoucheny tout Ie bois necessaire â la fabrication de ma brique plutot que de mettre la hache dans mon beau parc. C'est peut-etre une sottise, mais c'est comme cela. Eh bien, tu ne saurais t'imaginer le chagrin que j'eprouve d'apprendre les actes de vandalisme de Mr Racovitza. Je te prie donc, au nom de notre arnitie, de demander un compte severe â ce monsieur des arbres qu'il a fait abattre sans mon autorisation et de lui defendre de couper â l'avenir la moindre branche. Informe-toi adroitement du nombre de stinjenes dont il a besoin annuellement pour son usage personnel et fais-le-moi savoir, car je prefererais lui en compter la valeur en argent que de lui laisser desormais le moindre droit sur ma foret. Je te serais bien reconnaissant si tu pouvais faire par toi-meme une course â Mircesti, afin de constater les degâts dont je me plains. Si Mr Racovitza veut augmenter Ie nombre de ses chariots, ou s'il veut batir des moulins etc, il n'a qu'â se procurer le bois necessaire oii il pourra, mais je lui conteste formellement le droit de considerer ma foret comme un chantier. Explique-toi categoriquement avec lui â ce sujet, car je n'hesiterai pas un instant â casser son contrat s'il persistait â vouloir abîmer, â son profit, le plus bel ornement de ma propriete.

As-tu termine l'affaire Botez ? Lui as-tu fait rendre les 300 # qu'il a gardes sur le temps d'avril ? Le moulin de Patrascani est restaure ? Ce sacre moulin me preoccupe diablement, car un homme comme Mr Botez est capable d'en profiter pour elever constamment des pretentions chicanieres, afin de reduire le prix_ de son fermage. Mets, donc, un terme â cet ignobîe exploitation de sa part.

Sur l'argent qui te rentrera, tu compteras *trois cent* ducats â Pauline, 60 â madame Grigorache[3], l'impot semestriel des deux terres et ma dette au magasin anglais, et tu m'expedieras le reste au plus tot sur la maison Rothschild.

Ceci fait, tu auras acquis une large part dans mon coeur.. Adieu, mes compliments respectueux â ta mere et mes amities â ta femme.

Ton cousin affectionne,
V. Alecsandri

Paris, 16 noiembrie 1S6t

Iubite Brănişteanu,

Iar vin să te plictisesc cu afacerile mele, si de data aceasta nu mai este vorba de dl. Botez *, arendaşul meu de la Pătrăşcani, ci de dl. Racoviţă -. Am aflat că acest domn a dispus tăierea frumoasei mele păduri de la Mircesti şi că, de un an, de cînd este pe proprietatea mea, a şi tăiat mai multe sute de arbori dintre cei mai mari şi mai frumoşi, în timp ce, după contract, nu. are dreptul să ia din pădure decît cantitatea de lemne necesară nevoilor zilnice ale gospodăriei sale. Ştii cît ţin la această pădure; ca să-ţi faci o idee despre grija pe care am depus-o pentru a o păstra, am preferat să cumpăr de la Miclăuşani tot lemnul necesar pentru fabricarea cărămizii mele decît să intru cu toporul în frumosul meu parc. Este, poate, o prostie, dar asta e ! Ei bine, nu-ţi închipui durerea pe care o încerc aflînd actele de vandalism ale d-lui Racoviţă. Te rog deci, în numele prieteniei noastre, să ceri o socoteala severă acestui domn despre arborii pe care i-a tăiat fără autorizaţia mea şi să-i interzici pe viitor de a mai tăia vreo creangă cît de mică. Informează-te cu dibăcie despre numărul de stînjeni de care are trebuinţă anual pentru nevoile sale personale şi înştiinţează-mă; căci aş prefera să-i plătesc valoarea în bani decît să-i mai las de aici înainte cel mai mic

drept asupra pădurii mele. Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă ai putea să faci tu însuţi drumul pînă la Mircesti pentru a constata pagubele de care mă plîng. Dacă dl. Racoviţă vrea să mărească numărul carelor sale sau dacă vrea să construiască mori etc, nu are decît să-şi procure lemnul necesar de unde va putea, dar îi contest formal dreptul de a socoti pădurea mea drept un şantier. Explică-te categoric cu el asupra acestui lucru, căci nu voi şovăi o clipă să-i desfac contractul dacă se încăpăţînează să distrugă, spre cîştigul său, cel mai frumos ornament al proprietăţii mele.

Ai terminat afacerea Botez ? L-ai făcut să înapoieze cei 300 de galbeni reţinuţi din cîştigul pe aprilie ? Moara din Pătrăşcani a fost restaurată ? Afurisita asta de moară mă preocupă al naibii, căci un om ca dl. Botez este capabil să profite de ea pentru a ridica mereu pretenţii sicîitoare, cu scopul de a reduce preţul arenzii. Pune, deci, capăt acestei neruşinate exploatări din parte-i.

Din banii pe care-i vei încasa, vei număra 300 de ducaţi Paulinei, •60 doamnei Grigoraş[3], impozitul semestrial al celor două proprietăţi şi datoria mea la magazinul englezesc şi îmi vei expedia cît mai curînd restul prin casa Rothchild.

Făcînd acestea, ţi-ai cîştiga un loc însemnat în inima mea. Adio, •complimente respectuoase mamei taie şi bune sentimente soţiei tale.

Vărul tău iubitor,
V. Alecsandri

CĂTRE ION GHICA

28

Paris, 25 nov. 1861

Cher vieux,

•J'ai lu dans la *Voix de la Roumanie* que tu a fait Lmprimer un tres interessant article[1] dans une revue quelconque qui paraît depuis peu â Bucarest. Tu serais tres aimable de m'abonner â cette puWication periodique et de me faire expedier les Nos deja parus ainsi que ceux qui paraitront â l'avenir. Comme nous sommes tous deux d'anciens collaborateurs de journaux scientifiques et litteraires, il se pourrait fort bien que je fusse empoigne de nouveau d'un acces de rage litteraire et que je devinsse ton confrere de nouveau. J'ai jete sur le papier les souvenirs[2] de mon voyage en Italie pendant la guerre de 1859, ainsi que ceux de mon excursion en Crimee, apres la prise de Sevastopol et si tu trouves qu'ils meriţent une place dans la revue en question, je me ferai un plaisir de te les envoyer.

Ici rien de bien interessant. On dit pourtant que les Bourbons de la Valachie se demenent beaucoup, que la branche ainee et la branche cadette se seraient fusionees en faveur du jeune prince Nicolas Bibesco[3]. Somme totale, il pleut, il fait humide, et la politique se ressent de l'etat de l'atmosphere.

Adieu et miile amities â ta femme et aux amis, s'il en reste.

V. Alecsandri
Bt des Capucines 37

Paris, 25 nov. 1861

Iubite prietene.

Am citit în la *Voix de la Roumanie* că ai publicat un articol * foarte interesant într-o revistă oarecare apărută de puţin timp la Bucureşti. Ai să fii bun să mă abonezi la această publicaţie periodică şi să-mi expediezi numerele deja apărute cum şi pe acelea care vor apărea în viitor. Cum sîntem amîndoi vechi colaboratori ai ziarelor ştiinţifice- şi literare, s-ar putea foarte bine ca să fiu apucat de o nouă furie literară şi să devin din nou confratele tău. Am aruncat pe hîrtie amintirile ? călătoriei mele în Italia în timpul războiului din 1859, cum şi pe acelea, ale excursiei melc din Crimeea, după luarea Sevastopolului şi, dacă găseşti că merită un loc în revista în chestiune, îmi voi face o plăcere din a ţi le trimite.

Aici nimic prea interesant. Se spune totuşi că Bourbonii din Ţara Românească se agită mult, că ramura cea mare şi ramura cea mică s-ar fi contopit în favoarea tânărului prinţ Nicolae Bibescu[3]. In total, plouă,, este umezeală, şi politica se resimte de starea atmosferei.

Adio şi mii de amiciţii soţiei tale şi prietenilor, dacă mai sînt.

V. Alecsandri
Bt de Capucines 37

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE
AL ŢĂRII ROMANEŞTI

29

Agence
des Principautes Unies
â Paris

Paris, 27 nov. 1861

Monsieur le Ministre,

Je viens de recevoir la depeche de votre Exce'.lence sous TsTo 2 860, et avânt d'en communiquer le contenu au Comite Central de l'Exposition de Londres', je voudrais etre parfaitement renseigne sur un point important, â savoir si les mesures de Pespace â reclamer pour nos produits dans le palais de l'Exposition ont ete calculees sur la somme des produits des deux Principautes ou bien sur ceux de la Valachie seulement. Mr le Ministre des Affaires etrageres de Moldavie ne m'ayant encore rien ecrit â ce sujet, je vous serais oblige, Mr le Ministre, de m'envoyer au plus tot le renseignement que je demande, afin d'eviter tout malentendu posteneur.

Agenţia
Principatelor Unite
din Paris

Paris, 27 nov. 1861

Domnule ministru,

Am primit depeşa exceienţei-voastre cu nr. 2 860 şi, înainte de a comunica conţinutul Comitetului Central al Expoziţiei din Londra', aş dori să fiu foarte bine lămurit asupra unui punct important, şi anume dacă măsurile spaţiului cerut pentru produsele noastre în palatul Expoziţiei au fost calculate pentru totalitatea produselor celor două Principate sau numai asupra celor ale Ţării Româneşti. Dl. ministru al Afacerilor Străine ale Moldovei nescriindu-mi pînă acum nimic în legătură cu acest lucru, vă voi fi recunoscător, d-le ministru, dacă îmi veţi trimite cît mai curînd lămurirea pe care o cer, pentru ca să evit orice neînţelegere următoare.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

30

Paris. 28' nov. 1861

Mon cher Branisteano, **je suiş sans le sous' depuis quatre jours et je tire le diable par la queue de fason â la Iui aracher. C'est te dire que j'attends avec la plus vive impatience l'envoi, en pârtie ou en totalite, de mes fermages. Hâte-toi de me tirer de la misere, oii je suiş plonge, en m'expediant de suite une somme quelconque. Je compte sur toi comme sur une providence qui prendrait la forme d'une lettre de change pour venir me surprendre agreablement, et dans mon attente je crie aux quatre points cardinaux : De l'argent, de l'argent î**

Adieu, reponds-moi de suite. Tout â toi,
V. Alecsandri

Bt des Capucines 37

Paris, 28 nov. 1S61

Iubite Brănistene, de patru zile sînt fără nici un ban' şi trag. pe dracul de coadă gata să i-o smulg. Aceasta pentru a-ţi spune că aştept: cu cea mai mare nerăbdare trimiterea, în parte sau în totalitate, a aren-

I

zilor mele. Grăbeşte-te de a mă scoate din mizeria, în care sînt cufundat, trimiţîndu-mi numaidecît o sumă oarecare. Mă bizui pe tine ca pe o providenţă care ar lua forma unei poliţe pentru a veni să-mi facă o plăcută surpriză, şi, în aşteptarea mea, strig în cele patru puncte cardinale: Bani, Bani !

Adio, răspunde-mi numaidecît. Al tău,

V. Alecsandri

31

[Paris, p. 28 noiembrie 1861]

Mon cher Branisteano,

Je viens de toucher l'argent que tu m'a envoye et je te remercie pour le soin que tu as mis â faire rentrer les fermages â temps, car je me trouvais litteralement sans le sou depuis une quinzaine de jours. Si tu pouvais faire rendre gorge â Mr Botez[1], tu me rendrais un bon service ; les trois cents ducats qu'il a retenus sur le fermage d'avril couvriraient mon deficit de cette annee.

Maintenent un nouveau service. Pour des raisons â moi connues, j'ai pris la resolution de vendre Patrascani[2] et Borzesti. Je te charge donc de me trouver un acquereur dans le plus bref delai possible, et de faire une publication ad hoc dans le *Moniteur ainsi* que dans les autres journaux du pays. Etant fermement decide de me defaire de cette propriete, j'accepterai n'knport quel prix pourvu que la chose se fasse vite.

Adieu, je t'embrasse et te remercie de nouveau pour tout ce que tu veux faire pour ton affectionne,

V. Alecsandri

[Paris, p. 28 noiembrie 1S61]

Iubite Brănişteanu,

Am primit banii pe care mi i-ai trimis şi îţi mulţumesc pentru grija pe care ai avut-o de a face să se plătească arenzile la timp, căci mă găseam cu adevărat fără nici un ban de cincisprezece zile. Dacă ai putea să-l execuţi pe dl. Botez[1], mi-ai face un bun serviciu; cei trei sute de ducaţi pe care i-a reţinut din arenda pe aprilie ar acoperi clefi-. citul meu din anul acesta.

Acum un nou serviciu. Pentru motive cunoscute de mine, am luat-, hotărîrea de a vinde Patraşcanii[2] şi Borzeştii. Te însărcinez deci să-mi. găseşti un cumpărător în cel mai scurt timp cu putinţă şi de a face o. publicaţie ad hoc în *Monitor,* cum şi în alte ziare ale ţării. Fiind foarte-hotărît de a mă scăpa de această proprietate, voi primi orice preţ numai, lucrul să se facă repede.

Adio, te îmbrăţişez şi-ţi mulţumesc încă o dată pentru tot ceea ce vrei să faci pentru iubitorul tău,

V. Alecsandri,

32

Paris, 18 dec. 1861)

Mon cher Branisteano,

Je viens t'engager de nouveau de t'occuper activement dfe. la vente de Patrascani *f.* J'ai des dettes serieuses qu'il faut que-je paye le plus tot possible afin de m'affranchir d'une preocu— pation incessante qui me rend tres malheureux. Ma resolution inebranlable est donc de sacrifier une de mes terres â n'im— porte quel prix pour reconquerir mon independance et *ma,.* tranqulllite. Je compte sur ta bonne amitie, cher cousin, dans, cette circonstance et te prie encore une fois de faire publier dans tous les journaux du pays la vente prochaîjie», imme-.

diate meme de Patrascani. Tu me rendras le plus grand service que je puisse te demander. J'attends ta reponse avec impatience, et suiş tout â toi,

V. Alecsandri

Paris, 18 dec. 1861

Iubite Brăniţtene,

Vin din nou să te îndemn să te ocupi cu sîrguinţă de vinzarea Păitrăşcaniior[1]. Am datorii serioase pe care trebuie să le plătesc cît mai •curînd cu putinţă ca să mă eliberez de o grijă neîncetată care mă face foarte nefericit. Hotărirea mea nestrămutată este deci de a sacrifica una din moşiile mele cu orice preţ, pentru a-mi recuceri independenţa şi liniştea. Mă bizui pe adevărata ta prietenie, iubite vere, în această împrejurare şi te rog încă o dată să pui să se publice în toate ziarele din rţară apropiata sau chiar grabnica vînzare a Pătrăşcanllor. îmi vei face .cel mai mare serviciu pe care aş putea să ţi'l cer. Aştept răspunsul tău icu nerăbdare şi sînt al tău,

V. Alecsandri

33

A L'HONORABLE COMITE CENTRAL
DE L'EXPOSITION UNIVERSELLE' DE LONDRES
POUR L'ANNEE 1862

Paris, 26 decembrie 1S61

Messieurs,

J'ai l'honneur de vous envoyer copie de la depeche offiâelle que je viens de recevoir de S. E. Mr le Ministre des Affaires etrangeres de Valachie concernant les produits des Principautes Unies qui devront figurer â l'Exposition de Londres de l'annee prochaine :

„Mr l'agent,

D'apres l'avis que vous nous avez donne touchant la necessite de determiner d'une maniere precise la nature des produits de notre industrie naţionale et l'etendue de î'emplacement qu'ils exigent â l'Exposition de Londres, je m'empresse de vous faire savoir que ces produits sont du genre de ceux indiques dans les sections I, II, III, IV du reglement d'admission redige par le Comite Central et que d'apres les calcules faits, ils pourraient occuper dans le palais de l'Expositions l'espace indique ci-apres :

70 pieds carres anglais pour la l-re section

D	»		**2e**
75			**3e**
20	»	**en Jongueur**	**sur la muraille**
12		**en hau teu r**	
3	»	**largeur**	**espace horizontal**
3	»	**longueur**	
2	»	**hauceur**	

Vous voudrez bien, Mr l'agent, communiquer en meme temps â Phonorable Comite Central de Londres la nomination de Mr... en qualite de Commissaire permanent des Ptes."

En m'acquittant de ce devoir, je vous prie, Mrs, d'agreer l'assurance de ma consideration la p'us distinguee.

Paris, 26 decembrie 1861

Domnilor,

Am onoarea să vă trimit copia depeşei oficiale pe care am primit-o de la excelenţa-sa ministrul Afacerilor Străine din Ţara Românească, privind produsele Principatelor Unite care trebuie să figureze în Expoziţia de la Londra din anul viitor :

„D-le agent,

După avizul pe care ni l-aţi dat privitor la nevoia de a determina de o manieră precisă natura produselor industriei noastre naţionale şi

întinderea spaţiului de care are nevoie la Expoziţia de la Londra, mi grăbesc să vă fac cunoscut că aceste produse sînt din felul celor arătate în secţiunile I, II, III, IV ale regulamentului de admitere, redactat de Comitetul Central, şi că, după calculele făcute, ele ar putea să ocupe în palatul Expoziţiei spaţiul arătat mai jos :

70 picioare pătrate englezeşti pentru prima secţie

5			„ a doua
75			, a treia
20	,	în lăţime	pe zid
12	„	în înălţime	
3	„	lăţime	spaţiu orizontal
3		•lungime	
2	„	înălţime	

Veţi binevoi, d-le agent, să comunicaţi în acelaşi timp onorabilului Comitet Central din Londra numirea dl. . . . în calitate de Comisar permanent al Principatelor."

Achkîndu-mă de această datorie, vă rog, domnilor, să primiţi asigurarea distinsei mele consideraţii.

CĂTRE PETRACHE POENARU

34

[Paris, p. 1 ianuarie 1S62]

***Monsieur le Commissaire'*,**

En reponse â votre lettre du 1-er janvier, j'ai l'honneur de vous informer que dans sa dapeche du 7/19 novembre 1861, Mr le Ministre des Affaires etrangeres de Valachie, m'a charge de faire connaître au Comite Central de l'Exposition â Londres les mesures de l'espace que nos produits occuperaient dans le Palais de l'industrie. Ces mesures sont:

70 pieds carres anglais pour la Ir section

5	**„**	**„**	**» IIe**	**„**
75			**» IIIe**	**a**
20	**„**	**en largeur**	**sur la muraille**	
12	**„**	**en hauteur**		
3	**„**	**largeur**	**espace horizontal**	
3	**„**	**longueur**		
2		**hauteur**		

En consequence je me suiş empresse de communiquer les details ci-dessus, au Comite Central, et de l'informer, en meme temps, de votre nomination en qualite de Commissaire permanent des Principautes.

Je vous ferai donc observer, Monsieur Ie Commisaire, que les informations nouvelles que vous deviez avoir par rapport â la_ hauteur de l'espace reclame pour nos objets, se trouvent suffisamment comprises dans la demande qui a ete faite au Comite, puisque cette demande fait mention de 12 pieds cn hauteur sur la muraille et de 2 pied sur l'espace horizontal.

II est donc inutile, je pense, d'entamer une nouvelle negociation â ce sujet avec le Comite de Londres, car la reponse que j'en attends et que je m'empresserai de vous communiquer, doit contenir tous les renseignements desires.

J'ajouterai encore une observation avânt de terminer, c'est que votre qualite de Commissaire des Principautes etant deja connue du secretaire de la Commission de Londres, mon tiitermediaire aupres de celle-ci devient desormais inutile. Vous ferez donc pien, Mr le Commissaire, de vous mettre en correspondance directe avec elle, apres lui avoir fait connaître officiellement le titre de Commissaire des Principautes dont votre Gouvernement vous a investi, et pour ce faire je vous envoie l'adresse que vous devez placer sur vos lettres :

The honor. Secretary
ţo Her Majesty's Commisioners for the
internaţional Exhibition of 1862
London

[Parii, p. 1 ianuarie 1862]

Domnule comisar

Ca răspuns la scrisoarea dumneavoastră din 1 ianuarie, am onoarea vs informez că în telegrama sa din 7/19 noiembrie 1861, dl. ministru

al Afacerilor Străine din Țara Românească m-a însărcinat să fac cunoscut Comitetului Central al Expoziției la Londra măsurile spațiului pe care produsele noastre le-ar ocupa în Palatul Industriei. Aceste măsuri sînt:

70	picioare pătrate englezeşti pentru prima secție	
5		a doua
75		a treia
20	în lărgime	pe zid
12	în înălțime	
3	lărgime	spațiu orizontal
3	lungime	
2	înălțime	

Drept urmare, m-am grăbit să comunic amănuntele de mai sus Comitetului Central şi să-l informez în acelaşi timp despre numirea dumneavoastră în calitate de comisar permanent al Principatelor.

Vă atrag deci atenția, domnule comisar, că noile informații pe care va trebui să le aveți în legătură ou înălțimea spațiului cerut pentru obiectele noastre se găsesc îndeajuns cuprinse în cererea care a fost făcută Comitetului, pentru că această cerere face mențiune despre 12 picioare în înălțime pe zid şi de 2 picioare pe spațiul orizontal.

Este deci inutil, cred eu, de a începe noi negocieri despre acest lucru cu Comitetul de la Londra, căci răspunsul pe care îl aştept şi pe care mă voi grăbi să vi-l comunic trebuie să cuprindă lămuririle dorite.

Voi mai adăuga o observație înainte de a termina, aceea că, fiind deja cunoscută calitatea dumneavoastră de comisar al Principatelor secretarului Comisiei de la Londra, situația mea de intermediar pe lîngă aceasta devine de acum înainte netrebuincioasă. Veți face deci bine, d-l comisar, de a vă pune în corespondență directă cu aceasta, după ce îi veți face oficial cunoscut titlul de comisar al Principatelor cu care v-a învestit guvernul dumneavoastră, şi, pentru a face aceasta, vă trimit adresa pe care va trebui să o puneți pe scrisorile dumneavoastră.

Onorabilului secretar
al comisarilor majestății-sale pentru Expoziția Internațională
din 1862 — Londra

35

Paris, 2 janvicr 1862

Mon cher Branisteano,

Cette lettre est destinee â te porter mes sinceres felicitations pour la nouvelle annee. Elle est chargee en meme țemps de rappeler â ton souvenir la vente de Patrascani, et !es comptes du dernier terme du fermage de mes terres.

Je te prie de m'envoyer des renseignements exactes sur i'une et l'autre affaire et de me faire savoir si tu as compte â Pauline 300#, comme je te l'ai ecrit avânt la St. Demetre.

As-țu obtenu quelque resirltat au sujet du moulin de Patrascani, ainsi qu'au sujet de l'impot exagere qui frappe mes deux terres ? J'attends ta reponse avec impatience.

J'ai vu hier Couza qui m'a charge de te prier de repondre de suite â ses deux dernieres lettres. Il est fort ennuye pour cause de manque d'argent.

Adieu je t'embrasse et je baise les mains â ta mere et â ta femme.

V. Alecsandri

Fais-moi le plaisir d'envoyer irnmediatement la lettre ci-incluse â son adresse, elle est tres pressee.

Adresa pe verso: Mr le Colonel Jean Branisceano
Membre de *li* Curatelle de „Sf. Spiridon"
Jassi, Moldavie

Paris, 2 ianuarie 1862

Iubite Brăniştene,

Această scrisoare este destinată să-ți aducă sincerele mele felicitări pentru Anul nou. Este însărcinată, în acelaşi timp, să-ți amintească de

vinzarea Pătrăşcanilor şi de socotelile ultimului termen al arenzii moşiilor mele.

Te rog să-mi trimiţi lămuriri precise asupra uneia şi a celeilalte afaceri şi să-mi spui dacă ai înmînat Paulinei 300$:, cum ţi-am scris înainte de Sf. Dumitru.

Ai obţinut vreun rezultat în legătură cu moara din Pătrăşcani şi cu impozitul mult prea marc care loveşte cele două moşii ale mele ? Aştept cu nerăbdare răspunsul tău.

L-am văzut ieri pe Cuza care m-a însărcinat să te rog să răspunzi numaidecît ultimelor două scrisori ale sale. Este foarte plictisit din pricina lipsei de bani.

Adio, te îmbrăţişez şi sărut mîinile mamei şi soţiei tale,

V. Alecsandri

Fă-mi plăcerea să trimiţi numaidecît scrisoarea alăturată la adresa ei, este foarte urgentă.

Adresa pe verso : D1. colonel Ion Brănişteanu
Membru al Epitropici „Sf. Spiridon"
Iaşi, Moldova

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

36

Paris, 3 janvier 1S62

Mon cher Prince,

J'ai attendu une circonstance heureuse pour ecrire â Votre Altesse et je n'ai point perdu pour attendre, puisqu'enfin, grâce â Votre perseverance, le voeu le plus cher de la Nation Roumaine vient d'etre realise par PUnion' des deux Principautes.

Tout en felicitam mon pays de cet heureux evenement, s'est â Votre Altesse que je dois adresser mes premieres feli-

citations, car je connais mieux que personne les efforts constants que vous avez faits, duram l'espace de trois ans, pour le triomphe du principe regenerateur qui vous a eleve au pouvoir.

L'histoire imparţiale rendra â chacun la part qui lui est due dans la victoire politique remportee par la cause roumaine, et elle vous proclamera le fondateur de I'Union, titre glorieux qui compensera amplement les ennuis des trois dernieres annees.

Maintenant Pavenir s'ouvre devant nous libre des entraves qui arretaient notre marche, il nous reste â savoir profiter des moyens qui nous sont offerts pour atteindre notre but. Nous y parviendrons avec du tact, de Penergie et du patriotisme, trois vertus sublimes, dont la trinite a toujours fait des miracles en faveur des peuples.

Affermi dans cette convictaon, je viens souhaiter â Votre Altesse de longues annees, d'un regne facile et prospere, ainsi que la realisation prompte de tous ses reves de gloire et de bonheur pour la Nation Roumaine et je la prie, en terminam, de se rappeler quelquefois de son vieil ami tout devoue,

V. Alecsandri

Paris, 3 ianuarie 1862

Iubite prinţe,

Am aşteptat o împrejurare fericită pentru a scrie alteţei-voastre şi n-am pierdut nimic asteptînd, pentru că, în sfîrşit, graţie perseverenţei voastre, dorinţa cea mai scumpă a naţiunii române s-a realizat prin Unirea' celor două Principate.

Felicitîndu-mi ţara pentru acest fericit eveniment, trebuie să adresez primele mele urări alteţei-voastre, căci cunosc mai bine decît oricine eforturile constante pe care le-aţi făcut, timp de trei ani, pentru triumful principiului regenerator care v-a ridicat la putere.

Istoria nepărtinitoare va da fiecăruia partea care i se cuvine în victoria politică cîştigată de cauza română, şi ea vă va proclama fondatorul Unirii, titlu glorios care va despăgubi din plin greutăţile din ultimii trei ani.

Acum viitorul se deschide înaintea noastră liber de piedicile care opreau mersul nostru înainte, ne rămîne să ştim să profităm de mijloacele care ne sînt oferite centru a ne ajunge scopul. Vom ajunge cu tact, energie şi patriotism, trei virtuţi admirabile, a căror trinitate a făcut întotdeauna miracole în favoarea popoarelor.

întărit în această convingere, vin să urez alteţei-voastre ani lungi de uşoară şi prosperă domnie, cum şi realizarea de îndată a viselor de glorie şi de fericire pentru naţiunea română şi, terminînd, o rog să-şi aducă aminte cîteodată de vechiul său prieten devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

37

Paris, 7 janvier 1S62

Mon cher Branisteano,

Je viens te demander un petit service facile â rendre. Voici de quoi il s'agit. En partant de Jassi, j'ai laisse entre les mains de Loukian les oeuvres dramatiques suivantes:

***Lipitorile satului,* drame en 5 actes;**

***Zgîrcitul răsipitor,* drame en 4 actes ;**

Une comedie en 1 acte ;

Deux chansonnettes comiques.

Je deşire que tu prennes mes manuscrits, ou du moins des copies de ces manuscrits, pour me les envoyer â Paris par une occasion sure, mon intention etant de les faire imprimer ici' apres les avoir corriges.

Je t'avertis, en meme temps, que dans mes arrangements avec la Direction du Theâtre National, il est stipule que la baignoire no 15 serait â ma disposition et qu'en mon absence Pauline aurait le droit d'en jouir. Je voudrais bien savoir si cette clause a ete observee depuis le commencement de la saison theâtrale de cette annee, car je suppose que la troupe moldave n'est pas restee les bras croises cet hiver.

Tu me feras grand plaisir en t'acquittant de cette double commission qui ne peut t'occasionner d'embarras. Tu n'as qu'â faire venir Loukian chez toi pour Pinterroger. Renseigne-moi egalement sur l'etat actuel de notre theâtre national et sur le nom du Directeur,

Adieu et tout â toi,

V. Alecsandri

Paris, 7 ianuarie 1S62

Iubite Brănistene,

Vin să-ţi cer un mic serviciu, uşor de făcut. Iată despre ce este vorba. Plecînd de la Iaşi, am lăsat în mîinile lui Luchian următoarele jpere dramatice :

Lipitorile satului, dramă în 5 acte ;

Zgîrcitul răsipitor, dramă în 4 acte ;

O comedie într-un act;

Două cîntecele comice.

Doresc ca tu să iei manuscrisele, sau cel puţin copii de pe aceste manuscrise, pentru a mi le trimite la Paris printr-o ocazie sigură, intenţia mea fiind de a le tipări aici' după ce le voi fi corectat.

Te previn, în acelaşi timp, că în aranjamentele mele cu direcţia Teatrului Naţional este stipulat că 'loja nr. 15 va fi la dispoziţia mea şi că în absenţa mea Paulina va avea dreptul să o folosească. Aş dori să ştiu dacă această clauză a fost respectată de la începutul stagiunii teatrale a acestui an, căci presupun că trupa moldovenească nu a stat cu braţele încrucişate iarna aceasta.

Mi-ai face mare plăcere dacă te-ai achita de acest dublu comision, care nu poate să-ţi creeze greutăţi. Nu ai decît să chemi pe Luchian la tine pentru a-l întreba. Informează-mă de asemenea despre starea actuală a Teatrului nostru Naţional şi despre numele directorului.

Adio, al tău,

V. Alecsandri

38

Paris, 10 janvier 1862

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de vous communiquer copie de la lettre[1] que je viens de recevoir du Comite Central de l'Exposition de Londres en reponse â celle que je lui [ai] adresse en dernier lieu relativement â l'espace exige par la totalite de nos produits dans le Palais de l'industrie.

• Le contenu de cette reponse m'a peniblement surpris car il semble proyenir d'une determination toute recente prise par le dit comite sous l'influence d'un sentiment plutot hostile que bienveillant pour les droits politiques des Roumains.

Ne voulant pas prejuger de la decision que notre Gouvernement prendra en vue des nouvelles conditions imposees â l'exhibition des produits roumains, j'ai cru devoir m'abstenir de reclamer contre les conditions. D'ailleur une demarche de cette nature, si on la jugerait necessaire, rentrerait dans les attributions du Commissaire permanent des Principautes Unies.

L'action de l'Agence dans cette affaire a cesse du jour meme de la creation d'un Commissariat. C'est donc â ce dernier â poursuivre desormais les nouvelles negociations que l'on croirait utile de tenter aupres du Comite de Londres, et a cet egard je vous serai infiniment oblige, Monsieur le Ministre, de vouîoir bien m'epargner les ennuis et les fatigues d'un role que je ne saurais plus accepter sans empietcr sur les attribution qui incombent â Mr P. Poenar.

Pour faciliter donc â Mr Poenar l'oeuvre qu'il est appele de conduire â bonne fin et pour mettre â couvert en meme temps la responsabilite de l'Agence, dans le cas ou la decision de Londres donnerait lieu â des debats dans la Chambre, je ne saurais mieux faire que de placer sous les yeux de votre Excellence la correspondence echangee entre le Comite de Londres et l'Agence de Paris. Votre Excellence trouvera sous ce phs la copie exacte de cette correspondence et elle se convaincra par la lecture de ces pieces que l'unique tort dont je m'acusse moi-meme dans le cours de ces negociations, c'est d'avoir ajoute foi aux promesses formelles du Comite anglais.

Paris, 10 ianuarie 1S62

Domnule ministru,

Am onoarea să vă comunic copia scrisorii[1] pe care am primit-o acum de la Comitetul Centrai al Expoziţiei de la Londra ca răspuns la aceea pe care i-am adresat-o în urmă în legătură cu spaţiul cerut de totalitatea produselor noastre în Palatul Industriei.

Conţinutul acestui răspuns m-a uimit căci pare să pornească dintr-o hotărîre foarte de curînd luată de către zisul Comitet, sub influenţa unui sentiment mai mult rău decît binevoitor pentru drepturile politice ale românilor.

Nedorind să iau înaintea hotărîrii pe care guvernul nostru o va lua faţă de noile condiţii impuse expunerii produselor româneşti, am socotit că trebuie să mă abţin de a reclama împotriva condiţiilor. Dealtfel, o cerere de acest fel, dacă ar fi socotită trebuincioasă, ar intra în atribuţiile Comisarului permanent al Principatelor Unite.

Acţiunea Agenţiei în această afacere a încetat chiar din ziua creării unui Comisariat. Deci acestuia îi revine de a urmări de acum înainte noile negocieri care se vor socoti că trebuie să fie încercate pe lîngă Comitetul de la Londra şi, pentru aceasta, vă voi fi foarte obligat, domnule ministru, să binevoiţi a mă scuti de plictiselile şi oboselile unui rol pe care nu-1 voi mai putea primi fără să trec peste atribuţiile care revin d-lui P. Poenaru.

Pentru a-i uşura deci d-lui Poenaru opera pe care este chemat să o aducă la bun sfîrşit şi pentru a pune în acelaşi timp la adăpost responsabilitatea Agenţiei în cazul în care hotărârea Londrei ar da naştere unor dezbateri în Cameră, nu cred că am ceva mai bun de făcut decît să pun sub ochii excelenţei-voastre corespondenţa schimbată între Comitetul de la Londra şi Agenţia de la Paris. Excelenţa-voastră va găsi în acest pac copia exactă a acestei corespondenţe şi ea se va convinge prin citirea acestor piese că singura vină de care mă condamn pe mine însumi în cursul acestor negocieri este aceea de a fi crezut în făgăduielile formale ale Comitetului englez.

AU MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES DE MOLDAVIE

39

Agcnce
des Principautes Unies
â Paris

Paris, 10 janvier 1S62

Monsieur le Ministre,

Ayant ete charge au mois de septembre de Pannee passee de faire des demarches aupres du Comite Central de Londres afin d'obtenir une place â part dans le palais de l'Exposition' pour les produits des Principautes Unies, je me suiş conforme â cette invitation, et je n'ai eu qu'â me louer â cette epoque de l'accueil gracieux et empresse que les membres du dit Comite ont fait â ma requette. Il s'agissait avânt tout de faire admettre â Londres que nos produits ne fussent plus confondus avec ceux de la Turquie, et la lettre du secretaire du Comite, en date du 16 octobre 1861, dont je joins ici copie, constate le succes de mes negociations â ce sujet.

Depuis la date de cette lettre, il semble cependant que le Comite ait adopte une autre maniere de voir â Pegard des Principautes, car il vient de m'informer par une lettre du 7 janvier (dont copie ci-jointe) que les produits de la Turquie, de l'Egypte, de Tunis et de notre pays seraient expose dans le meme compartiment.

J'ai fait part irnmediatement de cette nouvelle mesure â Mr le Ministre des Affaires etrangeres de Valachie ainsi qu'a Mr Poenar, commissaire permanent des Principautes pour l'Exposition de Londres, et j'ai cru devoir en instruire egalement votre Excellence, afin que vous avisiez de concert avec votre collegue de Bucarest, aux mesures qu'il y aurait lieu de prendre, en presence de la recente determination du Comite anglais.

Je ne saurais pour ma part emettre une opinion â cet egard, puisqu'il n'est point de ma competence de le faire, mais je prierai votre Excellence de prendre en consideration

que Paction de l'Agence â Londres a du cesser du jour de la nomination d'un commissaire permanent des Principautes, et que desormais c'est â Mr Poenar qu'il incombe de poursuivre les negociations relatives â l'Exposition des produits de notre pays. L'agence ne saurait plus se meler de cette affaire sans empieter sur Ies attributions du commissaire nomme ad hoc.

Paris, 10 ianuarie 1S62

Domnule ministru,

Fiind însărcinat în luna septembrie a anului trecut a face demersuri pe iîngă Comitetul Central de la Londra pentru a obține un loc aparte în palatul Expoziției' pentru produsele Principatelor Unite, m-am conformat acestei invitații şi nu am avut decît să mă laud la acea epocă de primirea plăcută şi stăruitoare pe care membrii zisului Comitet au fă:ut-o cererii mele. Trebuia mai înainte de toate să fie admis la Londra ca produsele noastre să nu mai fie confundate cu acelea ale Turciei, şi' scrisoarea secretarului Comitetului, cu data de 16 octombrie 1S61, a cărei copie o alătur aici, arată izbînda negocierilor mele în legătură cu acest lucru. p JT . . 7< .

De la data acestei scrisori, pare totuşi că acest Comitet a adoptat un alt fel de a vedea lucrurile privitor la Principate, căci mă informează acum printr-o scrisoare din 7 ianuarie (copia alăturată) că produsele Turciei, Egiptului, Tunisiei şi țării noastre vor fi expuse în aceeaşi subîmpărțire.

I-am făcut de îndată cunoscută această nouă măsură d-lui ministru al Afacerilor Străine din Țara Românească, cum şi d-lui Poenaru, comisar permanent al Principatelor pentru Expoziția de la Londra, şi am socotit că trebuie să o informez şi pe excelența-voastră, pentru ca să hotărîți de comun acord cu colegul de la Bucureşti despre măsurile pe care va fi cazul să le luați, în fața noilor liotărîri ale Comitetului englez.

In ce mă priveşte, nu pot să-mi dau părerea în această privință, pentru că nu este de competența mea să o fac, dar voi ruga pe excelența-voastră să ia în considerație că acțiunea Agenției la Londra a trebuit sa înceteze în ziua numirii unui comisar permanent al Principatelor şi ea, de acum înainte, d-lui Poenaru îi revine sarcina de a urma negocierile privitoare la expunerea produselor țării noastre. Agenția nu va

putea să se mai amestece în această afacere fără să încalce atribuțiile comisarului numit ad hoc.

CĂTRE PETRACHE POENARU

40

Paris, 10 janvier 1862

Monsieur le Commissaire,

Je m'empresse de vous informer que j'ai expedie par le courrier d'aujourd'hui â S. E. Mr le Ministre des Affaires etrangeres un pli[1] contenant (1) la reponse du Comite de Londres â ma lettre du 26 decembre 1861, (2) la correspondance entiere echangee entre le dit Comite et l'Agence de Paris relativement â l'exposition des produits roumains.

Veuillez, Monsieur, vous adresser au ministere pour avoir copie de ces pieces dont vous devez prendre connaissance pour vous guider dans les demarches que votre qualite de commissaire des Principautes vous obligera peut-etre de faire aupres des membres de la Commission de Sa Majeste la Reine d'Angleterre, et argeez en attendant l'assurance de ma consideration tres distinguee,

V. Alecsandri

P.S. Le secretaire du Comite Central se nomme Fr. R. Sandford, 454 West-Strand-London.

Paris, 10 ianuarie 1862

Domnule comisar.

Mă grăbesc să vă informez că am trimis prin curierul de astăzi ex. s. d-lui ministru al Afacerilor Străine un plic[1] continuul (1) răspunsul Comitetului de la Londra la scrisoarea mea din 26 decembrie 1861, (2) întreaga corespondență schimbată între zisul Comitet şi Agenția din Paris în legătură cu expunerea produselor româneşti.

Binevoiți, domnule, să vă adresați ministerului pentru a avea cbpii după aceste piese despre care trebuie să luați cunoştință pentru a vă călăuzi în demersurile pe care calitatea dumneavoastră de comisar al Principatelor vă va obliga poate de a le face pe lîngă membrii Comisiunii majestății-sale reginei Angliei şi primiți pînă atunci asigurarea distinsei mele considerații.

V. Alectandri

P.S. Secretarul Comitetului Central se numeşte Fr. R. Sandford, •454 West-Strand-London.

CĂTRE F. R. SANDFORD

41

[Paris, p. 10 ianuarie 1S62]

Monsieur,

J'ai l'honneur de vous informer que j'ai communique â mon Gouvernement le contenu de votre lettre[1] du 8 courant. La nouvelle determination prise par Phonorable Commission de l'Exposition Universelle â l'egard des produits des Principautes, m'a sembJe entierement contraire â celle qui avait diete votre lettre du 8 oct. Aussi j'ai tout lieu d'apprehender qu'elle ne produise en Roumanie une fort-penible impression.

[Paris, p. 10 ianuarie 1S62]

Domnule,

Ani onoarea să vă informez că am comunicat guvernului meu conținutul scrisorii[1] dumneavoastră din 8 curent. Noua hotărîrc luată de onorabila Comisie a Expoziției Universale față de produsele Principatelor mi-a părut pe de-a întregul opusă celei care vă dictase scrisoarea voastră

din 8 oct. De aceea sînt îndreptățit să mă tem ca ea să nu producă în România o foarte neplăcută impresie.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE
AL ȚĂRII ROMANEȘTI

42

15 janvier 1862, Paris

Monsieur le Ministre,

Pour completer les pieces' de la correspondance de l'Agence roumaine avec le Comite Central de l'Exposition â Londres, j'ai l'honneur de vous communiquer copie d'une nouvelle lettre que je viens de recevoir de Mr Sandford, secretaire du dit Comite. Cette lettre semble avoir ete provoquee par un passage de ma reponse du .... dans lequel j'exprimais des craintes sur la penible impression que produirait dans les Principautes la determination prise en dernier lieu par le Comite relativement â l'Exposition roumaine.

Agreez, Mr le Ministre, etc.
Au M. des Affai. etrangeres

15 ianuarie 1862, Pat'

Domnule ministru.

Pentru a întregi piesele' corespondenței Agenției române cu Comitetul Central al Expoziției de la Londra, am onoarea să vă comunic copia unei noi scrisori pe care am primit-o acum de la dl. Sandford, secretar al numitului Comitet. Această scrisoare pare să fi fost provocată de un pasaj din răspunsul meu din ... în care îmi arătam temerea asupra penibilei impresii pe care o va produce în Principate hotărîrea luată pînă la urmă de către Comitet în legătură cu expoziția românească.

Primiți, d-le ministru, etc.
D-lui m. al Afacerilor Străine

Paris, 15 janvier 1862

Chere Madame,

Je suiş coupable d'avoir tarde â repondre â votre lettre si aimable et si affectueuse, mais ... peche avoue est â moitie pardonne, dit-on, et je me fie entierement â cette maxime de charite chretienne.

Vous avez la bonte de m'engager â aller passer mon hiver â Bucarest, en ajoutant gracieusement que le pays me reclame. Permettez-moi de douter que ma chere patrie se soucie de mon absence, ce dont je ne lui fait nul reproche, du reste, elle est dans son droit, comme moi dans le mien. Je m'eloigne tant que je peux de grands centres mephitiques qu'on appelle Jassi et Bucarest, afin de conserver encore un peu d'illusions sur mes compatriotes, ces nobles descendents des anciens Ilomains.

Quand je me frotte a leur contact, j'en meprise un grand nombre, mais, au fur et â mesure que je m'eloigne d'eux, la distance etant un voile prestigieux devant mes yeux et je vois tout en beau, hommes et choses. C'est comme vous voyez, chere Madame un acte de vrai .patriotisme que je fais en m'exilant, l'acte est meme assez meritoire car souvent il m'expose â de profonds regrets touchant les personnes auxquelles je porte une bonne affection, neanmoins je crains de mourir dans Pimpenitence finale.

II est tres vrai que j'ai pris mes quartiers d'hivers â Paris, et cela parce que mon intention est d'y travailler beaucoup en depit de la paresse que l'on me connaît. II est encore tres vrai qu'au printemps je compte me rendre â Londres pour voir l'exposition et pour y rencontrer Jean' et votre fils Demetre, et ce qu'enfin est egalement vraisemblable c'est que lorsque je retournerai en Moldavie je prendrai la route de Bucarest, afin de vous serrer la main comme un ancien ami bien affectueux et bien devoue.

En attendant, permettez-moi, chere Madame, de vous envoyer mes felicitations de bonne annee, quoiqu'elles soient faites un peu tard.

Votre ami bien sincere,

V. Alecrandri

Adresa pe verso : Madame la Princesse Ghica

Paris, 15[1] ianuarie 1S62

Iubită doamnă,

Sînt vinovat de a fi întîrziat să răspund scrisorii dumneavoastră atît de plăcută şi de afectuoasă, dar ... păcatul mărturisit este pe jumătate iertat, se zice, şi am încredere pe de-a întregul în această maximă creştinească.

Aveţi bunătatea de a mă îndemna să vin să-mi petrec iarna la Bucureşti, adăugînd cu gingăşie că ţara mă cheamă. îngăduiţi-mi să mă îndoiesc că iubitei mele patrii îi pasă de lipsa mea, lucru pentru care, de fapt, nu-i fac nici o mustrare, este în dreptul ci, ca şi mine în al meu. Mă îndepărtez atît cît pot mai mult de marile centre descompuse * care se numesc Iaşi şi Bucureşti, astfel încît să păstrez un pic de iluzii despre compatrioţii mei, aceşti nobili descendenţi ai vechilor romani.

Cînd mă frec de ei, dispreţuiesc un mare număr, dar, pe măsură ce mă îndepărtez de ei, distanţa desfăşoară în faţa ochilor mei un văl fermecat şi văd totul în frumos, oameni şi lucruri. Este, după cum vedeţi, iubită doamnă, un act de adevărat patriotism pe care îl fac îndepărtîndu-mă, actul este chiar destul de merituos, căci adesea mă duce la adînci păreri de rău privind persoanele cărora le port o mare afecţiune, cu toate acestea mă tem că voi muri nedezlegat de păcate.

Este foarte adevărat că mi-am luat reşedinţa de iarnă la Paris, şi aceasta pentru că gîndul meu este de a lucra acolo în ciuda lenii pe care mi-o cunosc toţi. Este iar foarte adevărat că în primăvară socotesc să mă duc la Londra pentru a vedea expoziţia şi pentru a întîlni acolo pe Ion[1] şi pe fiul dumneavoastră Dimitrie, şi, ceea ce, în sfîrşit, este la fel de posibil este că atunci cînd mă voi reîntoarce în Moldova voi lua drumul Bucureştiului, ca să vă pot strînge mîna ca un vechi prieten, afectuos şi foarte devotat.

Pînă atunci, îngăduiţi-mi, iubită doamnă, să vă trimit felicitările mele pentru un an bun, cu toate că ele vin puţin cam tîrziu.

Prietenul dumneavoastră credincios,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Doamna prinţesă Ghica.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

44

Paris, 15 janvier 1S62

Mon cher Branisteano,

Je t'ai ecrit plusieurs lettres qui sont restees sans reponse jusqu'â ce jour. Aurais-tu par hasard quelque intrigue d'amour, vieux polisson, qui t'absorbe au point de n'avoir pas le temps de mettre la plume â la main pour tracer quelques mots â la hâte ?

Quoi qu'il en soit, je t'envoie mes souhaits de nouvelle annee avec la maniere de s'en revoir, et je te prie de m'informer de suite si tu as remis â Pauline les 300 # que je t'ai charge de lui compter sur le terme de la St Demetre.

Elle m'a ecrit qu'elle n'avait rien recu jusqu'au 21 decembre. C'est que sans doute elle etait absente de Jassi.

Ecris-moi au plus tot pour m'annoncer que tu m'enverras bientot les 300 # de Botez. Cet argent me serait bien utile et t'attirerait bien des benedictions de la part de ton devoue cousin,

V. Alecsandri

Fais-moi le plaisir de faire remettre de suite â Pauline la lettre ci-jointe.

Paris, 15 ianuarie 1S62

Iubite Brănijtene,

Ţi-am scris mai multe scrisori care au rămas fără răspuns pînă astăzi. Vei fi avînd tu vreo intrigă amoroasă, bătrîn ştrengar, care să te absoarbă pînă într-atît încît să nu ai timp să pui mîna pe condei pentru a scrie cîteva rînduri în grabă ?

Oricum ar fi, îţi trimit urările mele de Anul nou cu dorinţa de a ne revedea şi te rog să mă informezi numaidecît dacă ai dat Paulinei cei 300 4): Pe care te-am însărcinat să-i înnumeri din cîştiul de la Sf. Dumitru.

Mi-a scris că nu a primit nimic pînă la 21 decembrie. Desigur pentru că lipsea din Iaşi.

Scrie-mi cît mai curînd pentru a mă vesti că îmi vei trimite în curînd cei 300 4j: de la Botez. Aceşti bani mi-ar fi foarte trebuincioşi şi ţi-ar aduce multe binecuvîntări din partea devotatului tău văr,

V. Alecsandri

Fă-mi plăcerea de a da numaidecît Paulinei scrisoarea alăturată.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

45

Paris, 19 janvier 1S62

Mon cher Floresco,[1]

Je vous envoie un petit article du *Constitutionnel*[2], en date de ce jour, lequel donne satisfaction â l'arrnee roumaine. Je crois donc que l'affaire doit etre consideree comme videe. Vouloir la porter plus loin et mettre lance en arret devant la retractation honorable signee du nom Paulin Limayrac, se serait du Don Quichotisme de rnauvais gout, dont le resultat se traduirait par de nouvelle hostilites contre Ies hommes et Ies choses de notre pays. Or, il est de saine politique de se rendre la presse favorable plutot que de se l'alienar par des exigences trop fortes, surtout lorsque l'honneur est sauve. Le *Constitutionnel* a reconnu ses torts[3] ; il a fait plus, il s'est engage (d'apres le rapport de Mr Botiano)[4] de ne plus rien inserrer de blessant pour nous, cela suffit, il me semble, de la part d'homrnes qui ont pu etre induits en erreur et qui en le reconnaissant eux-memes, cedent â un sentiment d'equite et de courtoisie et nullement â un sentiment indigne de leur caractere.

Je suiş pour ma part jaloux, autant qu'un autre, de l'honneur de mon pays et de celui de notre jeune armee que j'aime, comme vous le savez, avec enthousiasme et je n'aurais jamais souffert la moindre atteinte â leur dignite, mais apres î'aveu du *Constitutionnel* d'aujourd'hui je ne saurais m'empecher de regrctter toute nouvelle manifestation de mecontentement de la part du corps des officiers.

D'ailleurs, permettez-moi de vous observer, mon cher ami, que la publication dans la *Voix de la Roumanie*[5] de votre lettre envoyee au *Constitutionnel,* est un fait contraire aux usages d: la presse periodique. Quand on communique un article â un journal, il n'est point permis de le produire prealablement dans une autre feuille. L'article en ce cas est susceptible de subir un refus d'insertion.

Quoi qu'il en soit, Ies quelques lignes de Mr Limayrac sont de nature â calmer la juste susceptibilte de nos chers officiers et c'est â vous, mon cher Floresco, a le leur faire sentir.[6]

Avânt de terminer, je crois de mon devoir de declarer que le sous-lieutenant Botiano s'est conduit dans toute cette affaire avec dignite, courage et abnegation. II s'est mis bravement â vos ordre au risque, en cas de duel, d'etre renvoye peut-etre de l'Ecole de l'Etat Major, et il a fait preuve de tacte et d'energie.

Adieu et tout â vous,

V. Alecsandri

Je vous ecris non comme Agent des Principaur.es Unies, mais comme simple particulier, n'ayant pris part â l'affaire du journal qu'indircctement et en ma qualite de Roumain.

Paris, 19 ianuarie 1862

Iubite Florete» *;

Iţi trimit un mic articol din le *Constitutionnel*[2], cu dată de astăzi, care dă satisfacţie armatei române. Cred, deci, că afacerea trebuie considerată închisă. A dori să împingi mai departe şi să porneşti la atac, în faţa retractării onorabile de sub semnătura lui Paulin Limayrac, ar fi un donquichotism de prost-gust, al cărui rezultat s-ar traduce prin noi ostilităţi împotriva oamenilor şi a lucrurilor din ţara noastră. Or, o politică sănătoasă este să ne facem presa favorabilă, mai curînd decît să ne-o înstrăinăm prin pretenţii prea mari, mai ales că onoarea este salvată. *Le Constitutionnel* a recunoscut greşelile[3] sale; a făcut chiar mai mult, s-a angajat (după raportul domnului Botianu)[4] să nu mai insereze nimic jignitor pentru noi; aceasta ajunge, cred, din partea unor oameni care au putut fi induşi în eroare şi care, recunoscînd-o e: înşişi, cedează unui sentiment de echitate şi de curtoazie, şi nicidecum unei porniri nedemne a caracterului lor.

In ce mă priveşte, sînt tot atît de gelos ca oricare de onoarea ţării mele şi a tinerei noastre armate pe care o iubesc, după cum ştii, cu entuziasm şi nu aş fi suportat nici cea mai mică atingere a demnităţii sale, dar, după mărturia de astăzi din le *Constitutionnel,* nu m-aş putea împiedica să regret orice nouă manifestare de nemulţumire din partea corpului ofiţerilor.

Dealtfel, îngăduie-mi, dragă prietene, să-ţi atrag atenţia că publicarea, în la *Voix de la Roumanie*[5], a scrisorii dumitale, trimese ziarului le *Constitutionnel,* este un fapt contrar uzanţelor presei periodice. Cînd se comunică un articol unui jurnal, nu este permis să fie reprodus mai înainte într-o altă foaie. In acest caz, este posibil ca articolul să fie respins.

Oricum ar fi, cele cîteva rînduri ale domnului Limayrac sînt capabile să potolească îndreptăţită susceptibilitate a iubiţilor noştri ofiţeri, şi dumneata eşti acela, dragul meu Florescu, care trebuie să îi faci să o simtă.[6]

înainte de a încheia, cred de datoria mea să declar că sublocotenentul Botianu s-a purtat, în toată această afacere, cu demnitate, curaj şi abnegaţie. El s-a pus curajos sub ordinele dumitale, cu riscul ca, în caz de duel, să fie scos, poate, din Şcoala de Stat Major, şi a dat dovadă de tact şi energie.

Adio, al dumitale,
V. Alecsandri

Iţi scriu nu ca agent[6] al Principatelor Unite, ci ca simplu particular, neluind parte la afacerea ziarului decît indirect şi în calitate de român.

CĂTRE CORNESCU

46

21 janvier 1862

Cher Monsieur Cornesco,

Vous etes, m'avez vous dit, sur le point de quitter Paris pour retourner â Bucarest. Seriez-vous assez bon de vous charger du pli, ci-joint, pour S. A. le Prince regnant. C'est une petition adressee par deux pauvres dames moldaves dont voute l'existence depend d'un proces qu'elles ont dans le pays.

A votre retour â Bucarest vous n'aurez qu'â envoyer la dite petition â Mr le sous-lieutenant Silion, aide de camp du Prince, demeurant au palais.

Je vous souhaite un bon voyage emaille de plaisirs et exempt d'engelures.

Votre tout devoue,
V. Alecsandri

21 ianuarie 1862

iubite domnule Cornescu,

Mi-aţi spus că sînteţi pe punctul de a părăsi Parisul pentru a vă reîntoarce la Bucureşti. Veţi fi aşa de bun să vă însărcinaţi cu plicul alăturat, pentru a.s. prinţul domnitor. Este o petiţie adresată de două biete doamne moldovence a căror întreagă viaţă depinde de un proces pe care îl au în ţară.

La întoarcerea dumneavoastră la Bucureşti nu veţi avea decît să trimiteţi numita petiţie d-lui sublocotenent Silion, aghiotantul prinţului, care locuieşte la palat.

Vă doresc o călătorie plăcută, împodobită cu plăceri şi scutită de degeraturi.

Al dumitalc devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE ION EM. FLORESCU

47

Paris, 23 janvier 1862

Cher ami,

Je suiş content que vous ayez renonce â l'idee de faire intenter un proces en diffamation au *Constitutionnel*[1] ; c'est eviter sagament un gros scandale, et, je vous approuve fort de vouloir une satisfacrion eclatante de J'auteur de l'article du Î2 decembre. Malheureusement, Lonik[2] est un nom en Pair et Mr Verron est un vieillard de 60 ans. On ne peut donc provoquer ni Pun ni Pautre. La seule chose qui restait â faire c'etaît d'obliger le *Constitutionnel* â retraiter Partide du 12 Xbre et il Pa fait â deux reprises[3]. Il me semble que cela suffit pour calmer la susceptibilite de nos officiers.

Quant â votre lettre au *Constitutionnel,* je vous repeterai ce que je vous ai dit dans ma derniere lettre[4]. On a eu grand tort de Pimprimer dans la *Voix de la Roumanie,* avânt qu'elle ne fut meme arrivee â Paris. Cette faute donne beau jeu au journal francais, mais encore une fois je crois qu'il vaut mieux mettre un terme â toute cette affaire en se contentant de la retraction que je vous ai communiquee.

Tout â vous,

V. Alecsandri

Paris, 23 ianuarie 1S62

Iubite prietene,

Sînt foarte bucuros că ai revenit asupra ideii de a intenta un proces de defăimare ziarului le *Constitutionnel*[1] ; asta înseamnă să eviţi cu prudenţă un nou scandal şi te aprob din toată inima că doreşti o satisfacţie răsunătoare din partea autorului articolului apărut la 12 decembrie. Din nefericire, Lonik[2] este un nume în vînt şi domnul Verron este un» bătrîn de 60 de ani. Nu pot fi, deci, provocaţi nici unul, nici celălalt. Singurul lucru care rămînea de făcut era de a obliga ziarul le *Constitutionnel* să retracteze articolul din 12 decembrie, lucru pe care l-a făcut în două reprize[3]. Mi se pare că acesta este de ajuns pentru a calma susceptibilitatea ofiţerilor noştri.

Cît despre scrisoarea dumitale, adresată ziarului le *Constitutionnel,* îţi voi repeta ce ţi-am spus în ultima mea scrisoare[4]. A fost o greşală de a o publica în la *Voix de la Roumanie,* înainte ca ea să fi ajuns măcar la Paris. Această greşală face jocul ziarului francez, dar încă o dată, cred că este mai bine să se pună capăt la toată această afacere, mulţumindu-ne cu retractarea pe care ţi-am comunicat-o.

Al dumitale,

V. Alecsandri

CĂTRE ION GHICA

Paris, janvier 1862

48

J'ai vu dans tes lettres que tu souffrais d'un mal que tu appelles fort spirituellement Pantinostalgie, mal affreux, dont le nom pathologique ne pouvait etre invente qu'â Bucarest et dont le remede ne se peut trouver qu'en dehors des barrieres de cette double capitale. Permets-moi de t'indiquer la recette du medicament; la voici : la centieme pârtie d'un gramme de voyage en Autriche, trois grammes de voyage dans la Haute Allemagne, cent grammes de sejour â Paris, vingt de visite â PExposition de Londre, cinquante de tou-

risme en Italie ; le tout avale sous forme de pillules pendant une ou plusieurs annees consecutives et arrose d'eau de Lethe[1] (ne pas confondre avec l'eau trop douce de la Dîmbovitza).

Si cette recette tombait sous les yeux des patriotes de Caîmata[2], je serais certainement accusee d'embauchage, d'£goîsme, de manque de principes ... que sais-je ? Mais j'ai pour habitude de faire autant de cas des Clevetici et des Tribunesco[3] de Bucarest que d'un zist et d'un zest. Ce sont de marmitons politiques qui veulent arranger leur pays â la crapaudine. Mais n'en parlons plus, ce serait leur faire trop d'honneur.

J'approuve grandement ton idee de placer Demetre dans une Universite anglaise. Les colleges de France, qui sont connus sous les diverses denominations de college „Charlemagne", „Louis le Grand", „Mabille", „Chateau Rouge" et „Closerie des Lilas"[4], nous ont donne trop de grands hommes, pour la plupart avocats et journalistes brevetes. Il est temps d'essayer pour nos enfants d'un systeme d'education plus pratique et plus conforme aux besoin d'un pays comme le notre. C'est donc avec un immense plaisir que je me retrouverais avec toi au printemps prochain dans le „Crystal Palace" de Londres. Nous y verrons beaucoup de belles choses, et entr'autres l'Exposition roumaine[5] qui brillera sans doute par son absence, le comite anglais ayant fait bon marche de ses promesses formelles â notre egard et ayant decide tout recemment que les produits de la Turquie, de l'Egypte, de Tunis et des Principautes seraient places *in one block.*

Ayez donc confiance dans la perfide Albion ! Que Mr Poenar[6] en qualite de commissaire se tire de lâ comme il pourra. C'est son affaire.

Tu m'engages d'aller passer mon hiver â Bucarest. Pas si bete. Mes moyens ne me le permettent pas et d'ailleurs j'ai fait voeu de patriotisme et je tiens â terminer plusieurs travaux litteraires avânt de reprendre le harnais politique si jamais je le reprends. En ce moment je fais mouvoir les marionnettes d'une grande comedie en quatre actes intitulee les *Ciocoi d'avant 1848*[7], ce qui veut dire que je la ferai suivre d'une seconde piece les *Ciocoi de nos jours.* Je t'enverrai mon manuscrit, pour que tu le donnes â Millo apres en avoir pris connaissance. Je te serais pourtant bien oblige de me renseigner en detail sur le sort des pieces que j'ai confiees â

ce diable de boheme : *ies Lipitorile satelor* — le *Zgîrcitul răsipitor — Les chansonettes.* Cela a-t-il ete joue, siffie, applaudi ? Je n'ai aucune idee lâ-dessus, Millo ne m'en ayant rien ecrit.

Je viens de recevoir la *Revista română,* et je n'ai qu'â adresser des compliments â la redaction. C'est une tres belle publication â 'laquelle je serais heureux de collaborer. Je promets quelques chose pour chaque numero et je tiens â votre disposition les relations de mes voyages au Maroc, en Crimee et en Italie[8] pendant la guerre, plus un conte populaire, mis en vers sous le titre de *înşiră-te mărgărite.* J'attends la reponse, pour savoir si je dois me donner la peine de mettre au net mes manuscrits, afin de vous les envoyer et, en attendant, je ne saurais mieux repondre â la gracieusite de la redaction qu'en mettant â sa disposition pour le prochain numero de la revue trois legendes en vers, que tu trouveras sous ce pli : *Dragoş, Banu Mărăcine,* et 'la *Nuit de [la] St. Andre.*

Dans le cas ou mon offre serait agreee, je demande qu'il me soit accorde une simple faveur, c'est celle de publier mes manuscrits tels qu'ils sont ecrits par moi avec l'ortographe que j'ai adoptee. Je suiş contre les double consonnes et contre l'ortographe etymologique. Ce sont lâ autant de pedanteries inutiles et autant de difficultes que l'on cree â 'l'etudc de notre langue par les etrangers et surtout par notre peuple. Ayant prouve deja â l'Europe que nous sommes de race latine, il serait juste de lui fournir toutes les facilites de nous connaître de plus pres, et pour ce faire il faut nous presenter â ses yeux avec une ortographe simple et claire. On sait que nous avons adopte le *ă* pour exprimer la voyelle t et *î* pour-r. Je ne vois donc nullement la necessite d'ecrire *dupo* au lieu de *după et anco* au lieu de *ancă,* de meme que je trouve superflu d'ecrire *suppussu* au lieu de *supus.*

Sur ce je t'embrasse et te souhaite une bonne annee quoique je le fasse un peu tard.

V. Alecsandri

Voici une lettre pour Madame Ghica et une autre pour le jeune Odobesco.

Avânt de tenter aucune demarche pour demander une concession quelconque il faut m'indiquer la ligne de chemin de fer qui a fait Pobjet de tes etudes[9].

Paris, ianuarie 1S62

Am constatat din scrisorile tale că suferi de o boală, pe care o numeşti foarte spiritual „anlinostaâgia", boală groaznică, al cărui nume patologic nu putea fi inventat decît la Bucureşti şi al cărei leac nu se poate găsi decît în afara barierelor acestei duble capitale. Dă-mi voie să-ţi indic reţeta medicamentului. Iat-o : a suta parte dintr-un gram de călătorie în Austria, trei grame de călătorie în Gcrmania-de-Sus, o sută de grame de şedere la Paris, douăzeci de vizită la Expoziţia din Londra, cincizeci de turism în Italia, totul înghiţit sub formă de pilule timp de unul sau mai mulţi ani consecutivi şi stropit cu apă curată de Lethe[1] (a nu se confunda cu apa prea dulce a Dîmboviţei).

Dacă această reţetă ar cădea sub ochii patrioţilor de la Calmată[2], aş fi cu siguranţă acuzat de ademenire, de egoism, de lipsă de principii,... mai ştiu eu ? Dar am obiceiul să fac tot atîta caz de Cleveticii şi de Tribuneştii[3] de la Bucureşti ca de un nimic * ! Sînt nişte ajutori de bucătari politici care vor să pună ordine în ţară prin suplicii. Dar să nu mai vorbim de ei, ar fi să le facem prea multă onoare.

Aprob întru totul ideea ta de a înscrie pe Dimitrie într-o universitate engleză. Colegiile din Franţa, cunoscute sub felurite denumiri: „Charlemagne", „Louis le Grand", „Mabille", „Château Rouge" şi „Closerie des Lllas",[4] ne-au dat prea mulţi oameni mari, cei mai mulţi avocaţi şi jurnalişti brevetaţi. E timpul să încercăm pentru copiii noştri un sistem de educaţie mai practic şi mai potrivit cu nevoile unei ţări ca a noastră. Deci, cu o foarte mare plăcere mă voi întîlni cu tine în primăvara viitoare in „Crystal Palace", la Londra. Vom vedea acolo mai multe lucruri frumoase şi între altele, Expoziţia română[6] care va străluci fără îndoială prin absenţa ei, comitetul englez neţinînd socoteală de făgăduielile for-

* V. Alecsandri foloseşte expresia „zist et zest* în sensul de lipsit de valoare, demn de ^dispreţuit. De fapt, singur cuvîntul .zest" are acest sens, expresia întreagă înseamnă nehotărîre, a te găsi între rău şi bine.

male făcute nouă şi decizînd de curînd ca produsele Turciei, Egiptului, Tunisului şi Principatelor să fie expuse *la un loc* *.

Să mai ai încredere în perfidul Albion. Domnul Poenaru[6], în calitate de comisar, să se descurce cum va putea. II priveşte.

Mă sfătuieşti să-mi petrec iarna la Bucureşti. Nu-s atît de prost! Mijloacele mele nu-mi permit şi, dealtfel, am făcut jurămînt de patriotism şi ţin să termin mai multe lucrări literare înainte de a relua jugul politicii, dacă-1 voi mai relua vreodată! Acum pun în mişcare marionetele unei mari comedii în patru acte intitulată *Ciocoii dinainte de 1848*[7] ceea ce înseamnă că o să-i urmeze o a doua comedie, *Ciocoii din zilele noastre.* Iţi voi trimite manuscrisul ca să-1 dai lui Millo după ce vei fi luat tu cunoştiinţă de el. îţi voi fi însă foarte recunoscător dacă ai să mă informezi în amănunt asupra soartei pieselor pe care le-am încredinţat diavolului acestuia de boem : *Lipitorile satelor* **, *Zgircitul răsipitor* ** — *Cintecelele.* Au fost ele jucate, fluierate, aplaudate ? N-am nici o idee despre asta, căci Millo nu mi-a scris nimic.

Am primit *Revista română* ** şi nu pot decît să adresez complimente redacţiei. Este o publicaţie foarte frumoasă, la care aş fi fericit să colaborez. Făgăduiesc cîte ceva pentru fiecare număr şi ţin Ia dispoziţia voastră descrierile călătoriilor mele în Maroc, Crimeea şi Italia[8], din timpul războiului, în plus o poveste populară, pusă în versuri, cu titlul de *Insiră-te mărgărite* **. Aştept răspunsul tău, ca să ştiu dacă trebuie să mă ostenesc să pun la punct manuscrisele mele, ca să vi le trimit, şi, în aşteptare, n-aş putea răspunde mai bine amabilităţii redacţiei decît punîndu-i la dispoziţie pentru numărul viitor al revistei, trei legende în versuri pe care le vei găsi în plic : *Dragos, Banu Mărăcine* şi *Noaptea Sfîntului Andrei.*

In cazul cînd oferta mea ar fi agreată, cer să mi se acorde o simplă favoare, aceea de a publica manuscrisele mele aşa cum sînt scrise de mine, cu ortografia pe care am adoptat-o. Sînt contra consoanelor duble şi contra ortografiei etimologice. Acestea sînt numai pedanterii zadarnice şi tot atîtea greutăţi care se creează pentru studierea limbii noastre de către străini şi mai cu seamă de către popor. Deoarece am dovedit deja Europei că sîntem de rasă latină, ar fi drept să-i procurăm toate înlesnirile ca să ne cunoască mai îndeaproape şi, pentru aceasta, trebuie să ne înfăţişăm ochilor săi cu o ortografie simplă şi limpede. Se ştie că am adoptat litera *ă* pentru a exprima vocala **x** ?i pe ' pentru ***Jţ>.*** Nu văd

* In original, în limba engleză.
** In original, în limba română.

deloc nevoia de a se scrie *dupo* în loc de *după* şi *anco* în loc de *ancă* după cum găsesc inutil să se scrie *su-ppussu* în loc de *supus.*

Şi acum, te îmbrăţişez şi-ţi doresc un an bun, cu toate că o fac puţin cam tîrziu.

V. Alecsandri

Iată o scrisoare pentru doamna Ghica şi o alta pentru tînărul Odobescu.

înainte de a încerca vreun demers pentru a cere o concesiune oarecare, trebuie să-mi indici linia drumului-de-fier care face obiectul studiilor tale.[8]

49

[Paris, p. 24 ianuarie 1862][1]

Mon cher vieux,

Je t'ai envoye, îl y a quelque temps, trois pieces de vers pour la *Revista română,* ainsi qu'une lettre pour le jeune Odobesco. Je ne sais si tu as recu le paquet. Je t'envoie aujourd'hui une ballade populaire, destinee egalement â voir le jour dans la Revue.

Que faites-vous â Bucarest ? Personne ne m'ecrit, ni les amis, ni le ministere, en sorte que je suiş l'ami le plus negiige" et l'Agent le plus ignorant des cinq parties du monde. Barbouille-moi donc une feuille de papier, pendant que Bratiano vous assommera d'un de ses discours qu'on est si heureux de ne pas ecouter, et mets-'moi au courant des evenements du jour. Quel est Paspect des deputes moldaves ? Quelle place occupent-ils dans la Chambre ? Quals sont ceux que tu vois ? Quels sont les orateurs les plus brillants ? etc. etc.

Adieu et miile bonnes amities â ta fetmme et â nos amis.

V. Alecsandri

[Paris, p. 24 ianuarie 1862][1]

Iubite prietene,

Ţi-am trimis acum cîtva timp trei bucăţi în versuri pentru *Revista 'română* precum şi o scrisoare pentru tînărul Odobescu. Nu ştiu dacă ai primit pachetul. Iţi trimit astăzi o baladă populară, destinată, de asemeni, să apară în revistă.

Ce faceţi la Bucureşti ? Nimeni nu-mi scrie, nici prietenii, nici ministerul, astfel că sînt prietenul cel mai dat uitării şi agentul cel mai neştiutor din cele cinci părţi ale lumii. Mîzgăleşte-mi deci cîteva rînduri pe hîrtie, în timp ce Brătianu vă va plictisi cu unul din discursurile pe care oricine este fericit să nu-l asculte, şi pune-mă în curent cu evenimentele zilei. Cum se prezintă deputaţii moldoveni ? Ce loc ocupă în Cameră ? Care sînt cei cu care te vezi ? Care sînt oratorii cei mai străluciţi ? etc. etc.

Adio, mii de bune sentimente soţiei tale şi prietenilor noştri.

V. Alecsandri

CĂTRE F. R. SANDFORD

50

Agcnce officicuse
des Principautes Unics
3 Paris

Paris, 5 fevrier 1S62

Monsieur,

En communiquant â mon Gouvernement copie de vos deux lettres du 4 et du 7 janvier, je prevoyais la penible impression que produirait dans les Principautes la determination prise en dernier lieu par Phonor. Comite de PExposition de Londres relativement aux produits des Principautes. Mes craintes etaîent fondees, car je viens de recevoir une depeche de S.E. le ministre des Affaires etrangeres qui m'informe de la decision

du Gt. de S.A. le Prince Couza de renoncer â l'envoi des produits roumains.

S.E. m'ayant invite de vous communiquer copie de sa depeche, je m'empresse de la joindre â cette lettre, et je termine en vous exprimant mes profonds regrets de voir aboutir â un resultat aussi fâcheux une negociation qui avait commence sous de si bons auspices et qui avait fait naître dans les esprits de la Nation roumaine un si grand enthousiasme pour l'Exposition... Anglaise.

Agenția oficială
a Principatelor Unite
la Paris

Paris, 5 februarie 1S62

Domnule,

Comunicind guvernului meu copie după cele două scrisori ale dumneavoastră din 4 şi 7 ianuarie, prevedeam neplăcuta impresie pe care o va produce în Principate hotărirea luată în ultima clipă de către onor. Comitetul expoziției de la Londra, cu privire la produsele Principatelor. Temerile mele erau îndreptățite, pentru că am primit acum o depeşă de la e.s. ministrul Afacerilor Străine, care mă informează despre hotărirea guv. a.s. prințului Cuza de a renunța Ia trimiterea de produse româneşti.

E.s. invitîndu-mă să vă comunic copie după depeşa sa, mă grăbesc să o alătur acestei scrisori şi închei exprimîndu-vă adincile mele regrete de a vedea ajunsă Ia un rezultat atîta de supărător o negociere care începuse sub aşa de bune auspicii şi care făcuse să se nască în spiritele Națiunii române un aşa de mare entuziasm pentru Expoziția... engleză.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

51

Paris, 11 fevrier 1S62

Mon cher Branisteano,

Puisque le malheureux moulin de Patrascani' se trouve dans le meme etat que lorsque j'ai donne ma terre en ferme

et que malgre ta bonne volonte rien n'a pu etre fait jusqu'â ce jour, puisque, d'un autre cote, Mr Botez se prevaut de ce pretexte pour me retenir chaque annee 300#, j'ai pense, afin de mettre un terme â cette infame spoliation, m'adresser â Mr Paraskive, dont lla propriete est contigue â la mienne, avec priere de vouloir bien s'occuper immediatement de la reparation du moulin. Je lui envoie donc la lettre ci-jointe, que je te prie de lui faire parvenir de suite, ou par la poşte, ou par l'intermediaire de Madame Fechtile. Vas voir cette dame de ma part et prie-la d'ecrire aussi â son frere pour l'engager de me rendre le service que je lui demande. La chose presse, car ie voudrais que tout fut termine avânt la St Georges prochaine, afin que Mr Botez n'ait plus de raison d'agir comme il l'a fait par le passe. Je n'ai pas encore eu le temps d'examiner les comptes que tu m'as envoyes parce que j'ai ete accable de correspondances pour les affaires de l'Agence mais je me propose de t'ecrire bientot une seconde lettre touchant les interets de mes deux terres, et par la meme oceasion je t'enverrai les comptes revetus de ma signature.

Tout ce dont je te prie en ce moment c'est de faire parvenir ma lettre â Paraskive, car j'ai â coeur d'en finir avec mon fermier de Patrascani.

• A bientot donc, cher vieux, et miile merci pour la longue epitre que tu as redigee â mon intention.

Ton affectionnee cousin,

V. Alecsandri

Paris, 11 februarie 1S-62

Iubite Brănistene,

Pentru că nenorocita de moară din Pătrăşcani' se găseşte în aceeaşi stare ca atunci cînd mi-am arendat moşia şi că, cu toată bunăvoința ta, nimic nu a putut să fie făcut pînă astăzi, pentru că, pe de altă parte, dl. Botez se foloseşte de acest pretext pentru a-mi reține în fiecare an 3004):, m-am gîndit, pentru a pune capăt acestui mizerabil furt, să mă adresez d-lui Paraschiv, a cărui proprietate este lipită de a mea, cu ru-

gămintea de a binevoi să se ocupe numaidecît de repararea morii. Ii trimit deci scrsioarea alăturată, pe care te rog să faci să-i ajungă, sau prin poştă, sau prin mijlocirea doamnei Feştilă. Du-tc să o vezi pe această doamnă din partea mea şi roag-o să scrie şi ea fratelui său pentru a-l îndemna să-mi facă serviciul pe care i-l cer. Lucrul zoreşte, pentru că aş dori ca totul să fie terminat înainte de Sf. Gheorghe viitor, astfel încît să nu mai aibă motiv să procedeze aşa cum a făcut în trecut. .V'j am avut încă timp să examinez socotelile pe care mi le-ai trimis pentru că am fost copleşit de corespondenţe pentru treburile Agenţiei, dar îmi făgăduiesc să-ţi scriu în curînd o a doua scrisoare privitoare la interesele celor două moşii ale mele şi cu aceeaşi ocazie îţi voi trimite şi socotelile semnate de mine.

Tot ceea ce te rog în această clipă este de a face ca scrisoarea mea să ajungă la Paraschiv, căci ţin foarte mult să termin cu arendaşul meu din Pătrăşcani.

Pe cioînd deci, dragul meu, şi multe mulţumiri pentru lunga scrisoare pe care ai redactat-o pentru mine.

Vărul tău iubitor,

V. Alecsandri

52

[Paris, p. 11 februarie 1862]

Mon cher Branisteano,

Faisnmoi le plaisir de remettre de suite la lettre ci-jointe entre lles inains de Madame Helene Cozadini. Elle est fort pressante, car elle est destinee â rappeler a cette dame certaine somme d'argent que je lui ai avancee lors de son depart de Paris et que j'attends vainement depuis cinq mois.

As-tu envoye ma lettre â Mr Paraskivo ? J'ecrirai bientot â Pauline pour lui dire d'envoyer Stefanaki â Patrascani' afin d'aider aux travaux de la restauration du moulin, si toutefois Mr Paraskive veut bien me rendre le service que je lui ai demande. Stefanaki a passe un arrangoment avec les paysans de Patrascani au sujet des travaux â executer â ce maudit moulin. Je leur ai mame avance une somme de 20 ou de 40# â titre d'arrhes. Bref il s'en expliquera avec Mr Paraskive quand il se rendra sur les 'lieux. Mon deşir est que le moulin soit preţ pour la St Georges afin que Botez n'ait plus de pretextes â reduire mes fermages. Les 600# qu'il m'a retenus jusqu'â present m'ont cause beaucoup de derangement dans Pequilibre de mes depenses; il est temps que cela cesse.

A bientot donc, cher vieux.
Ton ami,

V.A.

[Paris, p. 11 februarie 1862]

Iubite Brănistene,

Fă-mi plăcerea de a înmîna de îndată această scrisoare doamnei Elena Cozadini. Este foarte urgentă căci este destinată a reaminti acestei doamne o anumită sumă de bani pe care i-am împrumutat-o înaintea plecării sale de la Paris şi pe care, în adevăr, o aştept de cinci luni.

Ai trimis scrisoarea mea d-lui Paraschiv ? Ii voi scrie în curînd şi Paulinei pentru a-i spune să trimită pe Stefanachi la Pătrăşcani' ca să ajute la lucrările de refacere a morii, dacă totuşi dl. Paraschiv vrea să-mi facă serviciul pe care i J-am cerut. Stefanachi a făcut un aranjament cu ţăranii de la Pătrăşcani în legătură cu lucrările de executat la această blestemată moară. Le-am avansat chiar şi o sumă de **20** sau 40 # cu titlul de arvună. Pe scurt, se va explica cu dl. Paraschiv cînd va fi acolo. Dorinţa mea este ca moara să fie gata de Sf. Gheorghe, pentru ca Botez să nu mai aibă motiv să-mi reducă arenda. Cei **6004f:** pe care mi i-a reţinut pînă acum mi-au produs multe necazuri în echilibrarea cheltuielilor mele, este timpul ca aceasta să înceteze.

Pe curînd, dragul meu.
Prietenul tău,

V.A.

53

Paris, 14 februar 1S62

Dl. meu,

Am primit odată cu scrisoarea d-tale de la Turin două exemplare a broşurei tradusă de d-ta în limba italiană şi care poartă titlul de *L'Independenza constituţionale della Transilvania'*. Nu am decît a-ţi inulţemi pentru graciozitatea ce mi-ai făcut, şi a te felicita pentru simţul de patriotism ce te-au îndemnat a scoate la lumină o operă atît de interesantă în împrejurările de faţă. înţeleg că ungurii să nu fie încântaţi de acest fulger din senin care răstoarnă toată clădirea de minciuni pe care îşi întemeiază saiele lor pretenţii. Trufia lor oarbă şi ridicolă în epoha de astăzi îi duce la pierzare, ca la 1848 ; prin urmare atît în interesull lor, cît mai cu seamă în interesul Naţionalităţii române trebuie să scoatem la iveală toate dovezile istorice carele glăsuiesc în favorul adevărului. Dl. Pompilie Pizo au tipărit în Paris o broşură în chestia Transilvaniei, care loveşte puternic pretenţiile ungureşti asupra românilor. D-ta ai cercat a lumina spiritele italienilor tot in aceeaşi privire ; aţi făcut amîndoi un lucru patriotic carele va da roadă în timp favorabil.

încă o dată dar te felicitez, dl. meu, şi te îndemn să răspîndeşti în toate colţurile Italiei broşura d-lui Papiu Ilarian, pentru ca să se poată lumina fraţii noştri de la Alpi şi Apenini în ceea ce priveşte pe consîngenii lor de la Carpaţi.

A d-tale devotat servitor,

V. Alecsandri

Binevoieşte a arăta complimentele mele d-lui Vegezzi Ruscalla şi a-l complimenta din parte-mi pentru precuvîntarea ce au pus în capul broşurii.

Adresa pe plic: [?] Monsieur Georges Alecsandrescu-Urechia
Via San Tommazo 27 p° 40
Turin

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE
AL ŢĂRII ROMANEŞTI

54

Agenţia
Principatelor Unite
la Paris

Paris 15 februarie 1862

Domnule ministru,

Am onoarea de a vă trimite scrisoarea pe care am primit-o acum chiar din partea Comitetului Central al Expoziţiei din Londra, împreună cu un imprimat intitulat *Deciziile comisiilor majestăţii-sale referitoare la Expoziţie.*

Asta pentru răspunsul dvs., Excelenţă, pentru a comunica părerea domnului Sandford, secretarul comitetului.

Excelenţa-voastră va găsi, de asemenea, în acest plic o scrisoare adresată prinţului.

Excelenţa-voastră este rugată s-o remită alteţei-sale.

Primiţi, vă rog, domnule ministru, expresia profundului meu respect.

V. Alecsandri

Excelenţei-sale
Domnului Arsachi
Ministru Afacerilor Străine al
Principatelor Unite

55

Paris, 15 fevrier 1862

Mon Prince,

J'ai Phonneur d'informer Votre Altesse que Monsieur Baligot de Beyne[1] lui expedie aujourd'hui rneme, par la poşte, la serie complete des documents diplomatiques _ de l'annee 1861 que le Ministere des Affaires etrangeres vient de publier.

Ce volume contient toute la correspondance du Gouvernement de Sa Majeste PEmpercur relativemenţ â la question de l'Union administrative et legislative des Principautes, correspondance d'autant plus importante pour notre pays qu'elle a soin de reserver son avenir et de le degager des restrictions inserees dans le dernier firman de la Porte. Il y est dit que : „Si la concession de la Cour suzeraine en faveur de l'Union est faite â titre temporaire, il est toutefois bien entendu qu'en cas de vacance du trone, avânt de porter un jugement sur la decision â prendre, Ies Puissances examineront, de concert avec la Porte, Petat des Principautes et le resultat de l'experience. Cette reserve leur permettra de se prononcer en parfaite connaissance de cause sur la question de savoir s'il y a lieu de rentrer dans Ies termes de l'organisation instituee par la Convention du 19 Aout 1859 (sic), ou de maintenir. en lui donnant un caractere definitif, celle sur laquelle Ies Cabinets viennent de tomber d'accord."

Cette derniere phrase inspiree â Monsieur Thouvenel par une sage et genereuse prevoyance, porte un coup decişif aux esperances coupables de ceux qui ont interet â compter sur une catastrophe en vue d'ambition personnelle. Elle donne, en que'Ique sorte, Ie programme de la politique de la France â l'egard de Pavenir des Principautes, et nous devons nous y ratacher de tout notre patriotisme pour faire reussir, â

notre avantage, l'experience tentee par l'Europe sur Ies bords du Danube.

Monsieur Thouvenel, que j'ai vu ce matin pour le remercier, tant au nom de Votre Altesse, qu'au nom de la Nation roumaine, pour la maniere loyale avec laquelle son Excellence a contribue â la realisation de nos voeux, a repondu â mes paroles en termes aussi flatteurs que sympathiques pour Ie Gouvernement des Principautes-Unies. Son Excellence m'a demande ensuite s'il etait vrai que Pon eut Pintention chez nous de changer Pintitule officiel des *Principautes Unies* en celui de *Roumanie*[2] sur Ies actes publics ? et â ce sujet Elle a fait ressortir Ies nouveaux embarras diplomatiques qu'une pareille innovation pourrait creer.

J'ai repondu que j'ignorais entierement ce fait, et que, si le Prince regnant avait employe dans ses discours le terme generique de Roumanie pour designer Ies Principautes de Moldavie et de Valachie, Son Altesse s'etait conforme au genie de la langue roumaine. Notre peuple se dit „roumain" et il ne connaît pas d'autre nom pour son pays que celui de Roumanie ou Ţara Românească, ce qui est completement identique.

Monsieur Thouvenel a păru satisfait de mes explications, et j'en ai profite pour Pinstruire de la promesse faite par PEmpereur, il y a trois ans, de vous envoyer Pordre de la Legion d'honneur, â son retour d'Italie. Son Excellence a eu la bonte de me proposer d'en parler â Sa Majeste et de m'informer ensuite du resultat de ses demarches.

Me sera-t-il permis, avânt de terminer, d'entretenir votre Altesse au sujet de la position d'un homme qu'Elle a deja eu l'occasion d'apprecier ? Je veux parler de Monsieur Baligot de Beyne qui a rendu de si bons services â la cause des Principautes — dapuis quatorze ans. Si Votre Altesse lui fesait la faveur de le rappeler â Bucarest, il serait heureux plus que jamais de Lui consacrer son devouement et ses travaux.

J'ai Phonneur d'etre avec le plus profond respect, Mon Prince, de Votre Altesse 'Ie tres humble et tres obeissant serviteur,

V. Alecsandri

Paris, 15 februarie 1862

Prinţe,

Am onoarea să informez pe alteţa-voastră că domnul Baligot de Beyne[1] îi expediază chiar astăzi, prin poştă, seria completă a documentelor diplomatice ale anului 1861 pe care le-a publicat Ministerul Afacerilor Străine.

Acest volum conţine toată corespondenţa guvernului majestăţii-saie împăratul relativ la chestiunea Unirii administrative şi legislative a Principatelor, corespondenţă cu atît mai importantă pentru ţara noastră, cu cît are grijă de a-i pregăti un viitor şi de a o scoate din restricţiile înşirate în ultimul firman al Porţii. Se spune acolo că : „Dacă concesia Curţii suzerane în favoarea Unirii este făcută cu titlul temporar, este totuşi de la sine înţeles că, în caz de vacanţă a tronului, înainte de a chibzui asupra hotărîrii ce urmează să fie luată, Puterile vor examina în înţelegere cu Poarta, starea Principatelor şi rezultatul experienţei. Această rezervă le va permite de a se pronunţa în perfectă cunoştinţă de cauză asupra chestiunii de a şti dacă este cazul să se reîntoarcă la termenii organizării instituite prin Convenţia de la 19 august 1859 [sic], sau să se menţină, dîndu-i un caracter definitiv, aceea asupra căreia Cabinetele au căzut de acord."

Această ultimă frază, inspirată domnului Thouvenel de o cuminte şi generoasă prevedere, aduce o lovitură hotărîtoare speranţelor vinovate ale acelora care au interes să se bizuie pe o catastrofă în vederea unor ambiţii personale. Ea dă, într-un fel, programul politicii Franţei în ce priveşte viitorul Principatelor, şi trebuie să ne străduim cu tot patriotismul nostru pentru a face să izbutească, spre binele nostru, experienţa încercată de Europa pe malurile Dunării.

Domnul Thouvenel, pe care l-am văzut dimineaţa aceasta pentru a-i mulţumi, atît în numele alteţei-voastre, cît şi în numele naţiunii române, pentru felul loaial prin care excelenţa-sa a contribuit la realizarea dorinţelor noastre, a răspuns cuvintelor mele în termeni şi măgulitori, şi cu simpatie pentru guvernul Principatelor Unite. Excelenţa-sa m-a întrebat, după aceea, dacă era adevărat că noi aveam de gînd să schimbăm intitularea oficială de *Principate Unite* în aceea de *România',* pe actele publice ? Şi la această chestiune ea a făcut să reiasă noile greutăţi diplomatice pe care o asemenea inovaţie ar putea să le creeze.

Am răspuns că nu ştiam nimic despre acest lucru şi că, dacă prinţul domnitor a folosit în discursurile sale termenul generic de România pentru a indica Principatele Unite ale Moldovei şi Ţării Româneşti, alteţa-sa

se conformase geniului limbii române. Poporul nostru se numeşte pe sine „român" şi nu cunoaşte alt nume pentru ţara sa decît pe acela de România sau Ţara Românească, ceea ce este pe de-a-ntregul acelaşi lucru.

Domnul Thouvenel a părut mulţumit ou explicaţiile mele şi am profitat pentru a-l încunoştinţa despre făgăduiala făcută de împărat, acum trei ani, de a vă trimite ordinul Legiunii de onoare, la întoarcerea sa din Italia. Excelenţa-sa a avut bunătatea să îmi propună să vorbească despre aceasta cu majestatea-sa şi să mă informeze după aceea de rezultatul demersurilor sale.

îmi va fi îngăduit, înainte de a termina, să întreţin pe alteţa-voastră despre situaţia unui om pe care ea a avut deja ocazia să-1 aprecieze ? Vreau să vorbesc despre domnul Baligot de Beyne care, timp de paisprezece ani, a adus servicii atît de însemnate cauzei Principatelor. Daca alteţa-sa i-ar face favoarea de a-l rechema la Bucureşti, ar fi fericit mai mult decît oricînd să îi închine devotamentul şi munca sa.

Am onoarea să fiu, cu cel mai adînc respect, prinţe, a', alteţei-voastre cel mai umil şi cel mai supus servitor,

V. Aleaandr-

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

56

Paris, 24 fevrier 1862

Mon cher Branisteano,

La corvee de l'Agence ayant pris tout mon temps jusqu' aujourd'hui je n'ai pu encore repondre â ta lettre du 9 janvier. A peine ce matin ai-je eu le loisir d'examiner les comptes des formages du semestre passe et je me hâte de te le renvoyer revetus de mon approbation. J'y ajoute pour toi miile remerciements et miile choses affectueuses.

Ceci dit, parlons un peu de certains details qui se rattachent aux actes arbitraires de mes fermiers.

1 Les mesures prises contre le vandalisme commis par Mr Racovitza[1] dans ma foret de Mircesti sont excellentes, pourvu qu'elles soient executees, et que ce monsieur s'en soit plaint confidentiellement â Cratky, c'est tout naturrel, mais je ne veux tenir nul compte de ses plaintes et je deşire qu'il lui soit interdit desormais de couper la moindre branche, en attendant que je retourne en Moldavie. Quant aux degats qu'il a deja faits, je verrai plus tard si je devrai lui intenter un proces en indemnite. Ce que je te demande, mon cher Branisteano, c'est d'envoyer de nouveaux ordres bien formels aux forestiers de Mircesti pour qu'ils ne penmettent plus â personne de mettre la hache dans le bois confie â leur surveillance. Mr Racovitza a deduit 90 ducats du fermage pour le prix de la pierre qu'il s'est engage de transporter sur ma terre mais a-t-il tenu ses engagements ? Informe-toi â ce sujet.

2 Monsieur Botez[2] agit â mon egard avec un sans facon qui depasse toutes les bornes. II semble avoir pris gout aux reductions. Apres avoir fixe, de sa propre autorite, â 300 # la somme de Pindemnite annuelle pour le chomage du moulin de Patrascani, il vient de retenir en outre 60 # â titre de contribution de ma part pour la construction de Ha maison qu'il a bâtie â Borzesti. Or cette maison, si elle existe, devait etre bâtie en brique (et c'est dans ce cas seulement que je me suiş engage de contribuer pour 60 #) et pourtant elle est toute en bois. C'est ma foret qui en a fourni le materiei. Je ne reconnais donc pas plus le droit que s'est arroge Mr Botez de s'adjuger la dite somme, que celui qu'il exerce arbitrairement au sujet du moulin. Je te prie donc de reclamer par-devant les autorites contre ce nouvel acte que je pourrai qualifier de voi manifeste.

En ce qui concerne le moulin de Patrascani, le plus urgent est de le restaurer, afin d'enlever â Mr Botez le pretexte d'une nouvelle reduction dans les prix des fermages futurs. C'est pourquoi j'ai ecrit â Mr Paraskive pour le prier de se charger de cette affaire. Parle de ton cote â sa soeur, Mdme Feştile, et engage-la de pousser son frere â me rendre promptement le service que je lui ai demande. Quant aux 600 # dont Mr Botez a cru de me frustrer, je compte adresser prochainement une plainte au nouveau ministre de Pinterieur, Mr Catargi que je connais. En tout cas, sauvons l'avenir et nous reglerons plus tard les demeles du passe. Je ne m'etonne nullement que Mr Jean Canța m'ăit joue un mauvais tour de sa facon, il n'en a jamais fait d'autre dans sa vie, et si j'ai un regret, c'est de Pavoir menage du tempsde la Caimacamie quand j'occupais le ministere des Affaires etrangeres, mais je lui revoudrai cela.

Ainsi, avânt tout, restauration du moulin et pour mener â bonne fin ce travail, eviter d'employer Cozoni. C'est â lui que je dois tous mes ennuis et bien d'autres choses encore ; jc le meprise trop pour vouloir lui etre redevabile du moindre service. Je prefererais volontiers continuer â perdre 300 # chaque annee.

3 Relativement â l'impot foncier, je vois qu'il ne me reste plus qu'a subir en silence l'abus dont j'ai ete victime de la part du fisc pendant la premiere annee. Je me tais donc et cela avec d'autant plus de raison que Mr Cociu vient d'etre destitue de son poşte de Directeur au Ministere des Finances. Puisqu'enfin le Gouvernement a bien voulu regler le paiement de l'impot de mes terre sur la veritable evaluation de leurs revenus, que le surplus de l'impot pour Pannee 1860 lui soit leger !

II me reste encore, cher ami, â te parler de l'argent de Pauline[3]. Je t'avais ecrit de lui compter â la St. Georges une somme de 300 #, c'est â dire 150 # pour les interets des six mois, â partir du 26 octobre 1861 au 23 avril 1862, plus 150 # pour subvenir â certains frais exiges par la construction de mon ecole de village â Mircesti. J'ai vu dans tes comptes que tu lui ai remis d'abord 150 # â titre d'interets pour son argent, ensuite 60 # que tu as pris chez mon frere. II reste donc 90 # â lui compter pour completer la somme en question de 300 #. Or si tu ne pouvais pas les lui donner avânt la St Georges, je te prie de les prendre sur le fermage prochain pour les lui remettre sans retard. Cette pauvre femme s'est donne beaucoup de mal â Mircesti, je serais desole de la savoir dans la gene.

Me voici arrive â ma quatrieme page. Je m'arrete pour jeter la plume et te serrer la main avec toute l'affection et la reconnaissance que te porte ton ami,

V. Alecsandri

Mes respects â ta mere et â ta femme. Envoie de suite la lettre ci-jointe â Pauline. Je t'ai envoye aussi une lettre pour Md Helene Cozadini, tu la lui as, sans doute, remise ? Merci.

Paris, 24 februarie 1862

Iubite Brăniştene,

Munca la Agenţie luîndu-mi tot timpul pînă astăzi, nu am putut încă răspunde la scrisoarea ta de la 9 ianuarie. Abia astăzi de dimineaţă am avut răgazul să examinez socotelile arenzilor semestrului trecut, şi mă grăbesc să ţi 3e înapoiez întărite cu aprobarea mea. Adaug pentru tine mii de mulţumiri şi mii de gînduri afectuoase.

Acestea spuse, să vorbim puţin şi despre oarecare amănunte care se leagă de actele arbitrare ale arendaşilor.

1 Măsurile luate împotriva vandalismului comis de dl. Racoviţă[1] in pădurea mea de la Mirceşti sînt foarte bune, numai să fie puse în practică, şi că acest domn s-a plîns în taină lui Cratky este foarte natural, dar nu vreau să ţin nici o socoteală de plîngerile sale şi doresc să fie împiedicat de acum înainte de a- mai tăia cea mai mică ramură, pînă cînd mă reîntorc în Moldova. Cît despre pagubele pe care le-a făcut, voi vedea mai tîrzki dacă va trebui să-i intentez un proces de despăgubire. Ceea ce îţi cer, dragă Brănişteanu, este de a trimite noi ordine formale pădurarilor din Mirceşti pentru ca să nu mai îngăduie nimănui să bage toporul în pă:lurea încredinţată supravegherii lor. Dl. Racoviţă a scăzut 90 de ducaţi din arendă pentru preţul pietrei pe care s-a angajat să o transporte pe moşia mea, dar şi-a ţinut el angajamentul ? Informează-te despre aceasta.

2 Domnul Botez[2] se poartă cu mine cu o îndrăzneală care întrece orice margine. Se pare că a prins gust pentru reduceri. După ce a fixat, din propria sa hotărîre, la 300 # suma de despăgubire anuală pentru încetarea lucrului la moara din Pătrăşcani, vine să mai reţină încă 60 ^j: cu titlu de contribuţie din partea mea la construirea casei pe care a clădit-o la Borzeşti. Or această casă, dacă există, trebuia să fie construită din cărămidă (numai în acest caz m-am angajat să contribui cu 60 şi cu toate acestea este cu totul de lemn. Pădurea mea a pus la îndemînă materialul. Nu recunosc deci, nici dreptul pe care şi l-a luat dl. Botez pentru aşi însuşi numita sumă, nici pe acela pe care îl foloseşte pe nedrept în legătură cu moara. Te rog deci să reclami în faţa autorităţilor acest nou act pe care aş putea să-i socotesc ca pe un adevărat furt.

în ceea ce priveşte moara din Pătrăşcani, cel mai grabnic lucru este să fie reparată pentru a lua d-iui Botez motivul unei noi reduceri la preţurile viitoarelor arenzi. Pentru aceasta am scris d-lui Paraschiv spre a-l ruga a se însărcina cu această afacere. Vorbeşte la rîndul tău cu sora sa, d-na Feştilă, şi roag-o să îndemne pe fratele său să-mi facă numaidecît serviciul pe care i l-am cerut. Cît despre cei 600 # P[e care] dl. Botez a socotit de cuviinţă să mă păgubească, socotesc să înaintez, în curînd, o plîngere la noul ministru de Interne, dl. Catargi, pe care îl cunosc. In orice caz, să salvăm viitorul şi vom descurca mai tîrziu neînţelegerile din trecut. Nu mă mir deloc că dl. Ion Cânta mi-a jucat un renghi în felul său, nu a făcut altceva în viaţa sa, şi dacă am o părere de rău este de a-l fi menajat în timpul Căimăcămiei cînd ocupam Ministerul Afacerilor Străine, dar am să i-o plătesc acum.

Deci, înainte de toate, repararea morii şi, pentru a duce la bun sfîrşit acest lucru, fereşte-te de a-J folosi pe Cozoni. Lui îi datorez toate necazurile mele şi încă alte lucruri; îl dispreţuiesc prea mult pentru a dori să-i fiu îndatorat cu cel mai mic serviciu. Mi-ar conveni mai bine să continui să pierd 300 4^ >" fiecare an.

3 In legătură cu impozitul funciar, văd că nu-mi mai rămîne decît să sufăr în tăcere abuzul căruia i-am fost victimă din partea fiscului în primul an. Tac deci, şi aceasta cu atît mai mult cu cît dl. Cociu a fost destituit din postul său de director în Ministerul de Finanţe. Pentru că, în sfîrşit, guvernul a binevoit să hotărască plata impozitului moşiilor mele pe baza adevăratei evaluări a veniturilor lor, ce trece peste impozitul anului 1860 să şi-l ţină !

îmi mai rămîne, dragă prietene, să-ţi vorbesc despre banii Paulinei[3]. Iţi scrisesem să-i numeri la Sf. Gheorghe o sumă de 300 adică 150 4= pentru dobînzile pe şase luni, începînd de la 26 octombrie 1861 la 23 aprilie 1862, şi 150 # pentru a ajuta la unele cheltuieli cerute de construirea şcolii mele săteşti de la Mirceşti. Am văzut în socotelile tale că i-ai dat mai întîi 150 # cu titlul de dobînzi pentru banii săi, apoi 60 pe care i-ai luat de la fratele meu. Mai rămîn deci 90 4= de dat pentru a împlini suma stabilită de 300 Or, dacă nu vei putea să-i dai înainte de Sf. Gheorghe, te rog să iei din arenda viitoare pentru a-i da fără întîrziere. Această biată femeie şi-a dat multă silinţă la Mirceşti, aş fi nemîngîiat să o ştiu în lipsă.

Iată-mă ajuns la a patra pagină a mea. Mă opresc pentru a arunca condeiul şi a-ţi strînge mîna cu toată dragostea şi recunoştinţa pe care ţi-o poartă prietenul tău,

V. Alecsandri

Respecteie mele mamei tale şi soţiei tale. Trimite numaidecît scrisoarea alăturată Paulinei. Ţi-am trimis, de asemenea, o scrisoare pentru d-na Elena Cozadini, cu siguranţă că i-ai înmînat-o ? Mulţumesc.

CĂTRE ION GHICA

57

Paris, ÎS mars 1S62

Mon cher Ghica,

Le porteur de ce billet, Mr Jules Gustave Nunor, a eu l'excellente idee d'aller ouvrir â Bucarest une fooucherie sur le modele de celles de Paris, c'est â dire un magasin oii la viande bien soignee et proprement exposee, ouvre l'appetit des consommateurs. J'ai lieu de croire que nos compatriotes sont deja passablement degoutes des etalages ignobles auxquels Ies bouchers Bulgares, Turcs, Serbes et autres ont consacre jusqu'â ce jour leur savoir faire, et par consequent, il est â esperer qu'ils seront heureux de voir enfin dans la capitale de la Roumanie une boucherie digne d'une nation qui cherche *k* se regenerer. Dans ce but, tout patriotique, je t'adresse Mr Nunor et te prie de vouloir bien flui faciliter la mise en execution de son projet. Il y aura, peut-etre, quelques formalites â remplir vis-â-vis de la municipalite de Bucarest, tu auras donc la bonte de concourir â l'aplanissement des difficultes qui se presenteraient.

As-tu recu diverses lettres que je t'ai ecrites ? La *Revue Roumaine* paraît-elle toujours ? En ce cas dis que l'on m'expedie Ies nos â partir du 1-er octobre 1861.

Tout â toi,

V. Alecsandri

Bt des Capucines 37

Paris, 18 martie 1862

Iubite Ghica,

Aducătorul acestui bilet, dl. Jules Gustave Nunor, a avut buna idee să meargă să deschidă la Bucureşti o măcelărie după modelul celor din Paris, adică un magazin unde carnea bine îngrijită şi curat expusă să deschidă pofta de mîncare a consumatorilor. Compatrioţii noştri sînt îndreptăţit să o cred, sînt deja destul de scîrbiţi de tarabele mizerabile unde măcelarii bulgari, turci, sîrbi şi alţii şi-au arătat pînă astăzi măiestria lor, şi că, prin urmare, se poate nădăjdui că vor fi fericiţi să vadă, în sfîrşit, în capitala României o măcelărie demnă de o naţiune care caută să se regenereze. în acest scop, cu totul patriotic, îţi trimit pe dl. Nunor şi te rog să binevoieşti să-i uşurezi punerea în fapt a planului său. Vor fi, poate, cîteva formalităţi de îndeplinit faţă de municipalitatea din Bucureşti, vei avea deci bunătatea să contribui la uşurarea dificultăţilor care s-ar prezenta.

Ai primit diferitele scrisori pe care ţi le-am scris ? *Revista română* mai apare ? în acest caz, spune să mi se trimită numerele începînd de la 1 octombrie 1861.

Al tău,

V. Alecsandri

Bt des Capucines 37

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

Paris, 2 avril 1S62

58

Mon cher Branisteano,'

Je reponds â ta lettre du 9/21 fevrier.

, Puisque tu as_ compte â Pauline 260 # en ip'lus des 150 (representant Ies intirets pour le semestre du 26 octobre 1S61 au 23 avril 1862^, il n'y a plus â revenir lâ-dessus. Tu compteras egalement a Pauline 150 # au 23 avril prochain pour le semestre qui finit au 26 octobre de cette annee. Quant aux

260 # que tu as pris de mon frere, c'est un compte qui reste â regler entre lui et moi. Je deduirai cette somme de celle qu'il me doit.

Maintenant je t'avertis que je suiş â court d'argent et que je te serais fort oblige si tu pressais les fermiers de payer exactement leurs fermages. Le premier argent qui te rentrera, tu me l'expedieras de suite, et tu attendras ma reponse pour m'expedier le reste. Il est possible d'ailleurs que je t'ecrive de m'en garder une pârtie chez toi, en vue de mon prochain retour en Moldavie.

Je te remercie cordialement pour Pinteret que tu prend â la solution de mes affaires concernant le fermage ainsi que le moulin de Patrachkany. Je ne serai tranquille que lorsque je me verrai â l'abri du voi organise par Mr Botez â mon detriment.

Adieu, ecris-moi si tu desires quelque chose de Paris. Je me ferai un vrai p'laisir de te l'apporter moi-mâme.

Ton cousin affectionne,

V. Alecsandri

Envoie la lettre ci-jointe â Pauline.

P.S. Le fermier de Mircesti s'etant charger de me procurer 25 mesures de pierre de fondements £25 coşuri de peatră) *, vient de m'avertir que la pierre est deja transportee â Mircesti, et demande si ce que je change [sic] quelqu'un de la recevoir en mon nom et de lui donner un recu. Fais-moi le plaisir de donner plein pouvoir â quelqu'un d'honnete et d'intelligent pour accomplir cette formalite.

Paris, 2 aprilie 1862

Iubite Brăniştene,

Răspund la scrisoarea ta din 9/21 februarie.

Pentru că ai înmînat Paulinei 260 4⊨ peste cei 150 *Ife* (reprezentînd dobînzile mele pentru oîştiul de la 26 octombrie 1861 la 23 aprilie 1862) nu mai este de revenit asupra acestui lucru. Vei înumăra, de asemenea,

în original, cu caractere chirilice.

Paulinei 150 # l' 23 aprilie viitor pentru semestrul care se sfîrşeşte la 26 octombrie în acest an. Cît despre cei 260 dş pe care i-ai luat de la fratele meu, este o socoteală pe care urmează să o aranjez între el şi mine. Voi scădea această sumă clin cea pe care mi-o datorează.

Acum te anunţ că sînt fără bani şi că ţi-aş fi foarte obligat dacă ai grăbi pe arendaşi să-şi plătească la termen arenda lor. Primii bani pe care îi vei primi mi-i vei expedia numaidecît şi vei aştepta răspunsul meu pentru a-mi expedia restul. Este posibil, dealtfel, să-ţi scriu să-mi păstrezi o parte la tine, în vederea întoarcerii mele în Moldova.

îţi mulţumesc călduros pentru interesul pe care îl depui pentru soluţionarea afacerilor mele în legătură cu arenda precum şi cu moara de la Pătrăşcani. Nu voi fi liniştit decît atunci cînd mă voi vedea la adăpost de furtul organizat de dl. Botez în paguba mea.

Adio, scrie-mi dacă doreşti ceva de la Paris. îmi va face o adevărată plăcere să-ţi aduc eu însumi.

Vărul tău iubitor,

V. Alecsandri

Trimite această scrisoare Paulinei.

P.S. Arendaşul din Mircesti, însărcinîndu-se să-mi procure 25 măsuri de piatră de temelie (25 coşuri de peatră) *, m-a înştiinţat că piatra este deja adusă la Mircesti şi mă întreabă dacă însărcinez pe cineva să o primească în numele meu şi să-i dea o chitanţă. Fă-mi plăcerea de a da depline puteri cuiva cinstit şi inteligent pentru a îndeplini această formalitate.

59

[Paris, aprilie 1862]

Mon cher Jean,

Ayant change d'avis au sujet des 90# dus par Mr Racovitza pour le terme d'avril, je t'ecris â la hâte pour te prier de les laisser â sa disposition. Cet argent etant destine â l'achat de la pierre â batir. Je t'avertis pourtant que j'ai ecrit â Mr Racovitza pour l'engager de payer l'imposition

* în original, în limba română, cu caractere chirilice.

reclamee pour Mirceşti par le Gt et de deduire les sonimes deboursees par lui du terme de la St Demetre prochaine.

Je suppose, mon cher ami, que c'est Mr Botez qui est la cause du retard survenu dans l'envoi de mon argent. Je crois ce Mr assez mauvais payeur et tu ne saurais etre trop strict avec lui. Emploie les grands moyens s'il fait le recalcitrant et fais-le payer aussi regulieremem que possible. J'attends mon argent avec d'autant plus d'impatience que je n'ai plus grande chose dans mes poches. Si tu as deja touche quelque acompte, expedie-le moi de suite sur la maison Rothschild.

Adieu, ecris-moi souvent.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Mes amities â ta femme et mes respects a la tante.
Envoie la lettre ci-jointe â Mircesty.

[Paris, aprilie 1S62]

Iubite Iar.cule,

Schimbîndu-mi părerea in legătură cu cei 9C =}: datoraţi dc dl. Racoviţă pentru cîştiul din aprilie, îţi scriu în grabă pentru a te ruga să-i laşi la dispoziţia sa, aceşti bani fiind sortiţi pentru cumpărare-. pctrci de construcţie. Te înştiinţez totuşi că am scris d-lui Racoviţă pentru a-l îndemna să plătească impunerea cerută pentru Mirceşti de către guv. şi să scadă sumele cheltuite de el din cîştiul de la Sf. Dimitrie viitor.

Bănuiesc, dragul meu, că dl. Botez este pricina întârzierii produse la trimiterea banilor mei. I! cred pe acest domn un destul de rău platnic şi nu ştii să fii destul de aspru cu el. Foloseşte măsurile cele mai serioase dacă face opoziţie şi fă-1 să plătească cît se poate mai regulat. Aştept banii mei cu atît mai multă nerăbdare cu cît nu mai am mare lucru în buzunar. Dacă ai primit deja vreun acont, trimite-mi-1 numaidecît prin casa Rothschild.

Adio, scrie-mi deseori.

Al tău,
V. Alecsandri

Amiciţiile melc soţiei tale şi respectele mele mătuşii.
Trimite scrisoarea alăturată la Mirceşti.

60

Paris, 4 avril 1862

***Mon cher vieux,* j'ai lu dans les journaux du pays que tu etais l'un des quatre vice-presidents de l'Assemblee et je t'ai plaint dans la sincerite de mon âme, en lisant les comptes-rendus des seances. J'ai cru remarquer dans ces comptes-rendus que l'eloquence de Jean Bratiano avait beaucoup pali depuis la concurrence des Cogalniceano, Gregoire Stourdza, Pano etc. Le fameux *orlator,*[1] eteigneur de chandelles, serat-il au bout de sa meche ? Quant â ses coassocies Demetre[2] (frere de celui-ci) et Rosetaki[3], il paraît qu'ils ont fait voeu de mutisme. C'est prudent de leur part et agreable pour la Chambre.**

A titre d'Agent, je recois la *Unirea,* le *Românul* et la *Voix de la Roumanie,* et en qualite de Roumain je suiş triplement attriste de tout ce qui se passe dans notre malheureux pays. Pour echapper â mes penibles impressions, je me refugie dans le travail et j'y trouve un bien-etre inconnu de ceux qui vivent meles aux luttes politiques. Comme je sais que tu t'interesses â tout ce qui je fais, je te donne ici la liste des ouvrages que j'ai termines cet hiver.

1 *L'histoire de mes missions politiques aupres des gouvernements de France, d'Angleterre et d'Italie* (ouvrage destine â voir le jour apres ma mort).[4]

2 *La collection complete des chants populaires de la Roumanie : ballades, doinaş, horas, chants de brigands, d'amour eţc,* revus, corriges, copies en lettres latines dans un grand livre, et aceompagnes d'une foule d'adnotations. Le tout sera mis sous presse l'hiver prochain.[5]

3 Quelques pieces de theâtre.

4 L'histoire de mes voyages.

5 Un guide de conversation franco-roumain â l'usage des etrangers qui veulent voyager dans notre pays, ouvrage precede d'une petite grammaire[6] de la langue roumaine. (Je suiş en train d'y mettre la derniere main.) Ce petit livre paraîtra dans le courant de Pete.

Voilâ ! je crois avoir bien merite de mon sejour â Paris, loin des disputes parlementaires de Bucarest. Tu m-as annonce

la prochaine publication de quelques pieces de vers â moi dans la *Revista română.* Je deşire que la ballade de *Iordaki a Lupului* soit mise de cote, jusqu'â ce que je t'enverai la nouvelle edition, completee par les documents que je me suiş procures. Quand au *Zgîrcitul răsipitor, Satul lui Cremine* cte, je voudrais les revoir avânt de les livrer â la publicite, et je compte sur toi pour me les apporter â Paris. Je serai ici jusqu'â la fin de juillet, epoque â 'laquelle j'irai en Moldavie pour mes affaires, sauf a revenir dans le commencement de novembre.

Je n'ai pas compris grand-ehose â la lettre d'Alexandresco[7], mais j'ai toujours charge quelqu'un de s'informer du prix des cliches qui devront servir â l'illustration de ses fables. J'aurai une reponse ces jours-ci et je te la ferai connaître, Mr Ganesco[8] est enferme â Mazas[9], il est tenu au secret et par consequent, c'est impossible de lui demander le manuscrit d'Alexandresco.

Adieu et miile bonnes amities â Mme Ghica et â Mile Campiniano, que je felicite de son mariage, il est vrai que je felicite encore bien plus son heureux mari.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Voici une lettre pour Mr Demetre Cozadini.[10] Elle est tres pressee. Remets-la lui de suite.

Paris, 4 aprilie 1S'62

Iubite prietene,

Am citit în jurnalele din ţară că tu eşti unul din cei patru vicepreşedinţi ai Adunării şi te plîng în sinceritatea sufletului meu, citind dările de seamă ale şedinţelor. Am observat în aceste dări de seamă că elocvenţa lui Ion Brătianu a pălit mult de cînd cu concurenţa Iui Kogălniceanu, Grigore StAirdza, Panu etc... Faimosul *orlatora* ajuns oare la capăt ? Cît despre coasociaţii lui Dimitrie[2] (fratele acestu'a) şi Rosetaki[3] se pare că au făcut legămîntul tăcerii. E prudent din partea lor şi plăcut pentru Cameră.

Ca agent, primesc *Unirea, Românul* şi *La Voix de la Roumanie* şi ca român sînt de trei ori întristat de tot ce se petrece în nenorocita noastră ţară. Ca să scap de impresiile mele dureroase, mă refugiez în lucru şi găsesc aici o mulţumire necunoscută de acei care trăiesc în vîrtejul luptelor politice. Cum ştiu că te interesează tot ce fac eu, îţi dau aici lista scrierilor pe care •le-am terminat iarna aceasta.

1 *Istoria misiunilor mele politice pe lîngă guvernele Franţei, Angliei si Italiei* (lucrare destinată să vadă lumina zilei după moartea mea). *

2 *Colecţia completă a cîntecelor populare ale Românie: balade, doine, bore, cîntece haiduceşti, de dragoste* etc... revăzute, îndreptate, copiate cu litere latine într-o carte mare şi însoţite de o grămadă de adnotări. Totul va fi dat la tipar iarna viitoare.[5]

3 C'teva piese de teatru.

4 Povestea călătoriilor mele.

5 Un ghid de conversaţie franco-română pentru folosul străinilor care vor să călătorească în ţara noastră, lucrare precedată ele o mică gramatică[6] a limbii române. (Sînt pe cale să o termin.) Această cărticică va apărea în cursul verii.

Iată! Cred că am profitat bine de şederea mea la Paris, departe de discuţiile parlamentare de Ia Bucureşti. Mi-ai anunţat apropiata publicare în *Revista română* a cîtorva poezii de-ale mele. Doresc ca balada *lordachi a Lupului* să fie lăsată la o parte pînă ce-ţi voi trimite noua ediţie completată prin documentele pe care mi le-am procurat. Cît despre *Zgîrcitul răsipitor, Satul lui Cremine* etc, aş vrea să le revăd înainte de a ue da publicităţii şi mă bizui pe tine să mi le aduci la Paris. Voi fi aici pînă la sfirşitul lui iulie, epocă în care mă voi duce în Moldova pentru afacerile mele, cu rezerva de a reveni la începutul lui noiembrie.

N-am înţeles mare lucru din scrisoarea lui Alexandrescu[7], totuşi am însărcinat pe cineva să se informeze de preţul clişeelor care vor trebui să servească la ilustrarea fabulelor sale. Voi avea un răspuns zilele acestea şi ţi-1 voi face cunoscut. D-nul Gănescu[8] este închis la Mazas[9], e ţinut la secret şi, prin urmare, e imposibil să-i cer manuscrisul lui Alexandrescu.

Adio şi mii de bune salutări prieteneşti doamnei Ghica şi d-rei Cîmpineanu pe care o felicit pentru căsătoria sa, e adevărat că felicit încă mai mult pe fericitul ei soţ.

Al tău,
V. Alecsandri

Iată o scrisoare pentru d-nul Dimitrie Cozadini.[10] E foarte grabnică. Dă-i-o numaidecît.

61

Paris, 11 avril 1862

***Mon cher vieux,* dans ma derniere lettre je t'ai envoye un billet tres presse pour Mr Demetre Cozadini. Dans le cas ou ce depute aurait quitte Bucarest, tu auras la bonte de lui expedier immediatement mon billet â Jassi. Premier service.**

2 service : Fais-moi le plaisir de m'expedier par la poşte deux exemplaires des *Doine şi lăcrimioare,* tu en trouveras â la librairie de Rosetti ou â celle de Joanid.

3 «ervice : Infbnme-moi si la *Revue Roumaine* continue â paraître, et dans ce cas envoie moi Ies nos 7, 8, 9 etc.; j'ai deja Ies six premieres brochures.

Tu m'a promis Ies feuilles dans lesquelles a păru le roman de *Don Juan de Bucarest.*[1] Si tu veux tenir ta promesse, cela sera un quatrieme service.

Je t'embrasse aussi comme quatre,
V.A.

Paris, 11 aprilie 1S62

Iubite prietene, în ultima mea scrisoare ţi-am trimis un bilet foarte grabnic pentru dl. Dimitrie Cozadini. In cazul în care acest deputat a părăsit Bucureştiul, vei avea bunătatea să-i trimiţi numaidecît biletul meu la Iaşi. Primul serviciu.

2 serviciu: Fă-mi plăcerea şi expediază-mi prin poştă două exemplare din *Doine si lăcrimioare,* le vei găsi la librăria lui Rosetti sau la aceea a lui Ioanid.

3 serviciu: Informează-mă dacă *Revista română* continuă să apară şi, în acest caz, triimite-mi numerele 7, 8, 9 etc. ; am deja primele şase broşuri.

Mi-ai făgăduit foile în care a apărut romanul *Don Juanii din Bucureşti.*[1] Dacă vrei să-ţi ţii făgăduiala, acesta ar fi al patrulea serviciu.

Te îmbrăţişez, de asemenea, cît patru,
V.A.

62

Paris, 12 avril 1862

***Madame,*[1]**

Je suiş heureux de pouvoir realiser votre deşir en vous envoyant le volume des *Doine şi lăcrimioare.*

J'ai use de toute la science diplomatique acquise pendant mon sejour â Bucarest, pour escamoter cet exemplaire â la personne qui le possedait.

L'escamoteur reclame donc votre indulgence pour le poete, et tous Ies deux vous prient, Madame, de vouloir bien agreer Passurance de leurs sentiments respectueux.

V. Alescandri
Bd des Capucines 37

Adresa : Mme Hclene Mano rue de Seize — 16 Paris

Paris, 12 aprilie 1S62

Doamnă,[1]

Sînt fericit de a putea îndeplini dorinţa dumneavoastră trimiţîndu-vă volumul *Doine si lăcrimioare.*

Am folosit toată ştiinţa mea diplomatică, cîştigată pe timpul şederii mele la Bucureşti, pentru a şterpeli acest exemplar de la persoana care il avea.

Hoţul vă cere deci îngăduinţa pentru poet şi amîndoi vă roagă, doamnă, să binevoiţi a primi asigurarea sentimentelor lor respectuoase.

V. Alecsandri
Bd des Capucines 37

Adresa : D-na Elena Mânu, rue de Seize — 16 Paris

Paris, ÎS mai 1862

63

Mon cher vieux.

Tu m'as demande, il y a quelque temps, des renseignements sur les prix de gravure des ouvrages illustres. Voici ce que j'ai pu recueillir â ce sujet. Communique-le â Alexandresco.[1]

Chaque sujet ayant 25 c. sur 17, c'est â dire en tout 325 cmt de superficie coute :

Gravure sur bois

Bois	**6 francs**
Dessin	**76**
Gravure	**130**
Chaque bois dessine et grave	**211**

En lithographie

Pierre	**25 fr.**
Dessin	**75**
	100

Mais le tirage couterait 15 fr. les cent exemplaires, tandis que le tirage typographique sur le bois ne couterait que 20 fr. les 500 exemplaires.

Sur cuivre

Le cuivre	**12 f**
Dessin	**75**
Gravure	**400**
	487

Le tirage en taille-douce coute 15 fr. les cent exempl.

Tout cela me paraît passablement cher. Je crois donc que Alexandresco ferait mieux de s'entendre avec quelque artiste de Bucarest pour l'illustration de son ouvrage. II pourrait ainsi d'ailleurs surveiller lui-meme le travail.

Compte-tu venir â Paris ainsi que tu me l'as fait esperer ? Tu m'y trouvera jusqu'â la fin de juillet. Donne-moi des nouvelles de la *Revista*[2]. Continue-t-elle â vivre ? Je mc sens en verve de travail et j'ai deja fait de grands envois â Mr Odobesco !

C'est l'effet du printemps ; mais ne crains rien, je veillerai â fermer les robinets.

Adieu et tout â toi,

V. Alescandri

Paris, 18 mai 1862

Iubite prietene

Mi-ai cerut, mai de mult, lămuriri asupra prețului de gravare al lucrărilor ilustrate. Iată ce am putut culege în legătură cu aceasta. Impărtășește-le lui Alexandrescu.[1]

Fiecare subiect avînd 25 c. pe 17, adică în total 325 cm. de suprafață costă :

Gravură pe lemn

Lemn	6 franci
Desen	75
Gravare	130
Fiecare lemn desenat și gravat	211

In litografie

Piatră	25 fr
Desen	75
	100

Dar tirajul ar costa 15 fr. o sută de exemplare, în timp ce tirajuf tipografic pe lemn nu ar costa decît 20 fr. 500 exemplare.

Pe aramă

Arama	12 fr
Desen	75
Gravare	400
	487

Tirajul în *taille-douce* costă 15 fr. o sută de exemplare.

Toate acestea mi se par destul de scumpe. Cred deci că Alexandrescu ar face mai bine să se înţeleagă cu un artist din Bucureşti pentru ilustrarea lucrării sale. Va putea astfel să urmărească el însuşi lucrul.

Socoti să vii la Paris aşa cum m-ai făcut să nădăjduiesc ? Mă vei găsi pînă la sfîrşitul lui iulie. Dă-mi veşti despre *Revistă*[2]. Continuă să trăiască ? Mă simt dispus să lucrez şi am făcut deja voluminoase trimiteri d-lui Odobescu.

Aceasta se datoreşte primăverii ; dar nu te teme, voi veghea să închid robinetele.

Adio şi al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE ION BRANIŞTEANU

64

Paris, ÎS' mai 1S62

Mon cher Branisteano,

Je viens de toucher au Comptoir d'Escompte Ia somme de 11556 francs que tu m'a envoye par Michel Daniel. Comme je n'ai pas encore recu de lettre a'avis de toi, je suppose que cet argent provient du fermage de Mirceşti pour la St Georges 1862. J'attends donc tes renseignements â ce sujet, ainsi que Pargent du fermage de Patrashcani. A-propos de cette terre, j'espere que Mr Botez[1] finiră par s'executer en presence des mesures prises par Ies autorites pour me rembourser Ies quelques centaines de ducats (avec leurs interets) qu'il a cru devoir retenir sur Ies annees passees. Presse-le fort, de ton cote, pour lui apprendre â faire, â Pavenir, des actes arbitraires.

Maintenant, cher vieux, je veux te parler d'une chose tres importante et sur laquelle je fonde de belles esperances. Tu sais que la Chambre a vote la concession des chemins de fer de la Moldavie, tu sais aussi que la grande ligne de Mihaileny â Galaz doit etre rattachee par un embranchement sur Okna[2]. Or, cet embranchement doit necessairement passer sur Borzeşti, c'est-â-dire aux pieds de ma belle foret qui depuis si longtemps souffre de sa virginite. Toute compagnie intelligente devra reluquer cette foret pour Ies besoins de ses travaux, et s'adresser en consequence â son legitime proprietaire. Ceci, ayant lieu, ma foret acquerira une valeur considerable qui se transformera en une veritable pluie d'or. II faut donc que je prenne toutes Ies mesures pour une pareille aubaine, si elle doit se presenter, il me faut des renseignements exacts sur la nature de mon bois, sur la quantite des chenes etc, et pour ce faire, je viens d'ecrire â Pingenieur de PEtat, Mr Cazaban, une lettre que je te prie de lui remettre le plus tot possible, *l'affaire etant tres pressee.*

J'engage Mr Cazaban de se rendre â Patrascani et de visiter ma foret avec le plus grand soin, afin de m'envoyer non seulement Ies renseignements dont j'ai besoin, mais encore des *echantillons* des divers bois qu'il trouvera dans son excursion. Tout cela doit se faire tres vite et â *mes frais* ; mais il faut que cela se fasse. Sois donc assez bon pour t'enquerrir si Mr Cazaban est â Jassi et pour lui faire parvenir ma lettre n'importe oii il se trouverait. S'adresser pour avoir des informations â ce sujet, au bureau du ministere des Travaux publics, et, si besoin etait, tâcher de lui obtenir un conge de quelques jours pour qu'il puisse me rendre le service que je lui demande.

Encore une corvee et je finis. Madame Cozadini, en quittant Paris, il y a plus de six mois, a eu recours â ma bourse pour entreprendre son voyage. Apres lui avoir prodigue des soins de frere pendant sa grossesse et ses couches, je lui ai avanse 1100 francs pour la route qu'elle avait â faire d'ici â Jassi. Quelques aient ete Ies promesses de cette dame de me rembourser aussitot son retour en Moldavie, je suiş encore â attendre mon argent. (Cela m'apprendra â Pavenir de rendre service â des compatriotes). J'ai ecrit un tot a Madame Cozadini, taritot â son mari, et c'est comme si j'avais chante *femme sensible.* Je tente une nouvelle demarche aupres de ce dernier, et je te pris de lui dire de ma part, pendant que tu lui remettras ma lettre, que lorsque j'ai avance 1100 francs â sa femme je Pai fait avec la conviction que je rendrais ser-

vice â des personnes honorables, et qu'il me serait penible de changer de conviction.

Adieu, mon cher vieux, je t'embrasse et suiş tout â toi,
V. Alecsandri

Paris, 18 mai 1862

Iubite Branistene,

Am încasat acum de la Contoarul de Scont suma de 11 556 franci pe care mi i-ai trimis prin Michel Daniel. Cum nu am primit încă o scrisoare de înştiinţare de la tine, bănuiesc că aceşti bani vin din arenda Mirceştiîor pentru Sf. Gheorghe 1862. Aştept deci lămuririle tale despre acest lucru, cum şi banii din arenda Pătrăşcani'.or. In legătură cu această moşie, nădăjduiesc că dl. Botez[1] va termina prin a se executa faţă de măsurile luate de către autorităţi pentru a-mi înapoia cele cîteva sute de ducaţi (cu dobînda lor) pe care a crezut că trebuie să-i reţină din anji trecuţi. Forţează-1 tare, la rindul tău, pentru a-l învăţa de a mai face, în viitor, acte arbitrare.

Acum, dragul meu, vreau să-ţi vorbesc despre un lucru foarte important şi în care îmi pun frumoase nădejdi. Ştii că s-a votat de către Cameră concesionarea căilor ferate din Moldova, ştii, de asemenea, că marea linie de la Mihăileni la Galaţi trebuie să fie legată printr-o ramificaţie prin Ocna[2]. Or această ramificaţie trebuie neapărat să treacă prin Borzesti, adică pe la picioarele frumoasei mele păduri care suferă de aşa multă vreme de virginitatea sa. Orice companie inteligentă ar trebui să rîvnească această pădure pentru nevoile lucrărilor sale şi, prin urmare, să se adreseze legitimului său proprietar.

Aceasta avînd loc, pădurea mea va căpăta o valoare mare care se va transforma într-o adevărată ploaie de aur. Trebuie deci să iau toate măsurile pentru o asemenea plească. dacă ar fi să se prezinte, îmi trebuie lămuriri exacte despre felul pădurii mele, despre cantitatea de stejari etc, şi, pentru a se face aceasta, am scris acum inginerului statului, dl. Cazaban, o scrisoare pe care te rog să i-o înmînezi cît mai curînd, *afecerea fiind foarte grabnică.*

II sfătuiesc pe dl. Cazaban să se ducă la Pătrăşcani şi să-mi viziteze pădurea cu cea mai mare grijă, astfel încît să-mi trimită nu numai lămuririle de care am nevoie, dar încă şi nişte eşantioane din diferite lemne pe care le va găsi în excursia sa. Acestea toate trebuie să se facă foarte repede şi pe *socoteala mea* ; dar trebuie ca aceasta să se facă. Fii deci aşa de bun pentru a te informa dacă dl. Cazaban este la Iaşi şi pentru a face ca să-i ajungă scrisoarea mea acolo unde se va găsi. A se adresa pentru a avea informaţii despre acest lucru la biroul Ministerului Lucrărilor Publice, şi, dacă ar fi nevoie, a se încerca să i se capete un concediu de cîteva zile pentru ca să poată să-mi facă serviciul pe care i-l cer.

încă o sarcină şi termin. Doamna Cozadini, plecînd de Ia Paris, sînt mai mult de şase luni, a recurs la punga mea pentru a întreprinde călătoria sa. După ce am îngrijit-o ca un frate în timpul sarcinii sale şi a naşterii, i-am împrumutat 1 ICO franci pentru drumul pe care îl avea de făcut de aici la Iaşi. Cu toate făgăduielile acestei doamne de a mi-i înapoia numaidecît după reîntoarcerea sa în Moldova, eu încă mai aştept aceşti bani. (Aceasta mă va învăţa minte pe viitor de a mai face servicii compatrioţilor). Am scris cînd doamnei Cozadini, cînd soţului său, şi este ca şi cum aş fi cîntat *femeie simţitoare.* încerc un nou demers pe lîngă acesta din urmă şi te rog să-i spui din partea mea, în timp ce-i vei înmîna scrisoarea, că atunci cînd am dat 1 100 franci soţiei sale, am făcut-o cu convingerea că voi face un serviciu unor persoane cinstite, şi că-mi va fi foarte neplăcut să-mi schimb convingerea.

Adio, dragul meu, te îmbrăţişez şi sînt al tău,
V. Alecsandri.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

65

Paris, 20 mai 1862

Mon cher Prince,

...Ceci regie[1], je ne puis m'empecher de dire, en pensant â votre destinee : Heureux homme ! La Providence s'est chargee de deblayer sous vos pieds le chemin qui conduit â la gloire et aux grandeurs de ce monde ! Pendant que d'autres s'agitent, se demenent comme des diables dans l'eau benite,

pour atteindre â une position sociale insignifiante ou pour se creer un nom destine â etre oublie, vous, avec de l'esprit, du calme et de la patience, vous etes parvenu â vaincre Ies obstacles, â reduire Ies factions et â faire triompher le grand principe de l'Union qui renferme tout Pavenir d'une nation. Vous voilâ fondateur d'une ere nouvelle, si riche en resultats heureux pour votre pays. C'est ma foi, fort beau, fort digne d'envie, et je ne saurais trop vous feliciter pour ma part. Vous avez le pouvoir, la richesse, le renom, le prestige et tout ce qui s'en suit. Profitez-en pour relever cette nation roumaine si grande dans le passe, si tombee actuellemem, et si apte â un avenir glorieux. Il faut que le nom de Couza s'associe â ceux d'Etienne et de Michel dans Ies pages de notre histoire ; c'est lâ mon voeu et mon ambition pour vous.

Mais assez d'ascension aerostatique comme ţa. Revenons sur terre. Vous etes devenu proprietaire de Rouginoasa[2] et je vous en fais mon compliment. C'est une magnifique acquisition et un tres beau placement d'argent. Cette terre vous rapportera, dans peu, un grand nombre de milliers de ducats, si vous vous attachez â y apporter Ies ameliorations necessaires. Vous qui etes membre de la societe des Economistes, vous savez que Por produit Por, et qu'il ne faut pas hesiter de faire des sacrifices pour obtenir de grands resultats.

Vous rappelez-vous de ces jours de bonne humeur oii vous pretendiez que vous etes moins riche que moi ? Que direz vous desormais, gros proprietaire que vous etes ? Vous voilâ â la tete d'un revenu fixe d'une douzaine de miile de ducats, sans compter la liste civile, tandis que moi j'en reste toujours au merne point avec mes deux terres. II est vrai que j'ai un grand avantage sur vous, celui d'etre independant !

Je dis independant, mais helas ! je me flatte sottement, care je suiş encore dans votre dependance. Ne suis-je pas votre debiteur ? Voilâ pourqoi j'ai ecrit â Jean[3] une lettre si severe qu'il en a eu la fievre. Ce pauvre garcon m'avait promis formellement d'acquiter ma dette aussitot qu'il toucherait Pargent de la vente de Ternauka, et dans cette conviction j'ai quitte le pays avec le calme d'une conscience legere. Or, vous dire ce que j'ai eprouve le jour oii Jean m'a ecrit qu'il lui serait impossible de tenir sa promess;, 9a m'est impossible. Vous savez combien je suiş scrupuleux sur Partide des engagements contractes, et vous comprendrez

facilement ce que j'ai du souffrir, en me voyant tout â coup place dans la necessite de trouver du jour au lendemain une somme aussi considerable que celle que je vous dois. Apres avoir inutilement essaye de faire un omprunt â Paris, j'ai lini par ecrire â mon charge d'alfaires, Branisteano, de publier la vente de ma terre de Patrascani ". Mes ordres ont ete suivis â la lettre. La publication a ete faite dans Ies journaux du pays, mais helas ! pas un acquereur ne s'est encore presente. L'incertitude qui regne chez nous relativement aux reformes futures de la loi rurale tient Ies capitaux dans une pamque aussi ridicu'.e que fatale pour iles transactions. Que faire donc pour regler aussi promptement que possible Ia liquidation de ma dette et pour venir efficacement en aide â mon frere presque ruine ? Un moyen se presente ; c'est une affaire importante pour moi et Ies miens, car son succes me permettrait de faire face â toutes Ies difficultes. La voici.

Maintes fois des capitalistes et des industriels m'ont demande des renseignements sur diverses entreprises qu'ils avaient le projet de fonder dans Ies Principautes. En dernier lieu, une compagnie de capitalistes francais, anglais et belges m'ont particulieremeiit parie de la ligne de chemin de fer de Bucarest â Giurgewo avec embranchement sur Oltenitza. Ils se sont procure tous Ies elements propres â etablir leurs calculs, et c'est. en qualite de mandataire de ces messieurs, de simple particulier, que je viens vous demander la concession[5] de cette ligne, aux memes conditions que la concession faite â Mr Mavrojeni pour la ligne de Michaileny â Galatz, recemment votee par la Chambre. Le chemin serait construit en deux ans.

Jt crois pouvoir ajouter que mes mandants ne s'en tiendraient pas lâ ; ils se proposent d'etudier la rectification et la canalisation de la Dimbovitza, de Bucarest, meme plus haut, jusqu'â Oltenitza, le seul bon port entre Ibraîla ct la frontiere d'Autriche. Ce projet important doterait votre capitale d'une voie fluviale peu couteuse et la delivrerait des ces inondations periodiques qui sont pour cette viile et pour ces environs un veritable fleau. Je sais, d'autre part, que ce port une fois cree, il deviendrait facile d'instituer une compagnie de navigation qui aurait lâ son principal etablissement et montrerait le pavilion roumain tout le long du Danube.

Je n'ai pas besoin, mon cher Prince, de faire valoir â vos yeux tous les benefices, materiels et moraux, que retirerait le pays de ces importantes creations, dont le premier pas se rattache absolument â la concession de la ligne de Giurgevo â Bucarest.

Je lis bien dans les journaux que cette ligne est comprise dans un reseau dont la concession est sollicitee par le prince Brancovano[6] ; mais elle peut en etre distraite, sans detruire l'idee principale des auteurs de cette combinaison qui auront encore un assez beau lot en partage, dans la grande ligne qui leur resterait.

J'espere que ma demande vous parviendra, avânt que la Chambre n'ait vote les lignes sollicitees par le prince Brancovano ou par d'autres personnes. Je vous prie donc d'accueillir et d'appuyer, au besoin, de votre protection les offres que je suiş charge de faire, en reservant, dans le projet soumis â la Chambre, la ligne de Bucarest â Giurgevo et Oltenitza. Dans le cas oii le prince Brancovano ferait des conditions plus favorables que celles du contrat Mavrojeni, je suiş autorise â les accepter au nom de mes mandants.

Croyez-moi que j'ai du me marcher sur le coeur pour vous adresser cette demande, mais apres tout, votre amitie pour moi, la sollicitude que vous avez toujours temoignee pour les interets de Jean, et mes propres services envers le pays, me donnent quelques droits â la preference que je solîicite.

Si j'avais la chance de voir ma proposition agreee par la Chambre, je pourrais, tout en rendant de bons services â mon pays, me trouver irnmediatement en position de faire honneur â mes engagements envers vous, et de venir en aide aux malheureuses difficultes de mon frere. Dans le cas contraire, il ne me resterait qu'â aller moi-meme en Moldavie, pour proceder â la vente des terrains que Jean possede â Galatz, ou bien â celle de l'une de mes deux terres. Mon plus vif deşir est de vous faciliter â vous-meme le payement de 35 miile ducats que vous devez encore sur le prix de Rouginoasa, et croyez que je ne prendrai pas de repos, avânt de trouver les moyens de m'acquitter du service que vous m'avez rendu en veritable ami.

Et maintenant que j'ai si longuement parle de mes affaires, et que j'ai parcouru en wagon la route de Bucarest â Giurgevo et â Oltenitza, revenons sur *Place*[7]. Ainsi, notre cher ami s'est fâche tout rouge, parce que vous n'avez plus voulu continuer un ordre d'operations financieres prejudiciab'es â votre cassette particuliere, et grâce â cette mcsure de precaution tardive, vous voilâ passe â î'etat de mauvais prince, parce que vous avez cesse d'etre un bon preteur de milliers de ducats ! Sa logique semble devenir d'autant moins serree que les cordons de votre bourse le deviennent davantage ; O ! grand diable d'interet personnel ; tu n'en fais pas d'autres !

Je vous approuve fort pour ma part, de n'avoir plus voulu qu'on vous mangeât dans la main, et cela constamment, eternellement, pour quelques services deja remuneres. Monsieur Place a ete votre secretaire intime, pendant que vous n'aviez personne aupres de vous pour occuper ce poşte de confiance ; c'est bien, mais maintenant que votre position a acquis une toute autre importance en Europe, il ne serait nullement politique de votre part de livrer vos secrets â un agent etranger, quel que soit, d'ai'.leurs le gouvernement qu'il represente, amical ou hostile pour notre pays. Il arriverait tel jour, te! revirement dans l'ordre des choses politiques oii vous, Prince, vous vous trouveriez dans la dependance absolue_ du susdit Consul general, deguise en secretaire particulier.

Voilâ aussi pourquoi je vous ai toujours engage de prendre aupres de votre personne un homme intelligent, probe, actif, et surtout devoue ; un homme qui put s'attacher â vous non seulement comme au Prince regnant, mais encore comme au simple mortel, et qui sut vous rendre de veritables services d'ami. C'est en vue de ces qualites si rares â rencontrer que je vous ai propose Baligot de Beyne.

Vous rappelez-vous les circonstances dans lesquelles nous en avons parle la premiere fois ? C'etait au camp de Floresti[8]. Je revenais de mes missions aupres de l'Empereur Napoleon et du roi Victor Emmanuel, et par une belle soiree, je vous racontais mes courses â Paris, Londres, Turin, mes luttes avec les profonds diplomates anglais, les paroles flatteuses sur vous, prononcees aux Tuileries et au Palasso Reale. Vous m'ecoutiez avec tout l'interet que l'on trouve au recit de choses inattendues et vous sembliez anime du deşir d'entretenir des rapports aussi frequents que possible avec les

tetes couronnees. C'est â cette occasion que vous vous etes p-Iaint â moi de n'avoir pas un secretaire intime. Il vous fal-îait, disiez-vous, un homme sur, qui tînt vos papiers en ordre et qui lît votre correspondance, et vous cm'avez charge alors d'offrir de votre part â Baligot[9] le poşte de chef de votre cabinet, aux appointements de 1500 ducats par an. Je me rappelle mame â ce sujet un petit incident qui merite d'etre reiate. Dans votre genereux empressement, vous aviez fixe a 150 ducats par mois Ies honoraires de votre secretaire in-time, ce qui devait lui constituer une somme annuelle de 1800#, et c'est moi qui la reduisis de 30Q#, en vous reser-vant le plaisir d'ajouter ce supplement â titre de gratification, dans le cas oii vous seriez content de ses services. Baligot accepta avec enthousiasme Ia proposition faite par moi en votre nom, tant il avait â coeur de venir vous consacrer son devouament. II se defit de ia direction de son journal, il mit ordre â ses affaires et attendit Ie moment propice pour se rendre aupres de vous. Malheureusement pour lui, une foule de circonstances imprevues sont venues tour â tour contra-rier vos bonnes intentions â son egard : c'est d'abord le vote de la Chambre relativement â la chancellerie prindere, c'est ensuite la malveillance de l'ambassadeur d'Angleterre, et puis la question de l'Union, et puis encore Dieu sait quoi. Toujours cst-il que depuis trois ans, mon pauvre Baligot se trouve dans une position flottante qui rappelle le dicton populaire : *Ca puma pe apă.* Et pourtant, je vous avoue en conscience ne pas connaître d'homme plus digne d'occuper un poşte de confiance aupres de vous, tant il vous porte de l'attachement. Je ne sais ce que vous avez fait pour le gagner â premiere vue, pour le fasciner, mais ce que je sais bien, c'est qu'il se-rait assez dangereux de dire du mal de votre personne en sa presence.

Vous m'avez charge de le morigener ; je l'ai fait dans une lettre que je lui ai adressee â Reims. Baligot s'y etait retire depuis quelques jours, aupres de sa_ soeur, â cause de l'etat de ses finances qui ne >'ui permettait plus de vivre â Paris. Il vient de me repondre, en m'envoyant un compte exact de l'argent qu'il a touche, du jour oii il s'est considere â votre service, et je ne saurais moins faire que de vous com-muniquer sa reponse, afin d'effacer de votre esprit toute impression qui serait de nature â lui porter prejudice.

J'arrive maintenant â la derniere pârtie de votre Jettre, celle qui est consacree aux bonnes fortunes bucarestiennes. Vos reflexions sur la pruderie de language des dames de la haute volee, m'ont fait rire â grand eclats, car elles s'accor-dent parfaitement avec Ies observations que j'ai ete a meme de faire, dans Je cours de ma carriere de vieux pecheur. Ce qu'on est convenu d'appeler Ies femmes du monde, tout en cultivant la chastete des mots, nous surprennent souvent par une science et un raffinement dans le plaisir que ne desa-voueraient pas Ies plus celebres Lai's. Elles donnent des noms charmants, des qualifications presque innocentes aux choses qui le sont le moins. Au plus fort de leurs desirs, elles disent: „Caresse-moi" ! N'est-on pas en droit de supposer que pour elles la moindre caresse doit entraîner la possession com-plete ?...

Cette lettre â deja pris Ies proportions d'une br®hure. Il est temps que j'y mette une fin. Je la fais en signant comme par le passe, votre ami aussi vieux que devoue,

V. Alecsandri

L'envoi de votre decoration[10] a ete retarde par suite de la promesse faite au prince de Servie de lui envoyer l'ordre de la Legion d'honneur. II paraît que certaines convenances politiques ne permettent pas â PEmpereur de le faire en ce moment; mais il est certain que Ies deux decrets paraîtront le meme jour au *Moniteur.*

Paris, 20 mai 1S62

Iubite prințe,

...Acestea zise[1], nu imă pot împiedica de a spune, gîndindu-mă la destinul vostru: Fericit om! Soarta s-a însărcinat să curețe sub paşii voştri drumul care conduce la glorie şi la măririle acestei lumi! în timp ce alții se agită, se zbat ca dracii într-un aghiazmatar, pentru a ajunge la o poziție socială neînsemnată sau pentru a-şi crea un nume sortit să fie uitat, voi, cu spirit, calm şi răbdare, ați ajuns să învingeți obstacolele, să împiedicați revoltele şi să faceți să triumfe marele principiu al Unirii care cuprinde întreg viitorul unei națiuni. Iată-vă fondatorul unei ere noi,

atît de bogate în rezultate fericite pentru țara voastră. Este, pe cuvînt, foarte frumos, foarte demn de invidiat, şi nu vă pot felicita îndeajuns din partea mea. Aveţi puterea, bogăţia, renumele, prestigiul şi tot ce se leagă de acestea. Profitaţi pentru a ridica această naţiune română atît de mare in trecut, atît de căzută astăzi, şi atît de pregătită pentru un viitor g'.orios. Trebuie ca numele de Cuza să se asocieze cu acela al lui Ştefan şi al lui Mihai în paginile istoriei noastre, aceasta este dorinţa şi ambiţia mea pentru voi.

Dar destul cu asemenea ascensiuni aerostatice. Să ne reîntoarcem pe pămînt. Aţi devenit proprietarul Ruginoasei? şi vă felicit. Este o achiziţie măreaţă, un frumos plasament de bani. Această moşie vă va aduce, în scurt timp, un mare număr de mii de ducaţi, dacă vă ocupaţi să-i aduceţi îmbunătăţirile de care are nevoie. Voi care sînteţi membru aii Societăţii economiştilor ştiţi că aurul produce aur şi că nu trebuie să stai la îndoială să faci sacrificii pentru a obţine mari rezultate.

vi^%duceţi aminte de zilele acelea de bună dispoziţie în care pretindeaţi că sînteţi mai puţin bogat decît mine ? Ce-aţi spune acum, mare proprietar ce sînteţi? Iată-vă în fruntea unui venit fix de douăsprezece mii de ducaţi, fără să mai socotim lista civilă, în timp ce eu rămîn mai departe ia acelaşi punct cu cele două moşii ale mele. Este drept că am un mare avantaj asupra voastră, acela de a fi independent!

Spun independent, dar, vai ! mă măgulesc prosteşte, căci depind încă de voi. Nu sînt eu debitorul vostru ? Iată pentru ce L-am scris lui Ianca[3] o scrisoare aşa de severă, care i-a dat călduri. Bietul băiat îmi făgăduise hotărît că-mi va plăti datoria de îndată ce va încasa banii din vînzarea Ternaucăi, şi, cu această convingere, am părăsit ţara cu liniştea unei conştiinţe uşoare. Or, a vă spune ceea ce am simţit în ziua în care Iancu mi-a scris că îi va fi peste putinţă să-şi ţină făgăduiala îmi este cu neputinţă. Ştiţi cît sînt de grijuliu cu angajamentele contractate şi înţelegeţi cu uşurinţă ceea ce trebuie să fi suferit văzîndu-mă deodată în nevoia de a găsi de azi pe mîine o sumă atît de mare ca aceea pe care v-o datorez. După ce am încercat, fără rezultat, să fac un împrumut •la Paris, am sfîrşit prin a scrie însărcinatului meu cu afaceri, Brănişteanu, să publice vînzarea moşiei melc Pătrăşcani[4]. Ordinele mele au fost urmate întocmai. Publicarea a fost făcută în jurna'lcle din ţară, dar, vai! nu s-a prezentat încă nici un muşteriu. Nesiguranţa care domneşte la noi în legătură cu viitoarele reforme ale legii rurale ţine capitalurile intr-o panică şi ridicolă, şi fatală pentru tranzacţii. Ce să fac deci pentru a-mi aranja cît se poate mai repede lichidarea datoriei mele şi pentru a veni cu folos în ajutorul fratelui meu aproape ruinat ? Un mijloc se iveşte ; este o afacere importantă pentru mine şi ai mei, căci reuşita ei mi-ar îngădui să fac faţă tuturor dificultăţilor. Iat-o :

De mai multe ori capitalişti şi industriaşi mi-au cerut lămuriri asupra diversefor întreprinderi pe câre proiectaseră să le fondeze în Principate. In ultima vreme, o companie de capitalişti francezi, englezi şi belgieni mi-au vorbit mai cu seamă despre linia de cale ferată de la Bucureşti Ia Giurgiu cu o ramificaţie spre Olteniţa. Şi-au procurat toate elementele folositoare stabilirii calculelor lor, şi, în calitate de mandatar al acestor domni, ca simplu particular, vin să vă cer concesiunea[5] acestei linii, în aceleaşi condiţii cu concesiunea făcută d-lui Mavrogheni pentru linia de la Mihăileni la Galaţi, votată de curînd de Cameră. Drumul va fi construit în doi ani.

Cred că pot să mai adaug că mandatarii mei nu se vor opri ac! ; ei îşi propun să studieze rectificarea şi canalizarea Dîmboviţei, de la Bucureşti, chiar mai de sus, pînă la Olteniţa, singurul port bun între Brăila şi frontiera Austriei. Acest proiect important ar îmbogăţi capitala voastră cu o cale fluvială puţin costisitoare şi ar scăpa-o de aceste inundaţii periodice care sînt pentru acest oraş şi pentru împrejurimile sale un adevărat flagel. Ştiu, pe de altă parte, că acest port odată creat va fi uşor să se instituie o companie de navigaţie care ar avea acolo principalul său sediu şi ar înfăţişa pavilionul românesc de-a lungul Dunării.

Nu am nevoie, iubite prinţe, să vă mai înfăţişez toate foloasele, materiale şi morale, pe care le-ar trage ţara din aceste importante creaţii, al cărui prim pas este, desigur, concesiunea liniei Giurgiu-Bucureşti.

Citesc, este drept, în ziare că această linie face parte dintr-o reţea a cărei concesiune este solicitată de prinţul Brîncoveanu[6], dar ea poate fi despărţită de rest, fără a distruge ideea principală a autorilor acestei combinaţii, care vor avea să-şi împartă un destul de frumos lot, din marea linie care le va rămîne.

Nădăjduiesc că cererea mea vă va ajunge înainte de a se fi votat în Cameră liniile cerute de prinţul Brîncoveanu sau de către alte persoane. Vă rog deci să primiţi şi să sprijiniţi, la nevoie, prin protecţia voastră, ofertele pe care sînt însărcinat să ie fac, rezervînd, în proiectul supus Camerei, linia Bucureşti-Giurgki şi Olteniţa. In cazul în care prinţul Brîncoveanu ar face condiţii mai favorabile decît cele ale contractului Mavrogheni, sînt autorizat să le accept în numele mandatarilor mei.

Credeţi-mă că a trebuit să-mi calc pe inimă pentru a vă adresa această rugăminte, dar, pînă la urmă, prietenia voastră pentru mine, interesul pe care l-aţi avut întotdeauna pentru nevoile iui Iancu şi pro-

priile melc servicii aduse ţării îmi dau oarecare drepturi la preferinţa pe care v-o cer.

Dacă aş avea norocul să văd propunerea mea agreată de Cameră, aş putea, aducînd în acelaşi tump bune servicii ţării mele, să ma găsesc curînd în situaţia de a-mi onora angajamentele faţă de voi şi de a veni în ajutorul nefericitelor greutăţi ale fratelui meu. In caz contrariu, nu îmi mai rămîne decît să mă duc eu însumi în Moldova, pentru a proceda la vînzarea terenurilor pe care Iancu le are la Galaţi sau a uneia dintre cele două moşii ale mele. Cea mai mare dorinţă a mea este de a vă uşura vouă înşivă plătirea celor 35 de mii de ducaţi pe care îi mai datoraţi încă din preţul Ruginoasei şi să credeţi că nu mă voi linişti, înainte de a găsi mijlocul de a mă plăti de serviciul pe care mi l-aţi făcut ca un adevărat prieten.

Şi acuma, după ce am vorbit atîta despre afacerile mele şi am parcurs în vagon drumul de *ia.* Bucureşti la Giurgiu şi Olteniţa, să ne întoarcem la Place'. * Astfel, iubitul nostru prieten s-a supărat foc pentru că nu aţi vrut să continuaţi o serie de operaţii financiare, dăunătoare propriei voastre casete particulare, şi, datorită acestei măsuri de precauţie tîrzii, iată-vă devenit un prinţ rău pentru că aţi încetat să a mai fi un bun împrumutător de mii de ducaţi! Logica sa pare să devină cu atît mai puţin strînsă, cu cît gura pungii voastre o devine mai mult. O! îndrăcit interes personal, nu faci decît pozne de astea !

In ce mă priveşte, vă aprob că mu aţi mai vrut să vi se mămnce din mînă, şi aceasta mereu, încontinuu, pentru cîteva servicii deja plătite. Domnul Place a fost secretarul vostru intim, în timp ce nu aveaţi pe nimeni pe lîngă voi pentru a ocupa acest post de încredere ; bine, dar acum cînd poziţia voastră a cîştigat o cu totul altă importanţă în Europa, nu ar fi deloc poliuc, din partea voastră, să vă împărtăşiţi secretele unui agent străin, oricare ar fi, dealtfel, guvernul pe care îl reprezintă, prieten sau duşman ţării noastre. Va veni într-o oarecare zi, o oarecare schimbare în ordinea lucrurilor politice cînd voi, prinţc, vă veţi găsi în dependenţa absolută de susnumitul consul general, deghizat în secretar particular.

Iată deci de ce v-am îndemnat întotdeauna să luaţi pe lîngă persoana voastră un om inteligent, cinstit, activ şi mai cu seamă devotat; un om care să poată să se ataşeze de voi nu numai ca de prinţul domnitor, dar încă şi de simplul muritor, şi care să ştie să vă aducă adevărate servicii de prietenie. In vederea acestor calităţi, atît de rar întîlnite, v-am propus pe Baligot de Beyne.

• In originalul francez numele lui Place (loc, piaţă) se pretează la un joc de cuvinte cu sensul : să ne întoarcem la loc.

Vă aduceţi aminte împrejurările în care am vorbit despre aceasta pentru prima dată ? Era la tabăra de la Floreşti[8]. Eu reveneam din misiunile mele de pe lîngă împăratul Napoleon şi regele Victor Emmanuel, şi într-o seară frumoasă, v-am povestit drumurile mele la Paris, Londra, Turin, luptele mele cu profunzii diplomaţi englezi, cuvintele măgulitoare despre voi, pronunţate la Tuileries şi la Palasso Reale, voi mă ascultaţi cu tot interesul pe care îl găseşti în povestirea unor lucruri neaşteptate şi păreaţi cuprins de dorinţa de a întreţine raporturi cît mai dese cu putinţă cu capetele încoronate. Cu această ocazia v-aţi plîns mie că nu aveţi un secretar intim. Vă trebuia, spuneaţi voi, un om sigur, care să vă ţină hirtiile în ordine şi care să vă facă corespondenţa, şi m-aţi însărcinat atunci să ofer, din partea voastră, lui Baligot[9] postul de şef al cabinetului vostru, cu retribuţia de 1500 ducaţi pe an. îmi amintesc chiar cu această ocazie o mică întîmpkre care merită să fie povestită. In graba voastră generoasă, aţi fixat la 150 ducaţi pe lună onorariile secretarului vostru intim, ceea ce i-ar fi constituit o sumă anuală de 1800 de galbeni, şi eu am fost acela oare a redus-o cu 300 de galbeni, rezervîndu-vă plăcerea de a adăuga acest supliment cu titlu de gratificaţie în cazul în care veţi fi mulţumit de serviciile lui. Baligot a primit cu bucurie propunerea făcută de mine în numele vostru, atît ţinea de mult să vină să vă închine devotamentul său. A renunţat la direcţia jurnalului său, a pus ordine în afacerile sale şi a aşteptat momentul potrivit pentru a veni alături de voi. Din nenorocire pentru el, o serie de împrejurări neprevăzute au venit rînd pe rînd să împiedice bunele voastre intenţii în privinţa sa : mai înrii votul Camerii relativ la cancelaria princiară, apoi reavoinţa ambasadorului Angliei, şi pe urmă chestiunea Unirii, şi pe urmă Dumnezeu mai ştie ce. Fapt este că de trei ani bietul meu Baligot se găseşte într-o situaţie nesigură care aminteşte de zicătoarea populară *Ca frunza pe apă".* Şi, cu toate acestea, vă mărturisesc cinstit că nu cunosc un alt om mai demn de a ocupa un post de încredere pe lîngă voi, atît de mult ataşament vă poartă. Nu ştiu ce aţi făcut pentru a-l cîştiga de la prima vedere, pentru a-l fascina, dar ceea ce ştiu bine este că ar fi periculos să se spună ceva de rău despre persoana voastră în prezenţa luL

M-aţi însărcinat să-1 cert; am făcut-o într-o scrisoare pe care i-am adresat-o la Reims. Baligot se retrăsese acolo de cîteva zile, lîngă sora sa, din cauza stării finanţelor sale care nu-i mai îngăduiau să trăiască la Paris. Mi-a răspuns, trimiţîndu-mi o socoteală exactă a banilor pe care

* In original, în limba română.

i-a primit, din ziua în care s-a socotit ca fiind în serviciul vostru, şi nu po: face mai rmu decît să vă comunic răspunsul său, astfel încît să şterg din mintea voastră orke părere care ar fi menită să-i aducă neajunsuri.

Ajung acum la ultima parte a scrisorii voastre, aceea care este consacrată aventurilor bucureştene. Reflecţiile voastre despre discreţia limbajului doamnelor din înalta societate m-au făcut să rîd cu hohote, caci se potrivesc de minune cu observaţiile pe care am fost în măsură să le fac, în cursul vieţii mele de bătrîn păcătos. Ceea ce este stabilit că se numeşte femei de lume, păstrînd toată puritatea cuvintelor, ne surprind adesea printr-o ştiinţă şi un rafinament în plăceri pe care nu ie-ar dezminţi nici cele mai celebre Lals. Ele dau nume îneîntătoare, calificative aproape inocente unor lucruri care sînt atît de puţin. In plină dorinţă, ele spun: „Mîngîie-mă" ! Nu eşti în drept să bănuieşti că pentru ele cea mai mică mîngîiere trebuie să le aducă întreaga posesiune ?....

Această scrisoare a luat deja proporţiile unei broşuri. Este timpul să-i pun capăt. O fac semnând ca în trecut, prietenul vostru pe cît de vechi pe atît de devotat,

V. Alecsandri

Trimiterea decoraţiei voastre a fost întîrziată în urma făgăduielii făcute prinţului Serbiei de a-i trimite ordinul Legiunii de onoare. Se pare ca une.e convenienţe politice nu permit împăratului să o facă acum; dar este sigur că cele două decrete vor apărea în aceeaşi zi în *Monitor.*

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA
CĂTRE PLACE-TATAL

66

Agence
des Principautes Unies
â Paris

Paris, 28' mai 1862

Mon Prince,

_ Ayant eu l'honneur d'etre charge' par Votre Altesse d'une mission delicate aupres de Monsieur Place, pere du Consul de France â Jassi, je me suiş irnmediatement rendu â son domicile, mais lâ j'ai appris qu'il etait parti pour la Vendee avec l'intention d'y rester jusqu'â la fin de Pautomne.

r

M'inspirant alors du sens de la lettre de Votre Altesse, j'ai ecrit â Monsieur Place la depeche suivante, en qualite d'Agent des Principautes Unies :

„Son Altesse le Prince Couza avait cru, il y a un an, que les besoins de son service personnel reclameraient l'assistance â Paris d'une personne possedant une connaissance approfondie de la localite, et dans cette pensee, Elle crea un poşte special qu'Elle s'empressa de vous confier, Monsieur, â la recommandation de Mr votre fils, le consul actuel de France â Jassi.

II paraît neanmoins qu'en depit des previsions de Son Altesse, les elements ont tellement manque â ce nouveaux service que le Prince appreciant la dignite de votre caractere a cru devoir aller au devant de vos scrupules en vous affranchissant d'une charge ou vos excellants dispositions n'avaient jamais ete appetees â etre utilisees.

Son Altesse ayant donc regie avec Monsieur votre fils le compte de votre dernier semestre, vient en meme temps de me charger de vous exprimer ses remerciements pour tout le temps que vous avez bien voulu vous tenir â sa disposition, et je suiş heureux, pour ma part, Monsieur de pouvoir etre en cette oceasion l'interprete de la haute estime qu3 vous avez su lui inspirer... etc... etc."

En attendant la reponse de Monsieur Place et l'ordrc de Votre Altesse de la lui envoyer â Bucarest, j'ai l'honneur d'etre, mon Prince, avec le plus profond respect

de Votre Altesse serenissime
le tres humble et tres obeissant serviteur
Pour l'Agent, *V. Alecsandri*

Agenţia
Principatelor Unite
la Paris

Paris, 2S mai 1S62

Prinţe,

Avînd onoarea de a fi însărcinat' de către alteţa-voastră cu o misiune delicată pe lîngă domnul Place, tatăl consulului Franţei la Iaşi,

m-am dus numaidecît 'la domiciliul său, dar acolo am aflat că plecase în Vandeea cu gândul de a rămîne acolo pînă la sfîrşitul toamnei.

Inspirîndu-mă atunci din înțelesul scrisorii alteței-voastre, am scris d-lui Place depeşa următoare, în calitatea de agent al Principatelor Unite :

„Alteța-sa prințul Guza crezuse, acum un an, că nevoile serviciului său personal cereau prezența la Paris a unei persoane posedînd o adîncă cunoaştere a localității şi, cu acest gînd, a creat un post special pe care s-a grăbit să vi-d încredințeze, domnule, după recomandația fiului dumneavoastră, actualul consul de la Iaşi.

Se pare totuşi că, cu toate prevederile alteței-sale, elementele au lipsit în aşa măsură în acest nou serviciu, încît prințul, apreciind demnitatea caracterului dumneavoastră, a crezut potrivit să o ia înaintea scrupulelor dumneavoastră, scutindu-vă de o sarcină în care excelentele dumneavoastră cunoştințe n-au fost niciodată chemate pentru a fi folosite.

Alteța-sa, încheind cu fiul dumneavoastră socoteala ultimului semestru, m-a însărcinat în acelaşi timp să vă exprim mulțumirile sale pentru tot timpul în care ați binevoit să rămîneți la dispoziția sa, şi sînt fericit, în ce mă priveşte, domnule, de a putea să fiu în această împrejurare interpretul înaltei stime pe care ați ştiut să i-o inspirați... etc.... etc."

Aşteptând răspunsul domnului Place şi ordinul alteței-voastre de a i-1 trimite la Bucureşti, am onoarea de a fi, prințe, cu cel mai adînc respect,

al alteței-voastre serenisime
cel mai umil şi supus servitor,
Pentru agent, *V. Alecsandri*

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

67

Paris, 3 iuni lSf.2

Domnul meu,

Am avut mare mulțemire de a afla că poeziile[1] ce ți-am trimis pentru *Revista română,* precum şi începutul scrierei intitulată *Suvenire*[2] ți-au adus cîteva minute de plăcere. Aş fi preafericit dacă cetitorii revistei ar simți asemine impresie măgulitoare pentru autor. Oricum să fie însă, am decis să pun pe hîrtie cele mai însemnate amintiri a mele, carile se ating de mult jălitul Bălcescu, şi o voi face-o ca o datorie sacră către memoria lui. în curînd dar, îți voi trimite partea II a *Suvenitilor,* spre a fi publicată odată cu cea întîi. Această a doua parte cuprinde cîteva incidente a petrecerei mele cu Bălcescu la Neapoli şi la Palermo, la începutul anului 1847. Pe urmă va veni întîlnirea mea cu dînsul în Paris după întîmplările de la 1848 şi istorisirea aventurilor sale în munții Ardealului pe timpul războiului dintre români şi unguri etc, etc.

Ideea d-tale de a pune portretul lui Bălcescu în *Revistă* este cu atît mai minunată că e şi națională. Toți românii îți vor fi recunoscători pentru asemine publicare. De m-aş găsi la Moldova, ți-aş înlesni lucrarea, puind la dispoziția d-tale un portret deghereotip[3] a Bălcescului, foarte semănător.

îți mulțemesc pentru broşurele ce mi-ai expeduit prin poştă şi te rog să primeşti încredințarea simțiralor mele de stimă şi de adîncă prietenie,

V. Alecsandri

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

68

Paris, 15 juillet 1862

Mon cher Prince,

Immediatement apres l'arrivee de mon frere â Paris, je suiş **parti pour Turin, conformement â votre deşir, et j'ai pris sur moi de retenir ici Baligot, jusqu'â mon retour, afin de le charger de cette lettre pour Votre Altesse.**

Rendu â Turin, j'ai vu d'abord Monsieur Benso, le secretaire du Roi, puis Monsieur Ratazzi[1], le president du Conseil,

auquel, sur l'invitation de Sa Majeste, j'ai developpee ces differents points :

1 Que les assertions des Hongrois relativement â une entente quelconque avec les Roumains des Principautes Unies en vue d'un mouvement revolutionnaire contre I'Autriche, n'etaient basees que sur une iPusion vaine.

2 Que la cause hongroise, telle qu'elle etait comprise en Hongrie, etant de nature â porter prejudice aux interets de la nationalite roumaine d'au-delâ les Carpathes, n'inspirait nulle sympathie aux habitants des Principautes.

3 Que cette cause hongroise ne pourrait leur sourire qu'â la condition d'etre largement favorable â la cause de PItalie et â Pindependance absolue de la Transylvanie et du Banat.

4 Qu'en tout cas il ne faudrait pas compter sur un mouvement general de nos pays en faveur de la lutte qui pourrait s'engager entre les Hongrois et Ies Autrichiens.

5 Que le Prince n'entreprendera *rien* sans y etre engage serieusement par l'Empereur Napoleon de concert avec le Roi d'Italie.

6 Enfin que meme dans ce dernier cas, le Prince serait tenu d'agir avec la plus grande circonspection, vu la position politico-geographique de nos pays, et, qu'en consequence, il lui serait impossib'e de faire de grandes promesses.

Monsieur Ratazzi m'a remercie de la franchise avec laquelle je Iui ai expose la situation des Principautes-Unies et apres m'avoir declare qu'il etait reconnaissant a Votre Altesse de sa bonne volonte â servir (dans la mesure des ses moyens d'action) la cause de PItalie, il m'a prie de transmettre â Votre Altesse les compliments amicaux du Roi.

Sa Majeste est pârtie du Turin, quelques heures apres mon arrivee^ dans sa capitale. Elle n'a pu me recevoir mais elle m'a fait dire par Mr Benso de m'ouvrir sans crainte et sans reticence aucune â Mr Ratazzi, son ministre de confiance. C'est ce que j'ai fait, tout en regrettant beaucoup de n'avoir pu voir Sa Majeste qui s'est rappele de moi aussitot que mon nom parvint â ses oreilles.

Voici en peu de mots Phistorique de ma troisieme mission â Turin. J'en ai emporte la conviction qu le Roi conservait â nos pays la meme sympathie que par le passe, et que le Prince Couza lui ferait un sensible plaisir en lui enyoyant

un beau bout d'ambre noir de Valachie pour fumer le cigare. Ne pas oublier d'y ajouter un second pour Mr Benso.

Ceci regie, il ne me reste plus, mon cher Prince, qu'â vous prier de rapporter sur le porteur de cette lettre une pârtie de la bonne amitie que vous avez pour votre tout devoue,

V. Alecsandri

Paris, 15 iulie 1S62

Iubite prinţe,

îndată după sosirea fratelui meu la Paris, am plecat la Turin, după dorinţa voastră, şi am luat asupra mea de a reţine aici pe Baligot, pînă Ia întoarcerea mea, pentru ca să-1 însărcinez cu această scrisoare pentru alteţa-voastră.

Ajuns la Turin, am văzut mai întîi pe domnul Benso, secretarul regelui, pe urmă pe domnul Ratazzi}, preşedintele Consiliului, căruia, după invitaţia majestăţii-sale, i-am desfăşurat aceste diferite puncte :

1 Că afirmaţiile ungurilor relative la o înţelegere oarecare cu românii din Principatele Unite în vederea unei mişcări revoluţionare împotriva Austriei nu era sprijinită decît pe o iluzie zadarnică.

2 Că problema ungurească, aşa cum era ea înţeleasă în Ungaria, fiind de natură a aduce pagube intereselor naţionalităţii române de dincolo de Carpaţi, nu trezea nici o simpatie locuitorilor Principatelor.

3 Că această cauză ungurească nu ar putea să le surîdă decît cu condiţia de a fi foarte favorabilă cauzei Italiei şi independenţei absolute a Transilvaniei şi a Banatului.

4 Că, în orice caz, nu ar trebui să se bizuie pe o mişcare generală a ţărilor noastre în favoarea luptei care ar putea să o angajeze între unguri şi austrieci.

5 Că prinţul nu va întreprinde nimic fără să fie îerios angajat de către împăratul Napoleon în înţelegere cu regele Italiei.

6 In sfîrşit, că, chiar în acest ultim caz, prinţul va trebui să lucreze cu cea mai mare băgare de seamă, dată fiind poziţia politico-geografică a ţarilor noastre, şi că, prin urmare, ii va fi cu neputinţă să facă mari făgăduieli.

Domnul Ratazzi mi-a mulţumit pentru sinceritatea cu care i-am expus situaţia Principatelor Unite şi, după ce mi-a declarat că era recunoscător alteţei-voastre pentru buna-voinţă de a servi (în măsura mijloacelor sale de acţiune) cauza Itaiiei, m-a rugat să transmit alteţei-voastre salutările prieteneşti ale regelui.

Majestatea-sa plecase de la Turin, cîteva ore după venirea mea în capitala sa. Ea nu a putut să mă primească, dar mi-a transmis prin dl Benso să mă destăinuiesc fără teamă şi fără nici o rezervă d-lui Ratazzi, ministrul său de încredere. Asta am şi făcut, regretînd totuşi mult de a nu fi putut să văd pe majestatea-sa care şi-a adus aminte de mine de îndată ce numele meu a ajuns la urechile sale.

Iată, în puţine cuvinte, istoricul celei de a treia misiuni a mea la Turin. Am plecat Cu convingerea că regele păstra ţărilor noastre aceeaşi simpatie ca şi în trecut şi că prinţul Cuza i-ar face mare plăcere trimiţîndu-i o frumoasă bucăţică de chihlimbar negru din Ţara Românească pentru a fuma ţigară. A nu uita să se adauge încă una pentru dl Benso.

Acestea încheiate, nu îmi mai rămîne, iubite prinţe, decît să vă rog să îndreptaţi asupra aducătorului acestei scrisori o parte din buna prietenie pe care o aveţi pentru al vostru foarte devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

69

Paris, 1 septembrie 1862[1]

***Ma chere vieille,* je voudrais, bien t/ecrire une lettre tres longue et tres spirituelle, mais je ne sais qus te dire, car je n'ai aucune nouvelle bien interessante â te donner. Paris est d'un ennuyeux â perir malgre Ies beaux-freres. [?] La rue Vivienne revient de Londres et ne panle plus que l'Anglais ; la rue de la Chaussee d'Antin a des propositions pour Madrid, mais, avânt de se decider, elle va passer un examen devant**

la Taglione. Je te tiendrai au courant du resultat final. En attendant Ies deux rues t'enferment dans une parenthese fort caressante.

Tire-toi de lâ si tu peux ou si tu veux.

Vale,
V. Alecsandri

La grammaire[2] sera terminee dans peu de jours.

Paris, 1 septembrie 1862 *

Iubita mea bătrină, aş dori să-ţi scriu o foarte lungă scrisoare şi foarte spirituală, dar nu ştiu ce să-ţi spun, căci nu am nici o veste prea interesantă să-ţi dau. Parisul este plicticos de moarte chiar şi cu toţi cumnaţii. [?] Strada Vivienne s-a întors de la Londra şi nu mai vorbeşte decît englezeşte; strada Chaussee d'Antin are propuneri pentru Madrid, dar, înainte de a se hotărî, va trece un examen în faţa Taglionei. Am să te ţin la curent cu rezultatul final. Pînă atunci, cele două străzi se închid într-o paranteză foarte mîngîietoare.

Ieşi de aici dacă poţi sau dacă vrei.

Salut,
V. Alecsandri

Gramatica[2] va fi terminată peste cîteva zile.

CĂTRE GIOVENALE VEGEZZI RUSCALLA

70

Paris, 10 7bre 1862

***Mon cher Monsieur Vegezzi,*[1]**

Vous connaissez de reputation le prince de Samos, Ion Ghica, un de mes ex-collegues au ministere, et de plus mon

ami intime. Son grand deşir, en passant par Turin, est de connaître le philoroumain distingue qui a defendu si chaleureusement, en toute occasion, les interets de la Roumanie. Cette lettre, n'est donc qu'une introduction aupres de vous. J'y ajoute miile bonnes amities et compliments affectueux pour votre aimable familie.

Votre tout devoue,

V. Alecsandri

Adresa pe plic : Monsieur le Chevalier Vegezzi Ruscalla
Depute au Parlement Italien
Turin

Paris, 10 septembrie 1862

Iubite domnule Vegezzi,'

Cunoaşteţi reputaţia prinţului de Samos, Ion Ghica, unul din foştii mei colegi la minister şi, în plus, prietenul meu intim.

Marea lui dorinţă este ca, trecînd prin Torino, să cunoască pe filoromânul distins care a apărat atît de călduros, în toate împrejurările, interesele României. Această scrisoare nu este decît o introducere pe lîngă dumneavoastră. Adaug mii de bune amiciţii şi salutări afectuoase pentru amabila dumneavoastră familie.

Al dumneavoastră devotat,

V. Alecsand'i

Adresa pe plic : Domnului cavaler Vegezzi Ruscalla.
Deputat în Parlamentul Italian
Torino

CĂTRE DOAMNA ELENA CUZA

71

Bucureşti, 3 oct. 1862

Preaînălţată doamnă,

într-un şir de mai mulţi ani m-am ocupat cu strîngerea şi coordonarea poeziilor populare din Ţările româneşti şi am parvenit a forma o colecţie interesantă de balade istorice, de legende şi de felurite cîntice improvizate de poporul român în orele sale de suferinţă sau de veselie, de cădere sau de mărire. O parte din acele pietre scumpe a comoarei geniului românesc au fost scoase la lumină şi traduse în limbele franceză, engleză şi germană. Fiind pretutindenea bine primite, ele au deşteptat luarea-aminte a oamenilor eruditţi şi au contribuit a atrage simpatii meritate asupra naţiei noastre, uitată şi părăsită de atîtea veacuri pe marginile Orientului. Completînd acum, precît mi-au fost prin putinţă, colecţia începută şi, dorind a face ca să contribuie însuşi geniul poporului în folosul Azilului de copii găsiţi, ce poartă numele înălţimei-voastre, iau îndrăzneala a hărăzi acestui aşezămînt manuscrisul' meu de poezii culese în sînul poporului. Ele cuprind glasurile intime ale sufletului său şi merita a fi unite cu glasurile de recunoştinţa şi de binecuvîntare ce răsună împregiurul numelui înălţimei-voastre. Ele sînt copii găsiţi a geniului românesc şi, prin urmare, au dreptul a se bucura de îmbrăţişarea înaltei protectoare a Azilului „Elena".

Am onoare a fi, cu cel mai adînc respect, al înălţimei-voastre preaplecat şi preasupus servitor,

V. Alecsandri

D-LUI GENERAL I. FLORESCU,
MINISTRU SECRETAR DE STAT LA MINISTERUL DE RĂZBOI

72

Iaşi, 16 decembrie 1862

Domnule ministru!

Săvîrşind revizuirea cartei şcoalelor de l-iu grad ce mi-aţi confiat la plecarea mea din Bucureşti şi adăugind mai multe articole folositoare educaţiei militare, mă grăbesc a v-o trimite.

în articolul silabirei am socotit de cuviință a introduce câteva maxime atingătoare de simțirile ce trebuie a deștepta în inima oșteanului român, și pentru ca să se aprinză în sufletul său dorul de glorie, iubirea de patrie și cultul steagului, am alăturat un minunat articol istoric a lui C. Negruzzi, intitulat *Sobieschi și plăieșii români*, precum și o colecție de cîntice militare.

Poezia și vitejia au o strînsă legătură între ele căci, dacă vitejia eroilor inspiră geniul poeților, nu mai puțin poezia aprinde pornirile sufletelor viteze. Sînt deci bine încredințat că cînticelejui Ștefan-Vodă și a lui Mihai Viteazul vor găsi un adînc răsunet în inimile soldaților români. Cît pentru marșul cavaleriei și acela al infanteriei, ar fi o măsură prea nementă de a se pune pe muzică pentru ca oștenii noștri să le învețe pe de rost. Cînd militarul merge la drum, cîntecul e pentru dînsul un tovarăș mîngîitor, care îi ușurează calea și-i însenină gîndurile.

Primiți, d-le ministru, asigurarea înaltei mele considerări,

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

73

Iași, 14 martie 1863

Iubite Alecu,

îmi pare foarte bine că ai rămas mulțemit de cetirea *Zgîrcitului răsipitor* și de Gramatica mea. Nu am avut niciodată pretenție de a fi un gramatic desăvârșit și, dacă m-am apucat de o asemine lucrare grea, am făcut-o pentru a înlesni străinilor studiul limbei noastre. Am adoptat deci sistemul de ortografie cel mai simplu, pentru că m-am gîndit și la poporul nostru, carele, nefiind po'iglot, nu ar putea niciodată_ agiunge a-și scrie limba curat, după ortografiile încâlcite și prea învățate din Ardeal. De vreme ce vroim a răspîndi luminile în popor, trebuie să-i înlesnim învățătura, iar nu să-1 spăriem cu sistemuri de etimologie, mai cu seamă că etimologomania este una din boalele care amețesc mai rău mintea omului. Am cunoscut la 1848 un călugăr din Cernăuți, carele pretindea că toate limbole lumei se trăgeau din latină, și au dovedit chiar că numele Nabuchodonosor e latin curat !

Ți-aș ii trimis de mult portretul meu dacă l-aș fi primit de la Paris. Am scris fratelui meu ca să caute în una din lăzile ce am lăsat acolo și să-mi expeduiască prin poștă vreo câteva exemplare de un portret destul de bun, însă păn-acum nu am primit nimica. Sper, cu toate aceste, că în curînd voi putea sa-ți împlinesc dorința. Acum mă ocup cu tipărirea unui mic vodevil într-un act întitulat *Rusaliile în satul lui Cremine'*, o piesă ce s-a jucat în zilele trecute la București și care au indignat pe *Nichipercea.* Acest giurnal caraghios mă declară om făr-de moral și mă plînge că mi-aș fi *terminat reputațiunea de autor !*

în curînd ți-oi trimite acea grozăvie fatală *reputațiunei* mele și vei videa în cuprinsul ei cum au agiuns de stropșită biata limbă românească în gura unor pedanți ce se cred mai români cînd își adaogă un *us* în coada numelui lor. Personagiul ce!l mai comic este un profesor de sat, anume Ion Gălușcă, dar care au găsit de cuviință a se numi Ionus Galuscus sub cuvânt că s-ar trage dintr-un general roman ce a făcut războiul cu Galia pe timpul lui Cezar.

Am aflat că toți ardelenii aflători în București au rămas furioși asupra mea, lucru de care puțin îmi pasă, căci mai am încă destule săgeți ascuțite în tolbă.

Lucrurile politice merg rău. Discredit și dezordin, aceste sînt deviza guvernului de astăzi. Pe de-o parte înverșunarea partidelor politice, pe de altă parte nepăsarea celor ce se află ila putere au produs o stare de lucruri foarte tristă de privit... astfel de tristă, că dacă n-aș fi început publicarea poeziilor mele, m-aș duce peste nouă mări și nouă teri. Dumnezeu să ne lumineze, căci sîntem căzuți într-un mare întuneric.

Adio, te sărut frățește,

V. Alecsandri

Complimente și prietinii familiei tale.

Adusa pc plic : Mr Alexandre Hurmuzaki
Czernovitz
Bucovine

74

Jassi, 1 mai 1S63

***Monsieur le Redacteur,*[1]**

J'ai appris, non sans etonnement, qu'il s'etait produit â Bucarest, une certaine rumeur[2] au sujet de Ia b'.uette dramatique des *Rusalii.*

A propos de quelques tableaux d'actualite comique, les adorateurs patentes de la Patrie ont cru devoir renouveler la scene des sauveurs du Capitole. On a jete les hauts cris, on *a* pretendu que ma piece avait pour but d'attaquer les institutions presentes et a venir, ainsi que les reformes liberales qui sont destinees â regenerer la nation roumaine. C'etait lâ une excellente occasion pour les prophetes de se jucher, comme d'habitude, sur un treteau pour faire parade de grands sentiments et pour degoiser des banalites patriotiques_ â l'usage des badauds. Aussi n'a-t-on pas manque d'en profiter et, sous pretexte de critique theâtrale, de denaturer jusqu'â mes intentions.

Quoiqu'il n'entre pas dans mes habitudes de repondre â des escarmouches de cette nature, qui ne blessent et ne tuent personne, Dieu merci ! je deşire faire ici une simple declaration en faveur de la verite vraie. C'est que dans le vaudeville des *Rusalii,* de meme que dans le drame de *l'Avare prodigue,* j'ai essaye de fustiger non des principes mais des ridicules, non des hommes convaincus mais des faiseurs qui speculent sur ces principes meme.

Je respecte le Capitole, mais je ne puis m'empecher de rire de certaines oies qui, pour ne l'avoir jamais sauve, se croient en droit de pousser de grands cris â propos d'un rien, d'une ombre, voire meme d'un sifflet.

Agreez, Monsieur le Redacteur, l'assurance de ma consideration la plus distinguee,

V. Alecsandri

P.S. Je vous prie de vouloir bien inserer cette lettre dans votre estimable journal.

Iaşi, 1 mai 1863

Domnule redactor,[1]

Am aflat, nu fără mirare, că la Bucureşti s-a produs oarecare zarvă[2] în jurul comedioarei mele *Rusaliile.*

în legătură cu cîteva tablouri de actualitate comică, adoratorii patentaţi ai Patriei au crezut că trebuie să reînnoiască scena salvatorilor Capitoliului. S-a strigat, s-a pretins că piesa mea avea ca scop să atace instituţiile prezente şi viitoare, cum şi reformele liberale care sînt menite să facă să renască naţiunea română ! Era aceasta o bună ocazie pentru profeţi de a se cocoţa, ca de obicei, pe scenă, pentru a face paradă de mari sentimente şi pentru a spune banalităţi patriotice în folosul unor gură-cască. Astfel nu s-au ferit să profite şi, sub pretextul de critică teatrală, să denatureze pînă chiar şi intenţiile mele.

Cu toate că nu intră în obiceiurile mele de a răspunde hărţuielilor de acest fel, care nu rănesc şi nu omoară pe nimeni, Slavă Domnului ! doresc să fac aici numai o declaraţie în favoarea adevărului adevărat: anume, că în vodevilul *Rusaliile,* cum şi în drama *Zgîrcitul răsipitor,* am încercat să biciuiesc nu principii, ci ridicoli, nu oameni convinşi, ci înşelători care speculează chiar pe aceste principii.

Respect Capitoliul, dar nu mă pot împiedica de a rîde de anumite gîşte, care pentru că nu l-au salvat niciodată, se cred îndreptăţite să ţipe pentru un nimic, o umbră, chiar şi un fluierat.

Primiţi, domnule redactor, asigurarea consideraţiei mele cele mai distinse,

V. Alecsandri

P.S. Vă rog să binevoiţi a introduce această scrisoare în onoratul dumneavoastră ziar.

CĂTRE BIBLIOTECA STATULUI DIN IAŞI

75

23 mai 1S63, Iaşii

Domnul meu,

Scoţînd a doua ediţie a poeziilor mele intitulate *Doine şi lăcrimioare,* mă grăbesc a trimite Bibliotecii noastre naţionale un exemplar legat în marochin roş.

Vă rog să binevoiţi a mă înştiinţa de primirea acestui volum şi a-l depune în Bibliotecă.[1]

Al d-voastre servitor,
V. Alecsandri

Dr. D-lui Buznea, bibliotecar a Statului
Iaşii

CĂTRE PANTAZI GHICA

76

Jassi, 29 mai 1863

Je vous remercie, mon cher Pantazi, pour le numero de *l'Independance*[1], que vous m'avez envoye, et surtout pour le bel article que vous y avez insere au sujet de mon nouveau petit volume de poesies. Je vous gronderais bien un peu si j'en avais le courage pour le trop de bien que vous dites de mes pieces de vers, mais j'ai la faihlesse, impardonnable peut-etre, d'accepter en silence les encouragements flatteurs de mes amis, gens de gout.

Puisque nous sommes sur ce sujet je vous prie, mon cher Pantazi, de vouloir bien assurer de ma part votre belle-soeur, madame Sacha[2], qu'un des premiers volumes sortis de sous presse lui avait ete destine, mais que, par une erreur deplorable, l'exemplaire envoye â Bucarest a ete remis â une autre dame[3]. Je m'empresserai de remedier ă ce quiproquo par l'envoi imm^diat d'un autre volume qui, cette fois, ira â son adresse.

Vous m'avez ecrit un mot pour me charger de vous faire quelques abonnes â Jassi. Malgre la difficulte d'une pareille mission par le temps qui court (Jassi etant desert) je tâcherai de repondre â votre attente. N'y comptez pas beaucoup neanmoins.

Mon depart, tres prochain, pour la campagne, ne me permet pas de faire tout ce que je voudrais pour vous etre agreable. *Văzînd şi făcînd !* Je ferai ce que les circonstances permettront de faire.

Dieux, que de *faire !* J'ai l'air d'un faiseur ! Aussi je termine ma lettre pour ne point tomber dans la categorie de certains personnages de notre connaissance.

Tout â vous de coeur,
V. Alecsandri

Iaşi, 29 mai 1863

Iţi mulţumesc, iubite Pantazi, pentru numărul din *Independenţa română %* pe care mi l-ai trimis, şi, mai cu seamă, pentru frumosul articol pe care l-ai publicat acolo despre noul meu volumaş de poezii. Te-aş certa puţin, dacă aş avea curajul, pentru că spui despre versurile mele prea mult bine, dar am slăbiciunea, poate neiertată, de a accepta în tăcere încurajările măgulitoare ale prietenilor mei, oameni de gust.

Pentru că ne găsim la acest subiect, te rog, dragă Pantazi, binevoieşte să asiguri din partea mea pe cumnata dumitale, doamna Saşa[2], că i-a fost destinat unul din primele volume ieşite de sub tipar, dar că, dintr-o greşeală de neiertat, exemplarul trimis la Bucureşti a fost dat unei alte doamne[3]. Mă voi grăbi să îndrept această încurcătură prin trimiterea neîntârziată a unui alt volum, care, de data aceasta, va merge la adresa sa.

Mi-ai scris pentru a mă însărcina să-ţi fac cîţiva abonaţi la Iaşi. Cu toată dificultatea unei asemenea misiuni în aceste vremuri (laşul fiind pustiu), voi încerca să răspund aşteptării dumitale. In orice caz, nu te bizui prea mult.

Plecarea mea, foarte apropiată, la ţară nu îmi permite să fac tot ce aş vrea pentru a-ţi fi pe plac. *Văzînd si făcînd* * ! Voi face ceea ce împrejurările îmi vor îngădui.

Doamne, ce de a *face!* Am aera! unui şarlatan** ! De aceea termin scrisoarea pentru a nu cădea în categoria unor personaje cunoscute nouă.

Al tău din inimă,
V. Alecsandri

* In original, în limba română.
** In limba franceză, joc de cuvinte, *faiseur* intrigant, lăudăros, şarlatan.

77

Jassi, 30 mai 1863

Mon cher vieux, je viens de recevoir â l'instant meme une lettre de toi portant la date du 10 avril. Allons, le service de la poşte se fait bien et ne laisse pas plus â desirer que les autres services du pays. J'emporterai donc cette pensee consolante^ avec moi en passant la frontiere pour aller dans des contrees mal administrees comme la France et l'Allemagne.

J'ai lu avec beaucoup d'interet les details de ta campagne politique de cet hiver, et je me propose de te suivre (de loin) dans les peripeties de la prochaine reprise des hostilites. On dit que la Chambre[1] va etre convoquee, on dit qu'on va lui presenter des projets de loi destines â sauver la patrie, on dit que la Chambre â Pintenion de refuser net tout proposition, on dit, on dit une foule de bourdes qui sentent la province. Qu-en resultera-t-il ? _Dio lo sa!_ Je plains ceux qui sont pris dans la Iutte, et j'admire leur temperament vigoureux. Quant â moi, cher vieux, j'ai pris ma retrăite pour faire toute autre chose que de la politique. On m'en blâmera, peut-etre, je m'en moque ; on m'acusera de tiedeur, je m'en fiche ; on me declarera mauvais patriote, je m'en f.... Au fond je me sens meilleur roumain que bien d'atures qui sont doues de fortes gueules et qui changent tout en treteau, voire meme les chaises qui se vendent â 10.000 piastres la piece[2].

_ Mais parlons d'autres choses. Tu es de la campagne, tu fais du ble dans l'intention de partir plus tard pour l'etranger.... Helas ! devions-nous en arriver lâ, nous les premiers pionniers arrives sur le terrain ! Voilâ pourtant une bien amere ref lexion ! Les charlatans prosperent! C'est dans l'ordre, ils ont toujours prospere parce que pour eux tout moyen d'arriver est bon, et qu'ils n'hesitent pas de traverser des tas d'ordures pour parvenir â leur but.

Je compte passer encore dans le pays jusqu'au mois de septembre, apres quoi je m'en irai loin, tres loin, en Egypte, par exemple. Et toi, de quel cote te proposes-tu de diriger tes pas ? Tâchons de nous rencontrer quelque part pour rire des miseres de la vie, en attendant que les choses aillent bien.

Adieu, miile amities â Mad. Ghica.

Ton ami,

V. Alecsandri

Iaşi, 30 mai 1S63

Iubite prietene, am primit chiar acum o scrisoare de la tine avînd data 10 aprilie. Haide, serviciul poştei se face bine şi nu lasă mai mult de dorit decît celelalte servicii ale ţării. Voi duce cu mine acest gînd mîngîietor trecînd hotarul pentru a merge în locuri rău administrate ca Franţa şi Germania.

Am citit cu multă băgare de seamă amănuntele despre campania ta politică din iarna aceasta şi îmi făgăduiesc să te urmăresc (de departe) în întîmplările din apropiata reluare a luptelor. Se spune că va fi convocată Camera[1], se spune că i se vor prezenta proiecte de lege destinate să salveze patria, se spune că intenţia Camerei este de a respinge orice propunere, se spune, se spune o grămadă de minciuni care miros a provincie. Ce va ieşi de aici ? *Dumnezeu ştie!* * Ii plîng pe cei care sînt prinşi în luptă şi admir temperamentul lor puternic. Cît despre mine, dragul meu, m-am retras pentru a face cu totul altceva decît politică. Voi fi judecat rău, poate, îmi rîd de aceasta, voi fi acuzat de slăbiciune, nu-mi pasă, voi fi socotit rău patriot, mă... De fapt mă simt mai bun român decît mulţi alţii care sînt dăruiţi cu gură mare şi care schimbă totul în scenă de teatru, chiar şi scaunele care se vînd cu 10.000 piaştrii bucata[2].

Dar să vorbim despre altceva. Eşti de la ţară, faci grîu cu gîndul de a pleca mai tîrziu în străinătate... Vai ! trebuia să ajungem acolo, noi primii pionieri sosiţi pe teren ! Iată un gînd amar! înşelătorii cîştigă î Aşa trebuie, ei au cîştigat întotdeauna căci pentru ei orice mijloc de a ajunge este bun şi nu stau la îndoială să străbată grămezi de gunoaie pentru a-şi ajunge scopul.

Socotesc să mai rămîn în ţară pînă în luna septembrie, după care voi pleca departe, foarte departe, în Egipt, de pildă. Şi tu încotro îţi

* In original, în limba italiană.

făgăduieşti să-ţi îndrepţi paşii ? Să încercăm să ne întîlnim undeva pentru a rîde de necazurile vieţii, aşteptând ca lucrurile să meargă bine.

Adio, mii de amiciţii d-nei Ghica.

Prietenul tău,

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

78

Iaşi, iunie 1S63

Fiindcă *Revista română* publică acum interesanta scriere a d-lui Missail[1] asupra evenimentelor de la 1821, îmi pare că ar putea figura în coloanele *Revistei* şi cîntecul poporan cunoscut sub numele de *Visul lui Tudor*. Această poezia originală şi frumoasă, ca toate inspirările poporului nostru, coprinde tainica presimţire a morţii viteazului căpitan de olteni şi, prin urmare, se leagă strîns cu istoria revoltei greceşti în Principate.

Mă grăbesc dar a vi-1 trimite împreună cu o altă baladă intitulată *Vulcan...*

V. Alecsandri

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

79

Mirceşti, 27 aout 1863

Mon cher Jean,

Tu apprendras par ma lettre â Noemi une pârtie de mes ennuis comme proprietaire. Les amateurs de la terre de Patrascany, un tas de filous, se sont donne le mot pour me forcer â reduire d'un milier de ducats le fermage de cette terre ; en consequence de quoi, je me vois dans la necessite de tenir Patrascani â mon compte. Je n'ai pas besoin de detailler ici les milles et une tracasseries qu'entrains apres soi Pexploitation d'une grande propriete, tu les connais pour avoir fait ecole â Foltesty[1], mais le plus embarrassant c'est de trouver de suite une somme de miile â quinze cents ducats pour subvenir aux frais des travaux de l'automne. Il me faut contracter des dettes et cette pensee me donne la chair de poule. D'un autre cote, ma sânte m'oblige â quitter le pays vers la fin de 7 bre c'est â dire au plus fort des travaux, pour aller prendre mes quartiers d'hiver dans un climat chaud. Oii trouver encore de l'argent pour le voyage en attendant la St. Demetre. Tout ceci est fort ennuyeux et fort embarrassant.

Negri[2] m'a ecrit de Constantinople qu'il a le projet d'aller passer l'hiver â Pise, je crois que i'irai de mon cote lui tenir compagnie. Le sejour de Pise est tres sain et tres economique, or, par suite des complications de mes affaires, je suiş oblige â reduire de beaucoup les depenses de l'hiver prochain.

Je t'ai parle dans ma derniere lettre de l'eventualite d'un voyage â Londres. Ce voyage devait avoir pour but de faire reconnaître par les concessionnaires anglais du chemin de ier de la Valachie, un arrangement passe entre Mr Lefevre[3] et moi. J'ai attendu pour t'en ecrire en detai!, une lettre de Baligot, lettre que j'attends encore et qui doit motiver les instructions que tu me demandes. Tâche, en attendant, d'avoir des nouvelles de Mr Lefevre et de me les faire connaître le plus tot. Tâche surtout de le rencontrer, s'il se trouve dans les parages parisiens et de lui insinuer que je t'ai fait part de certaine lettre qu'il m'a ecrite pour me faire de brillantes propositions touchant la concession des chemins de fer valaques. Observe et devine ce que Mr Lefevre pense de son angagement vis-â-vis de moi.

Tu sais ou tu ne sais pas que la bosse des bâtisses prend chaque jour des proportions plus colossales sur mon crane ? Mon reve c'est d'avoir une jolie maison de campagne[4], genre anglais, tres confortable, bien hantee et surtout peuplee par

I

ma familie. II y a moyen d'etre plus heureux â Mircesti que dans n'importe quel autre coin de la terre.

Adieu, je vous embrasse tous. Si tu vois la gueuse annonce-lui mon arrivee â Paris pour la 1-er quinzaine d'octobre.

V. Alecsandri

Mircesti, 27 august 1S63

Iubite Iancule,

Vei afla din scrisoarea mea către Noemi o parte din necazurile mele ca proprietar. Amatorii pentru moşia Pătrăşcani, teţi nişte şmecheri, s-au înţeles între ei pentru a mă sili să reduc cu o mie de ducaţi arenda acestei moşii; ca urmare a acestui lucru, mă văd nevoit să păstrez Pătrăşcanii pe seama mea. Nu mai este nevoie să înşir aici cele o mie şi una de greutăţi pe care le atrage după sine exploatarea unei mari proprietăţi, le cunoşti pentru că ai avut de-a face cu ele la Folteşti[1], dar cel mai greu este să găsesc între o mie, o mie cinci sute de ducaţi pentru a acoperi cheltuielile lucrărilor de toamnă. Trebuie să fac datorii şi acest gînd mă îngrozeşte. Pe de altă parte, sănătatea mea mă obligă să părăsesc ţara la sfîrşitul lui septembrie, adică tocmai în toiul lucrărilor, pentru a merge să mă stabilesc pentru iarnă într-o climă mai caldă. Unde să mai găsesc încă bani pentru călătorie aşteptînd pe Sf. Dumitru ? Toate acestea sînt foarte plicticoase şi siînjenitoare.

Negri[2] mi-a scris de la Constantinopol că are de gînd să se ducă să petreacă iarna la Piza, cred că, în ce mă priveşte, mă voi duce să-i ţin companie. Statul la Piza este foarte sănătos şi foarte economic, ori, în urma afacerilor mele încurcate, sînt nevoit să micşorez cu mult cheltuielile pentru iarna viitoare.

Ţi-am vorbit în ultima mea scrisoare despre posibilitatea unei călătorii la Londra. Această călătorie trebuia să aibă ca scop recunoaşterea de către concesionarii englezi ai căilor ferate din Ţara Românească, a unei înţelegeri făcute între dl. Lefcvre[3] şi mine. Am aşteptat pentru a-ţi scrie în amănunt o scrisoare de la Baligot, scrisoare pe care încă o aştept şi care trebuie să motiveze instrucţiunile pe care mi le ceri. In aşteptare, încearcă să ai veşti despre dl. Lefevre şi să mi le faci cunoscute cît mai curînd. încearcă mai ales să-1 întîlneşti, dacă se află pe la Paris, şi lasă-1

să înţeleagă că ţi-am împărtăşit o scrisoare pe care mi-a scris-o pentru a-mi face strălucite propuneri privitoare la concesionarea drumurilor de fier muntene. Observă şi caută să ghiceşti ce gîndeşte dl. Lefcvre despre angajamentul său faţă de mine.

Ştii sau nu ştii că dorinţa de a construi ia în fiecare zi în capul meu proporţii din ce în ce mai mari ? Visul meu este de a avea o casă[4] frumoasă de ţară, în stil englezesc, foarte confortabilă, mult vizitată şi mai cu seamă populată de familia mea. Este cu putinţă să fii mult mai fericit la Mircesti decît în oricare alt colţ al pămîntului.

Adio, vă îmbrăţişez pe toţi. Dacă o vezi pe cuconiţă, vesteşte-i sosirea mea la Paris pentru prima chenzină a lui octombrie.

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

80

Mircesti, 14 7vre 1863

Scumpul meu domn,

Vă trimit în acest plic două manuscripte a lui A. Russo, unul în limba românească si altul în limba franceză.

Cel dintîi este urmarea cugetărilor[1] sale asupra limbei tipărite în *România literară* şi întrerupte la suspendarea acestei nenorocite publicări. Cel de al doile este un tablou foarte interesant a Iaşilor şi a societăţii sale la anul 1840. Dacă aceasta s-ar traduce, el ar fi citit cu plăcere în *Revistă* şi ar servi ca o schiţă istorică în viitor pentru studiul epohei noastre. Vă îndemn prea mult să puneţi pe cineva a-1 tălmăci în româneşte şi a-1 publica împreună cu *urmarea cugetărilor.*

Alecu Russo este unul din acei tineri care au început şi susţinut lupta generaţiei nouă, în contra obiceiurilor ruginite a societăţei vechi, el avea mult spirit, mult talent, dar din nenorocire scria mai bucuros în limba franceză pe care o cunoştea bine. Am găsit o mare parte din manuscriptele lui, precum *călătorii la munţi, legende,* jurnalul exiliului său la

schitul Sovejea sub domnia lui Mihai Sturdza etc. şi sînt sigur că, fiind acele articole bine traduse, ar forma o serie de materii foarte plăcute pentru cititorii *Revistei.* Binevoiţi a-mi face îndată cunoscut dacă primiţi a le publica şi cu multă plăcere vi le-oi ecspedui la Bucureşti.

Al. Russo mi-au fost un bun şi scump prietin şi aş fi prea fericit de a-l face cunoscut compatrioţilor, precum merită. Cît au fost el în vieaţă, nu s-au gîndit a cerca să ieie loc între autorii moderni din Principate deşi avea destul cunoştinţi şi talent ca să se poată rădica oît de sus. Te rog să-mi agiuţi a nu lăsa uitărei memoria unui om carele au fost în stare să jertfească pentru interesuri de-naltă cuviinţă dreptul său de părinţie asupra minunatei poeme intitulată *Cântarea României.*

Aştept respunsul d-voastră. De va fi afirmativ, voi trimite manuscriptele ce posed, de va fi negativ, vă rog să daţi jurnalului d-lui Marsillac articolul *Jassi et ses habitants,* pentru ca să-1 publice în foiletonul său.

Sănătate şi prietenie,
V. Alecsandri

CĂTRE DIM. A. STURDZA

81

Mirceşti, 29 sept. 1S63

Mon cher Mitiza,

J'ai essaye en rentrant d'arranger en vers roumains la chanson de Marguerite, dont vous m'avez donne une traduction literale. C'est un genre de travail qui offre de grandes difficulr.es lorsqu'on se cherche â se tenir aupres de Poriginal.

Adieu et tout â vous. Continuez â vous occuper de litterature dans vos moments de loisir, cela repose des grandes et des petites miseres de la vie.

V. Alecsandri
T[ournez] la page

Fluierul să sune,
Dobele să bată !
Scumpul meu în oaste
Comendează-o ceată,
S-îndreaptă soldatu
Cu lancea lui naltă...
Cît sîngele-mi fierbe !
Cît inimanmi saltă !
De-aş purta pieptar
Şi coif militar,
După el m-aş duce
Din oraş afară.
Cu pas de-ndrăzneală
Aş merge prin ţeară,
Şi peste tot locul
Duşmanul să piară.
In el noi am trage
Cu foc necurmat.
Oh ! ce fericire
De a fi bărbat!

Mirceşti, 29 sept. 1863

Iubite Milita,

Am încercat întorcîndu-mă să aranjez în versuri româneşti cîntecul Mărgăritei, din care mi-ai dat o traducere literală. Este un fel de lucru care aduce mari greutăţi atunci cînd cauţi să te ţii aproape de original.

Adio şi al dumitale. Continuă să te oupi de literatură în timpul dumitale liber, aceasta te odihneşte după marile şi micile neplăceri ale vieţii.

V. Alecsandri
In[toarce] pagina

•r

Urmează textul poeziei în limba română, cf. supra.

82

Jassi, 1 octobre 1863

Particuliere
(bruler)

Mon cher Jean,

Puisque Mr Lefevre[1] t'a ecrit de te rendre â Londres pour traiter en mon nom avec Mrs Hegan et Blyth, voici de quoi te mettre au courant de l'affaire en question.

Mr Lefevre, s'etant rendu â Bucarest pour proposer au gouvernement un emprunt de 50 millions et pour demander la concession des chemins de fer de la Valachie, a eu plusieurs conferences avec notre ami Baligot et celui-ci lui a donne â entendre que j'etait â meme de lui faire obtenir la dite concession.

Mr Lefevre m'a irnmediatement ecrit alors la lettre ci-jointe en date du 27 Mars pour me proposer une provision d'un million de francs pour me tenir compte de la cession de mes droits et â titre d'indemnite. J'ai accepte sans difficulte et j'ai de suite adresse au Gt une demande en toute forme.

Cette demande a ete neanmoins mise de cote â Bucarest (d'apres l'avis de quelqu'un) pour etre remplacee par une autre, faite au nom de Mr Lefevre lui-meme. Tu verras par la lettre que Baligot m'a ecrite â cette epoque, comment les chose se sont passees. Mr Lefevre a obtenue la concession de la Valachie et en consideration de certains changements dans son projet il m'a fait demender par l'entremise de Baligot une diminution d'une dixieme sur le million. J'ai egalement accepte cette nouvelle proposition de sa part et j'ai repondu dans ce sens â notre ami.

Maintenant le dit million est reduit a 900.000 francs, c'est donc sur la base de cette somme que tu dois traiter avec Mrs Hegan et Blyth. Libre â toi pourtant, pour eviter des difficultes et des ennuis, de faire le sacrifice d'une 50 ou d'une centaine de miile francs encore. Tiens bon cependant jusqu'au bout.

L'important est que les concessionnaires anglais me reconnaissent, par ecrit, un droit d'indemnite d'une somme de ... payable le jour meme de l'obtention definitive de la concession... je dis definitive car le vote de Ia Chambre lui est indispensable. Si la chose reussit je veux que la somme soit payee en monaie et pas en actions, je veux egalement que î'opeYation financiere s'effectue en secret, de la main â la main, et qu'il n'en soit nullement question dans les livres de compte de la compagnie. Je tiens â ce que mon nom ne figure pas dans cette affaire.

Maintenant, quant â la redaction des conditions qui seront comprise dans Pengagement de Mrs Hegan et Blyth vis-â-vis de moi, je m'en rapporte â toi. Informe-toi adroitement de la maniere dont on procede â ces sortes d'affaires pour mettre de mon cote, le plus de garanties possible et agis rapidement ainsi qu'avec beaucoup de circonspection.

Ce sont lâ â peu pres les instructions que je puis te donner. Je dois t'avertir que je ne connais pas Mr Lefevre, je ne l'ai jamais vu. C'est Baligot qui a servi d'intermediaire entre Iui et moi. La somme, representant le droit d'indemnite, doit etre partagee en cinq parts dont l'une pour toi.

V.A.

Je t'envoie sous ce pli:
1 — Une lettre qui t'autorise d'aller â Londres pour traiter en mon nom.
2 — La lettre de Mr Lefevre.
3 — Une lettre de Baligot.

Particulară
(de ars)

Iaşi, 1 octombrie 1S63

Iubite Iancule,

Pentru că dl. Lefevre[1] ţi-a scris să te duci la Londra pentru a trata cu d-nii Hegan şi Bluth, iată cu ce să fii pus la curent despre afecerea in chestiune.

Dl. Lefevre, ducîndu-se la Bucureşti pentru a propune guvernului un împrumut de 50 de milioane şi pentru a cere concesia căilor ferate din Ţara Românească, a avut mai multe conferinţe cu prietenul nostru Baligot şi acesta i-a dat a înţelege că eram în măsură să fac să obţină numita concesiune.

Dl. Lefevre mi-a scris atunci îndată scrisoarea alăturată, cu data de 27 martie, pentru a-mi propune un fond de un milion de franci în schimbul cedării drepturilor mele şi cu titlul de indemnizaţie. Am acceptat fără greutate şi am adresat de îndată guvernului o cerere în regulă.

Această cerere a foit totuşi lăsată deoparte la Bucureşti (după părerea unora) pentru a fi înlocuită cu alta făcută în numele d-lui Lefevre însuşi. Vei vedea din scrisoarea pe care Baligot mi-a scris-o în această vreme cum s-au petrecut lucrurile. Dl. Lefevre a obţinut concesiunea Ţării Româneşti şi, ţinînd seama de unele schimbări în proiectul său, mi-a cerut, prin Baligot, o micşorare cu o zecime asupra milionului. Am acceptat, de asemenea, această nouă propunere din partea sa şi am răspuns în acest sens prietenului nostru.

Acum zisul milion este redus la 900.000 franci, deci pe baza acestei sume trebuie să discuţi cu d-nii Hegan şi Blyth.

Eşti totuşi liber pentru a înlătura greutăţile şi plictiselile, de a mai face un secrificiu de 50 sau de o sută de mii de franci. Ţine-te bine totuşi pînă la capăt.

Este important ca concesionarii englezi să-mi recunoască în scris un drept dc indemnizaţie în sumă de... plătibil chiar în ziua obţinerii definitive a concesiunii... spun definitive pentru că votul Camerii îi este necesar. Dacă lucrul reuşeşte, vreau ca suma să fie plătită în bani şi nu în aqiuni, vreau de asemenea ca operaţia financiară să se facă în secret, de la mînă la mînă şi să nu figureze în actele companiei. Ţin ca numele meu să nu apară in această afacere.

Acum, în ceea ce priveşte redactarea condiţiilor care vor fi cuprinse în angajamentul d-nilor Hegan şi Biyth faţă de mine, mă bizui pe tine. Află cu dibăcie modul în care se procedează în acest gen de afaceri pentru a pune de partea mea cele mai multe garanţii posibile şi lucrează repede cum şi cu multă băgare de seamă.

Cam acestea sînt instrucţiunile pe care pot să ţi Ie dau. Trebuie să te previn că nu cunosc pe dl. Lefevre, nu l-am văzut niciodată. Baligot este acela care a servit de mijlocitor între el şi mine. Suma, reprezentînd dreptul de indemnizaţie, trebuie să fie împărţită în cinci părţi, dintre care ina pentru tine.

V, A.

Iţi- trimit alăturat:

1 — O scrisoare care te autorizează să mergi la Londra pentru a trata in numele meu.
2 — Scrisoarea d-!ui Lefevre.
} — O scrisoare de la Baligot.

83

Jassi, 1 octobre 1863

Mon cher Jean,

Je t'autorise par la presente d'aller â Londres pour traîter en mon nom avec Mrs Hegan et Blyth' d'un arrangement dont les premieres bases se trouvent posees dans la letre ci-jointe. Cette lettre portant la date du 27 mars 1863, m'a ete adressee de Bucarest par Mr Lefevre. Elle te servirâ d'instruction pour terminer et signer en mon nom l'arrangement susmentione.

Je te donne carte blanchc pour faire telle modification, que tu croiras convenable, â la proposition de Mr Lefevre.

Ton frere,
V. Alecsandri

Mr le Lieutenant-Colonel Jean Alecsandri
174 rue de Rivoli, Paris

Iaşi, 1 octombrie 1S63

Iubite lancule.

Te autorizez prin prezenta să mergi la Londra pentru a trata în numele meu cu d-nii Hegan şi Blyth' un aranjament ale cărui prime baze se găsesc puse în scrisoarea alăturată. Această scrisoare purtînd data de 27 martie 1863 mi-a fost adresată de la Bucureşti de dl. Lefevre. Ea îţi va servi ca instrucţiuni pentru a termina şi a semna în numele meu aranjamentul mai sus amintit.

îţi las mînă liberă pentru a face orice modif.care pe care o crezi de cuviinţă, la propunerea d-lui Lefevre.

Fratele tău,
V. Alecsandri

Dl. locotenent-colonel Ion Alecsandri,
174 rue Rivoli, Paris

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

84

Iassi, 2 oct. 1863

Scumpul meu domn,

Primind chiar la sosirea mea în Iaşi scrisoarea d-tale din 26 sept., mă grăbesc a-ţi mulţemi pentru buna promitere ce mi-ai dat în privirea locuitorilor din Saboani. Eu am apucat a spune lor că noul ministru de Instrucţie Publică e un om cu dreptate în cuget, că el îmi este prietin şi că negreşit tânguirea lor va fi ascultată. Cît voi fi de fericit cînd îi voi auzi strigînd după datina românească : „D-zeu să-i lungească şi să-i înflorească zilele d-lui Odobescu !"

Aş dori să trec prin Bucureşti numai ca să am mulţemirea de a-ţi strînge mîna şi a te asigura din viu grai că, deşi mă depărtez acum de ţeară,[1] nu voi uita niciodată pe iubita noastră *Revista.* Cînd mă voi găsi instalat pe iarnă într-un colţ al lumei, oricare, mă voi apuca a scrie urmarea suvenirilor mele asupra lui N. Bălcescu şi ţi le voi trimite cu poşta. Acum însă, tot ce pot face este să-ţi dau, pentru unul din viitoarele numere a *Revistei, Balada lui Oprişan.* Ea cuprinde cîteva amenunţimi de mare interes şi cred că va face mulţemire cititorilor.

Cît pentru scrierile lui A. Russo, sînt de idee că fiind traduse, ele ar figura mai bine în coloanele *Revistei* decît în foiletonul jurnalului francez din Bucureşti.[2].

A. Russo avea obicei, pentru înlesnirea compunerei, a scrie în limba franceză şi apoi a traduce scrierile sale pe româneşte.

Astfel au făcut cu o mare parte din articolele publicate în *România literară,* astfel negreşit ar fi urmat şi cu celelalte compuneri ale sale dacă moartea i-ar fi lăsat timp. Ceea ce el n-au apucat a săvîrşi, alţii pot s-o facă pentru dînsul, mai cu seamă că scrierile lui A. Russo se deosebesc mai mult prin idei decît prin stil. Ele au un caracter de originalitate locală, fiind nişte tablouri a epohei de la 1840. Opinia mea este dar că mai bine ar fi să se traducă într-un stil simplu şi înţeles şi tipărite sub titlul de : *Manuscripte franceze a lui A.R. descoperite după moartea lui.*[3]. în adevăr, au fost un miracol că am putut eu găsi o parte din acele manuscripte, şi crede-mă că aş fi foarte fericit de a le videa păstrate prin mijlocul tiparului. A. Russo mi-au fost un bun prieten, el avea un spirit ager, cultivat şi cît pentru talentul sau, cît pentru frumoasa şi poetica lui închipuire, îţi voi descoperi o mare taină literară : *Cîntarea României*[4], publicată în jurnalul meu, au fost compusă în limba franceză de A. Russo şi tradusă în româneşte de N. Bălcescu. Am la mine manuscriptul său original.

îţi trimit două articole de-ale sale: un fragment din călătoria prin Moldova la 1839 şi jurnalul exilului său la schitul Soveja în 1846, sub domnia lui M. Sturdza-Vodă. Bine traduse, ele vor figura bine în *Revistă,* asemine şi partea de cugetări ce v-am trimis ar putea fi publicată sub titlul de fragment. Oricum vei socoti de cuviinţa a urma însă, te rog să îmi păstrezi manuscriptele.

Adio şi prietenie,
V. Alecsandri

CĂTRE ION EM. FLORESCU

85

Iaşi, 6 octombrie 1S63

Domnule ministru,

Cu cea mai vie plăcere am aflat din scrisoarea d-voastră cu data de 3 august, că s-a epuizat a doua ediţie a cărţii[1] şcoalelor regimentale de l-iul grad.

Această repede epuizare a numărului înseninător de 20.000 exemplare este o fericită dovadă de răspîndirea învăţăturii in Armata română şi că trebuie să nască bucurie în sufletul acelor ce ştiu a preţui foloasele instrucţiei.

Cît pentru mine, d-le ministru, nu vă pot destul mulţămi pentru îndemnul ce mi-aţi făcut de a aduce micul meu concurs la recompletarea noii ediţii a cărţii şcolare, şi dacă împrejurările mi-ar ierta să urmez numai după simţirile de adîncă simpatie ce am pentru oastea noastră, aşi veni înadins la Bucureşti spre a mă ocupa de retipărirea acelei cărţi.

Fiind însă nevoit a pleca din ţară peste puţine zile şi a-mi petrece iarna în Italia sau în Egipet, vă promit ca, oriunde m-oi afla, mă voi ocupa de corectarea şi^ completarea uvragiului destinat a răspîndi luminile în armata.

Convingerea mea fiind că o armie îşi înzeceşte valoarea sa prin învăţătură şi se face mai demnă de nobila misie la care este chemată.

în aşteptarea de a vă trimite lucrarea mea, vă rog, d-le ministru, sa primiţi încrederea înaltei considerări cu care am onorul a li al domnici-voastre

Devotat servitor,
Vasile Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

86

Iaşi, oct. 10, 186.1

Mon cher Pantazi,

Je viens de recevoir votre aimable lettre en compagnie de Partide insere dans *l'Independance,*[1] deux oiseaux mdodieux qui chantent si joliment â mon intention, que ma modestie est tentee de les classer dans la familie des oiseaux moqueurs. Vous avez ecrit avec votre coeur plutot qu'avec votre esprit, aussi je vous pardonne facilement le titre de grand homme que votre amiue m'octroie le long de plusieurs colonnes. Il est permis â un ami d'avoir quelquefois des eblouissements, produits par les rayonnements de son propre coeur. C'est pourquoi j'ai avale votre article comme on avale un verre de vin tres doux et tres apte â monter au cerveau, mais pour eviter cet inconveniant je me suiş administre, immediatement apres la libation, une bonne douche de raison glaciale et me voilâ sauve !

Votre lettre, toute spirituelle, m'a beaucoup amuse par ses saillies â propos de certains faiseurs politiques, qui operent en ce moment sur la place de Bucarest. Vous les connaissez bien, â ce que je vois, et je vous fais compliment de ne point vous laisser prendre â leurs tours de passe-passe. Ils rappellent ces malheureux escamoteurs de bas etage, que l'on voit exercer leur industrie dans les foires : „Voyez Mrs et Mesdames, rien dans les mains, rien dans les poches, un, deux, enlevez, le tour est fait!"

Vous vous felicitez d'avoir echappe au portefeuille de Damocles-Cogalniciano[2], qui a ete un instant suspendu sur votre tete. Moi je regrette que vous ayez retire votre pied de l'etrier des grandeurs, parce que vous me semblez un tres habile ecuyer constitutionnel et certes vous auriez pu, comme on dit dans notre langue, *să tragi cîteva dighinuri în arena Camerii.* Bien des paladins (ne pas lire baladins), montes depuis cinq ans sur des Rosinantes, auraient mordu la poussiere sous les elans vigoureux de votre coursier... et le spectacle eut ete fort interessant pour nou autres spectateurs de la farce conventionnelle[3] qui se joue â Bucarest.

Quoi qu'il en soit neanmoins, vous avez agi en homme d'esprit en vous refusant d'entre dans la bagarre, qui va commencer prochainement, car apres tout, il vaut toujours mieux s'abstenir d'accepter un role dans une mauvaise piece, destinee â subir un fiasco complet.

A propos de mauvaise piece, quelle diable d'idee vous a pris de devenir l'avocat du drame Sion ? Ce jeune homme est tout simplement un voleur de chevaux destine, s'il continue, â aller habiter le castel de Ocna. Il n'offre pas meme l'interet qui s'attache aux grandes figures du brigandage des forets. C'est un simple *potlogar,* de la categorie de tous les tziganes voleurs de bestiaux. Croyez moi, vous ferez de l'eloquence â propos d'un bien triste sujet, car vous aviez beau faire pour le disculper, il n'en restera pas moins aux yeux de toute la Moldavie un fils de boyard *potlogar.*

Je regrette tout autant que vous, mon cher Pantazi, que les circonstances vous aient empeche de retourner â Mirccsu, car je m'etais promis de vous promener dans le bois, qui

borde Ie Sereth, pour vous saturer de poesie, mais ce qui est differe se retrouvera plus tard, je Pespere. Nul doute, je vous prie de le croire, n'a traverse mon esprit au sujet de votre depart direct pour Bucarest, parce que, en supposant meme qu'il existe une certaine divergence d'opinions politiques entre nous (ce que je ne crois pas), la politique n'est pas une maitresse qui vaille et qui puisse separer deux hommes de coeur ; d'ailleurs il y a longtemps que j'ai divorce, pour ma part, de cette affreuse compagne, *dont la barbe fleurit et dont le nez trognone* (V. Hugo).

Adieu, mon cher Pantazi, je vous souhaite tous les succes imaginables, dans les champs clos des discussions de toutes sortes. Je pars dans cinq jours pour Paris, PItalie et PEgypte. Je tâcherai d'en rapporter une pyramide pour la presenter â Pano. II est l'homme â en faire un presse-papiers.

Tout â vous et mes amities â tous les votres.

V. Alecsandri

Iaşi, oct. 10, 1863

Iubite Pantazi,

Tocmai am primit amabila dumitale scrisoare însoţită de articolul înserat în ***Independinţa,***[1] două păsări melodioase care cântă aşa de frumos pentru mine şi pe care modestia mea este îndemnată să le claseze printre păsările batjocoritoare. Ai sersi ou inima mai curînd decît cu mintea, de aceea îţi iert cu uşurinţă titlul de mare om pe care prietenia dumitale mi-1 dăruieşte de-a lungul mai multor coloane. Este permis unui prieten să fie cîteodată orbit de strălucirea propriei sale inimi. De aceea am sorbit articolul dumitale, cum se soarbe un pahar de vin foarte dulce şi gata să se urce la cap, dar pentru a evita acest inconvenient, mi-am administrat imediat după libaţie un duş de judecată rece şi iată-mă salvat!

Scrisoarea dumitale foarte spirituală m-a distrat mult prin glumele sale despre unii scamatori politici care operează în acest moment pe piaţa Bucureştiului. După cum văd, îi cunoşti bine şi te felicit că nu te laşi dus de înşelătoriile lor. Ei amintesc de acei nenorociţi scamatori de clasă proastă, pe care îi vezi exersându-şi meseria prin tîrguri : .Priviţi, domnilor şi doamnelor, nimic în mîini, nimic în buzunare, unu, doi, păcăleala este gata" !

Te feliciţi de a fi scăpat de portofoliul lui Damocles-Kogălniceanu[2], care a fost o clipă suspendat deasupra capului dumitale. Eu regret că ai renunţat la această glorie pentru că îmi faoi impresia unui abil maestru constituţional * şi cu siguranţă ai fi putut, cum se spune în limba noastră, ***să tragi cîteva dighinuri in arena Camerii **.*** Mulţi paladini, (să nu se citească ***măscărici***),*** urcaţi de cinci ani pe Rosinante, ar fi muşcat ţărîna sub elanurile viguroase ale armăsarului dumitale, şi spectacolul ar fi fost interesant pentru noi ceilalţi spectatori ai farsei convenţionale[3] care se joacă la Bucureşti.

Oricum ar fi, totuşi te-ai purtat ca un om de spirit, refuzînd să intri în încăierarea care va începe în curînd, căci, pînă la urmă, este mai bine să te abţii de a accepta un rol într-o piesă proastă, destinată să sufere un fiasco complet.

Apropo de piesă proastă, ce dracu te-a apucat să devii avocatul dramei lui Sion ? Acest tânăr nu este altceva decît un hoţ de cai, destinat, dacă continuă, să meargă să locuiască în castelul de la Ocna. Nu oferă nici măcar interesul legat de marile figuri ale haiduciei din păduri. Este doar un ***potlogar*** *•**, din categoria tuturor ţiganilor, hoţi de vite. Crede-mă, îţi vei folosi elocinţa pentru un trist subiect, căci orice vei face pentru a-l disculpa, nu va rămîne în realitate în ochii întregei Moldove decît un fiu de boier ***potlogar*****.***

Regret tot atît cît şi dumneata, dragă Pantazi, că împrejurările te-au împiedicat de a te reîntoarce la Mircesti, căci îmi propusesem să te plimb în pădurea care mărgineşte Şiretul, pentru a te sătura de poezie, dar ceea ce este amânat se va relua, sper, mai târziu. Nici o îndoială — te rog să mă crezi, — nu mi-a trecut prin minte în legătură cu plecarea dumitale direct la Bucureşti, pentru că, presupunând chiar că există între noi unele divergenţe de opinii politice (ceea ce nu cred), politica nu este o metresă care să merite şi care să poată să despartă doi oameni inimoşi ; dealtfel, de multă vreme, am divorţat, în ce mă priveşte, de această îngrozitoare tovarăşă, ***a cărui barbă înfloreşte şi al cărui nas luceşte*** (V. Hugo).

* Întreaga expresie în limba franceză este intraductibilă în limba română.

** In original, în limba română.

*** Joc de cuvinte în limba franceză, pe clementele ***baladins-paladins.***

****, ***** In original, în limba română.

Adio, dragă Pantazi, îți doresc toate succesele care se pot închipui, în cîmpul închis al discuțiilor de tot felul. Plec peste cinci zile la Paris, în Italia și Egipt. Voi încerca să aduc de acolo o piramidă pentru a i-o prezenta lui Panu. Este omul capabil de a face din ea un *presse-papiers.*

Al dumitale şi toate amiciţiile mele tuturor ai dumitale,

V. Alecsandri

CĂTRE LUDOVIC STEEGE

87

Mihaîleny, 25 oct. 1863

Mon cher docteur,

Au moment de franchir la frontiere pour me diriger vers les contrees fortunees qui possedent des chemins de fer, je veux vous faire part d'une idee qui m'agace â l'instar d'un cousin (pas germain). La petite viile de Miha'ileny forme le seuil, Pantichambre de la Moldavie du cote de PAutriche ; or, cet endroit est si peu soigne, si denue de toute administration municipale, qu'il donne Pidee la plus pitoyable aux etrangers du reste de notre pays. De meme qu'on juge de la proprete et du bien-etre d'une maison par Petat du perron et de Pantichambre, les voyageurs qui traversent la Moldavie sont naturellement portes â la juger sous Pinfluence de la triste impression qu'ils eprouvent â Paspect de Mihaîleny. Il me semble que le gouvernement devrait mettre une certaine coquetterie â tenir les villes frontiere dans un etat satisfaisant de proprete et d'administration, afin que les etrangers y puissent trouver toutes les facilites de la vie civilisee et qu'ils soient ainsi d'avance bien disposes â Pegard du pays qu'ils vont parcourir. Vous avez voyage, cher dr, et vous connaissez la puissance de la premiere impression sur Porganisme ; voilâ ce qui m'engage â vous ecrire â ce sujet.

La premiere maison que Pon apercoit, en franchissant le pont frontiere de Moina, et **une miserablc bicoque, qu'habite le commandant militaire, un certain major aux enormes epaulettes. La seconde est une petite maison qui sert de douane. Quant â une prefecture, neant; quant â une municipalite, neant ! Or le Gt paie chaque annee la somme exorbitante de 500# pour le loyer de la douane et pour un immense magasin qui ne sert â rien, depense malentendue, car pour 1.500#** c'est-â-dire **pour une somme qui represente le loyer de trois annees, on pourrait batir sur Pemplacement occupe par la bicoque du commandant une jolie maison pouvant servir et de logement â Pautorite militaire, et d'office pour la douane. A cette maison serait adjoint un magasin suffisant pour les marchandises qui arrivent et qui ne sejournent guere â Mihaîleny, et de cette facon le Gt ferait une economie annuelle de 350# sur le loyer qu'il paie actuellement.**

Dois-je ajouter â cette consideration que Ia bicoque du major aux grosses epaulettes serait transformee en une jolie maison, qui plaise aux yeux et qui soit aussi commode que peucouteuse ?

Le douanier actuel, Mr Francopoulos, un homme tres intelligent et qui merite d'etre maintenu dans son poşte, a adresse au ministere un rapport, no. 632, relativement aux reformes â apporter dans le service de la douane. Tâchez d'en prendre connnaissance, cher Dr, et de Pappuyer si vous le trouvez bon. Je serais heureux, pour ma part, que sous votre ministere la viile de Mihaîleny prît un aspect plus europeen. Pour y parvenir, il faudrait convaincre Cogalniceano de rendre â cette viile son ancienne importance, en y transferam le siege de la prefecture de Dorohoy.

Dorohoy est, comme vous le savez, cet ignoble trou dont la boue seculaire ne desseche jamais ; c'est une bourgade sans commerce et sans nul avenir. On en a fait une prefecture, afin de procurer aux prefets Pavantage de passer leur temps â Botochany. Il serait temps, je Pespere, de penser serieusement â Mihaîleny, d'autant plus que le chemin de fer de Galicie va aboutir bient6t â Czernovitz. Reflechissez-y, mon cher Dr, et faites-y reflechir Mr Cogalniceano.

Pour ma part, je crois avoir rempli mon devoir en vous ennuyant de ces quatre pages et je termine en vous serrant les mains comme â un vieil ami,

V. Alecsandri

T

Mr Francopoulos, dans son rapport, fait mention aassi d'une reforme â introduire dans la pratique de la douane. Je crois l'idee bonne. Examinez-la.

Mihăileni. 25 oct. 1S63

Iubite doctore,

In clipa cînd trec frontiera pentru a mă îndrepta spre alte ţinuturi mai fericite, care posedă căi ferate, vreau să-ţi împărtăşesc o idee care mă sîtâie ca un ţânţar *. Orăşelul Mihăileni formează pragul, anticamera Moldovei înspre Austria ; or, acest loc este aşi de puţin îngrijit, aşa de lipsit de orice administraţie municipală, încît sugerează străinilor ideea cea mai tristă despre restul ţării noastre. După cum bunăstarea şi curăţenia unei case se judecă după starea peronului şi a anticamerei, călătorii care străbat Moldova sînt pe bună-dreptate îndemnaţi să o judece- sub influ-enţa tristei impresii pe care o încearcă la vederea Mihăilenilor. Mi se pare că guvernul ar trebui să pună o oarecare cochetărie în a ţine oraşele de frontieră într-o stare satisfăcătoare de curăţenie şi de administraţie, încît străinii să poată găsi toate condiţiile unei vieţi civilizate şi să fie astfel dinainte binevoitori faţă de ţara prin care vor trece. Aţi călătorit, dragă doctore, şi cunoaşteţi puterea primei impresii asupra organismului ; iată ceea ce mă determină să vă scriu despre acest subiect.

Prima casă pe care o zăreşti trecând podul frontieră de peste Moina este o cocioabă mizerabilă, pe care o ocupă un comandant militar, un oarecare maior cu epoleţi enormi. Cea de-a doua este o casă micuţă, care serveşte drept vamă. Cît despre o prefectură, neant; cit despre o muni-cipalitate, neant! Or, guvernul plăteşte în fiecare an suma nemaipomenita de 500 # pentru chiria vămii şi pentru un depozit mare, care nu ser-veşte la nimic, cheltuială prost înţeleasă, căci pentru 1.500 adică pen-tru o sumă care reprezintă chiria pe trei ani, s-ar putea clădi pe locul ocupat de cocioaba comandantului o frumoasă casă, puţind să servească şi de locuinţă autorităţii militare, şi de oficiu pentru vamă. La această casă s-ar adăuga un depozit destul de mare pentru mărfurile care sosesc şi care nu stau aproape deloc la Mihăileni, şi în felul acesta guvernul ar face o economie anuală de 350 ***Q*** asupra chiriei pe care o plăteşte în prezent.

* In franţuzeşte *cous'm* — ţânţar, este omonim cu substantivul *cousin,* care însemnează *văr,* ceea ce permite poetului să facă o glumă punînd în paranteză .' *pas germain,* deci nu e vorba de un văr primar !

Mai este nevoie să adaug la acestea că acea cocioabă a maiorului cu mari epoleţi s-ar putea transforma într-o casă frumoasă, care să placă ochilor şi care să fie pe cît de comodă, pe atît de puţin costisitoare ?

Vameşul de acum, dl. Francopulos, un om foarte inteligent şi care merită să fie menţinut în postul său, a adresat ministerului un raport, no. 632, relativ ia reformele ce ar trebui aduse în serviciul vămilor. în-cercaţi să luaţi cunoştinţă de el, dragă doctore, şi să-1 sprijiniţi dacă îl găsiţi bun. Aş fi foarte fericit, în ce mă priveşte, ca sub ministerul dum-neavoastră, oraşul Mihăileni să ia o înfăţişare mai europeană. Pentru a ajunge la aceasta, ar trebui să fie convins Kogălniceanu să redea acestui oraş vechea sa importanţă, muţind aici sediul prefecturii de Dorohoi.

Dorohoiul este, după cum ştiţi, acea mizerabilă fundătură în care noroiul secular nu se zvîntă niciodată ; este un orăşel fără comerţ şi fără nici un viitor. S-a făcut aici o prefectură ca să se ofere prefecţilor posi-bilitatea de a-şi petrece vremea la Botoşani. Este timpul, nădăjduiesc, să ne gîndim serios la Mihăileni, cu atît mai mult cu cît drumul-de-fier din Galiţia va ajunge în curînd la Cernăuţi. Gîndeşte-te la aceasta, dragă doctore, şi fă-1 pe dl. Kogălniceanu să se gândească.

In ce mă priveşte, cred că mi-am îndeplinit datoria plictisindu-vă cu aceste patru pagini şi termin strîngîndu-vă mîinile ca unui vechi prieten,

V. Alecsandri

D1. Francopulos, în raportul său, pomeneşte de asemenea despre o reformă de introdus în practica vămii. Cred ideea nimerită. Examinaţi-o.

CĂTRE SMARANDIŢA DOCAN

88

Vendredi [.Mihăileni, 25 octombrie 1863]'

Ma chere Smaranditza,

Je suiş arrive sain et sauf â Mihaileny, grâce au Dieu des voyageurs en Moldavie, et je pars dans deux heures pour Czernowitz. En fait d'impression de voyage je n'ai recu qu'une legere courbature, mais cela passera, je l'espere, comme toutes les belles choses de ce monde, comme les roses par

exemple qui sont condamnees â ne vivre que l'espace d'un matin afin de soulager la douleur de Duperier.[2]

Pendant que l'on ecorchait mon *Surugiu* au theâtre de Jassi, j'ai entendu bien des expressions pittoresques sortant de la bouche des postillons.

Vineri [.Mihăileni, 25 octombrie 1863][1]

Scumpa mea Smărăndiţa,

Am ajuns bun zdravăn la Mihăii!eni cu voia Dumnezeului călătorilor din Moldova şi plec peste două ore spre Cernăuţi. Ca impresie de călătorie nu am păstrat decît o uşoară înţepenire, dar aceasta va trece, o nădăjduiesc, ca toate lucrurile frumoase ale acestei lumi, ca trandafirii de exemplu, care sînt condamnaţi să trăiască doar răstimpul unei dimineţi pentru a uşura durerea lui Duperier.[2]

In €»mp ce la teatrul din Iaşi se maltrata *Surugiul* meu, am auzit multe expresii pitoreşti ieşind din gura surugiilor.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

89

Paris, 14 novembre 1863, au soir[1]

***Mon cher vieux,* j'arrive aujourd'hui meme, 15 novembre, et je ne saurais mieux inaugurer mon sejour â Paris qu'en t'ecrivant ces quelques mots. Je ne resterai qu'un mois ici, apres quoi je partirai pour d'Egypte, â la recherche du soleil. Ecris-moi â l'adresse de Jean pour me donner des nouvelles du Theâtre National.**

Tout â toi,
V. Alecsandri

Paris, 14 noiembrie 1863, seara[1]

Iubite prietene, am sosit chiar astăzi, 15 noiembrie, şi nu ştiu cum aş începe mai bine şederea mea la Paris decît scriindu-ţi aceste cîteva rinduri. Nu voi rămîne decît o lună aici, după care voi pleca în Egipt, în căutarea soarelui. Scrie-mi pe adresa lui Iancu, pentru a-mi da veşti despre Teatrul Naţional.

Al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

90

[Paris,] 30 noiembrie 1863

Mon Prince,

Aujourd'hui, lundi, 30 novembre, je me suiş rendu au palais des Tuileries et j'ai *itâ* introduit aupres de l'Empereur,[1] apres une attente de deux heures, Sa Majest£ ayant du presider le Conseil des ministres et donner plus de trente audiences â divers ambassadeurs et autres personnages importants avânt de m'admettre en sa presence.

L'accueil que l'Empereur a daign£ me faire a ete:, comme [en] 1859, des plus bienveillants, mais l'audience a ete courte. Sa Majest£ m'a pose plusieurs questions auxquelles j'ai du repondre succinctement; n6anmoins, ces questions, malgre leur laconisme, me semblent de nature â nous eclairer suffisamment sur les idees qui preocupent son esprit. Votre Altesse s'en convaincra par la lecture de cette lettre, dans laquelle je me suiş attache â transcrire fidelement ma conversation avec Sa Majest^.

L'Empereur en me voyant m'a accueilli par ces paroles :

„Je suiş enchanti de vous revoir, M. Alecsandri. II y a longtemps que je ne vous ai vu".

„Sire"j ai-je repondu, „je suiş heureux d'avoir l'honneur de me presenter pour Ja quatrieme fois devant Votre Majeste et de lui apporter une nouvelle lettre du Prince Couza".

A ces mots, je presentai votre lettre â l'Empereur, qui la recut gracieusement et la placa sur le bureau.

„Comment va-t-il le Prince Couza", m'a demande ensuite Sa Majeste.

„Parfaitement, Sire !", ai-je repondu, „et il prie Votre Majeste d'agreer ses plus respectueux hommages".

„II a aussi quelques difficultes lâ-bas ?" a ajoute l'Empereur en souriant.

„Oui, Sire ! Son Altesse est en dissidence avec une portion de PAssemblee, mais l'effervescence de ce parti n'offre nul caractere inquietant pour 'l'ordre public, car elle ne depasse pas le seuil de la Chambre. Le pays est calme, â l'abri de tout mouvement anarchique, et se livre tranquillement aux travaux de l'agriculture, qui fait de grands progres chaque annee. Pendant que la portion militante de l'Assemblee, entraînee sans doute, par des aspirations trop ardentes, mais fatalement exploitee par quelques pretendants habiles, s'agitte et depasse parfois les limites de ses attributions, la Nation reste ferme dans le sentiment de ses devoirs envers l'Etat".

„Et votre armee, fait-elle des progres ?"

„Oui, Sire, nous avons deja une trentaine de miile d'hommes sous les armes, dont 25.000, bien disciplines, sont en etat d'entrer en campagne. Le Prince, au milieu des nombreuses difficultes inherentes â l'oeuvre de la reorganisation du pays et dues, en grande pârtie, aux lacunes de la constitution actuelle, a applique tous ses soins â doter la Roumanie d'une force armee proportionnee â nos ressources. II a suivi les conseils que Votre Majeste m'a charge de lui transmettre en 1859, et il l'a fait dans l'espoir qu'un jour viendrait oii il pourrait, tout en servant les interets de son pays, payer sa dette de reconnaissance envers la France".

„Est-on content de la Mission militaire francaise ?"

„Fort content, Sire ! La mission francaise a beaucoup contribue â l'instruction et â l'organisation de l'administration militaire de notre armee".

„Etes-vous reste toujours dans votre pays, depuis 1859 ?"

„Non, Sire ! Je me suiş absente â plusieurs reprises pour remplir diverses missions â l'etranger."

„Quels sont les sentiments des Roumains dans les circonstances actuelles ? Leurs sympathies sont-elle pour les Russes ou pour les Autrichiens ou pour les Polonais ?"

„Les sympathies du pays et du Prince sont pour la cause de la malheureuse Pologne[2]. Quant aux Russes et aux Autrichiens, nous avons miile raisons pour ne pas les aimer, et cela est si vrai, Sire, que, si les eventualites de l'avenir devaient amener dans nos pays une occupation russe ou autrichienne, il y aurait un soulevement general chez nous, tandis que nous saluerions avec enthousiasme l'arrivee de l'armee francaise...

Je sais, Sire, que l'on a essaye de nous desservir indignement dans l'opinion publique en France ; peut-etre meme a-t-on tente d'insinuer dans l'esprit de Votre Majeste que nous etions partisans de la Russie, mais ce ne sont lâ que des calomnies inventees par les ennemis de l'ordre des choses actuel. La verite est que nous sommes, avânt tout, devoues aux interets de notre pays et, consequemment, que nous porţons *nos* regards toujours du cote de la France. Le pays n'a jamais perdu de vue les bienfaits qu'il doit au gouvernement de Votre Majeste, le Prince n'a jamais oublie les paroles sympathiques que je lui ai rapportees en 1859 de la part de Votre Majeste et nous conservons tous au fond de notre coeur un culte de reconnaissance pour la main genereuse qui nous a rendus â la vie. Votre Majeste s'en convaincra par la lecture de_ la lettre du Prince Couza, lettre qui exprime les vrais 'sentiments de la Nation roumaine. Que Votre Majeste fasse un signe, dise un seul mot, et Elle verra les soldats roumains marcher avec enthousiasme â cote des soldats valeureux de la France".

„Je suiş content de ce que vous me dites. Etes-vous inquiete par les Russes ?"

„Nous avons lieu de nous en inquieter un peu, en presence des troupes que la Russie a massees sur les frontieres. C'est comme une menace".

„Ah ! Et pourquoi ?"

„A cause des nombreux Polonais auquels nous avons facilite le passage â travers notre pays".

„Cornptez-vous rester â Paris ?"

„Si les circonstances l'exigeaient, je resterai ; dans le cas cotraire, je me propose d'ailer passer l'hiver en Egypte, pour cause de sânte. Si ma mission devait etre continuee en mon absence, elle serait confiee â mon frere, le Lt-Colonel Alecsandri, qui jouit de toute la confiance du Prince et qui est en meme temps son agent officieux aupres du Gouvernement meme de Votre Majeste.

„C'est bien ; je lirai la lettre du Prince, et, si je voulais y repondre, je chargerai votre frere de transmettre ma reponse au Prince".

„Le Prince a le ferme espoir, Sire, que Sa lettre aneantira les bruits calomnieux que ses ennemis tâchent de faire accrediter relativement â sa politique en faveur de la Russie, ainsi que les doutes que l'on a peut-etre, cherche â eveiller dans l'esprit de Votre Majeste au sujet de son devouement envers l'Empereur des Francais. Quant â la Nation roumaine, elle vous supplie, Sire, dans le cas d'eventualite de guerre, d'etre son parrain militaire, comme Votre Majeste a deja ete son regenerateur politique".

„Oh, nous n'en sommes pas encore â la guerre..., mais, quoi qu'il en soit, dites au Prince et â vos compatriotes que je leur garde toutes mes sympathies".

Telle est, mon Prince, la conversation[3] textuelle que j'ai eue avec l'Empereur. L'ensemble des demandes que Sa Majeste m'a faites, denote, â mon avis, une preoccupation serieuse en vue des evenements qui se preparent et laissent entrevoir l'intention de l'Empereur de destiner un role aux Principautes Unies dans la marche de ces evenements. Votre lettre est donc venue fort â propos pour combattre victorieusement les insinuations calomnieuses des ennemis du pays et pour rassurer l'Empereur sur nos sentiments, â l'egard de la politique de son Gouvernement en Orient. J'ai donc tout lieu de croire que Sa Majeste ne tardera pas â vous exprimer directement son entiere şatisfaction.

Et, maintenant que ma nouvelle mission est terminee, permettez-moi de vous faire mes adieux jusqu'au printemps et de vous prier de reporter sur mon frere toute la confiance que vous avez eue jusqu'â present en moi. II est homme â la meriter, et par son devouement, et par son intelligence, et par sa discretion.

Votre ancien ami tout devoue,

V. Alecsandri

Paris, 30 noiembrie 1S63

Prinţe,

Astăzi, luni, 30 noiembrie, am fost la palatul Tuilleries şi am fost introdus la împărat*, după o aşteptare de două ore, majestatea-sa trebuind să prezideze Consiliul de Miniştri şi să dea peste treizeci de audienţe diverşilor ambasadori şi altor personaje importante, înainte de a mă primi în prezenţa sa.

Primirea pe care împăratul a avut amabilitatea să mi-o facă a fost, ca în 1859, dintre cele mai binevoitoare, dar audienţa a fost scurtă. Majestatea-sa mi-a pus mai multe întrebări la care a trebuit să răspund pe scurt; cu toate acestea, aceste întrebări, cu tot laconismul lor, îmi par că ne pot lămuri îndeajuns asupra gîndurilor care îi preocupă spiritul. Alteţa-voastră se va convinge prin citirea acestei scrisori, în care am încercat să transcriu fidel convorbirea mea cu majestatea -sa.

împăratul, văzîndu-mă, m-a primit cu aceste vorbe :

„Sînt încîntat să vă revăd, d-le Alecsandri. Este mult timp de cînd nu v-am mai văzut".

„Sire", i-am răspuns, „sînt fericit de a avea cinstea să mă înfăţişez pentru a patra oară înaintea majestăţii-voastre şi să-i aduc o nouă scrisoare din partea prinţului Cuza".

La aceste cuvinte, i^am înmînat împăratului scrisoarea voastră, pe care a primit-o cu plăcere şi a aşezat-o pe birou.

„Ce face prinţul Cuza", m-a întrebat apoi majestatea-sa.

„Foarte bine, sire !", i-am răspuns, „şi el roagă pe majestatea-voastră să primească cele mai respectuoase omagii."

„Are şi unele greutăţi acolo ?" a adăugat împăratul surîzînd.

„Da, sire ! Alteţa-sa este în neînţelegere cu o parte din Adunare, dar agitaţia acestui partid nu oferă nici un caracter îngrijorător pentru ordinea publică, căci nu depăşeşte pragul Camerei. Ţara este liniştită, la adăpostul oricărei mişcări anarhice, şi îşi vede în linişte de lucrările

agricole, care fac mari progrese în fiecare an. In timp ce grupul militant din Adunare, îndemnat, fără îndoială, de aspirații prea înflăcărate, dar, din nenorocire, exploatate de cîțiva pretendenți abili, se agită și depășește cîteodată limitele atribuțiilor sale, națiunea rămîne hotărită în sentimentul său de datorie către stat."

„Și armata voastră face progrese >"

„Da, sire, avem deja treizeci de mii de oameni sub arme, dintre care 25.000 bine disciplinați, sînt în stare să intre în campanie. Prințul, în mijlocul numeroaselor greutăți ivite în opera de reorganizare a țării, și datorate, în mare parte, lipsurilor din constituția actuală, și-a îndreptat toată grija pentru a înzestra România cu o forță armată potrivită cu resursele noastre. El a urmat sfaturile pe care majestatea-voastră m-a însărcinat să i le transmit în 1859, și a făcut-o în speranța că va veni o zi cînd va putea, servind interesele țării sale, să plătească și datoria sa de recunoștință către Franța."

„Sînteți mulțumiți de misiunea franeexă ?"

„Foarte mulțumiți, sire! Misiunea franceză a contribuit mult la instruirea și organizarea administrației militare a armatei noastre."

„Ați rămas tot timpul în țara dumneavoastră, de ia 1S59?"

„Nu, sire ! am lipsit în mai multe rînduri pentru a îndeplini diferite misiuni în străinătate."

„Care sînt sentimentele românilor în împrejurările de față ? Simpatiile 'lor sînt ele pentru ruși, pentru austrieci sau pentru polonezi ?"

„Simpatiile țării și ale prințului sînt pentru cauza nefericitei Polonii -. Cît despre ruși și austrieci, avem o mie de motive să nu-i iubim și aceasta este atît de adevărat, sire, încît, dacă împrejurările viitorului vor trebui să aducă în țara noastră o ocupație rusească sau austriacă, va fi la noi o revoltă generală, în timp ce am saluta cu bucurie sosirea armatei franceze...

Știu, sire, că s-a încercat să ne ponegrească nedemn în opinia publică din Franța ; poate chiar s-a încercat să se insinueze în spiritul majestățiivoastre că eram partizanii Rusiei, dar acestea nu sînt decît calomnii inventate de inamicii ordinei de lucruri actuale. Adevărul este că sîntem, înainte de toate, devotați intereselor țării noastre și, prin urmare, ne îndreptăm întotdeauna privirile spre Franța. Țara nu a pierdut niciodată din vedere binefacerile pe care le datorează guvernului majestății-voastre, prințul nu a uitat niciodată cuvintele plăcute pe care i le-am raportat în 1859 din partea majestății-voastre și păstrăm toți în adîncul inimii noastre un cult de recunoștință pentru mîna generoasă care ne-a readus la

viață. Majestatea-voastră se va convinge prin citirea scrisorii prințului Cuza, scrisoare care înfățișează adevăratele sentimente ale națiunii române. Majestatea-voastră să facă un semn, să spună o singură vorbă și ea va vedea soldații români mergînd cu entuziasm alături de valoroșii soldați ai Franței".

„Sînt mulțumit de ceea ce îmi spuneți. Sînteți îngrijorați din pricina rușilor ?"

„Avem dreptul să fim puțin îngrijorați, în prezența trupelor pe care Rusia le masează pe granițe ; este ca o amenințare".

„Ah ! Și pentru ce ?"

„Din pricina numeroșilor polonezi cărora le-am ușurat trecerea prin țara noastră".

„Socotiți să rămîneți la Paris ?"

„Dacă împrejurările o cer, voi rămâne ; în caz contrariu, îmi propun să mă duc să-mi petrec iarna în Egipt, pentru motive de sănătate. Dacă misiunea mea va trebui continuată în 'lipsa mea, ea va fi încredințată fratelui meu, lococenent-colonelul Alecsandri, care se bucură de toată încrederea prințului și care este, în același timp, agentul său oficios pe lîngă însuși guvernul majestății-voastre.

„Bine. voi citi scrisoarea prințului, și, dacă voi dori să răspund, voi însărcina pe fratele dumneavoastră să transmită răspunsul meu prințului."

„Prințul are speranță sigură, sire, că scrisoarea sa va șterge zvonurile calomnioase pe care dușmanii săi încearcă să le facă crezute relative la politica sa în favoarea Rusiei, cum și îndoielile pe care au încercat, poate, să Je trezească în spiritul majestății-voastre despre devotamentul său față de împăratul francezilor. Cît despre națiunea română, ea vă roagă, sire, in caz de posibilitate de război, de a fi nașul său militar, așa cum majestatea-voastră a fost deja regeneratorul său politic."

„Oh, nu sîntem încă ajunși la un război..., dar, oricum ar fi, spuneți prințului și compatrioților dumneavoastră că le păstrez toată simpatia mea."

Aceasta este, prințe, conversația' textuală pe care am avut-o cu împăratul. Ansamblul întrebărilor pe care mi le-a pus majestatea-sa dovedește, după părerea mea, o preocupare serioasă în vederea evenimentelor care se pregătesc și lasă să se întrevadă intenția împăratului de a destina Principatelor Unite un rol în mersul acestor evenimente. Scrisoarea voastră a venit deci foarte potrivit pentru a lupta victorios împotriva ponegririlor aduse de inamicii țării și pentru a asigura pe împărat asupra sentimentelor noastre, față de politica guvernului său în Orient. Sînt

deci îndreptăţit să cred că majestatea-sa nu va întîr/.ia să vă exprime direct întreaga sa satisfacţie.

Şi, acum, cînd noua mea misiune este încheiată, daţi-mi voie să îmi iau lămas bun pînă la primăvară şi să vă rog a îndrepta asupra fratelui meu toată încrederea pe care aţi avut-o pînă acum în mine. Este un om care o merită, şi prin devotamentul, şi prin inteligenţă, şi prin discreţia sa.

Vechiul vostru prieten devotat,
V. Alecsandri

91

Paris, 31 decembrie 1363

Mon cher Prince,

La lettre' que vous m'avez fait Pamitie de m'ecrire au sujet de mon audience au palais de Tuileries est pleine de choses flateuses pour mon amour-propre d'ambassadeur officieux de Votre Altesse. Permettez-moi cependant de n'en prendre que tout juste ce qui peut suffire â ma modestie et de vous exprimer, en revanche, mes voeux les plus sinceres pour votre bonheur, â titre de souhaits de Nouvel An.

Ma mission etant terminee, â la satisfaction de tout le monde, et n'ayant plus de raison de prolonger mon sejour â Paris, je me propose de partir pour l'Egypte vers le milieu janvier prochain. Ma sânte fortement ebranlee par les incidents varies d'une existance passablement aventureuse, reclame l'influence salutaire d'un climat chaud et d'un regime fortifiant.

Heureux ceux qui peuvent jouir impunement d'une jeunesse constante et surtout des avantages qui y sont attaches ! Et vous etes du nombre de ces privilegies, vous, mon cher Prince, qui tenez de la main droite un sceptre, envie par tant d'hommes laids et de la main gauche un mouchoir con-

voite par tant de jolies femmes ! Pour ma part, j'envie beaucoup votre main gauche, car je ne vois rien en ce monde qui vaille l'hommage irresistible et le culte enivrant de la beaute. A mon avis, le Globe du Monde tient moins bien dans la main que celui d'une blanche poitrine de jeune fiile.

Si tout autre que vous, mon cher Prince, surprenait ma profession de foi philosophique, il ferait peutetre semblant de se voiler la face par un sentiment de fausse pudeur, â l'instar de Tartuffe, et pourtant c'est â ces convictions acquises par une longue experience que je dois d'etre poete et d'avoir perdu le superflu de ma chevelure..., et je ne m'en plains pas !

Continuez donc, mon cher Prince, â aimer la Roumanie, cette beaute naive et superbe â la fois, â la possession de laquelle aspirent tant de puissants et d'impuissants de la terre, et croyez qu'en travaillant â son bonheur vous rendrez bien heureux votre vieil ami tout devoue,

V. Alecsandri

P.S. Mefiez-vous, â l'avenir, de Pindiscretion des bureaux de poşte europeens. On y aime beaucoup la lecture, et par consequent on n'y a nul scrupule d'ouvrir adroitement les paquets. Dans votre lettre vous m'appelez *vieux faiseur ;* le mot est joii, mais il m'a păru un peu *risque dans les circonstances actuelles.*

Paris, 31 decembrie 1S63

Iubite prinţe.

Scrisoarea' pe care aţi făcut gestul prietenesc să mi-o scrieţi în legătură cu audienţa mea la palatul Tuileries este plină de lucruri măgulitoare pentru amorul meu propriu de ambasador oficios al alteţei-voastre. Pcrmiteţi-mi totuşi să nu iau din ea decît atît cît poate fi de ajuns modestiei mele şi să-mi exprim, în schimb, urările mele cele mai sincere pentru fericirea voastră, ca felicitări de Anul nou.

Misiunea mea fiind încheiată, spre mulţumirea tuturor, şi neavînd nici un motiv să-mi prelungesc şederea la Paris, îmi propun să plec în

Egipt pe la mijlocul lui ianuarie viitor. Sănătatea mea foarte zdruncinată în urma întâmplărilor felurite ale unei vieţi destul de aventuroase cere influenţa unui climat cald şi a unui regim întăritor.

Fericiţi cei ce pot să se bucure fără grijă de o tinereţe veşnică şi, mai cu seamă, de avantajele care o însoţesc ! Şi voi sînteţi unul dintre aceşti privilegiaţi, voi iubite prinţe, care ţineţi în mîna dreaptă un sceptru, invidiat de oameni urîţi, şi în mîna stingă o batistă, rîvnită de atîtea femei frumoase. în ce mă priveşte, invidiez mult mîna voastră stîngă, că nu văd nimic în această lume care să facă cît omagiul irezistibil şi cultul îmbătător al frumuseţii. După părerea mea, globul lumii stă mai puţin bine în mînă decît un sîn alb de fată tînără.

Dacă oricine în afară de voi, iubite prinţe, ar surprinde profesiunea mea de credinţă filozofică, s-ar preface poate că-şi acoperă faţa dintr-un sentiment de falsă pudoare, în felul lui Tartuffc, şi totuşi acestor convingeri căpătate printr-o lungă experienţă le datorez de a fi poet şi de a-mi fi pierdut prisosul părului meu... şi nu mă plîng !

Continuaţi deci, iubite prinţe, să iubiţi România, această Irumuseţe naivă şi minunată în acelaşi timp, la posedarea căreia aspiră atiţi puternici şi neputincioşi de pe pămînt, şi să credeţi că lucrînd pentru fericirea ei, veţi face foarte fericit pe vechiul vostru prieten devotat,

V. Alecsandri

P.S. Temeţi-vă, în viitor, de indiscreţia birourilor de poştă europene. Le place foarte mult lectura şi, prin urmare, nu au nici un scrupul pentru a deschide cu dibăcie pachetele. In scrisoarea voastră mă numiţi *băcrin şmecher*; cuvîntul este frumos, dar mi-a părut puţin riscat în împrejurările de faţă.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

92

Paris, decembre 1863

Mon cher Jean,

Lors de mon depart de Jassi, je t'ai laisse une obligation de Mr Aleco Foresco pour la somme de 500 # et je t'ai prie d'encaisser cet argent pour le tenir â la disposition de Mr Demetre Paraskive. J'ai charge en meme temps Mr Lazaresco d'actioner l'encaissement de la dite somme, car elle etait destinee â subvenir aux frais d'exploitation de la terre de Patrascany. Je ne sais si l'operation a eu lieu, c'est pourquoi je t'ecris pour la rappeler â ta memoire et te prie, en meme temps, de me repondre de suite â ce sujet, car je compte quitter Paris tres prochainement.

Si par hasard Mr A. Foresco etait parti pour Bucarest pour remplir son mandat de depute et pour eviter ainsi de remplir ses autres obligations, il faudrait reclammer les 500 # de mon fermier Mr l'Aga Jean Botez, et au besoin mettre sechestre sur ses produits de Patrascany, la dite somme representant une pârtie du bail de la St Demetre.

C'est encore de l'ennui que je te cause, mon cher ami, mais tu as Mr Lazaresco sous ta main pour agir, et de cette facon toute difficulte disparaît, le tout est de ne pas perdre du temps.

J'envoie â Smaranditza une caisse de livres dans laquelle se trouvent deux paires de bottines â double semelle pour Pauline, serai tu assez aimable de les prendre et de les envoyer â leur adresse, tu me ferais grand plaisir.

Je profite egalement du depart de Pisozki pour envoyer â Demetre Paraskive un porte-cigarettes en ecume de mer (une commission qu'il m'a donnee). Pisozki saisira la premiere oceassion pour t'expedier cet objet de Bucarest, et toi, â ton tour, tu le remettras â Mr Paraskive avec miile bonnes amities de ma part. Tu n'oublieras pas, cependant, de le prier de ma part de m'envoyer le compte detaille des depenses faites jusqu'â ce jour sur la terre de Patrascany, ayant deja avance moi-meme plus de 1600 ducats. Je veux regler mes comptes â la fin de l'annee, et j'ai besoin de ces renseignements.

Sur ce, je vous embrasse tous,

V. Alecsandri

Adresa pe plic : Colonel Jean Branisteano
Membre de la Curatelle de „Sf. Spiridon"
Jassi, Moldavie

Paris, decembrie 1863

Iubite Iancule,

înainte de plecarea mea de la Iaşi, ţi-am lăsat o obligaţie a d-lui Alecu Forescu pentru suma de 500 # 5' te-am rugat să încasezi aceşti bani pentru a-i ţine la îndemîna d-lui Dimitrie Paraschiv. Am însărcinat, in acelaşi timp, pe dL Lăzărescu să procedeze la încasarea numitei sume, căci ea era sortită să contribuie la cheltuielile exploatării moşiei Pătrăş-cani. Nu Ştiu dacă operaţia a avut loc, de aceea îţi scriu pentru a-ţi aminti şi te rog, în acelaşi timp, să-mi răspunzi de îndată în legătură cu aceasta, căci socotesc să părăsesc Parisul foarte curînd.

Dacă din întimplare, dl. A. Forescu a plecat la Bucureşti pentru a-şi îndeplini mandatul de deputat şi pentru a se feri astfel de a-şi îndeplini alte obligaţii, va trebui să reclami cei 500 # ai arendaşului meu, dl. aga Ion Botez, şi la nevoie să pui sechestru asupra produselor sale de la Pătrăşcani, numita sumă reprezentând o parte din cîştigul de la Sf. Dumitru.

Este încă o plictiseală pe care ţi-o cauzez, dragul meu, dar tu ai pe dl. Lăzărescu la îndemîna pentru a acţiona, şi în acest fel orice greutate dispare, totul este să nu se piardă timp.

Trimit Smărănditii o ladă cu cărţi în care se găsesc două perechi de ghete cu talpă dublă pentru Paulina, vei fi tu atîta de bun să le iei şi să le trimiţi la adresa 'lor, îmi vei face mare plăcere.

Mă folosesc, de asemenea, de plecarea lui Pisoski pentru a trimite lui Dimitrie Paraschiv un ponttigaret din spumă de mare (un comision pe care mi l-a dat). Pisoski va prinde prima ocazie pentru a-ţi trimite acest obiect de la Bucureşti, şi tu, la rîndul tău, îl vei da d-lui Paraschiv cu multe bune amiciţii din partea mea. Nu vei uita, totuşi, să-1 rogi din partea mea să-mi trimită socoteala amănunţită a cheltuielilor făcute pînă în ziua de astăzi pe moşia Pătrăşcani, eu însumi trimiţînd deja înainte mai mult de 1 600 ducaţi. Vreau să-mi aranjez socotelile la sfîrşitul anului şi am nevoie de aceste lămuriri.

Cu aceasta, vă îmbrăţişez pe toţi,

V. Alecsandri

Adresa pe plic : Colonel Ion Brănişteanu
Membru al Epitropiei „Sf. Spiridon"
Iaşi, Moldova

CĂTRE G. BOTEANU[1]

93

[a. 1864]

...Am văzut cu mulţămire că te fereşti de trista manie [a] acelora ce ridiculează limba română şi care fiind săraci de idei cată a-şi ascunde sărăcia supt o manta de pompă lite-rară. Românii au o limbă originală şi armonioasă ce stă încă ascunsă afară din oraşe, datoria noastră este de a o găsi şi de a o cultiva cu multă îngrijire, încît să putem exprima ideile şi simţirile noastre într-un chip plăcut şi înţeles de toată România.

De cînd am venit din străinătate am auzit grăind românește-grecește, româneşte-ruseşte, româneşte-italieneşte, româneşte-latineşte şi româneşte-franţozeşte ; în sfîrşit, a venit vremea să grăim şi româneşte-româneşte.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

94

Paris, janvier 1S64

Mon cher Jean,

Je me trouve encore â Paris, comme tu vois, ce ne sont pourtant pas les plaisirs de cette viile qui m'y ont retenu si tard, ce sont quelques travaux dramatiques avânt de m'embarquer pour l'Egypte. Mon carnaval se passe â barbouiller du palier dans ma chambre le jour et â jouer le soir avec mes nieces. Quant aux amours parisiennes... bernique ! Je suiş sage comme une jeune vierge gardee â vue par sa mere, et je trouve des avantages hygieniques â cette abstinence. Ce regime durera-t-il longtemps encore ? J'en doute, c'est pourquoi

je devrai me hâter de quitter au plus tot la viile de tentations oii je me trouve, et je le ferai sans plus tarder aussitot que j'aurai mis fin â une piece' de theâtre qui se trouve actuellement sur le chantier.

Mon intention est de me trouver â Jassi vers la fin du mois d'avril, afin d'aller surveiler les travaux de Patrascany. Si d'ici lâ nearumoins, il se trouvait quelque bon fermier qui voulut bien me debarrasser de mes soucis agricoles, cela nie ferait un bien grand plaisir. Occupe-toi un peu de ce travail.

Smaranditza Docan a du te remettre deux paires de bottines destinees â Pauline, il paraît cependant qu'il y a eu erreur, car Pauline n'en a recu qu'une seule paire. Informe-toi de la paire disparue et si elle se retrouve, remets-la de suite â leur adresse, en mame temps que la lettre ci-jointe.

Adieu, mon bon vieux, je t'embrasse,
V. Alecsandri

Mes amities aux tiens.

Paris, ianuarie 1S64

Iubite Iancule,

Mă găsesc încă la Paris, după cum vezi, şi totuşi nu plăcerile acestui oraş sînt acelea care m-au reţinut aşa de tîrziu, ci sînt cîteva lucrări dramatice, înainte de a mă îmbarca pentru Egipt. îmi petrec carnavalul mâzgălind lvîrtie în camera mea, ziua, şi jucîndu-mă, scara, cu nepoatele mele. Cît despre amorurile pariziene... degeaba ! Sînt cuminte ca o fecioară supravegheată de mama sa şi găsesc avantaje hig'enice acestei abţineri. Acest regim va mai dura mult timp ? Mă îndoiesc, de aceea ar trebui să mă grăbesc să părăsesc cît mai curînd oraşul tentaţiilor unde mă aflu, şi o voi face fără să mai întîrziez, de îndată ce voi termina o piesă de teatru' care se găseşte acum pe şantier.

Dorinţa mea este de a mă găsi la Iaşi spre sfîrşitul 'lunii aprilie, ca să merg să supraveghez lucrările de la Pătrăşcani. Totuşi, dacă pînă atunci s-ar găsi vreun arendaş bun care să vrea să mă scutească cie grijile mele agricole, aceasta mi-ar face o mare plăcere. Ocupă-te puţin de această treabă.

Smărăndiţa Docan trebuie să-ţi fi dat două perechi de ghete destinate Paulinei, se pare totuşi că a fost o greşală, căci Paulina nu a primit decît o singură pereche. Informează-te despre perechea dispărută şi dacă se regăseşte, dă-o numaidecît la adresa ei, în acelaşi timp cu scrisoarea alăturată.

Adio, dragul meu, te îmbrăţişez,
V. Alecsandri

Amiciţiile mele alor tăi.

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARAPILĂ

95

Mircesti, 14 fevr. 1S64

Mon cher Golesco,

J'ai adr«se â Mr le ministre des Travaux publics une supplique au sujet deja station' du chemin de fer qui avait d'abord ete fixee â Mircesti et qui tout â coup a ete transferee dans mon voisinage, â Halaucesti. Ce tour m'a ete joue par un Grec, Mr. Costica Soutzo, commissaire d'expropiation, en faveur d'un autre Grec, le Prince A. Morouzi. Il est de nature â m'ennuyer beaucoup et je ne veux pas le subir sans protester.

C'est ce que je fais en adressant une supplique au gouvernement, aceompagnee d'une autre supplique provenant de diverses communes des environs. Je te prie, mon cher Golesco, d'en prendre connaissance, et d'y preter toute ton attention dans le cas oii le prince D. Ghica, la soumettrait â Ia decision du Conseil. Je crois etre dans mon droit en defendant et mes interets et ceux de toute une population.

Tout â toi.
V. Alecsandri

Mirceşti, 14 febr. 1864

Iubite Golescu,

Am adresat ministrului Lucrărilor Publice o cerere în legătură cu ftatia[1] de cale ferată care fusese mai întîi fixată la Mirceşti şi care deodată a fost mutată în vecinătatea mea la Hălăuceşti. Această păcăleală mi-a fost făcută de un grec, dl. Costică Suțu, comisar al expropierii, în favoarea altui grec, prințul A. Moruzi. Aceasta mă plictiseşte foarte mult şi nu vreau să o îndur fără să protestez.

Asta am şi făcut adrcsîncl o cerere guvernului, însoțită de o altă cerere provenind de la diferite comune din împrejurimi. Te rog, iubite Golescu, să iei cunoştință de aceasta şi să bagi bine de seamă în cazul în care prințul D. Ghica ar supune această chestiune deciziei Consiliului. Cred că sînt în dreptul meu, apărînd atît interesele mele, cît şi pe cele ale unei întregi populații.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

96

Mirceşti, juin 1864

Mon cher Ministre,

Le coup d'Etat[1] a ete couronne d'un plein succes non seulement dans les pays, mais meme hors des frontieres. Vous devez etre content, c'est pourquoi je viens vous rappeler la promesse que vous m'avez donn£e au sujet de la direction du theâtre roumain. Je connais trop cette boutique pour me faire illusion sur les resultats que l'on obitiendrait en tentant de nouvelles combinaisons qui exigeraient des sacrifices d'argent exorbitants de la part du Gouvernement. La seule bonne mesure que l'Etat puisse prendre ce serait d'envoyer â Paris trois garcons et trois jeunes filles au meme titre que les autres boursiers et de les destiner â Pctude de Part scenique. On les confierait aux soins de quelque artiste du Theâtre Francais, qui nous les rendrait au bout de trois ans en etat de jouer convenablement les oeuvres dramatiques et de former dans le pays un conservatoire. En attendant, il est plus raisonable de laisser le Theâtre National marcher comme par le passe sous la direction absolue d'un homme intelligent, d'un artiste eprouve. Or, cet homme, vous le connaissez de longue date, c'est un de nos anciens camarades d'ecole, c'est Millo, le seul artiste de grand talent que nous ayons. Il a, comme vous le savez, abandonne tout pour suivre sa vocation, il a parcouru sa carriere peniblement, en y consacrant son patrimoine ct ses facultes, il a produit des oeuvres de merite, il a cree des roles qui forment le fond de notre repertoire național. Ce sont lâ des titres suffisants â la protection du Gouvernement.

Tous les autres freluquets, croyez-moi, ne sont que de pauvres sires denues de talent, des saltimbanques formes â Pecole du paillasse de Caîmata[2], et qui cherchent â mettre Millo de cote pour exploiter Ie public en Iui servant des plats de leur fațon. Ils ne meritent nul interet ct pourtant ils ont des pretentions absurdes. Ne vont-ils pas jusqu'â reclamer des honoraires de ministre pour parodier sur la scene des traductions en langue sabir[3] des pieces du theâtre francais ou bien des drames cribles d'infirmites ?

Je sais que Mr Strat[4] les protege ; il a tort car, vrai, ils n'ont rien pour eux, pas meme le merite grimacier du singe. Ce serait vouloir transformer la scene en treteau que de leur livrer la direction et ce serait perpetuer Pesprit d'intrigue dans le theâtre, que d'imposer ces gens-lâ au futur directeur. Agissez tout crânement en ministre pratique et dans Pinteret meme de la litterature dramatique, donnez (ainsi que vous me Pavez promis) 'la direction[5] *absolue* â Millo. Tout le monde vous approuvera et moi je vous serai tres oblige.

Tout a vous,
V. Alecsandri

Mircesti, iunie 1864

Scumpul meu ministru,

Lovitura de stat[1] a fost încununată de un succes deplin nu numai în ţară, dar chiar în afara graniţelor. Trebuie să fii mulţumit, de aceea viu să-ţi reamintesc făgăduiala pe care mi-ai făcut-o cu privire la direcţia teatrului românesc. Cunosc prea bine această dugheană ca să-mi fac vreo iluzie asupra rezultatelor ce s-ar obţine încercînd noi combinaţii, care ar cere sacrificii de bani peste măsură de mari din partea guvernului. Singura măsură bună pe care statul ar putea-o lua ar fi de a trimite la Paris trei băieţi şi trei fete în aceleaşi condiţii ca şi pe ceilalţi bursieri, destinîndu-1 studiului artei scenice. Ar trebui să-i încredinţeze vreunui artist al Teatrului Francez care ni-i va trimite înapoi, după trei ani, în stare să joace cum trebuie operele dramatice şi să formeze in ţară un conservator. Pînă atunci, este mai înţelept ca Teatrul Naţional să fie lăsat să meargă ca şi în trecut, sub direcţia absolută a unui om inteligent, a unui artist încercat. Or, pe acest om îl cunoşti de multă vreme, este unul din vechii noştri colegi- de şcoală, este Millo, singurul artist de mare talent pe care îl avem. El a părăsit totul, după cum ştii, pentru a-şi urma chemarea, şi-a străbătut cariera cu greutate, consacrindu-i averea şi facultăţile sale, a produs opere de merit, a creat roluri care formează baza repertoriului nostru naţional. Acestea sînt titluri suficiente pentru a merita protecţia guvernului.

Toţi ceilalţi, fluşturatici, crede-mă, nu sînt decît nişte păcătoşi lipsiţi de talent, saltimbanci formaţi la şcoala paiaţei de la Caimata[2] şi care caută să lase pe Millo deoparte pentru a exploata publicul servjndu-i spectacole pe măsura lor. Nu merită nici un interes şi, cu toate acestea, au pretenţii absurde. Nu merg ei pînă acolo încît să reclame onorarii de miniştri pentru a parodia pe scenă traducerile în limba sabiră[3] a pieselor teatrului francez sau drame pline de infirmităţi ?

Ştiu că dl. Strat[4] îi protejează ; el greşeşte, căci, în adevăr, nu au nici o calitate, nici măcar meritul de a se schimonosi ca maimuţa. A le lăsa lor direcţia înseamnă să vrei transformarea scenei în teatru de bilei şi a impune pe aceşti oameni viitorului director ar însemna perpetuarea în teatru a spiritului de intrigă. Acţionează deci cu îndrăzneală, ca un ministru practic şi în interesul chiar al literaturii dramatice — dă (aşa cum mi-ai făgăduit) conducerea[5] *absolută* lui Millo. Toată lumea te va aproba şi eu îţi voi fi foarte recunoscător.

Al dumitale,
V. Alecsandri

97

Mircesti, aout 1864

Nous avons eu dans nos parages des inondations monstrueuses. Mon joii bois de Mircesti a pris un aspect venitien de l'effet le plus pittoresque et, comme un desastre n'arrive jamais seul, l'incendie a devore mon eglise[1] grâce â Pivrognerie du pretre de mon village.

II va sans dire que, pendant l'incendie, tous les descendants de Trajan, qui habitent ma terre, ont assiste au spectacle sans se deranger, sans apporter un secours quelconque. Ils faisaient meme des lazzis d'un gout assez peu orthodoxe, ce qui prouve victorieusement que le peuple roumain est voltairien ultra. L'eglise a brule de fond en comble avec tout ce qu'ell contenait, y compris Ies rats et les grenouilles et les serpents. Ca [a] ete magnifique, car l'incendie a eu lieu par un ouragan epuvantable.

Me voici oblige maintenant de faire une depense de 1.000 â 1.500 ducats pour elever un nouveau temple au Dieu des chretiens. Je m'acquitterai de ce devoir au printemps si ma recette Patrascany me donne de quoi. En attendant, les habitants de Mircesti sont exposes â deceder et â etre entenes comme des paiens.

Depuis un mois je travaille â la mise en ordre des chants populaires[2], dont je fais hommage â Pinstitut des enfants trouves. J'ai copie 55 ballades, 80 doinaş, 55 horas et une trentaine d'autres pieces dans un gros volume in-quarto de 500 pages, relie en cuir de Russie. C'est un magnifique specimen de calligraphie et de patience ; je compte le porter prochainement â Rouginoassa, ou le mauvais temps m'a empeche de me rendre jusqu'â ce jour.

Mircesti, august 1864

Am avut pe meleagurile noastre nişte inundaţii îngrozitoare. Frumoasa mea pădure din Mircesti a luat un aspect veneţian de cel mai

pitoresc efect, şi, cum un dezastru nu vine niciodată singur, focul mi-a mistuit biserica[1] datorită beţiei preotului din satul meu.

Nici nu mai e nevoie să spun că, în timpul incendiului, toţi descendenţii lui Traian, care locuiesc pe moşia mea, au asistat la spectacol fără să se deranjeze, fără să aducă vreun ajutor oarecare. Făceau chiar glume de un gust foarte puţin ortodox, ceea ce dovedeşte în mod victorios că poporul român este ultravokairian. Biserica a ars pînă la temelie, cu tot ceea ce conţinea, cu şoareci, broaşte şi şerpi. A fost măreţ, căci focul a avut loc pe un uragan înspăimântător.

Iată-mă acum obligat să fac o cheltuială de 1 000 pînă la 1 500 de ducaţi pentru a ridica un nou templu Dumnezeului creştinilor. Mă voi plăti de această datorie la prirnăvară, dacă încasările Pătrăşcanilor îmi vor da cu ce. In aşteptare, locuitorii din Mirceşti sînt expuşi să moară şi să fie îngropaţi ca nişte păgîni.

De o lună lucrez la orânduirea cîntecelor populare[2], pe care le dedic institutului de copii găsiţi. Am copiat 55 de balade, 80 de doine, 55 de hore şi vreo treizeci de alte bucăţi într-un mare volum in-quarto de 500 de pagini, legat în piele de Rusia. Este un minunat model de caligrafie şi de răbdare ; socotesc să-1 duc în curînd la Ruginoasa, unde timpul rău m-a împiedicat să mă duc pînă astăzi.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

98

Mirceşti, ie 29 aout 1864

Mon cher Baligot,

Je reponds â tes deux dernieres lettres, dont l'une m'est parvenue â Patrascany et l'autre â Mirceşti. La premiere accompagnait la feuille rose du *Buciumul,* c'est-â-dire la nouvelle foi rurale ! Je ne veux pas discuter les avantages et les desavantages de cette loi, car je l'accepte pour ma part, comme un moyen de relever la classe de paysans. Que l'indemnite soit suffisante ou non, je ne veux pas y regarder, mais ce dont 'je m'inquiete, c'est de l'impot qui va peser sur

les paysans. Maintenant, la loi est faite eț devra etre appliquee tot ou tard ; mais a-t-on bien choisi le moment de la promulguer ? Une loi de cette nature exigeait pour le moins une annee de stage, avânt son application ; car elle touche â tous les interets du pays. Bile aurait du accorder aux proprietaires ainsi qu'aux fermiers le temps necessaire pour regler leurs affaires et mettre ordre aux transactions commerciales. Qu'arrive-t-il en ce moment ? Les fermiers quittent les terres, et les proprietaires se trouvent prives de tout moyen d'exploitation. L'argent â 24 et meme 36°/₀, et il leur faudra neanmoins payer tout en argent desormais. La plupart d'entr-eux peuvent se considerer comme des gens entierement ruines. Mon frere, par exemple, que fera-t-il, si son fermier le quitte ? (et cela arrivera indubitablement). Pourra-t-il quitter l'Agence pour venir â Foltesty ? Et dans ce cas, avec quoi entreprendra-t-il la culture de ses champs ? Le voilâ donc menace â perdre la totalite de ses revenus, pour la premiere annee, c'est-â-dire 5000#, on bien de passer par les fourches caudines de son fermier qui sera bien gentil, s'il voulait se contenter de reduire le prix du fermage â la moitie de sa va4eur. Pour ma part quoique mon fermier de Mirceşti soit, d'apres le contrat, tenu de tenir ma terre jusqu'en avril 1865, j'ai du, en presence de la ruine qui l'attendait, lui faire une reduction de 500# sur le fermage de l'annee prochaine. Quant â mon autre terre, il m'y faudra verser un capital d'un moins 2000#, pour acheter des machines de toute sorte qui remplacent les bras du paysan. Mais oii prendrai-je cet argent ? Chez les Juifs ! Toujours les Jufis ! On dirait vraimeiît que la loi a ete faite pour enrichir les usuriers; car le gouvernement n'a pas daigne prevoir les difficultes que la loi engendrerait et ne s'est pas attache â fonder prealablement une banque quelconque. Enfin que la loi lui soit legere !

Fasse le ciel que du moins la ruine d'une classe, comme celle des proprietaires et des fermiers, classe nombreuse et intelligente, profite â celle des paysans ! Que fera le gouvernement de toutes les terres des couvents que les fermiers s'empressent d'abandonner, juste au moment du labour ? Si les terres restent en jachere, comment remplacera-t-il les millions de revenu de ces terres[1] ? *Allah Kerim!*

Que Gogo[2] fasse ce qu'il voudra de la direction du theâtre. Je ne veux plus m'en occuper ; aussi bien j'ai bien d'au-

tres chiens â fouetter. Je n'irai donc pas faire une nouvelle ecole, en ecrivant au Prince pour lui rappeler sa promesse...

Je regrette infiniment que tu ne vienne pas â Rouginoasa avec le Prince. En tout cas, si tu pars pour Wiesbaden, n'y reste que le moins possible, car tu as beaucoup d'ennemis, tout prets â te desservir en ton absence.

Tout â toi,

V. Alecsandri

Mircesti, 29 august 1864

Iubite Baligot,

Răspund la ultimele taie două scrisori, dintre care una m-a găsit la Pătrăşcani ţi alta la Mircesti. Prima însoţea foaia roză a *Buciumului,* adică, noua lege rurală ! Nu vreau să discut avantajele şi dezavantajele acestei legi, căci, în ce mă priveşte, o accept ca pe un mijloc de a ridica clasa ţărănească. Dacă indemnizaţia este satisfăcătoare sau nu, nu vreau să mă uit, dar, ceea ce mă îngrijorează este impozitul care va apăsa asupra ţăranilor. Acum legea este făcută şi va trebui să fie aplicată mai devreme sau mai tîrziu, dar a fost bine ales momentul pentru a o promulga ? O lege de acest fel cerea pe puţin un an de stagiu, înaintea aplicării sale pentru că ea se atinge de toate interesele ţării. Ea ar fi trebuit să lase proprietarilor, cum şi fermierilor, timpul necesar pentru a-şi aranja afacerile şi să pună ordine în tranzacţiile comerciale. Ce se întimplă în această clipă ? Arendaşii părăsesc pămînturile, şi proprietari» se găsesc lipsiţi de orice mijloc de exploatare. Banii cu 24 şi chiar **35%,** şi va trebui totuşi să plătească totul, de-acum înainte, în bani. Cei mai mulţi dintre ei se pot socoti de-acum ca nişte oameni pe de-a-ntregul ruinaţi. Fratele meu, de exemplu, ce va face dacă arendaşul îl va părăsi > (Şi aceasta se va întîmpla cu siguranţă.) Va putea el să părăsească Agenţia pentru a veni la Folteşti ? Şi, în acest caz, cu cine va lucra el cîmpul ? Iată-1 deci ameninţat să piardă totalitatea veniturilor sale, pentru primul an, adică 5 **00044,** sau să treacă prin furcile caudine ale arendaşului său care va fi foarte cumsecade dacă ar vrea să se mulţumească să micşoreze preţul arenzii cu jumătate din valoarea sa. în ce mă priveşte, cu toate că arendaşul meu de la Mircesti este obligat, după contract, să ţină-moşia mea pînă în aprilie 1865, a trebuit, faţă de ruina care îl aştepta, să-i fac o reducere de **5004):** asupra arenzii anului viitor. Cît despre cea-

laltă moşie a mea, va trebui să vărs un capital de cel puţin 2 **0004£,** pentru a cumpăra maşini de tot felul spre a înlocui braţele ţăranilor. Dar de unde voi lua aceşti bani ? De la evrei ? Mereu evreii! S-ar zice, în adevăr, că legea a fost făcută pentru a îmbogăţi pe cămătari; căci guvernul nu a binevoit să prevină dificultăţile la care da naştere legea şi nu s-a hotărît să fondeze mai înainte o bancă oarecare. în fine, fie-i legea uşoară !

Facă cerul ca, cel puţin ruina unei clase, ca cea a proprietarilor şi arendaşilor, clasă numeroasă şi inteligentă, sâ folosească celei a ţăranilor. Ce va face guvernul cu toate moşiile mănăstirilor pe care arendaşii se grăbesc să le părăsească tocmai în timpul muncilor ? Dacă moşiile rămîn necultivate, cum va înlocui el milioanele de venituri ale acestor moşii ?[1] *Allah este îndurător ! **

Gogo[2] să facă ce-o vrea cu direcţia teatrului. Nu vreau să mă mai ocup ; şi aşa am destule griji. Nu mă voi duce să fac o nouă revenire, scriind prinţului pentru a-i aminti făgăduiala sa.

îmi pare foarte rău că nu vii cu prinţul la Ruginoasa. în orice caz, dacă pleci la Wiesbaden, rămîi acolo cît mai puţin pentru că ai mulţi duşmani gata să-ţi facă rău în lipsa ta.

Al tău,

V. Alecsandri

CĂTRE DIM. A. STURDZA

99

Mircesti, 22 sept. 1S64

Cher ami,

En fait d'ignorance relativement l'application de la loi rurale, nous sommes aussi riches sur la rive droite que sur la rive gauche du Sereth. J'ai ete â Ruginoasa, je me suiş rendu ensuite â Jassi, dans la louable intention de m'eclairer

în original, in limba turcă.

au sujet de la dite application et j'en suiş revenu Jean comme devant. Les personnes que j'ai vues, des personnes qui ont la reputation d'etre experimentees et intelligentes, n'ont su repondre â mes questions qu'en haussant les epaules d'une facon tres significative. Tout compte fait donc, j'attends l'ingenieur de Roman, Mr Dobias pour lui confier Je travail de partage des terres. Mais cormment devrai-je proceder â ce travail, je veux bien que Cogalniceano m'emporte *, si je le sais. Ne pourrions nous pas nous voir un instant pour causer un peu lâ-dessus ? peut-etre qu'â force de combinaisons, plus ou moins absurdes et appropriees â la circonstance, nous finirons par trouver le fii d'Ariadne qui doit nous guider dans le nouveau dedale oii Cogalniceano veut jouer le role du Minotaure, role fâcheux car il suppose des cornes â l'acteur qui s'en charge.

Tout â vous,
V. Alecsandri

Mirceşti, 22 sept. 1S64

Iubite prietene,

în materie de neştiinţă privitoare la aplicarea legii rurale, sîntem tot atît de bogaţi pe malul drept, cît şi pe malul stîng al Şiretului. Am fost la Ruginoasa, m-am dus apoi la Iaşi, cu lăudabila hotărîre de a mă lămuri despre numita aplicare, şi m-am întors tot nelămurit **. Persoanele pe care le-am văzut, persoane care au faima de a avea experienţă şi inteligenţă, nu au ştiut să răspundă la întrebările mele decît dînd din umeri într-un fel foarte grăitor. Deci pînă la urmă, aştept pe inginerul de la Roman, dl. Dobias, pentru a-i încredinţa lucrările de împărţire a moşiilor mele. Dar cum trebuie să procedez la aceste lucruri, să mă ia Kogălniceanu dacă ştiu ***. Nu ai putea să ne vedem o clipă pentru a vorbi puţin despre aceasta ? Poate că, cu ajutorul unor combinaţii mai mult sau mai puţin absurde şi potrivite cu împrejurarea, vom termina prin a găsi firul Ariadnei care trebuie să ne călăuzească în noul dedal în care Kogălniceanu vrea să joace rolul Minotaurului, rol neplăcut pentru că presupune coarne pentru actorul care se însărcinează cu el.

Al dumitale,
V. Alecsandri

* Glumă pe seama lui Kogălniceanu, principalul luptător pentru legea împroprietăririi ţăranilor.
** Expresia din original *Jean comme devant* însemnează de fapt: într-o situaţie proastă.
*** Cf. supra, n. *.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

100

[p. 1864]

Mon cher Luchian,

Recevez mes compliments ; vous avez parfaitement joue hier en votre benefice. Si vous venez aujourd'hui chez nous, vous direz que je suiş alle dans les coulisses, apres la representation du *Palamariul,* pour vous complimenter.

Bonjour,
Alecsandri

[p. 1864]

Iubite Luchian,

Primeşte felicitările mele, ai jucat foarte bine ieri în beneficiul dum.tale. Dacă vii astăzi pe la noi, vei spune că am fost în culise, după reprezentaţia *Pălimarului,* pentru a te felicita.

Bună ziua,
Alecsandri

101

Mirceşti, 30 ian. 1S65

Iubite AlecUy

Astăzi e una din acele zile de iarnă în care focul sobei pare a se 'mândri de importanţa sa, căci el ţine locul soarelui. Afară ninge cu viscol, pământul s-a învelit cu blană albă_, o blană insă ce-ţi insufla fiori ângheţaţi ; numai câţiva corbi se zăresc negrind şi se aud cănind prin aer... Ei rîd de ger şi trag palme cu aripile lor peste faţa iernei. Acum dar e vreme să grăim împreună, ca doi vechi amici, care au multe de spus.

Mă întrebi cum petrec şi lucrez la ţară ? Petrec cu mulţumire în compania bibliotecei mele şi mă ocup de compuneri dramatice. Am trimis pînă acum lui Millo, la Bucureşti, vreo 5 manuscrise, adică două comedii şi trei cînticele comice, şi de nu aş fi fost bolnav vr-o trei săptămâni, aş mai fi adăogit ceva la acele opere uşoare.

Dacă m-ar întreba cineva de ce mă dedau la un şir de lucrări de asemenea natură, voi răspunde că lipsa de artişti capabili îmi taie aripele şi mă sileşte a mă margini într-un cadru potrivit cu puterile trupelor actuale din ţară. Nu-ţi pot spune însă, dragă Alecule, ce adîncă desperare simt în sufletul meu, cînd mă văd lipsit de artişti de talent, care să ştie interpreta tot ce aş vroi să scriu. Adeseori, mi s-a întâmplat la Paris, asistând la vreo minunată reprezentare de la *Theâtre Francais,* să-mi vie lăcrămi in ochi, şi asta pentru că n-am actori după placul meu ! Mă găsesc ca un om culcat într-un pat prea scurt, prea îngust; nu mă pot întinde fără să mă lovesc şi să-mi fac vînătăi. Singurul om de un talent adevărat şi mare este Millo ; prin urmare, lucrez mai mult pentru el şi am întreprins o serie de portreturi, de tipuri, sub nume de cînticele comice, carele smt totdeauna jucate în perfecţie. Astfel am făcut : *Soldan viteazu; Angheluşa doftoroaie ; Herşat boccegiul; Napoilă retrogradul; Clevetici-ultraprogresistul; Surugiul; Chiriţa în Paris ; Barbu Iautarul; Gură-căscată [om] politic; Paraponisitul; Ioan păpuşarul,* etc.

Toate acestea sînt monologuri amestecate în cîntece ; unele din ele reprezintă tipuri ce se pierd pe toată ziua din societatea noastră, precum : *Mama Angheluşa, Surugiul, Barbu lăutarul, Ion păpuşarul* etc. Pentru urmaşii noştri ce vor fi curioşi a avea o idee de timpul actual, acele cînticele vor înfăţişa portreturi fotografice. întru aceasta consistă tot meritul lor.

De la 1840 mă ocup necontenit cu teatrul românesc şi caut a înavuţi repertoriul nostru dramatic cu piese originale, pentru a combate mania traducerilor păcătoase de drame pocite, ce există la Bucureşti şi care s-au lăţit în toată ţara ; însă au trebuit să păşesc treptat în lucrarea mea, adică potrivit şi cu necultura limbei, şi cu gustul neformat al publicului, şi mai vîrtos cu neexperienţa amatorilor ce se dedau la arta dramatică.

Limba noastră, deşi frumoasă în gura poporului şi poetică în cîntecele sale, nu a fost mlădiată pentru conversare de saloanuri, prin urmare.ea nu ajută cu îndestulare rostirea simţirilor de un grad mai înalt, de o nuanţă mai delicată ; trebuie cineva să. o manieze cu multă ştiinţă şi cu mult tact pentru ca să o facă a exprima scena de înaltă comedie.

Publicul fiind încă tînăr şi, pot zice, necioplit în mare parte, nu se interesează decît la drame cu strigăte şi cu omoruri, sau la farse pipărate, de soiul lui *Lumpatius vagabundus'* etc.

Actorii ?... Ce sînt ? O adunătură de tineri amatori, fără învăţătură, fără vocaţie si de tinere carele de-abia ştiu a ceti. Cei mai mulţi fac pare din o lume în care simţirile înalte sînt cam străine ; prin urmare ei nu pot să se urce pînă la gradul adevăratei comedii. Rolurile de ţărani, de boieri de ţară, de mahalagii, de giupinese din casă, de *Madmuzele* de la grădină publică etc, le cuvin ; însă rolurile de amoreze delicate, de dame de salon, de cavaleri nobili, într-un cuvînt de caractere ce sînt din domeniul comediei înalte, devin ridicole pe scena noastră de astăzi. Există, în adevăr, câteva excepţii in numărul actorilor, dar cu o rândunică sau două nu se face primavara.

Din aceste cauze am fost obligat a mă ţinea păn-acum de soiul pieselor ca *Khiriţa, Doi morţi vii, Piatra din casă* etc,

însă am cercat necontenit a mă sui treptat către regioanele comediei de salon, care singură este chemată a forma limba convorbirei româneşti.

Nu ştiu dacă am creat Teatrul Naţional, dar ştiu că i-am adus un mare concurs şi că aş fi fericit de a-1 videa prosperînd şi reformîndu-se în bine. Am dat guvernului[2] ideea de a trimite la Paris un număr de tineri, bărbaţi şi femei, ca să studieze arta teatrală, însă guvernul au preferat a se ocupa cu loviri de stat şi alte bazaconii de prisos la noi.

Acum aud că s-a instituit în Bucureşti un Conservator[3] şi că Millo a fost însărcinat să facă un curs de declamare. Dea Domnul ca să o scoată în capăt!

Reforma teatrului cere numaidecît reforma limbei pocite ce s-au descoperit în Bucureşti şi au năvălit pe scena. Nu poate exista o mai urîtă dihanie limbistică decît aceea ce răsună în sala teatrului din noua capitală. Şi cum să nu fie aşa, cînd cele mai multe din piese sînt traduse de nişte oameni care nu cunosc bine nici franţuzeşte, nici româneşte ? Dacă aşi avea artişti cum mi-ar trebui, te încredinţez că totul s-ar reforma în puţin timp.

Sînt foarte mulţemit că la Cernăuţi teatrul român este apreţuit şi îţi făgăduiesc concursul meu cu toată ^ bună-voinţa pentru sezonul viitor. Acum deodată, ţi-am trimis o comedie şi două cînticele comice şi mai adaog aici o romanţă intitulată *Bucovina*[4], care, de se va pune pe muzică şi va fi cîntata Ia teatru, va aduce plăcere bucovinenilor.

Ţi-am trimis şi două portreturi mari de-ale mele... fă cu dînsele ce-i voi; ele sînt destinate a mă înlocui, căci, din nenorocire, îmi este cu neputinţă a veni însumi la Cernăuţi. Sănătatea şi asprimea timpului nu mă iartă a întreprinde un voiaj peste hotar, fie cît de mic.

Pan-a nu sfîrşi, vreau să-ţi dau noutăţi despre colecţia mea de poezii poporale. Le-am copiat frumos pe toate într-un album minunat şi le-am dat Doamnei[5]. Ce au făcut măria-sa cu ele ? Pus-au să le tipărească ? Nu ştiu nimica. Am scris lui Baligot de Beyne, secretarul lui vodă, ca să mă înştiinţeze despre soarta lor.

Adio, te îmbrăţişez din toată inima şi te rog să-mi scrii mai ades ; scrisorile tale îmi produc o nespusă bucurie.

V. Alecsandri

Colecţia de poezii din cel de pe urmă volum tipărit în Iaşi este completă. Bucata ce se începe cu versurile *Cînd primăvara cu lăcrimioare* etc. se găseşte la p. 316. Poezia *Să [ie România de-acum în veci* este a lui Donici.

Amicii sincere fraţilor tăi şi lui Miculi[6], dacă-1 mai vezi sau mai auzi de el. N-ar face el oare aria cîntecului Bucovinei ?

Iubite Alecu, încă nu ai scăpat de mine ; deschid pachetul pentru ca să mai adaog cîteva rînduri împreună cu manuscrisul micului proverb intitulat *Barcarola ''.* Această mică comedioară, compusă pe forma proverburilor a lui Alfred de Musset, are numai două personagiuri şi este o simplă convorbire, fără intrigă complicată. Interesul ei poate să consiste în frumuseţea stilului (dacă în adevăr stilul acestei încercări uşoare posedă cualitatea cerută) şi în giocul perfect ai artiştilor (dacă acei din Cernăuţi sînt în stare de a o interpreta cum se cuvine).

Am voit să abordez rolul comediei de salon şi să fac o cercare despre mlădierea limbei; de aceea am ales un sujet cu două personagiuri numai; căci nu pot dispune de mai mulţi actori buni în Bucureşti. în Iaşi nici nu cutez a o trimite, fiind încredinţat că piesa ar face un fiasco cumplit.

Dacă socoti tu că d-na Fany ar putea să joace cu inteligenţă rolul Princesei, precum şi d-1 Vlădicescu[8] pe acela al Doctorului Leonard, însărcinează-i să o reprezinte... însă numai după [cel îşi vor şti rolurile ca „apa" ; şi îndată ce vor giuca proverbul, scrie-mi impresia ta şi a publicului. Cît pentru aria *Barcarolei,* dacă posedaţi în Cernăuţi vreun compozitor de gust, puneţi-1 să o compuie şi siliţi pe artist a o studia bine păn-a nu o cînta pe scenă.

Salve et vale,
V. A.

102

Iaşi, [28] mart/[9 aprilie] 1865[1]

Iubite Alecu,

Răspund îndată la scrisoarea ta din 18/30 mart pentru ca sa-ţi mai exprim adînca mulţumire ce-mi insuflă renaşte-

rea simțului de naționalitate în Bucovina. La voi cari ați fost martori ale rătăcirilor noastre din principate, acea renaștere se va realiza cu înțelepciune și cu rezultaturi bune, căci o veți feri negreșit de amețeala ce produce totdeauna lipsa de ispită. Am bună sperare că sub pnvigherea voastră, a fraților Hurmuzăkești, spiritele vor apuca pe o cale dreaptă și literatura se va cultiva ca o grădină cu flori și *fără buruieni sălbatice.* Această încredere am undit-o chiar în cetirea *Foaei societății din Bucovina,* unde am văzut că ați adoptat o limbă curată (carele se va mai curați în viitor), o ortografie simplă și un stil plăcut. Articolele tale sînt scrise întocmai după plăcerea mea și le-am cetit cu acea mulțemire ce simt de cîte ori întâlnesc o pagină românească. Nu te-ai ardelenit, iubite amice, căci spiritul tău nu e de natură a se încurca în încîlciturile pedantismului ungaro-latin de peste Carpați ; lui îi place să zboare ușor ca rîndunica iar nu greu și ostenitor ca gîștele (pe care ardelenii le confundă cu lebedele). Urmează deci înainte căci pășești pe calea cea bună.

Foaia voastră cuprinde puține articole, însă toate sînt interesante. Studiul domnului Sbiera[2] este erudit ; *Trei umbre* formează o pagină frumoasă, duioasă, plină de simțire, de patriotism. Poezia lui Petrino[3], *Am spus florilor,* este însăși o floare plăcută, floare de primăvară, plină de un parfum poetic ce încîntă. Din ea se cunoaște că poetul e tînăr, iubitor și că în sufletul lui răsună glasuri armonioase ce se vor traduce în poezii dulci și grațioase. Spune-i să șoptească ades cu florile precum au început și totodată să se ferească de a cădea, ca mulți din poeții noștri, în greșeala unei versificări cu rime neîndestulătoare, astfel să se ferească de a rima de pildă : *frumusețea ta* cu *suferința mea; dulce* cu *duce; verde* cu *crede; străini* cu *români; noapte* cu *înfocate.* Aceste rime se primesc în cîntecele poporului numai, căci poporul e improvizator și nu este ținut a cunoaște regulele versificării.

Fiindcă am făcut ceva observări asupra poeziei, fie-mi iertat a mai adăugi în privirea prozei că terminările în *are* și *ire,* carele sînt mai românești și mai armonioase decît *ciune* sau *țiune,* ar putea lesne să înlocuiască pe aceste din urma ; așa de pildă ar fi bine, socot, a se adopta sistemul de a zice și a scrie : *publicare* în loc de *publicaciune, verificare* în loc de *verificaciune, instituire* în loc de *instituțiune* etc...

Litera *oe* admisă de voi pentru ca să exprime vocala slavonă a e bună, căci ea simplifică sistemul de numeroase accente carele figurează pe deasupra și pe dedesubtul cuvintelor. Asemine s-ar putea adopta *ss* .pentru ș cînd această consonă se găsește între două vocale, căci *ș* întrebuințat astăzi nu e alta decît un *S* mare cu alt *s* mai mic, în formă de codiță. Prin urmare, în loc de a scrie doi s, unul sub altul, e mai logic să le scriem pe amîndouă alăture. Tot aceeași regulă ar urma și pentru f care este echivalentul lu *ts* și *d* a lui *ds.*

Vă felicit că ați lepădat pe uriciosul *u* de la finele substantivelor și adjectivelor. Ați curățit o omidă netrebnică de pe arborul limbei. Această semivocală însă s-ar putea adopta ca un semn de plural în verburi ; de pildă : eu mă *duc,* ei se *ducu.* Chiar natura limbei române ne povățuiește a urma astfel, căci în Valachia se obișnuiește a se zice : el *a* făcut, ei *au* făcut; prin urmare m servă de plural.

Destul acum deodată. Să vorbim iarăși despre teatru. Am rămas foarte mulțemit de impresia plăcută ce v-au produs repertoriul meu și, mai cu seamă, cînticul *Bucovinei.* (Foițele ce mi-ai trimis zboară acum prin oraș.)

Precum ți-am mai spus-o, dragă Alecule, am pentru scena română o iubire părintească și nu o voi părăsi-o niciodată, căci pe lîngă interesul înflorirei sale, mă domină și amorul artei dramatice. îmi place să lucrez pentru teatru și mă simt oarecum legat către el și prin lucrările mele de mai înainte, și prin lipsa de autori dramatici.

Pînă acum am compus bucăți mai mult sau mai puțin ușoare, în potrivire cu puterile actorilor 41 cu neîndemănarea limbei; au venit însă timpul că se cere și ceva mai serios, mai literar, fără a mă preocupa de gradul de înaintare al actorilor în arta dramtică. în curînd deci mă voi pune pe lucru, de voi fi sănătos și ferit de necazurile agriculturii, la care sînt osîndit de un an din cauza lipsei de arendași.

Mi-ai promis că îi veni să mă vezi, nu am nevoie ați spune cîtă mulțumire mi-i face de ți-ai împlini promiterea. Avem multe de grăit împreună, căci nu ne-am văzut de mulți ani și prin urmare am adunat amîndoi provizii de suvenire. Ne-om primbla împreună la umbra copacilor din lunca de pe malul Șiretului și vei înțelege lesne atunce cum de m-am

lepădat de Satana, adecă de viaţa publică. Te aştept dar în luna lui mai :

Luna cea de lăcrimioare
Şi de doruri iubitoare.

De-i veni la Mirceşti, mă leg de pe acum cătră tine, că la plecarea mea din ţară să trec pe la Cernăuţi[4] în loc de a sui Dunărea, după obicei.

Ideea ce mi-ai exprimat despre formarea unei trupe compusă de toţi actorii buni din România este minunată, dar grea de realizat, căci înmulţirea teatrurilor la Bucureşti, Iaşi, Craiova, Botoşani, Bîrlad, Roman şi Galaţi au născut o mare concurenţă între directorii trupelor, şi o mare prezumpţie, în capetele actorilor. Unii din aceştia pretind lefi colosale, de cîte 100 galbini pe lună, încît teatrul nu ar putea să se susţie cu venitul reprezentărilor, ba nici chiar cu o subvenţie potrivită cu meritele artiştilor. Dacă aş avea eu timp şi răbdare, dacă m-aş putea hotărî a mă aşeza în Bucureşti, ca sa iau direcţia teatrului sau ca să privighcz mersul teatrului, ar merge el mai bine ; o mărturisesc fără sfială, căci am destula cunoştinţă de arta dramatică ; însă pentru mine şederea în Bucureşti e moarte ! şi dar nu pot folosi almintere decît numai cu compunere de piese, lăsînd lui Millo îngrijirile direcţiei.

Din nenorocire, Millo are contracte grele cu actorii, lefe mari de plătit pe lună şi dar neavînd piese originale îndestul, este silit a sacrifica gustului celui stricat al publicului şi a-i da reprezentări cu ţipete, omoruri şi cu tot cortegiul greţos al dramelor celor mai exagerate. Ce-mi rămîne dar mie de făcut ? Numai şi numai de a combate acel rău prin scrieri teatrale, adică rolul simplu de' autor dramatic, şi aceasta o fac cu mare plăcere.

Poeziile poporale[5] nu s-au pus încă sub tipar din cauza oă măria-sa Doamna cînd a plecat la Bucureşti, au uitat la Ruginoasa manuscriptul meu. E'le însă se vor publica în anul acesta. Manuscriptul e un volum în 4°, gros, scris foarte strîns în două coloane şi cuprinzînd materie de două tomuri mari cel puţin. Aş fi mulţumit să adaug în colecţia mea şi cîteva cîntice din Bucovina pe lîngă acele culese din Moldova, Valahia, Transilvania şi Basarabia. Astfel toate provinciile române ar figura în cartea sa de poezii. Informează-te dar, iubite Alecu, dacă nu se mai găsesc lăutari vechi în Suceava sau aiure şi pune pe cineva să prescrie tot ce mai păstrează în memoria lor. M-ai îndatori mult aducîndu-mi la Mirceşti vreo culegere din Bucovina.

Bucăţile ce mi-ai trimis le voi coordona şi ţi le-oi înapoia după ce m-oi duce la ţară, unde am de gînd a pleca peste patru zile.

Adib, să ne vedem sănătoşi ! îmbrăţişeri fraţilor tăi din parte-mi.

Foaia lui Fundescu nu a avut mai mult de trei numere ; Fundescu, fiind de şcoală bucureşteană, este plecat a admira stropşiturile lui Pascaly şi Dimitriadi... De aceea şi foaia lui nu a avut semne de viaţă în societatea Iaşilor.

Al tău frate,
V. Alecsandri

Adresa pe plic: Monsieur Alexandre Hurmuzaki
Czernovicz
Bucovine

CĂTRE ION GHICA

103

Mirceşti, 1-er juillet 1865

Mon cher vieux,

J'ai reşu ta brochure des *Convorbiri economice**, je l'ai lue et j'ai hâte de t'en faire mon sincere compliment. Tu as adopte Ia veritable maniere de populariser des connaissances utiles et de faire trouver du charme â la Iecture des choses abstraites. Continue comme tu as commence et tu rendras un immense^service â la generation actuelle de la Roumanie, generation intelligente mais considerablement ignorante et presomptueuse. J'ai toujours râve pour mon pays une biblio-

theque populaire, ecrite dans un style simple et clair, et renfermant les tresors de la science humaine, mise â la porție de toutes les intelligences.

Heureux ami ! tu vas te tremper aux sources de Gleichenberg, puis retremper â celles de Paris ou de Londres. Que ne puis-je te suivre ! et pourquoi me faut-il attendre encore quelques mois avânt de prendre mon voi ? Je serais si heureux de faire ce beau voyage avec toi! Tu vas voir ton fils et le placer â l'Universite d'Oxford ;' embrasse-lc de ma part et dis-lui qu'en ma qualite de vieil ami de son pere, je m'interesse beaucoup â ses etudes et â ses succes.

Je termine ma lettre pour cause de migraine et te souhaite un excellent voyage et un heureux retour dans tes penates.

Tous â toi,
V. Alecsandri

Mirceşti, 1 iulie 1865

Iubite prietene,

Am primit broşura ta, *Convorbiri economice',* am citit-o şi mă grăbesc să-ți fac sincerul meu compliment. Ai adoptat adevăratul fel de a populariza cunoştințe folositoare şi de a face să găseşti plăcere în citirea lucrurilor abstracte. Continuă cum ai început şi vei aduce un foarte mare serviciu generației actuale a României, ucp.crație inteligentă, dar foarte ignorantă şi încrezută. Am visat totdeauna pentru țara mea o bibliotecă populară, scrisă într-un sosi simplu şi desluşit şi cuprinzînd comorile ştiinței omeneşti, pusă la îndemîna tuturor inteligențelor.

Fericit prieten ! Te duci să te scalzi la izvoarele din Gleichenberg, apoi la cele din Paris sau Londra! De ce nu pot să te urmez ! Şi de ce trebuie să mai aştept cîteva luni înainte de a-mi lua zborui ? Aş fi atît de fericit să fac această frumoasă călătorie împreună ou tine. Te duci să-ți vezi fiul şi să-1 înscrii la Universitatea din Oxford. Imbrățişează-1 din parte-mi şi spune-i că, în calitatea mea de vechi prieten al tatălui său, mă interesez mult de studiile şi de succesele saie.

Termin scrisoarea din cauza umei dureri de cap şi îți urez călătorie cît mai bună şi o fericită întoarcere în căminul tău.

Al tău,
V. Alecsandri

104

Mirceşti, octobre 1S65

Mon cher Pantazi,

Vous etes un homme d'esprit, un ecrivain de talent, un anii devoue, mais vous avez deux grands defauts, celui d'abord de vouloir marmitoner dans la cuisine de la prese, ensuite celui de demander tou;ours des choses impossibles. O ! Magochan incorrigible ! quel demon vous pousse â tremper votre plumc dans Pcncre empoisonnee du journalisme, et â gâcher votre talent dans une serie periodique de petits articles, aussitot lus qu'oublics, tandis que vous etes de taille â entreprendre quelque ouvrage dont votre pays s'enorgueillisse. Avec votre espritobservateur vous pourriez ecrire un *Gilblas [sic]* roumain qui fasse pârtie de chaque bibliotheque, vous poarnez nous donner une serie de romans de moeurs qui vous placent en premiere ligne dans la literature contemporaine. Au lieu de cela, Monsieur s'amuse â faire de l'actualite, tout en n'ignorant pas que la plupart de nos actualites sont des sottises. Et non content de se laisser aller sur la pente de ce travers periodique, il veut, ce diable d'homme, entraîner d'autre avec lui. Alors il devient si calin, si caressant qu'on Iui donnerait l'absolution en toute confiance. Comment! affreux tentateur, vous vous etes mis en tete de faire de moi un journaliste ... â mon âge ... avec mes gouts ? Vous m'avez cru capable de mordre â la pomme fabuleuse de cet arbre qui produit plus de *țeuilles* que de fruits ? Mais ne savez-vous pas que je suiş occupe â mettre en application la loi rurale, c'est â dire â faire de mes ex-vassaux des citoyens proprietaires ? Or vous ne vous imaginez pas combien cette grande oeuvre de regeneration fait perdre .... de temps aux ex-proprietahes. Pendant tout cet ete, je n'ai pas eu un seul instant de loisir litteraire ; ma plume est rouillee, mon ecriture [?] dessechee et mon cerveau farci de pogones, de falches etc. Quoi qu'il en soit neanmoins, je ne veux pas vous repondre

par un refus, du moment que vous etes venu frapper a ma porte. Le sentiment d'antique hospitalite qui s'est encore conserve, grâce â Dieu, dans nos coeurs, et qui flotte encore â la surface du torrent de nos grandes reformes sociales, me fait un devoir de vous octroyer ... une promesse. C'est tout ce dont je puis disposer pour le quart d'heure. La plus jolie fiile du monde ne donne que ce qu'elle a, dit un vieux adage... Helas je ne suiş ni jeune, ni jolie fiile et je n'ai rien. Acceptez tout de meme et ne me dites pas merci.

Vous me demandez, cher Pantazi, pourquoi je ne vais .!us â Bucarest? ... C'est tout simplement parce que je prc-.ere Mircesti et Paris. Bucarest est une magnifique capitale, une viile pVopre, bien entretenue, un centre de belle intelligence etc, je l'avoue en toute franchise, mais encore une fois, j'ai le mauvais gout de lui preferer autre chose. Quant â mes amis, je leur conserve toujours la meme affection et je serais bien heureux de les voir ... chez moi. Malheureusement, ils sont tellement adonnes aux delices de Capoue qu'il n'ont pas Ie temps de venir voir le solitaire de Mircesti. Je comprends leur faiblesse, mais je ne la partage pas. Sur ce, cher Pantazi, je vous embrasse et vous remercie de votre bon souvenir.

Tout â vous,

V'. Alecsandri

Mircesti, octombrie 1865

Iubite Pantazi,

Dumneata eşti un om de spirit, un scriitor de talent, un prieten devotat, dar ai două mari defecte, mai întîi acela de a vrea să slujeşti în bucătăria presei, apoi acela de a cerc mereu lucruri cu neputinţă de făcut. O! Magochan de nestăpînit! ce diavol te împinge să-ţi înmoi condeiul în cerneala otrăvită a jurnalismului şi să-ţi iroseşti talentul într-o serie periodică de mici articole acum citite, acum uitate, **in** timp ce dumneata eşti în măsură să faci vreo lucrare cu care ţara să sc mîndrească. Cu spiritul dum'tale de observaţie ai putea să seri un *Gilblas [sic]* românesc care să facă parte din fiecare bibliotecă, ai putea să ne dai o serie de romane de moravuri care să te aşeze în prima linie din literatura contemporană. In loc de aceasta, domnul se distrează să facă actualităţi, cu toate că ştie că cea mai mare parte din actualităţile noastre sînt prostii. Şi, nemulţumit de a se lăsa să alunece pe panta acestei greşeli periodice, vrea, acest afurisit de om, să mai tragă şi pe alţii după el. Atunci devine aşa de blînd, de mîngîietor, că i-ai da iertarea cu toată încrederea. Cum, groaznice ispititor, dumneata ţi-ai pus în cap să faci din mine un ziarist ... la vîrsta mea ...cu gusturile mele ? M-ai crezut în stare să muşc din vestitul măr al acestui arbore care produce mai multe *)oi* decît fructe ? Dar nu ştii că sînt ocupat să pun în lucrare legea rurală, adică să fac din foştii mei vasali cetăţeni proprietari ? Dar dumneata nu îţi închipui ... cît timp îi face să piardă pe proprietari această mare operă de regenerare. Toată vara aceasta nu am avut nici o clipă de răgaz literar; condeiul meu este ruginit, scrisul * uscat şi creierul meu plin de pogoane, fălci etc. Oricum ar fi, totuşi nu vreau să îţi răspund printr-un refuz, pentru că ai venit să baţi la poarta mea. Sentimentul vechii ospitalităţi care, slavă Domnului, s-a mai păstrat în inimile noastre şi care pluteşte încă la suprafaţa torentului d: mari reforme sociale mă îndeamnă să îţi dăruiesc ... o făgăduială. Este tot de ce pot dispune acum. Cea mai frumoasă fată din lume DU poate da decît ceea ce are, spune un vechi adagio ... Vai nu sînt nici tînăr, nici lată frumoasă şi nu am nimic. Primeşte totuşi şi nu-mi mulţumi.

Mă întrebi, iubite Pantazi, pentru ce nu mai vin la Bucureşti ?... Este foarte simpiu : pentru că îmi plac mai mult Mirceştii şi Parisul, Bucureştiul este o minunată capitală, un oraş curat, bjne întreţinut, un centru de multă inteligenţă etc, o mărturisesc cu toată sinceritatea, dar, încă o dată, am prostul gust de a-mi place altceva. Cît despre prietenii mei, le păstrez întotdeauna aceeaşi dragoste şi aş fi foarte fericit să-i văd la ... mine. Din păcate, sînt atîta de cufundaţi în plăcerile din Capoua, că nu au timp să vină să vadă pe singuratecul de la Mircesti. Le înţeleg slăbiciunea, dar nu o împărtăşesc Cu aceasta, dragă Pantazi, te îmbrăţişez şi îţi mulţumesc că ţi-ai amintit de mine.

Al dumitale,

V. Alecsandri

* în^original este clar scris *ecriture,* dar ne întrebăm dacă nu cumva a vrut sa scrie *encrier* = călimară, aşa cum mai formulează şi în alte scrisori *plume rouillee, encrier desseche.*

105

Mon cher Pantazi

Mircesti, 30 oct. 1S65

Je viens de recevoir les deux premicrs nos de votre nouvelle feuille intitulee *Cugetare*,* laquelîe n'est, apres tout, que *Y Actualitatea*[2] avec un faux nez.

Je vous remercie pour votre aimable attention et vous fais compliment pour vos deux feuillctons du *Jeune homme qui a beaucoup souffert.*

J'aurais prefere un autre titre â cette oeuvre de critique spirituelle et un autre nom â votre heros, car celui de *Saipirleazul* est comique, il serait parfaitement adapte â un lovelace de village. Quoiqu'il en soit, votre idee de passer en revue les nombreuses defectuosites, ainsi que les abus de l'administration etc, est des plus heureuses et â en juger par le commencement, j'augure beaucoup de succes pour l'ensemble de cet article. L'idee serait encore meilleure si vous Iui donniez les proportions d'un ouvrage serieux, car les matieres ne vous manqueront pas et encore moins l'esprit necessaire pour en faire un volume apprecie et recherche du public litteraire. Pensez-y, mon cher Pantazi, et mefiez-vous sur tout de votre grande facilite d'execution. Je desirerais pour ma part vous voir mettre la main â l'oeuvre, non plus comme un journaliste oblige de fournir la pâtee quotidienne au public de Bucarest, mais comme un ventable litterateur qui a l'ambition d'attacher son nom â un ouvrage de merite. C'est dit, vous me ferez ce plaisir, n'est-ce pas ? vous mc le ferez d'autant plus facilement que vous venez de decouvrir un bon filon â exploiter. Soyez mordant sans passion, sans amertume, sans outrance, en un mot soyez spirituel comme un homme de salon, qui voudrait amuser des dames et je vous reponds du succes.

Maintenant, parlons theâtre. J'ai cru remarquer — avec peine — que vous avize certaines tendances â vous laisser entraîncr dans la clique hostile â Millo[3]. Rappelez-vous ce vers de Ruy-Blas :

„Pour un homme d'esprit, tenez, vous m'etonnez !"

Comment, cher Pantazi, vous auriez encore la naivite d'ajouter foi aux declamations et aux jeremiades de ceux qui font semblant de pleurer sur le sort du theâtre roumain ? Mais ces gens4â n'aspirent qu'â une chose : â exploiter la scene en place de Millo. Quelles sont les connaissances speciales, quelles sont les oeuvres dramatiques qu'ils apporteraient â la direction du theâtre .... Vous les connaissez ... *Zero!*

Millo, au contraire, est un artiste reel, le seul dont nous nous glorifions â juste titre. II possede un repertoire original, național ; il a cree des types qui resteron et son talent m'enage â travailler pour la scene. J'ajoute ces derniers mots parce que dans votre lettre vous m'avez laisse croire que les representations de mes pieces etaient pour vous des soirees fort agreables. S'il en est ainsi, pourquoi combattez-vous un homme pour lequel j'ai du plaisir â creer des roles ? Lui, absent, je vous assure que je fermerai completement mon tiroir dramatique.

Allons, mon cher Pantazi, faites acte d'independance en rendant justice au talent, car il existe' entre les talents une solidarite toute fraternelle. Vous aurez bien meilleure grâce â defendre un artiste comme Millo contre les cabales de ses rivaux envieux et *as* ses competiteurs qu'en faisant chorus avec la foule.

Ceci dit, il me reste â vous annoncer deux choses: la premiere, c'est que j'ai envoye â Millo pour la saison dramatique actuelle, les pieces suivantes :

Ginerile lui Hagi-Petcu, comedie în 2 acturi; (imitee du *Gendre de Mr Poirier)*

Concina, proverbe en un acte ;

Harță răzeşul, vaudeville en 1 acte ;

Kera Nastasia, chansonnette ;

Covrigarul, scenă din poarta Cişmegiului.

_ Je me propose en outre de lui envoyer une grande comedie en 5 actes, que je couve dans ma tete depuis assez longtemps.

_ La seconde nouvelle c'est que j'ai trouve â Bucarest un editeur pour mon repertoire dramatique et qu'il serait necessaire peut-etre d'en faire une annonce dans votre journal[4], accompagnee d'une petite tartine de circonstance.

Le public est un Cerbere qu'on nourrit de tartines. Voici donc la liste de mes pieces :

Comedii

Iorgu de la Sadagiira	3	acturi
Creditorii	1	
Iaşii în Carnaval	3	
Kir Zuliaridi	1	
Ginerele lui Hagi-Petcu	2	
Concina, proverb	1	

Vodeviluri

Rămăşagul	1
Piatra din casă	1
Nunta ţărănească	1
Chiriţa în Iaşi	3
Chiriţa în provincie	2
Doi morţi vii	2
Cinel-Cinel	1
Agaki Flutur	3
Rusaliile	1
Millo director	1
Paracliserul	1
Harţă răzeşul	

Drame şi tablouri

Cetatea Neamţului
Lipitorile satelor
Zgîrcitul răsipitor

Scene

Tîndală şi Păcală	dialog politic
Vivandiera	scenă militară
Covrigarul	scenă din poarta Cişmegiului

Operete

Scara miţei	1
Crai-nou	1

v

Cînticele comice

Şoldan viteazul
Angheluşa doftoroaie
Herşcu boccegiul
Napoilă — ultraretrogradul
Clevetici — ultrademagogul
Surugiul
Chiriţa la Paris
Barbu Lăutarul
Gură Căscată
Paraponisitul
Ion papuşerul
Kera Nastasia

Ouf ! j'en ai assez et vous aussi, je suppose, donc je me sauve en vous serrant la main tres affectueusement.

Tout a vous de couer,
V. Alecsandri

Mirceşti, 30 oct. 1S65

Iubite Pantazi,

Am primit de curînd primele două numere din noua dumitale foaie intitulată *Cugetarea*[1], care nu este, la urma urmei, decît *Actualitatea*[2] deghizată.

Iţi mulţumesc pentru amabila dumitale atenţie şi te felicit pentru cele două foiletoane ale *Tinăruiui care a suferit mult.*

Aş fi preferat un alt titlu pentru această operă de critică spirituală şi un alt nume pentru eroul dumitale, căci acela de *Sai-pirleazul* este caraghios, ar fi mai potrivit pentru un crai de la ţară. Oricum ar fi, ideea dumitale de a trece în revistă numeroasele cusururi, ca şi abuzurile administraţiei etc., este dintre cele mai fericite şi, judecind după început, prevăd mult succes întregului articol. Ideea ar fi şi mai bună dacă i-ai da proporţiile unei lucrări serioase, căci materialele nu-ţi vor lipsi şi încă şi mai puţin spiritul necesar pentru a face un volum apreciat şi căutat de publicul amator de literatură. Gîndeşte-te la aceasta, dragul meu Pantazi,

şi tereşte-te mai cu seamă de marea dumitale uşurinţă de a compune. Eu unul aş dori să te văd la lucru — nu numai ca pe un gazetar obligat să furnizeze porţia zilnică publicului din Bucureşti, dar ca pe un adevărat literat, care are ambiţia să-şi lege numele de o lucrare de merit. Ne-am înţeles, îmi vei face această plăcere, nu-i aşa ? mi-o vei face cu atît mai uşor, cu cît ai descoperit o vînă bună de exploatat. Fii muşcător fără patimă, fără amărăciune, fără înverşunare, într-un cuvînt, fii spiritual ca un om de salon care ar dori să distreze nişte doamne şi răspund eu de succes.

Acum, să vorbim de teatru. Mi se pare că am băgat de seamă — cu părere de rău — că ai o oarecare înclinare de a te lăsa tîrît în clica ostilă lui Millo[3]. Adu-ţi aminte de acest vers din Ruy-Blas :

„Pentru un om de spirit, zău, mă uimiţi !"

Cum, dragă Pantazi, ai avea încă naivitatea să dai crezare declamaţiilor şi tînguirilor acelora care se prefac că deplîng soarta teatrului românesc ? Dar oamenii aceia nu urmăresc d:cît un lucru : să exploateze scena în locul ilui Millo. Care sînt cunoştinţele deosebite, care sînt operele dramatice pe care le-ar aduce la direcţia teatrului ?... Le cunoşti... *Zero !*

Millo, dimpotrivă, este un artist adevărat, singurul cu care ne mîndrim pe bună dreptate. Posedă un repertoriu original, naţional : a creat tipuri care vor rămîne şi talentul său mă îndeamnă să lucrez pentru scenă. Adaug aceste ultime cuvinte, pentru că, din scrisoarea dumitale, m-ai lăsat să cred că reprezentaţiile pieselor mele erau pentru dumneata seri foarte plăcute. Dacă este aşa, de ce combaţi un om pentru care îmi face plăcere să creez roluri ? Fără el, te asigur că voi încuia de tot sertarul meu dramatic.

Haide, dragul meu Pantazi, fă un gest de independenţă, recunoscînd meritele talentului, căci între talente există o solidaritate frăţească. Ai face mai mult bine apărînd un artist ca Millo împotriva intrigilor rivalilor săi invidioşi şi a .competitorilor, decît făcînd cauză comună cu mulţimea.

Acestea zise, îmi rămîne să-ţi anunţ două lucruri: primul este că am trimis. lui Millo pentru stagiunea dramatică actuală următoarele piese :

;-.utinsj *Ginerele lui Hagi-Petcu* — comedie în 2 acturi ;
(imitată după *Gendre de Mr Poirier)*
Concina — proverb într-un act;
Hartă răzeşul — vodevil într-un act;
Kera Nastasia — cîntecel;
Covrigarul — scenă din poarta Cişmegiului.

îmi propun, în afară de aceasta, să-i trimit o mare comedie în 5 acte pe care o clocesc de multă vreme

A doua veste este că am găsit la Bucureşti un editor pentru repertoriul meu dramatic şi poate ar fi necesar să se facă un anunţ în jurnalul * dumitale, însoţit de o mică tiradă de circumstanţă.

Publicul este un cerber pe care îl hrăneşti cu tirade. Iată deci lista pieselor mele :

[• • —— ; • •. . . . .1 *

Uf! îmi ajunge, şi dumitale asemenea, bănuiesc, deci mă retrag strîngîndu-ţi mîna foarte afectuos.

Al dumitale, din toată inima,

V. Alecsandri

106

Mirceşti, 17 nov. 1865

Mon cher Pantazi,

Je suiş heureux d'apprendre que vous etes delivre du demon de la politique, momentanement du moins, et qu'en presence de vos deux feuilles supprimees' par ordonnance ministerielle, vous vous promettez de chercher des consolations dans la litterature. L'instinct de conservation vous a fait trouver la cure la plus salutaire contre les ravages de la douleur paternelle qui doit vous miner, aussi je ne saurais trop vous engager pour ma part de continuer votre nouveau feuilleton, de le soigner, d'eviter les dongueurs sentimentales, d'y jeter â profusion l'esprit de bon aloi, et d'en faire, en un mot, un ouvrage rempli de fines observations et d'etudes de moeurs. Vous reussirez, j'en suiş sur, et tout en satisfaisant le gout de vos nombreux lecteurs, vous eprouverez vous-meme de grandes jouissances, car lorsque vous aurez termine votre ouvrage, vous vous trouverez completement gueri de votre mal de journalisme. Envoyez-moi vos feuilletons au fur et â mesure qu'ils paraîtront; ils distrairont agreablement ma solitude de Mirceşti, oii je compte passer l'hiver.

* Urmează lista pieselor, cf. aici p. 238—239.

Je suiş non moins heureux de savoir que vous travaildez pour le theâtre. C'est lâ un genre de travail qui vous amusera beaucoup et pour lequel vous possedez une aptitude naturelle. Attachez-vous â bien etudier les caracteres de vos personnages, â leur faire parler lalangue qui convienne â leur position sociale, â charpenter mgenieusement les scenarios, â eviter les longueurs et â preparer adroitement les denouements. Ayez surtout en vue que nous devons creer da veritable causerie en langue roumaine, la causerie fine, spirituelle, elegante, nuancee et originale, car, vous le savez, actuellement cette causerie n'est qu'un jargon grotesque... du francais de cuisine. J'attends avec impatience Je resultat de vos premiers debuts dans l'art dramatique et je fais des voeux pour que je puisse prochainement serrer la main d'un collegue.[2] Vous avez eu la bonte de faire une petite reclame en faveur de mon repertoire[3], je vous en remercie ; elle encouragera sans doute mon editeur, que je ne connais pas. Demandez son nom â Boântineano et si vous en trouvez l'occasion, engagez-le de commencer l'impression au plus vite.

Vous me demandez, cher Pantazi, d'ecrire au Prince[4] pour le prier de vous accorder la direction du Theâtre. Je m'en garderai bien, dans votre propre interet et cela pour des raisons que je vous expliquerai de vive voix â notre premiere rencontre. Qu'il vous suffise de savoir que je serais fort content de vous voir â la tete de la direction et que c'est justement pour cela que je ne veux pas compromettre vos chances de succes en intervenant moi-meme en votre faveur. J'ai la main tres malheureuse depuis quatre ans. Quant â Floresco[5], je doute qu'il veuille faire quelque chose â ma recommandation. C'est pour cela que je me garde de lui ecrire. Je vous autorise de le lui dire de ma part, quand vous lui adresserez votre demande et au besoin de lui lire le passage de cette lettre, qui le concerne. II ne me reste donc plus qu'â faire des voeux pour vous. C'est peu mais helas ! c'est tout ce que je puis faire, croyez-en votre ami,

V.A.

J'attends avec impatience vos etudes sur mon repertoire dramatique. Adieu. Mes amities â Ion et â Mme Ghica.

Mircesti, 17 nov. 1865

Iubite Pantazi,

Sînt fericit afund că ai scăpat de demonul politicii, cel puțin pentru moment, şi că, în fața celor două foi a'e dumitale suprimate[1] prin ordonanță ministerială, îți făgăduieşti să cauți mîngîiere în literatură. Instinctul de conservare te-a făcut să găseşti tratamentul mai nimerit împotriva durerii nimicitoare de părinte, care trebuie să te roadă, de aceea, eu unul nu pot decît să te îndemn să continui noul dumitale foileton, să-i acorzi toată atenția, să eviți excesul de sentimentalism, să cheltuieşti din belşug spirit de bună calitate şi să faci din el, într-un cuvînt, o lucrare plină de observații fine şi de studiu de moravuri. Vei reuşi, sînt sigur, şi satisfăcînd gustul numeroşilor dumitale cititori, vei încerca în acelaşi timp, dumneata însuți, mari satisfacții. Căci atunci cînd îți vei sfîrşi opera, ai să te trezeşti vindecat cu totul de boala gazetăriei. Trimite-mi foiletoanele pe măsură ce vor apărea, mă vor distra în singurătatea mea de Ia Mircesti, unde am intenția să petrec iarna.

Nu sînt mai puțin fericit ştiind că lucrezi pentru teatru. Este un gen de lucru care are să te distreze mult şi pentru care posezi o înclinare naturală. Stăruie în a studia bine caracterele personajelor dumitale, in a le face să vorbească limba care se potriveşte cu .poziția lor socială, in a construi ou pricepere scenariile, în a evita lungimile şi a pregăti cu dibăcie deznodămintele. Să ai, mai cu seamă, în vedere că trebuie să creăm adevărata conversație în limba română, conversație fină, spirituală, elegantă, nuanțată şi originală, căci ştii că acum această conversație nu este decît un jargon caraghios... o franțuzească de bucătărie. Aştept cu nerăbdare rezultatul primelor dumitale începuturi în arta dramatică şi doresc să pot în curind strînge mîna unui coleg[2]. Ai avut bunătatea de a face o mică reclamă în favoarea repertoriului[3] meu, îți mulțumesc ; ea va încuraja, desigur, pe editorul meu, pe care nu-1 cunosc. Află-i numele de la Bolintineanu şi, dacă găseşti ocazia, îndeamnă-1 să înceapă tipărirea ctt mai curînd.

îmi ceri, iubite Pantazi, să scriu prințului[4] pentru a-l ruga să-ți acorde direcția Teatrului. Voi evita să fac acest lucru în propriul dumitale interes, şi aceasta pentru motive pe care ți le voi explica prin viu grai la prima noastră întâlnire. Este de ajuns să-ți spun că aş fi foarte mulțumit de a te vedea în capul direcției şi că tocmai pentru aceasta nu vreau să compromit posibilitățile de izbîndă intervenind eu în favoarea dumitaCe. De patru ani încoace am o mînă foarte nenorocoasă. Cît despre Florescu[5], mă îndoiesc că va vrea să facă ceva la recomandația mea.

Tocmai pentru aceasta mă feresc de a-i scrie. Te autorizez să i-o spui din partea mea, cînd îi vei adresa cererea, şi la nevoie să-i citeşti pasajul care îl priveşte din această scrsioare. Nu-mi mai rămîne deci, decît să mă rog pentru dumneata. Este puţin dar, vai! este tot ce pot să fac, crede pe prietenul dumitale,

V.A.

Aştept cu nerăbdare studiile dumitale asupra repertoriului meu dramatic. Adio. Multe salutări prieteneşti lui Ion şi d-nei Ghica.

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

107

Mirceşti, 27 dec. 1S6[5]'

Ma cbere Smaranditza,

J'anticipe de quelques jours pour t'envoyer mes souhaits de nou vel an.

Je vous embrasse tous du fond du coeur.

Si tu es curieuse de lire la piece qui fait tant de bruit au Theâtre Francais, un bruit de scandale, tu la trouveras dans les numeros, ci-joints, du journal *YEvenement.*

Tout â toi,
V. AleGsandri

N.B. Ne pas oublier de presser Branisteano.

Mirceşti, 27 dec. 186[5]»

Iubită Smărăndiţă,

Mă grăbesc cu cîteva zile înainte ca să-ţi trimit urările me'.e pentru Anul nou.

Vă sărut pe toţi din toată inima.

Dacă eşti curioasă să citeşti piesa care face atita zgomot la Teatrul Francez, un zgomot de scanda!, o vei găsi în numerele alăturate, din ziarul *l'Evenaneitt.*

Ai dumitale,
V. Alecuiudri

N.B. Să nu uiţi să îl grăbeşti pe Brănişteanu.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

108

Mirceşti, 9 ghenar [s.n.] 1S66

Iubite Alecu,

Primind scrisoarea ta de felicitare pentru Anul nou, mă simt pătruns de amicia urărilor tale şi mă grăbesc a răspunde prin vorba românului : Noroc bun şi veselie ! Să vă fie anul cu ogur şi cu pace sufletească ! Deie Dumnezeu ca să ne mai întîlnim vreodată şi să mai petrecem cîteva zile senine împreună. Multe am avea de povestit, multe suvenire de deşteptat, căci am agiuns amîndoi la acea epohă a vieţii, unde omul începe a se îngîna cu amintirea trecutului. Dacă n-aş fi în duşmănie cu frigul şi oblicat a mă închide iarna în bîrlog, ca ursul din pădure, aş răspunde cu venirea mea în Cernăuţi Ja chemarea Presidentului societăţii bucovinene şi astfel aş avea fericirea de a revedea vechii mei amici Hurmuzăkeşti, cărora păstrez o nestrămutată iubire frăţească ; însă iarna m-au slait la colţul sobei şi dar păn-în primăvară singurele călătorii ce-mi sînt permise consistă întru a încăleca pe condei şi a alerga pe cîmpiile fantaziei.

Am terminat păn-acum mai multe scrieri teatrale : precum *Covrigarul, scena din poarta Cişmegiului; Kera Nastasia, cînticel; Harţa Răzeşul, vodevil; Arvinte şi Pepelea, poveste într-un act; Drumul de fier, comedie în 2 acturi,* şi am început o mare comedie în 5 acturi : *Ciocoii Reglementului,* care a să fie urmată de *Ciocoii Convenţiei.*

Iata, iubite, rezultatul iernii mele. Cit pentru poezii, nu am avut nici timp, nici inspirarea cuvenită, ca să scriu ceva mai nou pentru *Foaia societății.* Vroind însă a-ți trimite măcar orice, fie cît de puțin, ca o probă de bunăvoință, am căutat prin saltare şi am găsit două mici poezii, scrise pe albumul prințesei Aglae Roseti. Iată-le aicea alăturate ; fă cu ele ce vei vroi.

Mă înştiințezi că *Barcarola* e pusă sub tipar. Această veste m-a bucurat; aş fi dorit însă ca proverbul meu să apară în *Foaia societății* ca un articol literar, căci foaia cuprinde, după părerea mea, scrieri prea serioase pentru o foaie începătoare şi menită de a dezvolta gustul cetirii. înțeleg să iasă în coloanele sale disertații filologice, însă disertații lungi asupra beției le găsesc de prisos şi cred că puțini din abonații foaiei le vor ceti, fiind nici unul dedat la o aşa de tristă patima. Asemine scrieri se fac pentru popor, unde beția a agiuns la un grad înspăimântător, însă poporul nu ceteşte foaia Bucovinei, precum nici vreo altă foaie.

Mă întrebi cum îmi place talentul lui Vlădicescu[1] ? O singură dată l-am văzut giucînd pe scena din Iaşi şi am constatat că are foarte bune dispuneri pentru arta dramatică ; pe lîngă aceste, mai este înzestrat şi cu un glas simpatic, care se poate încă mult dezvolta. Aş scrie bucuros ceva pentru tînărul nostru artist, dar cine ar compune melodiile rolului său ? Dacă am poseda un compozitor de muzică, aş avea mare mulțemire a scrie operete pentru scena românească, dar, din nenorocire, tinerii noştri ce-au studiat muzica în străinătate se mărginesc numai în compuneri de valțuri sau polce... Vezi Polca-Burada etc...

Oricum fie, îmi propun de a trimite în curînd d-lui Vlădicescu cînticelul *Covrigarului...* pentru beneficiul său.

Iubite Alecu... Te adresezi la mine ca să ai detailuri despre trebile lui Salamanca în Moldova ? Tot ce ştiu este că ingineru lui au scos pCanul liniei ferate din Galați pană la frontiera austriacă, că lucrarea lor a fost aprobată de guvern şi că s-au început ceva lucru în Galați. De atuncea sună prin țeară mai multe veşti întristătoare. Unele arătînd că Salamanca nu găseşte acționari pentru cupoanurile drumului-de-fier, că ele nu s-au cotat încă la bursele din Paris şi Londra, altele zic că Salamanca ar fi fost foarte încurcat în socotelele lui, că ar fi suspendat pîățile sale, că ar fi ruinat. Altele, în sfîrşit, pretind că el are de gînd a face cu banii lui drumul de la Galați pană la Tecuci. Descopere adevărul, dacă poți, eu unul nu ma încerc. Bine ar fi ca englezul tău să facă o primblare la Bucureşti... *pout tâter le terrain.* *

Adio, te îmbrățişez împreună cu toți frații tăi,

V. Alecsandri

De vroieşti să păstrezi manuscriptul *Barcarolei,* ca un suvenir din parte-mi, mi-i face mare mulțumire. Cît pentru celelalte bucăți teatrale, te rog să mi le înapoiezi cu poşta la Mircesti.

Adresa pe plic: Monsieur Alexandre Hurmuzaki
Czernovitz
Bucovina

CĂTRE ION GHICA

109

Mircesti, 10 janvier 1S66

Mon cher vieux, merci pout ta brochure[1] et pour l'heure delicieuse qu'elle m'a procuree. Vrai, il y a longtemps que je n'ai pas lu dans la langue de mon pays un opuscule aussi ingenieusement concu et aussi bien ecrit. Tu as trouve moyen de me faire devorer plus de 80 pages de questions economiques, â moi qui ai toujours recule devant un pareil genre d'ouvrages et tu as su m'attacher â ton sujet au point de regretter d'etre arrive si tot â la derniere page. C'est clair, precis, logique, spirituel, et vrai. Ah ! que je suiş heureux, mon cher ami, de voir l'ancienne garde donner aussi bien quand elle veut bien encore s'en meler ! Que je suiş content de retrouver mon ancien collaborateur de la *Foaia ştiințifică*[2] plus maître que jamais de sa pensee et de sa plume. Sans par-

* Pentru a încerca terenul (limba franceză).

ler de la facon savante et spirituelle dont tu plaides la sainte cause du travail, je trouve ton style coulant, harmonieux et comprehensible pour toutes les classe de la societe. C'est bien ce langage qu'il faut parler pour etre compris et non celui de nos publicistes... iroquois. La seule observation que je me permettrai de te faire, c'est au sujet des terminaisons en *țiune,*[3] que tu pourrais fort avantageusement remplacer par *are, ire, ere,* ainsi :

civilisațiune — civilizare
organisațiune — organizare
administrațiune — administrare
constituțiune — constituire ...etc. ...etc. ...

Ceci dit, je n'ai plus que des compliments â t'adresser et je te'engage serieusement â continuer ton oeuvre, cette oeuvre etant de celles qui sont destinees â exercer une influence salutaire et â *rester.*

Tu me demandes, cher vieux, si je conserve encore un peu de gaîte et d'illusions ? D'illusions, neant! mais de la gaîeri, pas mal, car je vis loin de l'atmosphere assombrissante de Bucarest. Ici, je regne et je gouverne. Mon peup'le se compose d'un petit chien, d'un serin et d'une grue — attributs de vieux garcon — et, je ne trouve jamais la moindre velleite de revolte parmi mes sujets ...il est vrai que je les nourris bien et que je leur epargne la vexation des impots etc. En outre je promene mes regards sur de vastes horizons purs de toute image ebouriffee de patriotes. Mes idees prennent leur voi dans des regions oii ne peuvent les atteindre ni les discours des Chambres, des Senats etc. ni les clameurs des fauteurs de l'opinion publique. En un mot, ayant renonce â la vie publique, je fais commerce d'amitie avec la îitterature et, de temps â autre, j'envoie d'ici sous la forme d'une piece de theâtre, quelque chiquenaude â l'endrqit des ridicules qui se prelassent dans !la capitale. Voila ma vie ! ajoutez-y pour la completer quelques occupations agricoles et, comme toujours, de continuelles tendarices â filer vers l'Amerique et les îndes. Tii le vois, je suiş toujours le mame... moins les cheveux et autres choses, helas !... toujours heureux de l'amitie de ceux que j'aime. La vie est si bete au fond, qu'elle ferait l'effet d'une salade non assaisonnee si on ne la saupoudrait d'un peu de coeur. Je regrette que tu aies passe des heures tristes avec Negri : moi je viens de vivre avec lui pendant une semaine d'une existence charmante, il est vrai que nous nous sommes bien garde de Pempoisonner de politique. La politique ! voilâ le ver solitaire qui nous rend maussades. Heureux ceux qui, comme toi et moi, trouvent un remede contre ses ravages au fond de leur encrier.

Adieu, mon cher vieux, recois mes voeux bien sinceres, pour Paccomplissement de tes devoirs, et exprime de ma part â la princesse Ghica toute ma reconnaissance pour son souvenir aîfectueux.

Tout â toi de coeur,

V. Alecsandri

Ne pourrais-tu pas me trouver â Bucarest un editeur pour mon repertoire dramatique ? J'attends avec impatience la troisieme brochure.

Mirceşti, 10 ianuarie 1S66

Iubite prietene, mulțumesc pentru broşura[1] ta şi pentru ora plăcută pe care mi-a procurat-o. In adevăr, e mult timp de cînd nu am citit în limba țării mele un opuscul atît de ingenios conceput şi atît de bine scris.. Ai găsit mijlocul să mă faci să devorez mai mult de 80 de pagini de chestiuni economice, pe mine care m-am ferit întotdeauna din fața unui asemenea fol de lucrare, şi ai ştiut să mă ții înlănțuit de subiectul tău pînă a mă face să regret că am ajuns atît de curînd la ultima pagină. Este clar, precis, logic, spiritual şi adevărat. Ah ! cît sînt de fericit, dragă prietene, să văd vechea gardă reuşind aşa de bine cînd binevoieşte să se mai amestece în asemenea lucruri ! Cît sînt de mulțumit de a regăsi pe vechiul meu colaborator de la *Foaia ştiinţificii*[2] mai stăpîn ca niciodată pe gîndul şi pe pana lui. Fără să mai vorbesc de felul savant şi spiritual în care pledezi sfînta cauză a muncii, găsesc stilul tau curgător, armonios şi pe înțelesul tuturor claselor societății ; acesta este limbajul care trebuie vorbit pentru a fi înțeles, şi nu acela al caraghioşilor noştri de publicişti. Singura observație pe care îmi voi permite să ți-o fac, este relativ la terminațiile în *țiune*[3], pe care ai putea foarte cu folos să le înlocuieşti prin *are, ire, ere,* astfel :

civilisațiune — civilizare
organisațiune — organizare
administrațiune — administrare
cocistituțiune — constituire ... etc. ... etc.

Acestea spuse, nu am să-ți adresez decît complimente și să te îndemn cu seriozitate să-ți continui opera, această operă fiind din acelea care sînt sortite să exercite o influență salutară și *să rămînă.*

Mă întrebi, dragul meu, dacă păstrez încă puțină veselie și iluzii ? Iluzii, nimic? dar veselie, destulă, căci trăiesc departe de atmosfera întunecoasă din București. Aici domnesc și guvernez. Poporul meu se compune dintr-un cățeluș, un canar și un cocor — atribute de holtei bătrîn — și nu descopăr niciodată nici cea mai mică dorință de revoltă printre supușii mei... este adevărat că îi hrănesc bine și că îi cruț de ofensa impozitelor etc. In afară de aceasta, îmi plimb privirile pe întinse orizonturi neîntinate de vreo imagine turbată de patrioți. Ideile mele își iau zborul în regiuni unde nu pot să le atingă nici discursurile Camerelor, ale Senaturilor etc, nici strigătele ațîțătorilor opiniei publice. într-un cuvînt, renunțând la viața publică, am legat prietenie cu literatura și, din tintp în timp, trimit de aici, sub formă de piesă de teatru, cîte un bobîrnac în direcția caraghioșilor care se lăfăiesc în capitală. Iată viața mea! adaugă, pentru a completa, cîteva ocupații agricole și, ca întotdeauna, pornirile continui de a o șterge spre America și spre India. După cum vezi, sînt mereu același... mai puțin părul și alte lucruri, vai!... mereu fericit de prietenia acelora pe care ii iubesc Viața este atît de stupidă în fond, încît ar părea o salată nedreasă, dacă nu ai presăra-o cu puțină dragoste. Regret că ai petrecut ceasuri triste cu Negri ; eu tocmai am trăit cu el timp de o săptămână o existență îneîntătoare, este adevărat însă că ne-am ferit să o otrăvim cu politică. Politica ! iată viermele solitar care ne face morocănoși. Fericiți cei care, ca tine și ca mine, găsesc în fundul călimării un remediu împotriva ravagiilor ei.

Adio, dragă prietene, primește urările mele sincere, pentru îndeplinirea îndatoririlor tale, și exprimă din partea mea prințesei Ghica toată recunoștința mea pentru amintirea sa afectuoasă.

Al tău, din inimă,
V. Alecsandri

Nu ai putea să-mi găsești la București un editor pentru repertoriul meu dramatic ? Aștept cu nerăbdare a treia broșură a ti.

110

Mircesti, 1 februarie 1S66

Iubite Alexandrescu,

Mă grăbesc a-ți mulțumi că ți-ai adus aminte de pustnicul de pe malul Șiretului și mi-ai dovedit prin poezia ce mi-ai trimis că nu a secat izvorul acel armonios din care ai undit atîtea versuri frumoase, atîtea fabule pline de spirit, și, mai cu seamă, admirabilul *An 1840.* Cît pentru mine, iubite frate, încep a credecă părul meu alb a spăriat păsărică drăgălașă ce îrnicînta în inimă și, fiindcă trebuie să însăil oarele singurătății, scriu piese de teatru prin care cerc a biciui ușor defectele de astăzi a pocitei noastre societăți. Am trimis pînă acum lui Millo următoarele opere dramatice, pe care le vei vedea poate chiar în iarna asta reprezentate :

Kera Nastasia
Covrigarul
Harță Răzeșul
Concina
Ginerile lui Hagi-Petcu
Drumul-de-fier

***Fie* ca aceste glume să poată descreți frunțile apăsate de griji politice ai amicilor mei, și astfel numele meu să le vie pe buze în urma unei zîmbiri de veselie.**

îmi jestești ^plecarea lui Strambio' la Marsilia. Această veste mă bucură, căci poate voi întîlni pe amicul nostru în călătoriile ce voiesc a întreprinde îndată ce va veni timpul frumos.

Oricît de ermit m-am făcut, însă tot TIU mă părăsește dorul de pribegiri peste nouă mări și nouă țări. Singurul oraș din lume care nu mă atrage nicidecum, mărturisesc, e Bucureștiul..., deși el e înghesuit de oameni mari, de tot soiul. Cu toate acestea, poate că voi mai veni să văd cîțiva amici care îmi sînt iubiți demult și printre care număr între fruntași pe G. Alexandrescu.

Sănătate și fericire !
V. Alecsandri

^ " " ^ ^ ^

în curînd îți voi trimite exemplarul poeziilor mele care mi l-ai cerut.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

111

Mirceşti, 20 mirt IS66

Iubite Alecu,

în scrisoarea ta din 11/23 mart te întrebi cu durere: pentru ce nu mai sîntem capabili de entuziasm fierbinte şi liber de ghimpul îndoielei în fața faptului săvârşit la Bucureşti în noaptea de 11,23 fevruar ? Dacă ne-ar fi iertat a fi în aceste momente cu sînge rece, dacă am putea înlătura orice preocupări a minței pentru ca să ascultăm glasul tainic al inimei şi al conştiinței, am afla, nu mă îndoiesc, că lipsa noastră de entuziasm sincer provine tocmai din motivul că revoluția din Bucureşti a fost un act de noapte, un rod de umbră, iar nu o izbucnire de acele cari se manifestă glorios la lumina soarelui. Românului îi pface a-şi vedea visul cu ochii şi el nu prețuieşte ca alte neamuri binele ce-i vine dormind. Francezul zice : *le bien vient en dormant.* * Românul nu admite această axiomă.

Domnia lui Cuza ajunsese pe drojdii. El însuşi o înțelesese şi era decis să abdice la 8 mart (aceasta o ştim din izvor sigur) ; prin urmare, toți dorea coborîrca lui de pe tron, însă unii o vroia ruşinoasă, fără a se preocupa de pata ce s-ar lăți pe istoria țării ; alții o vroia liniştită pentru liniştea spiritelor, demnă pentru demnitatea României şi, mai cu seamă, fără cea mai mică trădare din partea nimănui. Ar fi fost un frumos spectacol pentru Europa de a vedea un popor nou ca al nostru despărțindu-se fără patimă de şeful pe care l-au aclamat în unanimitate acum 7 ani şi pe care reprezentanții nației l-au tămîiat de-atîtea ori fără măsura. Ar fi fost o notă pătrunzătoare în auzul străinilor, glasul poporului român zicînd domnului său : „Mergi cu bine, Maria-ta ! Cîț ai fost bun te-am iubit şi te-am respectat. Acum nu mai eşti de noi, căci ți-a călcat piciorul pe-o cale rătăcită". însă cînd abdicarea se poate numi cu tot dreptul escamotare, cînd armata, cînd guardia personală a domnului devine un instrument orb pentru a desfăşura în ochii lumei întregi misterele scandaloase ale patului domnesc, cînd acea lume rîde de ruşinea tronului României, hohotul străinilor răsună trist în inimile noastre şi slăieşte orice pornire entuziastă. Iată, iubite Alecu, cauza tainică a răcelei cu care a fost primită vestea întâmplărilor din noaptea memorabilă de 11/23 februar. Nimeni aici nu-1 regretează pe Cuza, nici chiar amicii lui din copilărie, dar totodată nimeni nu se increde în făgăduințele noului guvern, căci el a debutat prin o minciună. în ziua căderei lui Cuza, locotenenta cu ministerul ei au luat de bună-voia sa frîiele puterei în mînă şi s-au instalat în numele lui Filip I'. Au cerut Camerei şi Senatului ca să aclame pe contele de Flandra prinț al României. Senatul şi Camera l-au aclamat. Au poruncit tuturor impiegaților țării să giure credință noului prinț ; giurămîntul s-au efectuat fără împotrivire. Au cerut de la armată acclaş giurămint de credință. Armata ca un singur om a răspuns : giur !... Ei bine, unde-i contele de Flandra ? Unde-i Filip ? Țara întreagă ştie că are un domn numit Filip, prin urmare îi trebuie un Filip numaidecît, mai cu seamă ca toate lucrările administrative, giudițiare şi militare s-au făcut păn-acum în numele locotenentei ce reprezintă pe Filip, contele de Flandra ; prin urmare, iar trebuie acum să expediem ambasadori J>rin lume, înarmați cu fanarul lui Diogen, ca să ne găsească un Filip, mort copt, în locul fratelui regelui de Belgia, care nu primeşte onorul de a ne cîrmui.

Mărturiseşte, iubite Alecu, că am căzut în doaga grecilor, adică într-o poziție ridicolă. Am cunoscut un negustor francez care avea o fată numită Emilia, o copilă iubită şi loj»odită cu un tînăr anume Hanrion. Fericitul tată, vroind sa facă lucrurile pe mare, însemnează toate obiectele de zestre cu inițialele E.H. — însă, întîmplîndu-se să moară mirele înaintea cununiei, negustorul s-au găsit obligat a căta un alt ginere, al cărui nume să se înceapă tot cu H, pentru ca să nu prefacă zestrea, şi aşa de mult au aşteptat, ca biata fată au îmbătrânit, fără a se îndulci de plăcerile căsătoriei.

Binele vine dormind (limba franceză).

Mă întrebi de este adevărat că s-au înfiinţat comisiuni separatiste în Moldova ? Ţi-oi răspunde cu sinceritate că nu ştiu nimica. Eu asist din singurătate la spectacolul curios ce se reprezintă astăzi şi fac triste cugetări asupra caracterului omenesc. Foştii mei amici ce sînt la putere au găsit de cuviinţă a mă lăsa deoparte. Le mulţumesc de o asemine purtare, însă nu le permit nici adresa cea mai mică mustrare, pentru că în loc de a da probe de mare capacitate în împrejurările grele în care au adus ţara, ei păn-acum au dat probe numai de o mioşurare de simţiri, în care patimele personale gioc mare rol. Toţi prietinii mei, oameni oneşti şi capabili, precum Rola, Jora, Negri şi chiar fratele meu au fost destituiţi fără cea mai elementară formă de delicateţă... şi aceasta pentru ce ? pentru că au fost în relaţie bună cu fostul domn.

E curios, iubite Alecu, de a vedea cum oamenii îşi însuşesc tot patriotismul şi toată capacitatea îndată ce ajung la o culme oarecare şi cu ce uşurinţă ei acuză pe ceilalţi muritori de rea-credinţă şi de ignoranţă. Pentru mine, găsesc un bun cuget de comedie în această slăbiciune şi îmi propun de a scrie un proverb asupră-i, destinat pentru foaia Bucovinei.

Pană atunci însă sînt decis a rămînea simplu spectator a. faptelor mărețe de astăzi şi a ruga cerul ca sa conducă ţeara la fericirea după care ea aspiră de atîţi secoli. Deie Dumnezeu ca şerpele ambiţiei să nu muşte inimile oamenilor ce sînt la putere şi ca interesul general să nu fie uitat pentru interesul personal. Am văzut multe în viaţa mea, cunosc slăbiciunea românului şi zic : „Doamne, fereste-mă de mai rău."

Ai crede poate, iubite Alecu, după cele ce ai citit, că sînt descuragiat îşi că văd toate în negru ? Nu te înşela ; eu nu desperez de viitorul României, deşi nu am încrederejn generaţia actuală. Vom creste, vom înflori, ne vom întări, nu e. nici o îndoială, însă nu prin oameni ca Berlicoco[2] et Cie, nu prin ambiţioşi ca cei mai mulţi, dar prin legea naturei şi prin impulsul programului lumesc. Toate cîte se petrec astăzi sînt scremete, opintiri născute din felurite îndemnuri, toate învestmântate cu fraze pompoase. De-am mai putea înşela pe cineva, el ne-ar crede romani antici, senatori ce ştiu a muri pe scaune churule, oameni dispuşi a face sacrificiuri de averi şi de viaţă... Ohime ! nimic nu-i adevărat, căci încă nu sîntem copţi ! Sîntem copii cari ne giucăm cu arma tatii^ dar n-avem încă putere de a o mania. Acum, pentru ca să pun capăt acestei elegii politice, zic iară şi iară : „Doamne ! agiută-ne ca pe nişte copii şi dă-ne mintea moldoveanului cea de pe urmă !"

Vrei să afli cum am petrecut iarna ? Am cam zăcut pe ici, pe colea, şi cînd am avut timp am scris : 1 *Kera Nastasia,* un cînticel în contra maniei de pensie a fraţilor de peste Milcov ; *Plăcintarul,* scenă din poarta Cişmegiului; 3 *Harţa Răzeşul,* comedie în I act; 4 *Pepelea şi Arvinte,* poveste în I act; 5 *Drumul-de-fier,* comedie în 2 acte, în fine, am început o comedie în 5 acte, *Ciocoii Reglementului,* care va fi urmată de *Ciocoii Convenţiei.* Iată rodul iernii. Cît pentru vară, am de gînd să călătoresc peste nouă mări şi ţări şi, ca să încep, îmi propun să mă duc poimîine la Dulceşti.[3]

Al tău amic,
V. Alecsandri

P.S. Primesc cu mulţemire ca să se tipărească *Florin şi Florica* în foaia Bucovinei şi îţi trimit o poezie de bună-venire a primăverei.

^Iubite Alecu, recomandează prostului de la tipografie ca să'zeţuiască cu litere mai mici tot ce este subliniat în *Florin şi Florica* şi între paranteze.

îţi trimit ca să-1 ceteşti un cântice'! comic care a avut mult succes J a Bucureşti. De socoti că ar putea figura în foaia voastră, trage o copie şi trimete-mi manuscrisul îndărăt.

Adresa pe pline : Monsieur Alexandre Hurmuzaki
Czernovitz

CĂTRE PANTAZI GHICA

112

Mircesti, 3 avril 1S66

Mon cher Pantazi,

Votre *Sterian păţitul* m'a beaucoup amuse. II m'a tenu compagnie de Roman â Mircesti et son babillage spirituel m'a si bien distrait que je ne me suiş nullement appercu du

trajet de la poşte. Or, c'est enorme par les circonstances actuelles, que d'absorber un lecteur pendant l'espace d'une poşte et lui faire oublier et Petat pitoyabie des chevauK et les graves evenements du pays. Cela prouve que vous possedez ce qu'il faut pour etre auteur dramatique et que vous venez d'entrer de plein pied dans la carriere du theâtre.

Votre route est tracee, mon cher Pantazi, donc en avânt marche ! Tappez fort sur les vices ; flagellez les ridicules... et vous rendrez plus de services reels que tous les soi-disant organes de Popinion publique. Ceci dit mon cher confrere je vous serre cordialement la main et suit tout â vous,

V. Alecsandri

Je viens de faire la connaissances de Mr Vulturesco, qui s'est arrete un instant chez moi avec le dr. Davila. C'est un charmant jeune homme qui vous porte beaucoup d'amitie. Il m'a appris, que vous travaillez en ce moment au *Moniteur*. Esperons que vous ne vous enterrerez pas dans ses colonnes, et que vous saurez trouver le temps de caresser la muse dramatique. C'est une si bonne fille et qui se laisse caresser avec tant de complaisance, habituee qu'elle est de se montrer toute nue sur la scene.

Mirceşti, 3 aprilie 1866

Iubite Pantazi,

Sterian păţitul al dumitale m-a distrat mult. Mi-a ţinut tovărăşie de la Roman la Mirceşti şi ciripitul său spiritual m-a înveselit atîta rncit nici nu mi-am dat seama de drumul poştei. Ori aceasta înseamnă mult, în împrejurările de faţă, ca să absorbi pe un cititor timp de o poştă şi să-1 faci să uite şi starea demnă de milă a cailor, şi gravele evenimente din ţară. Aceasta dovedeşte că stăpîneşti ceea ce trebuie pentru a fi autor dramatic şi ai intrat cu un pas sigur în cariera teatrală.

Drumul dumitale este marcat, dragă Pantazi, deci, înainte marş! Loveşte tare în vicii, biciuieşte pe caraghioşi ... şi vei aduce mai adevărate servicii decît toate aşa-ziseie organe ale opiniei publice. Acestea fiind spuse, dragul meu confrate, îţi strîng rrrîna prieteneşte şi sînt al dumitale,

V. Alecsandri

Am făcut cunoştinţă cu domnul Vulrurescu, care s-a oprit o clipă la mine cu doctorul Davila. Este un tînăr încîntător care are pentru dumneata multă prietenie. El mi-a adus la cunoştinţă că acum lucrezi la *Monitor*. Să sperăm că nu te vei îngropa în coloanele sale şi că vei şti să găseşti timpuil de a mîngîia muza dramatică. Este o fată bună şi care se lasă mîngîiată cu atita bunăvoinţă, obişnuită cum este de a se arăta goală pe scenă.

CĂTRE GRIGORE STURDZA [1]

113

21 april 1866, Iaşi

Domnule prefect,[1]

Am aflat că se organizează la teatru o reprezentaţie în a cărei ordin de spectacol este cuprinsă şi una din operile mele dramatice intituilată *Vivandiera.* Ca autor, ce am dreptul de proprietate asupra pieselor mele, vin a vă ruga să binevoiţi a opri reprezentarea *Vivandierei,* pentru care nu mi s-au cerut nici o învoire.

Primiţi, domnule prefect, încredinţarea deosebitelor mele considerări,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Domniei-sale
Domnului Grigori Sturza
Prefect al Poliţiei Iaşi

114

Mircesti, mai 25, 1866

Mon cher Pantazi,

A votre lettre pleine d'amitie je dois repondre ipar une entiere franchise. Voici donc une profession de foi en quelques lignes dont vous pourrez faire usage contre les medisants :

1 Je n'ai ni grandes ni petites griffes contre personne et je ne boude aucun parti, pas meme mes amis.

2 Je n'ai jamais ete couziste, ni separatiste (voir Ia *Hora Unirii* etc. etc.)

3 Ma lyre, puisque lyre il y a, ne demanderait pas mieux que de vibrer aussi harmonieusement que possible ... elle cherche des heros un peu partout: â Constangalia, au 3 aout, au 11/23 fevrier et au 3 avri'l'[1], mais elle ne trouve pas au juste ce qu'il lui faudrait, non que la quantite de la denree ne soit abondante, non, c'est cette diable de qualite qui fait defaut.

Je trouve bien quelques heros dans le civil, tel que :

Chiriță Teodor, comerciante ciaprazar, care a fost vizitiul ce a condus trăsura, chivotul mântuirei.

D. Nicoleanu — 18 ani — fost seminarist
Cu **Ion Alecsandru — 31 ani, fost fonctionar**
c **Nicolae Ilie — pantofar**
O **A. Constantinescu — bărbier**
a **Petraki Dudeanu — cafegiu etc, etc.**

Mais vous avouerez, mon cher, que leurs noms et leurs professions ne se pretent pas facilement â ila poesie. II me faudrait faire des efforts monstreux pour interesser mes lecteurs â un heros du nom de Ciocârlan et d'autres oiseaux de cette espece. En sorte que, comme vous le voyez, cher Pantazi, malgre ma bonne volonte, je suiş force de suspendre ma ly;e au clou, en attendant d'autres evenements et une nouvelle fournee de heros.

Quant â venir prendre part aux affaires, c'est autre chose. Je me sens entierement incapable et partout inutile, dans un ordre de chose dont J'ignore les moyens et le resultat, le commencement et la fin.

Ce qui me console, c'est de voir que nous ne manquons, grâce â Dieu, ni de grands hommes d'Etat, ni de petits hommes d'Etat, ni de grands orateurs, ni de grands militaires ... tous heros.

Lâ-dessus je me couche â J'ombre d'une chene, et je dis â part moi : Tout va pour le mieux dans le meilleur des mondes. La patrie est sauvee.... *şi va fi!...* Et comme en fin de compte ma sânte est fortement ebranlee, je crois devoir la soigner et lui donner la preference sur la politique du Passage Roumain[3].

Votre ami tout devoue,
V. Alecsandri

Mircesti, mai 25, 1S66

Iubite Pantazi,

La scrisoarea dumitale plină de prietenie trebuie să răspund cu toată sinceritatea. Iată deci o profesiune de credință, în cîteva linii, de care te vei putea folosi împotriva răuvoitorilor.

1 Nu am plîngeri nici mici, nici mari împotriva nimănui şi nu mă țin în rezervă față de n ci un partid, nici chiar de prietenii mei.

2 Nu am fost niciodată cuzist, nici separatist (a se vedea *Hora Unirii* etc.,' etc).

3 Liîa mea, pentru că există o diră, nu cere mai mult decît să vibreze cît mai armonios cu putință ... ea caută eroi cam peste tot: la Costanglia, la 3 august, la 11/23 februarie şi la 3 aprilie[1], dar, ce-i drept, nu găseşte ceea ce i-ar trebui ; nu că nu ar fi abundentă cantitatea de marfă, nu, lipseşte doar această afurisită de calitate.

Găsesc, ce este drept, cîțiva eroi civili, ca :

[. . . . .]*

Dar mărturiseşte, dragul meu, că numele şi profesiunea lor nu se pretează cu uşurinţă la poezie. Ar trebui să fac sforţări uriaşe pentru a-i face pe cititorii mei să se intereseze de un erou cu numele de Ciocîrlan şi de alte păsări din neamul aceşti. Astfel încît, aşa cum vezi, dragă Pantazi, cu toată bunăvoinţa mea, sînt forţat să-mi agăţ lira în cu:, aşteptînd alte evenimente şi o nouă recoltă do eroi.

Cît despre a veni să iau parte la treburi, aceasta este altceva. Mă simt cu totul nepregătit şi nefolositor peste tot, într-o ordine a lucrurilor a căror mijloace, rezultate, început şi sfîrşit nu îl cunosc.

Ceea ce mă mîngîie este de a vedea că, slavă Domnului, nu ne lipsesc nici mari oameni de stat, nici mici oameni de stat, nici mari oratori, nici mari militari... toţi eroi...

Şi cu aceasta, mă culc la umbra unui stejar şi îmi spun : Totul este perfect în această lume perfectă. Patria este salvată ... *si va fi I* ** Şi cum pînă la urmă sănătatea mea este foarte zdruncinată, cred că trebuie să o îngrijesc şi să-i dau întiietate asupra politicii Pasajului Român[3].

Prietenul dumitale devotat,

V-, Alecsandri

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

115

[Borzeşti, vara 1866][1]

Dragă Paulină,

Am sosit la Borzeşti cu bine şi am rămas foarte mulţemit de odaia ce mi-ai gătit. M-am mutat cu totul ân salon şi am aşezat divanul pe dinaintea ferestrelor, după moda turcească. Pîinea din anul acesta e destul! de frumoasă, dar se adună cu greu, fiind lipsă de oameni. Ţăranii de pe valea Trotuşului sînt foarte îndărătnici ; cu toate aceste, timpul fiind favorabil, cred că se va sfîrşi secerca griului şi culesul inului pînă în zece zile.

Nici un amator de posesie nu s-au arătat pînă acum, numai Strul de la Comăneşti mi-au trimis răspuns că tot vroieşte să-mi cumpere griul din anul trecut cu preţul de 80 kila pe loc. Sînt hotărât a rupe tîrgul cu dînsu! şi chiar astăzi mă duc la Ocnă ca să-1 întâlnesc.

Scrie-mi ce faci, cum merge lucrul zidarilor, ce fac2 copila, şi cum petrece Mocofloşniţa cu familia ei.

Te sărut,

V.A.

* Urmează textul în limba română, cf. aici p. 258.
** In original, în limba română.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

116

Mirceşti, 1 juillet 1866

Le colonel Pisoskideguise en civil et plus rajeuni que jamais, vient de m'apporter votre lettre du 16 (28) mai. A cette agreable surprise, il a ajoute de vos nouveKes en homme qui vous est sincerement devoue, et finalement il m'a rendu tout â fait heureux en m'assurant que l'adversite n'avait pu atteindre ni la droiture de votre esprit ni la philosophique insouciance dont vout etes si heureusement doue par la nature.

Certes, mon cher Prince, votre destinee est des plus enviables. Apres avoir regne pendant sept ans et avoir signe de votre nom de grands actes qui illustreront les pages de notre histoire politique et sociale, vous voici retire de la lutte par 'l'effet d'une trahison inattendue. Chance inappreciable, car il n'est rien de tel que l'ingratitude des hommes pour vous mettre â l'aise vis-â-vis d' eux. On acquiert le droit de les traiter avec une juste severite, et pour comble de bonheur, on peut faire preuve de magnanimite, en pratiquant Poubli et le pardon des offenses.

J'ai voulu vous ecrirc â plusieurs reprises, depuis votre depart, mais retire comme je le suiş, de grands centres oii se forgent les fausses nouvelles, je n'ai jamais pu savoir au juste oii vous vous trouviez. De vagues rumeurs penetrant jusqu'au fond de ma solitude, disaient tantot que vous etiez â Vienne, tantot â Milan, tantot en Amerique, tantot â Paris etc, que vous voyagiez incognito et que vous evitiez avec soin tout rapport avec le pays. J'ai donc du attendre des renseignements plus positifs, avânt de vous adreser une lettre.

Vos anciens et veritables amis ont souvent panse â vous, depuis ce fameux 11 (23) fevrier qui a vu surgir tant de heros de la boue de Bucarest, et plus d'un m'a demande si, en vous ecrivant, il ne risquerait pas de froisser involontaircment votre susceptibilite, en ayant l'air de vous offrir des paroles de consolation. Cette crainte leur a donc commande une reserve pleine de delicatesse que vous comprendrez mieux que personne, car vous connaissez le coeur de vos amis.

Enfin, vous voilâ fixe au milieu des splendeurs de Paris, jouissant de votre liberte et n'etant plus expose de voir chaque matin ies figures grotesques ou patibulaires de vos anciens ministres. Heureux Prince ! Vos regards peuvent se reposer sur des tableaux plus riants et plus consolants que celui de nos miserables soi-disant politiques. Quant â nous, helas ! nous nous trouvons ici au milieu des plus affreuses calamites : la famine, le cholera et les patriotes du lendamain. Comment en sortirons-nous ? Le gouvernement actuel, compose tout entier de heros qui paient de mine, veut faire la guerre aux Turcs et au besoin meme aux six autres puissances garantes. A cet effet, il a fait appeil au patriotisme des Roumains, et les Roumains, y ont repondu avec un ensîmbledigne des âges antiques ;• plus de cinquante *volintiri,* deguenilles mais valeureux, sont partis de la Moldavie pour aller defendre les bords du Danube, Touchant spectacle du reveil d'un peuple appele â de grandes destinees par la voix sympathique d'un gouvernement populaire. En attendant les defenseurs de la patrie, les volintires pillent les cabarets et font raffle sur leur passage ; ils nous traitent commes des Turcs. A propos de Turcs, j'apprends de source certaine que mon ex-ancien ami Jean Ghica[2], envoye extraordinaire de S. A. le prince Charles I aupres de la Sublime Porte, a trouve bon de se couvrir la tete d'un fez. C'est peut-etre tres fin et tres politique de sa part, quoique l'amour propre național n'y trouve pas tout â fait son compte ; apres tout, tel est le sort des empires !

L'Algerie a ete perdue par un soufflet, la Roumanie sera sauvee par une calotte !

Je termine ma lettre sur cette consolante reflexion et vous prie, mon cher Prince, de vouloir bien faire agreer â la Princesse l'hommage de mes sentiments les plus respectueux, et de me considerer, comme toujours,

Votre vieux et tout devoue ami,

V. Alecsandri

Mircesti, 1 iulie 1S66

Iubite prințe.

Colonelul Pisoski *, costumat în civil şi mai întinerit ca nic.odată, mi-a adus scrisoarea voastră din 16/28 mai. La această plăcută surpriză, a adăugat veşti despre voi, ca un om care vă este sincer devotat, şi pînă la sfîrşit m-a făcut foarte fericit asiigurîndu-mă că nedreptatea nu a atins nici cinstea spiritului vostru, nici filozofica nepăsare cu care sînteți aşa de fericit înzestrat de natură.

Sigur, iubite prințe, destinul vostru este dintre cele mai de invidiat. După ce ați domnit timp de şapte ani şi ați semnat ou numele vostru mari acte care vor ilustra paginile istoriei noastre politice şi sociale, iată-vă retras din luptă prin efectul unei trădări neaşteptate. Noroc neprețuit, căci nimic mai potrivit decît nerecunoştința oamenilor pentru a te simți bine față de ei. Capeți dreptul de a-i trata ou o îndreptățită severitate, şi ca o culme a bucuriei, poți face dovadă de îngăduință, folosind uitarea şi iertarea ofenselor.

Am vrut să vă scriu în mai multe rînduri, de la plecarea voastră, dar, departe cum sînt de marile centre unde se frămîntă veştile neadevărate, nu am ştiut bine niciodată unde să vă găsesc. Zvonuri nesigure ajunse pînă în fundul singurătății mele, spuneau că sînteți cînd la Viena, cînd la Milan, cînd în America, cînd la Paris etc, că mergeți incognito si că vă feriți cu grijă de orice legătură cu țara. A trebuit deci să aştept lămuriri mai sigure, înainte de a vă adresa o scrisoare.

Vechii şi adevăraţii voşrti prieteni s-au gîndit adesea la voi, de la acel vestit 11/23 februarie care a văzut răsărind atîţia eroi din noroiul Bucureştiului, mai mulţi m-au întrebat dacă, scriindu-vă, nu riscau să jignească fără voie susceptibilitatea voastră, avînd aerul de a vă oferi cuvinte de consolare. Această teamă ile-a comandat o reţinere plină de delicateţe pe care o veţi înţelege mai bine decît oricine, căci cunoaşteţi inima prietenilor voştri.

In sfîrşit, iată-vă oprit în mijlocul minunăţiilor Parisului, bucurîndu-vă de libertate şi nemaifiind silit să vedeţi în fiecare dimineaţă figurile caraghioase sau bune de spînzurat aJe foştilor voştri miniştri. Fericite prinţ ! Privirile voastre pot să se odihnească pe tablouri mai rîzătoare şi mai mîngîietoare decît acelea ale mizerabililor noştri aşa-zişi politici. Cît despre noi, vai ! noi ne găsim aici în mijlocul celor mai groaznice nenorociri : foametea, holera şi patrioţii de mîine. Cum să ieşi din aceasta ? Guvernul actua>, format în întregime de eroi care arată bine, vrea să declare război turcilor şi, da nevoie, chiar celor şase Puteri garante. In acest scop, a făcut apel la patriotismul românilor, şi românii au răspuns într-un număr demn de timpurile antice ; mai mult de cincizeci de *volintiri* * zdrenţăroşi dar valoroşi, au plecat din Moldova pentru a merge sa apere malurile Dunării. Duios spectacol al trezirii unui popor chemat la mari destine prin vocea plăcută a unui guvern popular. Aştcptînd pe apărătorii patriei, vodintirii jefuiesc cabaretele şi fură pe unde trec ; ne tratează ca pe turci. In legătură cu curcii, aflu din izvor sigur că fostul meu vechi prieten Ion Ghica[2], trimis extraordinar al a.s. prinţului Caro! I, pe lîngă Sublima Poartă, a găsit cu cale să-şi acopere capul cu un fes. Este poate foarte subtil şi foarte politic din partea sa, cu toate că nu prea convine amorului propriu naţional ; pînă la urmă, aceasta este soarta imperiilor !

Algeria a fost pierdută pentru o palmă. România va fi salvată printr-o calotă !

Termin scrisoarea mea cu această mîngîietoare reflecţie şi vă rog, iubite prinţe, să binevoiţi să înfăţişaţi prinţesei omagiul sentimentelor mele celor mai respectuoase, şi să mă socotiţi ca întotdeauna.

Al vostru vechi şi foarte devotat prieten.

V. Alecsandri

* In original, în limba română.

117

Mirceşti, 1 juillet 1866

***Mon cher Pantazi,* Commandant d'une legion de >la Garde Naţionale !**

Je vous remercie cordialement pour la nouvelle comedie que vous m'annoncez et que je lirai avec grand plaisir. Je vous l'ai dit et je le repete, vous possedez la plupart des qualites et des defauts qui constituent les bons auţeurs dramatiques. Je dis defauts dans le bon sens. Ainsi, faites des comedies, laites des comedies, moquez-vous impitoyablement des ridicules, flagellez au vif Ces travers et stigmatisez les vices de toute la verve de votre esprit et de toute la sainte indignation de votre coeur. La litterature dramatique vaut encore mieux que la litterature politique du Passage Roumain.'

Vous me demandez ce que je fais et comment je m'amuse ? Je vis dans un petit ermitage, plein de lumiere, de fraîcheur et d'insouciance... politique. Je me dis que quoi que nous fassions pour sauver notre pays, il est une providence qui veille sur lui et qui nous empechera de le perdre et grâce â cette heureuse conviction je me laisse vivre sans nu'.le crainte pour Pavenir. Le present seul m'inquiete un peu â cause du cholera, de la famine et des patriotes du lendemain, mais toutes ces calamites etant passageres je chante philosophiquement ces vers de ma facon :

„Duce-m-aş fără-ncetare,
Ca vulturul să pătrund,
Peste-ai ochilor hotare,
Orizonul fără fund.

Cette strophe vous expliquera, mon cher ami, mes tendances â partir de nouveaux pour des regions non encore explorees par des Roumains. Au milieu des occupations agricoles je caresse comme toujours le projet d'entreprendre quelque voyage au long cours et dans ce but je tâche de produire du b'.e, du mai's, du foin etc, en un mot tout ce qui enrichit les juifs, ces terribles exploiteurs de nos fatigues et

de nos labeurs. En attendant, mes yeux se promenent sur de vastes champs couverts de belle recoltes et bordes de charmants bois — ici le travail, lâ le plaisir et partout le calme, le bien-etre qui s'ignore lui-meme.

Si vous aviez le loisir de vivre pendant tout un ete de la vie des champs, en sortant brusquement du brouhaha de Bucarest, vous seriez etrangement surpris du peu d'echo que 'es bruits de cette viile reveillent au-delâ de ses barrieres. Lâ, une foule de cyclopes nains croient faire grand tapage avec leurs petits martelets politiques et pourtant tout leur tapage est etouffe par le simple roulement d'un chariot vide qui traverse les champs. Voilâ la verite vraie sur Petat du pays.

Vous avez Pamabilite de me dire que *tous mes amis* me desirent. Ces mots excitent ma curiosite : quels sont ces pretendus amis ? Mon sentiment est que, sauf une ou deux personnes, le reste a bien autre chose â faire qu'â penser meme par hasard â votre tout devoue,

V. Alecsandri

Mircesti, 1 iulie 1866

Iubite Pantazi, comandant al unei legiuni a Gărzii Naţionale !

Iţi mulţumesc prieteneşte pentru noua comedie pe care mi-o anunţi şi pe care o voi citi ca mare plăcere. Ţi-o spun şi ţi-o repet, posezi cea mai mare parte din calităţile şi defectele care constituie buni autori dramatici. Spun defecte în înţelesul bun al cuvîntului. Aşa încît, scrie comedii, bate-ţi joc fără milă de caraghioşi, biciuieşte la sînge defectele şi înfierează viciile cu toată vioiciunea spiritului dumitale şi cu toată sfînta revoltă a inimii dumitale. Literatura dramatică valorează mai mult decît literatura politică a Pasajului Român[1].

Mă întrebi ce fac şi cum mă distrez.

Trăiesc într-o mică sihăstrie, plină de lumină, de răcoare şi de nepăsare... politică. îmi spun că orice am face pentru a ne salva ţara este o providenţă care veghează asupra ei şi care ne va împiedica să o pierdem, şi, datorită acestei fericite convingeri, trăiesc fără nici o teamă pentru viitor. Singur prezentul mă îngrijorează puţin din cauza holerei.

foametei şi patrioţilor de miine, dar toate aceste nenorociri fiind trecătoare, cînt filozofic aceste versuri în felul meu :

[. . . . . .r

Această strofă îţi va explica, dragul meu, îndemnurile mele de a pleca din nou spre regiuni încă neexplorate de români. în mijlocul ocupaţiilor mele agricole fac ca întotdeauna planul de a întreprinde vreo călătorie lungă, şi în acest scop încerc să produc grîu, porumb, fîn etc, într-un cuvînt tot ceea ce îmbogăţeşte pe evrei, aceşti îngrozitori exploatatori ai oboselilor şi muncii noastre. în aşteptare îmi plimb ochii peste cîmpurile întinse, acoperite cu frumoase recolte şi mărginite de păduri încîntătoare — aici lucrul, dincolo plăcerea şi peste tot liniştea de nepreţuit.

Dacă ai avea răgazul să trăieşti o vară întreagă viaţa de la ţară, ieşind brusc din hărmălaia Bucureştiului, ai fi uimit de slabul ecou pe care zgomotele acestui oraş ie trezeşte dincolo de barierele sale. Acolo o mulţime de ciclopi pitici cred că fac mare gălăgie cu ciocănaşele lor politice şi, cu toate acestea, toată gălăgia lor este înăbuşită de simpla rostogolire a unui car gol care traversează cîmpurile. Iată adevărul adevărat asupra ţării.

Ai amabilitatea de a-mi spune că *toţi* prietenii mei mă doresc. Aceste cuvinte îmi trezesc curiozitatea : care sînt aceşti pretinşi prieteni ? Părerea mea este că, în afară de una sau două persoane, ceilalţi au cu totul altceva de făcut decît să se gîndească din întimplare Sa devotatul dumitale,

V. Alecsandri

118

Mircesti, 22 juillet 1S66

Mon cher Pantazi,

J'ai adresse, dernierement, une longue requete â Mr le ministre de l'Interieur pour me plaindre de mes ex-vassaux de Patrascany[1] qui ont trouve bon de s'adjuger tout mon terrain de labour... etc. Veuillez, je vous prie, vous informer aupres de Mr Lascar Catargi du sort de cette requete. A-t-il

* Urmează versurile în limba română, cf. aici p. 265.

donne les ordres necessaire au prefet de Bakeo pour forcer les paysans de rentrer dans les lirnites traces par l'ingenieur, conformement au proces-verbal signe par le deleque des susdits citoyens et par moi ?

Mais je m'apercois que je vous parle naivement de cette affaire comme si vous la connaissiez. Je tiens beaucoup cependant â ce que [vous] soyez mis au courant de mes demarches avec mes ex-vassaux et pour ce je vous prie de vous donner la peine de lire mon autagraphe adresse au ministre. Peut-etre aurai-je besoin de votre concours plus tard. En tout cas veuillez me faire connaître au plus tot le resultat de votre demarche aupres de Mr Catargi, vous obligerez infiniment votre ami,

V. Alecsandri

Miile bonnes amities â Madame Sacha Ghica.[2]

Mirceşti, 22 iulie 1866

Iubite Pantazi,

Am adresat, în ultima vreme, o lungă cerere d-lui ministru de Interne pentru a mă plînge de foştii mei vasali din Pătrăşcani[1] care au găsit cu cale să ia pe seama lor întreg pămîntul meu arabil... etc. Binevoieşte, te rog, să te informezi pe Ungă dl. Lascăr Catargiu de soarta acestei cereri. A dat el ordinele trebuincioase prefectului de Bacău pentru a sili pe ţărani să reintre in hotarele trase de inginer, în conformitate cu procesul-verbal semnat de delegatul numiţilor cetăţeni şi de mine ?

Dar bag de seamă că îţi vorbesc cu naivitate despre această afacere ca şi cum ai cunoaşte-o. Ţin mult totuşi ca dumneata să fi pus la curent cu demersurile mele cu foştii mei vasali şi pentru aceasta te rog să îţi dai osteneala să citeşti autograful meu adresat ministrului. Poate, mai tîrziu, voi avea nevoie de ajutorul dumitale. In orice caz, binevo'eşte să-mi faci cunoscut cît mai curînd rezultatul demersului de pe lîngă dl. Catargi, îl vei ajuta foarte mult pe prietenul dumitale,

V. Alecsandri

Mii de bune amiciţii pentru doamna Saşa Ghica.[2]

CĂTRE CAROL DAVILA

119

Mirceşti, 1 august 1866

Domnul meu,[3]-

Săvîrşind corectarea copiei făcută de poeziile poporale^ ale românilor, mă grăbesc a vi le trimite, cu rugămintea ca să binevoiţi a regula cele de cuviinţă pentru tipărirea lor cît mai curînd. Prin o asemine măsură, domnul meu, veţi avea meritul de a îndeplini dorinţa măriei-sale doamnei Elena şi de a conlucra la scoaterea la lumină a unei comori naţionale.

Vă rog a primi, domnul meu, încredinţarea despre stima şi considerarea ce vă port,

V. Alecsandri

Domniei-sale domnului dr Davila, director Azilului „Elena".

CĂTRE PANTAZI GHICA

120

Mirceşti, 5 sept. 1866

***Mon cher Pantazi,* je commence par vous remercier des bonnes nouvelles que vous me donnez au sujet de mon differand avec mes ex-vassaux de Patrascany.[1] J'espere que votre frere donnera une bonne leton au prefet de Bacou, Mr Leca, lequel a cru devoir jusqu'â present agir contrairement â mes interets sous le fallacieux pretexte que j'ai ete l'ami du Prince Couza. Ce Monsieur a meme eu la sottise d'exprimer hautement son opinion â haute et intelligible voix, en disant de moi : *„Destul au fost ciocan, mai fie şi Hau"* (nicovală). C'est comme vous voyez un langage assez liberal.**

Je me demande pourtant en quelle circonstance de ma vie j'ai fait le marteau, qui ai-je frappe pendant que je pou-

vals taper dur, et, franchement, je ne trouve pas de *nicovală* qui ait eu â souffrir de mes coups sous le regne de Couza. Enfin !!!

Vous voici donc prefet,_ mon cher Pantazi? C'est par vous seulemem que j'ai appris cette bonne nouvelle, car vous avez bien raison de dire que Mircesti est une veritable taniere, malgre" son agrement. Ici je vis comme un ours, et comme tel^ je felicite le district de Bouzeo de vous posseder comme prefet. Vous saurez museler et apprivoiser les nombreux animaux de toute espece qui composent le troupeau de vos administres. Ceci dit sans vouloir les offenser.

Vous m'avez pose une question ardente et cela â brulepourpoint, sur l'air de *voulez-vous accepter mon bras ?* Je vous repondrai sur l'air de l'Anglais dans *Fra-Diavolo :*

„Je voulais pas, je vous le jure
Etre ministre ou depute
La politique je l'abjure
Car j'en etais fort degoute.
Non, non, non, je voulais pas, etc."

D'ailleurs je compte partir[2] dans un mois pour n'importe quelle pârtie du monde, et je ne pense pas revenir dans le pays avânt une ou deux annees. Ma sânte exige des cures longues et serieuses dont la plus efficace est l'abstention de toute^ occupations politique. Pour bien servir mon pays, la premiere condition est_ de se bien porter et d'apporter au travail un capital suffisant de forces. Les mienes sont, malheureusement, en baisse depuis deux ans, et elles demandent une prompte restauration. Pourtant il m'en reste encore assez pour aimer mes amis et pour vous serrer cordialement la main.

Tout â vous,
V. Alecsandri

Mircesti, 5 sept. 1S66

Iubite Pantazi, încep prin a-ţi mulţumi pentru veştile bune pe care mi le dai în legătură cu neînţelegerea mea cu foştii mei vasali de la Pătrăşcani[1]. Nădăjduiesc că fratele dumitale va da o bună lecţie prefectului de Bacău, dl. Leca, ei a crezut pînă acum că trebuie să lucreze împotriva intereselor mele, sub pretextul înşelător că am fost prietenul lui Cuza. Acest domn a făcut chiar prostia să-şi exprime cu voce tare şi limpede * opinia sa zicînd despre mine : *..Destul au fost ciocan, mai fie si Hău"* (nicovală) **. Este, după cum vezi, un limbaj destul de liberal.

Mă întreb totuşi în ce împrejurare din viaţa mea am făcut pe ciocanul, pe cine am lovit în timp ce puteam să dau zdravăn, şi, cinstit, nu găsesc nici o *nicovală* *** care să fi avut de suferit de loviturile mele sub regimul lui Cuza. In sfîrşit!!!

Iată-te deci prefect, dragă Pantazi ? Numai de la dumneata am aiiat această bună veste, căci ai dreptate să spui că Mirceştii este o adevărată vizuină, cu toate că este încîntător. Aici trăiesc ca un urs, şi tot astfel felicit ţinutul Buzău de a te avea ca prefect. Vei şti să pui botniţe şi să domesticeşti numeroasele animale de tot soiul care compun turma celor administraţi de dumneata; acestea spuse fără a vrea să-i jignesc.

Mi-ai pus o întrebare arzătoare şi aceasta pe neaşteptate, pe aria : *vrei să primeşti braţul meu ?* îţi voi răspunde pe aria englezului din *Fra-Diavolo :*

„Nu voiam, vă jur,
Să fiu ministru sau deputat,
Politica, mă lepăd de ea
Căci eram foarte dezgustat.
Nu, nu, nu, nu voiam etc."

Dealtfel, socotesc să plec[2] peste o lună în oricare parte a lumii, şi nu cred să mă reîntorc în ţară înainte de un an sau doi. Sănătatea mea cere cure lungi şi serioase, dintre care cea mai folositoare este abţinerea de la orice ocupaţie politică. Pentru a-mi servi bine ţara, prima condiţie este de a fi sănătos şi de a aduce la lucru un capital destul de mare de forţe. Ale mele sînt, din nefericire, în scădere de doi ani şi ele cer o neîntîrziată îndreptare. Totuşi îmi mai rămîn destule' pentru a-mi iubi prietenii şi pentru a-ţi strînge mîna din inimă.

Al dumitale.
V. Alecsandri

* Probabil folosirea lui *hautement* şi *haute voix* în aceeaşi frază, în original, este o scăpare.
** în original, in (limba română.
*** *Idem.*

121

[Mirceşti, a. 25 octombrie 1866][1]

Iubite poetule,

Am sosit astăzi de ia Tîrgul-Ocnei pe un timp colbo-vînto-friguros şi am găsit versurile ce mi-ai trimis, versuri gustoase ca vinul ce curge în pahare şi pe gît. E de prisos a-ţi spune cît voi fi de fericit a vă primi în castelul din Mirceşti orişi-cînd veţi voi a veni. Din nenorocire, dumbrăvioara-i veştejită de bruma ce a căzut pe ea ; privighetorile nu mai cîntă ; vinul însă este bun şi fierbe în ulcioare de nerăbdare ca să fie băut.

Baligot a rămas încă la Ocnă (nu în castel) şi aşteaptă chiar astăzi o depeşă telegrafică de la mine, prin care să-I înştiinţez de ziua plecării moşului Pisoski la Bucureşti.

El ar fi prea mulţumit de a face călătoria în compania şi în trăsura ta. Astfel ar evita supărarea de a fi hurducat în diligentă şi de a cheltui cu drumul.

Spune-mi dar îndată pe cînd ai de gînd să te repezi în capitală şi dacă ai avea de mulţemire a călători împreună cu dînsul. Am făgăduit să-i telegrafiez chiar astăzi.

La revedere, în curînd,

V. Alecsandri

„Aş răspunde cu plăcere
într-un stil versificat,
Dar izvorul poeziei
Ca Bahluiul a secat."

Mes amities aux chatelaines de Rouginoasa.[2]
(Amiciţiile mele castelanelor de îa Ruginoasa.)

122

Mirceşti, 25 oct. 1866

Mon cher Colonel,

Au milieu de toutes les bonnes fortunes qui vont vous tomber sous la main dans la viile des plaisirs, je vous prie de vous rappeler le petit service que voici et que je vous demande.

Vous compterez pour moi â notre ami, Baligot: 1 le prix d'un abonnement pour six mois â deux journaux patriotes ; 2 vous lui remettirez egalement *iz* somme qu'il vous dira pour une cage, cette cage doit servir a y enfermer une bete envieuse, un *Clevetici* afin de le montrer aux foires de l'annee prochaine. Je tiens donc â ce qu'elle me soit expediee le plus tot possible. C'est pourquoi vous aurez la bonte de faires les frais de l'expedition, s'il le fallait, et de cette facon vous m'obligerez infiniment.

„..., Iară cînd te vei întoarce
De 1-a Dîmboviţei plai,
Unde tot nebunul toarce
Un fuior de puf de scai,
Eu îmi voi aduce aminte
De-obiceiul strămoşesc,
Să-ţi ies cu plin înainte
Cu plin... de cel bătrînesc."

Sănătate !

V. Alecsandri

Nu uita comisionul ce ţi-am dat pentru Ion Ghica, sau mai bine pentru pricina locuitorilor mei din Pătrăşcani. Informează-te de la Davila, dacă au început tipărirea poeziilor poporale. De nu, cînd are de gind sa o înceapă ?

Mirceşti, 25 oct. 1866.

Dragă colonele,

In mijlocul atîtor noroace care au să-ţi cadă in braţe în oraşul plăcerilor, te rog să-ţi aminteşti de acest mic serviciu pe care ţi-1 cer.

Vei plăti pentru mine prietenului nostru Baligot: 1 preţul unui abonament pentru şase luni la două ziare patriotice; 2 ai să-i dai, de asemenea, suma pe care ţi-o va spune pentru o colivie, această colivie trebuie să servească pentru a închide în ea un animal veninos, un ***Clevetici,*** pentru a-l arăta la tîrgurile din anul viitor. Ţin deci să-mi fie tri-

misă cît mai curînd cu putinţă. De aceea vei avea bunătatea să suporţi costul expediţiei, dacă va fi nevoie, şi în acest fel mă vei obliga peste măsură de mult..

CĂTRE PANTAZI GHICA

123

Mircesti, 14 nov. .1866

iWorc **cfcer *Pantazi,* je vous ai envoye â Bouzeo la depeche telegraphique suivante :**

„Le Divan d'Appel de Focsany me cite de comparaître le 28 novembre pour me juger dans un proces' intente par mes ex-vassaux de Patrascany. II s'agit du partage des terrains. Mon droit incontestable est inscrit dans le proces-verbal redige en toutes formes et signe par la delegation des paysans. "Voulez-vous m'obliger en plaidant pour moi ? Ce sera pour vous l'affaire d'une heure. En ce cas faites moi l'amitie de me repondre par telegraphe, afin que je vous envoie toutes les pieces justificatives ainsi que la procuration voulue."

J'ajoute â cette depeche que devant partir au plus tot pour Paris, je vous serai fort oblige si vous voulez me faire connaître de suite votre decision et sur ce je vous embrasse <le tout coeur,

V. Alecsandri

Mircesti, 14 no". 1S66

Iubite Pantazi, ţi-am trimis la Buzău următoarea depeşă telegrafică :

„Divanul de Apel de la Focşani mă citează să mă prezint la 28 noiembrie pentru a mă judeca într-un proces' intentat de foştii mei vasali de la Pătrăşcani Este vorba despre împărţirea pământurilor. Dreptul meu de neclintit este înscris în procesul-verbal redactat după toate formele şi semnat de delegaţia de ţărani. Vrei să mă ajuţi pledînd pentru mine ? Pentru dumneata va fi treabă de o oră. în acest caz, fă-mi serviciul prietenesc de a-mi răspunde prin telegraf, ca să îţi trimit toate piesele pentru justificare cum şi procura dorită".

Adaug la această depeşă că, trebuind să plec cît mai curînd la Paris, ţi-aş fi foarte obligat dacă ai vrea să-mi faci cunoscută numaidecît hotărirea dumitale şi cu aceasta te îmbrăţişez din toată inimia,

V. Alecsandri

* Textul original continuă pînă la sfîrşit, în limba română, cf. aici p. **273**.

124

Mircesti, 16 nov. 1866-

Mon cher Pantazi,

Avânt tout je viens vous remercier pour il'empressement tout amical avec lequel vous avez accepte de defendre mes interets par-devant la Cour d'Appel' de Focsany. Je compte beaucoup sur mon droit incontestable, mais je compte encore d'avantage sur votre talent, car nos juges souffrent quelquefois de l'ophtalmie en matiere judiciaire.

Je vous ai expose dans un memoire succint l'historique des: abus commis sur ma terre de Patrascany, abus de la part de la Commission de Constatation, abus de la part de mes ex-vassaux, abus enfin, de la part de la Prefecture de Bakeo.

En les parcourant, ainsi que les pieces â l'appui, vous vous ferez une idee olaire et precise de la nature des pretentions des paysans de Patrascany. J'ajoute ici pour votre gouverne que, si par hasard, la Cour d'Appel de Focsany trouvait bon d'annuler le proces-verbal qui a servi de base pour le partage des terrains, et si par consequent on devait proceder â une nouvelle delimitation, je laisserais de cote les sentiments de generosite qui m'ont sottement guide dans le premier partage, et je ne donnerais plus aux paysans que les deux tiers du terrain de ma propriete, car celle-ci est de la categorie des

***moşii strimte*. Ainsi les paysans, au lieu de 551 fafci, n'auront plus que 400 â partager entre eux. Une nouvelle delimitation m'obligcrait â faire d'abord mesurer tous les terrains couverts de bois ou broussailles pour les defalquer de la totalite, de la propriete et dans ce cas le reste du terrain partage en trois parts ne presenterait plus qu'une proportion insuffisante pour la masse de mes ex-vassaux. En outre, leurs îots de terre, est les miens se trouveraient, par suite, tellement enchevetres que l'on ne s'y reconnaîtrait plus.**

En leur accordant leur part, autour de leurs villages, j'ai cru leur rendre service, en les mettant ainsi â J'abri des abus des fermiers, qui profitteraient du passage de leurs bestiaux pour les soumettre â des amendes etc, or, puisque ces malheureux, entraines par quelques seditieux, s'obstinent â vou!oir le contraire, ils meritent d'etre renvoyes de leur plainte.... pour leur bien. Vous verrez sur la carte de Patrascany, que je vous envoie, la configuration du terrain que je leur ai cede. Je leur ai constitue une propriete â part, afin qu'ils n'aient plus rien de commun avec le proprietaire. Bref, voyez, etudiez, plaidez et croyez qu'en gagnant Ic proces vous rendrez autant de services aux deux pârtie en litige.

Sur ce, mon cher Pantazi, je vous embrasse de tout coeur et vous fais mes adieux car je pars prochainement. Le 28 novembre me verra sans doute hors la frontiere. Je vous prie donc de m'ecrire â Paris: rue de Rivoli 174 pour me faire •connaître le resultat de votre plaidoyer, et dans le cas du •succes, veuillez me renvoyer toute mes paperasses â Mirceşti.

Tout â vous,
V. Alecsandri

Mirceşti, 16 nov. 1866

Iubite Pantazi,

înainte de toate vin să-ţi mulţumesc pentru graba prietenească cu •care ai primit să aperi interesele mele în faţa Curţii de Apel' de la Focşani. Mă bizui mult pe dreptul meu de neclintit, dar mă bizui şi mai mult pe talentul dumitale, căci judecătorii noştri suferă cîteodată de oftalmie în chestiuni juridice.

Ţi-am cxpjs într-un scurt memoriu istoricul abuzurilor comise pe moşia mea de ia Pătrăşcani, abuz din partea Comisiei de constatare, abuz din partea foştilor mei vasali, abuz, în sfîrşit, din partea Prefecturii de Bacău.

Parcurgîndu-le, cum şi piesele aduse în sprijin, îţi vei face o idee limpede şi sigură despre natura pretenţiilor ţăranilor din Pătrăşcani. Adaug aici pentru lămurirea dumitale că, dacă din întîmplare Curtea de Apel din Focşani va găsi cu cale să anuleze procesul-verbal care a servit ca bază la împărţirea pămînturilor, şi dacă va trebui să se procedeze la o nouă delimitare, voi lăsa deoparte sentimentele generoase care m-au îndrumat prosteşte ia prima împărţeală şi nu voi mai da ţăranilor decît cele două treimi din proprietatea mea, căci aceasta este din categoria *moşii strimte* *. Astfel ţăranii, în loc de 551 de fălci, nu vor mai avea să-şi împartă între ei decît 400. O nouă delimitare m-ar obliga a măsura mai întîi toate pămînturile acoperite cu pădure sau mărăcinişuri pentru a le scoate din totalitatea proprietăţii şi în acest caz restul terenului împărţit în trei părţi nu va mai prezenta decît o proporţie nesatisfăcătoare pentru masa foştilor mei vasali. Pe deasupra, loturile lor de pămînt şi ale mele se vor găsi, ca urmare, atît de încurcate între ciecă nu se va mai înţelege nimic.

Dîndu-!e partea lor în jurul satelor lor, am crezut că le fac un serviciu, pun?ndu-i astfel la adăpost de abuzurile arendaşilor, care vor profita de trecerea vitelor lor pentru a-i supune la amenzi etc, or, pentru că aceşti nenorociţi împinşi de cîţiva răzvrătiţi se încăpăţânează să dorească contrariu, ar merita să li se respingă plîngerea ... spre binele lor.. Vei vedea pe harta PătrăşcanKor, pe care ţi-o trimit, configuraţia terenului pe care li l-am cedat. Le-am făcut o proprietate aparte, astfel încît să nu aibă nimic în comun cu proprietarul. Pe scurt, vezi, studiază, pledează şi crede că, cîştigînd procesul, vei aduce tot atîta serviciu celor două părţi în litigiu.

Cu aceasta, iubite Pantazi, te îmbrăţişez din toată inima şi îmi iaurămas bun căci plec în curînd, 28 noiembrie mă va găsi, fără îndoială,, în afara hotarului. Te rog deci să-mi scrii, la Paris, rue de Rivoli 174, pentru a-mi face cunoscut rezultatul pledoariei dumitale, şi, în caz desucces, binevoieşte să-mi înapoieri toate hîrtiiie mele la Mirceşti.

Al dumitale,
V. Alecsandri-

* In original, în limba română.

CĂTRE V. A. URECHIA

Mircesti, 28 noicmv. 1866

125

Iubite domnule Alecsandrescu,[1]

Am citit în *Trompeta Carpaților* programa lecturilor publice ce au să fie făcute în iarna aceasta de către onorabilii membri ai Atheneului Român. E de prisos să mai adaog că m-am bucurat în suflet văzînd dezvoltarea mişcării intelectuale crescînd pe fiecare an la noi. Conferințele ce faceți în Bucureşti ar trebui introduse prin toate oraşele căci ele, pe lîngă o plăcută petrecere ce aduc ascultătorilor, au frumoasa menire de a răspîndi idei şi cunoştințe folositoare în public.

Eu însumi, dacă în loc de a pleca la Paris aş merge să-mi petrec iarna la Bucureşti, eu însumi, deşi nu am darul elocinței, m-aşi risca a face o conferință asupra poeziei poporale ai românilor, însă, fiind obligat a mă duce în străinătate, amîn acest proiect pe altădată.

Oricum va fi, dorința mea şi a multor persoane care trăiesc departe de centrul intelectual a Bucureştilor este să putem măcar citi improvizările d-voastre şi dar am fi prea fericiți dacă Atheneul Român s-ar decide a publica conferințele sale, sau în broşură, sau în *Buletinul Instrucției publice* pe care îl redigeați cu multă înțelegere.

Toate acele lecturi interesante ar forma, unite la un loc, un volum mult mai plăcut şi mai folositor decît acel nămol de foi zise politice care se combat între ele dinaintea unui public indiferent.

Expunîndu-vă această idee, iubite d-le Alecsandrescu, am încredere că o veți realiza-o în interesul literaturei române şi în mulțămiria persoanelor care viețuiesc pe la țeară. Eu unul, ce urmăresc cu multă luare-aminte progresul mişcărei naționale, v-aş fi prea recunoscător.

Primiți dar de pe acum această asigurare împreună cu simțirile mele de stimă şi amicie,

V. Alecsandri

P.S. Ştiți negreşit că se tipăresc acum poeziile poporale la tipografia Lucrătorilor asociați. Ediția e frumoasa, însă lucrul merge foarte încet, şi mărturisesc că sînt nerăbdător de a videa ieşit la lumină rodul ostenelilor mele de un şir îndelungat de ani. Vin dar a vă ruga, iubite dl. Alecsandrescu, ca să binevoiți, preoît va fi cu putință, *a îndemna la deal,* după cum zic cărăuşii, pentru ca să nu se prea întîrzie pe drum volumul poeziilor poporale. Spuneți din parte-mi d-lui Davila că îl rog să mai ridice glasul ca să se opintească voiniceşte Lucrătorii asociați.

Adio şi a revedere cu sănătate,

V.A.

Adresa mea la Paris : rue de Rivoli 174

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

126

Czernovitz, joi [29 decembrie s.n.][1] 186&

Dragă Paulina,[2]

Am sosit cu bine la Czernovitz şi m-am oprit aice vro două zile pentru ca să fac mulțemire românilor care au dorit să mă cunoască. Aseară am fost poftit a merge în sala unde se adună membrii *societății* române şi acolo am fost primit cu mare entuziasm ; portretul meu era încungiurat cu o cunună cu flori; volumul meu de poezii era asemine încununat pe o masă şi câțiva tineri au început a cînta un imn în lauda mea, cînd am intrat. După sfîrşituil imnului mi s-au adresat cuvinte de felicitări împreună cu un buchet din partea damelor. Au trebuit să fac şi eu un cuvînt de mulțemire[3],... şi apoi să vin acasă ca să mă schimb, căci eram bleaşcă. Se vede că-s mare poet, giudecînd după complimentele ce am primit. Eu nu ma credeam aşa de mare. Aice piesele mele de teatru au produs un efect extraordinar ; toți cîntă cântecele

din *Florin şi Florica,* iar mai cu seamă poezia ce am adresat Bucovinei şi care este tipărită în *Foaia societăţii* a ajuns a fi cînticul naţional de aice... în ciuda nemţilor.

Cu toate aceste însă, trebuie să mă depărtez de cîmpul gloriei din Cernăuţi şi să merg mai departe. Mîni dimineaţă voi pleca la Lemberg cu drumul-de-fer şi de acolo la Viena, de unde iar ţi-oi scrie ca să-ţi dau ştire despre sănătatea mea.

Pană atunci te sfătuiesc să fii liniştită, să-ţi cauţi de sănătate şi să-mi seri la Paris, ca să găsesc o scrisoare cînd voi agiunge acolo. — *Rămîi sănătos Madam Nemţoaik la mine. Eu sînt pun şi ghesund ca un dun.*

Adio, te sărut,
V.A.

127

Vieria, 19 decemb. [s.v.] 1866

Dragă Paulină,

Am sosit aseară la Viena, sănătos ca un *dun pun.* Pe aice-i iarnă, însă n-am pătimit de frig pentru că în ţară nemţească *ist imer kalt.* Am găsit la otel pe Smărăndiţă[1] cu toată familia care credea că n-oi să mai vin, fiindcă am întîrziet trei zile la Czernovitz şi o zi la Lemberg, dar eu *tot venit.* Astăzi este zi întăi ghenar la catolici ; toţi nemţii sînt împodobiţi ca neamţul cel cu minavet din *Cucoana Chiriţa.* Pretutindene auzi cîntînd *Mein libe Augustin* de Anul nou şi pe toate uliţele amiroasă a şniţel. Ce parfum ! Ce arom ! Ce miros plăcut !

Am de gînd a şedea în Viena vro 5 zile pentru ca să am vreme a-mi comanda un cupet frumos şi *uşor ca curierul lui Amor,* apoi mi-oi lua zborul spre Paris, unde sper şi nădăjduiesc că oi găsi o scrisoare de la Mirceşti.

înştiinţează-mă cum te găseşti, ce face dumneaei şi dacă s-au mai arătat muşterii pentru popuşoi şi pentru fîn ? îndată ce-oi sosi la Paris, ţi-oi scrie şi ţi-oi trimite linurile de care am vorbit.

Adio, te sărut împreună cu Marghiolita.[2]

Poştă, poştă *und noh ain mal poştă! [sic]*

V.A.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

128

Jeudi [1866—1867][1]

Mon cher ami,

J'ai appris que vous aviez du bois de frene coupe depuis plusieurs annees et soigneusement conserve. Pouvez-vous m'en ceder un certain nombre de stingenes pour portes et fenetres ? Vous IŢI: rendriez un tres grand service dont je vous saurai gre infiniment.

Veui'llez me repondre un petit mot â ce sujet, et me fixer le prix du bois, afin que, sans retard, je le fasse prendre et transporter â Mirceşti.

Tout â vous de coeur,
V. Alecsandri

Joi [1866—1867] '

Iubite prietene.

Am auzit că ai lemn de frasin tăiat de mai mulţi ani şi păstra; cu grijă. Poţi să-mi cedezi mie un număr oarecare de stinjeni pentru uşi şi ferestre ? Mi-ai face un foarte mare serviciu pentru care îţi voi fi foarte recunoscător.

Te rog răspunde-mi în cîteva cuvinte în legătură cu aceasta şi hotărăşte preţul lemnului astfel încît să pot, fără întîrziere, să-1 iau şi să-1 transport la Mirceşti.

Al durrritaile din inimă,
V. Alecsandri

129

Mirceşti, hindi [1866—1S67][1]

Mon cher ami,

Parmi les pieces de bois que mon cocher a prises samedi, dans vos magasins, il en est une tellement crevasşee que mon menusier ne peut s'en servir pour les travaux qu'il doit faire, je le renvoie â Miclausseny et vous prie de vouloir bien donner des ordres pour qu'on me delivre en echange une autre piece en bon etat. En meme temps, vous me rendiez grand service si vous vouliez me preter une vingtaine d'ocas de chaux pour quelques jours. J'attends d'un moment â l'autre l'arrivee des tonneaux de chaux que j'ai commandes a nos Juifs de Roman, et sitot que le transport sera rendu â Mirceşti, je vous renverrai le nombre d'ocas que vous m'avez pretes. Je vous demande pardon de mon indiscretion et suiş tout â vous,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Monsieur D. Stourdza
Mio'.aouchany

Mirceşti, luni [1866—1S67][1]

Iubite prietene.

Printre bucăţile de lemn pe care vizitiul meu le-a luat sîmbătă din magaziile dumitale, este una atk de crăpată, încît lemnarul meu nu o poate folosi pentru lucrările pe care trebuie să Ie facă, o înapolez

la Miclăuşani şi te rog să binevoieşti să dai ordine ca să mi se elibereze în schimb altă bucată în stare bună. In acelaşi timp, îmi vei face un mare serviciu dacă ai vrea să-mi împrumuţi douăzeci de ocale de var pentru cîteva zile. Aştept dintr-o clipă în alta sosirea butoaielor cu var pe care le-am comandat la evreii noştri de ia Roman şi, de îndată ce transportul va fi adus la Mirceşti, îţi voi înapoia numărul de ocale pe care mi le-ai împrumutat. Iţi cer iertare pentru îndrăzneala mea şi sînt al dumitale.

V. Alecsandri

Adresa pe verso: Domnul D. Sturdza
Miclăuşeni

130

Jeudi [1867—?]»

Mon cher ami,

Je -vous ecris de chez le capitaine de poşte, qui m'a prete cette, feuille de papier pour vous ecrire deux lignes en passant et pour vous adresser une priere en faveur de mes chevaux. Ces malhereuses betes sont reduites â faire des reflexions philosophiques sur le neant de ce monde, car elles manquent completement de foin. _Ne sachant â quel voisin m'adresser pour leur eviter la famine dont ils sont menaces, je m'adresse de preferance â vous qui possedez, dit-on, plusieurcs meules de foin. Veuillez m'en ceder une ou deux, au besoin, au prix que vous voudrez et vous obligerez ainsi et votre ami et ses chevaux.

Tout â vous,
V. Alecsandri

J'irai vous voir pour les fetes des Pâques.

Adresa pe verso: Monsieur D. Sturdza
Miclausseni

Joi [1S67—?]*

Iubite prietene.

Iţi scria de la căpitanul poştei, care mi-a împrumutat această foaie de hîrtie pentru a-ţi scrie două rînduri în trecere şi pentru a-ţi face o rugăminte în favoarea cailor mei. Aceste nefericite animale au ajuns să facă reflecţii filozofice despre neantul acestei lumi căci ele sînt cu totul lipsite de fîn. Neştiind cărui vecin să mă adresez pentru a-i scuti de foametea de care sînt ameninţaţi, mă adresez de preferinţă dumitale care posezi, se spune, mai multe căpiţe de fîn. Binevoieşte să-mi dai şi mie una sau două, la nevoie, cu preţul pe care îl vei dori şi îi vei face recunoscători astfel şi pe prietenul dumitale, şi pe caii lui.

Al dumitale,
V. Alecsandri

Voi veni să vă văd de sărbătorile Paştelui.

Adresa pe verso : Domnul D. Sturdza
Miclăuşeni

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

131

Paris, [ianuarie-februarie] 1867'

Dragă Paulina,

înainte de toate, îţi vestesc că sînt sănătos şi că duc o viaţă de fată mare ruşinoasă şi nevinovată. Dacă Pricocki[2] *[sic]* nu mi-ar aduce aminte din cînd în cînd că sînt eu, aş crede că m-am schimbat într-o fiinţă impresionabilă şi sentimentailibilă.

Şederea mea la Mircesti în curs de trei ani aproape mi-au prefăcut gusturile. M-am deprins cu viaţa liniştită de la ţară, cu căsuţa mea şi celelalte, încît vuietul Parisului mă asurzeşte şi mă ameţeşte. De-ar fi vreme frumoasă, adică primăvară, mai că aş trage o raită pînă la lunca de jpe malul Şiretului.

Aice traiul e de o scumpete nesuferita, oricîtă economie să facă cineva, nu poate cheltui mai puţin de 5 galbini pe zi.

De aceea aş fi prea mulţemit dacă m-ai înştiinţa că ai vîndut fînul şi că preţul popuşoiului s-au suit.

Astăzi îţi expeduiesc lada cu lînuri, cu izvoadele şi cu o păpuşă pentru Marghiolita. Le adresez la Iaşi lui Iancu Brănişteanu şi am de .gînd să-i scriu că, îndată ce va scoate lada de la vamă, să o ţie gata de trimis la Mircesti.

Grajdiul trebuie să fie gata. Spune lui Vasile stoleriul să nu mai facă a'lte despărţituri de scânduri, dar să se apuce de lucrul fereştilor. Să-mi trimeţi măsura înălţimei ferestrilor căci poate voi cumpăra ferăriile trebuincioase aice.

Scrie-mi dacă primeşti regulat gazetele de la Bucureşti şi dacă au mai căzut ceva omăt la ţară. Cum merge griul şi gospodăria ?

în sfârşit, ânştiinţează-mă dacă eşti sănătoasă şi cum petreci vremea ?

Adio, te sărut,
V.A.

132

Paris, fevruar 1867

Dragă Paulina,

Mi-ai scris că ai fost foarte bolnavă şi că ai scăpat ca prin urechile acului, însă nu mi-ai spus ce ai avut. Totodată m-ai spăriet cu vestea că la Mogoşeşti ar fi murit 66 de oameni în trei săptămâni. Această veste mă face a crede că s-au iscat din nou holera ân ţară şi că însuşi mata ai pătimit de ea.

Deşi mă înştiinţezi că acum eşti mai bine, totuşi sînt foarte îngrijit şi dar te rog să-<mi scrii ades cum te afli şi dacă nu cumva s-au încuibat vreo boală rea în Mircesti.

De-ar fi aşa, te sfătuiesc să pleci îndată de da ţară şi să mergi aiure, sau la Iaşi, sau la Ocna, pană a trece epidemia din sat.

Ştiu că eşti voinică şi că nu te îngrijeşti de sănătate, dar toate au o margine pe lume şi voinicia nu trebuie să te oprească de a fi cuminte. Dacă vroieşti dar ca şederea mea

în străinătate să-mi fie folositoare, păzeşte-ţi sănătatea ca ochii din cap, căci altminteri mă apucă grijă, şi întristarea îmi pricinuieşte mult rău.

Cît am fost eu la Mircesti, ai fost veselă şi sănătoasă, acum, de oînd ai rămas singură, ai început a te îmbolnăvi cam ades. Dovadă că, în lipsa motanului, şoarecii îşi fac de cap.

Oricum să fie, îţi zic bravo că ai scăpat de boala ce te cuprinsese şi îţi făgăduiesc şi eu să fiu sănătos, să mă fac tare cît un tun.

De oînd am sosit în Paris am avut o mare supărare. Un nepot al meu, unul din băieţii lui coloneCu Duca, care făcuse cele mai bune studii, s-au otrăvit şi au murit într-o clipală. El trăia în Paris cu un francez bătrîn pentru care avea o dragoste nemărginită. Murind francezul, tînărul Duca au fost cuprins de o desperare atît de mare, că s-au ucis ! I-am îngropat alături unul cu altul.

închipuişteţi durerea părinţilor. Dacă şi-ar fi ridicat viaţa pentru o femeie nu ar fi lucru de mirat, la vîrsta de 23 de ani, dară să moară pentru un bărbat, pentru un moşneag, e lucru nepilduit.

Nu am încă nevoie de bani, prin urmare te las a face cum îi găsi de cuviinţă pentru vînzarea păpuşoiului. Te ştiu pricepută, am dar toată încrederea în măsurile ce vei lua.

Trimes-ai la Delmary' ca să iei căţeluşa ? Acum trebuie să fie mărişoară şi ai putea să-i faci educaţia pentru ca să semene lui Mocofloşnicoşniţu.

Adio, te sărut şi îţi doresc sănătate,

V.A.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

133

Paris, fevruarie 1867

Iubite Alecu,

Am primit chiar acum răvaşul tău din 3 fevruarie şi îţi răspund îndată, pentru ca să te felicit că ai fost ales deputat.

Alegătorii au probat că ştiu a preţui onorabilitatea caracterului, patriotismul înfocat şi inteligenţa dezvoltată prin studii serioase. Dacă s-ar putea ca să fie compusă Camera Bucovinei tot de oameni ca tine şi ca fraţii tăi, negreşit că soarta românilor de acolo ar ajunge la un mare grad de fericire. Oricum să fie însă, eu am buna sperare că, deşi în număr mic, voi oîţiva oameni cu bună-credinţă şi devotament veţi face mult pentru a nimici tendinţele duşmane ce cată a lovi ân naţionalitatea română. Cînd se face un început şi oînd începutul e bun, el prinde rădăcină şi dă fructe mai târziu. Ferice de aceia ce sînt chemaţi a pune cea dintâi piatră la edificiul social al unei ţări ; în inima lor e viitorul şi acel viitor îi ridică la înălţimea de strămoşi.

Ai avut teamă că m-aş aşeza pentru eternitate în Paris ? De-aş avea vreo zece ani mai puţin în spinare, poate că ademenirile acestui oraş m-ar aduce în stare a uita farmecul luncei de la Mircesti ; însă, aşa precum mă găsesc astăzi, cu părul cărunt, crede-mă că aspir necontenit la dulcea monotonie a vieţei câmpeneşti, în centrurile mari de civilizaţie omul se pierde şi^ se simte încreţit de tristul egoism ce domneşte în atmosferă. Interesele meschine devin o a doua natură şi reduc omenirea la un grad de înjosire vecină cu decadenţa.

Prefer dar de o mie de ori simplitatea patriarhală a ţăranilor noştri şi acea pacinică mulţumire ce pătrunde sufletul în mijlocul cîmpiilor noastre, unde tot încă suflă cîte o boare de poezie.

Cu toate aceste, îmi place Parisul şi spiritul ce caracterizează pe francezi; sînt un vechi student din Paris, prin urmare mă găsesc aice în elementul meu din copilărie, dar Moldova are mult, mult farmec.

De cînd am sosit aice am văzut de cîteva ori pe fostul domn Cuza, şi am vorbit multe de toate cu el.

Acum înţeîege greşalele ce a făcut în timpul domniei sale... ce folos însă ! Prea tîrziu ! El petrece în Paris o viaţă cu. totul retrasă,_ viaţă de^familie, căci are o mare slăbiciune pentru capiii lui, şi seamănă a nu regreta nicidecum mărirea poziţiei^ ce a pierdut. Visul său este de a se încuiba la Ruginoasa şi de a asista de acolo ca un spectator la transformările politico-sociale _ale României.

Un fenomen curios în analele ambiţiei princiare este următorul : prinţul Caro! nu are mai călduros partizan deoît

pe prințul Cuza ! Cît pentru Sturza, Bibesco și Știrbey, sărmanii ! Tot încă speră că se vor învrednici a mai mușca din plăcinta domnească...

Am fost de am vizitat palatul Expoziției Universale. E un lucru gigantic. Vitrina română promite a fi destul de frumoasă. Mai multe ziare au pomenit de dînsa pînă acum ; nu știu cum or fi productele, cît pentru decorul vitrinei, e foarte plăcut și are un ce original. Fratele[4] meu a făcut tot.

Am auzit că în deosebitele secții ale Camerei din București s-au respins proiectul de lege pentru transmutarea Curței de Casație ia Iași. Prințul Carol a declarat ieșenilor că orice s-ar putea întîmpla, acea transmutare se va realiza.

Fie ce-o fi ; lucrurile se încurcă la noi, căci în loc de a ne căuta de păcate, noi umblăm după cai verzi.

Nu am primit încă pachetul ce mi-ai expediat; îți mulțumesc însă de două ori, și pentru broșurele ce-mi trimeți și pentru felicitările de Anul nou ce-mi adresezi. Felicitările frățești, fie cît de tîrzie, sînt totdeauna bine primite.

Al tău vechi amic,

V. Alecsand)i

CĂTRE CAROL DAVILA

134

Paris, 18 fcvr. 186?

Mon cher Monsieur Davila,

Baligot vient de m'apprendre que ila publication des *Chants populaires** est terminee. Vous seriez bien aimable et vous me rendriez un bon service en m'envoyant par la poște six exemplaires de cet ouvrage. Je deșire en placer un â la bilbiotheque imperiale et distribuer le reste â des personnes qui s'occupent serieusement de notre pays.

Je termine en vous felioitant de bon coeur pour avoir puissamment contribue â la publication d'un veritable tresor litteraire et vous prie d'agreer une bonne et sincere poignee de main de la part de votre tout devoue,

V. Alecsandri

Paris, 18 febr. 1S67

Iubite domnule Davila,

Baligot m-a înștiințat că publicarea *Clntecelor populare*[1] s-a terminat. Ați fi foarte amabil și mi-ați face un bun serviciu trimițîndu-mi prin poștă șase exemplare din această lucrare. Doresc să depun unul la biblioteca imperială și să împart restul unor persoane care se ocupă serios de țara noastră.

închei felicitîndu-vă din toată inima pentru a fi contribuit atît de mult la publicarea unei adevărate comori literare, și vă rog să primiți o bună și sinceră strîngere de mînă din partea devotatului dumneavoastră,

V. Alecsandr

135

Paris, mars 1867

Cher Docteur,

Ayant appris que les chants popuiaires[4] etaient enfîn publies, je viens vous prier de vouloir bien m'en envoyer quatre ou cinq exemplaires par la poște. Vous comprendrez facilement le sentiment presque paternei qui m'inspire le deșir de voir le volume des poesies roumaines, et vous ne vous refuserez pas, j'en suiș sur, d'acquiescer â ma demande.

Votre tout devoue,

V. Alecsandri

Hotel des Capucines — Bd des Capucines, Paris

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

136

Paris, 7 mart. 1867

Dragă Paulina,

Am primit măsura perdelelor şi în curînd mă voi ocupa de cele trebuincioase pentru casă.

M-am bucurat foarte mult aflînd că eşti sănătoasă şi că ai început a te primbla pe oîmp. Aerul luncii ţi-a face mult bine. Cu toate aceste, te sfătuiesc să te păzeşti cu luare-aminte de epidemia ce domneşte în sat. Pune să aerisească odăile în toate zilele şi să le parfumeze cu oţet sau cu apă de colonie.

Vestea ce-mi dai despre căderea preţului popuşoiului şi despre frumuseţea timpului nu este prea mulţumitoare în privirea buzunarului, dar apoi ce să facem ? Răbdare !

Pe aici cade omet de două zile şi gerul au început iară a roşi nasurile parizienilor. Eu umblu pe gios cît un voinic şi mă simt sănătos. Am consultat un mare doftor despre bătăile de care am pătimit la stomah şi mi-au declarat că-s bătăi de inimă. Prin urmare, mi-au rînduit ca să beu un soi de tisană făcută cu frunzi de portocală şi cu sparangă care îmi face mult bine. Ceea ce îmi prieşte încă mai mult este viaţa regulată şi liniştită. De cînd am plecat de la Moldova m-am făcut sahastru şi am hotărît sa urmez tot astfeî pînă la întoarcerea mea în Mircesti. Nu poţi crede cu cîtă nerăbdare aştept luna lui septembrie ca să plec la Moldova. Pană atunci socot că or fi gata casele.

Am găsit aice un minunat pansion pentru Marghiolita şi la toamna viitoare am s-o aduc numaidecît ca să o aşez acolo. Cînd văd copilele frate-meu oît sînt de binecrescute mă doare inima gândind la ticăloşia pansionurilor din Iaşi. Marghioliţa-i inteligentă şi vroiesc să primească o educaţie deplină, pe care nu o poate căpăta decît aice.

Am rîs ca un nebun de luminăţia subprefectului. în vremea vechie domnu da fum supuşilor săi; astăzi, supuşii dau fum domnilor, pentru ca să le aducă aminte că toate în lume se duc în fum şi că mărirea orbeşte adeseori pe un om, întocmai ca fumul de paie umede. Subprefectul e un mare filosof care au vroit să deie o lecţie domnitorului despre deşartăciunea lumei.

îmi zici că-ţi petreci ceasurile cu paserile, cu căţelul şi cu Măria Surdoaea. Nu mă îndoiesc despre cunoştinţele politice a Măriei, dar aş vrea să ştiu dacă căţeluşul e frumuşel. Scrie-mi mai ades căci îmi faci mare mulţemire.

Adio, te sărut,
V.A.

137

[Paris, p. 7 martie 1867][1]

Dragă Paulina,

Am început a face o cură pentru bătăile de inimă şi simt ca îmi prieşte. Doctorul mi-au rînduit o tisană de frunzi de portocală şi m-au sfătuit să fumez puţin şi să duc o viaţă liniştită, fără emoţiuni sau emociuni, după cum ar zice celebrul Ciupariu. Toate aceste recomăndăciuni îmi sînt lesne de urmat, prin urmare le şi urmez, nu numai cu plăcere, dar, pot ^ice, chiar cu mulţemire. Aştept luna lui iuni ca să plec la băile de la munţii Pirenei pentru ca să mă vindec de petele

ce am pe trup şi după ce oi face cîteva alte băi de mare, m-oi întoarce la ţară. Pană atunci însă doresc ca să-mi scrii ades pentru ca să mă înştiinţezi cum te afli şi cum merg trebile •moşiei.- Am să expeduiesc de aice pe la mai o mulţime de lucruri pentru mobilarea casii şi completarea gospodăriei. Aştept sa se deschidă expoziţia ca să aleg ce-a fi mai potrivit şi mai bun.

Baligot au sosit astăzi dimineaţă în Paris şi m-au însărcinat să-ţi scriu închinăciuni din parte-i.

Pe aice domnesc zilele babii cu ploaie, omet şi vînt, cînd am auzit că la Moldova e vreme frumoasă, adevărat să fie ?

Am auzit că, deşi nu au fost iarnă, semănăturile de la Ruginoâsa sînt minunate şi că griul a răsărit des. Prin urmare, şi la Mirceşti trebuie să fie asemene.

Chita pentru popuşoi mi plate se credo che a creste formoso şi mare ca un palicari.

Ai de gînd să te apuci de zidit la primăvară ? Dacă ai lipsă de parale, vinde din popuşoi cum ii putea pentru ca să meargă lucrul rapide.

Adio, te sărut-şi aştept scrisori,

V.A.

138

Paris, mart, 1S67

Dragă Paidină, de mult nu mi-ai scris şi nu înţeieg care să fie pricina. Lucrul moşiei de primăvară nu te ţine toată ziua pe cîmp încît să nu găseşti vreme de a scrie cîteva rînduri. Alta nu-mi rămîne de crezut decît că eşti iar bolnavă, înştiinţează-mă dar îndată cum te afli !

Cît pentru mine, îmi merge destul de bine ; stomahul mă lasă în tihnă, şi bătăile de inimă au încetat. Aştept cu nerăbdare luna lui iuni ca să mă duc Ja băi şi apoi să ma întorc la Mirceşti pentru ca să te văd şi să-ţi agiut la lucrul moşiei şi ale caselor.

Am cumpărat sticlării şi porcelane foarte frumoase şi ieftine precum şi toate uneltele trebuincioase pentru odaia de feredău. în curînd oi mai cumpăra şi alte lucruri de ale gospodăriei pe care le-oi expedui împreună la ţeară.

Viaţa în Paris au ajuns de o scumpete nesuferită. Preţul apartamentullui unde locuiesc s-au suit la 4 # pe zi, prin urmare caut să mă mut aiure peste vro trei zile. în otelurile cele mari nu se găseşte odaie mai gios decît 2 # pe zi, şi cît pentru hanurile de mîna a doua, nu sînt de locuit din pricina scârnăviei.

îmi vine să merg în Italia ca să petrec lunile lui april şi mai şi apoi să mă întorc la Paris pentru expoziţie şi după o şedere de 15 zile să plec la băi. Cu chipul acesta aş scăpa de cheltuielile Parisului care sînt mai presus de mijloacele mele. Orice economie aşi face, nu pot să cheltuiesc aice mai puţin de 200 f pe lună. .'

Numărul străinilor creşte pe toată ziua şi, prin urmare, toate se scumpesc într-o proporţie spăimîntătoare.

Unde mergem ? Unde mergem ?

Ai sperare să vinzi finul. Bine făceam dacă-1 dam cu *UJ-2* # stînjinul căpitanului de poştă. Dar acum e prea tîrziu, vitele au ieşit din iarnă şi nu cred să ne mai putem desface de stogurile din luncă. Poate că ar fi bine să cumpărăm giuncani ieftini pentru ca să întrebuinţăm fînul. Fă cum îi socoti.

Adio, aştept răspuns grabnic.

Te săruta,

V.A.

139

[Paris, martie-aprilie 1867]'

Dragă Paulină,

^M-am bucurat foarte mult aflînd că eşti sănătoasă şi veselă, însă n-am înţdles pentru ce te plîngi de lenea mea căci în adevăr ţi-am exţpeduit de mult o ladiţă cu lanuri. Poate că acea ladă să fie oprită la Lemberg sau la Cernăuţi, după cum se întîmplă foarte ades. Adă-ţi aminte că o simplă scrisoare întârzie cîteodată o lună de zile de la Paris la Mirceşti, prin urmare nu ar fi de mirare ca un pachet mai greu sa aibă_ o şi mai mare întârziere. Cu toate aceste, am să mă duc chiar astăzi să mă tălmăcesc cu expeditorul căruie am încredinţat lada cu lanuri.

Cît pentru răvaşele meQe, asemine nu te poţi plînge, fiindcă ţi-am scris foarte ades şi la multe din scrisoarile mele nu am primit răspuns.

îmi închipuiesc cît de mîndră trebuie să fii cînd te uiţi la mieii şi la viţeii fătaţi în turmele şi în tamazlîcurile boiereşti şi nu mă îndoiesc că această privelişte este una din cauzele veseliei ce simţi.

Pisozki pleacă la Moldova şi mi-au {zis] că a merge să te vadă la Mircesti. I-am încredinţat cîteva lucruri pentru mata. Temîndu-se însă de vama nemţească, nu au vroit să se însărcineze cu aducerea unei păpuşi pentru Marghiolita.

Mă mir foarte mult că preţul popuşoiului nu se suie, însă nu mă îngrijesc de aceasta căci n-am nevoie de bani, prin urmare putem încă aştepta.

Scrie-mi dacă ai de gînd a te apuca de zidit la primăvară şi dacă socoti că s-ar prinde copăceii ce i-am răsădit în ogradă. Pe aice copacii înverzesc văzînd cu ochii. Ce face lunca ? început-au a da mugur ?

Adio, te sărut şi doresc să te găsesc sănătoasă *,

V.A.

140

[Paris, aprilie 1867]'

Dragă Paulina,

Pisoski pleacă "la Moldova şi mi-au făgăduit că a trece pe la Mircesti ca să te vadă şi să-ţi spuie cum mă aflu. L-am însărcinat să-ţi aducă un săcuşor de la expoziţie, în care vei găsi mai multe lucruri:

1 o oglindă ca aceia care mi-ai dat
2 un sipuşor cu mirodenii
3 o cutiuţă-pungă
4 un degetar

Urmează cîteva cuvinte şterse.

5 un gisdan cu foarfeci, cuţitaş... etc.
6 un pieptene de buzunar
7 6 perechi mănuşi
8 un voal de dantelă neagră
9 două cordele-cravate
10 un necesar mic de piele roşie, cu o oglindă, foarfece, pieptine pentru Marghiolita.

Am vroit să-ţi trimit şi alte lucruri, însă Pisoski a refuzat de a se însărcina cu ele, de frica vamei. Ţi le-oi trimite dar mai tîrziu. Acum doresc ca săcuşorul să-ţi placă şi să te găsească sănătoasă.

înştiinţează-mă de ai bani ca să începi lucrul casei, căci Sfîntul Gheorghe apropiindu-se, oi scrie lui Strull[2] să-ţi aducă cîştiul. Răspunde-mi însă îndată ce planuri ţi-ai făcut pentru ca să scoţi lucrul în capăt.

Adio, te sărut,

V.A.

141

Paris, april 1867

Dragă Paulina,

Balligot pleacă la Bucureşti şi s-au însărcinat cu o păpuşă destinată Marghiolitei. Acea păpuşă, îmbrăcată după modă, ţine în braţe un moţoi, se pune în genunchi, întoarce capul, ridică braţele, într-un cuvînt nu-i lipseşte decît graiul. Baligot a trimite-o la Mircesti prin vreun ocazion sau prin poştă şi va sosi, negreşit, de sărbătorile Paştilor, cînd Marghiolita s-a afla încă la ţeară. Sărută copila din parte-mi şi dă-i alăturata scrisoare împreună cu păpuşa.

Pisozki trebuie să fi sosit la Moldova şi să-ţi fi adus săcuşorul de care ţi-am scris. Răspunde-mi îndată cum te afli şi cum merge lucrufl moşiei. Primăvara se apropie, lunca a fi începînd a înverzi şi a răsuna de cînticele păsărilor. Te primbli vrodată printr-însa sau stai ca o babă la sobă ?

Eu sînt sănătos ; umblu pe gios cîte patru-cinci ore pe zi şi dorm cît un paşă. Bătăile de inimă au încetat şi stomahul

lucrează bine. Doresc să-mi dai asemine novitate bune despre sănătatea matale.

Adio, te sărut,

V.A.

CĂTRE PANTAZI GHICA

142

Paris, avril 1867

Mon cher Pantazi,

Vous avez eu la complaisance de vous charger de la defense de mes interets par devant la Cour de Focsany, dans le proces' de Patrascany. Je vous ai meme envoye toutes les pieces â l'appui de mes droits. Ceci fait, je me suiş couche sur mes deux orcilles avec la conviction que je n'avais rien de mieux â faire.

Or, il est temps que je me reveille et que je m'enquiere enfin du sort de ce proces. Ou en est-il ? L'ai-je gagne, l'ai-je perdu ? J'aime â croire que vous etes sorti vainqueur de la lutte car vous ne m'en avez donne aucune nouvelle, et vous connaissez le proverbe : pas de nouvelles, bonnes nouvelles !

Quoiqu'il en soit, je vous prie instamment, mon cher Pantazi, de me repondre a la hâte quelques lignes pour me mettre au courant de l'affaire. J'ai appris, indirectement, que la Cour de Focsany avait, pour je ne sais quelle raison, remis l'examen du proces â une epoque indeterminee. Qu'y a-t-il de vrai dans tout cela ? Vous me ferez grand plaisir en me donnant les eclaircissements que je vous demande ; aussi j'attends votre reponse avec toute Pimpatience d'un client.

Comptez-Vous cet ete faire une pointc sur Paris pour visiter l'exposition ? Votre arrivee sera la bienvenue pour votre ami tout devoue,

V. Alecsandri

Hotel de l'Athenee — rue Scribe 15

Paris, aprilie 1S67

Iubite Pantazi,

Ai avut bunăvoința de a te însărcina cu apărarea intereselor mele în fața Curții de la Focșani, în procesul' cu Pătrăşcanii. Ți-am trimis chiar toate piesele în sprijinul drepturilor mele. Aceasta făcută, m-am culcat pe o ureche cu convingerea că nu aveam nimic mai bun de făcut.

Or, este timpul să mă trezesc şi să mă interesez, în sfîrşit, de soarta acestui proces. Unde a ajuns ? L-am cîştigat, l-am pierdut ? îmi place să cred că ai ieșit învingător din luptă pentru că nu mi-ai dat nici o veste, şi cunoşti proverbul: nici o veste, bună veste !

Oricum ar fi, te rog insistent, iubite Pantazi, să-mi răspunzi degrabă, în cîteva rînduri, ca să mă pui Ia curent cu afacerea. Am aflat, indirect, că Curtea clin Focşani ar fi amînat, nu ştiu pentru ce cauză, examinarea procesului pentru o epocă nedeterminată. Ce este adevărat din toate acestea ? Mi-ai face mare bucurie dîndu-mi lămuririle pe care ți le cer ; deci aştept răspunsul dumitale cu toată nerăbdarea unui client.

Socoteşti să ajungi pînă la Paris în vara aceasta pentru a vizita expoziția? Venirea dumitale ar fi binevenită pentru prietenul devotat,

V. Alecsandri

Hotel de l'Athenee — me Scribe 15

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

143

Paris, mai 1S67

Draga Paulină,

Procesul meu cu locuitorii din Patrascani este fixat la 12 mai. Am scris d-lui Ecsarhu de la Schineni ca să binevoîască a_ merge ila Focşani şi să-<mi apere interesul în contra pretențiilor țăranilor. Prin urmare, vei trimite îndată d-lui Ecsarhu, prin un fecior boieresc, *procesul-verbal* a împărțirei moşiei Patrascani, iscălit de mine şi de Butnariul şi legalizat de Ciutea. Acel document se găseşte între hîrtiile lăsate acasă.

Te sărut,

V.A.

CĂTRE CAROL DAVILA

Paris, 8 mai 1867

Cher docteur,

Parmi les livres roumaines envoyes â l'Exposition Universelle', je viens de decouvrir le volume des poesies popuAaires imprime par vos soins aux frais de l'Asil Helene. C'est un objet d'art qui fait honneur â l'imprimerie des ouvriers associes et qui en meme temps fournit une preuve eclatante de votre bon gout.

Permetez-moi neanmoins de vous exprimer le regret que j'ai eprouve en voyant ce volume non encore acheve apres plusieurs mois de travail. Ii contient â peine une pârtie de ma grande collections de poesies populaires, et faut-il vous l'avouer ? je crains fort qu'il ne reste au meme point pendant bien longtemps encore.

Dans notre pays les foonnes choses ne se font qu'â moitie et l'on dirait que le Roumain a horreur de mener â bonne fin ce qu'il entreprend avec enthousiasme.

Dans cette conviction, je me hâte de vous ecrire, cher Docteur, pour vous prier de ne pas mettre en circulation mon ouvrage tel qu'il est tronque actuellement, mais d'attendre qu'il soit entierement acheve... si jamais ce bonheur lui arrive !

C'est une grâce que je vous demande et c'est en meme temps un deşir que je vous exprime de la part de la princesse Helene.

Vous qui faites si bien les enfants vous seriez desole d'etre Ie pere d'un etre incomplet, ce sentiment je S'eprouve moi-meme â l'egard d'une oeuvre â laquelle j'ai consacre plusieurs annees.

Ceci regie, je vous serre la main cordialement et vous remercie pour tout ce que vous avez fait et pour tout ce que vous ferez encore, je ne doute pas, en faveur de la publication comp'.ette des poesies populaires de la Roumanie.

Votre tout devoue,
V. Alecsandri

Paris, 8 mai 1867

Iubite doctore,

Printre cărţile româneşti trimise la Expoziţia Universală[1] am descoperit volumul de poezii populare imprimat prin grija dumneavoastră pe cheltuiala Azilului .Elena". Este un obiect de artă care face onoare Tipografiei Lucrătorilor asociaţi şi care, în acelaşi timp, este o probă strălucitoare a bunului dumneavoastră gust.

Permiteţi-mi totuşi să vă exprim regretul pe care l-am încercat văzînd acest volum încă neterminat după mai multe luni de muncă. El cuprinde de-abia o parte din marea mea coleqie de poezii populare şi, trebuie să vă mărturisesc, mi-e teamă să nu rămînă la acelaş punct încă mult timp.

In ţara noastră lucrurile bune nu se fac decît pe jumătate şi s-ar zice că românului îi este groază să ducă la bun sfîrşit ceea ce a întreprins cu entuziasm.

Cu această convingere, mă grăbesc să vă scriu, dragă doctore, pentru a vă ruga să nu puneţi în circulaţie lucrarea mea, aşa cum este trunchiată acum, ci să aşteptaţi să fie în întregime terminată, dacă vreodată această bucurie va veni.

Este o favoare pe care v-o cer şi este, în acelaş timp, o dorinţă pe care v-o exprim din partea prinţesei Elena.

• Dumneavoastră care aveţi copii aşa reuşiţi aţi fi nefericit să fiţi tatăl^ unei fiinţe schiloade, acest sentiment îl încerc eu însumi faţă de o operă căreia i-am consacrat mai mulţi ani.

Acestea spuse, vă strîng mîna cordial şi vă mulţumesc pentru tot ceea ce aţi făcut şi pentru ceea ce veţi mai face încă, nu mă îndoiesc, în favoarea publicării complete a poeziilor populare ale României.

Al dumneavoastră devotat,
V. Alecsandri

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

145

[Paris, a. 20 mai 1867][1]

Dragă Paulina,

Te înştiinţez, în grabă, că ţi-am expeduit într-o ladiţă 4 părechi de cioboţele no. 37. Aş fi vroit să-ţi trimit mai

muCte părechi, dar aştept ca să aflu dacă acele alese îți merg bine.

Scrie-mi îndată ca să comandez altele la magazie.

Eu sînt sănătos, dar sufer mult de căldură. De aceea am hotărît a pleca în Sfițera, unde voi şedea vro lună de zile, fiind acolo clima plăcută. Pe urmă mă voi întoarce în Paris ca să ieu pe fratele meu spre a merge cu el la băi şi, îndată ce rnUoi slîrşi băile, m-oi întoarce la Moldova, trecînd pe la Bucureşti.

Urmează însă a-mi adresa scrisorile tot fia adresa fratelui meu.

Am găsit aice un loc foarte bun pentru ca să aşez pe Marghiolita. Este o damă care s-au însărcinat cu educația a unei nepoate a Doamnei şi a copilei Iui A. Catargiu cei negru. Prin urmare, Marghiolita va fi a treia şi astfel nu va lipsi de grija părintească care nu ar putea-o găsi într-un pansion unde sînt multe fete. Prețul pe an este de 270 #, dar încalțe vom fi siguri că Marghiolita va primi o educație foarte bună, învățînd totodată mai multe limbi străine, muzica, desenul şi ceielailte.

La toamna viitoare trebuie numaidecît să o aşez aice pentru ca să _nu-şi piardă timpul prin pansioanele din Iaşi. Om vorbi mai pre larg despre aceasta cînd m-oi întoarce la Mirceşti.

Pînă atunce îți doresc sănătate, recoltă bună şi... ghîci ?

Adio, te sărut,

V.A.

146

Nisa, 20 mai 1S67

Dragă Paulină,

Tocmai cînd era să-ți scriu, am primit răvaşul prin care mă înştiințezi că Pisozki au trecut pe la Mirceşti, că au admirat gospodăria noastră şi că ți-au adus săcuşorul cu lucrurile cuprinse în el. Am ceti cu mare mulțemire toate cîte mi-ai scris despre starea moşiei şi despre măsurele ce ai luat pentru zidirile ce sînt încă de făcut. Toate aceste îmi dovedesc şi mai mult că eşti harnică, voinică, înțeCeaptă... dracu împelițat, şi înțeleg foarte bine dorința lui Pisoski de a găsi un alt drăcuşor care să-ți semene şi să-i întinerească batrînețele. N-are decît să ieie un fanar aprins şi să umble prin țeară cu colinda, poate că 1-a sluji norocul, însă mă îndoiesc, căci descoperirile cele bune sînt foarte, foarte rari pe lume.

Eu, jprecum te-am înştiințat în scrisoarea mea din urmă, am părăsit Parisul din cauza ploilor, a scumpetei şi a marelui număr de străini care au năvălit în el pentru expoziție. M-am îndreptat în părțile mai calde a Franciei şi m-am oprit la Nisa, pe malul mărei. Aice am găsit soarele cel mai aurit, ceriul cel mai albastru, marea cea mai frumoasă şi flori pretutindene. Am un apartament într-un otel englez foarte bun şi petrec toate zilele pe balconul meu, răsufilînd aerul viu a mărei şi luînd băi de raze de soare. într-un cuvînt, mulțemesc lui Dumnezeu, pînă acum sînt prea mulțemit despre sănătate şi, de va merge tot asfel, am să [mă] fac cît un tun. Pre cît îmi era greu de şezut în Paris, pe atîta mă simt fericit la malul mărei, departe de nămolul ostenitor al Parisului şi de atmosfera-i puturoasă. Ştii că îmi place a avea dinaintea mea un orizon întins ca la Mirceşti, şi a răsufla aer curat; aice am găsit ce-mi trebuieşte şi, prin urmare, cred că voi şedea pană la sfârşitul lui iuni, oînd apoi mo-i duce la băile de la munții Pirenei. îmi va trebui vro lună de zile pentru cura mea şi îndată ce o voi sfîrşi, m-oi repezi la Moldova ca să te sărut şi să-ți dovedesc că mi-am căutat de sănătate de cînd am plecat de acasă.

Cu toate însă că nu mă mai aflu în Paris, urmează a-mi adresa scrisorile tot la adresa fratelui meu, precum ai făcut păn-acum, şi îmi scrie cît vei putea mai ades, căci scrisorile matale îmi pricinuiesc o nespusă mulțemire.

Adio, te sărut de o mie de ori,

V.A.

Sărută pe Marghiolita din parte-mi şi dă-i alăturatul bilet.

147

Nisa, 8 iunii 1867

Dragă Paulina,

Azi-dimineaţă ieşind din valurile mării în care mă scăldasem cu multă plăcere am avut mulţemire a primi răvaşul matale din 6 mai. M-am bucurat din suflet că eşti sănătoasă şi că-mi trimiţi o mică sumă de 400 # care-mi vor sluji pentru întoarcerea mea în ţară. Nu am primit încă pînă acum banii ce mi-ai expeduit prin Meyerhoffer[1], însă sper că nu voi întîrzia a lua ştire de la bancherull din Paris că au sosit cu bine în lipsa mea.

„ "5 ^!" 5 ? Nisa, pe malul mărei, mulţumit peste măsură că am părăsit căldura, colbul, glodul, ploile şi putoarea Parisului. Aici răsuflu între flori, mă cul'.c devreme, mă scol dimineaţa, dorm cît un paşă, învăţ limba englezească drept petrecere^ citesc, scriu cîteodată oînd îmi vine vreo idee ce caută să iasă la lumină, şi astfel aştept pe nesimţite epoca în care m-oi îndrepta către Mircesti.

De cînd am petrecut doi ani şi giumătate la moşie, am pierdut deprinderea de a trăi în oraşe mari, şi cu toate că Parisul are o mie şi o sută de adimeniri, mai cu seamă acum în timpul Expoziţiei, mă simt fericit de a mă găsi la Nisa, un oraş mic, dar frumos ce se întinde pe malul Mării Mediterane.

în curînd însă voi fi silit să-1 părăsesc pentru ca să mă duc la băi de pucioasă, căci vroiesc numaideoît a mă vindeca de petele ce am pe trup, şi cum mi-oi mântui acea cură, adică pe la începutul lui august, m-oi repezi la Moldova. Am de gînd a trece pe la Bucureşti pentru ca să regulez bonurile de indemnitate a moşiilor mele şi să^mi primesc dobînda ce mi se cuvine.

Păn-atunce, vroind a rămânea liniştit, nu vreau nici să gîndesc măcar la Patrascani. Tot ce aş vrea să ştiu este dacă am cîştigat sau dacă am pierdut procesul meu cu ţeranii de acolo.

Adio, te sărut de o mie de ori,

V.A.

148

Nisa, 15 iunie 1S67

Iubite Nico!au.u..u.s,

Răvaşul ce mi-ai scris de la Ruginoasa, cu data de 2 mai, l-am primit de-abia acum şi mi-a pricinuit mare muîţemire. L-am citit cu luare-aminte şi m-am pătruns de adevărurile cuprinse în el ; voi urma deci sfaturile ce-mi dai în privirea păstrărei capitalului care contribuie atît de mult la fericirea casnică. Spre acest ţel m-am şi depărtat de iadul ademenitor unde sînt atîţi drăcuşori frumuşei şi unde mintea, sănătatea şi punga sînt expuse la atîtea pericole !...

De o lună de zile mă aflu la Nisa, pe mâlul mărei, răsuflînd un aer curat şi răcoritor şi scăldîndu-mă în valurile albastre ale Mediteranei. Viaţă liniştită şi plăcută, ^cer limpede, spectacol măreţ, orizon întins, toate le am la îndemîna şi, prin urmare, sînt foarte mulţumit. Am de gînd să mai preCungesc şederea mea aice pînă ia începutul lui iubc, apoi mă voi duce la băile de la Aix în Savoia şi, pe Ia 19 august, voi pleca spre Moldova, unde sper că te-oi găsi sănătos şi odihnit de toate blăstămăţiile ce ai făcut în Paris.

Novitalele ce mi-ai dat despre gospodăria şi gospodina din Mircesti m-au bucurat; cred că vizita ce ai făcut acolo nu va fi cea de pe urmă, ci dimpotrivă, te-i duce din_ cînd în cînd să dai sfaturi prieteneşti Paulinei în privirea agriculturei. Veselia ta o înveseleşte, după cum m-au încredinţat însăşi prin cea din urmă scrisoare.

Nu ştiu unde te-a găsi acest răvaş, dar îl_ adresez la Ruginoasa. Măria-sa Doamna[1] trebuie să fie sosită acolo ; Smărăndiţa asemenea trebuie să fie !a arie, prin urmare palatul din Ruginoasa a prins iar la suflet şi la suflete. Urîtul s-o fi dus în pustiu şi, prin urmare, şederea la Ruginoasa este plăcută.

Oricum să fie însă, te sfătuiesc şi eu din parte-mi să pui zăbală poftelor tale neastâmpărate şi să te gîndeşti la bătrîneţele care te aşteaptă peste vro 50 de ani. Fii cuminte, co-

pile, căci chibzuiala bună a vezeteului prelungeşte puterea calului.

Adio, să ne videm sănătoşi şi voioşi !

V. Alecsandri

Arată m.-sale respectoasele mele complimente.

Sărută pe Miţa din, parte-mi; cît pentru Smărăndiţa, spune-i că nu există mai mare leneşă decît ea pe faţa pămîntului.

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

149

Nisa, 23 iuni 1S67

Dragă Paulină,

Am primit chiar acum scrisoarea matale din 31 mai şi mă grăbesc a-ţi răspunde că sînt sănătos şi că mă pregătesc a merge la băile de la Ecsa[1], unde am să fac vro 30 de feredeie de pucioasă.

Plecarea mea din Paris şi, mai ales, şederea pe malul mărei în timp de 5 săptămîni mi-au fost foarte favorabile. Aice am petrecut zile liniştite şi am recîştigat gusttil poeziei, scriind deosebit lucruri de care sînt destul de mulţemit. Cu toate aceste, îndată ce mi-oi mîntui cura, m-oi repezi la Mirceşti ca să te sărut şi să admir minunile ce ai făcut în lipsa mea şi despre care Pisoski mi-a scris cu mult entuziasm. Sînt cu nerăbdare ca să văd casele, şi grajdiul, şi pivniţa, şi, mai cu seamă, recolta, de la care atîrnă îndeplinirea planurilor viitoare. Nu mă îndoiesc că toate sînt nimerite şi pe placul meu, căci ai gust bun, înţelegere şi hărnicie.

întorcîndu-mă la Paris, unde voi şedea numai o săptămînă, oi cumpăra deosebite lucruri de-ale gospodăriei, precum şi

de-ale tualetei. Te îndemn, prin urmare, să-mi scrii ce doreşti ca să-ţi aduc şi care lucruri socoti că trebuie să expeduiesc la ţară.

Botinele ţi le-am trimis cu patru zile înainte de a pleca din Paris şi mă mir cum de nu le-ai primit încă. Negreşit ca poşta noastră e cauza întîrzierei.

Baligot îmi scrie că a încredinţat păpuşa Marghiolitei lui d-nul Grădişteanu[2], un avocat care va trece pe la Mirceşti în mergerea sa la Ruginoasa.

M-am mîhnit pentru cele ce-mi scrii despre Rolla. Sărmanul !... e trist de a fi maltratat astfel la bătrîneţe. Noroc pentru dînsul că are pe sora-sa lîngă care se poate adăposti. Iată ce vra să zică lipsa de chibzueală la timp.

înştiinţează-mă dacă Strull a plătit cîştiul Sf. Gheorghi. Păn-acum nu am primit nici banii ce mi-ai trimis în două rînduri, adică 800 #, nici măcar ştire de la Meyerhoffer că i-a espeduit la Paris. Nu înţeleg ce • însemnează această întîrzierei;

Adio, te sărut,

V.A.

Am să scriu chiar astăzi lui Meyerhoffer.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

150

Nisa, 3th July 1S67

My dear John,

Before to set out from Nisa, I wish to send you a short description of this place and the verses that I have written here.'i

The town of Nisa is in a very pretty position. It is framed on one side with mountains and it has a splendid looking-

glass before it, the blue Mediteranean. Its mountains are covered with a rich vegetation and with •many fine villas, which are built in various styles. The flowers and the trees who enclose them are of a meridional species : cactus, jasmines, orange-trees, lemon-trees, fig-trees, olive-trees and bay-trees which are actually in full bloom.

Nisa extends its huoses and gardens to the sea-side in a large amphitheatre which is bordered with a magnificient walk, and this waJk is planted with african palm-trees which resemble [to] quite gigantic fans, and are always balancing in the sea-breeze.

It is impossible to express all the beauties of this place at sun-rise and at sun-set, when the heaven is gilded or purple, and when nature is resting from the day's heat.

At that rime it is a veritable happiness to swim in the blue waves, or to row with a little boat.

My gentil companion knows very well how to guid a boat,_and he handled the rudder with a marvellous dexterity. He sings on the boisterous waves some venetian barcarole or some ballad of the Meyerbeers' operas, and his pretty voice resounds harmoniuosly during I smoke the turkish tobacco what you have send me.

Our days pass as lightning, reading, writing, singing, swimming and walking. In the evening we stay on the terrace of our hotel in respiring the night's fresh wind, and sometimes we play the *piquet* till at ten o'clock, before to go to bed. My companion is very clever at this play and he has gained of me several thousands points. So I have surnamed him *picket-pocket.*

I remain at Nisa till saturday 6th July. Answer my letter, I kiss dearly my gentil nieces.

Your affectionate,
V. Alecsandri

Trois pages et demi d'anglais gaulois, c'est raide ! Aussi je declare que c'est *enough.* Je te prie de dire de ma part â mrs Kohne et C-ie de garder mon argent jusqu'â mon retour. Je n'ai pas le temps d'ecrire des lettres d'affaires.

Nisa, 3 iulie 1867

Iubite Iancu,

Mai înainte de a pleca din Nisa, vreau să-ţi trimit o scurtă descriere a acestui loc şi versurile pe care le-am scris aici.[1]

Oraşul Nisa are o poziţie foarte frumoasă. Este mărginit de munţi într-o parte, iar în faţă are o splendidă privelişte, albastra Mediterană. Munţii săi sînt acoperiţi cu o bogată vegetaţie şi cu multe vide elegante, construite în diferite stiluri. Florile şi copacii care le înconjură sînt specii meridionale : cactuşi, iasomie, portocali, dămîi, smochini, măslini şi lauri, care sînt înfloriţi acum.

Nisa îşi desfăşoară casele şi grădinile către ţărmul mării într-un larg amfiteatru, care este mărginit de o promenadă magnifică, plantata cu palmieri africani, care seamănă întru totul cu nişte evantaie uriaşe ce sînt legănate mereu de briza marină.

Este imposibil de descris toate frumuseţile acestui loc, la răsăritul sau apusul soarelui, cînd cerul este de aur sau purpură şi cînd natura se odihneşte de căldura zilei.

în acest timp este o adevărată fericire să înoţi în valurile albastre sau să vîsleşti într-o bărcuţă.

Distinsul meu tovarăş cunoaşte foarte bine cum se conduce o barcă şi mînuieşte cîrma cu o minunată îndemînare. Pe valurile agitate, el cîntă vreo barcarolă veneţiană sau vreo baladă din operele lui Meyerbeer, iar vocea lui plăcută răsună armonios, în timp ce eu fumez tabacul turcesc pe care mi l-ai trimis.

Zilele noastre trec foarte repede, citind, scriind, cîntînd, înotînd şi plimbîndu-ne. Seara, stăm pe terasa hotelului nostru, aspirînd aerul proaspăt al nopţii, iar cîteodată jucăm pichet pînă la ora zece, înainte de a ne duce la culcare. Tovarăşul meu este foarte îndemînatec la acest joc şi a cîştigat mai multe mii de puncte, astfel încît l-am poreclit *piebet-pocket.*

Rămîn la Nisa pînă sîmbătă, 6 iulie. Răspunde la scrisoarea mea. Sărut călduros pe drăguţele mele nepoate.

Ou dragoste,
V. Alecsandri

Trei pagini şi jumătate de engleză galică este prea mult! De aceea declar că este destul ! Te rog să spui din partea mea domnilor Kohne 8: comp. să-mi păstreze banii pînă la întoarcerea mea. Nu am timp să scriu scrisori de afaceri. *

* In original, post-scriptumuJ în limba franceză.

Ecs,' 10 iuli 1S67

Dragă Paulină,

Precum ţi-am făcut cunoscut prin scrisoarea mea din urmă, am plecat de la Nisa alaltăieri cu vaporul şi, după o călătorie foarte plăcută de cîteva ore pe mare am sosit la Genova unde am petrecut o zi şi o noapte. De la Genova m-am îndreptat cu drumul-de-fier spre poalele muntelui Cenis pec^re J-am trecut cu diligenta şi, în sfîrşit, am agiuns sănătos, însă foarte colbăit la Ecs, în Savoia. Trecerea muntelui Cenis au fost destul de curioasă din cauza marelui număr de preoţi ce se întorcea de la Roma în Franţia. Peste 60 de boaite, afară de ceilalţi călători, formau un cîrd negru şi uricios care erau grămădiţi în diligente ca nişte pui de corbi în cuiburi. 14 dilijanţe înhămate fiecare cîte cu 12 catîri se urcau pe coastele muntelui şi se coborau într-un nour de colb cejunplea văzduhul. Cred că am înghiţit cel puţin giumatate ocă de colb, dar îndată ce am sosit la Ecs am mers de m-am scăldat în apă de pucioasă şi astfe! m-am curăţit de lipul ce mă acoperea.

Am început băile mele astăzi şi sper că peste vro 25 de zile oi fi scăpat de petele ce le am pe trup. Acie am găsit un otel foarte bun şi de la ferestrele odăilor mele am o minunată privelişte pe cîmpia ce se întinde împregiur şi pe munţii ce încungiură Ecsa. Aproape de acest mic oraş este un lac limpede ce se numeşte lacul Burge, unde am de gînd a face primblări cu barca pentru ca să^mi aduc aminte de Marea Mediterană, pe a cărei maluri am petrecut şase săptămîni cu multă plăcere. Timpul e frumos de cînd am sosit, dar am aflat că pană mai deunăzi au fost foarte aspru, încît mulţi bolnavi au fugit de aice. într-un cuvînt, sînt mulţumit pănacum de Ecsa şi sper că nu mi-a fi urît cîtă vreme voi şedea aice.

Cînd mi-oi sfîrşi cura, m-oi repezi la Paris pentru ca să cumpăr deosebite lucruri pentru Mirceşti, apoi m-oi întoarce la Moldova. Planul meu este ca să trec prin Bucureşti pentru ca să regulez bonurile rurale şi să mă găsesc în Fooşani la 17 august, fiind terminul fixat pentru căutarea procesului meu cu ţăranii din Patrascani. Văzînd şi făcînd.

Adio, te sărut şi doresc să-mi scrii ades,

V.A.

152

Paris, 9 august 1867

Dragă Paulină,

îţi scriu cîteva rînduri în grabă pentru ca să te înştiinţez că am sosit sănătos la Paris, după ce am făcut un mic voiagiu în Sviţera. Aici am de gînd a mă opri vreo zece zile, după care apoi m-oi porni la Moldova. Am cumpărat un serviciu de cristaluri şi de porcelan pentru 12 persoane. Mîine merg să cumpăr perdele şi materie de mobile, precum şi tot ce trebuie pentru odaia feredeului.

Prin urmare, să ne vedem sănătoşi şi voioşi după cum doresc.

Te sărut,

V.A.

153

Viena, duminică [a. 12 august 1867]

Dragă Pai<li7iă,

Am sosit cu bine la Viena astăzi la 12 ore şi plec deseară la Giurgevo pe Dunăre. Gîndul meu este să şed vreo patru zile în Bucureşti pentru ca să preschimb bonurile rurale şi să mă găsesc la Focşani la 17 august, de ziua terminuCui fixat

pentru procesul meu cu Patrascani. îndată apoi voi pleca la Mircesti unde sperez că te-oi găsi sănătoasă. Doctorul Valiano mi-a răspuns prin telegraf că eşti *mai bine,* care vrea să zică că ai fost bolnavă. Cînd oi sosi acasă, am să te dojenesc căci sînt sigur că iar din osteneală te-ai îmbolnăvit.

Căldurile pe aici sînt foarte mari şi sufăr mult de ele, de unde eram gras ca un harbuz, acum am început a slăbi văzînd cu ochii. însă nu mă îngrijesc, fiind sigur să prind iar la carne cum oi agiunge la căsuţa mea.

Adio, te sărut şi doresc să te găsesc sănătoasă şi voioasă.

V.A.

Ţi-oi scrie de la Bucureşti şi ţi-oi telegrafia de la Focşani pentru ca să-ţi fac cunoscut ziua sosirii mele la Mircesti. Poartă de grijă pentru un bucătar şi un fecior.

CĂTRE PANTAZI GHICA

154

Bucarest, 12 aout 1S67

Mon cher Pantazi,

J'ai recu â Paris une citation de la Cour d'Appel de Focsany pour le 17 de ce mois. C'est Ie dernier terme assigne pour mon proces avec les paysans de Patrascany.

J'ai donc quitte Paris â la hâte, et je compte en faire autant de Bucarest afin de me trouver le 17 present â l'appel.

Je passerai par Bouzeo[1] le 16, en diligence, comme un simple mortel et je serai bien heureux de vous serrer la main en passant. Par la meme occasion je serai non moins content de ravoire les papiers concernant mon proces, que je vous ai envoyes ll'annee passee de Mircesti, papiers qui me sont indispensables, comme vous le pensez.

Bucureşti, 12 august 1867

Iubite Pantazi,

Am primit la Paris o citaţie de la Curtea de Apel de la Focşani pentru ziua ide 17 a acestei luni. Este ultimul termen dat pentru procesul meu cu ţăranii din Pătrăşcani.

Am părăsit deci Parisul în grabă şi socotesc să fac tot aşa şi cu Bucureştiul, astfel încît să mă găsesc la 17 prezent la apel.

Voi trece prin Buzău[1] la 16, cu diligenta, ca un simplu muritor şi voi fi foarte fericit să-ţi strîng mîna în trecere. Cu aceeaşi ocazie voi fi nu mai puţin mulţumit de a avea din nou hîrtite privind procesul meu, pe care ţi le-am trimis anul trecut de la Mircesti, hîrtii care îmi sînt de neapărată trebuinţă, cum îţi poţi închipui.

Fă deci în aşa fel, dragul meu, încît să ai aceste hîrtii pregătite pentru a mi Ie înapoia la trecerea mea, îţi voi fi foarte îndatorat, căci rezolvarea procesului meu ţine de aceste hîrtii.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

155

Duminică [Bucureşti, 12-17 august 1867]

Dragă Paulina,

Mă găsesc la Bucureşti unde am venit pentru ca să-mi iau banii bonurilor rurale.

Am de gînd să plec la Galaţi îndată ce mi-oi mîntui treaba, şi apoi mă voi întoarce acasă pentru ca să mă aşez pe odihnă. Sînt sănătos.

A revedere, te sărut,

V.A.

CĂTRE PREŞEDINTELE ACADEMIEI ROMANE

156

Mirceşti, 23 august 1867

Domnule president,'

Am onoare a vă face cunoscut că deosebite împrejurări, cu totul străine vieţii mele, mă obligă a prelungi absenţa mea din Bucureşti.

E de prisos a vă spune cît de mult regretez de a nu putea lua parte la lucrările onorabilei Societăţi literare, dar mă grăbesc^ a adăogi că aş fi prea fericit dacă aţi binevoi a-mi împărtăşi prin poştă rezultatul discutărilor asupra ortografiei române.

Priimiţi, domnule president, expresia simţirilor mele de cea mai înaltă considerare,

V. Alecsandri

Domniei-sale
Domnului president Societăţiei literare din Bucureşti

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

157

Mirceşti, 30 aout 1867

Mon cher Cogalnicean,

Je viens te faire une declaration penible, mais qui, une fois faite, dechargera ma conscience d'un grand poids, je l'espere.

Tu m'as donne l'hospitalite dans ta charmante villa pendant mon sejour â Bucarest, et en retour de cette amabilite, je t'ai frustre involontairement d'une boite pleine de the ; je dis involontairement car c'est le domestique de Pizoski qui, dans un exces de zele, a cru devoir operer cet escamotage. II est vrai de dire que je me trouve etre actuellement son complice puisque la boite en question a fait une entree triomphale dans ma *Cămara* et qu'elle est devenue pour moi une source de jouissances fort agreables. Helas ! chaque matin j'avale, non sans remords, un grand verre de cette liqueur chinoise qui se change pour moi en poison toutes les fois que je pense, â la maniere illicite dont j'en suiş devenu proprietaire. J'y pense, il est vrai, le moins possible, afin de ne point troubler ila quietudc de mon existence, je t'avoucrai meme, cntre nous, que je n'y pense jamais ... mais cela provient plutot de mon innocence que de ma perversite.

Cet aveu fait, je me sens calme et pur comme par le passe et je passe â d'autres exercices. Je me suiş laisse dire que ton petit bout de ta queue se trouvait melee â la formation du nouveau ministere et que grâce â l'influence magnetique de cet appendice generatcur, tu exercerais une influence occulte sur cer-tains membre du gouvernement actuel.

L'assertion m'a semble assez etrange, au premier abord, mais si par hasard elle etait vraie, je me hasarderai de t'adresser la priere suivante.

Pantazzi Ghica est un des mes bons amis; il vient de me rendre service â l'occasion de mon proces avec mes exvassaux de Patrascany et je serais heureux de !lui prouver ma reconnaissance. Pantazzi est, comme tu le sais fort bien, intelligent, actif, piocheur conciliant et bien plus je le crois revenir de bien de theories ultra qui fleurissent dans la plate bande de la vingtieme annee. Il a ete prefet â Bouzeo, en dernier lieu, et il a su gagner l'affection des habitants recalcitrants du district; c'est la meilleure recommandation pour ses capacit.es d'administrateur. Et pourtant Mr Jean Bratiano l'a remplacee dans ce poşte par un certain Pleşoiano, lequel, m'a-t-on dit, ne sait pas meme ecrire ; or si tu veux me causer un grand, tres grand plaisir, imprime au bout de ta queue un petit mouvement pour faire obtenir â Pantazzi une prefecture consequente, celle de Bouzeo surtout. Je t'en saurai un gre infini et je te promets d'avaler trois verres de

ton the, en ton honneur, c'est un service reel que je te demande et j'y compte en t'embrassant,

V. Alecsandri

Mircesti, 30 august 1867

Iubite Kogălnkeanu,

Vin să-ţi fac o declaraţie neplăcută, dar care, odată făcută, îmi va descărca conştiinţa, sper, de o mare greutate.

Mi-ai dat ospitalitatea în încîntătoarea ta vilă, în timpul şederii mele la Bucureşti, şi în schimbul acestei bunevoinţe, te-am păgubit fără să vreau, căci servitorul lui Pisoski este acela care, într-un exces de zel, a crezut că trebuie să facă această şmecherie. Este drept că, în adevăr, acum mă găsesc a fi complicele său pentru că cutia în chestiune a intrat triumfătoare în *cămara* mea şi a devenit pentru mine un izvor de plăceri. Vai ! în fiecare dimineaţă sorb, nu fără remuşcări, un mare pahar din această licoare chinezească, care se preface pentru mine în otravă ori de cîte ori mă gîndesc la felul nepermis în care am devenit proprietarul ei. Mă gîndesc, ce-i drept, cît mai puţin cu [putinţă, astfel încît să nu iturbur liniştea vieţii mele, îţi voi mărturisi chiar, între noi, că nu mă gîndesc niciodată... Dar aceasta vine mai curînd din inocenţa mea, decît din perversitate.

Această mărturisire odată făcută, mă simt liniştit şi curat ca în trecut şi trec la alte exerciţii. Mi s-a spus că vîrfuleţul cozii tale se găsea amestecat în formarea noului minister şi că, datorită influenţei magnetice a acestui apendice generator, aveai o putere ocultă asupra unor membrii ai guvernului actual.

Afirmaţia mi-a părut destul de curioasă, la prima vedere, dar, dacă din întîmplare ea era adevărată, aş încerca să-ţi adresez cererea următoare.

Pantazi Ghica este unul din bunii mei prieteni; mi-a adus servicii cu ocazia procesului meu cu foştii mei vasali din Pătrăşcani şi aş fi fericit să-i arăt recunoştinţa mea. Pantazi este, cum ştii foarte bine, intdligent, activ, muncitor, înţelegător şi, mai mult, îl cred vindecat de teoriile ultra care înfloreau în straturile celor douăzeci de ani. A fost prefect de Buzău, în ultima vreme, şi a ştiut să cîştige dragostea locuitorilor răuvoitori ai districtului; este cea mai bună recomandaţie pentru capacitatea sa de administrator. Şi totuşi, dl. Ion Brătianu l-a înlocuit în acest post printr-un oarecare Pleşoianu, care, mi s-a spus, nu ştie nici să scrie ; or, dacă vrei să-mi faci o mare, foarte mare plăcere, pune în mişcare vîrfui cozii tale pentru ca să faci ca Pantazi să primească prefectura cuvenită, cea de Buzău, mai cu seamă. Ţi-aş fi foarte recunoscător şi îţi făgăduiesc să înghit trei pahare din ceaiul tău, în cinstea ta, este un serviciu adevărat pe care ţi-1 cer şi pe care mă bizui îmbrăţişîndu-te,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

158

Mircesti, 30 aout 1S67

Mon cher Pantazi,

On vient de me remettre â peine votre lettre, et je vous ecris â la hâte ces quelques lignes pour vous dire que je serais heureux de vous voir au comble de vos desirs.

Ci-inc!use ma lettre â Cogalniceano'. Lisez-la, et si vous la trouvez â votre convenance, expediez-la â Bucarest, dans le cas contraire dechirez-la, ou bien renvoyez-la moi.

Adieu, je suiş oblige de vous quitter pour recevoir des hotes qui m'arrivent; je vous embrasse affectueusement et VOIK **prie de vous occuper en temps opportun des formalites exigees par J'issue de mon proces.**

Tout â vous,

V. Alecsandri

Je vous prie de presenter mes compliments â Md. Ghica.

Mircesti, 30 august 1867

Iubite Pantazi,

De-abia mi s-a adus scrisoarea dumitale şi îţi scriu în grabă aceste cîteva rînduri pentru a-ţi spune că voi fi fericit să văd că ţi s-au împlinit dorinţele.

Aici alăturat scrisoarea mea către Kogălniceanu[1]. Citeşte-o şi, clacă o găseşti potrivită, expediaz-o la Bucureşti, în caz contrariu rupe-o sau, mai bine, înapoiază-mi-o.

Adio, sînt obligat să te părăsesc pentru a primi oaspeţii care îmi sosesc; te îmbrăţişez cu afecţiune şi te rog să te ocupi în timpul potrivit de formalităţile cerute pentru terminarea procesului meu.

Ai dumitale,
V. Alecsandri

Te rog să prezinţi salutările mele d-nei Ghica.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

159

Mirceşti, 2 sept. 1867

Iubite domnule Negruzzi,

Am **primit scrisoarea d-voastre împreună cu numerile din *Convorbirile literare* ce au apărut pan-acum şi pe care aţi avut amabilitate a mi le trimite. Le-am cetit cu Iuare-aminte şi multă plăcere..., lucru ce mi se întîmplă cam rar cu scrierile româneşti de astăzi; şi acum vin a vă mulţumi pentru adevărata bucurie ce mi-aţi ocazionat în iubita mea singurătate.**

Publicarea întreprinsă de d-voastră o apreciez cu atît mai mult că ea tinde a combate gustul pocit al noilor încercători pe cîmpul literaturei. Puţinele numere care au ieşit pană acum la lumină cuprind articole bune şi bine scrise (mai cu seamă *Flora Romană,*[1] a venerabilului meu amic C. Negruzzi) şi poezii plăcute ce denotează adevărate talente. Nu vă vorbesc de proverbul d-voastre : *împăcarea,* pentru ca să nu gîndiţi că m-am crezut obligat a vă face complimente, însă nu mă voi opri dc-a vă zice : curaj ! începutul este bun, foarte bun, cît se poate de bun ! Urmaţi dar înainte cu încredinţare că faceţi un mare serviciu literaturei noastre.

Eu sînt atît de îneîntat, văzînd calea ce aţi apucat, că vă promit să vă întovărăşesc pre cît îmi va permite slăbirea păsurilor ; şi, ca o probă de bunăvoinţă, vă alătur aice o mică poezie română... nu *rumănă.* (Aş dori mult să ştiu pentru ce dl. Maiorescu vroieşte să facă din poporul român un popor colorat, *rumăn.* îmi place a crede că d-lui nu are de scop a trata de *Peaux rouges* pe compatrioţii d-sale.)

în curînd, adică îndată ce voi găsi timp ca să prescriu manuscriptul meu de *Comedia ciocoilor*[2], voi trimite actul I care va fi treptat urmărit de celelalte acturi. Iar în cursul iernii, de va fi să o petrec la Mirceşti, voi scrie pentru foaia d-voastre călătoria mea la Maroc, sau acea în Italia pe timpul războiului între francezi cu austrieni.[3]

Iată, iubite domnuîe Negruzzi, răspunsul meu la propunerea ce-mi faceţi de a fi colaboratorul *Convorbirilor literare.* Această publicare fiind sora *României literare* şi totodată avînd calităţile necesare unei foi ce ţinteşte a dezvolta gustul frumosului şi a distrage spiritele din rătăcirea politicei, sînt gata a vă da mîna cu toată inima.

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

Trimit frăţeştile mele îmbrăţişări vechiului meu amic, care s-au dat în dragoste cu doamna Florineasca, şi îi îndemn să nu se facă a uita că mi-au promis de-a veni să petreacă cîteva zile cu mine în raiul Mirceşti.

Dacă vă este cu putinţă, binevoiţi a-mi trimite prin poştă scrierea d-lui Maiorescu, *Poezia rumănă* [sic] urmată de o alegere de poezii, precum şi dramul lui Hajdeu, *Răzvan-Vodă.* Asemine vă rog şi pentru numerile viitoare a foii d-voastre.

160

GALERIE DRAMATICA DE TIPURI CONTIMPURANE

Mirceşti, sept. 1S67

Domnule redactor,

Fiecare generaţie produce naturi felurite de oameni, tipuri caracteristice de un mare interes pentru studiul social şi isto-

ric a fiecărei epoce. Acele figuri serioase sau comice, mărețe sau ordinare, nobile sau tîmpite, frumoase sau urîte, blînde sau fioroase etc. poartă întipărirea secolului lor şi compun tabloiil original al societăților ce se succed şi se prefac cu timpul.

Dacă vijeliile necurmate la care au fost expuse țările noastre nu ar fi stăvilit dezvoltarea literaturei şi a frumoaselor arte în sînul lor ; dacă, pe lîngă cronicarii ce s-au ocupat cu descrierea faptelor istorice, am avea şi alți autori cari să ne fi lăsat portretele străbunilor, precum şi schițe amănunte despre obiceiurile trecutului, noi astăzi ne-am putea face o idee exactă de societatea română cu fizionomia sa particoîară, cu spiritul ei, cu tendințele sale, în epocele de mai înainte, şi astfel am fi înlesniți în lucrările literare ce am întreprinde ; însă asemine prețioase cunoştințe ne lipsesc !

Ce importanță nemărginită ar avea pentru noi o scriere de pe timpul lui Ştefan cel Mare, care ne-ar arăta ca într-un album fotografic chipurile şi caracterele energice ai contimporanilor acestui domn măreț !

Tot românul care se mândreşte cu trecutul patriei sale simte dorința de a şti ce soi de oameni au fost acei viteji care ne-au lăsat aşa de glorioasă moştenire ? Cum era portul, graiul, chipul lor oțelit în focul războaielor, inima lor mărită prin adevărata iubire de moşie ? Cum era poporul care trăia în frăție cu coasa, cu toporul, cu codrul şi cu calul său, pentru apărarea vetrei părinteşti ? Ce fizionomie aveau locuitorii oraşelor, breslaşii, funcționarii, negustorii de pe atunce şi ce aspect aveau însuşi oraşele noastre, astăzi înghesuite de evrei ? Cum viețuiau domnii în curțile lor şi cum era traiul patriarhal al boierilor, păn-a nu se introduce luxul străin în țeară... etc... etc... etc.

Zadarnice întrebări ! tipurile cele mai interesante s-au stins în umbrele trecutului fără a lăsa nici o urmă vederată, şi numai un geniu profund ar putea să le întrevadă prin vălul întunericului şi să le scoată iar la lumină. Insă unde este acel geniu ?

S-au observat cu multă justeță că societatea română este una din cele mai setoase de schimbări, fie bune, fie rele. Reformele care se introduc în alte părți ale lumei cu greutate şi cumpănire găsesc calea deschisă în țeara noastră şi năvălesc fără împiedecare. Legile se înnoiesc pe tot anul, datinile vechi sînt părăsite cu o nepăsare întristătoare, iar în locu-le prind rădăcină obiceiurile străine ca în pămîntul lor şi dau o fizionomie străină, atît oraşelor cît şi orăşenilor. Cine astăzi recunoaşte societatea română de acum douăzeci de ani ? Cine mai întîlneşte tipurile acele originale de boieri cu frica lui Dumnezeu, de cucoane gospodine, de slugi credincioase şi îmbătrînite în casele stăpânilor, de lăutari nelipsiți 3a sărbători, de meseriaşi şi negustori români cu calfele lor, ce formau un soi de *tiers etat* prin oraşe ? Unde şi unde se mai zăreşte cîte una din acele umbre rătăcite în lumea nouă.

în prezența unei asemene prefaceri ce se realizează atît de grabnic, am socotit că nu ar fi poate o lucrare greşită de a compune pentru curiozitatea urmaşilor noştri o galerie de tipuri contimpurane,' iar spre a da acestor figuri o expresie mai vederată, am adoptat pentru ele forma dramatică şi le-am prezentat publicului amator de teatru, sub denumirea de *Cînticele comice.* Iată partea I [a] acelei galerii : *Şoldan Viteazul, Mama Angheluşa doftoroaia, Herşcu Boccegiul, Piciu Căruceriul, Satrarul Napoilă — ultraretrogradul, Clevetiri — ultrademagogul, Paraponisitul — foncționar vechi, Gură-Cascată — om politic, Cucoana Chirița în Paris, Barbu Lăutariul, Ion Păpuşeriul, Surugiul, Kera Nastasia, Stan Covrigariul.*

Această gaîerie, din care o parte s-au publicat, o pun la dispoziția foaiei ce redigeați sub titlul de *Convorbiri literare* şi însărcinez pe Stan Covrigarul să o prezinte amatorilor, ca unul ce chiar prin meseria lui este deprins a se înfățişa cu colaci, după datina strămoşească.

Primiți, domnule meu, amiciile mele,

V. Alecsandri

161

Mircesti, sept. 1867

Iubite domnule Negruzzi,

în urma apelului ce mi-ați făcut prin scrisoarea d-voastre, v-am trimis o poezie intitulată *Tînăra creolă* şi o scenă dramatică : *Covrigarul.* Nu ştiu însă dacă le-ați primit.

Acum, avînd a pleca la Paris, unde voi zăbovi cîtva timp, vă expeduiesc de la țeară un pachet, cuprinzînd patru tipuri din galeria contimporanilor : *Chirița în Pari:, Ion Păpușarul, Gură-Cască* și *Surugiul,* căci nu cred să fiu dispus în străinătate a mă ocupa de lucrări literare.

Dacă asemine scrieri pot găsi gazdă în coloanele foii d-voastre, oi fi prea mulțemit de ospeția ce li s-ar da ; în caz contrar, vă rog să-mi înapoiați manuscrisele la *Mircești, poșta Skee, giudețul Roman.*

Sper să viu în_ cîteva zile la Iași și atunci voi avea plăcere de a vă felicita din viu grai pentru nimerita întreprindere ce ați făcut prin scoaterea la lumină a *Convorbirilor literare.*

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

Mircești, 6 septemvrie 1S67

162

Moș polcovnice,

După înțelegere cu frate-meu și cu Brănișteanu, mă găsesc în măsură de a termina treaba[1] despre care am vorbit. Răspunde-mi dacă ești gata să mergem acum la Iași sau dacă îți vine mai bine la socoteală să ne repezim în fosta capitală și chiar în Galați, de a fi trebuință... după plecarea măriei-sale doamnei[2]. Eu crrd că ar fi bine să te mai oprești în Moldova pană la sfîrșitul lui septemvre, pentru ca să mîntuim toate formalitățile în liniște și după tact. Amicul nostru Baligot fiind chemat a întovărăși pe doamna pană la Viena, ai putea prea bine să mai întîrzii aice pentru ca să-ți pui trebile la cale. Bătrînii noștri ziceau cu mu»!t drept: *Lucrul de astăzi să nu-l lași pe mîine.* Deși ești încă junei și prin ur-

mare zburdalnic, nu mă îndoiesc .însă că știi a pătrunde cuminția unei asemine maxime.

Oricum să fie, eu aștept înalta hotărîre a blestemăției-voastre, spre a urma întocmai.

Fratele *V. Alecsandri*

Respectuoasele mele omagiuri măriei-sale. Amicii Smărândiței, lui Rolla și lui Baligot. Sărutări Miței și lui Coca.

N.B. Dacă te-ai opri pînă la sfîrșitul lui septemvrie,^am pleca iarăși împreună de la Moldova, căci eu sînt hotărît a duce numaidecît copila la Paris, în toamna aceasta, cît mai curînd, pentru ca să nu mă apuce timpul cel rece pe drumuri.

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

163

Cernăuți, miercuri [11] octombrie 1867[1]

Dragă Paulină,

Prin depeșă telegrafică te-am înștiințat că am sosit cu bine la Cernăuți și că plecăm deseară la Viena. Nu am nevoie să-ți spun că drumul pînă la Mihăileni a fost foarte greu, căci ai putut să te încredințezi singură despre halul său în mergej rea matale la Mircești. E destul să zic că am sosit la graniță de-abia pe la trei ceasuri după-amiazi, iar în Cernăuți pe la nouă, noaptea. Norocul nostru a fost că am avut timp frumos și o lună frumoasă cu un chip de fată mare cînd merge să găoace *Isaia dănțuiește !*

Copila s-a purtat voinicește la drum ; mîncînd bine, dormind și mai bine ; din vreme în vreme, o lovea dorul mămuței și atunce i se umpSeau ochii de lacrimi, însă am liniștit-o cu glume și cu istorii grecești, *imparatesco.* I-au plăcut foarte mult șoselele din Bucovina cu plopi nalți pe de lături și le-a dat nemților porecla de cartoflari fiindcă pe

aice sânt imulte ogoare de cartofle. *La nemți est pun Erdăpfel, sapperment I* *

Astă-noapte, Măria o dormit ăntr-una de la 9 oare pînă la 9 dimineață şi a horăit chiar cu multă plăcere. Acum ea îşi ie ceaiul cu *kipfel* **, îmbrăcată cu costumul cel nou. Avem să facem vizite prin Cernăuți păn-a nu pleca, la familia lui Hurmuzaki şi dar trebuie să ne arătăm galanți.

Timpul se menține foarte frumos. Deie sfîntul să fie tot astfel încă o lună de zile, pentru ca să mă pot întoarce curînd acasă, fără a fi expus la răcelile iernii.

Nu poți crede cîtă dorință am să mă văd în căsuța mea, liniştit şi pus pe lucru. Bun e Dumnezeu, meşter e dracu ! *Helbet!*

Adio, te sărutăm de o mie de ori,

V.A.

Scumpă mămuță,

Am sosit bine aice şi plecăm astăzi la Viena. Cernăuțu îi frumuşăl şi curat. însă nemții sînt toți cartofjlari. Ți-oi scrie de la Viena şi de la Paris.

Te sărut de o mie de ori,

A matale,

Mărie

164

Viena, sîmbătă, [14 octombrie] 1867'

Draga Paulina,

Am sosit aseară la Viena după o călătorie de 37 ceasuri cu drumul-de-fier. Copila s-au purtat voiniceşte, dormind bine, mînoînd şi mai bine şi petrecînd cu mare mulțemire. Curiozitatea ei au fost deşteptată şi ațîțată necontenit prin lucrurile

* [Sînt buni] cartofii, la n.iiba ! (limba germană),
** Corn, chiflă ('limba germană).

nouă ce videa, prin oraşele care-i trecea sub ochi cu repegiunea şi prin mulțimea de oameni ce se suia sau se cobora din trăsuri pe la stațiile unde se opria trenul drumului-de-fier.

Am trecut prin Lemberg făr-a ne opri şi am sosit cu bine aice, unde vom şedea vreo două zile. Apoi ne vom îndrepta spre Paris.

Am avut păn-acum noroc de-a avea timp frumos şi destul de cald. Mă voi grăbi dar a mă întoarce din Paris cît mai degrabă pentru ca să profitez de puținele zile de toamnă ce mai ramîn. Am sperare să mă găsesc în căsuța mea pe la începutul lui noiembrie ; păn-atunce, mata pune la cale să fie tot gata pentru iarnă. Mă duc chiar acum să cumpăr luminări, cadă şi celelalte şi le expeduiesc la Mircesti. Ți-oi scrie păn-a nu pleca de aice.

A revedere, te sărut,

V.A.

Scumpă mămuță,

Am făcut un voiaj foarte frumos pană la Viena cu drumul-de-fier.

Bine zice cucoana Chirița că nemții sînt cu dracu. Cînd ăi veni mata la Paris, te-i minuna de cîte lucruri frumoase vei videa. Eu aş fi deplin muîțemită dacă nu mi-ar fi necontenit dor de mata.

Te rog, scumpă mămuță, să vii cît mai digrabă la Paris ca să te sărut de o mie de ori.

A matale,

Mărie

165

Paris, octombrie 1867

Dragă Paulina,

Sosind cu bine la Paris, copila au şezut cîteva zile la frate-meu şi au petrecut foarte vesel cu nepoatele mele, mergînd împreună la Expoziție, la teatru şi la primblare. Ieri

am aşezat-o la pansion anele sînt încredinţat că va fi. bine crescută. Acolo mai sînt două copile de la Moldova, una de vîrsţa Marghiolitei şi alta mai mărişoară, cu care ea s-au şi împrietinit.

Nu-ţi poţi închipui ce-i influenţa străinătăţei asupra copiilor. Marghiolita se preface văzînd cu ochii şi devine din zi în^zimai parisiana. într-un cuvînt, nu-i mai cunoşte-o cînd îi vide-o peste un an.

Eu am cumpărat aice două lampe şi deosebite alte lucruri pe care le expeduiesc mîni la Moldova şi am de gînd a pleca peste patru zile la Viena, de unde m-oi duce la Galaţi. Timpiil e încă frumos şi sper că oi sosi acasă înaintea gerului.

.si-ih -Ji hiiUi ii'. r.-rtBO. a h »

Adio, te sărut,

'/ *V.A.*

166

>! [Uin atl ttpSi ;rJ.

Viena, gioi [noiembrie] 1S67

Dragă Paulină,

Am josit ieri la Viena şi am de gînd a pleca la Galaţi duminică. Sînt silit a mă opri pe loc cîteva zile din pricină ca vaporul Dunării face numai o călătorie pe săptămână. Cînd voi agiunge însă la Galaţi ? Aceasta nu o pot spune fiindcă negurile Dunării întîrzie mult calea vaporului. Oricum să fie, iată-mă-s pe drumul Mdldovii, fericit de a mă întoarce acasă ca să mă odihnesc.

Am cumpărat aice mai multe lucruri pe care le voi lua cu mine, precum : două oglinzi de tualetă, un samovariu de salon şi alte obiecte pentru sofragerie. Cada feredeului va fi expeduită peste cinci zile prin Cernăuţi împreună cu un *mobil* ce va face podoaba cabinetului celui albastru.

Astăzi am să caut ulcele de lapte şi alte mărunţişuri trebuincioase casii pentru ca să dovedesc dumei întregi că sînt un gospodar de frunte.

Pe aice au început a ninge, lucru ce mă cam supără, *insă ţiindo ke sinto palicari... eu rid.*

Să ne videm dar sănătoşi şi cu veselie.

Te sărut,

V.A.

Copila am lăsat-o sănătoasă şi voioasă. Vei primi portretul ei in curînd.

Banii ce vei lua de la Strull, ţine-i acasă pînă la întoarcerea mea.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

167

Novembre, 186[7]'

Ma chhe petite Mărie,[2]

J'ai retrouve maman bien portante et je l'ai rendue tresheureuse en lui remettant ton billet et ton portrait. Pour ma part je suiş content des nouvelles que tante Aimee[3] m'a donnees de toi. Continue â etre douce et affectueuse envers tes jeunes amies et obeissante envers les personnes qui s'occupent de ton education. Sois gentille envers tes cousines[4] eţ par dessus tout conduis-toi toujours de maniere â satisfaire tante Aimee. A cette condition je te promets de venir â Paris avec ta mere pour te voir et t^embrasser comme une gentille petite enfant. Nous completerons alors le trousseau de la poupee et nous lui acheterons un mobilier magnifique.

Je t'embrasse tendrement,

ton papa

Noiembrie, 186[7]>

Micuţa mea Mărie,[2]

Am găsit pe mama sănătoasă şi am făcut-o foarte fericită dîndu-i biletul şi portretul tău. In ceea ce mă priveşte, sînt mulţumit de noutăţile pe care mătuşa Aim^e[3] mi le-a dat despre tine. Continuă să fii blîndă

ți afectuoasă față de tinerele tale prietene și ascultătoare față de persoanele care se ocupă de educația ta. Fii drăguță față de verișoarele * tale și, mai ales, poartă-te în așa fel, încît să mulțumești pe mătușa Aimee. Cu condiția aceasta îți promit să viu la Paris cu mama pentru a te vedea și a te îmbrățișa ca pe o mică și drăgălașă fetiță. Vom completa atunci trusoul păpușei și îi vom cumpăra un mobilier măreț.

Te îmbrățișez cu drag.
tatăl tău

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

168

[noiembrie 1867][1]

Iubite A.!

Un amic al meu are obiceiu, cînd se află în nevoie de bani, a cotrobăi prin toate saltariile mobilelor și prin o mulțime de felurite cutiuțe, și mai totdeauna el găsește cîte un galbîn, doi, pierduți în acel cafernaum. Asemene am urmat și eu după plecarea ta de la Mircesti. Am deschis un mare portofoliu de marochin, în care stau îndesuite de ani întregi un nămol de hîrtii proiecte de legi, de pe timpul cînd eram ministrul Trebi'lor Străine, note diplomatice, planuri de piese de teatru, nuvele începute etc. Printre acele coaie, destinate a aprinde focul în sobe, am descoperit și dîteva *strofe pierdute,* ce datează de la deosebite epoce. Dînd cu ochii de ele, am stat pe gînduri, ca să-mi aduc aminte de împrejurările triste sau vesele aile vieții mele, în care zisele strofe au luat ființă, și astfel nu m-am îndurat a le arunca pe foc. Iată acei nenorociți copii în șapte luni, scăpați de la moarte, îi trimit *Foii Societății,* nu ca pre niște copii din flori, adecă frumoși și drăgălași, dar ca o probă de bunăvoință, ce o am de a colabora necontenit la acea foaie literară. Te rog dar să le primești în coloanele ei, sub titlul de *strofe pierdute,* pînă cînd voi trimite ceva mai nou și mai important.

Al tău amic,
V. Alecsandri

169

Mircesti, 10 dec. 1867

Iubite Alecu,

întorcîndu-mă din străinătate în micul meu locaș de la moșie, am găsit răvașul tău plin de amicale mustrări. Nu am alta de răspuns spre întâmpinarea lor, decît că, după vizita ce tu mi-ai făcut la Mircesti, eu te credeam de mult înturnat la Cernăuți. Cine putea să presupuie că ai fi prelungit șederea ta în districtul Roman pană pe la mijlocul lui octomvrie, și asta fără a mi-o face cunoscut măcar printr-un bilet de două rînduri. Ai șezut ascuns în Dulcești, ca un om ce ar fi comis un delict, delictuî petrecerii în București !

Eu, în încredințarea că ai fi trecut hotarul, ți-am scris chiar de atunci la Cernăuți și ți-am și trimes o colecție de cîteva mici poezii[1] pentru *Foaia Bucovinei.* Publicatu-s-au ori nu ? Nu o știu, fiindcă nu au mai sosit la Mircesti nici un număr, chiar de astă-vară. Nu am primit nici pe acela în care este tipărită oda mea către Marea Mediterană.

Precum ai aflat, poate, eu am plecat de la începutul lui octomvrie, ca să^mi duc copila la Paris. După o scurtă ședere acolo, temîndu-mă de asprimea iernei, am grăbit a mă întoarce, căci aveam oarecare interese de pus la cale în București și dar am mai dat o raită prin acest cuib de nebuni. Sosind însă a doua zi după spartul iarmarocului, adică a dizolvării Camerei, am găsit toată lumea tulburată și mai căpchietă decît totdeauna. Roșii triumfători, deși cam îngrijiți de triumful lor, iar albii necăjiți, desperați, înfuriați din cauza influenței lui Brătianu asupra domnitorului. Unii având frică pentru averile lor, alții mergînd cu prostia pană a visa guillotina rădicată în cîmpul Libertății ! Iată la ce grad de tîmpire aduce atmosfera Bucureștilor !! Puterea și îndrăzneala a celor ce se poreclesc roșii consistă numai și numai în mișelia și amețeala acelor porecliți albi, încît pentru un om cu sînge rece, spectacolul ce prezintă societatea Capitalei este tragicc-prostico-caraghiozlicesc.

Unul din singurii oameni cu care am avut plăcerea a convorbi în treacăt este Bliad bătrânul[2], pe care am fost de l-am vizitat la casa lui de pe Podul târgului de-afară. L-am

găsit în grădină făcînd straturi şi trăgînd linii de alee, fără a se ocupa de buimăceala din oraş. în timp de două ore cît am şezut cu dînsul, am grăit împreună despre lucrările „Societăţii literare"[3] şi ne-am înţeles de minune în privirea ortografiei şi gramaticei române. Eliad este, în privirea cunoştinţei limbei_ noastre, cel mai învăţat, cel mai competent dintre noi toţi, care ne ocupăm de literatură. El vroieşte pentru România o limbă simplă, diilce, armonioasă, ferită de *cacofoniciuni,* precum şi o ortografie lesnitoare .pentru toate clasele poporimei din ţară. Principiul etimologiei îl admite în acelaş grad ca şi noi, care voim să fie combinat cu acel fonetic. într-un cuvînt, Eliad şi eu ne potrivim în cele mai multe idei despre lucrările „Societăţii literare" si chiar am convenit de a aşterne împreună un proiect de gramatică şi de ortografie, pe care îl vom prezenta la anul viitor membrilor acelei societăţi.

Am săjntru în curînd în corespondenţe cu bătrînul filolog Şi. dacă îţi va fi cu plăcere, ţi-oi comunica scrisorile lui. Pana atunci însă, noi să urmăm corespondenţa noastră amicală, căci şi pe viitor doresc a fi colaboratorul *Foaiei* voastre.

Al tău frate, *V. Alecsandri*

Multe amicii şi complimente la ai tăi.

CĂTRE GHEORGHE HURMUZAKI

170

Mirceşti, 16 decembrie 1867

Preastimate domnule preşedinte I[1]

Am primt cu mare bucurie frumoasa diplomă[2] de membru onorariu al „Societăţii literare" din Bucovina. Acest document mult preţios este pentru mine un nou îndemn de colaborare la *Foaia Societăţii,* îndemn ce-1 voi urma cu plăcere spre a merita titlul de care am fost onorat.

Binevoiţi dar, vă rog, domnule preşedinte, a exprima din parte-mi cele mai sincere mulţămiri onorabilului comitet al „Societăţii" şi a primi totodată asigurarea considerării mele celei mai distinse,

V. Alecsandri

Domniei-sale
Domnului G. Hurmuzaki
Preşedinte a „Societăţii literare" din Bucovina

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

171

Mirceşti, 18 dec. 1867

Iubite Moş Pisoi,

De cînd ai plecat cam ciacîr de la Mirceşti, au trebuit negreşit să se petreacă mari evenimente politice în România una şi nedespărţită, însă vestea lor nu au agiuns pînă în bîrlogul în care m-am retras de deşărtăciunile lumei liberale. Tot ce-ţi pot spune este că ai lăsat în urmă-ţi o iarnă grozavă şi viscoloasă, care au ridicat troieni de trei stînjini pe la uşile oamenilor şi a întrerupt comunicaţia între sate şi oraşe. De mai multe zile numai lupii şi ministrul Brătianu aleargă cîmpii, 'lupii după vînaţ de vite cornorate, şi Firfirig după vînat de deputaţi demagogi. Izbudrea a fost deplină ; cîţiva dorobanţi au fost mîncaţi, cîţiva alegători au fost înspăimîntaţi şi chiar stîlciţi de ecpaeoa roşilor. Şi, prin urmare, Camera viitoare se găseşte compusă de nume cu totul necunoscute păn-acum, iar cît pentru cuconaşii răsturnători de domnii cu mijloace băneşti, au rămas la pragul uşei Camerii cu buza umflată ! Să trăiască sitemul constituţional ! Bună maşină de mandatari oînd maşinistul este dibaci. *Astăzi Brătianu ţine ţara în mîna lui* ; astfel zic gurile-căscate care-şi închipuiesc că sînt oameni politici. *De-acum ne-am potopit!* răspund fricoşii cari de la 1848 tremură dinaintea eroilor din Caimata. Şi, prin urmare, România se află după unii pe calea gloriei şi a prosperităţii, iar după alţii pe malul prăpastiei. i

Proprietarii mari din judeţul Romanului, a cărora majoritate este compusă de armeni, îngrijindu-se de viitorul patriei şi fiind Insuflaţi de nobila dorinţă de a o scapă din pericolul

ce o amenință, au găsit cu cale să mă aleagă pe mine deputat !"* Eu sînt chemat pentru a Salva Națiunea Română !!!!!!

Văzînd și făcînd ! Poate voi merge ca să mai văd o dată caraghioslîcul parlamentar din București și apoi să mă retrag îndată iarăși în viața privată; însă mai mult cred ca voi sta lla Mircesti ca un om cuminte și ferit de orice *ambițiune !*

Timpul e aspru, drumul lung și greu, adimenirile vieții foarte puțin atrăgătoare și acele a Capitalei foarte nule... ; prin urmare, traiul din Mircesti e de preferat pentru un om care nu se simte capabil de a fi salvator.

Oricum sa se întîmple însă, te rog să te informezi cînd și cum d4 Ghiță Caliman a expediat lăzile cu sobele date mie de vodă și cu cada de fier, pentru care am depus prețul în mînile d-lui Caliman. Păn-acum nu am nici o știre despre aceste lucruri și am început a mă îngriji că s-or fi pierdut pe drum.

Totodată, trimite-mi adresa d-lui Caliman pentru ca să pot intra în corespondență cu d-lui. Mă vei îndatora foarte mult.

Tinerețăși sănătate !

V. Alecsandri

Arată _m. sale domnului și doamnei complimentele mele cele mai sincere.

Gospodina îți^ trimete închinăciuni. Ți-ar trimite și vr-o șase ulcioare, dacă ar fi cu putință.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

172

[iarna 1868][1]

Iubite A.,

Ca un pescar cu noroc, ce^și trage năvodul încărcat de pește pe malul apei, astăzi am undit între hîrtiile mele pentru *Foaia Soțietății* o culegere de poezii izvorîte din pene maestre.

In portofoliul, unde ele erau ascunse, am mai descoperit în zilele trecute un nou poem asupra evenimentelor de la 1821, compus de un vornic de poartă, Vasili Bucur, și prescris într-un izvod cu alte versuri de la începutul secolului nostru. Izvodul poartă titlul original de *Tabla mișeliilor,* iar colectoriul poarta numele de Iogale, pe cît am putut să-i gîcesc semnătura.

Am trimis redactorului *Convorbirilor literare* din Iași un extract din zisul manuscript și, pentru ca să fac parte dreaptă, îți comunic rodul pescuitului meu de astăzi. El se compune de :[2]

1 O *epistolă umoristică* în versuri scrise de celebrul autor al lui *Alexandru Lăpușeanu,* C. Negruzzi, cel întîi prozator al României întregi;

2 *Un cîntic haiducesc,* energic și poporal, de scumpul nostru amic C. Negri ;

3 *Cîteva strofe improvizate* de același în ziua dezrobirii anilor — 31 ianuarie 1841.

N.B. — Amicul nostru este un adevărat poet, însă niciodată el nu au voit să se încreadă în geniul său poetic. Cu toate acestea, bagagiul său literar este izvorît dintr-o inimă mult simțitoare și poartă sigilul unui talent de întîiul_ordin. Pe cît ni aducem aminte, C. Negri posedă în portofoliul său următoarele scrieri în proză și versuri, cari, daca^ s-ar publica, ar forma un volum de mare preț pentru adevărații iubitori de literatură poetică și de limbă armonioasă :

Mazepe — traducere din Lord Byron ;

Trei seri la Veneția — publicate în *Foaia științifică și literarăi*[3] ;

Stelele — poezie foarte frumoasă ;

Strigoiul — baladă ;

O *noapte la țară* — meditație ;

Călugărița ;

Floarea Doamnei;

Cîntecul țiganilor dezrobiți, publicat în *Progresul*[4] etc, etc, etc.

4 O *satiră* de pe timpul lui Ioniță Sturza-vodă ; un model de stilul părinților noștri și de spiritul lor pe cît filosofic pe atît și satiric ;

5 *Un epitaf acrostih,* atribuit lui Tăutu, ale cărui scrieri s-au pierdut în Constantinopolea, unde el a murit la anul 1828 ;

6 *Ieri şi azi,* cîntic de lume, care negreşit a desfătat generația trecută, ca romanțele amoroase ale lui Conachi şi ca multe alte suspinări poetice ieşite din suflete de autori necunoscuți.

Pe lîngă acestea, mai adaug bucăți în proză, adică :

Un toast unionist al lui C. Negri, pronunțat la anul 1848 în mijlocul românilor emigrați, un document interesant pentru istoria Unirii Principatelor ;

Piatra Corbului, legende culese în Carpați de răposatul A. Russo.

Acest amic al meu, care mi-a ajutat la culegerea poeziilor populare, avea un spirit original şi o imaginare colorată, care ar fi produs roade frumoase şi demne de admirare dacă moartea crudă nu l-ar fi secerat de timpuriu.

El a scris cele întâi ale sale impresii în limba franceză, pe care o cunoştea prea bine, fiind crescut într-un institut din Elveția, şi a debutat ca scriitor român în foaia *România literară* unde a publicat un minunat poem în proză, *Cîntarea României,* precum şi o serie de *Cugetări* şi *Amintiri* foarte interesante. *Revista română* din Bucureşti a tipărit în coloanele sale *Jurnalul unui prizonier,* scris de A. Russo la mănăstirea din Sovejea, unde el fusese exilat sub domnia lui Mihail Sturza. Cauza acestei prigoniri a fost o mică piesă de teatru, *Jicniceriul Vadră,* în care un țăran cânta următoarele două versuri :

„*Din* Focşani la Dorohoi
Țara-i plină de ciocoi."

Acestea sînt singurile versuri româneşti ce le-au făcut A. Russo, însă le-a plătit cu o sihăstrie de două luni, căci astfel se încuraja literatura sub regimul „Reglementului".

-om *ntf* • iuiv/'-r.s-io)^ ăjinol «rf- fuqrnfj o-j >b SxVsi? -O î

Al tău amic,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA, PREŞEDINTELE CAMEREI
ŞI ALEGĂTORII ROMAŞCANI

173

Mirceşti, 18 janvier 1868

Mon cher Pantazi,

J'ai vu votre nom en tete du journal *YIndependance* et j'ai lu avec jubilation quelques-uns de vos articles contre la pretention de ceux qui veulent s'attribuer tous les faits glorieux de notre histoire contemporaine. Continuez ă flageller les vendeurs du Temple et tapez fort... C'est la seule chose qu'ils n'auront pas volee.

Maintenant, quelques mots pour ce qui me concerne. Vous connaissez de longue date la sainte horreur que j'ai pour ce qu'on appelle *catahristicos* la politique chez nous, vous savez que je prefere etre balayeur de rue que balayeur de *chambre* et pourtant Mrs les grands proprietaires du district de Roman m'on accable de leurs votes ?! Un beau matin je me suiş vu couche sur le lit de Procuste, autrement dit, la liste des deputes appeles â sâuver la Roumanie !!!!!

Grande fut ma surprise, comme vous pouvez vous douter, erande fut aussi ma colere ! mais il n'y avait rien â dire, je i ciais ..
*yi&i*Vr** • vniTO/ir *lawmts* *vjuae* *i:* oo r.i uli?

Je l'etais, soit, le serai-je ? C'est autre chose ; or, je ne le suiş plus car je viens d'envoyer ma demission au president de la Chambre, tout en adressant â mes electeurs une epître tres sentie. Voillâ !

Ne dites rien, ne me faites pas de reproches ce serait tout comme si vous me chantiez *femme sensible.* Adressez-moi au contraire des felicitations, je les accepterai avec plaisir et je vous considererai mon ami veritable. Ceci convenu, je vous envoie ici copie de ma demission et de mon epître. Si vous voulez les pub'lier *sans commentaires* dans votre feuille,' vous m'obligerez.

Je vous annonce que j'ai envoye â Millo une nouveaute de circonstance intitulee le *Chemin de fer.* Vous irez la voir, n'est-ce pas ? et vous m'en direz votre opinion.

Tout â vous, de coeur,

V. Alecsandri *

Copie de pe demisia mea

Domnule president,

Ocupările mele literare nepermiţîndu-mi acum de a reintra în vieaţa politică, cu adîncă părere de rău vin să vă fac declarare că sînt obligat a refuza mandatul de deputat cu care m-au onorat d-nii alegători al Colegiului I din judeţul Roman.

Primiţi etc.

D-lor alegători ai Colegiului I din judeţul Roman. **Aţi binevoit a mă onora cu voturile d-voastre şi a-mi încredinţa mandatul de deputat, ân contra declarărei făcute de mine, în mai multe rînduri, că nu doresc a reintra în viaţa politică.**

Ocupările mele literare şi convingerea mea că un om poate servi patria sa pe cîmpul literaturii ca şi în luptele parlamentare sau în diferite posturi ale Statului, mă fac însă a renunţa, cu adîncă părere de rău, la mandatul ce mi-aţi oferit.

Recunoştinţa mea către d-voastre este mare. Vă rog să credeţi că sînt mîndru de distingerea cu care m-aţi onorat în ultimele alegeri şi că, simţind această dorinţă ca d-voastră, de a videa ţeara noastră progresând în toate ramurile, îmi voi pune silinţa de a aduce tributul literar, lăsând altor bărbaţi mai capabili de a contribui 'la mărirea şi fericirea ei pe calea politicii.

Primiţi etc.

n, • , ;i:rp fiî, b
! slfioV .fîjrtsz ii

T007 *7tt*

Mircesti, 18 ianuarie 1868

Iubite Pantazi,

Am văzut numele dumitale în fruntea gazetei *Independinţa* şi am cetit cu vie satisfacţie cîteva din articolele dumitale împotriva pretenţiei caraghioase a celora care vor să-şi atribuie toate faptele glorioase ale istoriei noastre contemporane. Continuă să biciuieşti pe vînzătorii din Tempul şi loveşte puternic. Este singurul lucru pe care nu-l vor fi furat.

Acum, cîteva cuvinte despre ceea ce mă priveşte. Cunoşti de multă vreme sfînta groază pe care o am pentru ceea ce se numeşte abuziv * la noi politică, ştii că îmi place mai bine să fiu măturător de stradă decît măturător de *Cameră* şi, cu toate acestea, d-nii mari proprietari ai districtului Roman m-au copleşit cu voturile lor! într-o bună dimineaţa m-am văzut culcat în patul lui Procust, adică pe lista deputaţilor chemaţi să salveze România HM!

Cum poţi bănui, mare mi-a fost mirarea, mare mi-a fost de asemenea şi supărarea ! Dar nu mai era nimic de zis, eram !

Eram, fie, dar voi mai fi ? Asta este altceva; dar nu mai sînt pentru că mi-am trimis demisia preşedintelui Camerei,, adresînd, în acelaşi timp, alegătorilor mei o epistolă foarte mişcătoare. Asta este!

Nu spune nimic, nu mă dojeni, ar fi ca şi cum mi-ai cînta *femeie sensibilă.* Adresează-mi, din contră, felicitări, le. voi primi cu plăcere şi te voi socoti ca pe adevăratul meu prieten. Acestea stabilite, îţi trimit aici copie de pe demisia şi de pe epistola mea. Dacă vrei să le publici fără comentarii în foaia' dumitale, mă vei obliga.

Te vestesc că am trimis lui Millo o noutate potrivită împrejurărilor, intitulată *Drumul de fier.* Te vei duce s-o vezi, nu este aşa ? şi îmi vei spune părerea dumitale.

Al dumitale, din inimă,

IVV *V. Alecsandri* **

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

174

Mircesti, 20 ghenar 1868

Iubite Alecu,

Ţi-am anunţat că scriu pentru *Foaia Societăţii* călătoria mea în Africa'. Iată începutul, cît poate să intre într-un

* Anexe : copia scrisorii de demisie către preşedintele Camerei şi copia risorii de mulţumire către romaşcani.

* în original, KaaaxpicilKcoc, = abuziv, (limba greacă)
** Cf. aici, p. 334 subsol.

număr al publicărei voastre. Citeşte-1 dacă poţi^căci^ neavînd nici tiimip, nici răbdare să-1 prescriu pe curat, îţi trimit, manuscriptul aşa precum a ieşit de sub condei, cu ştersături etc. Iar după ce-i citi, de-1 vei găsi pe plac şi demn de a fi publicat, voi urma înainte descrierea voiagiului prin Munţii Uadras, pe la Arapii Bindiri şi la oraşul Tetuan^ de pe malul Mediteranei. Aştept răspunsul tău păn-a nu mă întoarce iar în Africa, căci acum încep istoria misiilor mele politice Ia 1859 şi voiagiul[2] meu în Italia pe timpul războiului, lucrare ce este destinată *Convorbirilor literare* din Iaşi.

Precum vezi, dragul meu Alecu, nu-mi pierd timpul băeînd în buze, deşi am refuzat a merge în capitala palavrelor, şi în Camera palavragiilor netrebnici.

Acum rămîi sănătos şi spune-mi ce mai faci? Cum te găseşti ? Frige şi pe la voi ca aice ? Eu n-am ieşit de doua săptămîni şi numai privind pe fereastră mă apucă fiori.

Al tău amic,
V. Alecsandri

Amicii la toţi ai tăi.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

175

Mirceşti, 30 ghenar 1868

m-hSiJU.H m 'JJIU///3JA ii-SlIA")

Iubite domnule Negruzzi,

De cîtva timp, politica românilor (adică a guvernului actual) pare a avea tendinţă de a se Bismarcui şi de a lucra *pour le Roi de Prusse.* Fie ! oamenii de stat ce se găsesc astăzi la cîrmă au ideile lor, planurile 'lor, convingerile lor bune sau rele, şi nu voiesc a-mi da osteneala de a le analiza. TJn lucru însă mă supără : simptomul vederat^de nerecunoştinţa al românilor către împăratul Napoleon, cărui ei sînt datori cu tot ce au şi tot ce sînt.

Pentru a combate dar acest început de ingratitudine, sînt decis a publica *suvenirile mele din 1859%* unde voi împrospăta amintirea binefacerilor guvernului francez, descriind *pre cît se poate* detaiurile şi rezultatele misiilor mele politice în Francia, Englitera şi Italia. Scrierea însă nu va fi esclusif politică, ea va desemna portretele oamenilor mari ce am văzut la acea epocă, va păstra forma unei relatări de călătorie şi va cuprinde materie pentru un şir de mai multe articole.

Viindu-mi această idee, m-am gîndit îndată la foaia ce redigeaţi. Vroiţi să publicaţi în coloanele sale *Suvenirile mele din 1859* ? Scrie-mi două rînduri cu cel întîi curier şi voi trimite începutul uvragiului.

Sănătate şi veselie,
al d-tale amic,
V. Alecsandri

rjsăî w .mepo? nil» faqA *şl)* Jrptf^ *;t'j ni *BiKntaub* sb ijtlîbX'i snM

Multe amicii familiei vechiului meu contimpuran[2], care astăzi îşi ascunde lenea după talentul copiilor săi.

Destinasem pentru *Corvorbiri literare* voiajul meu la Maroc[3], însă vă mărturisesc că l-am trimis *Foaiei Societăţei din Bucovina,* după cererea amicului meu A. Hurmuzaki.

CĂTRE PANTAZI GHICA

176

Mirceşti, 7 fevr. 186S

Mon cher Pantazi,

Je viens d'apprendre que mes anciens adversaires, les recalcitrants de Patrascani[1], si bien roules par vous devant la Cour d'Appel de Focsany, ont fait recours en Cassation. Si cela est vrai et si le proces doit subir un nouvel examen, c'est encore vous qui le defendrez et le gagnerez.

Soyez assez gentil d'aller vous informer de la verite du fait ; en même temps veuillez m'avertir du jours fixé pour l'examen du procès. Je suppose que vous n'avez pas besoin d'une nouvelle autonsation de maparG'

J'ecris en ce moment pour les *Convorbiri literare* de Jassi, redacteur Jacques Negruzzi, mon voyage politique de 1859[2].

Vous y trouverez plusieurs traits relatifs â la politique de la France â notre egard, et je pense que vous pourrez en tirer parti vis-â-vis des tendances austro-moscovites de certains liberaux patentes qui pretendent diriger les destinees de la Roumanie.

Tout â vous,
V. Alecsandri

Mircesti, 7 fevr. 186S

in cuae, deşf in: njiibu - i-, HM înK

Iubite Pantazi,

Aflu că foştii mei adversari, recalcitranţii din Pătrăşcani,[1] aşa de bine păcăliţi de dumneata în faţa Curţii de Apel din Focşani, au făcut recurs la Casaţie. Dacă aceasta este adevărat şi dacă procesul trebuie să sufere o nouă cercetare, tot dumneata îl vei apăra şi îl vei cîştiga.

Fii aşa de bun şi du-te să afli adevărul faptului; în acelaşi timp binevoieşte să mă anunţi de ziua fixată pentru cercetarea procesului. Bănuiesc că nu mai ai nevoie de o nouă autorizaţie din partea mea.

Scriu în această clipă pentru *Convorbiri literare* de la Iaşi, redactor Iacob Negruzzi, călătoria mea politică din 1859[2]. Vei găsi acolo mai multe trăsături relative la politica Franţei în privinţa noastră şi mă gîndesc că poate îţi vor folosi faţă de pornirile austro-moscovite ale unor liberali patentaţi care pretind să conducă soarta României.

Al dumitale.
in ***U*** *V. Alecsandri*

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

177

Mircesti, 14 fevr. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

V-am scris, acum zece zile, pentru ca să vă anunţ, că aş dori să public în *Convorbiri literare*^ o scriere întitulată *Suvenire de 1859*[1], în care intră călătoria mea în Italia pe timpul

războiului. Nu am primit nici un răspuns pană acum, de aceea nu v-am trimis manuscriptul meu.

En attendant,* * vă comunic un articol asupra unei colecţii de poezii care datează de pe la începutul secolului nostru. Daca vă cuvine, publicaţi-1 în unul din numerile viitoare şi în curînd voi ţinea ia dispunerea d-voastre *Suvenirile din 1859.

Amicii părintelui d-voastre.

Amicul d-voastre,
V. Alecsandri

178

Mircesti, 28 fevr. 186S

Iubite domnule Negruzzi,

Vă mulţumesc pentru volumul I al *Convorbirilor literare* şi pentru poeziile d-lui cavaler Stamati, ce aţi avut bunătate de a-mi trimite, şi îmi place a profita de această ocazie spre a vă felicita şi ca redactor, şi ca poet. întreprinderea d-voastre a avut meritul de a oferi un cîmp de dezvoltare talentelor nouei generaţii şi acum aveţi mulţumirea de a prezenta publicului un buchet de produceri intelectuale cari promit un frumos viitor literaturei noastre.

D-l Maior eseu cu studiile sale serioase şi interesante, d-nii Pogor, Corne, Scheletti, Pruncu, Şerbănesou etc. cu plăcutele lor cercări poetice, d-l Leon Negruzzi cu talentul său de romanţier, d-l Ianov[1] cu spiritualele sale cînticele şi d-voastră. cu ingenioasele proverburi teatrale şi cu gingaşele versuri ce aţi publicat în foaia *Convorbirilor...* formaţi o pleiadă nouă cărei nu-i lipseşte nici inspirarea, nici armonia, nici ştiinţa, nici avantagiul de a videa în rîndul d-voastre o tînără muză, d-ra Matilda Cugler[2], care cîntă cu multă frăgezime.

Eu, pustnicul din Mircesti, mă simt fericit de a vă privi călcînd cu păsuri atît de repezi pe calea înflorită şi roditoare

* Pînă atunci (limba franceză).

ce ați apucat. Sînteți în *dulcea lună Alai* (o poezie pe care o cetesc ades) ; lăsați dar inimilor voie să-și ia zborul spre țermuriie lumei ideale și feriți-le de crivățul vîrtegitor al patimilor politice.

Cît pentru poeziile d-lui Stamati, deși un critic posomorit ar putea găsi în ele oarecari neglijări de rime, mărturisesc că eu le-am citit cu mult interes. E lucru rar de a auzi glasuri române răsunînd dincolo de Prut și exprimînd simțiri patriotice ; meritul bătrînului bard basarabean este mare că a avut curagiul a cînta în umbra fioroasă a pajurei rusești și noi care ne-am bucurat de lumină și de libertate trebuie să ținem seamă de singurătatea sărmanului cîntăreț. Lesne-i de-a se descuragia și de a muți cînd se vede cineva departe de ai săi, condemnat a trăi între străini apăsători ; prin urmare eu admir pe dL Stamati că și-au păstrat sufletul neatins de rugina muscălească și sînt dispus a descoperi multe frumuseți în poeziile sale.

Așa, de pildă, în *Fiica lui Decebal* îmi place tablourile cuprinse în aceste strofe :

*mu*mzi\y? tt l r* •ni/iov *mi* • *i* ^nyijurn *7,7*

Deci pe-a noaptei frunte
Cînd discul de aur al lunei plutia
Ș-a lacului unde
Dulcele ei raze tremurînd clătia
-iKiuq ia De pe deal cetate
-ini (IU . Pe mal copaci deși
Umbre culca noaptea
an-b Pe luciul apei ca mari uriеși.
olsJiOfilq

Au murit Minvana
Deci cînd pe văi, ape, negura cădea
Și ca prin fum toamna
Luna făr-de raze roșie plutea
Atunci, gemănate
Două umbre vin,
Saltă -ntrulocate...
Stejarul se mișcă, arfa sună lin.

Nu mai puțin îmi pare frumoasă această strofă din *Sentinela taberii de la Copou :*

„în a sa vînoasă mînă greu buzdugan răsucia,
A lui coapsă era-ncinsă cu pala urieșească,
Iar pe cap el purta coiful peste care strălucia
Doi lei ținid cap de zimbru sub o coroană domnească."

Asemine^ alergarea calului din Ciubăr-vodă este descrisă cu peana măiastră :

„Iar în vîrteju! de colb,
Ale lui picioare iuți
Se văd numai fluturînd
Ca patru albe aripi
Și toate în urma sa
Se tupilă prea încet
Ca o dungă înnegrind
Departe în orizon, etc."

Pe lîngă aceste și altele, mai adaug frumosul articol în proză *Suceava și Alexandru cel Bun* și zic că bardul basarabean a binemeritat de la patrie — dar mă opresc, căci nu-mi rămîne loc decît să te îmbrățișez,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

179

Mircești, 1 mars 1868

Cher ami, je viens avânt tout vous remercier pour la promesse que vous m'avez faite de vous occuper de mon demele avec les habitants de Patrascany lorsque la Cour de Cassation, libre enfin de tout conflit avec la Chambre, trouvera le temps de reprendre ses travaux. Je compte comme toujours sur votre amitie et sur votre eloquence... et lâ-dessus je rentre dans le calme du juste dont la conscience est... * de toute moralite. Bratiano et Cie.

Cuvînt indescifrabil.

Enfin vous voilâ soulage, cher ami ! vous rn'avez flanque le savon de l'amitie au sujet de ma demission de depute. J'en profite (du savon) pour .m'en laver les mains (des turpitudes actuelles). Voilâ deux mois que mes ex-collegues se lavent avec succes â ce qu'on appelle en roumain *bătaie în buza,* occupation chere aux orateurs patentes, et le pays n'est pas encore entre dans l'ere de prosperite promise avec tant d'emphase !!!! Nous autres paysans qui preparons nos charrues, pour le labeur du printemps nous sommes loin de nous douter du bonheur que l'on nous bâole sur le *Dealul Mitropoliei* \ il est vrai que nous nous en soucions comme du Messie des Juifs.

O ! peuple rempli d'ostentation ! tu manques de sandales et pourtant tu te paies le luxe d'une assemblee de blagueurs qui te cotite cher mais qui en revanche se fiche de toi avec une rare perseverance !

Voilâ un theme que je vous engage â developper dans un de vos prochains articles de la *Presse* ; votre esprit et votre talent en sauront tirer parti pour produire un joii morceau de litterature politique. A propos de ce nouveau journal dont vous rn'avez envoye le 1 numero je n'ai qu'â vous adresser des compliments. Les idees en sont saines et bien exprknees, mais conservera-t-il longtemps cette attitude digne et serieuse ? Ne pcut-on pas craindre de voir la *Presse* descendre dans l'arene oii l'on se *boue-scule* sous pretexte de defendre les interets de la patrie ?

Helas, des principes aux personnalites il n'y [a] que le quart d'un pas et il est sitot franchi dans le feu de la discussion.

Vous rn'avez fait la gracieusete de me demander mon concours ? Mais vous savez bien, cher Pantazi, que je n'ai pas chez moi d'encre assez amere pour ecrire des articles politiques. Tout ce que je pourrai faire pour rapondre â votre amicale proposition, ce serait de vous envoyer quelque feuilleton litteraire. En attendant, comme je n'ai rien de pret, si vous voulez publier quelque chose de moi, vous trouveriez dans *La feuille de la Societe de Bucovine* et dans les *Convorbiri literare* de lassi, plusieurs articles, tels que : *Mon voyage au Maroc,* la *biographie d'A. Russo* et une pârtie de mes *Souvenirs de 1859,* qui seraient fort contents d'avoir les honneurs de Ia reimpression dans le feuilleton de la *Presse.*[2]

Tout â vous, de coeur,

V. Alecsandri

Mircesti, 1 rairtie 186S

Iubite prietene, mai întîi de toate îți mulțumesc pentru promisiunea pe care mi-ai făcut-o de a te ocupa de încurcătura mea cu locuitorii din Pătrăşcani cînd Curtea de Casație, liberă, în sfîrşit, de orice conflict cu Camera, va găsi timpul să-şi reia lucrările. Eu mă bizui, ca întotdeauna, pe prietenia ta şi pe elocvența ta... şi cu asta intru în liniştea celui drept a cărui conştiință este [lipsită] de orice moralitate. Brătianu şi Compania.

în sfîrşit, iată-te uşurat, dragă prietene ! mi-ai tras o săpuneală relativ la demisia mea de deputat. Profit de aceasta (de săpun) pentru a-mi spăla mîinile (de turpitudinile actuale). Iată două luni de cînd foştii mei colegi se spală cu succes cu ceea ce în româneşte se cheamă *bătaie în buză* *, ocupație dragă oratorilor patentați, şi țara n-a intrat încă în era de prosperitate promisă cu atîta emfază !!! Noi ceilalți, țăranii, care ne pregătim plugurile pentru semănatul de primăvară, sîntem departe de a bănui fericirea care ni se găteşte în pripă pe *Dealul Mitropoliei,*[1] este adevărat că ne pasă de aceasta, ca de Mesia al evreilor.

O ! popor plin de lăudăroşenie ! îți lipsesc opincile, şi totuşi îți plăteşti luxul unei adunări de mincinoşi, care te costă foarte scump, dar care în schimb nu se sinchiseşte de tine cu o rară statornicie. Iată o temă pe care ți-o propun să o dezvolți într-unui din viitoarele tale articole din *Presa;* spiritul şi talentul dumitale vor şti să tragă profit pentru a produce o frumoasă bucată de literatură politică. Şi pentru că a venit vorba de acest nou jurnal, din care mi-ai trimis primul număr, nu am decît să-ți adresez complimente. Ideile sînt sănătoase şi bine exprimate, dar va păstra el oare mult timp această atitudine demnă şi serioasă ? Nu ne putem teme de a vedea *Presa* coborînd în arena unde se înghesuie ** toți, sub pretextul de a apăra interesele patriei ?

* în original, în limba română.

** În original, joc de cuvinte : scris *boue-scule,* în loc de *bouscule,* pentru a sublinia cuvîntul *boue* = noroi.

Vai, de la principii la personalităţi nu există decît un sfert de pas şi el este îndată străbătut în focul discuţiei.

Mi-ai făcut amabilitatea de a-mi cere concursul ? Dar ştii, dragul meu Pantazi, că nu am la mine cerneală atît de amară, pentru a scrie articole politice. Tot ceea ce voi putea face pentru a răspunde propunerii dumitale amicale ar fi să-ţi trimit cîteva foiletoane literare. Pînă atunci, cum nu am nimic gata, dacă vrei să publici ceva de mine, vei găsi în *Foaia Societăţii Bucovinei* şi în *Convorbiri literare* din Iaşi mai multe articole, anume : *Călătoria mea în Maroc, Biografia lui A. Russo* şi o parte din *Suvenire din 1859,* care ar fi foarte mulţumite să aibă onoarea unei reimprimări în foiletonul *Presei.*[2]

Al dumitale, din inimă,
V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZARI

180

Mirceşti, 15 mart. Î86S

Iubite Alecu!

Am primit odată cu scrisoarea ta, poeziile nepotului tău.[1] **Aceste *Flori de mormînt* sînt gingaşe şi duioase, căci au rădăcina lor în inima poetului. Le-am citit cu multă plăcere şi am găsit în ele adevărate accente sufleteşti, de pildă : ***

Bucăţile intitulate : *Unde ? Casa galbenă, Adio, Mihalcea,* sînt frumoase, pline de o gingăşie melancholică, care găseşte un dulce răsunet în inimi.

Asemine în poeziile : *Cîte sărutări* şi *Copilul* sînt strofe ieşite din sufletul poetului. **

Iată, poezie adevărată, poezie exprimată în limbă armonioasă şi limpede. Bucovina se poate făli că are poetul său,

* Urmează citate din poeziile : *Umbrei, Desperarea, La Dumnezeu, Victoria, Eu te-am iubit.*
** *Idem.*

căci D. Petrino au cules pe mormîntul scumpei sale soţii un buchet de cele mai frumoase flori.

Te rog, iubite Alecu, să-i exprimi din parte-mi felicitările cele mai sincere şi să-i mulţumeşti la graţiozitatea ce au avut a-mi trimite preciosa sa broşură.

Mă întrebi în care stil Miculi au compus liturgia *[sic]* de care ţi-am vorbit în anul trecut. Nefiind muzic şi neputînd giudeca decît prin impresia ce am primit auzind acea leturgie, tot ce pot spune este că-i minunată şi că, fără de a fi nici în stil slavonesc, nici în stil catolic, nici în stil cosmopolit, este o compunere nimerită, măreaţă, melodioasă, care va produce mare efect în biserica noastră.

Miculi are mult talent, precum ştii, şi ocupă la Lemberg o poziţie însemnată, fiind directorul Conservatorului de acolo. Prin urmare, nu cred că ar vroi să o schimbe pe una equivalentă în Bucureşti şi chiar nici eu nu l-aş îndemna să părăsească realitatea pentru himeră. Cît pentru liturgia lui, te pot încredinţa că este minunată şi dar bine ar face fratele tău, Constantin, să profite de influenţa lui în Bucureşti pentru ca să facă pe guvern a dobândi acel giuvaer muzical.

Nu ştiu dacă *Foaia societăţei* mai trăieşte, căci în anul acesta nu am mai primit nici o broşură.

Al tău frate, *V. Alecsandri*

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

181

Mirceşti, 20 mart. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Am primit chiar acum scrisoarea d-voastre din 15/27 a lunei şi vă mulţemesc înainte de toate pentru asigurarea ce-mi daţi că părintele d-voastre merge spre bine. Dacă drumurile nu ar fi nepracticabile precum sînt, m-aş repezi înadins la

Iaşi ca să văd pe vechiul meu amic şi să-i spun din gură ceea ce simt în inimă. în neputinţa în care mă aflu însă de-a mă urni din Mircesti, vă rog să-i arătaţi din parte-mi frăţeştile mele amicii şi să-i spuneţi că am însărcinat pe o bătrână vrăjitoare ca să-i facă de leac prin discîntice. Sper că la venirea mea în Iaşi îl voi găsi sănătos.

Am citit cu multă plăcere poezioarele lirice cuprinse în scrisoarea d-voastre şi nu pot să vă zic mai bine, decît să urmaţi înainte pe calea poetică în care aţi intrat; să cultivaţi *balada* ca una ce se ţine de familia poemelor şi... să *îngrijiţi de rimă,* ca să fie naturală şi bogată. îmi permit acest consiliu în calitatea mea de om cu părul alb.

Veştile ce-mi daţi despre viitorul *Convorbirilor literare* m-au bucurat. Fiţi perseverent şi, dacă în adevăr concursul meu vă este necesar, vi-1 promit din toată inima.

Dl. Maiorescu va face un mare serviciu limbei şi literaturei noastre combătând tendinţa transilvană de a le poci, sub cuvînt de a le latiniza orbeşte sau, mai bine zicând, de a le braşoveni. D-lui care este înzestrat cu un spirit analitic şi ajutat de cunoştinţe variate ar nimeri foarte mult, daca ar cerceta asemine lucrările literare din Bucureşti, care mi se par cam *hop deoparte,* după cum zice românul.

V-am trimis prin poştă un nemol de poezii, le-aţi primt ?

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

P.S. într-un cuvînt ţinut de dl. Hăjdeu în Camera Deputaţilor[1] asupra teatrului, oratorul a pretins că ân comedia mea *Concina* aş fi *poetizat adulterul.* Adevărat să fie ? Care-i opinia d-voastre ? Bătrâna prinţesă povesteşte Doctorului că au făcut o plimbare noaptea pe mare cu un necunoscut şi către urmă nu l-au mai văzut. Putea oare să comită ea un adulter într-o barcă îngustă şi legănată pe valurile mărei r Nu s-ar fi expus a răsturna barca în delirul voluptăţei ? etc. Cu toate aceste, dl. Hăjdeu găseşte în acea situaţie periculoasă un pericol pentru morala publică... *inde irae ! **

De acolo mîniile (limba latină)

182

Mircesti, 10 april 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Viu să vă mulţumesc pentru grabnica ospeţie ce au primit *Pastelurile*[1] în *Convorbirile literare.* Această graţiozitate este de natură a mă îndemna ca să vă comunic o noua serie de aceleaşi poezii, însă nu oi cădea în acest păcat pană ce nu m-oi încredinţa de impresia ce au produs *iernaticele* mele din numărul III. Mă tem să nu fi insuflat fiori acelor care le-au citit, deşi li s-au acordat locul de onor în foaia d-voastră.

Oricum să fie, ca părinte îmi este permisă îngrijirea pentru copiii mei, prin urmare vă semnalez două greşeli de tipar în poezia *Primăvara* : Versul care începe strofa a doua trebuie îndreptat astfel :

„El vine, se înalţă, în cercuri line zboară !"

Versul al doilea din strofa a treia zice :

„Pe crengile pădurei un *rai* de păsărele."

Eu scrisesem roi în loc de rai, însă dacă vi se pare că *raiul* prezintă o imagină mai expresivă nu-1 strămutaţi din locul său.

Cetit-aţi în *Foaia Societăţei din Bucovina*[2] începutul voiajului meu la Maroc ? Acolo greşelile de tipar foiesc ca un furnicar, dar nu numai atâta, chiar limba, chiar stilul articolului este schimonosit. Redactorul *Foaiei* au găsit de cuviinţă a mă face cu de-a sila adeptul *ţiunilor* şi a *ciunilor,* atribuindu-mi cuvintele *impresiune, confusiune, variaciune, onoare* în loc de *onor* etc. Această bunăvoinţă din partea redacţiunei bucovine m-au făcut a lua deciziunea de a mă feri în viitor de *inserţiunea elucubrăciunilor* mele în columnele *Foaiei Societăţei.* Pentru mine, o foaie menită a răspîndi gustul literaturei şi care comite cacofonii în soiul *Fundăciunei Pumnuliane* este o foaie condemnată.

Ardelenii nu produc nimic frumos şi poetic pentru că spiritul lor s-au inciunit şi nu poate lua zborul mai presus decît aberăciunele gramaticale. Mă tem că şi bucovinenii vor cădea în aceeaşi meteahnă.

Tot Moldova, sărmana, păstrează simțul bun şi gustul estetic în privirea literaturei. De aceea am o adevărată^ plăcere să scriu pentru *Convorbirile noastre* şi să strîng mîna frăţeşte redactorului.

A'l tău amic,
V. Alecsandri

Amicii vechiului meu confrate[3], căci sper că acum este ridicat de pe boală.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

183

Mirceşti, 15 aprilie 1868

Iubite moş Pisoi,

„Adevărat au înviat!
Să ne vii în casa,
Să ne şezi la masă
Cu trei ulcioare de vin
Si cu două de pelin !
Amin !"

Te aştept cu nerăbdare ca să te îndop cu cap de miel şi cu harpacică, în luncă, pe iarbă, la umbra stejarilor, în cîntecul păsărilor.

„Inima să se-ndulcească,
Masaoa să se stropească ,
După datina strămoşească."

Atunci vom desluşi împreună problemele ce-mi spui despre furnicătura ce ştiu parisiencele a insufla de la piele în carne, din carne la os şi de la os tocmai în măduvă, căci strămoşii noştri romanii ziceau : *in vino veritas.*

Acum însă să-ți vorbesc de P.G., de a cărui căsătorie te interesezi. Au venit tînărul la Ruginoasa, şi, după îndemnul ce mi-au făcut prin o scrisoare m-am dus să-i dau agiutorul putincios. Am găsit pe Sm[ărăndiţa] şi pe fratele său binedispuşi în favoarea^ lui P.G., însă copila nu vrea, căci nu-1 iubeşte. Ea s-au mărturisit mie că nu simte nici o înclinare pentru^el. Ce să-i faci ? dor de zor şi mila cu sila nu se poate. Am_ sfătuit pe junele nostru să cate a câştiga simpatia fetei, a-i inspira un pic de dragoste, căci familia ei nu vroieşte a-i sili vrointa.

_ E mult că G. nu mai are pe Srn[ărăndiţa] în contra lui. Prin urmare, el are câmpul deschis de a lucra la dobândirea inimej copilei. Ce-a face ? Nu ştiu. înţelegi însă, moş Pisoi, că Miţa nu-i de aruncat în capul unui mire dacă ea nu simte nimica pentru dânsul... De-ai fi însurat şi ai avea o fată iubită, ai ghindi la fericirea ei şi i-ai împlini toate dorinţele... ferindu-te de a o mărita cu de-a sila, după moda cea veche. Aşa e ?

Chiar acum aflu că Brătianu a păţit-o la Bacău, adică şi-au găsk Bacăul. Viind cu prinţul la Iaşi, a găsit cu cale să înlocuiască pe prefectul Leca cu un altul. Naţionaliştii, guardiştii băcăuani s-au împotrivit la o asemine schimbare. Atunci Brătianu a lăsat pe vodă la Iaşi şi a mers la Bacău pentru ca să înfrîneze populaţia prin maiestatea persoanei sale. însă naţionaliştii guardişti l-au şuierat, se zice, i-au tăiat ştreangurile de la trăsură şi nu l-au lăsat decît cînd Brătianu le-a declarat că el ar fi o persoană particulară, fiind demisionat, sau *designionat,* cum zicem noi în provincie.

încît am cumpărat-o, într-atâta ţi-o vând.

Marghiolita mi-au scris că te-au văzut la Paris şi că au avut mare mulţemire. Paulină îţi trimite amicii şi îţi pregăteşte un *Keşket* sau *ocapama,* sau o *ciulama,* sau o *musaca,* după cum îi pofti. Adio, arată respecturile mele lui vodă şi doamnei.

Cu bine,
V. Alecsandri

Amicii lui Baligot.

184

Mircesti, 18 april 186®

Iubite confrate,

Oraşele se ocup de politică, iar noi ţăranii am început munca de primăvară. Plugarii brăzduiesc, sărnănătorii arunc sământa în pămînt şi natura întinereşte, văzînd-o cu ochii. în *consecinţă [sic ?]* îţi trimet o nouă baniţă de versuri, adică urmarea *Pastelurilor*[1], ca poezii de *circonstance.* După aceasta, promit să te las în pace pînă cînd voi afla opinia adevăraţilor cunoscători asupra galeriei mele.

Cum merge părintele d-tale ? Binevoieşte, te rog, a mă. înştiinţa îndată ; vei îndatora mult pe al d-tale amic,

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

185

Mircesti, *20* april 1S6S

Iubite Alecu,

Am primit de-abia ieri scrisoarea ta din 4/16 jşi, de frica neregularităţii poştelor noastre, mă grăbesc a-ţi răspunde îndată, pentru ca urările mele de sfintele sărbăjori să agiungă la Cernăuţi înainte de finitul Paştilor. Adevărat au înviat ! Să-ţi fie vara vară cu flori, cu holde şi cu sănătate î Soarta să-ţi zîmbească şi să te încălzească cu un amic, a cărui absenţă de şase luni au fost crud simţită.

Cît pentru mine, acest iubit soare mi-au adus odată *cu.* razele sale un şir de idei şi de imagini poetice pe care le vărs în calupuri de strofe. Lăsînd deci la o parte orice lucrare mai serioasă, am început o galerie de pasteluri care vor cuprinde diferite tablouri de frumuseţile naturei şi de munca oîmpului. Cîteva din acele pasteluri de iarnă au apărut în numărul III din *Convorbiri literare ;* (cetitu-le-ai ?). Altele vor apare în curînd inspirate de farmecul primăverii. Şi tot astfel, dacă voi fi sănătos, am de gînd să urmez înainte în cursul anului pentru ca să descriu plăcerile vieţii cîmpeneşti. Doresc să am opinia ta asupra acestui şir de poezii : sînt ele nimerite sau ba ? Sînt ele de natură a produce vreun efect plăcut ? Iată sujetele pastelurilor ce au să iasă într-unui din numerele viitoare a *Convorbirilor : Dimineaţa de primăvară, Tunetul, Noaptea, Floriile, Pastile, Scrînciobul, Plugurile, Sărnănătorii, Rodica*[1] etc... în curînd voi trata *Rusaliile, Sînzienile, Praştia, Secera, Coasa...* etc. în total, poeziile acestea vor forma un volum întreg, care va cuprinde impresiile mele de la ţeară. Fiind însă că, cu asemenea poezii, florile au un loc însemnat, te rog să-mi trimiţi îndată manuscrisul lui C. Negruzzi asupra *Florei române*[2] ce l-am lăsat la tine acum doi ani, cînd am trecut prin Cernăuţi ; în el sînt numele originale ale florilor noastre^ nume care se potrivesc cu soiul compunerilor mele.

Astă-iarnă[3] ţi-am trimis mai multe articole pentru *Foaia Societăţii:* 1 *Călătoria mea la Tanger, 2 Alecu Russo,* 3 O colecţie de poezii inedite de-a lui Negri, C. Negruzzi etc.

Primit-ai aceste din urmă sau pierdutu-s-au ele prin troenele iernii ?

îmi ceri ca să-ţi las numaidecît articolul intitulat *A. Russo*[4] ? Fie ! căci nu pot nimica a-ţi refuza, însă te rog, iubite, ca să regulezi a nu mi se mai giuca festa neplăcută ce mi s-au giucat în partea I a *Călătoriei mele la Maroc.* Dacă *Foaia Societăţii*[5] ţine ca să mă aibă de colaborator, pretind ca să mă primească cu defectele mele de stil şi de limbă, iar nu să mă ciunească din cap pînă în picioare şi să-mi schimbe cuvintele. Nu voiesc să fiu silit a primi *impresiuni,* cînd eu mă mulţumesc cu impresii, nici să mă înzestreze cu *onoare,* cînd eu mă mulţumesc cu onor. Ca redacţia să aibă sistemul ei de ortografie şi să ţie mordicus la ea, treacămeargă, dar ca să cerce a impune chiar şi limbagiul sau autorilor, asta-i o pretenţie, pe care eu unul nu o pot admite. De este *Foaia Societăţii* o publicare serioasă ce are de scop a răspîndi idei şi gustul literaturei în public, îi dau mîna cu frăţie, iar dacă această foaie are de gînd a cădea în păcatul foilor ardelene, adecă a propaga Pumnulismul cu lepturărismul şi cu fundăciunismul gramatical al acestui onorabil profesor... eu unul mă despart de ea ca de o nevastă care-şi

pierde cărăruşa. Ar fi trist de a vedea o foaie tânără sâ ajungă, de-abia după trei ani, o cotoroanţă neînţeleasă ca *elucubrăciunile* transilvane pe care nimeni nu vrea să le citească. Cînd dracu om înţelege cu toţii că o literatură, ca să fie literatură adevărat naţională, trebuie să-şi iee izvorîrea din geniul poporului, iar nu din fabricile de cuvinte pocite a lui Cipariu et Compani ! Francezii au avut pe Vaduis şi Trissotin[6] care au rămas ca tipuri ridicule de jargonism, asemene viitor îşi pregătesc la noi toţi acei care clocesc cuvinte şi scot dihănii dimbistice, destinate a rămâne ca modeluri de pedanterism burlesc.

Am cetit poezia lui M. Rosetti. Tânărul are talent şi trebuie încurajat.

Amicii la toţi ai tăi şi bejănarului Anibal Gherghel.

J"f ,-f ii
Al tău frate,
V. Alecsandri

Aud că I. Brătianu, trecînd prin Bacău, şi-ar fi găsit Bacăul, adică ar fi fost şuierat de popor şi că nu ar fi scăpat din mîinile lui decît declarând că el şi-au dat demisia de ministru. Minciună să fie sau adevăr ?

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

186

Mirceşti, 24 april 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Scrisoarea d-tale din 14 a lunei m-a mâhnit mult prin vestea ce-mi dai de boala părintelui d-tale. Vechiul meu amic au trecut prin grele âncercări, însă curagiul ce au arătat în tot cursul boalei denotă o putere morală care va înrâuri asupra organizărei sale şi-1 va face a trece criza cea periculoasă. Eu îi doresc din suflet să poată merge la băi, pentru ca să urmeze o cură radicală şi favorabilă sănătăţei sale şi am buna sperare că Dumnezeu ne va păstra, d-tale un scump părinte şi mie un amic preţios. în curînd voi veni însu-mi

la Iaşi ca să-1 văd şi să-1 mai îmbărbătez, dacă va fi trebuinţă.

Mă întrebi cum îmi pare începutul anului II al *Convorbirilor ?* El promite o frumoasă roadă literară şi cred că importanţa acestei publicări va merge tot crescând, însă eviteaza pe cît vei putea de a te face editorul unor articole confuze ca acel al d-lui Eraclid', căci asemine scrieri serioase pot şa fie mult apreţuite de un public luminat ca acel din Germania sau din Franţa, unde filozofia este o ştiinţă pricepută, dar în ţările noastre ele nu sînt nici înţelese, nici gustate. Scopul foii d-tale este de a răspîndi iubirea de citire şi de a dezvolta literatura ; prin urmare, trebuie să dai publicului nostru materii pe care să le mistuie uşor şi cu plăcere.

Aritcolul d-tale intitulat *Primblări* răspunde foarte nimerit acelui scop, căci este spiritual şi potrivit cu natura noastră glumeaţă. Eu am avut mare plăcere a-1 citi şi doresc să urmezi înainte, căci nimic nu-mi pare mai interesant decît descrierile de voiajuri cînd ele sînt făcute de un om *du monde.* * Primblările d-tale formează ceea ce francezii numesc *une agreable causerie* ** şi zău, o asemine convorbire e lucru rar la noi, de cînd politica a strechiet lumea şi ne-au înzestrat cu o mulţime de palavragii serioşi şi uricioşi.

Te felicitez dar pentru soiul plăcut ce ai adoptat în descrierea primblărilor d-tale şi sînt încredinţat că va fi binevenit de cititorii fo.aiei. Asemenea îţi fac complimente pentru *Ultima lacrimă,* o poezie bine simţită şi armonios exprimată. Permite-mi o singură observare : versul al doilea, din strofa de pe urmă ar trebui schimbat, căci, citindu-1 repede, el produce o frază confuză :

„Grabnic lacrima va trece pe cer cum, trece un nor."

Urechea aude trecînd lacrima pe cer şi mintea nu se dumereşte îndată în prezenţa unei asemine imagine.

Fiindcă mi-am permis o primă observare, voi continua întrebîndu-te dacă d-ta care simţi cu atîta căldură armonia limbei ai îndrăzni a întrebuinţa în poezie *terminaţiune în iune.* Nu cred şi am dovadă la aceasta că, în toate versurile ce ai scris pană acum, te-ai ferit de acest păcat. Apoi dar pentru ce mă faci să-mi ţiuie urechea amesteoînd în stilul d-tale uşor

* De lume (limba franceză).
** O convorbire plăcută (idem).

şi elegant *ţiuni,* care le-ai putea da lesne dracului pomană. Lasă pe beoţienii-ardeleni să creadă că au descoperit cuadratura cercului, fiindcă unul din ei, într-o oră de *aberăciune,* a suferit de facere în *elucubrăciunea ciunelui* şi a hultuit pe biata limbă română cu această- monstruozitate ! Beoţienii nu au produs nimica în domeniul adevăratei literaturi şi nu au nici cel mai mic drept de a se constitui legislatorii limbei române ; ei sînt condemnaţi a pătimi de *ciune* şi de *ţiune* ca *de boale* fără leac, dar d-ta, dar dl. Maiorescu, dar „Junimea" sa cadă în hăugaşul beoţian, aceasta nu vine ţării la socoteală. Eliad nu admite pe *ciune,* nici pe *ţiune* şi Eliade are mai multe drituri a fi ascultat decît Cipariu-Pumnul-Barnuţ şi Laurian.

JVa fi o zi frumoasă pentru mine cînd oi videa că te-ai lepădat de Satana ardelean şi că „Junimea" noastră are destulă îndependenţă pentru ca să rîdă de zbîrciturile. ciuniştilor de peste Carpaţi !

Vă mulţumesc la toţi pentru complimentele ce-mi adresaţi apropo de *Pasteluri* şi vă trimit din parte-mi cele mai sincere îmbrăţişări.

V. Alecsandri

Te felicitez că în *Primblări* ai întrebuinţat cuvîntul *război* în loc de *rezbel.* Mult aş dori să adoptezi şi cuvîntul *onor* în loc de *onoare,* fiind mai sonor, mai bărbătesc.

Nu s-ar putea întocmi poeziile populare ce aţi primit din Bucovina ? Poate că, cercetând bine, s-ar găsi ceva frumos în colecţia de care mi-ai vorbit. Aş dori să o văd.

CĂTRE MATEI MILLO

187

Mircesti, mai 1S6S

Mon cher Millo,'

Je vous envoie cette lettre de A. Hurmuzaki pour que vous soyez prevenu des difficultes qui vous attendent â Czernovitz, et que vous puissiez prendre vos precautions en consequence. Cette lettre est la reponse de Hourmuzaki â ma depeche telegraphique.

Tout â vous,
V. Alecsandri

Mircesti, mai 1S6S

Iubite Millo,'

Iţi trimit această scrisoare a lui A. Hurmuzaki pentru ca să fii prevenit de greutăţile care te aşteaptă la Cerănuţi şi să poţi să-ţi iei măsurile potrivite. Această scrisoare este răspunsul lui Hurmuzaki la depeşa mea telegrafică.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

188

Mircesti, mai 1S6S

Mon cher Pantazi,

Je me trouvais â Jassi quand votre lettre est arrivee â Mircesti. A mon retour je l'ai trouve coquettement juchie sur mon bureau et m'attendant comme une charmante surprise. En effet elle a tenu ce qu'ele promettait car elle m'annonce votre prochaine incursion dans nos parages.

Ai-je besoin d'ajouter que vous serez recu â bras ouverts et que votre presence chez moi sera une veritable fete pour ma maisonnette ? Venez donc, la *lunca* vous prepare des concerts de rossignols inconnus â Bucarest.

Vous dites que vous accompagnerez Jora' â son retour â Roman, mais vous ne fixez pas l'epoque. Sera-ce â Paques ou â la Trinite ?

Pour ma part je me propos de partir mardi pour Galatz afin d'y rencontrer mon frere, et Dieu sai' si une fois aux bords du Danube, je ne serai pas tente de faire une promenade jusqu'a Giurgevo en bâteau â vapeur puis un salt jusqu'â Bucarest. J'ai quelques petites affaires â regler la bas qui reclament imperieusement ma presence.

Il serait fort curieux que je vinse moi-meme vous chercher dans la moderne Capoue, pour vous emmener â Mirceşti. Quoiqu'il en soit, tâchez de terminer votre comedie en cinq actes avânt notre rencontre afin que vous m'en donniez lecture.

Merci pour les nouvelles politiques. Je m'y interesse mediocrement. Merci egalement pour ce que vous me dites de mon proces. Je tiens beaucoup a vous avoir pour mon defenseur par devant la Cour de Cassation, mais je pense qu'il vaudrait mieux attendre jusqu'a ce que l'affaire vienne â l'ordre du jour.

Sur ce, cher ami, je finis comme j'ai commence, en vous disant : venez, vous me rendrez heureux et vous passerez quelques jours de calme parfait, en respirant un air pur de tout miasme politique.

Je vous attends et vous embrasse.

Votre ami,
V. Alecsandri

Mes compliments respectueux â Md. Ghica

Mirceşti, mai 1S6S

Iubite Pantazi,

Mă găseam la Iaşi cînd scrisoarea dumitale a sosit la Mirceşti. La întoarcerea mea am găsit-o drăguţ cocoţată pe biroul meu şi aşteptîndu-mă ca o plăcută surpriză. In adevăr, a ţinut ceea ce făgăduia căci ea îmi vesteşte apropiata dumitale călătorie pc meleagurile noastre.

Mai este nevoie să adaug că vei fi primit cu braţele deschise şi că prezenţa dumitale la mine va fi o adevărată sărbătoare pentru căsuţa mea ? Vino deci, *lunca* * îţi pregăteşte concerte de privighetori necunoscute la Bucureşti.

In original, în limba română.

Spti că vei însoţi pe Jora la întoarcerea sa la Roman, dar nu arăţi cînd. Va fi la Paşte sau la Sf. Treime ? *

în ce mă priveşte, îmi propun să plec marţi la Galaţi ca să îl întîlnesc pe fratele meu, şi Dumnezeu ştie dacă, odată pe malurile Dunării, nu vei fi îndemnat să fac o plimbare pînă la Giurgiu cu vaporul cu aburi, apoi un salt pînă la Bucureşti. Am cîteva mici afaceri de aranjat acolo, care cer neapărat prezenţa mea.

Ar fi foarte curios ca să vin chiar eu să te caut în Capua modernă pentru a te lua la Mirceşti. Oricum ar fi, încearcă să termini comedia dumitale în cinci acte înainte de întîlnirea noastră, astfel încît să mi-o citeşti.

Mulţumesc pentru veştile politice ! Nu prea mă interesează. Mulţumesc, de asemenea, pentru ceea ce îmi spui despre procesul meu. Ţin mult să te am ca apărător în faţa Curţii de Casaţie, dar cred că ar fi mai bine să aşteptăm pînă cînd afacerea va veni la ordinea zilei.

Cu aceasta, dragul meu, închei cum am început, spunîndu-ţi : vino, mă vei face fericit şi vei petrece cîteva zile de linişte desăvîrşită, respirînd aerul pur de orice miasmă politică.

Te aştept şi te îmbrăţişez. Prietenul dumitale,
V. Alecsandri

Salutările mele respectuoase d-nei Ghita.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

189

Mirceşti, 1 august 1868

Iubite Alecu,

In vara aceasta, păcatele şi nevoile m-au împins a merge la Bucureşti şi, a doua zi după sosirea mea, am căzut bolnav. Apa dulce a Dîmboviţei şi aerul parfumat de principiuri a

* Aluzie la vechiul cîntec burlesc francez : *Malbrough s'en va t'en guerre,* generalul englez a cărui întoarcere nesigură de la război putea fi „â Paques ou â la Trinite".

Capitalei mi-au dat un soi de holerină de care am pătimit vreo şase săptămâni. De-abia acum am început a-mi redobîndi puterile şi tocmai acum am primit un telegram de la dl. V. Alexandrescu-Urechia, prin care mă înştiinţează că „Societatea literară"[1] are a-şi deschide şedinţele în cursul lunei august, adecă în timpul celei mai groaznice fierbinţeli.

înţelegi că am tot atîta dorinţă de a mă întoarce la Bucureşti, cît a mă duce în sînul deşertului de Zahara. Prin urmare „Societatea" va lucra fără mine şi în anul acesta. Neavînd mai multe sănătăţi de schimbat, ca cămeşile, găsesc de cuviinţă a păstra pe aceea ce am şi care este destul de hîrbuită.

Nu ştiu care-i isteţul iscoditor al ideei de a condemna pe membrii „Societăţii literare" a se aduna în luna lui cuptor. Avut-au de gînd a ne îndemna ca să lucrăm mai cu foc ?

Oricum să fie, eu unul sînt decis a sta pe loc, mai cu seamă că am început o cură de ape minerale de Kissingen. îmi trebuiesc încă vreo 30 de zile pentru ca să înghit ulcioarele de care am făcut provizie. Deci, cu mare părere de rău, mă văd în neputinţă de a răspunde la patriotica chemare a d-lui V. A. Urechia.

Nota bene. E de prisos a cerca de a mai deştepta în mine simţuri de devotament, patriotism, glorie etc. De cînd aceste cuvinte au agiuns a fi deviza şarlatanismului politic, ele nu mai au nici o influenţă asupră^mi.

Aşadar, pentru ca să mîntui această scrisoare, te rog să-mi trimiţi *îndată* cu poşta, manuscriptul lui C. Negruzzi asupra florei române[2], pe care ţi l-am încredinţat şi de care am mare trebuinţă.

Vei îndatora prea mult pe al tău amic,

V. Alecasndri

Am văzut în mai multe rînduri pe frate-tău, Constantin, la Bucureşti, l-am găsit foarte afectat de criticele unor jurnale. Cine l-au scos din minte ca să lase Dulceştii pentru ca să se amestece în tărițe politice !

Adresa pe plic : Monsieur Alexandru Hourmouzaki
Czernovitz
Bucovine

CĂTRE V. A. URECHIA

190

Mircesti, 7 august 1S'6S

Domnule director,

Răspunzînd la telegramul d-voastre din 3 august, am regretul de a vă face cunoscut că starea sănătăţei mele nu-mi permite a veni la Bucureşti spre a lua parte la lucrările Socităţii literare.

Binevoiţi, vă rog, a esprima onoraib. mei colegi deplina mea părere de rău de a nu mă putea întruni cu domniile-lor, şi a priimi asigurarea destinsei mele considerări.

V. Alecsandri

Domnule Alecsandrescu, veţi găsi aice alăturată o adresă a d-lui inginer din Iaşi care, din eroare, mi-au trimis-o mie.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

191

Mircesti, 21 august 18'6S

• *Iubite domnule Negruzzi,*

Vă scriu ân grabă pentru ca să vă întreb cum se află părintele d-voastre ?

Nu^am primit încă numărul *Convorbirilor* din 15 august. Sper că numai poşta e de vină, căci ea ne gioacă ades feste de soiul acesta.

Ce mai face societatea „Junimea" ? îţi trimit multe amicii.

Al d-voastră amic,

V. Alecsandri

Nu ai de gînd să tragi o raită pe malurile Şiretului ?

CĂTRE NICOLAE HURMUZAKI

192

Mirceşti, septembrie 1868

Iubite Nicule,[1]

Am scris în mai multe rînduri lui Alecu şi n-am primit răspuns de la el. Se vede că este absent din Cernăuţi, fiind dus la băi sau la „Societatea Academică" din Bucureşti.

Eu am găsit de cuviinţă, în cît mă priveşte, a mă abţine de a mai merge în capitală, căci astă-vară dulceaţa apei Dîmboviţa m-a îmbolnăvit foarte rău. La vîrsta mea, sănătatea este lucrul cel mai preţios şi trebuie păzită de toate influenţele vătămătoare, precum, de pildă : politica de pe podul Mogoşoaei, paveaoa aceluiaşi pod, otelurile locuite de deputaţi, senatori şi alte jivine sugătoare etc. Prin urmare, m-am decis a şidea liniştit acasă şi a continua ocupările mele literare...

Adio, scumpe amice, trimte cele mai amicale complimenturi familiei d-tale şi îţi aştept răspunsul cu nerăbdare.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

193

Mirceşti, sept. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Cînd am văzut pentru ultima oară pe părintele d-tale, am rămas sub o impresie foarte amară. Vechiul meu amic era într-o stare desperată, asupra căreia nu-mi puteam face nici o iluzie. Şi însă cînd am aflat că s-au săvârşit din viaţă, am fost cuprins de o tristeţă adîncă, căci e trist de-a vedea restrîngîndu-se cercul contimporanilor săi! E dureros de-aţi pierde amicii cu care ai petrecut în tinereţe, ai lucrat la renaşterea unei ţări iubite şi te-ai deprins a-i preţui. Costaki Negruzzi este un nume scump României şi va rămîne în pleiada pionierilor intelectuali ai neamului nostru ; el şi cu Hrisoverghi au fost cei dintîi în Moldova care au dat semne de independenţă literară, ferindu-se de formele stilului mitologic, plin de Afrodite, de Apoloni etc, adoptând drapelul şcoalei romantice. Scrierile sale, deşi nu multe, au însă un caracter nou în literatura noastră, deosebindu-se prin eleganţă, limpezire de stil, energie şi adevărat românism. *Alexandru Lăpuşneanu* este un model neimitat pană astăzi şi stă în fruntea literaturei noastre.

Eu aplaud cu bucurie hotărîrea ce ai luat de a aduna toate operile părintelui d-tale spre a le publica într-o ediţie completă şi, în curînd, ţi-oi comunica un manuscript al său, care se aflâ la Cernăuţi şi care cuprinde un catalog botanic. *Flora română*[1] se arată în el cu veşmintele sale naţionale şi este o adevărată comoară de numiri poetice ale plantelor noastre. De cîte ori mă întîlneam cu părintele d-tale, îl certam că nu mai scrie nimic de mulţi ani ; el îmi răspundea, rîzînd :

„Cucul cîntă sus pe nuc,
Şi tu vrei să mă apuc
Ca să scriu de flori de cuc !"

Adevărul este că sub regimul de politică seacă care domneşte în ţară de la 1848 încoace, bieţii literatori erau ca nişte cuci rătăciţi. Cu toate aceste, într-o zi, i-am dus acasă un caiet de hîrtie albă şi liniată şi l-am ameninţat de-a nu-i da răgaz pînă ce nu-mi umplea caietul cu cerneală. Peste o săptămînă, ca să scape de mine, amicul meu mi-a trimis *Flora română.* Acest manuscript îl voi pune în curînd la dispoziţia d-tale, însă cu condiţie ca să mi-1 înapoiezi după ce vei scoate o copie, căci ţiu foarte mult a-1 păstra ca un autograf preţios şi ca un suvenir iubit.

In scrisoarea d-tale am surprins oarecare simptome de descurajare pentru viitorul *Convorbirilor literare.* Lipsa de colaboratori şi preocupările d-tale casnice sînt într-adevăr motive serioase de îngrijire, însă nu trebuie să te laşi învins de o greutate momentană. Junimea, distrasă de plăcerile vărei,

va reveni cu iarna la ocupări mai serioase şi va da iar semne de viaţă ; cît pentru mine care am de gînd a nu părăsi Mirceştii pînă în primăvara viitoare, îţi promit tot concursul meu. Doresc ca reuşirea victorioasă a *Convorbirilor* să fie cel mai bun răspuns atît la atacurile ardelene, cît şi la tăcerea bucureşteană.

Am citit maximele şi ideile în versuri ce mi-ai trimis şi mi-au plăcut. Urmează înainte şi răspunde prin forma epigramatică celor care ar bănui. Lucrul nou, neuzitat deşteaptă totdeauna răutatea spiritelor mici.

Adio. Te îmbrăţişez frăţeşte.

V. Alecsandri

194

Mircesti, 1 noiem. 1868

Iubite amice,

Aducătorul acestui răvaş este un tînăr cetăţean din cetatea Mircesti care ar dori să dobândească luminele academice pentru a se face profesor *(şi a scăpa astfel de serviciul militar.)*

Cum să fie admis între externii Academiei ? Cătră cine să se adreseze ? *That is the question.*

Am gîndit să-1 recomand d-tale cu rugăminte ca să faci ce vei găsi de cuviinţă spre a înduioşa pe directorul Academiei.

Cine ştie, dacă îndeplinind această cerere a mea, nu vei avea norocul de a pregăti pentru patrie un *futur* mare profesor de Universitate, împiedicîndu-1 de a se face astăzi un prost soldat ?

Oricum să fie, te rog să te interesezi de recomandatul meu, şi crede că vei îndatora mult pe
al d-tale amic :

V. Alecsandri

îţi trimit scenele din *Femmes savantes.*

CĂTRE PANTAZI GHICA

195

Mircesti, 19 nov. 1868

Mon cher Pantazzitiune'

Nu fi cu uitătiune
Că am o citatiune
La nalta Casatiune
La 25 noiemvrie
Am toată speratiune
De bună succesiune
în al meu procesiune
Te sărut cu amiciutiune

V. Alecsandritiune

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

196

Mircesti, 25 nov. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Cum am primit răvaşul d-tale, am şi scris lui Cogălniceanu, lui A. Golescu şi lui M. Jora (doi miniştri şi un deputat) spre a le recomanda cu căldură cererea' respectabilei d-tale maice. Am bună sperare că dorinţa sa va fi realizată fără nici o greutate, căci fie cît de politică, Camera e ţinută de-a fi şi politicoasă către persoanele care merită respect şi considerare.

Acum viu şi răspund la amanul ce mi-ai adresat atît prin glasul elocuent al lui Carp, cît şi prin scrisoarea d-tale. Am vrut îndată să mă arăt bun platnic şi să mă achitez de o datorie contractată, însă... însă... cînd am cercetat buzunarul literar, nu am găsit nimica în el !! Adevărul e că, de la începutul iernii, mă simt cuprins de o sfîntă de lene care mă face a privi condeiul ca un instrument falcoiănesc.

Cu toate aceste, tot am de gînd a îndeplini promiterea ce ţi-am dat şi de voi mai găsi vreo scînteie în cenuşa închipuirii

mele, voi da zor *Ciocoilor,* a cărora cele întîi două acturi sînt gata.[2]

Îmi vine să ți le trimit pentru ca astfel să fiu obligat a scrie celelalte trei, cari vor complecta comedia.

Cît pentru pasteluri... Mi-au înghețat penelul și colorile s-au sleit pe paletă. Dacă aș fi mai tînăr, le-aș apropie de focul ochilor a vreunei copile... dar știi proverbul lui Ioan :

„Dragi îți sînt fetele ?"

„Dragi."

Dar tu lor ?"

„Și ele mie \"

M-am bucurat de propunerea ce ți s-au făcut a trimite *Convorbirile* în Basarabia. Frații noștri de peste Prut vor considera această foaie ca o mană de care va profita simțul românismului ce au început a se deștepta în vecinătatea Moldovei.

Popoarele tinere primesc mai lesne impresia frumosului și a renașterei prin glasul armonios a poeziei decît prin acel răgușit a politicei. Copilul e legănat cu cîntice, nu cu discursuri străchiete.

Am citit începutul *Evreicei*[3] și aștept cu nerăbdare urma novelei, care promite de-a fi interesantă. Ziua de dimineață se cunoaște.

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

Te rog să binevoiești a-mi traduce alăturatul răvaș și a-mi trimite îndată traducerea. Mă vei obliga foarte mult.

CĂTRE PANTAZI GHICA

197

Mircești, 5 dec. 1S6S

Mon cher Pantazi,

Je vous remercie tout d'abord pour la bonne nouvelle que vous m'avez donnee au sujet de mon proces. Je vous avertis

ensuite, que je viens d'ecrire aujourd'hui meme â Cogalniceano.[1] Si ma lettre a de la chance, vous obtiendrez immanquablement ce que vous desirez. Allez voir Cogalniceano chez lui, pariez lui franchement. C'est un homme beaucoup moins raide qu'on ne le croit, et son coeur parle souvent plus haut que sa raison.

Le courrier part, il ne me reste que juste le temps de vous embrasser et de vous assurer de toute mon amitie,

V. Alecsandri

Mircești, 5 dec. 1S6S

Iubite Pantazi,

Iți mulțumesc mai întîi pentru buna veste pe care mi-o dai în legătură cu procesul meu. Te anunț, apoi, că am scris chiar astăzi lui Kogălniceanu.[1] Dacă scrisoarea mea are noroc, vei obține fără îndoială ceea ce dorești. Du-te să-l vezi pe Kogălniceanu la el, vorbește-i deschis. Este un om mult mai puțin rigid decît se crede, și inima sa vorbește adesea mai tare decît judecata sa.

Curierul pleacă, nu-mi mai rămîne decît timpul să te îmbrățișez și să te asigur de toată prietenia mea,

V. Alecsandri

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

198

Mircești, 6 dec. 1S6S

Iubite moș Pisoi,

îți scriu în ziua de Sf. Neculai ca să te felicitez de sărbătoare și să-ți urez ani mulți împodobiți cu amorași, fiind însă cu toată urarea merită un bacșiș, după datina strămoșească, iată bacșișul ce vin a-ți cere.

Prin plaiurile voastre există un boier bătrîn, anume Nastasaki Başotă, care împrumută bani spre englendisire şi care precum ştii posedă o ipotecă a moşiii Folteşti. El au fost rugat de colonelul Duca ca să binevoiască a face o simplă declarare către tribunalul de Galaţi în privirea obligaţiilor rurale a fratelui meu, şi, în adevăr, a făcut-o... însă cu cărciocuri ! Giudecă însuşi cetind următoarea copie :

„Văzînd cererea făcută de debitorul meu, col. I. Alecsandri, pentru a i se libera bonurile ce stau depozitate la tribunalul de Galaţi, apoi dacă acest onorab. tribunal mă asigurează că în fondul moşiei Folteşti voi fi despăgubit în totul, atunci din parte-mi rămîn bonurile libere."

Tribunalul de Galaţi, luînd cunoştinţă de un asemine act *întortochiat,* s-a grăbit în a încheie jurnal, zicînd că el nu poate să-şi ia asupra-i responsabilitatea şi să garanteze pe dl. Başotă că fondul Folteşti corespunde şi la valora creanţei d-sale. Pe asemine motive regulează a se face cunoscut d-lui Nicolaidi, procuratorul d-lui I. Alecsandri, ca să producă o declarare din partea d-lui Başotă fără asemine clauze... etc.

Adică : Tribunalul, fără a lua în considerare că moşia Folteşti are o valoare întreită de somele ipotecate în fondul ei, răspunde prin un *lasă-mă să te las* la propunerea meşteşugoasă a d-lui Başotă şi, în vremea asta, bonurile rămîn închise în lada comitetului de lichidare, şi frate-meu duce dorul.

Eu însumi mă resimt de această încurcătură başototribunălească, căci de la vînzarea bonurilor atîrnă plata procentelor cuvenite lui Cuza-Vodă, fratele meu fiind obligat a le trimite regulat înălţimei-sale.

Aceste împregiurări fiind aşternute dinaintea ochilor tăi, iubite junelule, iată bacşişul ce aştept.

De la Botoşani pînă la moşia cuconului Nastasaki, distanţă nu e mare. Suie-te în cupetul tău, du-te ca fulgerul la dînsul şi fă-i un *engomion* de cele mai ritorice spre a-1 convinge că este în destul garantat în fondul Folteştilor pentru ca să nu mai aibă nevoie de a-şi rezerva drepturi asupra bonurilor... Că, prin urmare, ar face un adevărat serviciu fratelui meu trimiţîndu-mi mie o declarare simplu redigeată prin care să se desiste *fără condiţii* de orice pretenţie asupra ziselor obligaţii, mai cu seamă că o mare parte din ele nu mai există, fiind ieşite la sorţi chiar din anul dintîi. într-un cuvînt fă cum îi ştii şi izbuteşte în această misie diplomatică pentru ca tu să ai mulţemirea de a putea zice ca Cezar : *Veni, vidi, vixi* şi noi să căpătăm înlesnirea de a scoate bonurile din închisoarea unde zac şi de a 'le vinde spre îndestularea creditorilor Iancului.

Cîştigînd o asemine victorie, mai ilustră decît aceea de la Sadova, te-ai pune în rînd cu Alexandru Makedon, cu Napoleon I şi cu Cezar, strămoşul nostru, care (fie zis între noi) trebuie să se strîmbe urît cînd priveşte de sus la strănepoţii lui. Eu unul îţi promit o odă precum se cuvine la toţi acei care fac mari şi grele biruinţi.

Aştept cu nerăbdare rezultatul expediţiei tale şi, sperînd că va fi aşa precum nu puţin să se bucure sufletul meu. te îmbrăţişez :

La mulţi ani
Cu mulţi bani!

V. Alecsandri

P.S. Iată o scrisoare pentru cuconul Nastasaki. Citeşte-o şi o lipeşte.

Ai de gînd să petrecem împreună revelionul la Ruginoasa ? Vom metahirsi ceva *parale ghiorele.*

Paulina te aşteaptă cu cămara plină.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

199

Mircesti, 12 dec. 1S68

Iubite domnule Negruzzi,

îţi trimit o curiozitate istorică pentru ca să aveţi de ce rîde cînd vă veţi aduna duminica viitoare. Acest document poate figura cu succes în *Albumul grotesc* ce compune dl. Pogor.

M-am apucat să scriu un roman' pentru *Convorbiri* şi mă silesc să-1 dau gata pentru numărul de 1 mart. 1869.

Multe amicii la toţi si d-tale în parte.

V.A.

200

Mirceşti, 21 dec. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Trimit „Junimei", de Anul nou, o nouă serie de *Pasteluri şi îi doresc toate fericirile şi succesele, atît literare, cît şi amoroase. Eu îmi voi petrece sărbătorile la ţeară, regretînd de-a nu^mă putea găsi_ în mijlocul veselei „Junimi", şi, mai cu_ seamă, regretînd juniea ce zboară atît de repede pe aripele anilor cari trec.**

Adio şi sincere amicii familiei d-tale, precum şi d-lor Maiorescu, Pogor, Corne etc.

V. Alecsandri

Pentru anul al treile a *Convorbirilor,*[2] adică de la 1 martie 1869, vă promit urmarea *Pastelurilor* şi un roman intitulat *Dridri.*

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

201

Mirceşti, dimanche, [1868—1869][1]

Ma chere Smaranditza,

II se presente un acquereur pour du ble. Il demande pour commencer, 1 500 sacs, et, si la qualite lui convient, il ira jusqu'a 4 000, voire meme 6 000 sacs.

C'est un^ Mr de la Bukovine qui vient de m'ecrire a ce sujet. On deşire connaître le prix des *cents kilos* en gare de Mirceşti..., mais comme je ne possede pas de cereales â vendre, je compte t'adresser le marchand.

Faut-il lui ecrire de se rendre â Rouginoasa ? On paye argent comptant. Reponds-moi de suite.

Je vous embrasse tous,

V. Alecsandri

Mirceşti, duminică, [1868—1869][1]

Dragă Smărăndiţa,

Se înfăţişază un cumpărător pentru grîu. El cere, pentru început, 1 500 saci şi, dacă îi convine calitatea, va merge pînă la 4 000 ; poate chiar 6 000 saci.

Este un d[om]n. din Bucovina care mi-a scris în legătură cu aceasta. Vrea să cunoască preţul *sutei de kilograme* în gara Mirceşti..., dar, cum nu am cereale de vînzare, socotesc să ţi-1 trimit ţie pe negustor.

Trebuie să-i scriu să vină la Ruginoasa ? Plăteşte pe loc. Răspunde-mi numaidecît.

Vă îmbrăţişez pe toţi,

V. Alecsandri

202

Ce dimanche [1S6S<—1569][1]

Ma chere Smaranditza,

J'ai eu des nouvelles de Zangenţian par Georges Hourmuzaki. Son intention est de ne pas me rendre 1'argent du cylindre, mais de raccommoder celui-ci tant bien que mal et de le tenir ă ma disposition.

Tu comprands que je l'ai envoye promener, que faire maintenant ? Intenter un proces â ce drole ? C'est m'exposer â de nouveaux frais et â des courses â Czernowitz qui ne me convienent guere.

J'ai reşu une lettre de Baligot qui me dit que le Prince est tres fache contre toi, ă cause de certain retard dans le paiement du bail de la St. Demetre. Qu'y a-t-il de vrai dans cette colere prindere ?

Je pars demain et vous embrasse tous,

V. Alecsandri

Duminică [L86®—1®69] '

Dragă Smărăndița,

Am avut veşti despre Zangențian prin Gheorghe Hurmuzaki. Intenția lui este de a nu-mi înapoia banii pentru cilindru, ci de a-l repara pe acesta cum se va putea şi de a mi-1 ține la dispoziție.

Iți închipui că l-am trimis la plimbare. Ce să fac acum ? Să intenteze un proces caraghiosului acestuia ? Aceasta ar însemna să mă expun la noi cheltuieli şi la drumuri la Cernăuți care nu-mi convin deloc !

Am primit o scrisoare de la Baligot, care mi-a spus că Prințul este foarte supărat pe tine din cauza unei anumite întîrzieri la plătirea arenaei ia Sf. Dumitru. Ce este adevărat din această supărare princiară ?

Plec mîine şi vă sărut pe toți,

V. Alecsandri

CĂTRE A. COCIU

203

[1869]

Mori cher Mr Cociu[1]

Il doit arriver pour moi un paquet de Lemberg contenant des notes de musique. Je vous prie de le remettre â Mr Wachman[2]. Quant au port vous serez aimable de le payer pour moi et de me fair savoir â Mirceşti ce que vous avez debourse, afin que je m'acquitte de cette petite dette pour le porte.

Tout â vous,

V. Alecsandri

L'adresse de Mr Wachman est : Strada Belvedere 53.

[1869]

Iubite domnule Cociu,[1]

Trebuie să sosească pentru mine un pachet de la Lemberg conținînd note de muzică. Vă rog să le înmînați d-lui Wachmann[2]. In ce priveşte transportul, veți fi aşa de bun să-1 plătiți în locul meu şi să mă înştiințați la Mirceşti cît ați cheltuit, astfel încît să pot să-mi plătesc această mică datorie pentru transport.

Al dumneavoastră,

V. Alecsandri

Adresa d-lui Wachamnn este : Strada Belvedere 53.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

204

Mirceşti, ghenar 1S69

Iubite domnule Negruzzi,

Vă mulțumesc la toți pentru complimentele şi felicitările ce mi-ați adresat şi sper că îmi vor fi priincioase.

Am aflat cu multă bucurie că maica[1] d-tale au căpătat întreaga pensie de 1 200 lei. Camera, astă-dată, s-au arătat inteligentă.

Te autoriz să tipăreşti *Pastelurile* în oricare număr din *Convorbiri* va veni mai bine la chibzuială. Te rog însă ca strofa I din pastelul intitulat *Miezul iernii*[2] să fie schimbat în modul următor :

„în păduri trăsnesc stejari. E un ger amar cumplit !
Stelele par înghețate, ceriul pare oțelit ;
***Iar zăpada cristalină* pe cîmpii strălucitoare**
Pare-un lan de diamanturi şi scîrție sub picioare."

în manuscriptul ce ți-am trimis, versul al treilea a strofei începe cu : *Peatra crapă.* Vroiesc să le scot din ea fiindcă ele recheamă un gioc numit frîntură de limbă care suna aşa : Peatra crapă, capra calcă.

Nu pot să-ți trimit nici o notiță despre persoanele din societate care au giucat pe scenă *Les femmes savantes* traduse de părintele d-tale fiindcă atunci eram absent din țară. Cît pentru manuscriptul antologiei[3] ce ți-am promis, îl aştept de la A. Hurmuzaki şi sper să ți—1 comunic în curînd. Am

sfîrşit partea I a romanului *Dridri* şi-1 vei avea negreşit pentru 1 mart.

Al •d-tale amic,
V. Alecsandri

Amicii „Junimei".

205

Mircesti, 20 ghenar 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Ţi-am promis un roman[1] pentru începutul anului III a *Convorbirilor.* Iată partea I. Pentru ca să urmez mai înainte, aştept ca să o citeşti şi să-mi spui cu francheţă dacă ţi se pare potrivită cu spiritul şi tendinţele foaiei „Junimei". în cazul acesta, te-aş ruga să-mi faci cunoscut dacă fiecare capitol poate să intre într-un număr a foaiei şi pentru cîte numere crezi că ai găsi materie în manuscriptul ce-ţi trimit ?

Oricum să fie, eu sînt decis să scriu înainte *istoria adevărata* ce am început, pentru ca să o public într-un volum. Partea II[2] va cuprinde descrierea unor evenimente din 1848.

Ţi-am vorbit, mi se pare, de un proiect ce am de a publica întregul meu repertoriu dramatic. Caut pentru aceasta un editor[3] cărui aş lăsa tot beneficiul vînzărei, dar totodată şi toată cheltuiala şi osteneala tipărirei. Nu ai putea să-mi găseşti un asemine giuvaer ?

Trimite-mi te rog, un exemplar din *Calendarul Scrînciobului.* La ţeară, viaţa fără călindar e ca nunta fără lăutari.

Cetita-i *Traianiada* lui Bolintineanu ? Ce ziceţi la „Junimea" despre dînsa ? Multe amicii la toţi.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

206

Mircesti, 6 fevr. 1 S'69

Iubite domnule Negruzzi,

Ţi-am trimis partea I a romanului intitulat *Dridri,* cu o scrisoare la care aştept răspunsul[1], avînd nevoie de unele informări. Nu ştiu dacă ai primit manuscriptul meu, căci regularitatea poştală a României nu-mi pare să fi agiuns la acel grad de perfecţie care este visul oamenilor noştri de stat. Cu toate aceste, să sperăm că manuscrisul nu a avut aceiaşi soartă cu banii ce au motivat ilustrarea zelosului Fălcoianu de schingiuitoare pomenire.

Am primit no. 23 a *Convorbirilor* şi am constatat în *Pasteluri* cîteva greşeli de tipar care sînt de natură a schimba chiar înţelesul unor versuri, de exemplu : în portretul[2] sub no. XXI la începutul ultimei strofe, versul Sntîi nu rimează cu cel al doilea, fiindcă în loc de el ar fi trebuit să se tipărească după manuscript :

„Nici o mândrie mare nu-ntrece-a ta mîndrire."

Asemine în portretul[3] sub no. XXII, versul al doilea din ultima strofă e greşit, căci, în loc de :

„Că-ţi vede veselia ş-amorul dulce-n faţă", ar fi trebuit să fie :

„Că-ţi *rîde* veselia ş-amorul dulce-n faţă."

Cuvîntul *rîde,* precît îmi pare, produce o imagină mai vie şi este chiar o expresie românească din cele mai nimerite. Adeseori am auzit zicînd : *îi rîd ochii de bucurie ; îi rîde •veselia în faţă* etc.

Am observat chiar în ideile şi maximile d-tale cîteva greşeli de tipar care ar trebui îndreptate şi, de aceea, cred că ar fi bine să adoptezi în foaia *Convorbirilor* un colţ destinat pentru *errata.*

Acum mă prezint iar cu o mînă plină de *Pasteluri,* care aş dori să figureze la începutul anului al treilea, adecă în numărul de la 1 martie. Este cam indiscret din parte-mi a va năvăli astfel cu poezii, însă n-am ce face, căci am promis d-rei M. Docan[4] că se va publica *Buchetul*[5] la acea dată.

Un proverb francez zice : *Faut de la vertu, pas trop n'en faut* *, asemine am putea zice : *Faut de la poesie, pas trop n'en faut* ** ; de aceea, promit să vă mai slăbesc cu versurile pînă mai încolo în vară, pe timpul secerişului.

Te rog să arăţi amiciile mele fratelui[6] d-tale şi tuturor membrilor „Junimei".

Ai d-tale amic,
V. Alecsandri

207

Mirceşti, IC fevr. 1S69

Iubite domnule Negruzzi,

Christofor-Columb a descoperit America, d-ta ai făcut o descoperire şi mai rară şi mai neaşteptată. Ai descoperit un editor de opere literare ! Glorie d-tale şi glorie „Junimei", care primeşte a edita scrierile mele. Eu din parte-mi mă învoiesc bucuros cu condiţiile enumerate în scrisoarea[1] d-tale şi, cum voi veni la Iaşi, vom regula împreună modul acestei publicări. Deocamdată socot că ar fi bine a se face în foaia *Convorbirilor* un mic anunţiu despre viitoarea întreprindere tipografică spre a încunoştinţa publicul ce se interesează de literatura noastră.

Ediţia Charpentier este nimerită şi îmi convine foarte bine ; operele mele, atît poezie, proză, cît şi piese dramatice, poate să formeze vro 6 volumuri, afară de acele ce cu ajutorul sfintei lene voi mai produce în viitor. Scopul meu fiind de-a publica toate scrierile mele într-o singură şi aceeaşi ediţie, „Junimea" va avea preferinţă fără nici o contestare pentru editarea operelor mele viitoare.

* Trebuie virtute, dar nici prea multă (limba franceză).
** Trebuie poezie, dar nici prea multă (limba franceză).

Numărul *Pastelurilor* se va sui pînă la 40. Avînd vreo 35 gata, îmi rămîne încă un număr mic de compus pentru a completa volumul acestor poezii uşoare.

încît priveşte romanul *Dridri,* recunosc că, fiind prea lung, nu poate apărea jntr-un şir de numere prea disproporţionat cu soiul publicărilor obicinuite pînă acum în foaia *Convorbirilor.* Interesul romanului s-ar pierde cu vreme şi lectorii s-ar osteni. Prin urmare, găsesc mai nimerit a-l publica în deosebi, şi dar te rog să-mi înapoiezi manuscriptul.

Ţi-oi trimite în locu-i un *proverb* şi un *episod interesant*[2] extras din romanul *Dridri* care nu va reclama mult spaţiu în foaie. înţeleg că, pentru o foaie ce iese numai de două ori pe lună şi care^nu scoate decît 2 coaie la fiecare 15 zile, articolele trebuie să fie scurte, căci altminteri ele devin ostenitoare.

Mulţumindu-ţi pentru bunăvoinţa ce mi-ai arătat întru căutarea şi descoperirea *giuvaerului,* te îmbrăţişez şi tot păstrez sperarea de a te vedea într-o zi la Mirceşti.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

Vestea_ ce mi-ai dat despre moartea copilului d-lui Pogor m-au întristat. T. rog să-i arăţi din parte-mi că mă asociez din suflet la durerea ce simte.

Amicii, fratelui d-tale şi întregei „Junimi".

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

208

Mirceşti, 14 fevr. 1869

Mon cher Cogalniceano,

Je suiş victime d'un escamotage grec qui me joue un tour abodinable. Tu sais quejles diverses compagnies qui ont obtenu la_concession du chemin de fer de la Moldavie, ont choisi Mirceşti pour lieu de stations[1] entre Paşcani et Roman. La compagnie actuelle avait elle meme consacre cette disposition en inscrivant la station de Mirceşti sur son plan d'etudes.

J'etais tranquille et me faisais une fete â l'idee d'arreter mes amis au passage et de les faire descendre des wagons pour leur faire les honneurs de mon petit coin.

Tout â coup un grec apparait sous la figure de Mons. Costică Soutzo, et, grâce â ses intrigues il parvient en sa qualite de Comissaire d'expropriation, â decider les ingenieurs de transferer la station â Halaucesti, propriete d'un autre grec, le prince A. Morouzi-Sveristeano.

Sans nul doute celui-ci a promis de ceder le terrain gratis (ce que d'ailleurs moi-meme je suiş dispose de faire) et cette cession a alleche Mr C. Soutzo qui y trouve un avantage pecuniaire. Les deux *Danaos trouvent* â cette mesure des benefices incontestables, mais les Communes et les proprietaires des environs se trouvent gravement leses dans leurs interets puisque la position de la nouvelle station alonge d'un quart de poşte le transport des cereales.

J'ai adresse au ministre des travaux publics une supplique dont je te prie de prendre connaissance, â cette supplique j'ai ajoute celle des communes âvoisinantes, ainsi qu'un plan des localites, qui vous expliqueront clairement les desavantages causes par la transmutation de la dite station.

Tu sais si j'aime les grecs ! Me laisseras-tu berner par eu ? Je suiş sur du contraire, c'est pourquoi je t'embrasse de tout coeur.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Mircesti, 14 febr. 1869

Iubite Kogalniceanu,

Sînt victima unei înşelătorii greceşti care îmi joacă o festă groaznică. Ştii că diferite companii care au obţinut concesiunea căilor ferate din Moldova au ales Mirceştiul ca loc pentru staţie întrе Paşcani şi Roman. Compania actuală a consacrat această dispoziţie înscriind staţia Mircesti pe planul ei de studiu. Eram liniştit şi îmi făceam o sărbătoare la gîndul că voi opri pe prietenii mei, în trecere, şi-i voi face să coboare din vagoane pentru a le face onorul colţişorului meu.

Deodată, un grec a apărut sub înfăţişarea d-lui Costică Suţo şi, datorită intrigilor lui, a reuşit, în calitatea sa de comisar de expropriere, să determine pe ingineri să transfere staţia la Hălăuceşti, proprietatea unui alt grec, prinţul A. Moruzzi-Zvorişteanu.

Fără nici o îndoială, acesta a făgăduit să cedeze gratis terenul (ceea ce dealtfel eu însumi eram dispus să o fac) şi această cedare a atras pe dl. C. Suţo care găseşte aici un avantaj bănesc. Cei doi *Danaos* au găsit în această măsură beneficii de netăgăduit, dar comunele şi proprietarii din vecinătate sînt grav atinşi în interesele lor, deoarece poziţia noii staţii lungeşte cu un sfert de poştă transportul cerealelor.

Am trimis Ministerului Lucrărilor Publice r» cerere de care te rog să iei cunoştinţă, la această cerere am adăugat pe cea a comunelor din vecinătate, precum şi un plan al localităţilor, care vă va explica clar dezavantajele produse de strămutarea numitei staţii.

Tu ştii cît îi iubesc pe greci! Mă vei lăsa tu păcălit de ei ? Sînt sigur de contrariu, de aceea te sărut din inimă,

Al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

209

Mircesti, 15 fevr. [s.v.] 1869

Mon cher Pantazi,

A l'approche du terme fixe pour l'examen de mon proces — 28 fevrier — je me hâte de vous envoyer les pieces' suivante :

1 Une nouvelle procuration legalisee par la Mairie de Mircesti.

2 Une depeche que m'a expediee un des delegues des habitants de Patrascany, depeche qui prouve suffisamment que ceux-ci ont recu la citation de la Cour de Cassation.

3 Un papier assez important dont vous vous servirez pour combattre les accusations de corruption qu'on aurait employees avec *Budnariul,* celui qui a signe au proces-verbal.

Ce papier est tout simplement la preuve la plus evidente de la canaililerie des delegues des malheureux habitants de Patrascani, *Nedelcu* et *Vasili Gradinariul* lesquels, apres avoir pousee les paysans â m'intenter un proces onereux pour eux, sont venus me proposer de me vendre les droits de leurs clients, moyennant une concession de terrain â eux deux exclusivement.

Le proces termine, vous me renverrez ce papier que je veux garder comme une arme contre ces deux brigands.

Tout â vous,

V. Alecsandri

Mirceşti, 15 febr. [s.v.] 1869

Iubite Pantazi,

La apropierea termenului fixat pentru cercetarea procesului meu — 28 februarie — mă grăbesc să-ţi trimit piesele[1] următoare :

1 O nouă procură legalizată de primăria din Mirceşti.

2 O depeşă pe care mi-a expediat-o unul dintre delegaţii locuitorilor din Pătrăşcani, depeşă care dovedeşte îndeajuns că aceştia au primit citaţia Curţii de Casaţie.

3 O hîrtie destul de importantă, de care te vei servi pentru a combate acuzaţiile de corupţie care s-ar fi folosit cu *Budnariul,* acela care a semnat procesul-verbal.

Această hîrtie este de-a dreptul proba cea mai evidentă a necinstei delegaţilor nefericiţilor locuitori ai Pătrăşcanilor, *Nedelcu* şi *Vasili Gradinariul,* care, după ce i-a împins pc ţărani să-mi intenteze un proces costisitor pentru ei, au venit să-mi propună să-mi vîndă drepturile clienţilor lor, în schimbul unei concesionări de teren numai pentru folosul lor.

Odată procesul terminat, îmi vei înapoia această hîrtie, pe care vreau să o păstrez ca pe o armă împotriva acestor doi hoţi.

Al dumitale,

V. Alecsandri

210

Roman, 1 III [s.n.] 1S69

M. Cogalniceanu

B

Puis-je esperer un'bon resultat au sujet de la statlon[1] ?
Attends reponse, miile amities.

Alecsandri

Roman, 1 III [s.n.] 1869

M. Kogălniceanu

B.

Pot să nădăjduiesc un rezultat bun în legătură cu staţia[1]? Aştept răspuns, mii de amiciţii.

Alecsandri

211

Roman, 3/3- 1869

Mr Michel Cogalniceano

Buc.

Ta depeche est trop elegante pour que je puisse refuser, j'accepte,[1] bientot une lettre, amities.

Alecsandri

Roman, 3/3 1S69

D1. Mihail Kogălniceanu

Buc.

Telegrama ta este prea elegantă ca să pot refuza, primesc[1], în curînd o scrisoare, amiciţii.

Alecsandri

212

Mircesti, 18 fevr. [s.v.] 1869

Mon cher Cogălniceano,

Tu connais de longue date ma profonde repugnance pour la politique' est surtout pour les luttes parlamentaires, aussi m'a-t-il fallu faire un grand effort sur moi-meme pour repondre affirmativement â ta depeche.

Etant convaincu que tu avais I'ambkion de faire succeder au ramassis qui composait la Chambre dissoute une Assemblee digne et formee d'hommes honorables et independants, j'ai passe par-dessus mes repugnances pour repondre â ton appel. Ceci fait, je veux m'expliquer franchement avec toi sur ma future carriere.

La vie que je mene depuis huit ans loin des affaires m'a rendu entierement etranger a. leur maniement, et je n'eprouve certes pas l'envie de m'y remettre.

Ma nature, mes gouts, mes occupations literaires sont si diametralement opposes aux travaux d'un ordre politique et militant, qu'en m'examinant moi-meme je ne me trouve pas la moindre etoffe d'un homme d'Etat, et encore moins celle d'un orateur. Ma sânte enfin, â laquelle j'ai la faiblesse de tenir, se ressent cruellement des froids de nos hivers, elle suporte difficilement le climat de Bucarest. Cest pourquoi j'ai arrange ma vie de facon â passer les mois de beau-temps â la campagne et les mois d'hiver â l'etranger, dans les pays hantes par le soleil.

A la fin d'octobre de cette annee, mon intenstion bien arretee est de partir pour l'Egypte, afin d'eviter les souffrances que me cause le froid de notre cher pays.

Tu vois d'apres ces aveux, qu'il me sera impossible d'assister â la Chambre en 1870. Dans cette perspective dois-je accepter un mandat que je ne saurais remplir consciencieusement ? Ma raison me dit non ; pourtant je veux avoir ton avis, avis d'ancien ami, j'entends, et non avis de ministre.

J'attends donc avec impatience un mot de reponse â ce sujet, et je t'embrasse de tout coeur.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Mircesti, 18 fevr. [s.v.] 1869

Iubite Kogalniceanu,

Cunoşti demult adîncul meu dezgust pentru politică' şi, mai ales pentru luptele parlamentare, şi că mi-a trebuit să fac un mare efort asupra mea însumi pentru a răspunde afirmativ la depeşa ta.

Fiind convins că aveai ambiţia să faci să urmeze adunăturii care compunea Camera dizolvată, o adunare demnă şi alcătuită din oameni cinstiţi şi independenţi, am trecut peste neplăcerea mea pentru a răspunde chemării tale. Acestea făcute, vreau să mă explic sincer cu tine asupra viitoarei mele cariere.

Viaţa pe care o duc de opt ani departe de treburi m-a înstrăinat în întregime de mîntuirea lor şi nu simt dorinţa să reîncep.

Natura mea, gusturile mele, ocupaţiile literare sînt cu totul opuse activităţii de ordin politic şi militant căci, cercetîndu-mă pe mine însumi, nu-mi găsesc nici un fel de stofă de om de stat şi mai puţin de orator.

Sănătatea mea, în fine, la care am slăbiciunea să ţin, se resimte puternic la frigul iernilor noastre şi suportă cu greutate clima Bucureştiului. De aceea am rînduit viaţa mea în aşa fel, încît să petrec lunile cu timp frumos la ţară şi lunile de iarnă în străinătate, în ţările bîntuite de soare.

La sfîrşitul lui octombrie din acest an, intenţia mea, bine stabilită, este să plec în Egipt, în aşa fel încît să cruţ suferinţele pe care mi le provoacă frigul din scumpa noastră ţară. Vezi după această mărturisire că-mi va fi imposibil să asist la Cameră în 1870. In această situaţie, trebuie oare să accept un mandat pe care nu voi putea să-1 îndeplinesc conştiincios ? Raţiunea mea îmi spune nu ; totuşi, vreau să am părerea ta, părerea unui vechi prieten, înţeleg, şi nu părerea unui ministru.

Aştept deci cu nerăbdare un cuvînt de răspuns în legătură cu acest subiect şi te sărut din inimă.

Al tău,
V. Alecsandri

213

Mirceşti, 22 fev. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Orîdariul meu mergînd la Iaşi, l-am însărcinat să-ţi aducă acest bilet prin care vin a te ruga ca să-mi trimeţi un număr broşat din *Convorbiri,* anul II. Veţi îndatori prea mult pe al d-tale amic,

V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

214

Mirceşti, 1 mars 1869

***Mon cher Cogalniceano,* je viens de recevoir ton dernier telegramme, par le quel tu me laisses entrevoir la perspective d'un voyage en Egypte ă nous deux. Cette pensee me sourit ă tel point que je ne puis resister au deşir qui me pousse ă te prendre au mot. Nous n'avons jamais voyage ensemble, ou du moins nous n'avons pas fait de course lointaine, je crois que nous nous entendrons parfaitement pour faire une derniere escapade. En attendant je te promets de te donner l'exemple par mon arrivee ă Bucarest pour l'ouverture de la Chambre. Tu m'assures que la session ne durera pas trop, tant mieux, car le sejour de la Capitale m'est insupportable, la vue de certaines figures m'agace au point d'avoir envie de les souffleter.**

Cher ami, je serais heureux de te voir reussir â composer une Chambre digne de notre pays et qui fasse un contraste complet avec l'anti-chambre que tu as dissoute. Il faut que le Prince Charles puisse se convaincre par l'ensemble de la nouvelle Assemblee que la grande *Nation roumaine* ne partage nullement les aberrations de certains Seides Mazziniens, et qu'elle possede assez d'hommes honorables pour se faire dignement representer. On m'a assure pourtant que tu soutiendrais la candidature *â'Ulysse Creteano* ? Je n'en ai rien cru, parce que je te connais troup intelligent, trop homme de tact pour commettre de pareils erreurs. Les Ulysses, y compris celui d'Homere, sont bon ă toute autre chose qu'â represanter la dignite naţionale.

Avânt de tenminer, permets-moi de t'entretenir encore de la station de Mirceşti.[1] Le Comite permanent de Roman, sur des observations, que je lui ai presentees, a decide â l'unanimite que les interets du district reclamaient imperieusement la construction de la dite station sur ma terre. Il va bientot envoyer son raport au ministere des Travaux publics. Le Prince D. Ghica chargera sans doute Mr. Guildren [?] d'examiner l'affaire. Ne pourrais-tu pas en toucher deux mots â Mr Guildren [?] ? Plusieurs ingenieurs m'ont assure qu'il dependait entierement du gouvermenent que la station fut etablie ă Mirceşti plutot qu'ailleurs.

On a commence, il est vrai, quelques travaux ă Hălăuceşti mais il sont si peu avances qu'ils ne meritent pas meme qu'on en parle.

Fais-moi le plaisir de demander au prince D. Ghica s'il a recu ma supplique, ainsi que celle des communes qui avoisinent Mirceşti ? J'ai accuse C. Soutzo d'avoir contribue. par son influence ă transferer la station sur la propriete de son ami et compatriote Morouzi, et je n'ai fait en cela que repeter ce que tout le monde dit. Si cela etait vrai, je serais suffisamment venge en dejouant son petit plan. Je ne lui veux aucun mal, n'ayant pas l'habitude de vouloir la mort du prochain.

Tout ă toi,
V. Alecsandri

Mirceşti, 1 martie 1869

Iubite Kogălniceanu,

Am primit acum ultima ta telegramă prin care mă laşi să întrevăd perspectiva unei călătorii împreună în Egipt.

Acest gînd îmi surîde în aşa măsură, încît nu mă pot împotrivi dorinţei care mă îndeamnă să te cred pe cuvînt. Nu am călătorit niciodată împreună sau, cel puţin, nu am făcut drumuri mai lungi, cred că ne vom înţelege foarte bine pentru a face o ultimă escapadă. Pînă atunci, îţi făgăduiesc să-ţi dau un exemplu prin venirea mea la Bucureşti pentru deschiderea Camerei. Mă asiguri că sesiunea nu va dura prea mult, cu atît mai bine, căci şederea în capitală îmi este nesuferită, vederea anumitor figuri mă sîcîie într-atît încît îmi vine să le pălmuiesc.

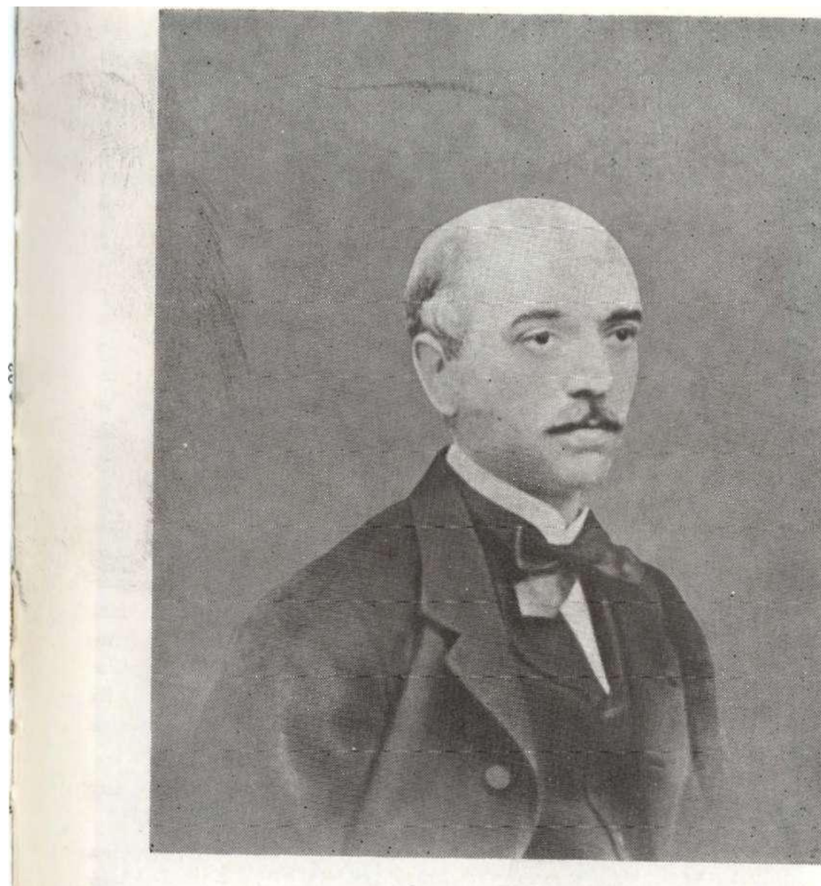
Dragul meu, aş fi fericit să te văd izbutind să formezi o Cameră demnă de ţara noastră şi care să se deosebească cu totul de anti-camera pe care ai dizolvat-o. Trebuie ca prinţul Carol să se poată convinge din totalitatea noii Adunări că marea *Naţiune română* nu împărtăşeşte nicidecum aberaţiile unor Seides mazzinieni şi că ea are destui oameni cinstiţi pentru a se face reprezentată cu demnitate. Mi s-au dat totuşi asigurări că tu ai dori să susţii candidatura lui *Ulisse Creţeanu* ? Nu am dat crezare acestui lucru pentru că te cunosc ca fiind prea inteligent, prea cu tact pentru a face asemenea greşeli. Uliss-ii, înţelegînd şi pe cel al lui Homer, sînt buni la cu totul altceva decît la a reprezenta demnitatea naţională.

înainte de a termina, îngăduieşte-mi să-ţi vorbesc încă o dată despre staţia din Mircesti.[1] Comitetul permanent de la Roman, pe baza unor observaţii pe care i le-am prezentat, a hotărît în unanimitate că interesele districtului cereau neapărat construirea zisei staţiuni pe moşia mea. Va trimite în curînd raportul său le Ministerul Lucrărilor Publice. Prinţul D. Ghica va însărcina, desigur, pe dl. Guildren [?] să examineze afacerea. Nu ai putea să-i spui două vorbe d-lui Guildren [?] ? Mai mulţi ingineri m-au asigurat că depinde în întregime de guvern ca staţia să fie stabilită la Mircesti mai bine decît în altă parte.

S-au început, ce este drept, unele lucrări la Hălăucești, dar sînt atît de puţin înaintate că nici nu merită ca să se vorbească.

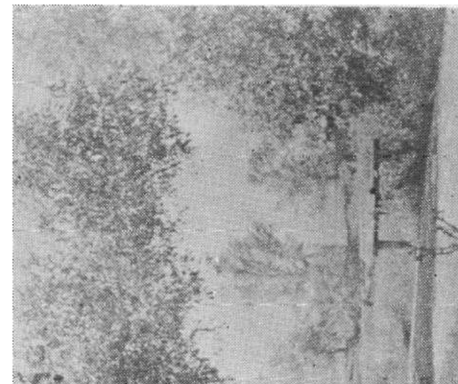
Fă-mi plăcerea de a întreba pe prinţul Ghica dacă a primi' cererea mea, cum şi pe aceea a comunelor care se învecinează cu Mirceştii ? L-am învinuit pe C. Suţu că a contribuit prin influenţa sa să transfere staţia pe proprietatea prietenului şi compatriotului său Moruzi, şi cu aceasta n-am făcut decît să repet ceea ce toată lumea spune. Dacă aceasta era adevărat, aş fi destul de răzbunat dejucînd micul său plan. Nu-i doresc nici un rău, neavînd obiceiul să doresc moartea aproapelui.

Al tău,
V. Alecsandri

Vasile Alecsandri, cea 1862— 1SC5
(B.A.R., Stampe, F I 4834)

11

S CM

M

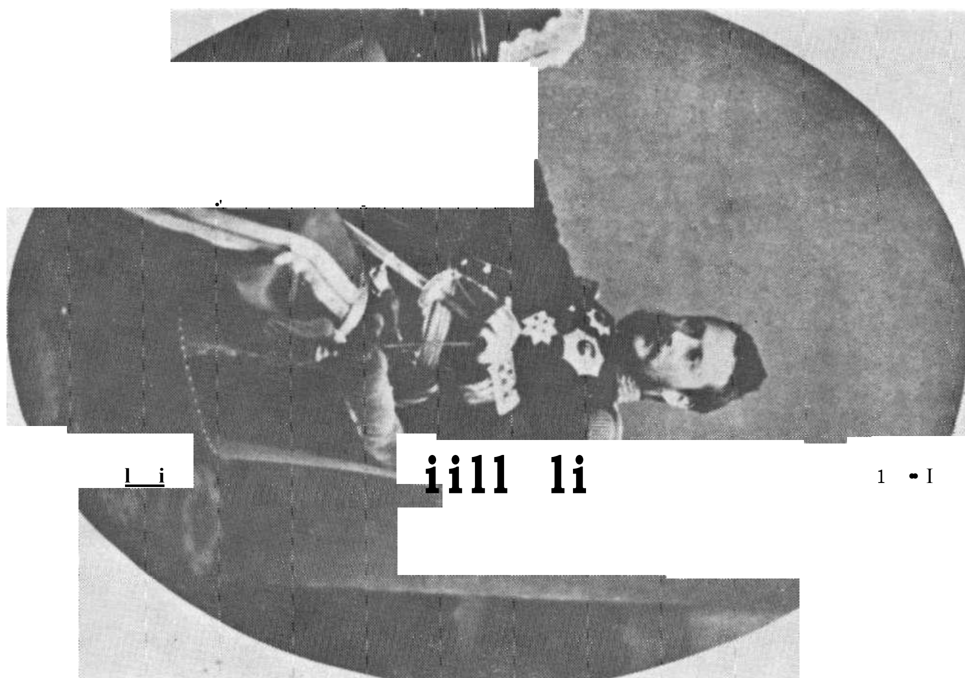
3 fa

3ffl

începutul scrisorii către Iancu Brănişteanu, din 1861 noiembrie 16, Paris, în care protestează împotriva tăierii copacilor din lunca Mircestilor.
(B.A.R., S 24(10)/LVII)'..

Fragment din ciorna scrisorii către domnitorul Cuza, din 1863 noiembrie 30, despre audiența sa la împăratul Napoleon III. (B.A.R. S 9 (3)/LVIII)

bon ..., et je prise davantage un excellent légume qu'un mauvais gouvernement, et j'estime plus un maraîcher consciencieux qu'un Chef d'État inutile et incapable. —

Si je voulais cependant te faire une petite guerre à propos de ta prop[...] de chou-culture, j'aurais beau jeu, avoue-le; mais je me garde de préférence à ton système de libre application des facultés humaines, et loin de blâmer ton penchant, loin de dénigrer la couleur verte de tes choux, je te dis avec la franchise d'un paysan du Danube : Sois heureux à ta guise, ton bonheur projettera ses doux rayons sur la cabane de ceux qui souffrent et en adoucira l'amertume, comme un beau rayon de soleil anime et égaie un paysage morose. Il est des êtres privilégiés qui ont une adorable mission, celle de rendre meilleurs les hommes qui les approchent; tu es de ce nombre, cher vieux, et que tu sois agent du P[rin]ce à Constantinople ou planteur de choux à Okna, tu n'accompliras pas moins ta destinée: tu n'exerceras pas moins une influence bienfaisante sur le coeur de tes compatriotes. — Mais assez, laisse moi suivre la voie où m'entraîne ma propension... permets moi de continuer à aimer ce qui a fait de moi un homme de coeur et d'imagination, les voyages et... les femmes. Quoique je ne me sois pas encore octogénaire; mon coeur a tout au plus vingt ans quand il me parle de ma belle ou de toi.

Adieu, je termine cette longue épître par une grimace afin de te faire sourire comme un vieux bapa. Je t'envoie la grimace photographiée et lui confie la mission de plaider en ma faveur.

V. Alecsandri

Sfîrşitul scrisorii către Costache Negri, din 1861, noiembrie 10, Paris (B.A.R. ES 33(14/LVIII))

Ion Ghica şi Costache Negri la Constantinopol în anul 1855. (B.A.R., Stampe F II 18217)

Începutul scrisorii către Paulină Alecsandri (din 1866 decembrie), despre primirea călduroasă ce i s-a făcut la Cernăuți.
(B.A.R., Ms. rom. 2300, *I* 1 r.)

Paulină Alecsandri
(B.A.R., Stampe F I 10629)

Mircesti 18 fevr. 1869.

Mon cher Kogalniceanu

Tu connais de longue date ma profonde répugnance pour la politique et surtout pour les luttes parlementaires, tant il m'a été fallu faire un grand effort sur moi même pour répondre affirmativement à ta dépêche.

Étant convaincu que tu avais l'ambition de faire succéder au ramassis qui composait la Chambre dissoute une assemblée digne et formée d'hommes honnêtes et indépendants, j'ai fallu faire taire mes répugnances pour répondre à ton appel. En fait, je veux m'expliquer franchement avec toi sur ma future carrière.

La vie que je mène depuis tant ans loin des affaires m'a rendu entièrement étranger à leur maniement, et je [illegible] pas temps de m'y remettre.

Ma nature, mes goûts, mes occupations littéraires sont diamétralement opposés aux travaux d'un ordre politique et militant, qu'en m'organisant moi même je ne me trouve pas la moindre étoffe d'un homme d'état, et encore moins celle d'un orateur.

Începutul scrisorii către Mihail Kogălniceanu, din 1869 februarie 18, Mircești, în care își exprimă îndoiala de a reintra în viața politică.
(B.A.R., S 13(2)/DCCIV)

Mihail Kogălniceanu
(B.A.R., F IV 56797 (D))

LVII

27. Avril 1861 Paris

Mon cher Jean.

Je viens enfin d'avoir mon audience au palais Royal et j'ai longuement causé avec le Prince Napoléon de la question de l'Union. Son Altesse est parfaitement disposée à notre égard et j'ai tout lieu d'espérer qu'elle nous appuiera de toute son influence. Mr Thouvenel, il est vrai, m'a recommandé d'éviter les précipitations, mais la recommandation arrive trop tard, la Chambre Moldave ayant déjà voté la réunion des deux Assemblées à Bukarest. En tout cas, la presse nous est favorable et j'ai averti Mr Guéroult de la tenir sous les armes.

începutul scrisorii către Iancu Alecsandri din 1861 aprilie 27, Paris, despre misiunea sa în Franța.
(B.A.R., S 18(16)/LVII)

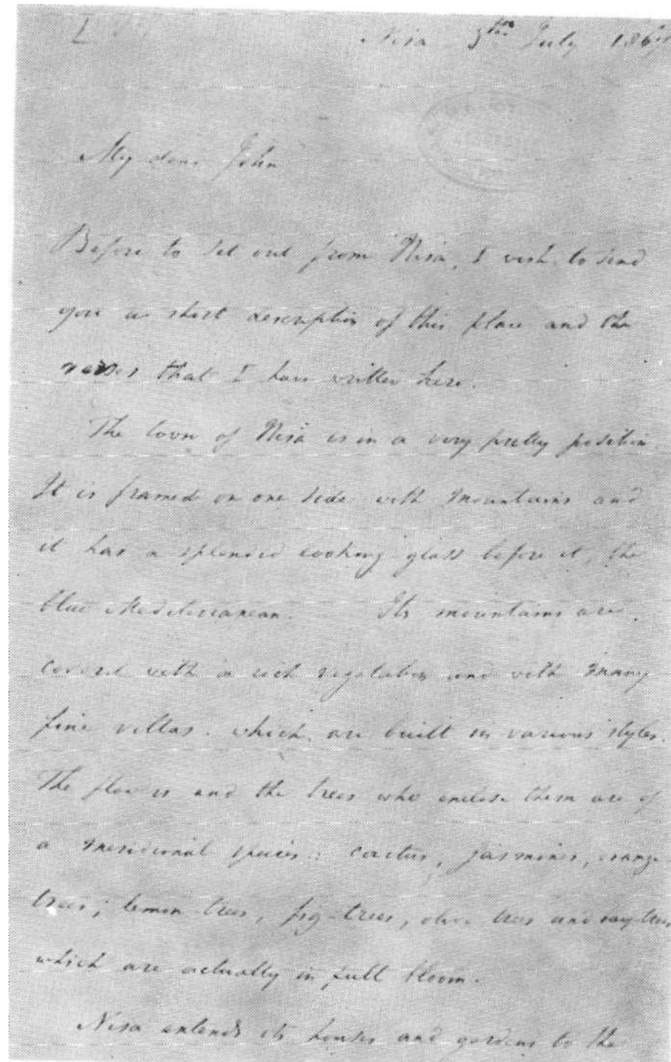

Vasile Alecsandri
(B.A.R., Stampe FI 38329)

Scrisoare de mulțumire către Gheorghe Hurmuzaki, din 1867 decembrie 16, Mircesti, pentru alegerea sa ca membru de onoare al „Societății literare" din Bucovina.
(Clişeu în posesia editorului).

Diploma de onoare acordată lui V. Alecsandri de „Societatea literară" din Bucovina.
(B.A.R., Arh. V. Alecsandri, Acte I (2) 20)

Nisa 3th July 1867

My dear John

Before to set out from Nisa, I wish to send you a short description of this place and the [illegible] that I have written here.

The town of Nisa is in a very pretty position. It is framed on one side with mountains and it has a splendid looking glass before it, the blue Mediterranean. Its mountains are covered with a rich vegetation and with many fine villas which are built in various styles. The flowers and the trees who enclose them are of a meridional species: cactus, jasmines, orange-trees, lemon trees, fig-trees, olive trees and myrtles, which are actually in full bloom.

Nisa extends its houses and gardens to the

Exercițiu de limba engleză. începutul scrisorii către Iancu Alecsandri; din 1867 iulie 3, Nisa.
(B.A.R., S 18 (20)/LVII)

215

4 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Iată o mică notiță asupra lui Lamartine", pe care mă vei îndatori mult publicînd-o în numărul din 15 mart.

V-am rugat să-mi înapoiați manuscriptul *Dridri,* îl aştept ca să-1 mai revăd.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

216

Mirceşti, 7 mars 1869

Mon cher vieux,

Decidement les grecs sont forts ; ils Pamportent !

La station' de Mirceşti sera bâtie ă Halauceşti, sur la terre de A. Morouzi, et cela de par le veto de Mr Frunza et Costinescu que le prince D. Ghica a consultes, en qualite de membres de la Commission technique.

Les raisons que ces Monsieurs ont fait prevaloir sont, ă mon avis, d'une valeur secondaire, en comparasion de celles exposees dans les petitions des nombreuses communes que celles-ci en ont adresse au Ministere des travaux publics et pourtant !...

Le Comite permanant de Roman, en vue des remarques que je lui ai faites ă ce sujet a vote ă l'unanimite le transfert de la station sur ma terre, car cette mesure interesse une population de pluieurs milliers d'habitants, et pourtant !...

Allons, il faut plier devant le savoir-faire des Hellenes, ils sont adroits, ils ont de la chance.

Je me suiş laisse dire cependant que le Gouvernement s'etait reserve le dernier mot dans le choix des emplacements des stations de second ordre, et vrai, je m'attendais â un resultat plus conforme â la requete des communes qui environnent Mircesti. Ta premiere depeche me donnait l'assurance que mes interets seraient sauvegardes... Mais il paraît que les Costinesco et les Frunze sont bien puissants.

Si' l'en est ainsi, je n'ai plus rien â dire et je m'inellne devant leur toute puissance, ce qui ne m'empeche d'etre comme par le passe

Tout â toi,

V. Alecsandri

P.S. Voici les raisons donnees par les membres de la Commission technique, je t'en fais juge :

1 Distanța dintre Paşcani şi Roman fiind de 38 kilometri, stația intermediară *trebuie să fie* de 19 kilom.

Comment se fait-il que les diverses comipagnies qui ont obtenu la concession des chemains de fer de la Moldavie, en ont prealablement fixe la station â Mircesti ? Ces compagnies connaissant, sans doute, leurs affaires et leurs interets mieux que les Mrs Frunza et Costinesco, elles entendaient par *position centrale* non pas la moitie exacte de la distance entre Roman et Pascany, mais le point central d'intersection des voies de Communications qui devaient aboutir â la station, point situe sur Mircesti et non sur Halauceşti.

2 Traseul fiind mai *turmentat* între Paşcani-Hălăuceşti, decît între Hălăuceşti-Roman, este mai bine ca distanța între cele două dintîi stații să fie mai scurtă decît între cele două din urmă, pentru *consumația aproximativă ale aceleaşi catățime de apă şi combustibil care urmează a se aproviziona de la stațiuni.*

C'est sublime ! La Commission technique ignore donc que chaque train prend des provisions de combustible pour plusieurs heures et qu'une locomotive n'aura jamais besoin de se ravitailler sur parcours aussi insignifiant que celui de Roman â Pascany, parcours qu'elle franchira en 20 minutes au plus ? Les gares de Pascany et de Roman sont destinees, en leur

qualite de gares principales, a. fournir les provisions necessaires d'eau et de combustible tandis que la station de Mircesti ne sera qu'un entrepot de marchandise, cereales etc. Te figures-tu un train partant de Roman et devant s'arreter ă Mircesti ou â Hălăuceşti, c'est â dire au bout de 10 â 15 minutes de trajet pour se fournir d'eau et de charbon avânt d'arriver â Pascany ': C'est comique â force d'absurdite.

3 Satul Hălăuceşti ca populație, după cîtă cunoştință are Consiliul este mai mare decît Mircesti.

Autre naîvite ! Ces Mrs veulent donc faire une station uniquement â l'usage de Halauceşti ? Ils ne tenaient nullement compte de la nombreuse population, des communes qui avoisment Mircesti et dont toutes les vois de communication aboutissent et se croisent sur ma terre ; ils ne prennent, en aucune consideration la juste reclamation adressee par ces communes au Ministere des Travaux publics et prononcent un veto, sans connaissance de cause !

Helas ! a quoi tient la destinee des empires et des station ! *la o frunză !*

Je finis par une plaisanterie, mais au fond je bisque. Voyons. sapristi 1 je serais le jouet des Grecs et des Costinesco tandis que j'ai la bonne cause pour moi et que je ipossede des amis dans le Ministere ? *Unde mergem? Unde mergem?*

Mircesti, 7 martie 1869

Iubite prietene,

Hotărît, grecii sînt puternici ; ei cîştigă !

Stația de la Mircesti[1] va fi construită la Hălăuceşti, pe moşia lui A. Moruzi, şi aceasta prin votul d-lor Frunză şi Costinescu, pe care D. Ghica i-a consultat în calitate de membri ai Comisiei tehnice.

Justificările pe care aceşti domni le-au susținut sînt, după părerea mea, de o valoare secundară, în comparație cu cele arătate în petițiile numeroaselor comune pe care acestea le-au adresat Ministerului Lucrărilor Publice, şi cu toate acestea !...

Comitetul permanent de la Roman, după observațiile pe care i le-am făcut în legătură cu această chestiune, a votat în unanimitate transferul stației pe moşia mea, căci această măsură interesează o populație de mai

multe mii de locuitori, şi cu toate acestea !...

Haide, trebuie să te înclini în faţa priceperii elenilor, sînt îndemânatici, au noroc.

Cu toate acestea, mi s-a spus că guvernul urma să-şi spună ultimul cuvînt în alegerea locului staţiilor de categoria a doua şi e drept că mă aşteptam la un rezultat mai potrivit cu cererea comunelor care înconjoară Mirceştii.

Prima ta depeşă îmi dădea asigurarea că interesele mele vor fi apărate. Dar se pare că Costineştii şi Frunzele sînt foarte puternici.

Dacă este aşa, nu mai am nimic de spus şi mă înclin în faţa atotputerniciei lor, ceea ce nu mă împiedică să fiu ca şi în trecut,

Al tău,
V. Alecsandri

P.S. Iată justificările date de membrii Comisiei tehnice, te las să judeci :

[• . . . .] *

Cum se face că diferitele companii străine care au obţinut concesiunea căilor ferate din Moldova fixaseră mai înainte staţia la Mirceşti. Aceste companii cunoscînd, fără îndoială, treburile şi interesele lor mai bine decît d-nii Frunză şi Costinescu, ele înţelegeau prin *poziţie centrală* nu jumătatea exactă a distanţei dintre Roman şi Paşcani, dar punctul central al încrucişării căilor de comunicaţie care trebuia să ajungă la staţie, punct situat la Mirceşti, şi nu la Hălăuceşti :

[. . . . .]**

Este încîntător ! Comisia tehnică nu ştie că fiecare tren ia provizii de combustibil pentru mai multe ore şi că o locomotivă nu va avea niciodată nevoie să se realimenteze pe un parcurs aşa de neînsemnat ca acela de la Roman la Paşcani, parcurs pe care îl va străbate în 20 de minute cel mult ? Gările de la Paşcani şi de la Roman sînt destinate, în calitatea lor de gări principale, să furnizeze proviziile trebuitoare de apă şi combustibil, în timp ce staţiunea Mirceşti nu va fi decît un antrepozit de mărfuri, cereale etc. Iţi imaginezi tu un tren plecînd de la Roman şi trebuind să se oprească la Mirceşti sau la Hălăuceşti, adică după 10-15

* Urmează textul în limba română de la p. 386.
** *Idem.*

minute de mers, pentru a se alimenta cu apă şi cu cărbune înainte de a ajunge la Paşcani ? Este ceva de rîs din pricina absurdităţii :

[. . . . .]*

Altă naivitate ! Aceşti domni doresc ei deci să facă o staţie numai pentru folosul Hălăuceştilor ? nu ţin deloc socoteală de numeroasa populaţie a comunelor care se învecinează cu Mirceştii şi ale căror toate căi de comunicaţie ajung şi se încrucişează pe moşia mea ? Nu iau în nici un fel de consideraţie dreapta reclamaţie adresată de aceste comune Ministerului de Lucrări Publice şi pronunţă un *veto,* în necunoştinţă de cauză.

Vai ! de ce depinde destinul imperiilor şi al staţiilor ! *de o frunză !* **

închei cu o glumă, dar de fapt mor de ciudă. Cum ? la naiba ! să fiu jucăria grecilor şi a Costineştilor în timp ce dreptatea este de partea mea şi am prieteni în minister ? *Unde mergem ? Unde mergem ?* ***

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

217

Mirceşti, 8 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Am primit volumul *Convorbirilor literare* pe anul II şi mă grăbesc a-ţi scrie pentru a-ţi trimite mulţemirile mele. Acest volum, împreună cu fratele lui mai mare, no. I, au luat loc în biblioteca mea, alături cu *România literară,* şi aşteaptă pe ceilalţi fraţi care se vor naşte în viitor.

Am primit totodată şi no. I din volumul III, purtînd pe *Decebal* în frunte. Am citit cu luare-aminte această producere ieşită din pana d-lui Florentin şi am avut o impresie... curioasă, pe care ţi-oi comunica-o după ce voi lua cunoştinţă de urmarea articolului. Cît pentru *Poeticalele* d-tale, te complimentez cu sinceritate ; e o critică serioasă şi spirituală a maniei versificărei ce domneşte la noi şi, mai cu seamă, a uşu-

* Urmează textul în limba română de la p. 387.
** In original, în limba română.
*** *Idem.*

rinţei cu care ne credem poeţi şi întreprindem opere *à la vapeur,* mai presus de putinţele noastre. *Invocarea la Destin* e o parodie plină de umor şi începutul poemului *România* e o imitare nimerită *Traianidei* ; îmi pare rău pentru nasul amicului meu Bolintineanu, însă sfîrla e bine aplicată. Asemine lecţii sînt bune de dat literatorilor cu duzina, pe care părintele d-tale îi numea lătrători, cu toate că nu cred să producă vreun efect salutar asupra lor, fiind ajunşi în acel grad de prezumţie, unde orice critică cît de justă li se pare pornită din invidie.

Ţi-am promis urmarea *Pastelurilor* ; o vei avea pentru numărul de 1 Mai. în curînd ţi-oi trimite un articol intitulat *Un epizod din 1848* şi, apoi, un proverb... toate aceste pînă a nu pleca la Bucureşti. Apropo de Bucureşti, îţi mărturisesc că am cedat propunerei făcute mie de Cogălniceanu, ca să primesc mandatul de deputat.[1] Sînt curios să mai văd o adunare română, pentru ca să fac oarecare studii de care am trebuinţă pentru... Voi merge dar ca să asist la deschiderea Camerei şi voi şedea în capitală vro 15 zile (zile de primăvară), iar cît pentru sesia din iarna 1869—1870, mă voi închina cu plecăciune, avînd de gînd a mă duce în Eghipet ca să mă prăjesc la soare.

Mă întrebi dacă ştiu cînd şi de cine s-au giucat [la] * teatru scenele din *Femmes savantes,* traduse de părintele d-tale ? Nu-mi aduc nicidecum aminte, dar te poţi adresa la dl. T. Codrescu sau la Luchian, care poate să aibă mai bună memorie.

în *Dacia literară* s-â tipărit un *voiagiu la Borsec,* a lui Daniel Scavinski[2], cu o prefaţă biografică scrisă de părintele d-tale. Această mică biografie e foarte interesantă şi humoristică. Cred că ea se găseşte şi în *Păcatele tinereţelor.*

Vei găsi în *Lumina* publicată de D. Hăjdeu un articol asupra teatrului naţional, tot de părintele d-tale.

Aştept să-mi trimeată Hurmuzaki *Flora română* pentru ca să ţi-o comunic.[3]

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

* în original, *pe* urmat de *scene* care a fost şters şi înlocuit cu *teatru.*

218

Mircesti, 12 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

îngrozitoarea perspectivă a potopului care de trei săptămîni a întreprins peirea lumei mă grăbeşte a mă plăti de o datorie contractată către d-ta. îţi trimit *episodul* din 1848 promis, împreună cu un *Dicţionar de cuvinte bălţate,*[1] ce s-au furişat în limba noastră ca trîntorii în stup. Acolo vei întîlni şi o mică disertare asupra lui *ţiune,* mult iubitul *ţiune* a „Junimei"j îmi place însă a crede ca nu va fi expus la *Ostracism,* căci o aseminea aspră măsura ar fi contrară chiar titlului de *Convorbiri literare* a foaiei.

A lovi fără cruţare în ceata chiloasă a pedanţilor este a face un act creştinesc. *C'est chasser les vendeurs du temple.* * Te îndemn dar foarte mult să mă ajuţi a-i biciui prin seria de *Copii de pe natură* ce ai început a publica şi a cărei început mi-a plăcut.

Neştiind cînd şi dacă voi putea să viu la Iaşi, te rog să încredinţezi feciorului meu manuscriptul *Dridri.*

a

Adio. Multe amicii „Junimii".

V. Alecsandri

219

Mircesti, mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

De o bucată de vreme eşti bombardat de scrisorile mele ; mă iartă de această bombardare ce-mi produce mare mulţumire. Acum însă îţi scriu numai cîteva rînduri pentru ca să te rog a omite din *Dicţionarul grotesc*[1] notiţa asupra cuvîn-

însemnează să izgoneşti pe vînzători din templu (limba franceză).

tului *partit,* la caz cînd acest *Dicționar* ar fi a se republica în *Convorbiri.*

Vroiesc să dau întinsă dezvoltare acestui *cuvînt* ce va figura în partea viitoare a dicționarului.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

220

Roman, 27/3 [s.n.] 1869

M. Cogalniceanu,

J'ai ecrit ă Negri[1], ecris ou parle de ton cote ă Offenheim, amities,

Alecsandri

Roman, 27/3 [s.n.] 1869

Dl. Kogălniceanu,

I-am scris lui Negri[1], scrie-i sau vorbește-i la rîndul tău lui Offenheim, amiciții,

Alecsandri

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

221

Mircești, 20 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Primind, în fine, de la A. Hurmuzaki manuscriptul părintelui d-tale, *Flora română,*[1] mă grăbesc a ți-1 trimite pentru ca să tragi o copie de pe dînsul. Te rog însă foarte mult ca să mi-1 păstrezi, pentru că țiu mult la el, ca la un suvenir de mare preț pentru mine.

Nu știu cum ți-au părut *Dicționarul meu grotesc,* cred că l-ai citit „Junimei" ; aș dori să cunosc opinia ei și a d-tale.

Păn-a nu pleca la București, ți-oi trimite urma *Pastelurilor* în care figurează : *Coasa, Secerișul* etc. și pe care aș fi mulțumit să Je văd publicate în numărul de 1 mai a *Convorbirilor.*[2]

După întoarcerea mea din București, poate că oi mai prinde de coadă vreo inspirare, și cum oi face acel vînat, l-oi trimite cui se cuvine.

Adio, să ne vedem sănătoși. Amicii „Junimei".
V. Alecsandri

222

Mircești, april 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Pentru ca să scap de-o grijă, vă trimit urma pastelurilor pînă la no. XXXIII, care vor fi publicate în luna lui mai ; cît pentru restul acestor poezii, le vom păstra pe iarna viitoare, căci v-am prea inundat cu versuri de-o bucată de vreme și simt că este nevoie de iezătură în contra unei asemine inundări.

Revenind deci la proză, fiindcă v-ați decis a publica *Episodul din 1848,* precum și *Dicționarul grotesc,* vă rog să binevoiți a omite din articolul *onoare* micul dialog în care un june Don Juan bucureștean se giură pe *onoare* că au sedus o fată după ce i-au promis să o ieie de nevastă. Acest *pasagiu român* îmi pare cam... nepotrivit cu estetica și cam riscat, așadar lipsască din foaia *Convorbirilor.*

Asemine aș dori să nu tipărești articolul *partit,* fiindcă vreau să-i dau o mai mare dezvoltare în numărul viitor al *Dicționarului.*

Am citit cu multă plăcere portretul Părintelui Gavril[1] şi l-am găsit depins de mină de artist. Urmaţi înainte cu galeria ce aţi început, căci îmi pare foarte interesantă şi merită a deveni un album de preţ. Generaţiile viitoare vor fi curioase de a cunoaşte tipurile societăţii actuale şi *Copiile de pe^ natură* a d-voastre vor fi un izvor important pentru lucrările literare a urmaşilor noştri.

Am de gînd a pleca la Bucureşti la începutul lui mai. Adio poezie ! Politica mă aşteaptă ca să mă dezguste pentru mai mulţi ani. O ştiu dinainte, însă n-am ce face ! Am cedat unui apel călduros ce mi s-a făcut din mai multe părţi şi m-am decis la acest ultim sacrificiu.

Biata luncă de la Mircesti ! Are să rămîie în urmă-mi cu toate îneîntările sale de primăvară !

A revedere peste două luni.

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

223

Mircesti, 26 april 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Profitez de trecerea lui Cocriţă[1] pe aice pentru ca să vă scriu aceste rînduri. Am primit scrisoarea d-voastre împreună cu frumoasa poezie[2] ce mi-aţi dedicat şi pe care aş avea de mare mulţumire a o videa reprodusă in foaia *Convorbirilor.*

Fără nici o parţialitate, vă declar că aţi avut o frumoasă inspirare cînd aţi scris versurile ce mi-aţi trimis şi care cuprind atît imagini, cît şi idei de o natură cu totul poetică. Sînt mîndru că eu am fost cauza acelei inspirări şi vă mulţumesc pentru acest plăcut suvenir.

Voi căta să răspund în versuri păn-a nu pleca la Bucureşti, dacă păn-atuncea vreo rază poetică îmi va pătrunde sufletul.

Vă mulţumesc asemine pentru portretul d-voastre, pe care l-am aşezat alăture cu acel a părintelui d-voastre ; aş dori să am şi eu pe al lui Leon, pentru ca să completez familia iubită a lui C. Negruzzi.

în cît priveşte pensia mamei d-voastre, fiţi bine încredinţat că, îndată ce voi sosi la Bucureşti, voi vorbi cu A. Golescu, ministrul de Finanţe, şi am bună sperare că voi reuşi a vă îndeplini dorinţa.

A revedere pentru o lună, căci nu cred să se prelungească mai mult de-o 'lună osînda şederei noastre în Bucureşti. în luna lui iunie sper că veţi veni pe-o zi, două ca să gustaţi desfătările luncei de pe malul Şiretului.

Al d-voastre amic,

V. Alecsandri

Complimente familiei d-voastre şi „Junimei".

i

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

224

Bucureşti, [sfîrşitul lui mai — începutul iui iunie] 1869[1]

Dragă Paulina,

înainte de toate îţi fac cunoscut că sînt sănătos. Sosind aice, am avut norocul să găsesc gazdă la un amic al meu, A. Plagino, unde mă odihnesc cît se poate de bine de ostenelile la care ma expun lucrările Camerei. Acum căldurile cele nesuferite au trecut şi au început nişte ploi care au răcorit atmosfera. Ne răsuflăm mai lesne.

în Bucureşti am găsit pe frate-meu care şi-au vîndut moşia[2] pentru ca să-şi plătească datoriile. Vom pleca împreună la Galaţi peste vro două săptămîni pentru ca să regulăm plata banilor datoraţi lui Cuza, lui Pisoski şi lui Meyerhoffer, apoi m-oi întoarce la Mircesti cu Negri ca să mă odihnesc la umbra luncii.

Am însărcinat pe Madam Metz să-ţi aducă o femeie harnică. Cît pentru domnul Metz, am izbutit a face ca să-1 numească capelmaister a muzicei de pompieri ce este a se forma

la Iaşi. Prin urmare, el se va aşeza de-acum înainte la Iaşi şi casa[3] nu-ţi va mai rămînea goală.

Ţi-am trimis cu diligianţa o lădiţă în care sînt următoarele lucruri :

1 mantilă de matasă neagră
1 caţaveicuţă de toate zilele
6 cămeşi
1 materie de rochie de vară.

Trimite la biuroul poştei de la Roman ca să o iei. In curînd ţi-oi expedui un costium şi alte lucruri.

Doresc să te găsesc sănătoasă cu Gogosiu în braţe. Te sărut de o mie de ori şi ... sînt nerăbdător să mă văd acasă,

V.A.

Am dat lui Griinbaum 45 napoleoni pentru căsuţa de la pod.

Alăturez aice chitanţa de la diligianţa. Trimite-o la biuroul poştei din Roman pentru ca să rădici pachetul de acolo

225

București, 9 iunie [1869][1]

Dragă Paulină,

Astăzi s-au sfîrşit lucrările Camerii ; îţi poţi închipui cît sînt de mulţemit de a pleca la Moldova şi de a scăpa de Bucureşti.

Peste 5 zile, adică la 14, am procesul cu Patrascani, şi la 16 plec la Galaţi cu frate-meu pentru ca să regulăm plata datoriilor[2] lui Cuza, lui Pisoski şi lui Meyerhoffer, apoi îndată m-oi întoarce la Mirceşti.

Ţi-am trimis două lăzi cu haine. Le-ai primit ? De ce nu mă înştiinţezi mai ades prin telegraf cum te afli. Nu-i lucru greu să scrii două rînduri.

A revedere, te sărut de o mie de ori,

V.A.

226

Galaţi, duminică [22 iunie 1869][1]

Dragă Paulină,

Mă găsesc în Galaţi de vreo patru zile pentru ca să mîntuiesc cu Pisoski plata sinetului[2] fratelui meu. M-am ocupat şi cu expeduirea lăzilor carele au plecat chiar astăzi la Mirceşti în număr de opt bucăţi. Mai am ceva de regulat la tribunal şi sper să plec de aici marţi, adică poimîni.

Pisoski a trimis valiza lui cu diligianţa. Trimite la hanul de la pod ca să o aducă acasă. Sînt nerăbdător să mă văd în sfîrşit în palatul meu şi să te sărut de o mie de ori,

V.A.

CĂTRE IOSIF VULCAN

227

Bucureşti, iunie 1869

Stimabilul meu domn ![1]

Am primit epistola d-voastre din 7 iunie şi găsesc de datorie a vă felicita pentru opera patriotică ce aţi întreprins şi la care voi fi fericit de a aduce concursul meu.

Publicarea d-voastre este de natură a deştepta între români gustul literaturii naţionale ; urmaţi cu curagiu, domnul meu, pe calea în care aţi intrat, şi fiţi bine încredinţaţi că va veni o zi cînd românii vor recunoaşte meritul lucrărilor şi sacrificelor ce le faceţi în interesul comun. Cît pentru mine, vă doresc succes bun şi curagiu, fiindcă în cariera literară la noi sînt mai mulţi ghimpi decît flori.

Primiţi, etc. Bucureşti, iunie 1869,

Vasile Alecsandri

228

Galatz, 20 sept. 1869

Mon cher Alexandre,

Je recommande a ta haute protection le Directeur actuel de la douane de Galatz, Monsieur Metz[1], **qui merite *k* tous egards d'occuper son poşte le plus longtemps possible et qui pour cette meme raison est menace de le perdre. Des personnes <u>bienveillanr.es</u> cherchent â le miner dans ton opinion, dans l'espoir de le remplacer desavantageusement. J'aime â croire cependant qu'ils se casseront le nez sur le sol de tes sentiments d'equite.**

Ceci regie, je viens te prier de vouloir accorder â Monsieur Metz, un conge d'un mois pour qu'il puisse voguer a <u>certair.es</u> affaires de famille qui reclame:n sa presence, dans la haute Moldavie. Il t'en sera profondement reconnaissant et moi je te couvrirai de benedictions. En fin de quoi je te presse tendrement sur mon coeur â l'instar de l'auteur du petit hetre, tu sais ?

Tout â toi,

V. Alecsandri

Galaţi, 20 sept. 1869

Dragă Alexandru,

Recomand maltei tale protecţii pe directorul actual al vămii de la Galaţi, domnul Metz, care merită în toate- privinţele să-şi ocupe postul cît mai lung timp cu putinţă şi care chiar pentru acest motiv este ameninţat să-1 piardă. Persoane binevoitoare caută să-1 scadă în opinia ta, în speranţa de a-1 înlocui în condiţii mai proaste. îmi place să cred totuşi că îşi vor frînge gîtul în faţa sentimentelor tale de dreptate.

Acestea spuse, vin să te rog să binevoieşti a acorda domnului Metz un concediu de o lună pentru ca să poată călători pentru diferite afaceri de familie care cer prezenţa sa în Moldova de Sus. Iţi va fi foarte recunoscător şi eu te voi copleşi cu binecuvîntări. Şi, ca urmare, te strîng cu dragoste la piept în felul autorului micului fag, ştii ?

Al tău,

fi • Alecsandri

CĂTRE SCARLAT FĂLCOIANU

229

Iaşi, 11 octombrie 1869

Iubite Fălcoianu,[1]

Am regretat foarte mult că împrejurările te-au împiedicat de a veni la Mirceşti, unde ţi se ridicase mai multe arcuri de triumf ornate de coşuleţe cu piersici.

Să sperăm că aceste preparative vor servi pentru primăvara viitoare, căci mă leagăn tot în această dulce iluzie că într-o bună zi te voi avea la mine în tovărăşia scumpului d-tale şi spiritualului ştrengar Băiăceanu.

Pînă atunci, dă-mi voie a-ţi recomanda pe dl. Tornborg[2], **un tată de familie necăjit din cauza unui proces de care atîrnă viitorul copiilor săi.**

Dl. Tornborg pretinde a avea dreptate, îmi place să cred, însă, cum nu mă pricep întru nimica în complicaţiunea proceselor, mă voi abţine de a explica pe acel al recomandatului meu. îi las lui această sarcină, rezervînd ca parte a mea numai plăcerea de a-ţi strînge mîna cu toată dragostea unei adevărate amiciţii.

V. Alecsandri

Te rog a prezenta cele mai bune ale mele amiciţii plăcutei mele inamice, doamna Fălcoianu.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

230

Mircesti, 25 octombrie IS'69

Iubite domnule Negruzzi,

Ziua plecărei mele în străinătate apropiindu-se, nu vreau să mă despart de „Junimea", fără a-i trimite cele mai amicale salutări.

Astăzi este ziua destinată pentru serbarea aniversarei a Societăţei ce aţi fundat. Neiertîndu-mi împrejurările a mă. răpezi la Iaşi, pentru ca să ieu parte la acea veselă serbare, profit de venirea d-lui C. Catargiu ca să vă trimit urmarea *Dicționarului grotesc.*

Binevoiţi a crede că îmi pare foarte rău că sînt obligat a face zîmbre, departe de festinul amicilor mei. înțeleg ce a trebuit să sufere -bietul Tantalescu, zic Tantalescu, pentru că sîntem într-o epocă de romanizare.

C. Bolliac a descoperit că Teodoros,' regele Abisiniei, era român din satul Voevoda, în districtul Teleorman, şi că se rudia cu Tudor Vladimirescu.

H. Grandea a probat în *Monitor* că este nepot lui Lord Byron, fiind că Lord Byron era fiul lui Haralamb Gheorghiu, care era fiul lui Gheorghiu Byron, care era fiul frumoasei Janta, nevasta lui Haralamb Grandea, a cărui oseminte zac în cimitirul bisericei Vergo. (Vezi în *Monitor* articolul intitulat : *Lord Byron.)*

^După aceasta nu mai este nimic de zis. Sfîrşesc dar, îmbrățișînd „Junimea" în persoana d-tale.

V. Alecsandri

CĂTRE ION GHICA

231

Mircesti, oct. 1869

Cher vieux,

J'ai enfin recu ton volume des *Convorbiri economice,* je le lirai en chemin de fer, car je pars dans quatre jours pour

Paris, d'ou je me propose d'envoyer une critique acerbe au redacteur des *Convorbiri literare.*

Je vais chercher le soleil partous ou je pourrais le trouver ; ma chaleur naturelle ayant subi une forte baise depuis quelques annees, les hivers de ma chere patrie me sont devenus insupportabls et meme pernicieux.

Et la Chambre ! diras-tu ? he bien la Chambre se passera de moi comme elle l'a fait pendant huit ans et moi je me passerai d'elle avec la meme facillite. Nous avons bon caractere comme tu vois.

Sur ce, mon cher vieux, ouvre tes bras pour que je m'y precipite avânt de nous quitter, et ceci fait, presente mes meilleurs amities â Md. Ghica.

Tout â toi,
V. Alecsandri

Si tu voulais m'ecrire, tu adresseras tes lettres â ma belle soeur : Madame Noemi A. Avenue de lTmperatrice 64, Paris.

Mircesti, oct. 1869

Iubite,

Am primit, în sfîrşit, volumul tău din *Convorbiri economice,* îl vor citi în tren căci plec peste patru zile spre Paris, de unde îmi propun să trimit o critică acerbă redactorului *Convorbirilor literare.*

Voi căuta soarele peste tot unde voi putea să-1 găsesc ; căldura mea naturală suferind o foarte mare scădere de cîțiva ani, iernele iubitei mele patrii mi-au ajuns de nesuferit şi chiar dăunătoare.

Şi Camera ! îmi vei spune ? ei bine, Camera se va lipsi de mine aşa cum a făcut-o timp de opt ani, şi eu mă voi lipsi de ea cu aceeaşi uşurință. După cum vezi, avem firi fericite.

Cu aceasta, dragul meu, deschide-ți brațele ca să mă arunc în ele înainte de a ne părăsi, şi aceasta făcută, prezintă cele mai bune amiciții ale mele d-nei Ghica.

Al tău,
V. Alecsandri

Dacă vei vrea să-mi scrii, vei adresa scrisorile tale cumnatei mele : Doamna Noemi A. Avenue de lTmperatrice 64, Paris.

232

Mirceşti, 1 noiembrie 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Graţie viscolului ce s-a ridicat de vro trei zile, mă aflu încă tot pe loc şi, drept mîngîiere, am avut mulţumirea de-a primi scrisoarea d-tale din 29 oct. Descrierea ce-mi faceţi despre banchetul „Junimei" a mărit părerea mea de rău (regresul) că nu am putut merge la Iaşi ca să iau parte la veselia amicilor mei. Ştii cît mă interesez la existenţa acestei societăţi ; rolul la care ea este ch?mată pe scena literară va lua cu timpul o importanţă care se şi presimte de pe acum. Ea va realiza adevărata Academie în privirea gustului, în privirea armoniei şi a esteticei, care trebuie să prindă la formarea limbei noastre, căci, după părerea mea, pedanteriile Academiei bucureştene vor rămînea de rîsul generaţiilor viitoare.

M-a bucurat deci foarte mu't cînd am aflat din scrisoarea d-tale că v-aţi decis a intra în luptă sciinţifică cu pedantismul. Nu mă îndoiesc de victorie, fiindcă nişte simpli gramatici care nu au produs nimic în literatură nu pot să stea faţă cu adevăraţii literatori. Publicul se va da negreşit cu acei ce-1 încîntă prin procedurile lor şi va rîde de acei ce cată sa- năucească cu nişte stropşituri ridicole. Curagiu dar, scumpii mei amici ; aveţi o frumoşasă campanie de făcut, aveţi de apărat tezaurul cel mai scump ce aţi moştenit de la strămoşi, limba, adică simbolul sacru al naţionalităţii noastre.

Ardelenii, sub masca românismului, lucrează la desfrăţirea românilor, cătînd a rumpe acel lanţ puternic ce leagă strîns pe românii din diferitele provinţii, limba strămoşească.

Cînd locuitorii de peste Carpaţi or învăţa a grăi ca Cipariu, Laurian, Macsim et *tuîi-quanti,* ei nu se vor mai înţelege cu românii din Principate şi cu cei din Basarabia, şi în acea zi glorioasă pentru pedanţi, nemţii şi ruşii vor bate în palme ! Insă sper că ne-a feri Dumnezeu de-o asemine calamitate.

In zilele aceste am mai descoperit două cuvinte pocite. Ţi le trimit ca să le adăogi la *Dicţionarul grotesc,* după cuvintele *regres* şi *negles.* Adresa mea la Paris este : 64 Avenue de l'Imperatrice. Trimite-mi acolo orice-i vroi să-mi scrii.

Adio, iubite domnule Negruzzi, arată amiciile mele d-lor Maiorescu, Pogor, Leon, Caragiani, Paicu etc.

Al d-tale amic devotat,
V. Alecsandri

Am cetit în *Monitor* lista articolelor cuprinse în no. din 15 oct. al *Albinei Pindului.* între ele figurează balada d-tale *Mervan* şi *Dicţionarul grotesc* pe care dl. Grandea binevoieşte a-1 cualifica de : glume asupra unor cuvinte nouă. Dacă s-ar întîmpla să vezi acel număr şi dacă acea calificare ar figura şi în foaia *Albinei,* te-aş ruga să binevoieşti a face o mică notă în *Convorbiri* pentru a spune verde în ochi d-lui Grandea, că *Dicţionarul grotes* nu e o colecţie de glume, ci o critica foarte serioasa.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

233

Paris, dec. 1869

Iubite Nicolau...u...u..u...s,

Sînt zece zile de cînd mă aflu în Paris şi d-abia astăzi găsesc vreme ca să-ţi scriu. Sosind aice, am schimbat trei apartamenturi, unele mai reci decît altele, şi, în sfîrşit, m-am aşezat la Pavilion de Rohan, rue de Rivoli 172, unde am o priveală frumoasă şi o căldură mai creştinească.

Parisul este o adevărată minune, însă, pentru ca să-1 apreciezi pe cît merită, trebuie să ai 25 de ani şi 250 de mii de franci pe an de aruncat pe la caretaşi, pe la restaurante, pe la orfevri, pe la teatru, pe la Bois de Boulogne şi, mai cu seama, în poalele parizienelor.

Traiul e un vîrtej nebunatic, însă un vîrtej în care averi ca de-alde noastre se risipesc uşor...

M-am acquitat de comisionul ce mi-ai dat. Cerceii au fost găsiţi foarte bine lucraţi şi foarte plăcuţi. Ai fost declarat om de gust bun şi *colonel aimable.* Ghidi, hoţ bătrîn ! ai izbutit a te împrieteni cu una din cele mai frumoase femei din Paris.

Am găsit pe Marghiolita crescută şi schimbată mult în avantagiul său. Încep a crede că va deveni foarte *gentile* cînd se va forma.

în doi ani s-au făcut pariziană de maniere, spiritul ei s-au dezvoltat şi chiar caracterul ei s-au îndulcit în atmosfera în care trăieşte. Maica sa o găseşte perfectă şi o mănîncă cu ochii. Mama, tot mamă.

Voi mai şedea la Paris vro două săptămîni, apoi voi pleca la Cannes.

Adio, să ne videm sănătoşi,
V. Alecsandri

Multe amicii din partea Paulinei.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

234

Chere Princesse,

Desole de vous savoir souffrante, mais nous esperons vous voir bien portante demain â dejeuner H1/2 **h.**

Votre ami tout devoue,
V. Alecsandri

[1869][1]

Iubită prinţesă,

întristat de a vă şti suferindă, nădăjduim însă să vă vedem sănătoasă miine la prînz 111/j ore.

Prietenul dumneavoastră devotat,
V. Alecsandri

235

Ce jeudi [1869][1]

Chere Princesse,

Soyez la bienvenue dans nos parges. Pauline a donne l'ordre de preparer un plat de *sarmale* a. votre intention. Nous vous attendons â bras ouverts.

A vous de coeur,
V. Alecsandri

Joi [1869][1]

Iubită prinţesă,

Fiţi binevenită pe meleagurile noastre. Paulina a dat ordin să se pregătească o oală cu sarmale în cinstea dumneavoastră. Vă aşteptăm cu braţele deschise.

Al dumneavoastră din inimă,
V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

236

Nice, 4 mai 1870
hotel du Luxembourg

Mon cher Pantazi,

Vous vous etes peut-etre demande parfois ce que j'etais devenu et dans quelle pârtie du Monde je trainais ma valise ? Je viens aujourd'hui satisfaire la curiosite de mes amis. Pourquoi aujourd'hui plutot qu'un autre jour ? Je n'en sais rien ;

c'est peut-etre l'effet du Mistral qui a souffle pendant quarante huit heures et qui m'a fortement agace les nerfs.

Je suiş donc â Nice depuis un mois, occupe essentiellement â me frotter le dos au solei. Ce diable de soleil ! j'ai couru pendant cinq mois â sa recherche et je l'ai â peine decouvert sur les bords de la Mediterranee, ou 11 semble se complaire de facon â oublier le reste du Monde.

A Vienne, j'ai trouve du vent glacial, a Munich deux pieds de neige, â Paris des pluies, melees de givre, â Lyon le Mistral, â Marseille le remistraî qui avait prealablement passe par des regions froides, â Cannes, meme, j'ai eu â subir une autre espece de Boree impetueux nornme *Noroi* (Nord-Est)... et partout, partout, des chambres â courants d'aire et des cheminees qui fument comme tous les pachas d'Orient...

Enfin, moitie gele, enrhume, pestant, eternuant et surtout me mouchant je suiş parvenu dans une region plus clemente, â Nice, ou je me delecte dans de veritables bains de rayons solaires. La mer bleue comme les yeux de la premiere demoiselle qu'on croit aimer, s'etend sous mes fmetres, avec son mouvement perpetue! et ses nuances infinies de saphir. de lapis-lazulli, d'indigo etc. Au loin, sur la ligne de l'horizon passent de nombreux vaisseaux, voiles deployees, qui vont dans toutes les parties du Monde et qui m'attirent comme des syrenes... et moi je reste tranquillement au bord dans les delices d'un *ţarniente* aussi italien que roumain. Voilâ ma vie et la vie telle que je la comprends, mais que malheureusement je ne pourrai pas mener longtemps car je compte m'en retourner â Mircesti vers la fin de juin.

Maintenant â vous : que faites-vous îâ-bas, lâ-bas dans cette contree oii les orangers ne fleurissent pas mais ou l'on devient si facilement grand homme ? Donnez-moi des nouvelles, beaucoup de nouvelles politiques, litteraires, mondaines, etc. Bref envoyez-moi un cargaison de nouvelles tout de suite, car mon sejour â Nice ne doit pas se prolonger. Jean Ghica est-il â Bucarest ? et Balaciano ? et mon frere ?

J'attends votre reponse et vous embrasse pour la peine.

Tout â vous,
V. Alecsandri

Nisa, 4 mai 1870
Hotel du Luxembourg

Iubite Pantazi,

Poate te-ai întrebat cîteodată ce devenisem şi în ce parte a lumii îmi tîram valiza ? Astăzi vin să satisfac curiozitatea prietenilor mei. De ce astăzi mai curînd decît în altă zi ? nu ştiu nimic ; este poate efectul Mistralului care a suflat timp de patruzeci şi opt de ore şi care mi-a zdruncinat nervii.

Sînt deci la Nisa de o lună, ocupat, mai cu seamă, în a-mi freca spatele la soare. Acest afurisit soare ! am alergat timp de cinci luni în căutarea sa şi abia l-am descoperit pe malurile Mediteranei, unde se pare că se simte atît de bine, încît uită restul lumii.

La Viena am găsit un vînt îngheţat, la Miinchen două picioare de zăpadă, la Paris ploi amestecate cu chiciură, la Lion Mistralul, la Marsilia remistralul, care mai înainte trecuse prin regiuni reci, la Cannes, chiar, am suferit un alt fel de vînt de Nord puternic numit *Noroi* (Nord-Est)..., şi peste tot, peste tot, camere pline de curente de aer şi de cămine care fumegă ca toţii paşii din Orient...

în sfîrşit, pe jumătate îngheţat, cu guturai, blestemînd, strănutînd şi, mai cu seamă, ştergîndu-mi nasul, am ajuns într-o regiune mai blîndă, la Nisa, unde mă distrez în adevărate băi de raze solare. Marea, albastră ca ochii primei domnişoare pe care crezi că o iubeşti, se întinde sub ferestrele mele, cu mişcarea sa perpetuă şi nuanţele sale nesfîrşite de safir, de lapislazuli, de indigo etc. în depărtare, pe linia orizontului, trec numeroase vase cu pînzele întinse, care merg în toate părţile lumii şi care mă atrag ca nişte sirene... şi eu rămîn liniştit la mal în farmecul unui *farniente* atît italienesc, cît şi românesc. Iată viaţa mea şi viaţa aşa cum o înţeleg, dar pe care, din nefericire, nu o voi putea duce mult timp căci socotesc să mă întorc la Mircesti pe la sfîrşitul lui iunie.

Acum, la rîndul dumitale : ce faceţi acolo, acolo în acel ţinut unde portocalii nu înfloresc, dar unde devii aşa de uşor om mare ? Dă-mi veşti, multe veşti politice, literare, mondene etc. Pe scurt, trimite-mi o încărcătură de veşti numaidecît, căci rămînerea mea la Nisa nu trebuie să se prelungească. Ion Ghica este la Bucureşti ? şi Bălăcianu ? şi fratele meu ?

Aştept răspunsul dumitale şi te îmbrăţişez pentru osteneală.

Al dumitale,
V. Alecsandri

237

Nisa, 4 mai 1870, Hotel du Luxembourg

Iubite domnule Negruzzi,

Sînt astăzi şase luni în capăt de cînd am plecat de la Moldova şi de şase luni mă aflu fără nici o ştire de „Junimea" şi de lucrările sale. Toate numerile *Convorbirilor literare* au rămas în urma mea la Mirceşti şi formează negreşit o frumoasă piramidă pe biroul meu. La întoarcerea mea voi avea mult Recitit şi această perspectivă mă bucură, însă pînă atunci curiozitatea mea rămîne în cui ; te rog dar să binevoieşti a^ o^ satisface prin o scrisoare care să mă înştiinţeze şi despje sănătatea amicilor mei, şi despre mişcarea literară din ţeară ; îmi vei produce o mare, foarte mare mulţumire.

Eu, de la plecarea mea, am fost şi sînt chiar astăzi în luptă cu mici mizerii ale sănătăţii, ceea ce părinţii noştri numiau *zaiflu* şi, lucru mai grav, nu am scris nici măcar două rînduri. O sfîntă lene m-au cuprins în străinătate şi, mai cu seamă, pe malul Mărei Mediterane. Se vede că influenţa învecinatei Italie m-a făcut un fierbinte adorator al dulcelui *far niente* ; sper însă că, revenind la Mirceşti şi aşezîndu-mă pe fotoliul biroului meu, voi recâştiga timpul pierdut şi voi da iar probe de viaţă. în vreme de giumătate de an am făcut un voiaj foarte original *â la recherche du soleil ** şi pretutindene am găsit iarnă, ger, ploaie, vînturi, camere în forma de mori de vînţ şi cămine care produceau mai mult fum decît căldură. De-abia aici am dat de mult doritul soare, însă şi aici razele lui sînt adeseori răcorite peste măsură de răsuflarea vîntului Mistral, care turbură marea şi liniştea celor ce trăiesc pe malurile ei. Cu toate aceste, nimic nu e frumos, atrăgător, nimic nu absoarbe gîndirile cu o mai deplină încîntare ca privirea acelei întinse albăstrimi a Mediteranei. Aş fi în stare să şed ani întregi a o privi fără ca să mă satur de acest spectacol măreţ. De la ferestrele mele văd trecînd în depărtare pe linia orizonului vapoarele şi vasele cu veluri, care fac voiajul Orientului şi, pentru un vechi călător ca mine, trecerea lor îmi fură minţile şi mă îndeamnă a mă lua pe urmele lor.

* In căutarea soarelui (limba franceză).

Proiectul meu este de-a trece pe la Napoli, Roma şi Veneţia cînd a fi să mă întorc în ţeară, adică în cursul lunei lui iunie ; dacă în acest interval mă va vizita vreo inspirare, oi căta să o opresc din zbor pentru ca să o trimit *Convorbirilor literare* ; pană atunci însă, trimit redactorilor acelei foi cele mai sincere amicii.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

238

Paris, 1 iunie 1870

Iubite domnule Negruzzi,

Scrisoarea d-tale m-au bucurat foarte mult prin ştirile ce cuprinde despre mişcarea literară din Moldova. Deşi „Junimea" a pierdut cîţiva din membrii săi, totuşi văd cu mulţemire că foaia *Convorbirilor* îşi urmează calea cu o perseverenţă care va fi apreciată la timp. Nu te îndoi că va veni o zi cînd meritul adevărat se va recunoaşte de toţi şi atunci lucrarea folositoare a „Junimei" va dobîndi aplauzele oamenilor de conştiinţă şi de bun-simţ.

Nebunia politică a smintit la noi cei mai mulţi creieri, epidemia e generală ! Cînd dar în mijlocul unei asemine triste epidemii se găsesc tineri feriţi de dînsa şi cari conlucrează serios la o operă de regenerare a minţilor, acei tineri păşesc pe adevărata cale, ce duce la un viitor ferice şi glorios pentru ei şi pentru ţeara lor.

Curaj dar şi noroc bun.

Sînt foarte doritor de-a cunoaşte idila ce ai compus şi sînt încredinţat că este bună de vreme ce este rodul unei inspirări poetice şi a suvenirilor din copilărie. Te rog să-mi trimiţi aice măcar numerile ce vor ieşi în timp de-o lună, căci am de gînd a mai întîrzia în Franţa pîna la finele lui iunie. Adresa mea este *Hotel du Pavilion de Rohan, rue de Rivoli, 172. Paris.*

Mă_ înştiinţezi că ai primit din partea mareşalului Curţii poezie a mea : *Bărăganul,*[1] *dedicată domnitorului.* Iată în cîteva cuvinte istoria acestui pastel :

Găsindu-mă la Bucureşti, măria-sa au binevoit a-mi oferi o frumoasă_ fotografie ce reprezintă cîmpiile Valahiei. La această graţiozitate am răspuns prin promiterea de-a face în versuri descrierea acelui tablou şi de a o prezenta măriei-sale. în adevăr am întrîziat cam mult de a-mi împlini făgăduinţa, însă la Nisa am avut o oră de bună dispunere şi am scris *Bărăganul.* Am trimis acea poezie domnitorului cu o scrisoare, însă *fără nici o dedicaţie* (alaturez aici copia acelei scrisori pentru curiozitate). Aceasta au fost din parte-mi un aSt .curtuaz*e către măria-sa, care s-a arătat totdeauna cătră mine de-o amabilitate foarte graţioasă. Cu toate aceste, *Columna Traianului,* redigeată de Hăjdeu, atribuie purtarea mea unej simţiri de linguşire. Fie-i columna uşoară !... Cît pe ce era să scriu calomnia în loc de columna !

Aceste le înşir aice numai şi numai pentru ca să vezi că oamenii de litere, chiar cei mai independenţi, sînt supuşi a fi muşcaţi de năpîrci, însă ei trebuie să răspundă cu dispreţ acelor ce se încearcă a-i stropi cu veninul lor.

Adio, te îmbrăţişez, '

V. Alecsandri

Multe amicii fratelui d-tale şi d-lor Maiorescu, Pogor etc.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

239

[Arcachon, 15-20 iulie s.n.] 1870[1]

Ma chere Mărie,

Ta lettre nous a fait grand plaisir en nous apportant de bonnes nouvelles de ta sânte et de tes etudes. Maman sera heureuse de recevoir ta lettre en îartgUe roumaine. Quant â moi tu sais coffibien' je serai satisfait lorsque tu sauras ecrire fanglais aussi facilement que le francais. Ce que je deşire

pour toi c'est que tu t'appliques â apprendre plusieurslangues et â etudier serieusement la musique ainsi que le desin. Plus tard quand tu seras une grande demoiselle tu comprendras mieux les avantages de ces etudes et tu me seras reconnaissante d'avoir tant insiste pour que tu acquieres le plus de connaissances aussi utiles qu'agreables.

Maman est devenue une forte nageuse au bout de la quatrieme lecon de natation, elle fait la coupe tres-bien si bien meme qu'elle ne reculerait pas devant Pidee^de traverser l'Ocean. Heureusement que je suiş la pour l'empecher de faire cette imprudence.

Nous jouissons ici[2] de chaleurs tres-fortes, je^suppose en consequence que le sejour de Paris doit etre intolerabie. Mais Avenue du Roule vous devez avoir un peu plus d'air en qualite de campagnardes. Nous esperons pouvoir rester ici une dizaine de jours, apres quoi nous nous dirigerons vers la Moldavie ă travers la Suisse et la Baviere, â moins que les Bavarois qui se preparent dit-on â la guerre ne nous defendent l'entree de leur pays. En ce cas nous serons obliges de prendre la voie de Milan, Venise et Trieste pour arriver â Vienne. Quoi qu'il en soit je t'avertirai du jour de notre depart et de notre plan definitif de voyage.

En attendant nous t'embrassons tendremcnt et te chargeons de presenter nos amities ă Tanmee ainsi qu'â tes petites amies.

Ton pere affectionne,

V.A.

P.S. Nous avons fait la connaissance d'une familie espagnole, M. et. Mme Pereyra qui deşire beaucoup te connaître. Mme Pereyra a promis d'aller te voir. Je lui ai donne une lettre d'introduction aupres de Tante Aimee.

[Arcachon, 15-20 Iulie s.n.] 1870[1]

Draga mea Mărie,

Scrisoarea ta ne-a făcut mare plăcere, aducindu-ne noutăţi bune asupra sănătăţii şi studiilor tale. Mama va fi fericită să primească scrisoarea ta în limba română. Cît despre mine, tu ştii cît voi' fi de mul-

ţumit cînd tu vei şti să scrii englezeşte tot atît de uşor ca franţuzeşte. Ceea ce doresc pentru tine este ca să te sileşti să înveţi mai multe limbi şi să studiezi serios muzica şi desenul. Mai tîrziu. cînd vei fi o domnişoară mare, tu vei înţelege mai bine foloasele acestor studii şi îmi vei fi recunoscătoare de a fi insistat atît pentru ca să dobîndeşti cît mai multe cunoştinţe, pe cît de utile, pe atît de plăcute.

Mama a devenit o bună înotătoare, după a patra lecţie, ea înoată foarte bine, atît de bine, că nu s-ar da înapoi de la ideea de a traversa Oceanul ! Bine că sînt aici pentru a o împiedica să facă această imprudenţă.

Ne bucurăm aici[2] de călduri foarte puternice, presupun, prin urmare, că şederea la Paris trebuie să fie de nesuportat. Dar pe Avenue du Roule trebuie că aveţi ceva mai mult aer, locuind ca la ţară. Noi sperăm să putem rămîne aici vreo zece zile, după care ne vom îndrepta spre Moldova, prin Elveţia şi Bavaria, afară numai dacă bavarezii, care se pregătesc, se zice, de război, nu ne interzic intrarea în ţara lor. In acest caz, vom fi obligaţi să luăm drumul prin Milan, Veneţia şi Triest, pentru a ajunge la Viena. Orice ar fi, te voi înştiinţa de plecarea noastră şi de planul definitiv de călătorie.

Pînă atunci, te îmbrăţişăm cu drag şi te însărcinăm să încredinţezi de prietenia noastră pe Tanmee şi pe micile tale prietene.

Tatăl tău iubitor,
V.A.

P.S. Am făcut cunoştinţă unei familii spaniole, dl. şi d-na Pereyra, care doreşte mult să te cunoască. D-na Pereyra a promis să vină să te vadă. I-am dat o scrisoare de introducere pe lîngă mătuşa Aimee.

[Arcachon, iulie s.n.] 1870[1]

My dear Mary,

Ta lettre ecrite en anglais m'a fortement embarrasse tout en me faisant grand plaisir. Il m'a fallu faire un grand effort de mamoire pour comprendre tes deux pages, mais j'y suiş parvenu enfin grâce â mon dictionnaire. Tanmee m'a donne de bonnes nouvelles de toi, aussi pour te recompenser de ta conduite et de ton aptitude au travail je te permets d'aller

avec tes cousines aux bains de mer. Tu t'y amuseras beaucoup et tu apprendras â nager comme un poisson. Sois toujours obeissante et gentille. Ne boude jamais, car c'est tres-vilain de bouder et de se mettre en colere ; de cette fason tu rendras maman tres heureuse sans compter que ton papa te saura gre de tout ce que tu feras pour contenter Tanmee. Nous t'embrasson bien tendrement.

Ton papa,
V.A.

[Arcachon, iulie s.n.] 1870[1]

Dragă Mărie, *

Scrisoarea ta în limba engleză m-a pus în mare încurcătură făcîndu-mi în acelaşi timp mare plăcere. A trebuit să fac un serios efort de memorie pentru a înţelege cele două pagini ale tale, dar pînă la urmă am izbutit datorită dicţionarului meu. Mătuşa Aimee mi-a dat veşti bune despre tine, de aceea, ca să te răsplătesc pentru sîrguinţa ta la învăţătură, îţi îngădui să mergi cu verişoarele tale la băile de mare. Ai să te distrezi mult şi ai să înveţi să înoţi ca un peşte. Fii întotdeauna supusă şi drăguţă. Nu fi certăreaţă, căci este foarte urît să fii certăreţ şi să te înfurii, în felul acesta o vei face fericită pe mama, fără a mai socoti că tatăl tău va privi cu plăcere tot ceea ce vei face pentru a o mulţumi pe mătuşa Aimee. Te îmbrăţişăm cu dragoste.

Tăticul tău,
V.A.

241

Arcachon, 1 aout [s.n.][1] 1870

Ma chere Mărie,

Ta petite lettre anglaise m'a fait d'autant plus de plaisir qu'elle m'a donne un peu de mal pour la comprendre. Il y a

* In original, în limba engleză.

surtout un mot qui m'a fort embarrasse, c'est le mot *angry* que je confondais avec *hungry et comme* il s'agissait du chat de Miss Taylor, je me suiş demande toute la journee quel rapport il pouvait exister entre ce noble animal et ma faim, car je ne me connais pas de passion effrenee pour la gibelotte de chat.

Enfin une charmante demoiselle d'Arcachon m'a explique la chose, et grâce â son obligeance je me suiş senti soulage d'un grand poids. Ainsi le pauvre *cat* de Miss Taylor est decede !!! A quoi faut-il attribuer cette mort subite ? Ese-ce a. une indigestion ou bien â des raisons politiques ? Moi je pense qu'il a expire par suite des emotions de la guerre qui va avoir lieu. Quoiqu'il en soit, versons une larme â sa memoire et tâchez de consoler Miss Taylor de la perte de son favori.

„Car il fut de ce monde oii tous les favoris
Subissent des disgrâces
Et chat il a vecu bien plus que les souris
Victime de ses chasses
II est mort en laissant un grand regret flatteur
Pour sa memoire
Coeurs sensibles versez, versez un pleur
Sur sa tombe sans gloire.[2]

Nous quittons Arcachon demain quoique la veritable saison des bains commence â peine ; mais nous avons tant de chemin â parcourir pour arriver chez nous qu'il ne nous este plus permis de prolonger notre sejour au bord de l'Ocean. Nous t'envoyons donc une quantite de nos meilleus baisers et te chargeons d'embrasser tout le monde de notre part.

Ecris-moi altcrnativcmcnt en francais et en anglais. C'est un plaisir que tu me fais en meme temps qu'un service que tu me rendras, car la lecture de tes lettres rafraîchira mes notions de la langue anglaise.

Ton pere affectionne,

V.A.

Arcachon, 1 august [s.n.] 1870[1]

Dragă Mărie,

Mica ta scrisoare englezească mi-a făcut cu atît mai mare plăcere cu cît ea mi-a dat puțin de furcă pentru a o înțelege. Este aici mai cu seamă un cuvînt care m-a pus în mare încurcătură cuvîntul *supărare* * pe care îl confundam cu *foame* ** și, cum era vorba despre pisica domnișoarei Taylor, m-am întrebat toată ziua ce raport putea să existe între acest nobil animal și foamea mea, căci nu îmi cunoşteam nici o pasiune nestăpînită pentru ostropelul de pisică.

în sfîrşit, o încîntătoare domnişoară din Arcachon mi-a lămurit nedumerirea şi, datorită bunăvoinței sale, m-am simțit uşurat de o mare greutate. Astfel, biata *pisică**** a domnişoarei Taylor a murit!!! Cui sc datoreşte această moarte subită ? Unei indigestii sau unor cauze politice ? Eu cred că şi-a dat sufletul din pricina emoțiilor războiului care va avea loc. Oricum ar fi, să vărsăm o lacrimă în amintirea ei și încercați să o consolați pe domnişoara Taylor de pierderea favoritului său.

„Căci a trăit în această lume în care toți favoriții
Suferă de dizgrații
Şi pisică, ea a trăit mai mult decît şoarecii
Victimă a vînătorilor sale.
A murit lăsînd o mare şi măgulitoare părere de rău
Pentru amintirea sa
Inimi simțitoare, vărsați, vărsați o lacrimă
Pe mormîntul său fără glorie."[2]

Părăsim Arcachonul mîine, cu toate că adevăratul sezon al băilor de-abia începe, dar avem un drum aşa de lung de străbătut pentru a ajunge la noi acasă, încît nu ne mai este îngăduit să ne prelungim şederea pe malul oceanului. îți trimitem deci o grămadă de calde sărutări şi te însărcinăm să îmbrățişezi pe toată lumea din partea noastră.

Scrie-mi pe rînd în franceză şi în engleză. Este o plăcere pe care mi-o faci şi, în acelaşi timp, un serviciu pentru că citirea scrisorilor tale îmi reîmprospătează cunoştințele mele de limbă engleză.

Tatăl tău iubitor,

V.A.

* în original, în limba engleză.
** *Idem.*
Idem.

CĂTRE ANA DAVILA

242

Turin, 14 august 1870

Doamna mea, [1]

Sînt fericit de a vă face cunoscut că am întâlnit pe dl. Davila la poalele muntelui Cenis, în partea Franciei. D-sa a plecat spre Paris, sănătos şi vesel de fapta bună ce are de gînd a îndeplini.

Proiectul său de a organiza o ambulanţă cu concursul elevilor români din Paris şi de a se consacra în ajutorul nenorocitelor victime ale războiului actual este un proiect nobil şi care onorează pe bărbatul de inimă ce a decis să-1 executeze.

Prin acest act de umanitate, dl. Davila va binemerita de ambele sale patrii, Francia şi România.

Cît pentru mine, i-am dat o sărutare frăţeasca şi i-am mulţemit că va conduce pe elevii români din Paris pe o cale de sacrificiu glorios şi de recunoştinţă cătră generoasa Francie.

Despărţindu-ne la St Michel, am promis d-lui Davila să vă dau ştiri despre d-lui şi, îndeplinind acum această datorie, vă rog să primiţi asigurarea simţirelor mele de cel mai profund respect,

V. Alecsandri

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

243

Mirceşti, juillet *[sic]* [august?] 1870 [1]

Je ne t'ecris que peu de lignes, ma chere Mărie, car il m'arrive du monde juste en ce moment. Maman est toute heureuse de_te savoir au Havre et de rentrer ellenineme â Mirceşti. Puisque tu es au bord de la mer, amuse-toi bien et tâche de dessiner d'apres nature des paysages maritimes, tu nous feras grand plaisir et... nous t'embrassons sur les deux joues.

Ton pere,
V.A.

Mirceşti, iulie [sic] [august?] 1870 [1]

Nu îţi scriu decît cîteva rînduri, dragă Mărie, pentru că tocmai acum soseşte cineva. Mama este foarte fericită de a te şti la Havre şi de a se reîntoarce ea însăşi la Mirceşti. Pentru că eşti pe malul mării, distrează-mă bine şi încearcă să desenezi după natură peisaje maritime, ne vei face mare plăcere şi... te îmbrăţişăm pe amîndoi obrajii.

Tatăl tău,
V.A.

244

Mirceşti, [august-septembrie 1870] [1]

Ala chere Mărie,

Ta lettre m'a beaucoup interesse par les details que tu m'as donnes sur tes nombreuses occupations pendant les vacances ; promenades, lecons de natation etc. ... II paraît que tu n'es pas tres brave dans l'eau ; ton maître de natation m'a fait savoir que tu avalais beaucoup d'eau et que cela te faisait faire des grimaces tres-comiques.

II faut, ma chere enfant, avoir du courage et prouver aux Francais qu'une Roumaine ne manque pas de coeur, meme dans l'eau. Tu as une jolie petite table, dis-tu, une petite chaise et un beau pupitre. C'est tres-bien. Figure toi le magnifique effet que produira sur ce pupitre un ilivre joliment relie que Tante Aimee t'aura donne comme recompense de tes bons examens ! Moi ă ta place, j'en aurais un plaisir extreme.

L'histoire des cachets fondus dans ma lettre nous a fait bien rire. Aussi je suivrai tes conseils, c'est â dire que je ne me donnerai plus la peine de t'en envoyer.

Ecris â ta mere plus souvent malgre les fautes de roumain que tu commets parfois.

Nos compliments â Tante Aimee, â Miss Taylor et â M-elle Anna. Je t'embrasse de tout coeur,

V.A.

Mirceşti, [august-septembrie 1870][1]

Dragă Mărie,

Scrisoarea ta m-a interesat foarte mult prin amănuntele pe care mi le dai asupra numeroaselor tale ocupaţii din timpul vacanţei : plimbări, lecţii de înot etc... Se pare că nu eşti prea curajoasă în apă ; profesorul tău de înot mi-a făcut cunoscut că înghiţeai multă apă şi că aceasta te făcea să faci nişte mutre foarte caraghioase.

Trebuie, draga mea, să ai curaj şi să dovedeşti francezilor că o româncă nu este lipsită de inimă, nici chiar în apă. Spui că ai o mică şi frumoasă masă, un mic scaun şi un pupitru. Foarte bine. Gîndeşte-te ce minunat efect ar produce pe acest pupitru o carte frumos legată pe care mătuşa Aimee ţi-ar da-o ca răsplată pentru bunele tale examene. Eu, în locul tău, aş simţi o mare plăcere.

Povestea casetelor topite ne-a făcut să rîdem. De aceea voi urma sfatul tău, adică nu-mi voi mai da osteneala să-ţi mai trimit.

Scrie mamei tale cît mai des, cu toate greşelile de limbă română pe care le faci adesea.

Salutările noastre mătuşei Aimee, domnişoarei Taylor şi d-rei Anna. Te îmbrăţişez din toată inima,

V.A.

245

Mirceşti, 14 oct. 187C

Mon cher Grenier,

Du fin fond du monde *oh* je me trouve relegue, je suiş d'un regard anxieux les graves evenements" qui se deroulent en France, et je me demande souvent ce que sont devenus mes amis de predilection. Baligot a vu sa province envahie et devastee par les hordes prussiennes et, depuis, je n'en ai plus eu de nouvelles. A-t-il succombe lui^meme dans la lutte ? Vit-il encore quelque part retire avec ses soeurs ?... Et vous, mon cher ami, qu'etes-vous devenu depuis le commencement de cette guerre abominable ? Je ne vous demande pas ce que vous avez souffert et ce que vous souffrez de voir votre beau pays a la merci de l'etranger ; je connais les amertumes de votre coeur par celles que j'ai eprouvees moi-meme depuis trois mois... Helas ! je me sens humilie par les echecs de la France, car ces echers sont composes, de malheur et de honte. Ils sont de telle nature meme qu'ils depassent les limites de la honte pour atteindre aux proportions du fleau. Faut-il croire â la colere celeste ? Mais, â propos de quoi le ciel punirait-il la France ? Serait-ce pour avoir ete le pays des grandes initiatives, le berceau des nobles libertes qui se sont repandues sur le monde ?

J'ai lu dans les journaux que l'ennemi approchait de Besancon, et vous pensez si mon inquietude est devenue anxieuse, car Baume-les-Dames[2] est sur son passage. Vous avez sans doute pense ă Madame votre mere, et vous l'avez mise â l'abri de toute emotion navrante en l'arrachant au triste spectacle de l'invasion. Je me figure donc que vous etes refugie en Suisse ou en Italie. Neanmoins, je vous ecris toujours â Baume-les-Dames pour demander de vos nouvelles. Puisse cette lettre vous trouver bien portant et supportant le malheur avec le courage d'un coeur bien place ! Pour ma part, je suiş â Mirceşti ou je compte passer l'hiver et ou je serais si heureux de vous avoir.

Adieu, cher ami. Dieu avec la France !

Votre ami,

V. Ale osândii

Que sont devenues les dames Raymond ?> 3

Mircesti, 14 oct. 1570

Iubite Grenier,

Din fundul lumii unde mă găsesc retras, urmăresc cu o privire îngrijorată gravele evenimente[1] care se desfăşoară în Franţa şi mă întreb adesea ce au devenit prietenii mei cei mai iubiţi. Baligot a văzut provincia sa invadată şi devastată de hoardele prusiene şi, de atunci, nu am mai avut veşti. A murit el însuşi în luptă ? Trăieşte încă retras undeva cu surorile sale ?... Şi dumneata, dragul meu, ce-ai devenit de la începutul acestui război îngrozitor ? Nu te întreb ce ai suferit văzînd frumoasa voastră ţară la bunul plac al străinului ; cunosc amărăciunile inimii dumitale, după cele pe care le-am resimţit eu însumi de trei luni încoace... Vai ! mă simt umilit de înfrîngerile Franţei, căci aceste înfrîngeri sînt formate din nenorocire şi ruşine. Sînt de aşa natură încît chiar depăşesc limitele ruşinei pentru a atinge proporţiile unui flagel. Trebuie să crezi în furia cerească ? Dar de ce cerul ar pedepsi Franţa ? Poate pentru că a fost ţara marilor iniţiative, leagănul nobililor libertăţi care s-au răspîndit peste lume ?

Am cetit în ziare că inamicul se apropie de Besancon, şi înţelegi că neliniştea mea a devenit îngrijorătoare, căci Baumeles-Dames[2] este în drumul său. Te-ai gîndit, desigur, la mama dumitale şi ai pus-o la adăpost de orice emoţie dureroasă, smulgînd-o tristului spectacol al invaziei, îmi închipui deci că sînteţi refugiaţi în Elveţia sau în Italia. îţi scriu, totuşi, la Beaume-les-Dames pentru a mă informa de soarta dumitale. Fie ca această scrisoare să te găsească sănătos şi suportînd nenorocirea cu curajul unei inimi zdravene ! în ce mă priveşte, sînt la Mircesti, unde sper să petrec iarna şi unde aş fi foarte fericit să te am.

Adio, dragul meu, Dumnezeu cu Franţa !

Prietenul dumitale,

V. Alecsandri

Ce au devenit doamnele Raymond ?[3]

246

Mircesti, 26 octobre 1870

Ma chere petite Mărie,

Un telegramme de Tante Aknee m'annonce votre depart du Havre pour l'Angleterre. Je suppose que cette lettre te trouvera â Londres en train de pariler l'anglais comme une jeune Miss. Je regrette que la guerre 4 actuelle ait force Tante Aimee de quitter l'Avenue du Roule, mais puisque les evenements vous ont ohligees d'emigrer, je trouve que l'Angleterre a ete parfaitement choisie pour y passer le temps d'exil. Tu en profiteras, je Pespere, pour apprendre â parler couramment la langue de Lord Byron, et â ton retour en France tu pourras tenir de longues conversations avec Helene[2]. En attendant je te conseille, ma chere enfant, d'etre aux petits soins pour Tante Aimee, de ll'entourer de ton affection afin de la consoler un peu des malheurs qu'eprouve son pays. Tu agiras comme une enfant qui a du coeur et cette conduite me rendra moi-cnâme bien heureux. Maman se porte bien, elle a ete fort inquiete sur ton compte depuis le com-mencement de la guerre, craignant que tu ne deviennes prisonniere des Prussiens, mais je l'ai rassuree lâdessus et maintenant elle est enchantee de te savoir en Angleterre. Elle t'envoie miile baisers. Ecris-lui comme tu pourras.[3] Adieu, ma cherie, je t'embrasse tendrement. Tot pere affectionne.

V.A.

Mircesti, 26 octombrie 1870

Draga mea Mărie,

O telegramă de la mătuşa Aimee îmi anunţă plecarea voastră din Havre pentru Anglia. Bănuiesc că această scrisoare te va găsi la Londra, căutînd să vorbeşti englezeşte ca o tînără miss. Regret că războiul[1] actual a silit-o pe mătuşa Aimee să părăsească Avenue du Roule, dar pentru că evenimentele v-au obligat să emigraţi, găsesc că Anglia a fost foarte bine aleasă pentru a vă petrece acolo exilul. Vei profita, sper, ca să înveţi

bine limba lordului Byron şi, la întoarcerea ta în Franţa, vei putea susţine lungi convorbiri cu Helene[2]. Pînă atunci, te sfătuiesc, dragă fetiţă, să fii atentă cu mătuşa Aimee, să o înconjuri cu toată dragostea ta, ca să o consolezi puţin de nenorocirile pe care le îndură ţara sa. Te vei purta ca o fetiţă cu inimă şi această purtare mă va face fericit şi pe mine însumi. Mama este bine, a fost foarte îngrijorată din pricina ta, de la începutul războiului, temîndu-se să nu ajungi prizoniera prusienilor, dar i-am dat asigurări despre aceasta şi acuma este încîntată de a te şti în Anglia. Ea îţi trimite mii de sărutări. Scrie-i cum vei putea[3]. Adio, draga mea, te sărut cu dragoste. Tatăl tău iubitor,

V.A.

CĂTRE UN NECUNOSCUT

247

Mirceşti, oct. 1870

Domnul meu,[1]

înainte de toate, am de plăcere a-ţi face cunoscut că am scris domnului Epureanu în privirea d-tale şi sper că dorinţa îţi va fi realizată.

Am primit o cutie cu *tiutun* ce mi-ai trimis prin poştă şi-ţi mulţemesc cu atît mai mult că *tiutunul* e bun.

Binevoieşte a mă înştiinţa cui să trimit [***].

Asemene te rog să-mi trimiţi vro opt ocă de morun proaspet, dacă se găsesc de vîndut la Galatzi, şi o cutie cu halva de Ţarigrad, dacă a fi sosit proaspetă.

Vei îndatori foarte mult pe al d-tale servitor,

V. Alecsandri

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

248

Mirceşti, 11 nov. 18>7Q

Ma chere petite Mărie,

T'ai lu avec beaucoup d'interet les details contenus dans ta lettre au sujet des environs de Londres.[1] La capitale de

l'Angleterre est la pUus grande viile d'Europe et porte un cachet d'originalite toute britannique. Chague habitant a sa maisonnette, propre, confortable et nulle part on ne comprend mieux l'importance du mot *„at hotne"*. Les pares sont spacieux, couverts de beau gazon. On y respire â l'aise, c'est pourquoi on les nomme les poumons de Londres. Mais pour bien apprecier les avantages du sejour dans cette viile curieuse, il faut savoir parler la langue du pays. Je t'engage donc â profiter le plus possible de ton sejour lâ-bas, afin de baragouiner constamment de PAnglais. Ce n'est qu'en parlant beaucoup avec de jeunes *miss* que tu acquerreras la veritable prononciation anglaise. Je t'ai promis de te faire passer les vacances de l'annee prochaine ă Mirceşti; je tiendrai ma promesse â la condition que tu parles couramment *the English language.* Dans ce cas tu trouveras ici un beau piano qui sera ta recompense pour le mal que tu te seras donne ă realiser mes desirs.

La petite Rosetti est pârtie, ce qui a fortement chagrine Tante Aimee. C'est â toi ă consoler la bonne Tante Aimee par ton affection, tes prevenances et ton obeissance.

Je serais heureux le jour oii tante Aimee rn'ecrira que tu fais preuve de bon coeur par ta conduite anvers elle. Mamoutza est bien portante, elle t'embrasse tendrement et demande ton portrait. Ecris-lui en francais, je lui traduirai tes lettres.

Adieu, je t'embrasse miile fois et te souhaite une bonne sânte.

Ton pere,
V.A.

Mirceşti, 11 nov. 1870

Micuţa mea Mărie,

Am citit cu mult interes amănuntele despre împrejurimile Londrei[1] conţinute în scrisoarea ta. Capitala Angliei este cel mai mare oraş din Europa şi poartă sigiliul unei originalităţi cu adevărat britanice. Fiecare locuitor îşi are casa sa, curată, confortabilă şi nicăieri nu se înţelege mai

bine importanța cuvîntului *cămin* *. Parcurile sînt întinse, acoperite cu un frumos gazon. Se respiră acolo în voie, de aceea sînt numite plămînii Londrei. Dar pentru a înțelege bine foloasele șederii în acest curios oraș, trebuie să știi să vorbești limba țării. Te îndemn deci să beneficiezi cît mai mult de șederea ta acolo astfel încît *să vorbești* ** tot timpul englezește. Numai vorbind mult cu tinere *domnișoare* *** vei căpăta adevărata pronunție englezească. Ți-am făgăduit că îți vei petrece vacanța de anul viitor la Mircesti, îmi voi ține făgăduiala cu condiția să vorbești curent *limba engleză*****. In acest caz, vei găsi aici un pian frumos, care va fi recompensa pentru străduința pe care ți-ai dat-o să realizezi dorințele mele.

Micuța Rosetti a plecat, lucru care a îndurerat-o mult pe mătușa Aimee. Tu trebuie să o consolezi pe buna mătușe Aimee prin dragostea, prevenirea și supunerea ta.

Voi fi fericit în ziua în care mătușa Aimee îmi va scrie că dai dovadă de bunătate a inimii prin comportarea ta față de ea. Mămuța este bine, te îmbrățișează cu dragoste și îți cere portretul. Scrie-i în franceză, îi voi traduce scrisorile tale.

Adio, te îmbrățișez de o mie de ori și îți doresc sănătate.

Tatăl tău,
V.A.

249

Ma chere Mărie,

_ J'ai recu tes deux lettres du 21 et du 29 novembre et j'ai eu grand plaisir â les parcourir, car elles me prouvent que tu profites de ton sejour â Londres.[1] Tu as visite beaucoup de monuments remarquables et tu commences â apprecier les avantages de voyager dans les pays civillises. Quand tu auras termine tes etudes, je te ferai visiter l'Italie et

* In original, în limba engleză.
** In original *baragouiner,* ceea ce înseamnă : a vorbi prost, stîlcit o limbă străină.
*** în original, în limba engleză pentru a preciza ideea de domnișoară englezoaică.
**** In original, în limba engleză.

peut-etre l'Amerique, *ou l'on parle Anglais.* Tu m'y serviras d'interprete. En attendant, l'idee de venir â Mircesti avec Tante Aimee me sourit beaucoup.

Ce ne sera donc pas en 1871, mais en 1872 que tu reverras la jolie „lounka". Soit, j'accepte cette combinaison, mais â la condition que d'ici lâ tu auras acquis assez de force au piano pour pouvoir continuer tes etudes toute- seule pendant tes vacances en Moldavie.

Je t'ai avertie dans ma precedente lettre que tu trouveras dans ta chambre un joii piano, sans compter ma fameuse armoire â musique qui joue de tres-belles valses, et les ouvertures de plusieurs operas.

Maman s'occupe de trouver deux petits chevaux pour atteler â la victoria et c'est toi qui les guideras pour promener Tanmee dans les environs de Mircesti. Tu vois que tes vacances seront agreablles, toujours cependant â la condition de *„speak english"* et de savoir dessiner un paysage â la perfection.

Maman attend la surprise annoncee ainsi que ton portrait. Nous t'embrassons miile fois et te chargeons de presenter nos amities â Tante Aimee.

Ton pere affect.
V.A.

28' nov. 1870

Dragă Mărie,

Am primit cele două scrisori ale tale din 21 și 29 noiembrie și mi-a făcut multă plăcere să le parcurg, căci ele îmi dovedesc că folosești bine șederea ta la Londra.[1] Ai vizitat numeroase monumente de seamă și ai început să prețuiești folosul de a călători în țări civilizate. Cînd îți vei termina studiile, am să te duc să vizitezi Italia și poate America, *unde se vorbește engleza.* îmi vei servi de intepret. Pînă atunci, ideea de a veni la Mircesti cu mătușa Aimee îmi surîde foarte mult.

Deci nu în 1871, ci în 1872 vei revedea frumoasa „luncă" a Șiretului. Fie, primesc acest aranjament, dar cu condiția ca de acum pînă

atunci tu să fii cîştigat destulă experienţă pentru pian încît să poţi continua singură studiile tale, în timpul vacanţei din Moldova.

Te-am înştiinţat în ultima mea scrisoare că vei găsi în camera ta un frumos pian, fără să mai punem la socoteală vestitul meu dulap de muzică care cîntă valsuri foarte frumoase şi uverturile mai multor opere.

, Mama încearcă să găsească doi cai mici pentru a-i înhăma la trăsură şi tu vei fi aceea care îi va mîna pentru a plimba pe mătuşa Aimee prin împrejurimile Mirceştilor. După cum vezi, vacanţa ta va fi plăcută, dar totuşi tot cu condiţia ca să „vorbeşti engleza" * şi să ştii să desenezi perfect un peisaj.

Mama aşteaptă noutatea anunţată cum şi portretul tău. Te îmbrăţişăm de o mie de ori şi te însărcinăm să prezinţi amiciţiile noastre mătuşii Aimee.

Tatăl tău iubi[tor],
V.A.

250

Mirceşti, 17 dec. 1870

Ma chere petite Mărie,

Je ne sais si tu as recu ma reponse â tes deux dernieres lettres, car je crains fort que l'homme que j'ai envoye â Roman pour la porter â la poşte, ne l'ait egaree dans les neiges qui couvrent le pays. En tout cas je t'ecris ces quelques lignes pour te donner de nos nouvelles.

Maman et mod nous sommes bien portants et nous nous occupons specialement du chauffage de ila maison pour combattre le froid de seize degres qui nous gele. Moi surtout je suiş parvenu â faire dans les poeles des echafaudages avec des buches auxquelles je suiş heureux de mettre le feu. Et quand tout est embrase je prends place devant le foyer ayant Gogou sur mes genoux ; il deşire beaucoup faire ta connaissance et te prodiguer ses caresses.

Maman vient s'assoir â cote de moi et nous entamons ainsi de longues conversations sur nos chers emigres de Londres.[1] Tu nous apparais sous la figure d'une jeune *miss* parlam Panglais avec une facilite merveilleuse, et cela me rejouit considerablament. Gogou, lui-meme, semble partager mon contentement car il remue la queue et les oreilles. Dans deux jours le nouvel An ! Que pouvons-nous t'envoyer de mieux que des baisers enfermes soigneusement dans cette lettre. C'est tout ce que la guerre actuellle nous permet d'expedier sans courir le risque de se perdre en route, ou d'etre confisque par messieurs les Prussiens.

Aussi t'en envoyons-nous une grande provision et te chargeons-nous de presenter nos souhaits de bonne annee â Tanmee. Efle sera meilleure que l'anee 1870, car elle peut amener la chute de la Prusse et la grandeur de la France !

Ton pere affect,
V.A.

* în original, în limba engleză.

Mirceşti, 17 dec. 187C

Micuţa mea Mărie,

Nu ştiu dacă ai primit răspunsul meu la ultimele tale două scrisori, căci îmi este foarte teamă ca omul pe care l-am trimis la Roman pentru a le duce la poştă să nu le fi rătăcit în zăpezile care acoperă ţara. In orice caz, îţi scriu aceste cîteva rînduri pentru a-ţi da veşti despre noi.

Mama şi cu mine sîntem sănătoşi şi ne ocupăm în mod deosebit cu încălzirea casei pentru a înfrunta frigul de şaisprezece grade care ne îngheaţă. Eu, mai cu seamă, am izbutit să fac în sobe stive de butuci cărora sînt fericit să le dau foc. Şi, cînd totul este aprins, iau loc în faţa căminului avînd pe Gogu pe genunchi ; doreşte mult să te cunoască şi să te copleşească cu mîngîieri.

Mama vine să se aşeze lîngă mine şi vorbim îndelung despre iubiţii noştri emigraţi de la Londra.[1] Tu ni te înfăţişezi ca o tînără *domnişoară* * vorbind engleza cu o minunată uşurinţă şi aceasta mă bucură foarte mult. Chiar şi Gogu pare să împărtăşească mulţumirea mea căci dă din coadă şi din urechi. Peste două zile este Anul nou ! Ce putem noi să-ţi trimitem mai bun decît sărutări închise cu grijă în această scrisoare. Este tot ceea ce războiul de faţă ne îngăduie să trimitem fără teamă că s-ar putea să se piardă pe drum, sau să fie confiscate de domnii prusieni.

De aceea îți trimitem o mare provizie și te însărcinăm să prezinți urările noastre de Anul nou mătușii Aimee. El va fi mai bun decît anul 1870, căci poate aduce căderea Prusiei și măreția Franței !

Tatăl tău iubiftor],
V.A.

CĂTRE VASILE BOEBJESCU

251

Mircesti, 30 [decembrie] 187[0?][1]

Vasile Boerescu[2]

Buc.

Felicitările ce mi-ați trimis sînt scumpe. Primește mulțumirile și amiciile mele.

Alecsandri

CĂTRE UN NECUNOSCUT

252

Mircesti, dec. 1870

Domnul meu,

Vă mulțumesc pentru portretul d-voastre, care va figura în numărul amicilor din albumul meu fotografic, precum și de ofertele de serviciu ce ai binevoit a-mi face.

La aceste amabilități nu pot răspunde mai bine decît trimițîndu-vă îndată răvașul ce mi-ați cerut pentru d. Steriadi și rugîndu-vă să mă credeți totdeauna al d-voastre

devotat servitor,
V. Alecsandri

* în original, în limba engleză.

CĂTRE ION GHICA

î

Iaşi, *2* ianuarie 1861

B.A.R., ms. rom. 803, f. 95—96 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* „Documente literare inedite". Ediţie îngrijită şi note de Marta Anineanu. Cu o prefaţă de G. C. Nicolescu, Buc, E.S.P.L.A., 1960, p. 192—196.

1 Groaza pricinuită de frig era pe măsura groazei pricinuită francezilor de Teroarea din anul 17.93 ; prescurtarea de 93 a intrat în literatură prin romanul lui V. Kugo, *Quatre-vingt-treise.*

2 Berlicoco i se «punea în glumă lui C. A. Rosetti. Mirarea domnitorului faţă de apropierea dintre Ion Ghica şi liberali era îndreptăţită ; valoarea acestuia ca om politic fusese recunoscută prin chemarea lui în fruntea ministerelor din cele două ţări. Orientarea lui Ion Ghica spre liberali însemna de fapt începutul „monstruoasei coaliţii", care se va opune guvernării lui Cuza.

3 I. Bălăceanu era vechi simpatizant al mişcării revoluţionare ungare, din 1848—1849, cînd, alături de Bălcescu şi alţii încercase, după înfrîngerea revoluţiei din Ţara Românească, să formeze o legiune română în Transilvania. I. Bălăceanu participase şi în 1859, martie-iunie, la iniţiativa lui Cavour, cu ştirea lui Napoleon III, de a trimite arme românilor, care, printr-o înţelegere cu emigraţia maghiară, trebuiau să formeze o ameninţare în spatele austriecilor în cazul unui conflict italo-austriac. Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, *Corespondenţă, 1834—1860.* Ediţie îngrijită, traduceri, note, indici de Marta Anineanu, Buc, Editura Minerva, 1981, p. 644, n. 2. In luptele pentru realizarea Unităţii italiene, din anul 1861, Cavour reia ideea de a folosi pe unguri împotriva

Austriei şi, pentru aceasta, va încerca să le trimită arme prin Principate, care însă, în neutralitatea lor, nu se puteau angaja fățiş şi nici să riște ceva, fără ca cel puțin să obțină unele îmbunătățiri pentru situația românilor din Transilvania. Tactul lui Cuza şi subtilitatea diplomației lui V. Alecsandri au salvat Principatele din acest conflict diplomatic. Cf. aici, p. 17—18 şi p. 434—435, n. 3.

4 Pentru repertoriul său dramatic din această epocă, cf. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri,* Buc, Editura pentru literatură, 1962, p. 341—345.

5 Cf. *Păcală,* I, nr. 12, 1860, p. 94—95, text în limba franceză, de zece strofe, în care conservatorii favorizați, cei mai mulți membri ai fostelor familii domnitoare, își exprimă teama față de efectele Convenției de la Paris. Poezia este semnată cu inițialele B. A. In 1882, iulie 8/20, V. Alecsandri i-o trimite lui Bonifaciu Florescu, pentru a fi republicată în *Portofoliul român,* subliniind că ea datează din anul 1858, cînd a fost răspîndită în foi volante şi a avut efectul critic dorit împotriva celor care se opuneau noilor reforme din țară. Republicarea în *Păcală* se face într-un moment asemănător, cînd reformele lui Cuza întîmpinau ostilitatea politicienilor. Cf. manuscrisul poeziei, la B.A.R., ms. rom. 2253, f. 87—88, semnat B. A.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

2

fianuarie-martie 18611

B.A.R, S. 1(6)/CCCXVII ; original.

1 Scrisoarea este adresată Alexandrinei Ghica şi trimisă prin Baligot de Beyne, înainte de plecarea poetului în străinătate. Cum Baligot se găsea la Iaşi în decembrie 1860 şi cum la 2 ianuarie V. Alecsandri îi scria lui Ion Ghica despre neputința de a pleca încă din pricina iernii grele, credem că scrisoarea a putut fi scrisă în ianuarie şi cel mai tîrziu în martie, cînd a plecat la Paris, deşi probabil că Baligot a plecat mai curînd din țară, în aprilie găsindu-se la Constantinopol.

2 Fiii lui Ion Ghica, Dimitrie (născut în 1848) şi Scarlat (născut în 1856).

CĂTRE ION BRANIŞTEANU

3

Mirceşti, 15 martie 1861

B.A.R., S 24(1)/LVII ; original.

Bibliografie : N. Iorga, *Studii şi documente,* XVI, Buc, Editura Minerva, 1909, p. 54—55.

1 Ion Brănişteanu (1821—1891), vâr primar cu poetul, fiu al lui Iordache Brănişteanu şi al Catincăi, sora vornicului V. Alecsandri. In timpul absențelor din țară ale lui V. Alecsandri, se interesa de chestiunile de afaceri ale acestuia. Cf. aici scrisorile adresate de poet lui Brănişteanu, între anii 1861—1864, toate privind moşiile Pătrăşcani şi Mirceşti.

2 Această scrisoare, nesemnată, către Brănişteanu este prima dovadă cunoscută că Paulină Lucasiewicz, viitoarea soție a poetului, era deja instalată la Mirceşti, unde se ocupa de treburi gospodăreşti, moşia fiind arendată.

4

Paris, 1 aprilie 1861

B.A.R., S 24(2)/LVII ; original.

1 V. Alecsandri apelase la Al. Asian pentru soluționarea conflictului cu arendaşul moşiei Pătrăşcani, Ion Botez, care pentru că moara de pe moşie fusese stricată de o inundație, pretindea să rețină paguba din arenda cuvenită. Aslan cerea o procură pentru a se ocupa de această pricină, ce va cauza lui V. Alecsandri multe nemulțumiri. Cf. aici şi celelalte scrisori ale poetului către I. Brănişteanu, între anii 1861—1864.

2 Nemulțumiri a avut poetul şi cu Racoviță, arendaşul moşiei Mirceşti, care, contrar dispozițiilor prevăzute în contract de a tăia din luncă numai lemnul necesar casei, se apucase să taie mult mai mult. Această pricină revine de asemenea des în corespondența lui V. Alecsandri cu I. Brănişteanu.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

5

Paris, 27 aprilie 1861

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc! 10 ; original ; B.A.R., ras. rom. 929, f. 588—593, *Din amintirile mele* de Alex. Papadopol Calimah, autograf. Lipseşte pasajul de la sfîrşit cu : *La Princesse...,* iar post-scriptumul este introdus în text.

Bibliografie : II. Chendi, *Scrisorile lui Vasile Alecsandri,* II, în *Tribuna,* Arad, XIII, nr. 249, 15/28 noiembrie 1909, p. 9, traducere.

1 Greutatea de a guverna cu două guverne şi două Camere, tendinţa unanimă spre o Unire definitivă, deci şi administrativă, determinase pe Cuza la îndeplinirea acestui act care contravenea încă o dată Convenţiei şi care a fost recunoscut în decembrie 1861. Pentru problemele ridicate de acest act politic a cărui recunoaştere din partea unor Puteri europene trebuia să o obţină V. Alecsandri în noua sa misiune, cum şi pentru dificilele probleme ale transportului sard de arme, prin Principate, şi problema coloniştilor bulgari, cf. Dan Berindei, *Lupta diplomatică a Principatelor Unite pentru desăvîrşirea Unirii (24 ianuarie 1859—24 ianuarie 1862),* în *Studii privind Unirea Principatelor,* Buc, Editura Academiei R.P.R., 1960, p. 413—449 ; Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri,* în *Studii şi materiale de istoric modernă,* Buc, 1960, p. 257—272 ; Dan Berindei *Constituirea statului naţional român in context european,* în voi. *Cuza-Vodă. In memoriam,* Iaşi, Editura Junimea, 1973, p. 113—144; L. Boicu, *Cuza-Vodă faţă de lupta popoarelor pentru emanciparea naţională, ibidem,* p. 235—259.

2 Se realiza la acea vreme unitatea Italiei sub regele Victor Emmanuel II.

3 Din anul 1859 existau două convenţii de alianţă cu generalul *G.* Klapca, reprezentînd emigraţia maghiară, alianţe prin care se asigura acesteia posibilitatea de pregătire armată şi depozit de arme pe teritoriul Principatelor şi se recunoşteau, în schimb, drepturile naţionale ale românilor din Transilvania. In anul 1860, activitatea emigraţilor maghiari se intensifică şi cinci vase sarde încărcate cu arme sînt expediate ungurilor prin Principate, fapt de care Cuza se pare că nu a fost informat, în timp ce consulii austrieci, informaţi de la început, au protestat. Din cele cinci vase, trei au fost sechestrate de turci, iar celelalte două, ajunse în Principate, au fost oprite de Cuza, cu intenţia de a le retrimite la Genova, de unde fuseseră expediate. Poziţia diplomatică a lui Cuza era gravă, fiind acuzat, pe de o parte, că nu sprijină lupta popoarelor pentru emancipare naţională, pe de alta, că se opunea politicii turco-austriece, sprijinite şi de Anglia.

4 Henri Bulwer era acum ambasador al Angliei la Constantinopol.

5 Chestiunea coloniştilor bulgari fusese mai mult o înscenare, pentru a discredita pe Cuza. Cf. aici p. 21,27.

6 Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 376, rolul pe care îl mai jucase Vitbinski.

7 Din pricina prezenţei nedorite a Măriei Obrenovici la curte, doamna Elena Cuza preferase să părăsească ţara, stabilindu-se la Paris.

8. Tatăl lui Noemi Alecsandri.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

6

27 aprilie 1861, Paris

B.A.R., S 18(16)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,* p. 269, fragment.

1 Cf. aici p. 434, n. 1.

2 Cf. aici p. 435, n. 5.

3 A. Griin lucra în biroul de corespondenţă pentru Principate, creat de V. Alecsandri la Paris ; în ziua de 25 aprilie 1861 îi şi cerea acestuia ca, înainte de plecarea în Italia, să le lase date în legătură cu problema coloniştilor bulgari, care şi apăruse în cîteva ziare. *Scirsori către Vasile Alecsandri,* „Documente literare". Ediţie îngrijită, prefaţă, note, traduceri de Marta Anineanu, Buc, Editura Minerva, 1978, p. 234—236.

4 Cf. aici p. 25—39, scrisorile din Turin către Iancu Alecsandri şi domnitorul Cuza.

5 Cf. supra, n. 7.

6 Care a fost motivul înlocuirii lui Ubicini de la direcţia biroului de corespondenţă şi pentru ce Noemi Alecsandri era împotriva relaţiilor cu acesta, cînd cu un an în urmă totul părea normal, nu ne-am putut explica.

7 Speranțele lui V. Alecsandri că prin vînzarea moşiei Tîrnauca, lancu va putea să-şi acopere datoriile şi să plătească şi pentru el suma datorată domnitorului ca dobîndă erau zadarnice. In mai 1862, Cuza îi scrie lui V. Alecsandri care era adevărata situație financiară a acestuia şi ce ar fi trebuit să facă poetul pentru a-1 salva. V. Alecsandri datora el însuşi lui Cuza 9 000 de ducați. Cf. *Scrisori către V. Alecsandri,* Buc, 1978, p. 155—160.

7

Turin, 1 şi 2 mai 1861

B.A.R., 18(17)/LVII ; original.

Bibliografie: Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,* Buc, 1960, p. 269—270, incompletă.

1 Din 1859 se obținuse dreptul ca tineri români să-şi facă studiile în Italia.

2 Cf. aici p. 434—435, n. 3.

3 Cf. aici p. 434, n. 1.

4 Cf. aici p. 435, n. 5, scrisoarea nr. 5.

8

Turin, 5 mai 1861

B.A.R., S 18(18)/LVH.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,* Buc, 1960, p. 27C—271.

1 Cf. aici p. 434—435, n. 3.

2 Gaete, port italian ; în timpul războiului pentru unitate a Italiei la asediul fortăreței Gaete, din noiembrie 1860, condus de G1. Cialdini, la care au luat parte şi ofițeri români, aceştia au fost citați pe ordinul de zi.

3 Poetul s-a dus să revadă locuri pe care le văzuse în timpul războiului din 1859. A scris despre această călătorie lui C. Negri o scrisoare care nu ni s-a păstrat, dar s-a păstrat răspunsul acestuia din 28 mai 1861, Stambul. Cf. V. Alecsandri, *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 319—322 ; cf. aici p. 4C—42, scrisoarea către I. Brănişteanu.

4 Pluralul explicat prin înrudirea dintre cei doi, N. Docan fiind căsătorit cu Smărăndița, sora lui C. Rolla.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

9

Turin, 5 mai 186.

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 10 ; ciornă care prezintă numeroase ştersături. Parte dintre acestea au putut fi descifrate. Am socotit că ele nu trebuie să fie lăsate de-o parte pentru că îmbogățesc uneori informația sau indică încercarea poetului de a-şi îmbunătăți forma de exprimare, deci le-am menționat în subsol.

1 Cf. aici p. 434—435, n. 3.

2 Cf. aici p. 435, n. 5, scrisoarea nr. 5.

3 Actul Unirii definitive.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

10

[a. 1861, mai 10, Constantinopol]

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, XIV, p. 320 ; original.

1 Arthur Baligot de Beyne (?—1883), ziarist francez. în anii 1848—1849 a colaborat cu V. Alecsandri la Paris pentru propaganda făcută în presa franceză, în favoarea Principatelor. A ocupat postul de secretar al Consulatului francez de la Constantinopol. Bun cunoscător al complicatelor probleme politice din Orient, a scos ziarul *Presse de l'Orient.* încă din 1859 a fost recomandat de C. Negri şi V. Alecsandri domnitorului Cuza pentru funcția de secretar al cancelariei domneşti, dar nu-

mirea sa a fost amînată pînă în 1863. In acest timp, considerîndu-se ca angajat al domnitorului, el a acționat la Constantinopol și Paris în interesul acestuia. Atît C. Negri, cît și V. Alecsandri au intervenit adesea pentru a i se rezolva situația. După abdicare a însoțit pe domnitor în exil, iar la moartea acestuia a rămas alături de doamna Elena, ajutînd-o la educarea celor doi fii ai lui Cuza.

2 Fragmentul este reprodus de Baligot într-o scrisoare a sa către domnitorul Cuza.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

11

Paris, 18 mai 1861

B.A.R., S 24(3)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 25—39, scrisorile din Turin către domnitorul Cuza și Iancu Alecsandri.

2 Paulina Lucasiewicz, viitoarea soție a poetului, era la Mircesti unde se ocupa de afaceri gospodărești.

3 Cf. aici p. 44—46, scrisoarea către Brănișteanu, din iunie 1861.

.

12

Paris, 20 mai 1861

B.A.R., S 24(4)/LVII ; original.

13

Paris, iunie 1861

B.A.R., S 24(6)/LVII ; original.

1 Catinca Brănișteanu, sora vornicului V. Alecsandri, mama lui I. Brănișteanu.

2 Cf. supra, n. 2.

14

Paris, 30 iunie 1861

B.A.R., S 24(5)/LVII ; original.

1 Pentru evoluția neînțelegerilor cu Ion Botez în legătură cu moara de la Pătrășcani, cf. aici p. 433, n. 1.

2 Problema unei procuri pentru Al. Aslan se pusese de la 1 aprilie. Cf. aici p. 14—16.

15

Paris, 15 iulie 1861

B.A.R., S 24(7)/LVII ; original.

1 Michel Daniel, bancher din Iași.

2 Arendașul Pătrășcanilor, Ion Botez, pretindea să rețină parte din arendă în contul morii stricate. Cf. aici p. 433, n. 1.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚARII ROMANEȘTI

16

Paris, 25 septembrie 1861

Arh. St. Buc, Arhiva istorică centrală, microfilm nr. 39, cadrele nr. 21—22.

Bibliografie: Monitorul, 17 ianuarie 1862, p. 49 ; V. Slăvescu, *România la Expoziția Universală din 1862,* în *Revista Fundațiilor,* X, nr. 4, aprilie 1943, p. 171 ; M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri,* în *Revista Arhivelor,* VIII, nr. 2, 1965, p. 258, limba franceză. Nu am văzut originalul.

1 Anglia proiectase organizarea unei Expoziții Universale Industriale în anul 1862. Cf. prospectul și condițiile expoziției la B.A.R., ras. rom. 2 253, f. 324—333.

2 In martie 1861, V. Alecsandri, trimis de domnitorul Cuza într-o nouă misiune extraordinară, rămăsese in continuare să gireze postul de agent oficios al Principatelor la Paris, în locul fratelui său plecat în concediu în ţară. Cele două guverne ale Afacerilor străine cer agentului de la Paris să prezinte Comitetului Central al Expoziţiei de la Londra dorinţa Principatelor de a participa la Expoziţie într-un spaţiu propriu, deosebit de cel al Imperiului Otoman care, necomunicînd nimic în legătură cu aceasta, le lăsa libertatea de a acţiona singure V. Alecsandri se achită de această misiune şi comunică în ţară răspunsul pozitiv obţinut, cerînd totodată şi lista exponatelor şi dimensiunile spaţiului de care era nevoie, pe care, odată primite, le expediază Comitetului Central al Expoziţiei. Intre timp, Turcia hotărînd că va participa la Expoziţie, secretarul Comitetului, F. R. Sanford, comunică agentului român de la Paris că Principatele vor trebui să expună în acelaşi pavilion cu Turcia, şi alte state aflate sub suzeranitatea acesteia. V. Alecsandri trimite acest nou răspuns negativ guvernelor române şi cere ca, din moment ce s-a numit un comisar pentru expoziţia română, în persoana lui Petrache Poenaru, acesta să preia întreagă chestiune, a cărei corespondenţă o trimite. Agentul român anunţă secretariatului Expoziţiei de nemulţumirea pricinuită în ţara sa de hotărîrea Comitetului Central şi, pînă la urmă, comunică retragerea Principatelor de la Expoziţie. Cf. aici întreaga corespondenţă în legătură cu această problemă dintre 25 septembrie 1861 şi 5 februarie 1862.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL EXPOZIŢIEI DE LA LONDRA

17

Londra, 8 octombrie 1861

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 339—340. ciornă I ; idem S 53/LVII ciornă II, ambele în limba franceză.

Bibliografie: Monitorul, 17 ianuarie 1862, p. 50, limba română; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862,* în *Revista jundaţiilor,* X, nr. 4, 1943, p. 173, limba română.

1 Cf. supra, n. 2.

2 *Ibidem.*

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

Hamburg, 18 octombrie 1861

B.A.R., S 18(19)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 440, n. 2, explicaţiile în legătură cu participarea Principatelor la această expoziţie.

2 V. Alecsandri era satisfăcut de progresele sale în învăţarea limbii engleze.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

19

[Paris, 19 oct. 1861;

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 323, ciornă.

Bibliografie : Monitorul, 17 ianuarie, 1862, p. 49, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862,* în *Revista Fundaţiilor,* X, nr. 4, 1943, p. 173, limba română.

1 Data din *Monitorul.*

2 Cf. aici p. 440, n. 2.

3 Cf. B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 324-333.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

2C

28 oct. 1861

B.A.R., S 24(8)/LVII ; original.

1 Ion Brănişteanu îi trimitea atît socotellie, cît şi banii rezultaţi din arenzi.

2 Cf. aici p. 14—16 şi toate scrisorile către I. Brănişteanu din perioada martie 1861—ianuarie 1864, privitoare la necazurile cu moşia Pătrăşcani, arendată lui I. Botez.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

21

[Paris, noiembrie 1861]

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 9 ; ciornă.

1 Presupunem că aceasta ar fi data posibilă a scrisorii, ţinînd seama că scrisoarea de la Paris, despre care vorbeşte în text, este din 27 aprilie 1861, iar din Turin se păstrează o ciornă din 5 mai, în care sînt prezentate convorbirile cu Cavour şi cu regele Victor Emmanuel ; poate această ciornă a stat la baza a două scrisori. Oricum, socotind şase luni de peregrinări, de la această dată ar însemna că scrisoarea a fost scrisă la Paris în luna noiembrie.

Am reprodus în subsol unele fragmente, şterse în ciornă, dar care sînt lizibile, pentru că ele indică sentimentele de nemulţumire ale poetului faţă de rezerva în care era ţinut de viaţa politică şi pentru că se poate urmări încercarea de a-şi perfecţiona stilul.

2 Cf. aici p. 16—21.

3 Cf. aici p. 31—39.

4 S-ar putea ca scrisoarea pe care i-o scrie Cuza la 20 aprilie/2 mai 1862, în care îi explică pentru ce nu i-a scris şi îi dă informaţii politice şi cu caracter mai personal, să fie un răspuns la această scrisoare a lui V. Alecsandri. Cf. *Scrisori către V. Alecsandri,* Buc, 1978, p. 154—160.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

22

Paris, 6 nov. 1861

B.A.R., S 24(9)LVII ; original.

1 Miclăuşani, ţinutul Roman, moşia lui Dim. A. Sturdza, vecină cu Mirceştii.

2 Pentru afacerea Botez, arendaşul din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

23

Paris, 10 nov. 1861

B.A.R., S. 33(13)/LVIII ; original.

Bibliografie: Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori.* Text ales şi stabilit, traducere, prefaţă, tabel cronologic, note şi indici de Marta Anineanu, Buc, Editura Minerva, 1972, p. 119—126.

1 *Monsieur de la Palisse* sau *La Palice,* vechi cîntec popular francez, care evocă vitejiile căpitanului Jacques de Shabarines de la Palisse. Naivitatea unor versuri ca :

„Un quart d'heure avânt sa mort
II etait encore en vie."

a dat naştere expresiei „une verite de la Palice", pentru a indica un adevăr zdrobitor.

2 în scrisoarea din 14 octombrie [1854], Mînjina, C. Negri schiţase poetului felul de viaţă pe care ar vrea să-1 ducă la ţară, departe de agitaţia vieţii politice. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 305.

3 Numirea lui C. Negri ca agent la Constantinopol s-a făcut imediat după Unirea de la 24 ianuarie 1859, acesta devenind agentul ambelor Principate.

4 V. Alecsandri afirmă că a terminat istoria misiunilor sale politice, acest lucru îl repetă şi lui Ion Ghica într-o scrisoare din 4 aprilie 1862 (cf. aici p. 139—141), cu menţiunea că nu se vor publica decît după moartea sa. Nu se ştie dacă această istorie a fost scrisă integral, din ea a publicat *Estract din istoria misiilor mele politice,* în *Convorbiri literare* din 1878. Cf. V. Alecsandri, *Opere,* IV, Buc, 1974, p. 554—598 şi note p. 858—864.

5 Această lucrare a constituit manuscrisul dăruit doamnei Elena Cuza pentru Azilul „Elena Doamna" în 1862, tipărit abia în 1866/1867, *Poezii populare ale românilor.*

6 Probabil, Măria Cantacuzino.

7 Doamna Elena Cuza, care locuia la Paris.

CĂTRE EFORII ŞCOLILOR DIN ŢARA ROMÂNEASCĂ

24

Paris, 12 noiemvri 1861

Arh. St. Buc, Ministerul Cultelor şi Instrucţiei Publice, Ţara Românească, nr. arh. 3157/1858, f. 1254 ; original.

Bibliografie: P. Ţugui, *Vasile Alecsandri, o scrisoare inedită,* în *Ramuri,* VIII, nr. 6, 15 iunie 1971, p. 13.

1 Din motive de economie, guvernul din Ţara Românească trece în sarcina Agenţiei de la Paris grija supravegherii studenţilor bursieri, în timpul în care V. Alecsandri gira postul de agent. Argumentele aduse dovedesc o bună cunoaştere a situaţiei şi simţ practic.

CĂTRE ION GHICA

25

Paris, 12 nov. 1861

B.A.R., ms. rom. 803, f. 97—98 ; original.

1 Pentru demersurile făcute de V. Alecsandri ca agent la Paris, în legătură cu participarea Principatelor la Expoziţia Universală de la Londra, din 1862, cf. aici p. 440, n. 2.

2 Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 667, n. 1.

3 Beizadea Mitică, nume dat lui Dimitrie Ghica (1816—1897) pentru că era fiul (beizadea) domnitorului Grigore Ghica. Om politic, unionist ; a deţinut înalte funcţii în stat ca prim-ministru, de mai multe on ministru, preşedinte al Camerei...

CĂTRE COSTACHE NEGRI

26

Paris, 14 nov. 1861

B.A.R., S 33 (15),LVIII ; origina!.

Bibliografie ; V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc, 1860, p. 196—198, lipsă adaosul de pe ultima filă verso.

1 Personaj din *Muta din Porţiei,* operetă de Daniel-Francois Esprit Auber (1782—1871).

2 Condiţiile grele de guvernare cu două guverne, două Camere, deplasarea dintr-o capitală în cealaltă, dorinţa poporului pentru o Unire completă au dus la Unirea definitivă, din decembrie 1861, realizată cu mari greutăţi diplomatice şi interne. Cf. Dan Berindei, *Lupta diplomatică pentru desăvirşirea Unirii, loc. cit.,* Buc, 1960, p. 428—449.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

27

Paris, 16 noiembrie 1861

B.A.R., S 24 (10)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* „Studii şi documente".Ediţie îngrijită, note, traduceri şi indici de Marta Anineanu Buc, E.P.L., 1964, p. 25—27.

1 Pentru neplăcerile cu moara din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1

2 In legătură cu abuzurile arendaşului Mirceştilor, Racoviţă, privind tăierea copacilor din luncă, V. Alecsandri mai scrisese lui I. Brănişteanu şi în 1 aprilie 1861, cf. aici p. 14. Această grijă pentru podoaba Mirceştilor şi încintarea pe care i-o producea lunca, mai cu seamă după absenţele îndelungate din ţară, exprimată în scrisorile de mai tîrziu, i-au sugerat lui Perpessicius frumosul articol *Elogiul Mirceştilor,* în *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor, 1957—1960,* Buc, E.P.L., 1961, p. 62—70.

3 Frosa Grigoraş. Cf. B.A.R., ms. rom. 4913.

CĂTRE ION GHICA

28

Paris, 25 nov. 1861

B.A.R., ms. rom. 803, f. 99 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență,* Buc, 1960, p. 75—76 ; traducerea republicată în Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori,* „Clasicii literaturii moldovenești". Ediția îngrijită, prefață și indici de H. Corbu, Chișinău, 1968, p. 172.

1 Articolul lui Ion Ghica era *Dacia veche,* publicat în *Revista română,* voi. I, 1861, p. 385—426.

2 După felul cum îi scrie lui Ion Ghica, s-ar părea că poetul scrisese deja aceste relatări din călătoriile sale, dar prima, călătoria pe cîmpul de luptă din Italia, din 1859, nu se cunoaște decît în scrisoarea către Ubicini (cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 438—439), iar din călătoria în Crimeea se păstrează numai două fragmente de variante (cf. B.A.R., ms. 2253, f. 27—36 ; 37—39), intitulate *Suvenire, din 1855.* Una dintre variante poate fi scrisă în 1861, iar cealaltă în 1875, pentru *Convorbiri literare.* Ambele nu cuprind decît relatarea călătoriei pe mare, dintre Constantinopol și Crimeea. Cf. în V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 227—232, corespondența sa cu C. Negri și M. Kogălniceanu, trimisă din Crimeea ; V. Alecsandri, *Opere,* IV, Buc, 1973, p. 682—686 și note p. 901—904.

3 Domnii Bibescu și Știrbei fiind frați, aceasta explică expresia de *branche aînee et branche cadette,* ambii candidaseră la alegerile din 1859 și continuau să socotească pretendent, posibil, pe Nicolae Bibescu, fiul fostului domn.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Paris, 27 nov. 1861

B.A.R., ms. rom. 2253, f. 348 ; ciornă.

1 Pentru sarcina pe care a avut-o V. Alecsandri, ca agent la Paris în 1861, în legătură cu expoziția de la Londra, cf. aici p. 440, n. 2.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

30

Paris, 28 nov. 1861

B.A.R., S 24 (11)/LVII j original.

1 în toată perioada șederii sale la Paris, ca agent al Principatelor, în locul fratelui său, plecat în țară, se resimte de această lipsă de bani, fie că drepturile de agent erau foarte mici, fie că poetul ducea o viață costisitoare ; fapt este că scrisorile adresate lui I. Brănișteanu, vărul și omul său de afaceri, sînt pline de cereri de bani.

31

[Paris, p. 28 noiembrie 1861]

B.A.R., S 24 (24)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 433, n. 1.

2 Nevoia de a vinde moșiile se datora grijii pe care o avea de a nu-și putea plăti datoriile, dintre care una către domnitorul Cuza, de 10000 de ducați. în aprilie același an, cînd I. Alecsandri vînduse moșia Tărnauca, sperase să poată plăti dobînzile, dar fratele său nu și-a putut acoperi nici propriile sale datorii. Cf. aici p. 436 n. 7. Pătrășcanii, pentru care la împroprietărirea țăranilor va avea neplăcute procese cu aceștia, nu au fost vînduți decît mai tîrziu, iar Borzeștii au constituit în 1877 dota fiicei sale, Măria. Cf. și scrisoarea lui Cuza din 20 aprilie/2 mai 1862 în *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 155—160.

32

Paris, 18 dec 1861

B.A.R., S 24 (18)/LVII ; original.

1 Cf. supra, n. 2.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL EXPOZIȚIEI UNIVERSALE DE LA LONDRA

33

Paris, 26 decembrie 1861

B.A.R., ms. rom. 2253, f. 322 ; ciornă.

Bibliografie : Monitor, 17 ianuarie 1862, p. 49 ; V. Slăvescu, *România la Expoziția Universală din 1862,* în *Revista Fundațiilor,* X, nr. 4, aprilie 1943, p. 174.

1 Pentru problemele legate de Expoziția Universală de la Londra, cf. aici p. 440, n. 2.

CĂTRE PETRACHE POENARU

H **Si ,** ***Atît* - r. 8* .**

[Paris, p. 1 ianuarie 1862]

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 320 ; ciornă.

1 Petre Poenaru (1799—1875), profesor. A studiat la Viena şi la Paris. A participat la revoluția de la 1821, fiind secretarul domnului Tudor ; profesor la şcoala de la „Sf. Sava", din 1832 şi director al Eforii Şcolilor Naționale pînă în anul 1848, perioadă în care a contribuit la organizarea învățămîntului național. A participat la revoluția de la 1848, s-a ocupat de presă, a publicat cărți de matematică. în 1870 a fost făcut membru al Academiei Române.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

35

Paris, 2 ianuarie 1862

B.A.R., S 24 (13)/LVII ; original.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

36

Paris, 3 ianuarie 1862

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, XLVII, p. 281—282 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc, 1964, f. 29—30.

1 V. Alecsandri felicită pe domnitor pentru Unirea definitivă din decembrie 1861, pentru care se dusese o grea luptă diplomatică, la care contribuise şi poetul, trimis în misiune extraordinară. Cf. aici p. 434, n. 1.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

37

Paris, 7 ianuarie 1862

B.A.R., S 24 (14)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență,* Buc, 1960, p. 35—36 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 157.

1 Piesele nu vor fi publicate la Paris, ci în țară.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEŞTI

38

Paris, 10 ianuarie 1S62

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 361 ; ciornă ; Arh. St. Buc, Arhiva istorică centrală, microfilm, nr. 39, cadrele nr. 23—24, limba franceză.

Bibliografie : Monitorul, 18 ianuarie 1862, p. 53, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziția Universală din 1862,* în *Revistă Fundațiilor,* X, nr. 4, aprilie 1943, p. 175, limba română ; M. Soveja, *Noi*

documente despre Vasile Alecsandri, în *Revista Arhivelor,* VIII, nr. 2, 1965, p. 258—259, limba română. Nu am văzut originalul.

1 în problema participării Principatelor la Expoziția Universală de la Londra din 1862, cf. aici p. 440, n. 2. Comitetul Central al Expoziției, care acceptase ca acestea să expună în pavilion propriu, revine asupra deciziei în urma hotărîrii Turciei de a participa şi ea ; în această nouă situație urmînd ca Principatele, aflate sub suveranitatea Porții, să expună în acelaşi pavilion cu aceasta.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL MOLDOVEI

39

Paris, 10 ianuarie 1862

Originalul în Arhiva Ministerului Afacerilor Străine, dosar 191, limba română ; B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 363 ; ciornă. Nu am văzut originalul.

1 Cf. supra, n. 1.

CĂTRE PETRACHE POENARU

40

Paris, 10 ianuarie 1862

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 360 ; ciornă.

1 Cf. supra, n. 1.

CĂTRE F. R. SANDFORD

41

[Paris, p. 10 ianuarie 1862]

Arhiva Ministerului Afacerilor Străine, dosar 191, copia acestei scrisori şi copia scrisorii lui F. R. Sandford, secretarul Comitetului Expoziției de la Londra, ambele de mîna lui V. Alecsandri ; B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 318 ; ciornă.

Bibliografie : Monitorul, 18 ianuarie 1862, p. 53, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziția Universală din 1862,* în *Revista Fundațiilor,* X, nr. 4, aprilie 1943, p. 175, limba română.

1 Cf. aici p. 450, n. 1.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEŞTI

42

15 ianuarie 1862, Paris

Originalul în Arhiva Ministerului Afacerilor Străine, dosar 191, cu data 16 ianuarie, limba română; B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 365 ; ciorna.

Bibliografie : Monitorul, 18 ianuarie 1862, p. 53, cu data 16 ianuarie, limba română. Nu am văzut originalul.

1 Cf. aici p. 98—99.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

43

Paris, 15 ianuarie 1862

B.A.R., 1 (5}/CCCXVII ; original.

1 Ion Ghica.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

44

Paris, 15 ianuarie 1862

B.A.R., S 24 (15)/LVII ; original.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

45

Paris, 19 ianuarie 1862

M.L.R., 17743/1—2 ; original.

Bibliografie :Vasile Alecsandri : *Intervenţii pentru, aplanarea unui conflict diplomatic.* Cuvînt introductiv şi note de Marta Anineanu, în *Manuscriptum,* V, nr. 4 (17), 1974, p. 51—55.

1 Ion Em. Florescu (1819—1893), general, fiul vornicului Maneiache Florescu şi al Zincăi Faca, ginerele domnitorului Gheorghe Bibescu. Şi-a făcut studiile militare în Franţa (1836—1842). A fost însărcinat cu organizarea micii armate existente atunci, a înfiinţat şcoala militară în 1846. Sub Cuza a fost ministru de Război, din 1861, în mai multe guverne, şi ministru al Lucrărilor Publice (1865—1866). Din 1871 pînă în 1876, este din nou ministru de Război ; făcînd parte din guvernul conservator, dat în judecată de Camera liberală în 1876, este împiedicat să ia parte la războiul de Independenţă. Aceasta a provocat scrisoarea în versuri a lui V. Alecsandri, care a avut o mare circulaţie şi a stîrnit tot atîtea adeziuni, cît şi proteste. Are meritul de a fi introdus instrucţia în toate şcolile militare. Vezi scrisorile lui V. Alecsandri către Ion Em. Florescu referitoare la manualele pentru şcolile militare (cf. aici p. 169—170, 189—190).

2 Le *Constitutionnel* publicase la 12 decembrie 1861 un articol semnat de B. Lonik care, pe lîngă unele intrigi politice, ridiculiza organizarea armatei române, uniformele ei imitate după cele franceze, insuficienţa instrucţiei, administraţia necompetentă etc. Articolul a produs o îndreptăţită revoltă a armatei, care a fost exprimată printr-un protest scris, adresat ziarului francez semnat, prin tragere la sorţi, de generalul Ion Em. Florescu, şeful Statului major, colonelul Mânu, comandantul regimentului 5 infanterie, şi maiorul Donici, şeful batalionului de geniu. In ziua în care V. Alecsandri scrie generalului Florescu pentru a-1 convinge să renunţe la altă satisfacţie, le *Constitutionnel* publicase, sub semnătura redactorului-şef, Paulin Limayrac, un articol prin care îşi exprima regretul că ofiţerii români s-au simţit ofensaţi. Cf. articolul reprodus in la *Voix de la Roumanie,* II, nr. 5, 30 ianuarie 1862, p. 9.

3 De fapt, articolul nu recunoştea vina şi nu dădea o satisfacţie „răsunătoare", aşa cum dorise generalul Florescu, ci socotea că aprecierile severe nu exclud simpatia şi interesul pe care Franţa îl arată dezvoltării Principatelor.

4 Probabil sublocotenentul Aurelian Botianu, aflat atunci la şcoala de Stat major din Paris pe care, împreună cu alt camarad, îi delegase generalul Florescu să se informeze despre sursa articolului şi să ceară satisfacţie. Li s-au dat asigurări că articolul nu provenea de la guvernul francez, ceea ce compromitea mai puţin relaţiile româno-franceze.

5 Scrisoarea de protest fusese publicată în ziarul de limbă franceză de la Bucureşti, la 28 decembrie 1861/9 ianuarie 1862.

6 Sigur V. Alecsandri a încercat, prieteneşte, să-1 împiedice pe generalul Florescu de a face din acest incident un conflict diplomatic ; de fapt însă, campania împotriva Principatelor îşi făcuse loc în presa franceză la sfîrşitul anului 1861, prin corespondenţe trimise chiar din ţară, ostile guvernăm lui Cuza. La 20 noiembrie 1861, în *Monitorul* apăruse o notă de protest a guvernului faţă de aceste calomnii, notă trimisă lui V. Alecsandri, atunci agent la Paris, pentru a fi publicată în presa franceză.

CĂTRE CORNESCU

46

21 ianuarie 1862

B.A.R., S 6/LVIII ; original.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

47

Paris, 23 ianuarie 1862

M.L.R., 17 744 ; original.

Bibliografie : Vasile Alecsandri : *Intervenţii pentru aplanarea unui conflict diplomatic.* Cuvînt introductiv şi note de Marta Anineanu, în *Manuscriptum* V, nr. 4 (17),1974, p. 55—56.

1 Cf. aici p. 452, n. 2.

2 Textul semnat de Lonik, apărut în le *Constitutionnel* la 12 decembrie 1861, nu ne este cunoscut decît din comentariile presei româneşti şi din protestul, pe puncte, trimis de ofiţerii români.

>

3 Probabil articolul semnat „Le Boniface", pomenit în *Unirea,* IV, nr. 1, 2 ianuarie 1862, p. 2, şi nr. 2, 5 ianuarie, p. 7.

4 Cf. aici p. 453, nr. 6.

CĂTRE ION GHICA

48

Paris, ianuarie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 101—102 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc, 1960, p. 76—78, traducere republicată de H. Corbu în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori.* Chişinău, 1968, p. 172—175.

1 Fluviul uitării, care, după mitologia greacă, se găseşte în Tnfern.

2 Caimata, stradă şi biserică în Bucureşti (pe bulevardul Republicii, locul fostului altar era însemnat printr-o troiţă). Pe această stradă îşi avea sediul tipografia ziarului *Românul.* Contemporanii înţelegeau prin Caimata pe C. A. Rosetti, directorul *Românului,* Ion Brătianu şi grupul de „roşii". V. Alecsandri era revoltat de felul în care decurgeau luptele politice în ţară. In urma Unirii definitive, administrative, din decembrie 1861, se formase un guvern unic conservator, prezidat de Barbu Catargi (care va fi asasinat la 8 iunie 1862, fiind ostil reformei agrare). „Radicalii", în frunte cu Ion Brătianu şi C. A. Rosetti, se opuneau guvernului conservator, dar fiind şi ei împotriva reformei agrare, vor termina prin a se înţelege cu adversarii, formînd „monstruoasa coaliţie cu care Cuza va avea de luptat pînă la sfîrşitul domniei. Pentru a-i înjosi, V. Alecsandri îi numeşte ucenici de bucătar şi foloseşte expresia din arta culinară : *â la crapaudine,* care însemnează a frige un pui, căruia i s-au scos mai întîi oasele şi a fost turtit ca o broască, aceasta pentru a da o imagine a violenţei cu care roşii înţelegeau să conducă ţara.

3 Personaje din piesa *Zgîrcitul răsipitor.* In Clevetici, V. Alecsandri satirizează pe C. A. Rosetti, iar în Tribunescu, pe Ion C. Brătianu. Cf. în V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 515, scrisoarea din 1860, octombrie 26, către Ghica.

4 V. Alecsandri nu ignora valoarea cunoscutelor colegii franceze, dar ştia că tineretul era atras şi de localurile de petrecere enumerate, apărute la jumătatea secolului al **XIX**-lea, şi cunoştea şi sobrietatea englezilor.

5 Pentru motivele care au determinat retragerea Principatelor de la Expoziţia Universală de la Londra, cf. aici p. 440, n. 2.

6 Petrache Poenaru.

7 Este prima menţiune că se ocupa de o comedie în patru acte relativă la *Ciocoi,* din toate proiectele făcute se va ajunge la comedia *Boieri şi ciocoi,* din 1874, cf. aici p. 495, n. 2.

8 Pentru relatările călătoriilor din Crimeea şi Italia, cf. aici p. 446, n. 2.

9 Ion Ghica intervenise în Cameră în anii 1860 şi 1861 privitor la concesiuni, iar în 1864, publică în *Monitorul,* nr. 110, sect. XLII, 14 februarie, 1864, p. 872—873, *Concesionarea drumurilor de fier.* Deci V. Alecsandri, înainte de a face demersul pe lîngă Cuza, din mai 1862, pentru a i se acorda concesionarea liniei Bucureşti-Giurgiu, înţelege să se informeze din studiul lui Ghica (cf. aici p. 149—160).

[Paris, p. 24 ianuarie 1862]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 154 ; original.

1 în scrisoarea către Ion Ghica, datată „Paris, ianuarie 1862" (cf. aici p. 113—118), trimisese pentru *Revista română* trei poezii şi propunea să trimită *Inşiră-te mărgărite,* deci această scrisoare nedatată se plasează „la cîtva timp" după precedenta. La 24 ianuarie se ţinuse prima şedinţă a Camerelor, reunite după dobîndirea Unirii definitive, administrative, din decembrie 1861, deci scrisoarea este după 24 ianuarie.

CĂTRE F. R. SANDFORD

50

Paris, 5 februarie 1862

B.A.R., ms. rom. 2253, f. 367 ; ciornă.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

51

Paris, 11 februarie 1862

B.A.R., 24(16)/LVII; original.

A Pentru necazurile cu moara din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

52

[Paris, p. 11 februarie 1862]

B.A.R., S 24 (1S)/LVIII ; original.

CĂTRE GEORGE ALEXANDRESCU URECHIA

53

Paris, 14 februarie 1862

B.C.S. ; original.

1 Cartea după care s-a făcut traducerea este de A. Papiu Ilarian, *Independintia constituţionale a Transilvaniei* [Partea I] II, Iaşi, 1861, 81 p. I, 95 p. (II), semnată numai cu iniţialele P.I.A. Traducătorul este George Alexandrescu Urechia, jurist, şi nu V. A. Urechia.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

54

Paris, 15 februarie 1862

Arh. St. Buc, Arhiva istorică centrală, microfilm nr. 39, cadru nr. 28.

Bibliografie: M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri,* în *Revista Arhivelor,* VIII, nr. 2, 1965, p. 260. Nu am văzut originalul.

*

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

55

Paris, 15 februarie 18'62

B.A.R., S 9 (4)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din corespondenţa diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,* Buc, 196C, p. 271—272.

1 Pentru situaţia lui Baligot de Beyne, cf. aici p. 437—438, n. 1.

2 Opoziţia pentru intitularea „România" o făcea mai ales Austria. Cf. Popa Victor, *Cîteva date în legătură cu adoptarea numelui de „România" [1838—1862],* în *Studia Hist.,* 1959, fasc. 1, p. 81—90.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

56

Paris, 24 februarie 1862

B.A.R., S. 24(17)/LVII ; original.

1 Grija pentru ocrotirea luncii din Mirceşti o mai dovedise şi în 16 noiembrie 1861, cf. aici p. 445, n. 2.

2 Cf. aici p. 433, n. 1.

3 In mai toate scrisorile către I. Brănişteanu, poetul dovedeşte grija deosebită pe care o avea pentru Paulină Lucasiewicz, viitoarea sa soţie, care conducea gospodăria de la Mirceşti.

CĂTRE ION GHICA

57

Paris, 18 martie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 103 ; original.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

58

Paris, 2 aprilie 1862

B.A.R., S 24 (19)/LVII ; original.

1 Pentru serviciile pe care i le aducea I. Brănişteanu, în lipsa sa om ţara, cf. aici corespondenţa cu acesta dintre 1 aprilie 1861-ianuane 1 îs64.

59

[Paris, aprilie 1862]

B.A.R., S 24 (20)/LVII ; original.

CĂTRE ION GHICA

60

Paris, 4 aprilie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 104-105 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc, 1960, p. 80—83 ; traducerea republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 175—176.

1 Ion C. Brătianu, marele orator !

2 Dimitrie C. Brătianu (1818—1890), om politic cu funcţii şi sarcini multiple.

3 C. A. Rosetti.

4 Nu se va publica decît *Estract din istoria misiilor mele politice* în *Convorbiri literare,* în 1878, Cf. V. Alecsandri, *Opere,* IV, p. 554—598 şi note p. 858—864.

5 Manuscrisul *Poeziilor populare* va fi dăruit doamnei Elena Cuza pentru Azilul „Elena Doamna" şi se va publica abia în 1866—1867.

6 S-a publicat sub pseudonimul V. Mircesco, *Grammaire de la langue roumaine. Precede d'un aperţu historique sur la langue roumaine* par A. Ubicini, Paris, 1863.

7 Răspunsul pentru Grigore Alexandrescu, în legătură cu costul ilustrării cărţilor, îl trimite în scrisoarea către Ion Ghica din 18 mai 1862, cf. aici p. 144—146.

8 Grigore B. Gănescu (1809—1882), profesor, publicist, stabilit la Paris, scoate ziarul le *Courrier de Dimanche,* ostil lui Napoleon III, expulzat, revenit în Franţa în 1870 şi naturalizat francez.

9 Mazas, închisoare celulară construită la Paris în anul 1845.

10 Dimitrie Cozadini, om politic, a luptat pentru Unire ; deputat, ministru, soţul Elenei Cozadini care datora poetului o sumă de bani.

61

Paris, 11 aprilie 18'62

B.A.R., ms. rom. 803, f. 107 ; original.

1 Cîteva capitole din acest roman au fost publicate în ziarul *Independinţa,* 1861—1862, şi au fost atribuite de unii istorici literari lui Pantazi Ghica, iar de alţii lui Ion Ghica, confundate fiind cu încercarea de roman a acestuia, *Alecu.* Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 564—565, n. 2, scrisoarea lui V. Alecsandri către Alex. Hurmuzaki ; *Ion Ghica,* „Documente literare inedite". Ediţie îngrijită, prefaţă şi note de D. Păcurariu, Buc, E.S.P.L.A., 1959, p. V—VII, unde se înregistrează toate părerile asupra paternităţii romanului.

CĂTRE ELENA MÂNU

62

Paris, 12 aprilie 1862

Bibliografie : G. Bogdan-Duică, O *scrisoare a lui V. Alecsandri,* în *Transilvania,* LVII, nr. 2, februarie 1926, p. 134—135. Se menţionează că provine din arhiva Odobescu, pusă la dispoziţie de Gl. Goga.

1 Credem că este Elena Mânu, căsătorită întîi cu Alexandru Florescu, apoi cu C. Cornescu.

CĂTRE ION GHICA

63

Paris, 18 mai 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 108—109 ; original.

1 Cf. aici p. 139—141, scrisoarea către Ghica din 4 aprilie 1862, în care îl anunță că se va ocupa de cererea lui Gr. Alexandrescu.

2 *Revista română.*

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

64

Paris, 18 mai 1862

B.A.R., S 24(21)/LVII; original.

1 Pentru afacerea Ion Botez — moara din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

2 Proiectul căii ferate de la Mihăileni la Galați fusese concesionat de Mavrogheni, dar nu fusese prevăzută şi legătura Ocna-Iaşi, deci calea ferată nu ar fi trecut prin Borzeşti. în legătură cu dezvoltarea rețelei de cale ferată din Moldova, V. Alecsandri a încercat de mai multe ori să-şi valorifice lemnul din pădurile moşiilor Pătrăşcani şi Borzeşti.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

65

Paris, 20 mai 1862

Bibliografie : A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă,* voi. II (VII) al *Istoriei românilor,* Iaşi, 1903, p. 305—313 ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri,* II, în *Tribuna,* Arad, XIII, nr. 260, 29 noiembrie/12 decembrie 1909, p. 10, traducere.

1 Originalul scrisorii nu se păstrează, este cunoscută numai din publicația lui Xenopol, care nu îi dă începutul.

2 Scrisoarea poetului este răspuns la scrisoarea lui Cuza din 20 aprilie/2 mai 1862 (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 155—160) în care, după comentariile în legătură cu Unirea definitivă, domnitorul îi scrie despre chestiunile pomenite în scrisoarea lui V. Alecsandri : cumpărarea moşiei Ruginoasa, situația materială a lui Iancu Alecsandri, nemulțumirile împotriva lui V. Place, siutația lui Baligot.

3 Cf. pasajul din scrisoarea lui Cuza sus-menționată pentru situația materială a lui Iancu Alecsandri.

4 Cf. aici p. 86—87, scrisoarea către I. Brănişteanu, cu data [p. 28 noiembrie 1861].

5 Această cerere de concesionare, pentru care a fost atît de pe nedrept blamat, nu fusese ideea poetului, ci sugestia lui Baligot de Beyne, care realiza el însuşi un profit serios din această afacere. Ea venea într-un moment în care situația materială a fraților Alecsandri era foarte proastă, şi, în afară de aceasta, asemenea procedee nu erau lucru neobişnuit, dacă şi alți boieri sau oameni politici o practicau. Chiar în domeniul concesionării rețelei de căi ferate mai figurau nume ca Mavrogheni şi prințul Grigore Brîncoveanu. Legătura cu omul de afaceri Lefevre o făcuse Baligot, în vederea unui împrumut al țării, care nu s-a realizat. Se păstrează un dosar complet al afacerii Lefevre în arhiva Iui Iancu Alecsandri (cf. B.A.R., ms. rom. 5 742, f. 1—342). V. Alecsandri nici cel puțin nu-1 cunoştea pe Lefevre care, la 27 martie 1863, îi scrie cerîndu-i să-i cedeze această concesiune contra unei sume de bani *(loc. cit.,* f. 1—2). Baligot de Beyne, în scrisoarea din 27 iunie/ 9 iulie către V. Alecsandri, consideră .afacerea ca şi făcută, cu unele modificări în suma pe care trebuia să o dea Lefevre, deşi ştia că nu se putea conta pe ratificarea Camerei *(loc. cit.,* f. 26—27). Tot Baligot îi scrie lui Iancu la 1 septembrie, explicîndu-i care este situația cu concesia lui Lefevre şi care le sînt avantajele *(loc. cit.,* f. 36—37). La 1 octombrie 1863, V. Alecsandri îi scrie lui Iancu dîndu-i explicații asupra acestei concesiuni (cf. aici p. 184—187) şi tot la aceeaşi dată îi trimite şi o scrisoare de împuternicire pentru a trata la Londra cu Lefevre. Camera amînă şi împiedică concesionarea către V. Alecsandri, iar formalitățile durează, cu schimbări alternative de cîştig sau nereuşită, pînă în 1866 martie, după abdicarea lui Cuza, cînd concesiunile proiectate cad.

6 Prințul Grigore Brîncoveanu, fiul fostului domn Gheorghe Bibescu.

7 Pentru nemulțumirile lui Cuza împotriva lui Victor Place, vezi mai sus scrisoarea citată, n. 2.

8 Tabăra de la Floreşti, ținutul Prahova, organizată de Cuza în 1859. V. Alecsandri care se întorsese în luna iulie din misiunea sa în străinătate venise în Tabără pentru a-i expune rezultatul demersurilor sale.

9 Pentru situația lui Baligot de Beyne, cf. aici p. 437—438, n. 1.
10 In legătură cu decorarea mai scrisese lui Cuza în scrisoarea din 15 februarie. Cf. aici p. 126—129.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA. _ CĂTRE PLACE-TATĂL

66

Paris, 28 mai 1862

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza II, f. 14 ; original.

1 Domnitorul Cuza trimisese la 27 aprilie/9 mai 1S62 o scrisoare agentului de la Paris —• V. Alecsandri — prin care explicîndu-i că în urmă cu un an, crezînd că va avea nevoie de un informator la Paris, alesese pe tatăl consulului Victor Place, cum această nevoie nu s-a făcut însă simțită, îl roagă acum să comunice lui Place-tatăl că funcția sa a încetat şi drepturile sale au fost lichidate cu fiul său, Victor Place. Cf. şi *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 160—161.

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

67

Paris, 3 iunt 1862

B.A.R., S 36/LVIII; original.

Bibliografie : Tribuna, Arad, XIII, nr. 282, 25 decembrie/7 ianuarie 1909, p. 24 ; G. Popa-Lisseanu, *Din corespondența lui Al. Odobescu,* în *Convorbiri literare,* LVII, februarie 1925, p. 84—85. V. Alecsandri, *Corespondență,* Buc, 1960, p. 199 ; republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 404.

1 Cf. aici p. 113—118, scrisoarea către Ion Ghica, din ianuarie 1862, prin care îi trimite poezii pentru *Revista română.*
2 *Suvenirile* s-au publicat în *Revista română,* II, iulie 1862, p. 305—313. Partea a doua a *Suvenirilor* a intrat mai tîrziu în prefața de la *Opere complete,* 1875, şi în *Albumul unui bibliofil,* în *Convorbiri literare,* 1876. Cf. V. Alecsandri, *Opere, IV,* p. 819-820, notele la *Nicolae Bălcescu în Moldova.*
3 Cf Elena Ciornea, *Un portret necunoscut al lui Nicolae Bălcescu,* în *Studii şi cercetări de bibliologie,* I, 1955, p. 288-291. Dagherotipul, aflat astăzi la Cabinetul de stampe al B.A.R., a fost găsit în Arhiva lui V. Alecsandri.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

68

Paris, 15 iulie 1862

B.C.S., Arh. Kogâlniceanu, XC, doc. 10 ; original.

1 Urbain Rattazzi (180S—1873), om de stat italian, a ocupat funcții însemnate.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

69

Paris, 1 septembrie 1862

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, II, f. 47 ; original.

1 Aceste cîteva rînduri către Baligot sînt adăugate de V. Alecsandri într-o scrisoare a lui Iancu către secretarul domnitorului, din 1862 septembrie 1, Paris.
2 Gramatica publicată de poet la Paris sub numele de Mircesco.

CĂTRE GIOVENALE VEGEZZI RUSCALLA

70

Paris, 10 septembrie 18*62

; B.A.R., S 40/LVII ; original.

1 Giovenale Vegezzi Ruscalla, cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc., 1981, p. 642, n. 2.

CĂTRE DOAMNA ELENA CUZA

71

București, 3 oct,, 1862

Bibliografii: : Monitorul, nr. 229, 16 octombrie 1862, p. 953 ; *Reforma,* IV, nr. 50, 21 octombrie 1862, p. 198 ; V. Alecsandri, *Poezii populare ale românilor,* Buc, 1867, p. V—VI ; R. S. Dragnea, *Doua scrisori între V. Alecsandri şi doamna Elena Cuza ;* în *Tribuna,* 5 ianuarie 1912, p. 1. Lucia Borş, *Doamna Elena Cuza,* Buc, f.a., p. 110—111; V. Alecsandri, *Opere,* III, Buc, 1966 p. 9 ; Vasile Alecsandri, *Opere,* III, Buc, 1978, p. 105.

1 Manuscrisul *Poeziilor populare* s-a publicat abia în 1866/1867, mai întîi parțial, pentru a figura în expoziția de la Paris din 1867, şi apoi integral. De tipărire s-a ocupat doctorul Carol Davila. Cf. aici p. 269, 288—290, 298, corespondența cu acesta.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

72

Iaşi, 16 decemvrie 1S62

Bibliografie: E. Pencovici, Cartea şcoalelor de întîiu grad. Ediția a doua văzută şi adăogită de V. Alecsandri, Bucureşti, 1S63, p. 8—9.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

73

Iaşi, 14 martie 1863

Bibliografie : Luceafărul, Buda, IV, nr. 1 iunie st. v. 1905, p. 231—232 ; *Convorbiri literare,* XL, nr. 6—8, iunie-august 1906, p. 590—591 ; *Tribuna,* Arad, XIII, nr. 282, 25 decembrie/7 ianuarie, 1908—1910, p. 24 ; publicată, cu omisiuni, de H. Corbu în, Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 476—477 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 134—136.

1 Cf. aici p. 465, n. 2.

CĂTRE ULYSSE DE MARSILLAC

74

Iaşi, 1 mai 1865

Bibliografie : La Voix de la Roumanie, III, nr. 27, 28 mai 1863, (n.s.) p. 103 ; V. Alecsandri, *Teatru,* voi. I, Buc, 1875, p. XXI—XXIII, unde este republicată scrisoarea în traducere intercalată în aceea adresată unui prieten imaginar, datată „Mirceşti 1863" ; retipărită în edițiile următoare.

1 Ulysse de Marsillac (1821—1S77), publicist şi profesor francez care a condus ziarele la *Voix de la Roumanie,* le *Moniteur roumain* şi le *Journal de Bucarest.*

2 După apariția, pe la sfîrşitul lui februarie 1863, a *Repertoriului d-amatic,* II, al lui V. Alecsandri, în o anumită presă bucureşteană 's-a întreprins o campanie împotriva poetului, care, de fapt, îl viza pe domnitorul Cuza, iar pe Alecsandri îl acuza de a fi ostil reformelor, Nici în trecut şi nici în viitor el nu a răspuns criticilor îndreptate împotriva sa ; este pentru prima dată cînd îşi iese din rezerva obişnuită dînd publicității acest protest.

CĂTRE BIBLIOTECA STATULUI DIN IAŞI

75

23 mai 1863, Iaşii

Bibliografie : laşul literar, XVI, nr. *7,* iulie 1965, p. SS—89.

1 Biblioteca „M. Eminescu", Iaşi, Dosar 1865—1863, f. 348 ; U p. 349—361, răspunsul de mulțumire.

CĂTRE PANTAZI GHICA

76

Iaşi, 29 mai 1865

B.A.R., S 55(2)/L\TI ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc, 1964, p. 107—109 ; traducerea republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 236—237.

1 *Independința română* este titlul pe care îl ia ziarul *Dîmbovița* între 22 noiembrie 1862 și 23 noiembrie 1863. Pantazi Ghica a fost redactor între 9 aprilie și 23 noiembrie 1863. La rubrica *Varietăți,* acesta publicase articolul *Cea din urmă scriere a lui V. Alecsandri. Mărgăritarele,* cf. *loc. cit.,* V, nr. 40, 1863, p. 159. în numărul următor a publicat poezia *Nicu Bălcescu murind, ibidem,* p. 162—163.

2 Alexandrina Ghica.

3 Prințesa Ghica, soția lui Ion Ghica, general și diplomat, fiul fostului domnitor Grigore Ghica din Moldova.

CĂTRE ION GHICA

. 77

Iași, 30 mai 1863

B.A.R., ms. rom. 803, f. 115—116.

1 Camera, ostilă guvernului, crea numeroase incidente.

2 Aluzie la C. A. Rosetti și la împrejurarea în care, vînzîndu-i-se lucrurile din casă pentru neplata impozitelor, scaunul său de la masa de lucru a fost prețuit de simpatizanți cu 10.00 piaștri !

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

78

Iași, iunie 1863

Bibliografie : *Revista româna,* 1863 iunie, iulie, august, p. 308.

1 I. Missail publica aici, într-o serie de articole, *Evenimentele de la 1821.*

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

79

Mircesti, 27 august 1863

B.A.R., ms. rom. 5 742, f. 34—35 ; original.

1 Moșia lui Iancu din ținutul Covurlui.

2 într-o scrisoare din 25 iulie 1862, Stambul, C. Negri îi expusese proiectul său de a petrece iarna următoare la Piza. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 324—326.

3 Pentru concesionarea căii ferate București-Giurgiu proiectată cu Lefevre, cf. aici p. 461, n. 5.

4 în 1856, V. Alecsandri mai făcuse și alte proiecte de a construi la Mircesti și Pătrășcani, construcții în stil englez și gotic (cf. scrisoarea lui Iancu din 1856 octombrie 16, Paris, B.C.S., Arh. Kog. CX, doc. 12). în 1860, însărcinase pe arhitectul P. A. Tabai cu planuri mai puțin costisitoare, iar în 1885, pe arhitectul Xenopol, dar din lipsa banilor, poetul nu a putut niciodată face mai mult decît casa cunoscută, ridicată sub supravegherea Paulinei.

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

80

Mircesti, 14 septembrie 1863

B.A.R., ms. rom. 311, f. 4—5 ; original.

Bibliografie: P. V. Haneș, *Cîntarea României,* Buc. 1900, p. 20, fragment ; Alexandru Russo, *Scrieri,* ed. P. Haneș, Buc, 1908, p. 363—364 ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri,* II, în *Tribuna,* Arad, XIII, nr. 282, 25 decembrie/7 ianuarie 1910, p. 24 ; T. Vârgolici, *Alecu Russo,* Buc, 1964, p. 177—179, facsimil; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chișinău, 1968, p. 404—405.

1 Odobescu începe prin a publica *Cugetările* lui A. Russo. Comentînd ce apăruse în *România literară,* hotărăște în ce ordine se vor publica în *Revista română* manuscrisele lui Russo, date de V. Alecsandri. Acestea au rămas probabil la Odobescu, care le dăruiește Academiei, ele formînd ms. rom. 311. Cf. *Revista română,* 1863, p. 361—362.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

81

Mircesti, 29 sept. 1863

B.A.R., S 22(2)/DCCLII ; original.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

82

Iaşi, 1 octombrie 1S63

B.A.R., ms. rom. 5742, f. 42—43 ; original.

1 Pentru concesionarii căii ferate Bucureşti—Giurgiu proiectată cu Lefevre, cf. aici p. 461, n. 5. Cu toată grija poetului de a recomanda arderea acestei scrisori, Iancu a păstrat-o în arhiva sa.

83

Iaşi, 1 ocotmbrie 1863

B.A.R., ms. rom. 5 742, f. 40 ; original.

1 Cf. aici p. 184—187, scrisoarea precedentă, către acelaşi, cu aceeaşi

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

84

Iaşi, 2 oct. 1S63

B.A.R., ms. rom. 311, f. 2—3 ; original.

Bibliografie: Alexandru Russo, *Scrieri,* ed. P. Haneş, Buc, 19C8, p. 362—363, fragment; *Tribuna, Arad,* XIII, nr. 282, 25 decembrie—7 ianuarie 1909—1910, p. 24 ; un fragment substanţial republicat de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 403—404 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 139—142.

1 Frămîntările diplomatice care făceau să se schimbe din nou raportul de forţe între marile puteri puneau Principatele într-o situaţie politică dificilă, pentru echilibrarea căreia, Cuza trimite pe V. Alecsandri într-o misiune extraordinară.

2 La *Voix de la Roumanie.*

3 Cf. aici p. 181—182, scrisoarea către Odobescu, din 14 septembrie 1863.

4 în legătură cu paternitatea *Cîntării României,* cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 579—580, n. 4.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

85

Iaşi, 6 octombrie 1863

Bibliografie: Viaţa militară, 1967, nr. 6, p. 14 *(Contribuţia lui Vasile Alecsandri la întocmirea unor regulamente necesare armatei române).*

1 Cf. aici p. 169—170.

CĂTRE PANTAZI GHICA

86

Iaşi, oct. 10, 1863

B.A.R., S 55(3)/LVIl; original.

Bibliografie: Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 142—148.

1 Pantazi Ghica publică în *Independinţa română* o serie de articole intitulate *Impresiuni de călătorie ;* în capitolul *Moldavia,* luînd ca pretext o vizită făcută poetului la Mirceşti, elogiază activitatea lui Alecsandri, consacrată creaţiei literare şi preocupării pentru îmbunătăţirea stării materiale a ţăranilor de pe moşia sa. Articolul lui Pantazi Ghica era o încercare de a lua apărarea lui V. Alecsandri, care, după apariţia piesei *Rusaliile,* fusese învinuit şi atacat în presă că este ostil reformelor. Cf. *Independinţa română,* V, nr. 73, 1863, p. 290—292.

2 La 12 octombrie 1863 se formează al doilea minister Kogălniceanu, în care avea să intre şi Pantazi Ghica.

3 Aluzie la Convenţia de la Paris, de la principiile căreia Principatele s-au abătut adesea.

CĂTRE LUDOVIC STEEGE

87

Mihăileni, 25 oct. 1863

B.A.R., S 44 (1)/LVII; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc, 1964, p. 133—136.

CĂTRE SMĂRĂNDIȚA DOCAN

88

Vineri, [Mihăileni, 25 octombrie 1863]

B.A.R. S 37 (2)/LVII ; original.

1 La această dată poetul scria din Mihăileni doctorului Ludovic Steege „în momentul de a trece frontiera" (cf. supra). Cum 25 octombrie cădea într-o vineri, iar în scrisoarea către Smărăndița se precizează că pleca peste „două ore", însemnează că ambele scrisori au fost scrise în aceeaşi zi de 25 octombrie 1863. Tot în 1863 s-a jucat şi *Surugiul* la Iaşi.

2 Aluzie la cunoscutul vers din poezia lui Malherbe, *Vers ă Du Perier pour la mort de sa fille.*

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

89

Paris, 14 noiembrie 1863, seara

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, II, f. 318 ; original.

1 Rînduri scrise de poet în scrisoarea lui Iancu Alecsandri către Baligot de Beyne, de la această dată ; neconcordanța de date se explică prin adăugarea lor a doua zi, 15 noiembrie.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. ION CUZA

90

[Paris], 30 noiembrie 1863

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, IV, f. 172—174 ; S 9(3)/LVIII, ciornă din care lipseşte pasajul final începînd de la : „Telle est, mon Prince, la conversation..."

Bibliografie : M. Emerit, *Une conversation entre l'empereur Napoleon et Basile Alecsandri,* în *Revue historique,* V, nos. 7—9, juillet-septembre 1928, p. 232—236 ; R. Bossy, *Agenția diplomatică a României la Paris şi legăturile franco-române sub Cuza-Vodă,* Buc, Cartea Românească, 1931, p. 301—303.

1 La 30 octombrie/11 noiembrie 1863, Baligot de Beyne îl înştiința pe poet că domnitorul îl trimite într-o misiune extraordinară la împăratul Napoleon III, căruia va trebui, poate, să-i dea şi unele explicații suplimentare pentru care îi trimite informațiile necesare. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 78—79. Motivul trimiterii lut V. Alecsandri în misiune extraordinară, secretă, la Napoleon III şi nevoia de a expune pe larg situația critică internă din Principate erau determinate de proiectul loviturii de stat care trebuia să aibă loc în decembrie. Cf. Ion Hudiță, *Franța şi Cuza-Vodă. Lovitura de stat proiectată în 1863,* în *Hrisovul,* voi. I, 1941, p. 90—99.

2 Cuza proteja mişcarea revoluționarilor polonezi condusă de colonelul Zygmunt Milkowski, care încerca să ajungă în Polonia trecînd prin Basarabia. Nerespectîndu-se măsurile stabilite, s-a ajuns la ciocnirea sîngeroasă de la Costangalia, între insurgenții polonezi şi armata română. Principatele trebuiau să-şi păstreze neutralitatea pentru a nu atrage intervenția armată a Puterilor garante. Cf. Gh. Duzinchievici, *Cuza-Vodă şi revoluția polonă din 1863,* Buc, 1935, 103 p. ; I. Boicu, *Cuza-Vodă față de lupta popoarelor pentru emanciparea națională,* în *Cuza-Vodă. In memoriam,* Iaşi, 1973, p. 235—259.

3 Credem că V. Alecsandri îşi pregătise dinainte eventualele răspunsuri pe care ar fi trebuit să le dea la întrebările împăratului. Aceasta ar justifica existența unei ciorne, de dimensiuni mari, autografă, în care sînt cuprinse la întîmplare, atît răspunsurile din scrisoarea de față, cît şi altele, care nu au fost folosite, unele privind conflictele interne ale lui Cuza, cf. B.C.S., Arh. Kogălniceanu, doc. 10.

91

Paris, 31 decembrie 1863

Bibliografie: G. T. K[irileanu], *Documente din epoca Unirii,* în *Revista istorică,* III, nr. 1, ianuarie 1917, p. 119—120.

1 La scrisoarea trimisă de V. Alecsandri domnitorului, în 30 noiembrie 1863, acesta îi răspunde la 8/20 decembrie, printr-o scrisoare măgulitoare, făgăduind : „voi şti bine să dovedesc românilor mei, prin fapte, ceea ce tu ai spus aşa de bine...". Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p .161—163.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

92

Paris, decembrie 1S63

B.A.R., S 24(22)/LVII ; original.

CĂTRE G. BOTEANU

93

[a. 1864]

Bibliografie : G. Boteanu, *Suvenire si impresii ale unui copil allu României,* Buc, 1864, p. 26—27.

1 G. Boteanu, născut în Bucureşti la 1837, a urmat şcoala militară, a avut preferinţe pentru literatură. în cartea sa spune că a avut cinstea să primească o scrisoare de la poetul V. Alecsandri, din care citează aceste două fragmente.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

94

Paris, ianuarie 1864

B.A.R., S 24(23)/LVII ; original.

1 G. C. Nicolescu crede că acum ar fi scris comedia *Millo director* sau *Mania posturilor* (cf. *Viaţa lui Vasile Alecsandri,* Buc, 1962, p. 374).

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILĂ

95

Mircesti, 14 febr. 1864

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, LXXXV, doc. 3 ; original.

1 Pentru obţinerea staţiei de cale ferată la Mircesti, V. Alecsandri a fost nevoit să facă şi alte demersuri. Cf. aici p. 375—377.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

96

Mircesti, iunie 1864

Muzeul de Istorie Ploieşti, C 34203 ; original; B.A.R., S 30(1)/LVIII; copie.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc, 1960, p. 179—181, traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 262—263.

1 Lovitura de stat din 2 mai 1864, care a permis lui Cuza şi Kogălniceanu să înfrîngă opoziţia făcută reformei agrare.
2 Cf. aici p. 454, n. 2.
3 Limbă formată din amestecul limbilor arabă, franceză, italiană şi spaniolă, vorbită în Algeria şi în Orient.
4 Ioan D. Strat (1836—1870), profesor universitar de economie politică şi om politic. A fost de mai mult ori ministru. în 1864 era membru al Consiliului de Stat.
5 Intervenţia lui Alecsandri a avut ca efect acordarea concesiunii Teatrului Naţional lui Matei Millo.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

97

Mircesti, august 1864

B.A.R., S 33(17)/LVIII, copie neterminată.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc, 1964, p. 119—120 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 286—287.

1 Biserica s-a reconstruit după mai mulţi ani, din iniţiativa fostului ei dascăl, Constantin, şi cu ajutorul dat de poet. Cf. V. Alecsandri, *Scrisori,* I. Publicaţie îngrijită de II. Chendi şi E. Carcalechi, Buc, 1904, p. 6—9, scrisoarea adresată lui Titu Maiorescu în 25 martie 1875.
2 Informaţia despre manuscrisul *Poeziilor populare* este ciudată, pentru că la 4 aprilie 1862 (cf. aici p. 139—141) scrisese acelaşi lucru lui

Ion Ghica despre colecția de cîntece populare „revăzute, îndreptate, copiate cu litere latine într-o carte mare"..., iar în 3 octombrie același an, dăruise manuscrisul doamnei Elena (cf. aici p. 169). îl reluase oare spre definitivare ? Conținutul indicat corespunde exact volumului tipărit în 1867.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

98

Mircesti, 29 august 1864

Bibliografie : A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă,* voi. II, (VII al *Istoriei românilor),* Iași, 1903, p. 365—366.

1 Trimis să cerceteze modul cum se aplică legea rurală în țară, la rîndul său, Baligot de Beyne înfățișează lui Cuza, în scrisoarea din 12/24 aprilie 1865, rezultatele dezastruoase la care s-a ajuns: nemulțumirea țăranilor pentru modul de împărțire a loturilor, neîncrederea care îi împiedică să lucreze pămîntul, nemulțumirea proprietarilor nedespăgubiți, scăderea producției... Cf. A. D. Xenopol, *op. cit.,* p. 415—417.

2 Porecla lui Kogălniceanu, la care intervenise în luna iunie 1864 pentru Matei Millo. Cf. aici p. 214—216.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

99

Mircesti, 22 sept. 1864

B.A.R., S 22(3)/DCCCLII ; original.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

100

[p. 1864]

B.A.R., S 31(6)/LVIII ; original.

1 *Pălimarul* este probabil *Paraclisierul* sau *Florin și Florica,* scrisă între 1863—1864 și jucată tot atunci la București; după conținut, s-ar înțelege că este vorba de o reprezentație de la Iași.

CĂTRE ALEX. HURMUZAKI

101

Mircesti, 30 ian. 1865

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 16—20 ; original.

Bibliografie: II. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina,* în *Voința Națională,* XXI, nr. 5879, 23 noiembrie/6 decembrie 1904, p. 1, și nr. 5880, 24 noiembrie/7 decembrie 1904, p. 1 ; II. Chendi, *Corespondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. 6—8, ianuarie—august 1906, p. 592—595 ; republicată, cu mari omisiuni, de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori,* Chișinău, 1968, p .479—482 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 148—153.

1 Farsă de Lohann Nepomuk Nestroy, *Der bbse Geist Lumpazivagebundus.*

2 Cf. aici p. 214—216 scrisoarea către Kogălniceanu din iunie 1864.

3 Proiectul (4 martie 1864) întocmit de comisia pentru reorganizarea teatrului românesc prevedea și crearea unui conservator de artă dramatică cu un profesor străin. Millo, care a fost numit profesor de mimică și declamație, cu prilejul deschiderii cursurilor a ținut un mare discurs. Cf. Ioan Massoff, *Teatrul românesc. Privire istorică.* II, (1860—1880), Buc, E.P.L., 1966, p. 125—seq.

4 Poezia, reprodusă în lungul post-scriptum al scrisorii, prezintă mici deosebiri față de textul tipărit, ex. : ms. *dulcea amintire — scumpa amintire ;* ms. *scump și glorios — mare, glorios* etc.

5 Cf. aici p. 169.

6 Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 592—593, n. 6.

7 Primul titlu al proverbului *Concina.*

8 Ion Vlădicescu (1826—1895), a făcut parte din aceeași trupă de actori cu Demetriadi și Pascaly, împreună cu fratele său, Alexandru, și artista Fany Tardini (1823—1908).

1C2

Iaşi [28] mart. / [9 aprilie] 1865

B.A.R., ms. rom. 3349, p. 22—23 ; original.

Bibliografie: II. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina,* în *Voinţa naţională,* XXI, nr. 5885, 30 noiembrie/13 decembrie 1904, p. 2 ; II. Chendi, *Corespondenţa lui Alecsandri cu bucovineni,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. 6—8, ianuarie—august 1906, p. 596—600 ; retipărită cu mari omisiuni de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 477—479.

1 Data stabilită după ştampila postii de Iaşi pe stil nou.

2 Ioan Sbiera (1836—-1916), profesor universitar şi scriitor. A făcut cercetări de folclor şi istorie. Din 1866 devine director al *Foaiei Soţietăţii din Bucovina.*

3 Dimitrie Petrino (1838—1878), fiul Eufrosinei, sora fraţilor Hurmuzaki, căsătorită cu Petre Petrino ; poet mediocru, a colaborat la *Foaia* din Bucovina şi la *Convorbiri literare,* unde a fost recomandat de V. Alecsandri ; profesor de limba română la Universitatea din Iaşi. A înlocuit pe Eminescu la Biblioteca din Iaşi.

4 Va trece prin Cernăuţi la 26—29 decembrie 1866. Cf. aici p. 279,

5 Cf. aici p. 473—474, n. 2.

CĂTRE ION GHICA

103

Mirceşti, 1 iulie 1865

B.A.R., ms. rom. 803, f. 121 ; original.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc, 1960, p. 83—84.

1 Apăruse prima broşură din principala lucrare economică a lui Ion Gica; I. *Introducere. Creditul. Împrumuturile statului,* Buc, 1865.

104

Mirceşti, octombrie 1865

B.A.R., 55(13)/LVII ; original.

Bibliografie : *Luceafărul,* Buda, IV, nr. 11, iunie 1905, p. 232—233, traducere, cu data greşită.

105

Mirceşti, 30 oct. 1865

3.A.R., S 55(14)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* 1960, p. 168—173 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1908, p. 237—249.

1 *Cugetarea,* ziar politic, comercial şi literar, Bucureşti, 18/30 octombrie-23 octombrie/4 noiembrie 1865. Suspendat pentru atacurile împotriva guvernului.

2 *Actualitatea,* ziar politic, literar, comercial şi ştiinţific, Bucureşti, 19 septembrie—2 octombrie 1865.

3 Cf. aici p. 214—216, scrisoarea de intervenţie către M. Kogălniceanu ; scrisorile lui Millo în *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 282—301 ; Ioan Massoff, *Teatrul românesc,* voi. II, Buc, 1966, p. 98 şi urm.

4 Din scrisoarea următoare rezultă că anunţul pentru *Repertoriul dramatic* a fost publicat.

106

Mirceşti, 17 nov. 1865

B.A.R., S 55(15)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţa,* 1960, p. 174—176 ; traducerea republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 241—242.

1 Cf. aici p. 477, n. 1, 2.

2 Pantazi Ghica îi va trimite comedia *Sterian păţitul.*

3 Pantazi Ghica publicase un anunţ pentru *Repertoriul dramatic.* Cf. aici p. 236—241.

4 De patru ani, V. Alecsandri nu mai fusese chemat de Cuza să ocupe nici un post politic ; relaţiile de prietenie cu domnitorul nu se schimbaseră, dar poetul preferase să se retragă la Mirceşti.

5 Generalul Ion Em. Florescu, care la acea dată era ministrul Afacerilor Interne şi al Lucrărilor Publice.

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

107

Mirceşti, 27 dec. 186[5]

Bibliografie: Cuget clar, III, nr. 16, 28 octombrie 1938, p. 248, anul greşit 1869.

1 Scrisoarea este publicată cu data de an 1869, ceea ce nu este posibil pentru că poetul, reţinut cîtva timp de viscole, pleacă totuşi în străinătate la 4 noiembrie 1869, deci de Anul Nou nu era în ţară ci la Paris. Cf. aici p. 403—404. Nu ne este cunoscut originalul, bănuim însă că anul trebuie să fi fost 1865, pentru că, în secolul XIX, cifra 5 era scrisă de mulţi într-un fel care o făcea să fie foarte uşor confundată cu cifra 9 ; chiar şi astăzi, cei ce prelucrează texte din acea epocă se izbesc de această dificultate.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

108

Mirceşti, 9 ghenar [s.n.] 1866

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 26—27 ; original.

Bibliografie: II. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina,* în *Voinţa naţională,* XXI, nr. 5887, 2/15 decembrie 1904, p. I, fragment; II. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în •*Convorbiri literare,* XL, nr. 10, octombrie 1906, p. 953—955 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 482, fragment.

1 Nu ştim dacă se referă la Ion sau la Alexandru Vlădicescu, fraţii actori.

CĂTRE ION GHICA

109

Mirceşti, 10 ianuarie 1866

B.A.R., ms. rom. 803, f. 122—123 ; original.

Bibliografie: Literatură şi artă română, II, nr. 9, 25 iulie 1898, p. 546—547, traducere ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 153—158.

1 Broşura nr. 2 din *Convorbiri economice. Munca,* Buc, 1865, 83 p.

2 *Propăşirea.*

3 Alecsandri era împotrvia acestor sufixe; scrisese încă din 1855, în *România literară,* I, nr. 3, 15 ianuarie, p. 40, un articol : *Ablativul ciune.* De văzut scrisoarea în versuri trimisă lui Pantazi Ghica, semnată „Alecsandriţiune". Cf. aici p. 363. Poetul mai protestase şi în scrisorile către Grenier, Alex. Hurmuzaki şi I. Negruzzi, iar Maiorescu însuşi cere acestuia din urmă să-i modifice terminaţiile „ţiune", dintr-un articol pe care, cînd 1-a citit în faţa lui Alecsandri, şi-a dat seama că „terminarea era urîtă şi monotonă".

CĂTRE GRIGORE ALEXANDRESCU

110

Mirceşti, 1 februarie 1866

Bibliografie : Convorbiri literare, XXV, nr. 2, aprilie 1891, p. 97—98.

1 Cavalerul Anibal Strambio, consul general al Italiei la Bucureşti.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

ni

Mircesti, 20 marc. 1866

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 30—33 ; original.

Bibliografie: II. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina,* în *Voinţa naţională,* XXI, nr. 5887, 2/15 decembrie 1904, p. 1, fragment; II. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. 10, octombrie 1906, p. 955—959 ; *Viaţa literară,* I, nr. 42, octombrie 1906, p. 2 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 483, fragment; *id., Cele mai frumoase scrisori.* Buc, 1972, p. 159—164.

1 Contele Philippe de Flandre, fratele regelui Belgiei, care fusese propus ca „prinţ străin", în locul lui Cuza, dar care nu a acceptat oferta ce i s-a făcut.

•2 C. A. Rosetti.

3 Dulceşti, ţinutul Roman, moşia lui Gheorghe Sturdza, căsătorit cu Eliza, sora fraţilor Hurmuzaki.

CĂTRE PANTAZI GHICA

112

Mircesti, 3 aprilie 1866

B.A.R., S 55(4)/LVII ; original.

CĂTRE GRIGORE STURDZA

113

21 april. 1866, Iaşi

Arh. St. Iaşi, Documente, Pachet 551, nr. 12.

Bibliografie : Documente, „Studii şi documente". Ediţie, note, glosar de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginica Isac, Buc, Editura Minerva, 1973, p. 312—313.

1 Prefect de poliţie era prinţul Grigore Sturdza.

CĂTRE PANTAZI GHICA

114

Mircesti, mai 25, 1866

B.A.R., S 55(5)/LVII ; original.

Bibliografie ; E. Carcalechi, *Junimea şi Alecsandri,* în *Convorbiri literare,* XXXIX, nr. 6, iunie 1905, p. 409, fragment în traducere.

1 V. Alecsandri citează cîteva neplăcute situaţii politice lipsite de eroism şi demnitate : nedorita ciocnire armată de la Costangalia, dintre revoluţionarii polonezi şi români (cf. aici p. 471, n. 2) ; sîngeroasa mişcare de stradă din Bucureşti de la 3 august 1865, împotriva domnitorului Cuza, care lipsea din ţară, mişcare instigată de Ion C. Brătianu ; detronarea lui Cuza ; mişcarea separatistă de la Iaşi, din 3 aprilie 1866, a lui Nicolae-Roznovanu.

2 Ziarul *Românul.*

3 Fostul Pasaj Român, din Calea Victoriei, aflat pe locul unde este astăzi magazinul „Muzica" şi unde îşi avea sediul administraţia ziarului *Românul,* condusă de C. D. Aricescu ; poetul înţelege prin aceste cuvinte pe politicienii liberali.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

115

[Borzesti, vara 1866]

B.A.R., S 19(21)/LVII ; original.

1 Datare incertă.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

116

Mircesti, 1 iulie 1866

Bibliografie : A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă,* voi. II (VII al *Istoriei românilor),* Iaşi, 1903, p. 476—479.

1 Scrisoarea lui Alecsandri este răspunsul la scrisoarea lui Cuza din 16/28 mai 1866 (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 163—164) în care îi comunică şi numirea lui N. Pisoski, prin procură legalizată la Agenţia română din Paris, ca împuternicit al său pentru afacerile pe care le mai are în România. între acestea se înscrie şi datoria pe care o mai avea de plătit poetul lui Cuza, ale cărei ecouri se regăsesc în scrisoarea fostului domnitor, din 6 iunie 1869. Cf. *ibidem,* p. 161–166.

2 Actul servil al lui Ion Ghica, de a purta fes, era totuşi scuzabil prin aceea că el era bei de Samos. Aceste rînduri însă confirmă identitatea cuvîntului *fez* (fes) cu *calotte* şi atunci, folosirea acestuia din urmă sub forma *gouvernement de la calotte* însemnază guvernul aservit Turciei !

CĂTRE PANTAZI GHICA

117

Mircesti, 1 iulie 1866

B.A.R., S 55(6)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc, 1964, p. 109—111 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău 1968, p. 242—244.

1 Cf. aici p. 481, n. 3.

118

Mircesti, 22 iulie 1866

B.A.R., ms. rom. 803, f. 125 ; original.

1 De urmărit procesul cu locuitorii din Pătrăşcani în corespondenţa poetului cu Pantazi Ghica din 1866 pînă la 1869 februarie, publicată aici.

2 Alexandrina Ghica.

CĂTRE CAROL DAVILA

119

Mircesti, 1 august 1866

B.A.R., S 11 (5)/LVIII ; original.

1 Carol Davila (1828—1884), medic român de origine franceză. A fost organizatorul serviciului sanitar militar şi al ocrotirii sănătăţii publice. împreună cu N. Kreţulescu a pus bazele învăţămîntului medical din ţara noastră, înfiinţînd, în 1857, Şcoala naţională de medicină şi farmacie. A înfiinţat societăţi ştiinţifice şi gazete medicale. în războiul de Independenţă a condus serviciul sanitar al armatei.

în legătură cu originea acestuia, fiica sa, Elena Perticari-Davila, bazată pe afectuoasa corespondenţă a scriitoarei Mărie d'Agoult (Daniel Stern), adresată lui Davila, şi pe compararea unor fotografii, a încercat să acrediteze zvonul că doctorul Davila era fiul lui Frantz Liszt şi al Măriei d'Agoult. Cf. B.A.R., Arhiva Perticari-Davila, Varia.

2 *Poezii populare,* cf. aici p. 473—474, n. 2.

CĂTRE PANTAZI GHICA

120

Mircesti, 5 sept. 1866

B.A.R., S 55 (7)/LVII ; original.

1 Cf. supra, n. 1.

2 Nu a plecat decît în luna decembrie 1866 şi a trebuit să se întoarcă în august 1867, din pricina procesului cu Pătrăşcanii.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

121

[Mirceşti, a. 25 octombrie 1S66]

B.A.R., S 54 (37)/LVII ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie — decembrie 1905, p. 1006.

1 La 25 octombrie 1866, Baligot şi Pisoski se găseau la Bucureşti, deci scrisoarea este anterioară acestei date, abia se proiecta plecarea Ia Bucureşti, era toamnă înaintată. Baligot rămăsese în ţară după abdicarea lui Cuza.

2 Castelanele de la Ruginoasa trebuie să fi fost Smărăndiţa Docan, care luase cu arendă moşia Ruginoasa, şi fiica sa, Măria.

122

Mirceşti, 25 oct. 1866

B.A.R., S. 54 (29)/LVII ; original.

CĂTRE PANTAZI GHICA

123

Mirceşti, 14 nov. 1866

B.A.R., S 55 (7)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 483, n. 1.

124

Mirceşti, 16 nov. 1866

1 Această scrisoare motivează, în favoarea lui V. Alecsandri, conflictul cu locuitorii din Pătrăşcani. Cf. aici p. 483, n. 1.

CĂTRE V. A. URECHIA

125

Mirceşti, 28 noiemv. 1866

B.A.R., S 49 (8)/LVIII ; original.

Bibliografie: Atheneul român, I, nr. 6—7, noiembrie-decembrie 1866, p. 116—117 ; V. A. Urechia, 1878, p. III ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* p. 164—166.

1 Vasile Alexandrescu-Urechia (1834—1901), profesor universitar, om politic, membru şi preşedinte al Academiei Române. Şi-a prescurtat numele sub forma V. A. Urechia.

2 Cf. aici p. 269.

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

126

Cernăuţi, joi [29 decembrie s.n.] 1866

B.A.R., ms. rom. 2300, f. 1—2 ; original.

Bibliografie : Literatură şi artă română, VI, 1902, p. 512, V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 259 ; *Junimea literară,* II, nr. 10, octombrie 1905 ; *Vasile Alecsandri, Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 144—145.

1 Se ştie din datele sărbătoririi lui V. Alecsandri la Cernăuţi, că a sosit acolo în ziua de 26 decembrie şi a plecat în ziua de 29. Cum 26 decembrie a căzut într-o luni, însemnează că scrisoarea către Paulină este scrisă joi, 29 decembrie ; de fapt a scris-o seara, în ajun.

2 *Paulină* (1841—), fiica lui Iosifin şi a Elenei Lucasiewicz, soţia poetului. R. Rosetti relatează în amintirile sale o poveste foarte romantică despre felul cum acesta a cunoscut-o pe frumoasa Paulină la un han şi a hotărît că o va aduce la el (cf. *Amintiri din prima tinereţe,* Buc, 1927, p. 104—105). Mai reale sînt informaţiile din corespondenţa poetului cu actorul N. Luchian, despre legătura sa cu Paulină, în anii

1857—1858, cînd s-a născut fiica lor, Mărie. Probabil mama şi fiica au fost aduse la Mircesti curînd după întoarcerea poetului din străinătate, întrucît în martie 1861 (cf. aici p. 12—13) Paulina se afla la Mircesti încărcată cu toată grija gospodăriei, construcţii etc. Căsătoria oficială nu s-a făcut decît în anul 1876, cînd trebuia normalizată situaţia Măriei, care se întorcea acum definitiv acasă, după anii de educaţie trăiţi la Paris (cf. actul de căsătorie la Sever Zotta. *La centenarul Iţii Vasile Alecsandri,* 1821—1921, Iaşi, 1921, p. 87. Prin munca sa a scutit pe poet de grijile administrării averii, iar devotamentul său i-a atras respectul contemporanilor.

3 Pentru sărbătorirea poetului la Cernăuţi, cf. Alex. Hurmuzaki, *V. Alecsandri la Cernăuţi,* în *Foaia Soţietăţii,* III, nr. 2, 1 februarie 1867, p. 20—24 ; G. Tofan, *Alecsandri şi Bucovina,* în *Junimea literară,* II, nr. 10, octombrie 1905, p. 155—159. Vezi şi scurta dar grăitoarea scrisoare a lui George Hurmuzaki către sora sa, Frosa Petrino, despre primirea făcută lui Alecsandri, emoţia acestuia, şi părerea de rău a lui Hurmuzaki de a-1 revedea pe poet atît de îmbătrînit la chip, deşi păstrînd aceeaşi vioiciune a spiritului de altădată. Cf. Sever Zota, *op. cit.*

127

Viena, 19 decemb. [s.v.] 1866

B.A.R., S 19(1)/LII ; original.

1 Smărăndiţa Docan, sora lui C. Rolla.
2 Măria Bogdan, fiica poetului.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

128

Joi [1866—1867]

B.A.R., S 22(5)/DCCCLVII ; original.

1 Lipsind alte elemente de datare, în afara grafiei şi hîrtiei, s-au pus anii posibili în care să fi avut nevoie de lemn pentru construcţiile de la Mircesti.

129

Mircesti, luni [1866—1867]

B.A.R., S 22(5)/DCCCLII ; original.

1 Cf. aici p. 486, n. 1.

130

Joi [1867— ?]

B.A.R., S 22(8)/DCCCL\TI ; original.

1 Scrisoarea este oricum înainte de anul 1869 cînd Mircesti devenise staţie de cale ferată.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

131

Paris, [ianuarie-februarie] 1867

B.A.R., S 19(2)/LVII ; original.

Bibhograjie : Al. T. Dumitrescu, *Scrisori inedite,* în *Ilustraţlunea română,* V, nr. 9—10, 1915, p. 117—118, fragment; *Adevărul literar,* 10 iulie 1921, p. 4.

1 Scrisoarea este scrisă, probabil, în primele luni ale anului, întrucît nu era încă primăvară.
2 N. Pisoski.

132

Paris, fevruar, 1867

B.A.R., S 19(4)/LVII ; original

1 Victor Delmary, actor, director de trupă francez, venit în 1847 şi rămas la noi în ţară, regizor la Teatrul din Iaşi.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

133

Paris, fevruarie 1867

Bibliografie : Voința națională, XXI, nr. 5889, 17 decembrie, 1904, p. 1—2 ; *junimea literară,* II, nr. 10, 1905, p. 151—152 ; *Convorbiri literare,* XL, nr. 9, septembrie 1906, p. 1095—1097.

1 Cf. corespondența adresată de Alex. Odobescu lui Iancu Alecsandri, comisarul expoziției românești, în Alexandru Odobescu, *Opere,* VIII, 1979, p. 145-—185. Intre „producte" amintim că au figurat și „Cloșca cu pui" și volumul incomplet al *Poeziilor populare.*

CĂTRE CAROL DAVILA

134

Paris, 18 febr. 1867

B.A.R., S 11 (1)/LVIII ; original.

Bibliografie : E. Perticari-Davila, *Din viața și corespondența lui Carol Davila,* Buc, 1945, p. 223, traducere, p. 224, facsimil.

1 *Poezii populare.*

135

Paris, martie 1867

B.A.R., S 11 (2)/LVIII ; original.

Bibliografie : El. Perticari-Davila, *Din viața și corespondența lui Carol Davila.* Ediția II, Buc, 1945, p. 223, traducere.

1 *Poezii populare.*

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

136

Paris, 7 mart. 1867

B.A.R., S 19 (6)/LVII ; original.

137

[Paris, p. 7 martie 1867]

B.A.R., S 19 (5)/L\TI ; original.

1 După conținut scrisoarea este posterioară celei din 7 martie 1867.

138

Paris, martie 1867

B.A.R., S 19 (7)/LVII ; original.

139

[Paris, martie-aprilie 1867]

B.A.R., S 19 (3)/LVII ; original.

1 După conținut, scrisoarea este posterioară celei din februarie 1867. Cf. aici p. 285-2S6.

140

[Paris, aprilie 1867]

B.A.R., S 19 (8)/LVII ; original.

1 Scrisoarea scrisă înainte de Sf. Gheorghe (23 aprilie), deci în cursul lunii aprilie. Anunță plecarea lui Pisoski spre Moldova.
2 Strul Manoil, arendașul moșiilor Pătrășcani și Borzești.

141

Paris, april 1867

B.A.R., ms. rom. 23CC, f. 3—4 ; original.

CĂTRE PANTAZI GHICA

142

Paris, aprilie 1867

B.A.R, S 55 (10)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 483, n. 1.

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

143

Paris, mai 1867

B.A.R., S 19 (10)/LVII ; original.

CĂTRE CAROL DAVILA

144

Paris, 8 mai 1867

B.A.R., S 11 (3)/LVIII ; original.

Bibliografie: E. Perticari-Davila, *Din viaţa si corespondenţa lui Carol Davila,* Buc, 1945, p. 225.

1 Expoziţia Universală de la Paris din 1867.

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

145

[Paris a. 20 mai 1867]

B.A.R., S 19 (9)/LVII ; original.

1 Data bănuită după planurile sale de plecare

146

Nisa, 20 mai 1867

B.A.R., ms. rom. 2300, f. 5—6 ; original.

Bibliografie : Literatură şi artă română, VI, 1902, p. 515 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 260—261.

147

Nisa, 8 iunie 1867

B.A.R., S 19 (11)/LVII; original.

1 Meyerhoffer, bancher la Iaşi.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

148

Nisa, 15 iunie 1867

B.A.R., S 54 (1)/LVII ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie-decembrie 1905, p. 990—991.

1 Doamna Elena venise în ţară penrtu aranjarea unor afaceri. Moşia Ruginoasa era arendată Smărândiţei Docan.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

149

Nisa, 25 iunie 1867

B.A.R., S 19 (12)/LVII j original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență,* Buc, 1960, p. 18—19.

1 Aix les Bains în Savoia. Poetul scria fonetic pentru Paulina.
2 Petre Grădişteanu.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

150

Nisa, iulie 1867

B.A.R., ÎS (20)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc, 1964, p. 3—5.

1 Descrierea era un simplu pretext pentru a-şi arăta progresele făcute în învățarea limbii engleze, pe care, după cum o afirmă singur, nu a izbutit niciodată să o cunoască bine, fiind nevoit să recurgă la fiica sa, Mărie, pentru a-i traduce vreun text englezesc. Intre manuscrisele de la B.A.R., există un caiet de teme şi exerciții pentru învățarea limbii engleze (ms. rom. 4912). In filele acestuia sînt şi două ciorne : un fragment de scrisoare nedatată, către nepoatele sale, fiicele lui Iancu, şi altul către acesta, f. 29 verso, din 29 iunie 1867. Cf. şi Aristarc, *V. Alecsandri* fi *limba engleză,* în *Națiunea,* II, nr. 484, 1947, p. 2.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

151

Ecs, 10 iuli 1867

B.A.R., 19 (13)/LVII; original.

Bibliografie : Al. T. Dumitrescu, *Scrisori inedite,* în *llustrațiunea română,* V, nr. 9—10, 1915, p. 118. fragment.

1 Cf. aici p. 492, n. 1.

152

Paris, 9 august 1867

B.A.R., 19 (14)/LVII ; original.

153

Viena, duminică [a. 12 august 1867]

B.A.R., 19 (15)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Catalogul corespondenței lui Vasile Alecsandri,* Buc, 1957, p. 589, 591, facsimil; reprodusă prima pagină din acesta de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968.

CĂTRE PANTAZI GHICA

154

Bucureşti, 12 august 1867

B.A.R., S. 55i (11)/LVII ; original.

1 Pantazi Ghica era acum prefect de Buzău, ceea ce explică pentru ce V. Alecsandri apelează la Essarcu (cf. aici p. 297) pentru a-i susține procesul la Curtea de Apel de la Focşani şi pentru ce cere lui Pantazi Ghica să-i restituie hîrtiile în legătură cu procesul de care pînă atunci se ocupase acesta şi se va mai ocupa.

CĂTRE PAULINĂ ALECSANDRI

155

Duminică [Bucureşti, 12—17 august 1867]

B.A.R., 19 (2C)/LVII ; original.

CĂTRE PREŞEDINTELE ACADEMIEI ROMÂNE

156

Mirceşti, 23 august 1S'67

Originalul, în Arhiva Academiei R.S.R. A 7, documente, 1867, p. 7.

1 Ion Eliade Rădulescu.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

157

Mirceşti, 30 august 1867

Originalul în Biblioteca „V. A. Urechia", Galaţi.
B.A.R., Microfilm M. 224.

Bibliografie: Şt. I. Botez, *Scrisori inedite ale lui Vasile Alecsandri* Galaţi, 1938, p. 10—11.

CĂTRE PANTAZI GHICA

158

Mirceşti, 30 august 1867

B.A.R., S 55(12)/L\TI ; original.

1 Cf. aici p. 313—315.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

159

Mirceşti, 2 sept. 1867

B.A.R., ms. rom. 808, f. 1—2 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 207—208 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 27—28 ; V. Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 290—291 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc., 1972, p. 166—168.

1 S-a publicat în *Convorbiri literare,* I, nr. 7—8, 1—15 iunie 1867, p. 92–96, 106—109, sub formă de corespondenţă între Onisim Cerenţelu şi d-na Florineasca ; aceasta explică aluzia poetului de la sfîrşitul scrisorii. Nesigur de valoarea scrierii sale, C. Negruzzi o prezintă mai întîi lui T. Maiorescu cu următoarea scrisoare din 16/28 mai [1867] : „Domnul meu, Nevoit a şide în casă, unde fac o cură, m-am apucat să feştelesc nişte hîrtie. Am voit să spun ceva despre flora română şi s-o dau lui Iacob s-o puie în *Convorbirile literare.* Nu cutez însă pînă nu va trece prin criteriul D-tale. Binevoieşte, domnul meu, a ceti acest negru pe alb, şi te rog, spune-mi *curat* de poate merita publicitatea.

Cu această ocaziune, primiţi, vă rog, şi încredinţarea preadestinsii mele consideraţiuni, C. Negruzzi." Cf. B.A.R., ms. rom. 3351, f. 44.

2 Piesa, cu titlul definitiv, *Boieri si ciocoi,* se va publica în *Convorbiri literare,* abia în anul 1874.

3 Nici una din propunerile făcute nu se va realiza curînd : un fragment din *Călătoria în Africa* se va publica în *Convorbiri* în anul 1874, iar fragmentul *Victor Ernanuel-Cavour-Larnarmora. Extract din istoria misiilor ?nele politice,* în anul 1878.

160

Mirceşti, sept. 1867

B.A.R., S 35(1)/LVIII ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, I, nr. 16, 15 octombrie 1867, p. 213—214 ; Vasile Alecsandri, *Teatru,* I, Buc, Socec, 1875, p. XXIII—

XXV (cu mici deosebiri) ; V. Alecsandri, *Scrisori.* Buc, 1904, p. 25—27 ; *Floarea-soarelui,* II, nr. 7—12, iulie-decembne 1928, p. 82—85 (Gh. Cardaş) ; V. Alecsandri, *Teatru — Comediile,* ed. Al. Iordan, Craiova [1939], p. 56—69 (cu mici deosebiri) ; *id., Opere, V, Teatru,* Buc, Editura Minerva, 1977, p. 31—33 (cu mici deosebiri).

1 In articolul *Contemporani cu Daumier ; scriitori români şi caricaturişti francezi între 1835 şi 1860,* în *Studii şi cercetări de Istoria artei,* seria Arta plastică, tom. 18, nr. 2, 1971, p. 282—284 şi 3C2, Remus Niculescu subliniază influenţa fiziologiilor pariziene şi a unor caricaturişti francezi ca Daumier şi Gavarni asupra comediilor lui V. Alecsandri şi asupra *Cînticelelor* din *Galeria de tipuri cuntlmpurane,* în care poetul român zugrăveşte moravuri şi tipuri.

161

Mircesti, sept. 1867

B.A.R., ms rom. 80S, f. 3 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 208—209 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 28—29 ; *id., Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 291.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

162

Mircesti, 6 septembrie 1867

B.A.R., S 54(2)/LVII ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 991—992.

1 Pisoski era procuratorul fostului domn Cuza, pentru afacerile din ţară ale acestuia ; bănuim că „treaba" despre care scrie V. Alecsandri trebuie să fi fost lichidarea datoriei pe care poetul o avea la Cuza, vînzînd bonurile puse în gaj ale lui Iancu (cf. aici p. 365—367). Datoria a

fost achitată abia în anul 1869 ; este interesant de ştiut eleganţa de care a dat dovadă Cuza în chestiunile financiare. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 164—166.

2 Doamna Elena Cuza se găsea în ţară.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

163

Cernăuţi, miercuri [11] octombrie 1867

B.A.R., S 19(16)'LVII ; original.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc, 1960, p. 19—20.

1 V. Alecsandri pleca la Paris pentru a duce pe fiica sa într-un pension. Dacă au sosit la 13 octombrie la Viena (cf. G. C. Nicolescu, *Viaţa lui Vasile Alecsandri,* Buc, 1963, p. 407), atunci scrisoarea către Paulina poate fi scrisă miercuri 11 octombrie 1867.

164

Viena, sîmbătă [14 octombrie] 1867

B.A.R., S 19(17)/LVH ; original.

Bibliografie; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 168—170.

1 Dacă tatăl şi fiica se găseau la Cernăuţi miercuri 11 octombrie, însemnează că la Viena sosiseră vineri 13, iar scrisoarea este scrisă sîmbătă 14 octombrie.

165

Paris, octombrie 1867

B.A.R., S 19(1S)/LVII ; original.

166

Viena, gioi [noiembrie] 1867

B.A.R., S 19(19)/LVII ; original.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

167

Noiembrie, 186[7]

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefoh et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 95, cu anul greşit „1869" ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 186—187, cu anul greşit.

1 Data scrisorii, aşa cum a fost publicată de Mărie Bogdan, 1869, este ciudată. După conţinut scrisoarea se referă mai curînd la întoarcerea poetului de la Paris din *noiembrie 1867,* cînd putea să-i scrie că a găsit-o bine pe mama sa şi să-i dea biletul şi portretul fiicei lor, despre care o şi prevenise într-o scrisoare din *noiembrie 1867* de la Viena (cf. aici p. 324—325). Data noiembrie 1869 nu poate fi cea adevărată pentru că la 4 noiembrie poetul abia pleca la Paris pentru a o vedea pe Mărie şi a-şi petrece iarna în străinătate. Cum din compararea celor cîteva scrisori originale, care s-au păstrat, cu textele publicate de Mărie Bogdan, se pot constata unele nepotriviri, este de admis că şi aici a fost o confuzie de grafie între cifrele 7 şi 9, uşor de înţeles.

2 Mărie G. Bogdan (1857—1939), fiica poetului din legătura sa cu Paulină Lucasiewicz, mai tîrziu recunoscută. între anii 1867—1876 şi-a făcut educaţia în diverse pensioane din Paris şi în mijlocul familiei unchiului său, Iancu Alecsandri. în răstimpul şederii la Paris a fost adusă la Mirceşti în anul 1874. Inteligentă, bună pianistă, cu o fire iute pe care tatăl său a încercat să i-o schimbe, pare că nu s-a înţeles prea bine cu mama sa. In anul 1877, octombrie, s-a căsătorit cu Dimitrie A. Catargi, cu care a avut două fiice, Elena şi Margareta. Spre marea nemulţumire a tatălui ei, în 1883 s-a despărţit de soţul său pentru a se căsători, în acelaşi an, cu George Bogdan, fiul vornicului Emanuel Bogdan şi al Anei Ghica ; întemeietor al Jockey Clubului, împreună cu alţii, preşedinte al consiliului administrativ. Se despart în anul 1884, dar se recăsătoresc în anul 1886 ; au avut un fiu, Henri, diplomat, mort în anul 1966.

3 Domnişoara Aimee de La Tullay de Varenne, prietenă cu doamna Elena Cuza care îi dăduse în grijă pe propria sa nepoată, Elena Lambrino, şi care îl sfătuise pe poet să-şi aducă tot aici fiica, unde mai erau şi alte fete românce. Corectăm acum greşală noastră din alte ediţii,, în care am socotit că tante Aimee este Noemi Alecsandri.

4 Fiicele lui Iancu Alecsandri, Helene, Mărie şi Alice.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

168

[noiembrie 1867]

Bibliografie : Foaia Soţietăţii din Bucovina, III, nr. 12, 1 decembrie 1867, p. 293 ; II. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina,* în *Voinţa naţională,* XXI, nr. 5890, 5/18 decembrie 1904, p. 1.

1 Pentru datarea scrisorii, cf. aici p. 327—328, scrisoarea către Alex. Hurmuzaki din 10 decembrie 1867. Poeziile trimise s-au publicat în *Foaia* sub titlul *Strofe pierdute, ibidem,* p. 293—298.

169

Mirceşti, 10 dec 1867

B.A.R., ms rom. 3349, f. 36—37 ; original.

Bibliografie : II. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina,* în *Voinţa naţională,* XXI, nr. 5890, 5/18 decembrie 1904, p. 1 ; II. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. 12, decembrie 1906, p. 1097—1099.

1 Cf. supra, n. 1.

2 Entuziasmul pentru Eliade ca lingvist nu va dura mult.

3 Academia Română.

CĂTRE GHEORGHE HURMUZAKI

170

Mircesti, 16 decembrie 1867

Bibliografie: Foaia Soțietății, IV, nr. 1—2, ianuarie—februarie 1868, p. 33—34.

1 Gheorghe Hurmuzaki (1817—1882), frate cu Alexandru Hurmuzaki şi ceilalți, redactor al ziarului *Bucovină,* preşedinte al comitetului „Soțietății pentru cultura poporului român din Bucovina".

2 Diploma se găseşte la B.A.R., Arh. V. Alecsandri, Acte !(•,) 20.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

171

Mircesti, 18 dec. 1867

B.A.R., S 54(3)/LVII ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 992—993.

1 Cf. aici p. 333, scrisoarea către Pantazi Ghica şi p. 334, scrisoarea către alegătorii din Roman.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

172

[iarna 1868]

Bibliografie: Foaia Soțietății, IV, nr. 5, 1 mai 1868, p. 124—126 ; V. Alecsandri, *Opere,* IV, Buc, 1974, p. 834—835.

1 Pentru dată, cf. aici p. 350—352, scrisoarea către Alex. Hurmuzaki din 20 aprilie 1868.

2 V. Alecsandri se străduia să îmbogăţească sumarele revistelor româneşti cu scrieri date uitării sau încă necunoscute, care evocau, fie figuri ale luptătorilor naționalişti, fie creația populară. Al. Hurmuzaki începe să publice în numărul 6—7 al revistei şi în numărul următor, parte din scrierile primite : *Strofe umoristice* de C. Negruzzi, *Cîntic haiducesc, Strofe, Un discurs unionist* ale lui C. Negri, *Peatra Corbului, Cugetări, Decebal şi Ştefan cel Mare, Studii naționale* de A. Russo.

3—4 *Propăşirea.*

CĂTRE PANTAZI GHICA, PPREŞEDINTELE CAMEREI
ŞI ALEGĂTORII ROMAŞCANI

173

Mircesti, 18 ianuarie 1868

B.A.R., S 55(16)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență,* Buc, 1960, p. 176—178.

1 *Independința română* încetîndu-şi apariția, Pantazi Ghica nu » putut răspunde dorinței poetului. Scrisoarea către preşedintele Camerei şi scrisoarea de mulțumire către alegători s-au publicat în *Trompeta Carpaților,* VI, nr. 598, 30 ianuarie/11 februarie 1868, p. 1 verso. Tot la 30 ianuarie s-a publicat în *Monitor,* nr. 23, p. 141, scrisoarea adresată Camerei prin care motivează pentru ce este obligat să refuze mandatul de deputat. Această comunicare făcută în şedința din 29 ianuarie, prezidată de A. Fătu, a provocat o lungă şi aprinsă discuție. Preşedintele propune să se ceară lui V. Alecsandri să renunțe la demisie şi, dacă nu poate lua parte numaidecît la şedințe, să i se acorde un concediu. Unii deputați cer să nu se țină ocupat un loc în Cameră. I. Ghica, A. Voinov, A. Lahovari, revoltați de această atitudine, vorbesc în favoarea păstrării locului lui V. Alecsandri în Cameră, dată fiind marea sa valoare ca om şi literat, care a adus multe servicii țării. I. C. Brătianu, practic, propune să se prezinte poetului părerea de rău a Camerei şi omagiul său, să i se accepte demisia pentru a se putea ocupa locul. Alții cer respectarea regulamentului ca pentru cazuri comune, iar M. Jora şi I. Agarici, alegători romaşcani, afirmă că poetul nu va reveni asupra deciziei sale ceea ce era adevărat!

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

174

Mirceşti, 20 ghenar 1868

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 39 ; original.

Bibliografie : II. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. X, octombrie 1906, p. 960.

1 S-a publicat în *Foaia Soţietăţii,* IV, nr. 4, 1 aprilie—1 mai, 1868, p. 86, 109, sub titlul *Jurnalul meu de călătorii, (Tanger şi Maroc).* Cf. V. Alecsandri, *Opere,* IV, Buc, 1974, note, p. 757.

2 Se va publica în *Convorbiri* peste zece ani !

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

175

Mirceşti, 30 ghenar 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 5—6 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXLX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 209—210 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 29—30, Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 292.

1 Fie că nu intra în profilul *Convorbirilor,* fie că interesul faţă de politica franceză scăzuse, se va publica abia peste zece ani, în alte împrejurări politice şi ca un simbol.

2 Costache Negruzzi.

3 Cf. aici scrisoarea 174, n. 1.

CĂTRE PANTAZI GHICA

176

Mirceşti, 7 fevr. 1868

B.A.R., 55(17)/LVII ; original.

1 Pentru procesul său cu locuitorii din Pătrăşcani, cf. aici corespondenţa cu Pantazi Ghica dintre iulie 1866—februarie 1869.

2 Nu se vor publica decît în anul 1878.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

177

Mirceşti, 14 fevr. ÎS

B.A.R., ms rom. 808, f. 7 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 210 ; V. Alecsandri *Scrisori,* Buc, 1904, p. 30 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 293.

1 încercarea de a publica aici aceste amintiri de călătorie din 1859 nu se realizează decît în anul 1878.

178

Mirceşti, 28 fevr. 1868

B.A.R., ms rom. 808, f. 9—10 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 210—212 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, 30—31 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 293.—295.

1 Grupul de junimişti : Vasile Pogor (1833—1906), M. D. Cornea (1844—1901), Nicolae Schcletti (1836—1872), Pruncu [?], Teodor Şerbănescu (1837—1901), Leon Negruzzi, fratele lui Iacob Negruzzi (1840—1890), Ioan Ianov (1836—1903).

2 Matilda Cugler-Poni (1851—1931), scriitoare, poetă, a colaborat la *Convorbiri.*

CĂTRE PANTAZI GHICA

179

Mircesti, 1 martie 1868

B.A.R., S 55(18)/LVII ; original.

Bibliografie: Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 174—178.

1 Aici se găsea localul Camerei.

2 La acea dată publicase în *Foaia Soţietăţii* un fragment din *Călătoria mea în Maroc* şi o evocare a lui Alecu Russo, dar *Amintiri din 1859* nu se vor publica decît în anul 1878 în *Convorbiri literare* (sub alt Titlu). Cf. V. Alecsandri *Opere,* IV, Buc, 1874, note, p. 858—864.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

180

Mircesti, 15 mart. 1868

Bibliografie: Foaia Soţietăţii, IV, nr. 5, 1 mai 1868, p. 132—133, fragment, intitulat *Recenslune ; Junimea literară,* II, nr. 10, 1905, p. 151—152.

1 Dimitrie Petrino.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

181

Mircesti, 20 mart. 1868

.A.R., ms. rom. 808, f. 11—12 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie, 1895, p. 212—213 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 32—33 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 295—296.

1 Cf. *Monitorul,* 186S, p. 127—172.

182

Mircesti, 10 april 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 13—14 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 214—215 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 33—34 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 296—297.

1 Primele pasteluri încep să apară în *Convorbiri literare,* II, nr. 3, 1 aprilie 1868.

2 Cf. aici p. 504, nr. 2.

3 Costache Negruzzi.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

183

Mircesti, 15 aprilie 1868

B.A.R., S 54(4)/LVII

Bibliografie: Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 994, fragment.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

184

Mircesti, 18 april ÎS

B.A.R., ms rom. 808, f. 15.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 215 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 298.

1 A doua serie a *Pastelurilor* a început să se publice în numărul 6 al *Convorbirilor* din 15 mai 1868.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

185

Mirceşti, 20 april 1868

Bibliografie : I. G. Sbiera, *Familia Sbiera,* Cernăuţi, 1899, p. 234—236.

1 Seria de pasteluri care se publică în *Convorbiri,* în nr. 6, 15 mai 1868.

2 Cf. aici p. 361.

3 Cf. aici p. 330—332, scrisoarea către Hurmuzaki din iarna 1868.

4 Nu rezultă din enumerarea de scrieri, făcută de poet în scrisoarea din iarna lui 1868, că i-a trimis tot atunci şi articolul *Alecu Russo.* Oricum, acest al doilea articol (pentru că primul fusese publicat în 1862 în *Revista română)* s-a publicat în *Foaia Soţietăţii,* IV, nr. 6–7, iunie—iulie, 1868, p. 148—154. Tot aici şi în numărul următor s-au publicat şi o parte din scrierile ce trimisese Alecsandri.

5 Exagerările lingvistice, adoptate de revista bucovineană, se datorau redactorului său, I. G. Sbiera ; neplăcerea de a-şi vedea limba prozei sale deformată îl îndepărtează pe poet de *Foaia,* care curînd îşi va şi înceta apariţia.

6 Personaje din comedia les *Femmes savantes* de Moliere. ,

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

186

Mirceşti, 24 april 186S

B.A.R., ms. rom. 808, f. 17—18 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 215—216 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 298—3C0.

1 Articolul lui C. Eraclide se intitula *Reflecţiuni asupra pre'ecţiunilor d-lui T. Maiorescu.*

CĂTRE MATEI MILLO

187

Mirceşti, mai 1868

B.A.R., S 14-VLX ; original.

Bibliografie : Scrisori către Vasile Alecsandri, Buc, 1978, p. 240.

1 Aceste cîteva rînduri către Millo sînt scrise pe versoul scrisorii lui Alex. Hurmuzaki către poet, din Cernăuţi, 17/29 mai 1868, prin care îi expune care sînt dificultăţile cu care ar avea de luptat Millo venind în turneu la Cernăuţi.

CĂTRE PANTAZI GHICA

188

Mirceşti, mai 1868

B.A.R., S 55(10)/LVII ; original.

1 Probabil Mihail Jora.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

189

Mirceşti, 1 august 1868

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 42—43 ; original.

Bibliografie: Luceafărul, Buda, IV, nr. 11, 1 iunie 1905, p. 232; II. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. 12, decembrie 1906, p. 1102—1104.

1 Academia Română.

2 Cf. aici p. 361. Poetul folosea în *Pasteluri* denumirile româneşti ale florilor, culese de C. Negruzzi din popor.

CĂTRE V. A. URECHIA

190

Mircesti, 7 august 1868

Originalul, în Arhiva Academiei R.S.R., A 7 — 1868, p. 3.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

191

Mircesti, 21 august 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 19 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 37 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 300.

CĂTRE NICOLAE HURMUZAKI

Mircesti, septembrie 1868

Arh. St. Sibiu.

Bibliografie : D. Duzinchievici, *Din corespondenţa inedită a Iul Vasile Alecsandri,* în *Limbă şi literatură,* X, 1965, p. 69.

1 Nicolae Hurmuzaki (1826—1909), frate cu Alexandru, Gheorghe, Eliza şi Eufrosina Hurmuzaki. Om de cultură, membru onorific al Academiei Române.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

193

Mircesti, sept. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 21—22 ; original.

Bibliografie: *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 3, 1 martie, 1895, p. 217—219 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 37—38 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 301—302 ; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară,* Buc, 1972, p. 237—239 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 180—182.

1 Manuscrisul se găseşte astăzi în colecţiile B.A.R., ms. rom. 4849 ; publicat în *Convorbiri literare,* III, nr. 6, 15 mai 1869, p. 97—100.

Mircesti, 19 noiem. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 23 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 39.

CĂTRE PANTAZI GHICA

195

Mircesti, 19 nov. 1868

B.A.R., S 55(28)/L\TI ; original.

Bibliografie: II. Chendi, *Alescandriţiune,* în *Semănătorul,* III, nr. 5, februarie 1904, p. 78—79 ; Al. Busuioceanu, *V. Alecsandri,* în *Flacăra,* IV, nr. 46, 29 august 1915, p. 486 ; *Pagini uitate din viaţa lui Alecsandri,* în *Românul,* XLVI, nr. 480, 1 septembrie 1915, p. 1 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 182—183.

1 Alecsandri, prin această glumă versificată, protestează încă o dată împotriva sufixului *ţiune.* Cf. aici p. 479, n. 3, scrisoarea către Ion Ghica din 10 ianuarie 1866 ; supărarea împotriva *Foaiei Soţietăţii* din 1868, cf. aici p. 350—352.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

196

Mirceşti, 25 nov. 186S

B.A.R., ms. rom. 808, f. 25—26 ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 mart., 1895, p. 219—220, incompletă ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 39—40 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 303—304.

1 Cererea soției lui Costache Negruzzi pentru a obține o pensie.
2 *Ciocoii,* deveniți *Boieri şi ciocoi,* vor fi terminați abia în anul 1873 şi publicată şi jucată piesa la începutul anului 1874.
3 *Evreica,* nuvelă de Leon Negruzzi.

CĂTRE PANTAZI GHICA

197

Mirceşti, 5 dec 186S

B.A.R., S 55(21)/LVII ; original.

1 Tot pentru Pantazi Ghica mai intervenise şi altădată la Kogălniceanu. Cf. aici p. 312—315.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

198

Mirceşti, 6 dec. 1868

B.A.R., S 54(5)/I.VII ; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 995, fragment.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

199

Mirceşti, 12 dec. 1868

B.A.R., S 35(2)/LVIII ; original.

Bibliografie : Floarea-soarelui, II, nr. 7—12, iulie-decembrie 1928, p. 79, data greşită (Gh. Cardaş).

1 Romanul *Dridri.*

200

Mirceşti, 21 dec. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 27 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie, 1895, p. 220 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 41 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 304.

1 *Pastelurile* care au urmat datei scrisorii se publică începînd din nr. 23, 1 februarie 1869 al *Convorbirilor.*
2 *Convorbirile literare* începînd să apară în martie 1867, anii de apariție ai revistei se numără începînd din această lună.

CĂTRE SMĂRĂNDIȚA DOCAN

201

Mirceşti, duminică, [1868—1869]

B.A.R., S 37 (4)/LVII • original.

1 Următoarele două scrisori, nedatate, către Smărăndița Docan, neavînd în conținutul lor nici o indicație după care să poată fii mai exact situate în timp, le-am socotit ca fiind din anii 1868, 1869, cînd poetul, la Mircesti, se preocupă şi de chestiuni financiare şi administrative, iar Smărăndița administra Ruginoasa.

202

Duminică [1868- 1869]

B.A.R., S 37 (5)/LVII; original.

1 Pentru dată, cf. mai sus n. 1.

CĂTRE A. COCIU

203

[1869]

B.A.R., ms. rom. 5393, f. 113 ; original.

Bibliografie : Radu Constantinescu, *Alecsandri şi C.aragiale hi arhiva lui Eduard Wachman,* în *Manuscriptum,* VII, nr. 4 (25) 1976, p. 175 facsimil, p. 176 text.

1 A. Cociu, director general al Poştelor şi Telegrafului în 1869.
2 Eduard Wachmann (1836—1908) a studiat în țară şi la Viena. A fost şeful orchestrei din Craiova, al celei a Teatrului Național, profesor de pian la Conservator şi director al acestuia, dirijorul concertelor simfonice, director al Operei şi compozitor.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

204

Mircesti, ghenar 1869

B.C.S., St. Georges inv. 1912 ; original.

Bibliografie : Mircea Anghelescu, *V. Alecsandri către lacob Negruzzi.* în *Limbă şi literatură,* X, 1965, p. 74—75.

I V. Alecsandri intervenise ca văduva lui Costache Negruzzi să-şi primească pensia cuvenită. Cf. aici p. 363—364.

2 S-a publicat în *Convorbiri literare,* II, nr. 33, 1 febuarie, 1869, în forma corectată de poet.

3 Se referă la manuscrisul lui Costache Negruzzi, *Flora română.* Cf. aici p. 361.

205

Muceşti, 20 ghenar 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 29 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 303 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 305.

1 Cf. aici p. 368, scrisoarea către lacob Negruzzi, din 21 decembrie 1868.

2 Capitolul II din romanul *Dridri,* intitulat *Un episod din anul 1848,* s-a publicat în *Convorbiri literare,* III, nr. 4, 15 aprilie 1869, p. 57—65. El făcea parte din „istoria adevărată" pe care avea de gînd să o scrie şi, în ce priveşte acest episod, realitatea celor povestite aici poate fi verificată cu relatarea acestor fapte în scrisoarea adresată Z"iniei Sturdza în primăvara lui 1848 (cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc., 1981, p. 115—117), iar mai tîrziu, în scrisoarea autobiografică adresată lui Ubicini în 1856—1857. Cf. *ibidem,* p. 246—264. Pentru raportul dintre *Dridri* şi *Un episod,* cf. V. Alecsandri *Opere,* V, Buc, 1976, note, p. 805—807 ; 836—839.

3 Răspunsul despre părerea „Junimei" asupra romanului *Dridri* şi oferta ca opera poetului să fie editată de Societate i-au fost comunicate de lacob Negruzzi în scrisoarea din 2 februarie 1869, Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 348.

206

Mircesti, 6 ferr. 186"

B.A.R., ms. rom. 808, f. 31—32; original.

Bibliografie: Convorbiri literare, XXIX, nr. 4, 1 aprilie,. 1895, p. 304—305. V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 42—43 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1978, p. 305—306.

1 La data de 6 februarie poetul nu primise încă scrisoarea lui lacob Negruzzi din 2 februarie. CfC. aici p. 514—515, n. 1.

2 *Portret* (dedicat doamnei X, Y, Z).

3 *Portret* (dedicat princesei Natalia Ghica).

4 Măria Docan, fiica Smărăndiţei N. Docan, căsătorită în 1871 cu Lupu Bogdan şi cumnată de poet.

5 *Buchet,* s-a tipărit în nr. 1, 1 martie al anului III, 1869, al *Convorbirilor,* după dorinţa exprimată de poet.

6 Probabil Leon Negruzzi, colaborator şi el la *Convorbiri.*

207

Mirceşti, 10 fevr. 1869

B.A.R.; ms. rom. 808, f. 33—34 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 305—306 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 43—44 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 307—308.

1 Această scrisoare este răspunsul la cea pe care i-o scrisese lacob Negruzzi la 2 februarie 1869, ca răspuns — la rîndul său — la scrisoarea poetului din 20 ianuarie (cf. aici p. 372) în legătură cu avizul .Junimii" despre romanul *Dridri* şi nevoia de a găsi un editor pentru repertoriul său dramatic. La acest punct, în urma dezbaterii avute, îi comunică rezultatul : „Junimea primeşte bucuros a publica aceste scrieri cu condiţiunea de a ave facultatea să publice toate scrierile d-voastre, *opera omnia".* Urmează propunerile „Junimii" în legătură cu editarea, cu care poetul este de acord. Redactorul *Convorbirilor* cere ca numărul *Pastelurilor* să se suie la 30 pentru a face un număr „rotund", poetul îl anunţă că vor fi 40.

îi comunică părerea „Junimii" despre romanul *Dridri,* după citirea părţii I : „Deşi tendinţele reale ale acestei scrieri, de vreme ce este *o* istorie întîmplată, nu intră cu totul în scopurile ideale ale «Junimei», cine ar putea sa contesteze frumuseţea limbei şi a stilului ce vă este

unică ?" Dificultatea era că, fiind un roman, deci mai lung ca întindere, ar fi trebuit să fie împărţit în prea multe numere, dar asupra acestui lucru nu putea hotărît decît autorul însuşi. (Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri* Buc, 1978, p. 348—350.) Poetul recunoaşte justeţea observaţiei şi renunţă la publicarea romanului în *Convorbiri* ; partea I şi a Il-a s-au publicat în *Revista contimporană,* nr. 3, 1 mai 1873, p. 189—221, nr. 4, iunie, p. 287—301. Nu a fost niciodată terminat. Cf. V, Alecsandri, *Opere,* IV, Buc, 1976, note, p. 836—839.

2 Un episod din anul 1848.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

Mirceşti, 14 febr. 1869

B.A.R., S 13 (1)/DCCIV ; original ; S 30 (2)/LVIII, copie.

1 Stabilirea staţiei de cale ferată la Mirceşti pare să fii fost îndreptăţită practic, Mirceştii fiind aşezaţi la o răscruce de multe drumuri de ţară. Nu este mai puţin adevărat că poetul socotea această alegere ca o satisfacţie ce i se cuvenea din partea ţării, iar faptul de a fi fost sabotat de alţii 1-a revoltat, făcîndu-1 să pună în mişcare toate protecţiile politice de care dispunea. Cf. aici corespondenţa cu Kogălniceanu din 1—7 martie 1869.

CĂTRE PANTAZI GHICA

209

Mirceşti, 15 fevr. [s.v.] 1869

B.A.R., S 55 (22)/LVII ; original.

1 Piesele trimise de poet pentru proces dovedesc buna credinţă a acestuia în înţelegerea pe care o făcuse cu locuitorii din Pătrăşcani, şi-l absolvă de acuzaţiile ce i s-au adus de a fi fost împotriva reformei agrare a lui Cuza. Cf. aici scrisoarea tot către Pantazi Ghica, care completează datele despre procesul cu Pătrăşcanii.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

210

Roman, 1/III [s.n.] 1869

B.A.R., S 13 (4)/DCCIV; original.

1 Cf. aici p. 515, n. 1.

211

Roman 3/3 1S69

B.A.R., S 13 (5)/DCCIV; original.

1 Poetul acceptă să candideze. Cf. aici corespondenţa cu Kogălniceanu din 18 februarie – 1 martie 1869.

212

Mircesti, 18 febr. [s.v.] 1869

B.A.R., S. 13 (3)/DCCIV, original; S 30 (3)/LVIII, copie.

1 Din vara lui 1860, V. Alecsandri nu mai ocupase nici o funcţie politică, în 1868 refuzase mandatul de deputat de Roman, acum însă, cînd Kogălniceanu îi cere insistent să-şi pună candidatura pentru a se ajunge la o Cameră formată din oameni cu conştiinţă şi trecut politic, se hotărăşte să accepte, nu însă înainte de a-şi face acest proces de conştiinţă. Kogălniceanu îi scrisese : „Haide, dragul meu, părăseşte-ţi pentru cîteva săptămîni refugiul tău poetic şi vino să ne dai o mînă de ajutor pentru a salva ţara pe care o iubeşti şi a cărei glorie şi nenorocire ai cîntat-o." Lui N. Callimaki-Catargi îi telegrafiase să-l cerceteze pe V. Alecsandri şi să-l convingă să-şi pună candidatura la colegiul I, iar liii V. Alecsandri îi telegrafiase să-l convingă, la rîndul său, pe C. Negii să candideze. La acestea poetul răspunde la 3 martie, s.n., că acceptă şi la 27 martie că i-a scris lui Negri. Cf. aici p. 379, 392.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

213

Mircesti, 22 fev. 1869

B.C.S., St. Georges, inv. 19011 ; original.

Bibliografie : Mircea Anghelescu, *V. Alecsandri către lacob Negruzzi,* în *Limbă şi literatură,* X, 1965, p. 75.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

214

Mircesti, 1 martie 1869

B.A.R., S 13 (3)/DCCIV, original ; S 30 (4)/LVIII, copie.

1 Pentru necazurile avute cu stabilirea staţiei de cale ferată de la Mircesti. cf. aici scrisorile către Kogălniceanu dintre 14 februarie 1869 — martie 7.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

215

4 mart. 1869

B.C.S., St. Georges, inv. 19010 ; original.

Bibliografie : Mircea Anghelescu, *V. Alecsandri către lacob Negruzzi,* în *Limbă şi literatură,* X, 1965, p. 75.

1 Notiţa fiind scrisă pentru moartea lui Lamartine, întîmplată în luna martie, redacţia *Convorbirilor* respectă dorinţa poetului şi o publică în numărul din 15 martie.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

216

Mirceşti, 7 martie 1869

B.C.S., K 67 : A36 ; original.

1 Cf. aici p. 515, n. 1.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

217

Mirceşti, 8 mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 35—36 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 306—307 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 44—45 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 308—309.

1 Cf. aici p. 379.

2 Daniel Scavinski (– 1838), *Călătoria dumnealui hat-lui Costandin Paladi la feredeile Borsăcului, 1828, august 30.*

3 Iacob Negruzzi aduna scrierile tatălui său pentru a le publica într-un volum a cărui prefaţă va fi făcută de V. Alecsandri.

218

Mirceşti, 12 mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 37 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 307—308 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 46 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 909—910.

1 *Dicţionar de cuvinte bălţate* este prima formă a titlului *Dicţionar grotesc,* care s-a publicat în *Convorbiri literare,* III, nr. 1 august 1869, p. 173—178, şi nr. 18, 15 noiembrie, p. 305—309. Cf. V. Alecsandri, *Opere,* IV, Buc, 1974, note, p. 817.

219

Mirceşti, mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, p. 39 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1908, p. 46 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 310.

1 Cf. supra, n. 1.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

220

Roman, 27/3 [s.n.] 1869

B.A.R., S 13 (6)/DCCIV; original.

1 M. Kogălniceanu, care ceruse lui C. Negri „să ne dai o mînă de ajutor", în guvernul prezidat de Dim. Ghica-Beizadea, ceruse şi lui V. Alecsandri să insiste pe lîngă prietenul său să-şi pună candidatura ca deputat. Negri, ales fără voia sa, deputat la Bucureşti, refuză mandatul şi scrie o scrisoare lui V. Alecsandri [12 mai 1869], în care mulţumeşte şi motivează pentru ce nu acceptă, rugîndu-1 să comunice scrisoarea preşedintelui guvernului. (Cf. C. Negri, *Scrieri,* I. Text ales, stabilit, note şi studiu introductiv de Emil Boldan, Buc, Editura pentru literatură, 1966, p. 222.) V. Alecsandri comunicîndu-i lui M. Kogălniceanu că i-a satisfăcut dorinţa, cere, la rîndul său, ca acesta să telegrafieze lui Offenheim, concesionarul căilor ferate, probabil în legătură cu staţia de la Mirceşti. Cf. aici p. 392.

221

Mircesti, 20 mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 41 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 46—47 ; ,V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 46—47 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 310—311.

1 Pentru *Flora română,* cf. aici p. 361.

2 Dorința poetului a fost respectată, pastelurile fiind publicate în numărul de la 1 mai.

222

Mircesti, april 1869

B.A.R., ms. rom. SCS, f. 43 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie, 1895, p. 308—309 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 47—48 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori.* Chişinău, 1968, p. 311—312.

1 *Părintele Gavril* apăruse în *Convorbiri,* III, ni. 3, 1 aprilie 1869, p. 76—83.

223

Mircesti, 26 april. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 45 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 309—310 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 48 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 312—313.

1 Pe originalul scrisorii, o notă făcută de mîna lui lacob Negruzzi : Constantin Cazimir (I.N.).

2 Poezia *Lui Alecsandri* s-a publicat în *Convorbiri literare,* III, nr. 6, 15 mai 1869.

224

Bucureşti, [sfîrşitul lui mai — începutul lui iunie] 1869

B.A.R., S 19 (22)/LVII.

1 Cf. aici p. 396 şi scrisoarea din 9 iunie, acelaşi an, din care se poate deduce că aceasta de față este anterioară şi aproximativ din acest timp.

2 Moşia Folteşti, județul Covurlui. Cf. p. 365—367, scrisoarea către N. Pisoski în legătură cu aceste datorii.

3 Poetul cumpărase şi dăruise Paulinei o casă. Cf. B.A.R., ms rom 4913.

225

Bucureşti, 9 iunie [1869]

B.A.R, S 19 (23)/LVII ; original.

1 Scrisoarea este din anul 1869 iunie, cînd se afla la Bucureşti pentru sesiunea Camerei, procesul cu Pătrăşcanii şi soluționarea chestiunilor financare ale fratelui său.

2 Cf. aici p. 395.

226

Galați, duminică [22 iunie 1869]

B.A.R., S. 19 (24)/LVII; original.

1 In scrisoarea din 9 iunie către Paulina îi scrisese că la 16 iunie pleacă la Galați ; prima duminică după 16 iunie era 22, pe care o dăm ca dată aproximativă.

2 Pentru datoriile lui Iancu, cf. aici p. 365—367.

CĂTRE IOSIF VULCAN

227

Bucureşti, iunie 1869

Bibliografie : Familia, V, nr. 26, 29 iunie/11 iulie 1869, p. 310; V. Vartolomei, *Mărturii culturale bihorene,* Buc, Editura ziarului .Tribuna Ardealului", 1944, p. 260.

1 Iosif Vulcan (1841—1907), scriitor ardelean, fondatorul revistei *Familia,* membru corespondent al Academiei Române.

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILĂ

228

Galaţi, 20 sept. 1869

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, LXXXV, doc. 3 ; original.

CĂTRE SCARLAT FĂLCOIANU

229

Iaşi, 11 octombrie 1869

Bibliografie : Convorbiri literare, LXI, 1926, p. 315, traducere.

1 Scarlat D. Fălcoianu, (1828—1876), jurist. A fost ministru şi prim-preşedinte al înaltei Curţi de Casaţie.

2 Tornborg, familie de farmacişti din Iaşi, de origină suedeză.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

230

Mirceşti, 25 octombrie 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 47 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 310—311 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 49 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 313.

1 Originea română a regelui Teodoros al Abisinei face şi obiectul scrisorii lui Ion Ghica către V. Alecsandri, cu acest titlu, din 1883 ; în urmă cu cîţiva ani, un diplomat străin întreprindea cercetări serioase în această direcţie, din păcate nu cunoaştem rezultatul !

CĂTRE ION GHICA

231

Mirceşti, oct. 1869

B.A.R., ms. rom. 803, f. 126 ; original.

1 La 1 noiembrie scrie lui T. Negruzzi că nu poate pleca din pricina vremei rele. Se ştie că a plecat la 4 noiembrie, deci se poate ca scrisoarea să fi fost scrisă în ultima zi a lui octombrie.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

232

Mirceşti, 1 noiembrie 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 49—50 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 5, 1 mai 1895, p. 415—416 ; V. Alecsandri : *Scrisori,* Buc, 1904, p. 51 ; Vasile Alecsandri, *Publicistica. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 314, 315 ; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară.* „Universitas" Buc, Editura Minerva, 1972, p. 239—241.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

233

Paris, dec. 1869

B.A.R., S 54 (6)/LVII ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXXIX, nr 11—12, noiembrie-decembrie, 1905, p. 995.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

234

[1869]

B.A.R., S 1(1)/CCCXVII ; original.

1 Acesta, cum şi biletul următor au fost socotite ca fiind posibile din anul 1869 *(post quem)* pe considerente de hîrtie, de grafie şi mai cu seamă pe faptul că, în anul 1869 căsătorindu-se Măria, fiica lui Ion Ghica şi a Alexandrinei, cu Gheorghe A. Sturdza, fratele lui D. A. Sturdza, soţii s-au stabilit la moşia Miclăuşani, proprietatea Sturdzeştilor şi vecina moşiei Mircesti, ceea ce face ca soţii Ghica să se găsească uneori „dans les parages" de Mircesti. Apoi cam aceasta este epoca în care V. Alecsandri o numeşte „Princesse" pe soţia prietenului său, beiul de Samos, Ion Ghica !

235

Joi [1869]

B.A.R., S 1 (1)/CCCXII.

1 Cf. mai sus explicaţia datării.

CĂTRE PANTAZI GHICA

236

Nisa, 4 mai 1870

B.A.R., S 55 (23)/LVII ; original.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

237

Nisa, 4 mai 1870

B.A.R., ms. rom. 808, f. 51—52 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 5, 1 mai 1895, p. 415—416 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 315-316; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară,* Buc, 1972, p. 240—241.

238

Paris, 1 iunie 187C

B.A.R., ms. rom. 808 f. 53—54 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 5, 1 mai 1895, p. 416—417 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc, 1904, p. 52—53.

1 Din pricina acuzaţiilor de curtenie pe care i le adusese B. P. Hasdeu în *Columna Iul Traian,* I, nr. 15, 1870, p. 4, V. Alecsandri explică lui I. Negruzzi care a fost geneza *Bărăganului.* Cf. şi Paul Cornea, Alecsandri, *Pasteluri,* „Texte comentate — Liceum", Buc, Editura Albatros, 1972, p. 136—138.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

239

[Arachon, 15—20 iulie s.n.] 1870

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., Imprimerie... F. Gobl Fils S.A., 1929, p. 96; *Cele mai frumoase scrisori,* Buc, 1972, p. 187—190.

1 Pentru datare vezi argumentele îndreptăţite prin articolul *Despre corespondenţa lui Vasile Alecsandri,* în *Revista de istorie şi teorie literară,* t. 26, nr. 1, 1977, p. 123.

2 V. Alecsandri şi soţia sa se găseau la Arcachon, staţiune balneară în golful Gasconiei, arondismentul Bordeaux. Mărie se găsea în pension la Paris. Cf. aici p. 413—415.

240

[Arcachon, iulie s.n.] 1870

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 95.

1 După conţinut credem că scrisoarea este scrisă de la Arcachon în luna iulie, anterioară plecării părinţilor de acolo (cf. aici p. 413—415). Ca răsplată pentru sîrguinţa sa la limba engleză, i se făgăduieşte o vacanţă la mare cu verişoarele ei, unde se găsea cînd tatăl său îi scrie de la Mirceşti, deci scrisoarea de faţă este anterioară aceleia (cf. aici p. 416 417).

241

Arcachon, 1 august [s.n.] 1870

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui 1920—1923,* Buc, 1929, p. 97—98.

1 Pentru precizarea stilului cf. articolul *Despre corespondenţa lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,* p. 123—124.

2 Pastişe după Malherbc Cf. aici p. 470, n. 2.

CĂTRE ANA DAVILA

242

Turin, 14 august [s.n.] 1870

B.A.R., S 10/LVIII.

Bibliografie : E. Perticari-Davila, *Din viaţa şi corespondenţa lui Carol Davila,* Buc, 1945, p. 267.

1 Ana Davila, născută Racoviţă, nepoata Goleştilor, soţia doctorului Carol Davila. A fost conducătoare a Azilului „Elena Doamna" ; a murit în împrejurări dramatice, din greşeala doctorului Bernath, care, în loc de un calmant, de care avea nevoie pentru o migrenă, i-a dat stricnina.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

243

Mirceşti, iulie [sic] 1870 [august ?]

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 97.

1 Plecat de la Arcachon la 2 august s.n. (cf. aici p. 413—415) poetul putea fi în 14 august s.n. la Turin, dar nu mai putea fi întors la Mirceşti la sfîrşitul lui iulie (cf. *Despre corespondenţa lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,).* Rămîne de presupus că ori poetul a scris greşit iulie în loc de august (cum am mai constatat şi la altă scrisoare), ori Mărie Bogdan, care s-a dovedit a nu fi un editor atent, a pus această dată de lună greşită. Indiferent de dată, menţinem scrisorile în ordinea cerută de conţinutul lor.

244

Mirceşti [august-septembrie 1870]

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 98—99.

1 Data stabilită după conţinut ; se găseşte în vacanţă la mare, la Havre. Cf. aici p. 416—418.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

245

Mirceşti, 14 oct. 1870

Originalul la biblioteca din Besancon, ms. 1423.
B.A.R., Microfilm Ms. 421.

Bibliografie : [V. Alecsandri], *Lettres inedites du poete roumain Basile Alecsandri a Edouard Grenier, 1855—1885,* publiees avec une introduction et des notes par Georges Gazier, Paris, 1911, p. 49—51 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite. Corespondenţa cu Edouard Grenier, 1855—1885,* traduse şi publicate cu o introducere de Alecsandrescu-Dorna, Buc, „B.P.T.", f.a., p. 51—53 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori.* Buc, 1972, p. 190—193.

1 începuse dramaticul război franco-german ; Franţa era, în parte, cotropită de inamic

2 Baume-les-Dames, capitala cantonului du Douls, la 31 kilometri de Besancon, unde locuia Grenier.

3 Emmeline Raymond şi mama sa, stabilite acum în Franţa. Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, p. 547—548.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

246

Mircesti, 26 octombrie 1870

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 99.

1 Pe timpul războiului franco-german, Aimee La Tullay de Varenne se va stabili cu cîteva dintre micile pensionare în Anglia.

2 Vara Măriei, fiica lui Iancu Alecsandri.

3 Paulina Alecsandri nu cunoştea limba franceză, iar fiica sa, de trei ani la studii în Franţa, nu mai ştia să scrie bine româneşte.

CĂTRE UN NECUNOSCUT

247

Mircesti, oct. 1870

Bibliografie : Ec. D. Furtună, *Trei scrisori ale lui Vasile Alecsandri,* în *Cuget* clar, III, nr. 31, 9 februarie 1939, p. 484, cu menţiune că se găsesc la diaconul Const. Sturzu ; Const. Sturzu, *Pe urmele bardului de la Mircesti. Trei scrisori inedite ale marelui poet şi om politic,* în *Curentul literar,* III, nr. 122, 2 august 1941, p. 8.

1 Se pare că scrisoarea este adresată unei persoane din Galaţi.

CĂTRE MĂRIE BOGDAN

248

Mircesti, 11 nov. 1870

M.I.A.O.B., nr. 13191.

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 100.

1 Mărie se găsea la Londra. Cf. aici p. 528, n. 1.

249

28 nov. 1870

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 101.

1 Cf. aici p. 528, n. 1.

250

Mircesti, 17 dec. 1870

Bibliografie : Mărie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc, 1929, p. 102.

1 Cf. aici p. 528, n. 1.

CĂTRE VASILE BOERESCU

251

Mirceşti, 30 [decembrie] 187[0 ?]

B.C.S., Arh. St. Georges, XLVIII/1—11 ; original.

1 La B.C.S. telegrama este datată ca fiind din anul 1875, deşi completarea de pe imprimat pare mai curînd să fie 0, nu 5 ; data de lună este bănuită ca fiind decembrie, datorită celor două sărbători, Anul nou şi Sf. Vasile, cu care ocazie era posibil să i se fi trimis urările.

2 Vasile Boerescu (1830—1883), jurist, om politic. Profesor universitar de drept, a fost de mai multe ori ministru. A participat la revoluţia de la 1848 şi a fost unul dintre însemnaţii realizatori ai alegerii lui Cuza în Ţara Românească.

CĂTRE UN NECUNOSCUT

252

Mirceşti, dec. 187C

B.A.R., S 42/LVII.

Bibliografie : Ec. D. Furtună, *Trei scrisori ale lui Vasile Alecsandri,* în *Cuget clar,* III, nr. 31, 9 februarie 1939, p. 485 ; Const. Sturzu,, *Pe urmele bardului de la Mirceşti. Trei scrisori inedite ale marelui poet şl om politic,* în *Curentul literar,* III, nr. 122, 2 august 1941, p. 8.

LISTA DE SCRISORI DE LA V. ALECSANDRI, DIN PERIOADA 1-861—187C, CUNOSCUTE NUMAI DIN DIVERSE SEMNALĂRI *

a. [1861 aprilie 1] **	două scrisori către destinatari nenumiţi, de la Mirceşti, citate în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. Cf. aici, p. 15 (16) ***
[1861 mai 1 şi 2]	către contele Cavour, citată în scrisoarea poetului către Iancu Alecsandri. Cf. aici, p. 25 (27)
[p. 1861 mai 5]	scrisori către destinatari nenumiţi, din Constantinopol, Neapole, Paris şi Bucureşti. Cf. aici, p. 29—30 (31)
a. [1861 mai 28]	către Costache Negri, citată în scrisoarea acestuia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc. 1978, p. 319—321
a. [1861 iulie 15]	către Theodor Racoviţă, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. Cf. aici, p. 49 (51)

* Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc, 1981, *Nota asupra ediţiei,* p. 11.

** Pentru datare s-a folosit, în lipsa datei originale a scrisorii, data locului unde a fost semnalată (scrisoare, presă etc), cu menţiunea *ante* şi paranteze drepte.

*** Cifra din paranteze indică pagina din traducerea scrisorilor.

a. [1862 ianuarie 2]	către un destinatar nenumit, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 93(94)
a. [1862 ianuarie 15]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 107 (108)
a. [1862 ianuarie]	către Alexandrina Ghica, citată în scrisoarea poetului către Ion Ghica (este probabil scrisoarea din 15 ianuarie, cf. aici p. 105—106 (106—107) *Ibidem,* p. 113—116 (117—118)
a. [1862 ianuarie]	către Alex. Odobescu, citată în scrisoarea poetului către Ion Ghica. *Ibidem,* p. 115—116 (117—118)
a. [1862 februarie 11]	către Paraschiv, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 121, 122 (123)
a. [1862 februarie 11]	Corespondenţă pentru afacerile Agenţiei. *Ibidem,* p. 121, 122 (123)
[p. 1862 februarie 11]	către Elena Cozadini, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 122 (123), 132 (134)
a. [1862 februarie 24]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 132 (134)
a. [1862 martie 18]	diferite scrisori către Ion Ghica, citate în scrisoarea poetului către acesta. *Ibidem,* p. 134 (135)
a. [1862 aprilie 2]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 136 (137)
a. [1862 aprilie]	către un destinatar nenumit, la Mircesti, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 138 (139)
a. [1S62 aprilie 4]	către Dimitrie Cozadini, citată în scrisoarea poetului către Ion Ghica. *Ibidem,* p. 140 (141), 142
a. [1862 mai 18]	către inginerul Cazaban, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 147 (148)
a. [1862 mai 20]	către Iancu Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către domnitorul Cuza. *Ibidem,* p. 150 (156)
a. [1862 mai 20]	către Baligot de Beyne, citată în scrisoarea poetului către domnitorul Cuza. *Ibidem,* p. 154 (159)
a. [1862 august 5/17]	către Elena Cuza, citată în scrisoarea acesteia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 169—171
a. [1864 ianuarie]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănişteanu. *Ibidem,* p. 212 (213)
a. [1864 iulie 22]	către Constantin Hurmuzaki, citată în scrisoarea acestuia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 242, 243
a. [1864 octombrie 28[	către Matei Millo, reiese din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem,* p. 282—284
a. [1865 ianuarie 22]	către Matei Millo, reiese din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem,* p. 285—291
a. [1865 iunie 15]	către Matei Millo, citată în scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem,* p. 294—297.
a. [1865 octombrie 13/25]	două scrisori către Baligot de Beyne, citate în scrisoarea lui C. Negri către poet. *Ibidem,* p. 328—330
a. [1866 iulie 2S]	către Matei Millo, reiese din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem,* p. 297—301
a. [1866 noiembrie 14]	către Pantazi Ghica, telegramă reprodusă integral în scrisoarea poetului către acesta. Cf. aici, p. 274

a. [1867 mai 20]	către Mărie Bogdan, citată în scrisoarea către Paulină Alecsandri. *Ibidem,* p. 301
[p. 1867 iunie 25]	către Meyerhoffer, anunțată în scrisoarea către Paulină Alecsandri. *Ibidem,* p. 305
a. [1867 octombrie [11]]	telegramă către Paulină Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către aceasta. *Ibidem,* p. 321
a. [1868 mai]	telegramă către Alex. Hurmuzaki, citată în scrisoarea poetului către Matei Millo. *Ibidem,* p. 355
a. [1868 mai 17/29]	către Alex. Hurmuzaki, reiese din scrisoarea acestuia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc. 1978, p. 239—241
[1868 decembrie 5]	către Mihail Kogălniceanu, citată în scrisoarea poetului către Pantazi Ghica. Cf. aici, p. 365
a. [1868 decembrie 6]	către Anastase Başotă, citată în scrisoarea poetului către Nicolae Pisoski. *Ibidem,* p. 365—367
a. [1869 mai]	către Elena Cuza, rezultă din scrisoarea lui Cuza către Alecsandri. Cf. *Scrisoarea către Vasile Alecsandri,* Buc, 1978, p. 164—166
a. [1869 iunie 6]	către domnitorul Cuza, rezultă din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem,* p. 164—166
1870, Nisa	către domnitorul Carol I. Cf. Muzeul de Istorie din Ploieşti,
a. [1870 decembrie 17]	către Mărie Bogdan, citată în scrisoarea poetului către aceasta. Cf. aici, p. 436.

INDICE DE OPERE ALE LUI V. ALECSANDRI AMINTITE IN SCRISORI ŞI NOTE

INDICE DE OPERE ŞI PERIODICE AMINTITE ÎN SCRISORI SI NOTE

INDICE DE NUME*

A

Cifra din paranteze indică pagina din traducerea scrisorilor.

B

D

INDICE AL SCRISORILOR PE DESTINATARI, GRUPATE CRONOLOGIC

Către Iancu Alecsandri

Către Paulină Alecsandri

Către George Alexandrescu-Urechia

Către Grigore Alexandrescu

Către Baligot de Beyne

Către Biblioteca Statului din Iaşi

Către Vasile Boerescu

Către Mărie Bogdan

Către Smărăndiţa Docan

Către Eforii şcolilor din Ţara Românească

Către Scarlat Fălcoianu

Către Ion. Em. Florescu

Către Alexandrina Ghica

Către Ion Ghica

Către Pantazi Ghica

Către Pantazi Ghica, preşedintele Camerei şi alegătorii romaşcani

Către Alex. G. Golescu-Arăpilă

Către Iacob Negruzzi

Către Alexandru Odobescu

Către Nicolae Pisoski

Către domnitorul Alex. I. Cuza —
Către Place — tatăl

Către Petrache Poenaru

Către preşedintele Academiei Române

Către F. R. Sandford

Către Ludovic Steege

Către Dim. A. Sturdza

CUPRINS

* Cuprinsul corespunde indicelui cronologic

I

Lector : CĂTĂLINA POLEACOV
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 25.XI.1982. Coli ecl. 26,66.
Coli tipar 36,25. Planşe 8.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1148 la
întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
Bucureşti,
Republica Socialistă România